

VOLDA KOMMUNE

MØTEINNKALLING

Utvalg: Kommunestyret
Møtestad: 1. etg., Samfunnshuset i Volda
Dato: 26.05.2016
Tid: 14:00

Medlemar som er ugilde i ei sak vert bedne om å gje melding, slik at varamedlemar kan bli kalla inn. Jf. § 8, 3. ledd i forvaltningslova.

Vi ber om at forfall vert meldt til servicekontoret/utvalssekretær på telefon 700 58 700 eller postmottak@volda.kommune.no.

Varamedlemar får særskilt melding når dei skal møte.

B- saker er underlagt teieplikt og er unnatekne offentleg innsyn.

Møtet er ope for publikum, med unnatak når b-saker vert handsama. Saksdokumenter er lagt ut til gjennomsyn på servicekontoret og på folkebiblioteket til møtet vert halde.

SAKLISTE

Saksnr.	Sak
PS 53/16	Godkjenning av innkalling og sakliste
PS 54/16	Godkjenning av møteprotokoll frå forrige møte
PS 55/16	Vedtak av Kommuneplan for Volda Samfunnsdelen 2016-2028
PS 56/16	Årsmelding 2015 - Volda kommune
PS 57/16	Rekneskap 2015
PS 58/16	Gjennomføring av energiltak i energispareprosjektet (EPC)
Ekstrasak	Kommunereforma etter folkerøystinga <i>Saka vert ettersendt</i>
PS 59/16	Ordning for å ivareta barn og unge sine interesser i plansaker
PS 60/16	Deltaking i prosjekt "Nærmiljø og lokalsamfunn som fremjar folkehelse"
PS 61/16	Årsmelding eldrerådet 2015
PS 62/16	Årsmøte frivilligsentralen 2016
PS 63/16	Årsmelding for Volda ungdomsråd 2015
PS 64/16	Fritak frå verv som meddomar i Søre Sunnmøre Tingrett
PS 65/16	Kommunalt råd for funksjonshemma – val
PS 66/16	Val av forliksråd for perioden 1. januar 2017 til 31. desember 2020
PS 67/16	Val av skjønnsmedlemer for perioden 01.01.17-31.12.20
PS 68/16	Val av lagrettemedlemmer og meddommarar i tingretten og jordskiftedommarar for perioden 1. januar 2017 til 31. desember 2020

VOLDA KOMMUNE

PS 69/16	ORIENTERINGSSAKER
OS 21/16	Fråsegn frå Sunnmøre Regionråd om Neonatal avdeling i Ålesund
OS 22/16	Fråsegn frå Sunnmøre Regionråd - bekymring for manglande informasjon og samarbeid i forkant av ny samhandlingsreform - rus og psykisk helse
OS 23/16	Årsrapport 2015 frå Den offentlege tannhelsetenesta
OS 24/16	Inntektsavhengig foreldrebetaling i skulefritidsordning og Kulturskulen
OS 25/16	Møteprotokoll frå møte i kontrollutvalet den 04.05.2016
PS 70/16	DELEGERTE SAKER FRÅ AVDELINGANE
DS 74/16	Ferdigattest, tomannsbustad Gbr 11/99
DS 75/16	Mellombels bruksløyve Gbr 30/194
DS 76/16	Ferdigattest, tilbygg Gbr 146/28
DS 77/16	Løyve til tiltak, tilbygg Gbr 54/1
DS 78/16	Ferdigattest, tiltak i Volda Kyrkje
DS 79/16	Ferdigattest, heis Gbr 10/23
DS 80/16	Løyve til endring Gbr 11/100
DS 81/16	Mellombels bruksløyve Gbr 17/231
DS 82/16	Løyve til tiltak, endre skilting på fasade Gbr 30/231
DS 83/16	Ferdigattest, fritidsbustad Gbr 89/69
DS 84/16	Mellombels bruksløyve, bustad Gbr 36/20
DS 85/16	Rammeløyve, rekkebustad Gbr 19/24
DS 86/16	Løyve til tiltak, garasje Gbr 30/337
DS 87/16	Løyve til tiltak Gbr 27/81
DS 88/16	Igangsettingsløyve, stålkonstruksjonar mm. Gbr 19/877
DS 89/16	Ferdigattest, Heltnevollen Gbr 20/598
DS 90/16	Løyve til tiltak, vor og flytebrygge Gbr 2/79
DS 91/16	Løyve til tiltak, skilt/reklame innretning Gbr 13/111
DS 92/16	Løyve til endring Gbr 11/101
DS 93/16	Ramme -og igangsettingsløyve, bustad Gbr 18/8
DS 94/16	Mellombels bruksløyve, bustad Gbr 21/159
DS 95/16	Løyve til tiltak, hagestove Gbr 19/20
DS 96/16	Mellombels bruksløyve Gbr 17/216/0/21

VOLDA KOMMUNE

Gruppemøte

Måndag 23.05.16

AP	kl. 18:00-20:00 Møterom Dalsfjorden
V	kl. 20:00-22:00 Møterom Dalsfjorden
KRF	kl. 19:30-21:30 Møterom Voldsfjorden
SP	kl. 19:30-21:30 Møterom Austefjorden - evt. anna møterom
SV	kl. 18:00-20:00 Møterom Austefjorden
MDG	kl. 20:00-22:00 Møterom Austefjorden

Tysdag 24.05.16

H	kl. 17:30-19:30 Møterom Austefjorden
FRP	kl. 18:15 Møterom Voldsfjorden

PS 53/16 Godkjenning av innkalling og sakliste

PS 54/16 Godkjenning av møteprotokoll frå forrige møte

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar:	Regine Solberg Aklestad	Arkivsak nr.:	2015/632
		Arkivkode:	141

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
85/16	Formannskapet	10.05.2016
55/16	Kommunestyret	26.05.2016

VEDTAK AV KOMMUNEPLAN FOR VOLDA SAMFUNNSDELEN 2016–2028

Handsaming:

Planleggar Regine Solberg Aklestad orienterte om kommuneplan for Volda, samfunnsdelen 2016-2028.

Barn og unge sin representant i plansaker, Nina Hovden Eidheim, var til stades under handsaminga av saka.

Røysting:

Tilrådinga frå administrasjonen vart samrøystes vedteken.

Tilråding i formannskapet - 10.05.2016 til kommunestyret:

I medhald av plan- og bygningslova §11-15 vedtek Volda kommunestyre Kommuneplan for Volda Samfunnsdelen 2016–2028 (datert 2.5.2016).

Administrasjonen si tilråding:

I medhald av plan- og bygningslova §11-15 vedtek Volda kommunestyre Kommuneplan for Volda Samfunnsdelen 2016–2028 (datert 2.5.2016).

Vedleggsliste:

1. Kommuneplan for Volda Samfunnsdelen 2016–2028. Dato: 2.5.2016

2. Innspel til Kommuneplan for Volda – Samfunnsdelen

Uprenta saksvedlegg:

Samandrag av saka:

15. mars 2016 gjorde Formannskapet vedtak om å sende framlegg til Kommuneplan for Volda Samfunnsdelen 2016–2028 ut til høyring og offentleg ettersyn. Planen har vore ute til høyring i seks veker.

Innspela har vore diskutert i prosjektgruppa for kommuneplanarbeidet. Oversikt over innkomne innspel med kommentarar frå administrasjonen ligg som vedlegg 2 i saka.

Kommuneplan for Volda Samfunnsdelen 2016–2028 erstattar den tidlegare samfunnsdelen som vart vedteken i 1997.

Saksopplysningar:

I Kommunal planstrategi for Volda kommune 2012–2015 vart det vedteken at rullering av samfunnsdelen skulle ha høg prioritet denne perioden. Planprogrammet for samfunnsdelen vart vedteken av Volda kommunestyre 27. august 2015. Hausten 2015 og vinteren 2016 har det vore gjennomført ein rekke medverknadsprosjekt, med mål om å sikre brei deltaking i prosessen.

Justeringar i planen

15. mars 2016 gjorde Formannskapet vedtak om å sende framlegg til Kommuneplan for Volda Samfunnsdelen 2016–2028 ut til høyring og offentleg ettersyn. Planen har vore ute til offentleg ettersyn i seks veker, og det kom 19 innspel til planen. Innspela har vore diskutert i prosjektgruppa for kommuneplanarbeidet. Nokre av innspela har ført til justeringar i planen, mellom andre:

- Det er lagt til eit nytt kapittel 2.2 om kommuneplanen sin handlingsdel og arealdel
- Det er lagt til informasjon om kommunereforma og Sunne kommuner i kapittel 2.3 Nasjonale, regionale og lokale føringar og forventningar
- Kapittel om hovudtema og overordna prinsipp er noko omskreve og flytta til kapittel 4 Mål og strategiar
- Nokre strategiformuleringar er spissa og omformulert.
- Nokre føringar for vidare arbeid med arealdelen er omformulert, og det er lagt til nokre nye føringar.
- Det er lagt til noko meir informasjon i kapittel 3 Utviklingstrekk, og i innleiingstekstane til hovudtema.

Ei fullstendig oversikt over innkomne innspel med kommentarar ligg som vedlegg til saka. Nokre innspel vil også bli teke med i vidare arbeid med handlingsdel og arealdel.

Om planen

Kapittel 3 i høyringsutkastet inneheld bakgrunn for arbeidet, inkludert beskriving av planprosessen og medverknad. Folkehelse skal vere eit gjennomgåande tema i kommuneplanen.

Kapittel 4 inneheld utviklingstrekk, tal og statistikkar for Volda kommune.

Kapittel 5 inneheld ei kort skildring av situasjonen i Volda innanfor dei åtte hovudtema, og definerer mål og strategiar for planperioden. Kapittelet inneheld også føringar for vidare arbeid med arealdelen.

Kommuneplanen sin samfunnsdel skal fungere som kommunens overordna styringsverktøy. Måla og strategiane som vert vedtekne i samfunnsdelen skal vere førande for kommunens prioritering av ressursar.

Om handlingsdelen til kommuneplanen

Kommunen skal, i følge plan- og bygningslova §11-1 *"ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel med handlingsdel og arealdel"*.

Mål og strategiar i kommuneplanen sin samfunnsdel skal nyttast som grunnlag for handlingsdelen, sjå figur under. Handlingsdelen skal samordnast med kommunen sin økonomiplan, og kommuneplanen sin samfunnsdel vil vere eit viktig grunnlagsdokument i vidare arbeid med budsjett og økonomiplan.

Vurdering og konklusjon:

Høyringsutkastet er justert i nytt planframlegg, slik det kjem fram av vedlegg 2.

I medhald av plan- og bygningslova §11-15 vert framlegg til Kommuneplan for Volda Samfunnsdelen 2016–2028 (datert 2.5.2016), tilrådd godkjent. Det ligg omfattande medverknadsprosessar til grunn for det produktet som vert lagt fram.

Godkjent planprogram vil verte sendt ut til offentlege mynde og høyringsinstansar, og vere tilgjengeleg på kommunen sine heimesider.

Helse og miljøkonsekvensar:

Folkehelse er eit overordna og førande prinsipp for planen. Både "Folkehelse" og "Klima og miljø" inngår i planen som eige tema.

Økonomiske konsekvensar:

Kommuneplanen sin samfunnsdel skal fungere som kommunens overordna styringsverktøy. Måla og strategiane som vert vedteken i samfunnsdelen skal vere førande for kommunens prioritering av ressursar.

Forslaget til mål og strategiar er eit resultat av ein samla prosess der det også er gitt politiske føringar. Plandokumentet viser ambisiøse og gode intensjonar i heile kommunen. Den økonomiske målsettinga om at kommunen skal ha eit driftsresultat på 1,75 % av inntektene er i samsvar med tilrådinga frå Teknisk beregningsutvalg for kommunal økonomi. Målalet er vurdert ut frå behovet for å kunne ha ein sunn økonomi. For inntektsnivået i 2016 vil dette utgjere ca 12 millionar kroner for Volda kommune. Kommunestyret kan påverke dette ved å skaffe seg høgare

inntekter og/eller redusere i driftsutgiftene. Det ligg i dei ibuande forventingane både til innbyggjarane og frå staten at kommunen skal levere gode tenester. Det er derfor viktig å sjå dei framtidige tenestene i høve til kvalitetsindikatorar som seier nok om utviklinga i tenestene, og korleis tenestene i Volda kommune er i høve til samanliknbare kommunar. Inntektssystemet legg opp til at kommunane skal drive effektivt og tek ikkje omsyn til om kommunar vel å drive dyrare enn statleg normert nivå. Som følge av endringar i infrastruktur og demografi mv så er Volda kommune etter staten sin modell for utgiftsbehov snart på gjennomsnittet. Rådmannen finn det rett å gjere kommunestyret merksam på at det kan liggje prioriteringskonflikter mellom kravet til sunn økonomi/økonomisk handlingsrom og målsetting om tenesteyting og tenestestruktur når ein kombinerer dette med det høge gjeldsnivået. Dette er problemstillingar som ein må kome attende til i samband med handsaming av handlingsprogram/økonomiplan og komande budsjett.

Beredskapsmessige konsekvensar:

"Samfunnstryggleik" inngår i planen som eige tema.

Naturmangfaldlova:

Planen inneheld føringar arealdelen, og har m.a. som mål å arbeide for ein berekraftig naturforvaltning og sikre biologisk mangfald.

Rune Sjurgard
Rådmann

Regine S. Aklestad
planleggar

Utskrift av endeleg vedtak:

Klageinstans:

KOMMUNEPLAN FOR VOLDA

SAMFUNNSDELEN 2016–2028

Dato: 2. mai 2016

Vedteken av Volda kommunestyre x.x.xxxx

FORORD VED ORDFØRAREN

Utarbeiding av kommuneplanar er eit viktig og utfordrande arbeid. Alle skal med i prosessen og alle interesser skal bli høyrd. I Volda starta arbeidet med denne planen i god tid før valet i 2015 og med omfattande medvergingsprosessar, der spesielt Ungdomsrådet har gjort ein framifrå innsats. Det er ungdomen vi spesielt arbeider for når tidsperspektivet er både 10 og 20 år. Folkehelse er eit overordna og førande prinsipp for planen. Korleis kan vi utvikle samfunnet vårt slik at vi skaper betre livssituasjon for alle? Dette er noko som krev aktivt samarbeid mellom kommune, næringsliv og sivil samfunn.

Samstundes med kommuneplanprosessen har Volda forhandla med Ørsta om kommunesamanslåing. Både kommuneplanen og arbeidet med intensjonsavtalar fører til prioritering og fokusering for å møte utfordringar og moglegheiter i framtida. La meg peike på nokre sentrale punkt i intensjonsavtalen med Ørsta og som også er førande for denne kommuneplanen:

- Visjonen er å bygge eit tydeleg regionsenter med større samla attraktivitet og avanserte tenester for heile regionen.
- Ivareta og utvikle arbeidsplassar.
- Noregs fremste senter for medieutdanning og nynorsk.
- Nynorsk er del av ein felles identitet.
- Volda-Ørsta kommune skal vere attraktiv for busetjing av familiar og unge.
- Vidareutvikling av tenestetilbod skal bygge på eksisterande struktur for skular, sjukeheimar og helse.

Kommuneplanlegging er prosessar for sams viljedanning og maktbygging. Om det er brei semje om mål og strategiar og desse er tydeleg prioritert, gir det grunnlag for samarbeid for handling og samfunnsutvikling. Kommuneplanen vil vere ei aktiv rettesnor for utvikling av samfunnet vårt lokalt, kommunalt og også regionalt. Kommuneplanen gir perspektiv og viser aktuelle mål og strategiar både for private og offentlege interesser. Dette er Volda kommune som samfunn sin plan!

Kommuneplanen sin samfunnsdel skal gi føringar og prioriteringar for arbeidet med kommuneplanen sin arealdel og for handlingsprogram/økonomiplan. Nærleiken mellom sentrale delar av Ørsta og Volda og der hovuddelen av innbyggjarane i dag bur, gir viktige utfordringar for sams arealplanlegging for å kunne bruke og verne sentrale ressursar. Kommuneplanen sin samfunnsdel skal gi klare signal til den meir detaljerte utviklinga av samfunnet vårt så vel som til kommunen som organisasjon.

Volda 29.2.2016

Jørgen Amdam
Ordfører

1 INNHALD

	Forord ved ordføreren	s. 2
1	INNHALD	s. 3
2	BAKGRUNN	s. 4
2.1	Om kommuneplanen og kommuneplanen sin samfunnsdel	s. 4
2.2	Om kommuneplanen sin handlingsdel og arealdel	s. 4
2.3	Nasjonale, regionale og lokale føringar og forventningar	s. 5
2.4	Prosess og medverknad	s. 6
2.5	Visjon for prosessen	s. 6
3	UTVIKLINGSTREKK	s. 7
3.1	Om Volda	s. 7
4	MÅL OG STRATEGIAR	s. 10
4.1	Hovudtema og overordna prinsipp	s. 10
4.2	Folkehelse som overordna og førande prinsipp	s. 10
4.3	Attraktivitet (folk, næring, trivsel)	s. 12
4.4	Busetting	s. 14
4.5	Volda i regionen	s. 16
4.6	Volda sentrum	s. 18
4.7	Folkehelse	s. 20
4.8	Klima og miljø	s. 22
4.9	Tenester	s. 24
4.10	Samfunnstryggleik	s. 26
5	KJELDER	s. 28

Kulturlandskap, Årset. Foto: Regine S. Aklestad.

2 BAKGRUNN

2.1 Om kommuneplanen og kommuneplanen sin samfunnsdel

Om kommuneplan i plan- og bygningslova, § 11-1:
“Kommunen skal ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel med handlingsdel og arealdel.

Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver, og bør omfatte alle viktige mål og oppgaver i kommunen. Den skal ta utgangspunkt i den kommunale planstrategien og legge retningslinjer og pålegg fra statlige og regionale myndigheter til grunn.

Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig.”

Om kommuneplanen sin samfunnsdel i plan- og bygningslova, § 11-2 og 11-3:
“Kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Den bør inneholde en beskrivelse og vurdering av alternative strategier for utviklingen i kommunen.

Kommuneplanens samfunnsdel skal være grunnlag for sektorenes planer og virksomhet i kommunen. Den skal gi retningslinjer for hvordan kommunens egne mål og strategier skal gjennomføres i kommunal virksomhet og ved medvirkning fra andre offentlige organer og private.

Kommuneplanens samfunnsdel skal legges til grunn for kommunens egen virksomhet og for statens og regionale myndigheters virksomhet i kommunen.”

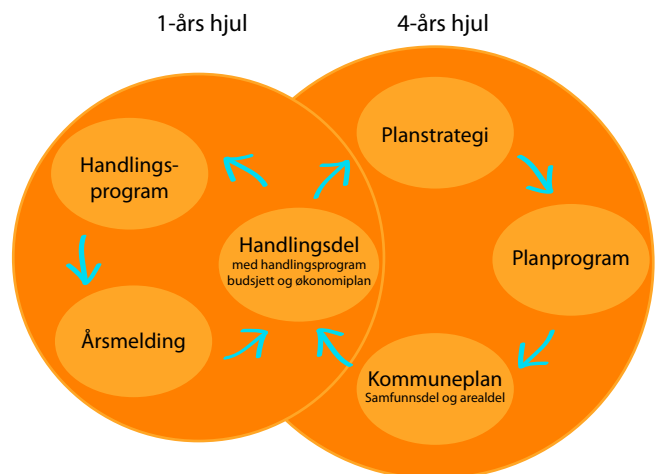
2.2 Om kommuneplanen sin handlingsdel og arealdel

Handlingsdelen

Om handlingsdelen i plan- og bygningslova § 11-1 og § 11-3: “Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig.” “Kommuneplanens handlingsdel gir grunnlag for kommunens prioritering av ressurser, planleggings- og samarbeidsoppgaver og konkretiserer tiltakene innenfor kommunens økonomiske rammer.”

Mål og strategiar i kommuneplanen sin samfunnsdel skal nyttast som grunnlag for handlingsdelen. Handlingsprogrammet inneheld årlege prioriteringar, og skal reviderast kvart år saman med budsjett og økonomiplan, sjå figur under. Handlingsdelen skal vise kva kommunen ynskjer å gjennomføre dei neste fire åra.

Kommuneplanen sin samfunnsdel vil vere eit viktig grunnlagsdokument i vidare arbeid med budsjett og økonomiplan.

Handlingsdelen si rolle i kommuneplanen.

Arealdelen

Om arealdelen i plan- og bygningslova, §11-5: “Kommunen skal ha en arealplan for hele kommunen (kommuneplanens arealdel) som viser sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk.”

Kommuneplanen sin samfunnsdel skal gi grunnlaget for prioriteringar i arealdelen.

2.3 Nasjonale, regionale og lokale føringar og forventningar

I planprogrammet for samfunnsdelen er det gjort greie for sentrale nasjonale, regionale og lokale føringar og forventningar til planarbeidet.

Nokre viktige føringar:

- Lovar og forskrifter
- Stortingsmeldingar, rikspolitiske og statlege planretningslinjer
- Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging
- Fylkesplan for Møre og Romsdal 2013–2016
- Regional planstrategi og regionale delplanar
- Kommunal planstrategi for Volda kommune 2012–2015
- Kommunedelplanar og fagplanar

Kommunereform

Stortinget ynskjer å gjennomføre ein kommunereform. Målet er større, meir robuste kommunar med auka makt og mynde. Hausten 2014 vart alle kommunane i Noreg invitert til å starte prosessar for å avklare om det er aktuelt å slå seg saman med grannekommunar. Kommunane skal fatte vedtak om dette innan 1. juli 2016. Dersom Volda kommune skal inngå i ein ny og større kommune, vil dette medføre ein større gjennomføringsprosess.

SUNNE KOMMUNER
WHO'S NORSKE NETTVERK

Sunne kommuner

Volda kommune er medlem av Sunne kommuner – WHO's norske nettverk. Sunne kommuner arbeidar lokalt, nasjonalt og internasjonalt for å skape lokalsamfunn det er godt, sunt og trygt å leve i. Som medlem av Sunne kommuner har Volda formulert fylgjande hovudmål og retningslinjer for kommunen:

Hovudmål:

Helse- og miljøomsyn skal byggjast inn i all kommunal verksemd med sikte på å fremje helse, førebygge sjukdom og skade på menneske og miljø, verne om kultur, økosystem og biologisk mangfald.

Retningslinjer:

- Stimulere til helsefremjande tenking innan all offentleg og privat verksemd, og vektlegge oppgåveløysingar av førebyggjande karakter.
- Skape ein kontinuerleg prosess som mobiliserer innbyggjarane i kommunen til felles innsats for eit berekraftig samfunn.
- Utvikle arenaer i kommunen som utløyser frivillig innsats.
- I samarbeid med innbyggjarane arbeide for å skape positive og trygge oppvekst- og nærmiljø.
- Prioritere helsefremjande og førebyggjande arbeid blant barn og unge og integrering av vanskelegstilte.
- Fremje heilskapleg tenking gjennom tverretatleg og tverrsektorielt samarbeid i kommunale planar og tiltak.
- Skape helse- og miljøfremjande prosessar gjennom utviklingsarbeid i kommunal regi.
- Fastsetje administrative rutiner for konsekvensvurdering for helse- og miljø i ulike tiltak som vert iverksett i kommunen.

2.4 Prosess og medverknad

Det har vore gjennomført fleire ulike medverknadsprosjekt knytt til kommuneplanarbeidet, med mål om å sikre brei deltaking i prosessen.

Rådmannen sin leiargruppe har, saman med sine sektorar, diskutert utfordringar, mål og strategiar. Det har vore arrangert eige temamøte knytt til bestemte utfordringar, og kommuneplanen har vore tema på fleire plangruppemøte. Framlegg til mål og strategiar er samla i eit dokument “innspel frå administrasjonen til kommuneplanen sin samfunnsdel”.

“Tenketanken” som vart etablert i samband med kommunereformprosessen har også vore nytta i kommuneplanarbeidet. Tenketanken består av representantar frå ungdomsrådet, eldrerådet, kommunalt råd for funksjonshemma, grendelaga, Volda Næringsforum, frivillig sektor, Fagforbundet, Utdanningsforbundet, Høgskulen i Volda og Volda sjukehus. Det har vore to møter med Tenketanken, og innspela er samla i dokumentet “Innspel frå Tenketanken til kommuneplanen sin samfunnsdel”.

Kommuneplanen sin samfunnsdel har vore tema på alle møta i ungdomsrådet hausten 2015. På det fyrste møtet fekk representantane utdelt eit oppgåvehefte knytt til kommuneplanen. Oppgåvehefta vart nytta til å samle innspel frå elevar på skulene i Volda. Innspela vart deretter presentert og diskutert på møta i ungdomsrådet. Ungdomsrådet har laga eit eige hefte “Melding frå dei unge. Innspel frå barn og unge til kommuneplanen for Volda 2016–2028”.

Sommaren og hausten 2015 vart alle leike- og aktivitetsområda i Volda kartlagt. Barn og unge vart invitert til å vere med på kartlegginga. Barna sine teikningar, ynskjer og tilbakemeldingar er samla i rapporten “Kartlegging av leike- og aktivitetsområde for born og unge”.

Kommuneplanen sin samfunnsdel har vore tema på møte i kommunestyret, driftsstyret, forvaltningsstyret, eldrerådet og kommunalt råd for funksjonshemma (FUNK). 25. februar 2016 hadde kommunestyret eit heildags-arbeidsmøte med kommuneplanen som tema.

I prosjektet “Folk i gata” vart det lagt vekt på å aktivt oppsøke folk, for å samle innspel til kommuneplanen. Eit oppgåvehefte med spørsmål henta frå planprogrammet vart delt ut til folk i gata, på kafear, på ferga, på høgskulen og andre stader i Volda. Hefta vart også lagt ut på kommunen sin heimeside. Volda pensjonistlag hadde kommuneplanen som tema på eit av sine møte, og elevar frå Volda læringscenter

brukte to skuletimar på å diskutere og svare på spørsmål.

Innsamla innspel og meir informasjon om medverknadsprosessane er tilgjengeleg på Volda kommune sine heimesider (www.volda.kommune/plan).

Informasjon om kommuneplanprosessen har også vore publisert på heimesida til kommunen, på Volda kommune sin facebookside og i lokalavisene Møre og Møre Nytt.

2.5 Visjon for prosessen

Visjonen “Volda for alle” har vore nytta i arbeidet med kommuneplanen sin samfunnsdel, og fleire av medverknadsprosessane har starta med ein diskusjon om kva som ligg i denne visjonen. Ein visjon kan vere samlande, peike retning, skape energi og gje noko å strekke seg mot. Visjonen “Volda for alle” seier noko om at alle skal føle seg inkludert i Volda, uavhengig til dømes alder, bakgrunn eller ressursar. Visjonen har også fungert som eit mål for medverknadsprosessen; alle skal ha moglegheit til å delta og kunne seie meininga si.

3 UTVIKLINGSTREKK

I forkant av kommuneplanarbeidet vart det laga eit "Utfordringsnotat for Volda kommune 2015." Dokumentet inneheld ein gjennomgang av samfunnsutviklinga i Volda, og peikar på utfordringar for kommunen i planperioden. Utfordringsnotatet har fungert som eit viktig grunnlagsdokument i arbeidet med samfunnsdelen. Dokumentet er tilgjengeleg på Volda kommune sine heimesider. Dette kapittelet inneheld eit utdrag tal og statistikk frå dokumentet.

3.1 Om Volda

Folketal¹

1. januar 2016 hadde Volda kommune 9037 innbyggjarar. I 2000 var det 8322 innbyggjarar i kommunen. I følge SSB sitt mellomalternativ vil folketalet i Volda fortsettje å stige jamt framover. Det er først og framst innvandring frå utlandet som sikrar ei positiv folketalutvikling. I 2028 spår SSB at det vil vere 1281 fleire innbyggjarar i Volda, det vil seie i alt 10 318 innbyggjarar.

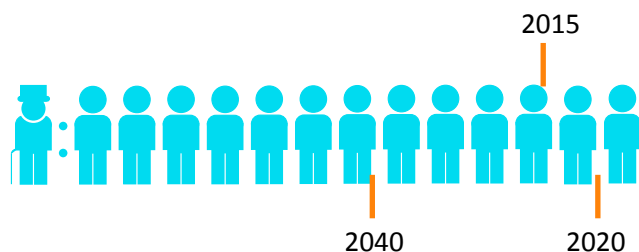
I forhold til i 2016 vil det i 2028 vere:

- + 207 i barnehagealder
- + 98 i barneskulealder
- + 19 i ungdomsskulen
- 4 i alderen 16–19 år
- + 535 i alderen 20–66 år
- + 264 i alderen 67–79 år
- + 181 i alderen 80–89 år
- 19 eldre enn 90 år

Det er busett omtrent 1500–2000 studentar i Volda. Mange av desse melder ikkje flytting, og vert difor ikkje med i statistikkane frå SSB.

Innbyggjarar i arbeidsfør alder²

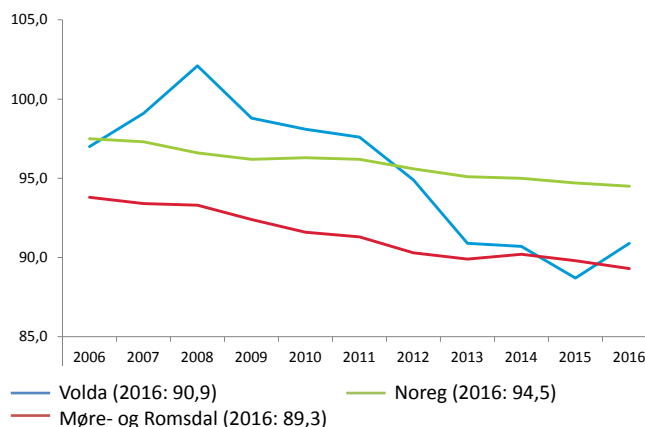
Innbyggjarar i arbeidsfør alder (20–66 år) per innbyggjarar 80 år og eldre:

Figuren viser ein reduksjon i forholdstallet mellom dei to aldersgruppene; frå 11,2 i 2015 til 7,3 i 2040. Det betyr at det vert færre innbyggjarar i yrkesaktiv alder for kvar innbyggjar 80 år og over.

Kjønnsfordeling³

Kvinner per 100 menn, 20–39 år, 2004–2014:

Flyttemønster⁴

71,6 % av innbyggjarane i Volda bur i område definert som tettbygd strøk. Det er også her folketilveksten er størst. I bygdene går folketalet jamt nedover.

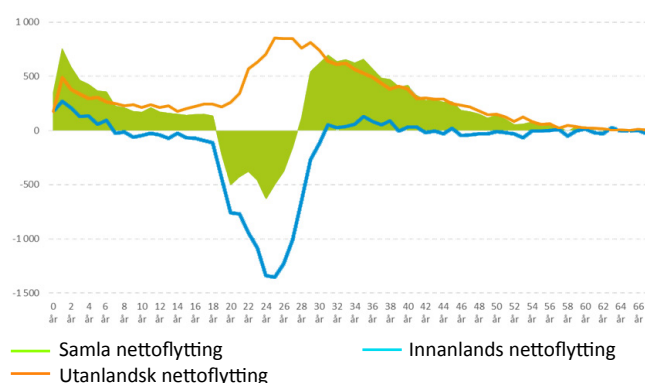
Frå 2006 til 2016 har folketalet:

- i Volda kommune auka med 715 personar.
- i tettstaden Volda auka med 885 personar.
- i spredtbygde krinsar gått tilbake med 170 personar.

Nettoflytting⁵

Møre og Romsdal har innanlandsk flyttetap i aldersgruppa 20–29 år (sjå blå strek i figuren under).

Nettoflytting Møre og Romsdal, innanlands, utanlandsk og samla, etter alder 2004–2014:

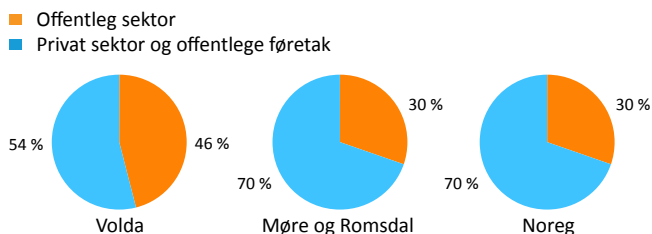
Pendling⁶

- 4397 arbeidstakarar er busett i Volda
- 2714 arbeidstakarar arbeider og er busett i Volda
- 1683 arbeidstakarar pendlar ut frå Volda
- 1604 arbeidstakarar pendlar inn til Volda
- 4318 arbeidstakarar er sysselsett i Volda

Hovudstraumen av pendlarar går mellom Volda og Ørsta. 798 personar pendlar frå Volda til Ørsta. 945 personar pendlar frå Ørsta til Volda.

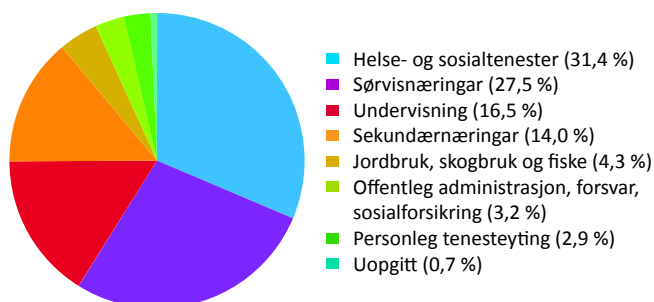
Personar som pendlar inn til Volda har først og fremst arbeid i offentleg forvaltning og anna tenesteyting. Dei som pendlar ut arbeidar hovudsakeleg i industrien.

Næringsstruktur, offentleg og privat sektor⁷

Næringsstruktur⁸

Syssette med arbeidsstad i Volda:

Nyetableringar⁹

I 2014 hadde Volda kommune 7 nyetableringar per 1000 innbyggjar. Det er det same som snittet for Møre og Romsdal.

Arbeidsplassdekning og arbeidsløyse¹⁰

Arbeidsplassdekning: 98,2 % (2014).

Det har det siste året vore ei auke i arbeidsløysa i Noreg. Arbeidsløysa heng saman med låge oljeprisar og nedgang i oljeinvesteringane. Det er lågare arbeidsløyse i Volda enn snittet for fylket

og landet elles, men aukande arbeidsløyse i fylket har konsekvensar for Volda som del av ein bu- og arbeidsregion.

Barnehage og skule¹¹

Det er sju kommunale og seks private barnehagar i Volda kommune, med til saman 491 barnehageborn. I tillegg er det ein open barnehage i kommunen.

Volda kommune har 8 grunnskular med omlag 1100 elevar. Fire av skulane er reine barneskular, tre er kombinerte og ein er rein ungdomsskule. I tillegg er det ein privat barneskule. Kommunen har sju skulefritidstilbod. Det er omlag 250 born i SFO-tiltaka. I tillegg driv Volda TI Fotball ei fotballfritidsordning for born i 1.–7. klasse. Volda kulturskule har om lag 340 elevar.

Volda læringssenter

Volda læringssenter er eit pedagogisk læringssenter som mellom andre tilbyr grunnskule for vaksne, norsk med samfunnskunnskap for vaksne flyktningar, innvandrarar og asylsøkjjarar og introduksjonsordning for flyktningar og innvandrarar.

Høgskulen i Volda¹²

Høgskulen i Volda er den største høgskulen i fylket, og har fleire studentar og tilsette enn høgskulane i Molde og Ålesund. Høgskulen i Volda har også høgast grad av vitskapeleg produksjon i fylket.

Andre skuletilbod i kommunen¹³

Volda vidaregåande skule har omtrent 540 elevar og 75 pedagogisk tilsette.

Globalskolen tilbyr nettbasert fjernundervisning til norske barn busett i utlandet. Skulen har meir enn 1600 elevar, busett i 102 forskjellige land. Skulen har hovudkontor i Volda.

Folkehelse¹⁴

Fråfall i vidaregåande skule er lågarere enn landsnivået. Andel med vidaregåande eller høgare

Fiske fra eit fiskeoppdrett i Voldsfjorden. Foto: Roger Følsvik.

utdanning er høgare enn landsnivået. 5 % av ungdomsskuleelevane i Volda oppgir at dei vert mobba på skulen, 7 % svarar det same på landsbasis. 97 % av ungdomsskuleelevane i Volda seier dei trivst på skulen, 94 % seier det same på landsbasis. 82 % av ungdomsskuleelevane i Volda seier dei er nøgd med lokalmiljøet sitt, medan 69 % seier det same på landsbasis.

17–18 % av 3. klassingane og 21–23 % av 8. klassingane i Volda kommune har utvikla overvekt/fedme. Dette er fleire enn gjennomsnittet i Noreg. Det er aukande bruk av legemiddel knytt til psykisk helse og livsstilssjukdommar. Prosentdel unge jenter som slit med psykisk helse har auka frå 25 % til 34 % på ti år, medan den har vore stabil på 13 % for gutane i same periode.

1 % av ungdommen i Volda røyker dagleg. 4 % av elevane i 1. klasse på vidaregåande skule snusar dagleg. Unge jenter som snusar er ei aukande gruppe.

Befolkningsframskingane viser at det i framtida vil verte færre innbyggjarar i yrkesaktiv alder for kvar innbyggjar 80 år og eldre. Moglege konsekvensar av dette kan vere:

- Ei stadig veksande gruppe med friske eldre.
- Sjukdomsbiletet vert meir prega av kronisk og samansette helseproblem og demens.
- Utfordringar og større press på mellom andre helse- og omsorgstenester.
- Fleire eldre utan pårørnde i nærmiljøet kan gi eit større press på innlegging i sjukeheim.

Pleie- og omsorgstenester¹⁵

Det har dei siste åra vore ei auke av brukarar under 67 år som mottek pleie- og omsorgstenester. Tal for Møre og Romsdal:

	2009	2014	Auke
> 67 år	4796	5756	20 %
< 67 år	10215	10087	-1 %

Bustadar¹⁶

(2014)

3056 einebustadar

312 tomannsbustadar

544 rekkehus, kjedehus og andre småhus

163 bustadblokkar

556 bygningar for bufellesskap

104 andre bygningstypar

4735 totalt

Areal¹⁷

548 km²

Høgaste fjell: Eidskyrkja, 1482,5 m.o.h.

Kommunikasjon og samferdsel¹⁸

145 km kommunale vegar

Ca. 100 km vegar med fast dekke

Ca. 45 km grusvegar

4 km gang- og sykkelvegar

58 km kommunal veg med veglys, ca. 2400 lyspunkt

Ca. 30 bruer

102,5 km vassrøyr

10 vassverk

128 km avløpsrøyr

8 kloakkbehandlingsanlegg

2015: sju trafikkulukker med null døde, to hardt skadde og fire lettare skadde.

Kulturminne og kulturmiljø av nasjonal verdi¹⁹

Austefjord kyrkje; kulturminne, kyrkjestad.

Berkneset; kulturmiljø, krigsminnelokalitet.

Botnen; fornminne, kulturmiljø, rituell-kultisk lokalitet.

Dravlaus; gravrøyser, kulturmiljø, gravminne.

Ekset; kulturmiljø, gårdstun.

Halkjelsvik kyrkjestad; kulturmiljø.

Hunnes; sengjabud, kulturminne, gardstun.

Nedre Rotset; kulturmiljø, gardstun.

Olavskjelde Kile; kulturminne, brønn/kjelde/vannpost.

Oppgangssag, Bjørkedalen; kulturminne, sagbruk.

Rotevatn, gravrøys; kulturminne.

Skinnavika, gravrøyser; kulturmiljø.

Skrivargarden, Skjerva; kulturminne, gardstun.

Stabbur Eikrem; kulturminne, gardstun.

Velsvik røykomnstove; kulturminne, gardstun.

Volda kyrkje; kulturminne, kyrkjestad.

Volda prestegard; kulturmiljø.

Bilete frå Berkneset, krigsminnelokalitet.
Foto: Torgeir Stensø.

4 MÅL OG STRATEGIAR

4.1 Hovudtema og overordna prinsipp

Kommuneplanen sin samfunnsdel inneheld mål og strategiar for fylgjande åtte hovudtema:

- Attraktivitet (folk, næring, trivsel)
- Busetting
- Volda i regionen
- Volda sentrum
- Folkehelse
- Klima og miljø
- Tenester
- Samfunnstryggleik

I tillegg til å vere eit hovudtema er folkehelse eit overordna og førande prinsipp for heile planen, og alle strategiar tek utgangspunkt i eit folkehelseperspektiv.

Dette kapittelet startar med ei beskriving av folkehelse som overordna og førande prinsipp. Vidare inneheld kapittelet ei kort skildring av situasjonen innanfor dei åtte hovudtema, og definerer mål og strategiar for planperioden. Mål og strategiar skal nyttast som grunnlag for handlingsdelen. Kapittelet inneheld også føringar for vidare arbeid med arealdelen.

4.2 Folkehelse som overordna og førande prinsipp

Lov om folkehelsearbeid, gjeldande frå 2012, tek føre seg fem viktige prinsipp; medverknad, berekraft, helse i alt vi gjer, føre var og utjamning av sosial ulikskap i helse.

Folkehelsearbeid er samfunnet sin totale innsats for å oppretthalde, betre og fremje innbyggjarane si helse, ved å fjerne eller redusere faktorar som fører til sjukdom eller styrke faktorar og aktivitetar som fører til god helse.

Helse er å mestre kvardagens krav. Alle kommunale tenester har eit ansvar for å legge til rette slik at alle innbyggjarane skal kunne mestre liva sine og få nytte ressursane sine til beste for seg sjølv og samfunnet rundt seg. Og når samfunnet er lagt godt til rette, vil folk trivast og oppleve god helse og livskvalitet.

I følgje Verdas helseorganisasjon (WHO) er det berre ti prosent av befolkninga sine helseproblem helsetenesta kan gjere noko med. Dei resterande 90 prosentane vert påverka av tilhøve utanfor helsetenesta (oppvekst, barnehage, skule, kultur- og næringsliv, arbeidsliv, frivillig sektor, dvs. generelt i lokalsamfunnet). Difor er det også avgjerande at alle sektorane i kommunen tek aktiv del i folkehelsearbeidet.

Utfordringar for vonde kne. Foto: Per Ernst Lundberg.

Samhandlingsreforma og behov for retningsendring

Samhandlingsreforma har gitt helsetenestene ei retningsendring. Målet med samhandlingsreforma er betre folkehelse og betre helse- og omsorgstenester på ein berekraftig måte. For å oppnå dette må fokuset rettast mot tidleg innsats og førebygging framfor reparasjon, og betre samhandling på tvers av tenestene. Ved å styrke folk si kjensle av meistring og bruk av eigne ressursar, vil innbyggjarane oppleve god helse og auka livskvalitet.

Tidleg innsats

Ressursprioriteringa i helsetenesta har historisk vore prega av reparasjon. Dette er dyrt, og over tid gir dette negativ effekt i tenestekjeda. Folkehelselova legg ansvar på kommunane for å ha oversikt over helsetilstanden i kommunen, og å leggje til rette for at folk har god helse.

Vi må tenkje annleis og snu ressursinnsatsen i tenestekjeda til tidleg innsats. Dette gjeld særleg i høve til barn og unge, men også i tenestene retta mot vaksne som treng omsorg. Livskvaliteten aukar ved meistring i alle livsfasar, og når individa er meir sjølvhjelpne vil også behovet for tenester verte redusert.

Tidleg innsats er også viktig for å halde oppe verdien på den menneskelege og materielle innsatsfaktoren i kommunen. Dette handlar om investering i kompetanseutvikling, tid til relasjonsbygging og arbeidsmiljøbygging hjå dei tilsette og vedlikehald av bygningsmassen.

Folkehelse i kommuneplanen

Volda var, som ein av grunnleggarane av “norsk nettverk av Helse- og Miljøkommuner” (no “Sunne kommuner – WHO’s norske nettverk”), tidleg ute med å ha helse som tema i kommuneplanen og er nytta som døme av andre kommunar seinare. At Volda blir sett på som ein aktiv kommune i folkehelsearbeid er god omdømmebygging for kommunen. Målretta folkehelsearbeid gjennom mange år kan også ha samanheng med at Volda nå gjer det godt på fleire folkehelsebarometer. Dette viser at folkehelsearbeid nyttar, og det er viktig å halde fram med dette arbeidet.

Overordna og førande prinsipp

I kapittel 4.7 Folkehelse vert nokre av Volda kommune sine hovudutfordringar knytt til folkehelse trekt fram, og det er definert mål og strategiar som kommunen ynskjer å satse på i planperioden. Samtidig handlar folkehelse om førebyggjande arbeid innan alle kommunen sine verksemdar, og det er avgjerande at vi tenkjer “helse i alt vi gjer”. Volda kommune skal difor ha eit “frisk-fokus” og meistringsperspektiv i alt vi gjer, og folkehelse er eit overordna og førande prinsipp for heile planen.

Fjord og fjell. Foto: Regine S. Aklestad.

4.3 Attraktivitet (folk, næring, trivsel)

Attraktiviteten til ein stad kan koplast til staden sin evne til å trekke til seg personar eller miljø som er viktig for utviklinga av staden. Attraktiviteten til ein stad er avhengig av fleire ulike faktorar, mellom anna gode offentlege tenester, kultur og fritidstilbod, arbeidsmarknad og handels og sørvistilbod. Med dette perspektivet kan alle dei åtte hovudtema i samfunnsdelen knytast til omgrepet attraktivitet. I kapittel 4.1 er det sett søkjelys på område knytt til omgrepa "folk, næring og trivsel", som vil vere spesielt viktige for å styrkje kommunen sine føresetnader for framtidig vekst og utvikling.

Volda kommune har mange offentlege arbeidsplassar og mange miljø med mykje kompetanse (sjukehus, offentlig og privat tenesteyting, høgskule, Møreforskning, vidaregåande skule med fleire). Volda er eit godt supplement til nabokommunane som har fleire arbeidsplassar knytt til industri og maritim verksemd. Landbruket er også ei viktig næring. Sunnmøre kulturnæringshage og Volda Næringsforum er viktige ressursar for nyetableringar.

Volda har ein lang historie som skulestad; frå Volda private millomskule og gymnas som vart starta i 1910 og fram til Høgskulen i Volda som i dag har omtrent 3000 studentar og 300 tilsette. Høgskulen i Volda har ein viktig rolle både regionalt og lokalt som ein utdanningsinstitusjon og arbeidsplass. StudiebygdA er eit partnerskap mellom offentlig, privat og frivillig sektor, med hovudformål å styrke studiestaden Volda.

Fleire av barnehagane og skulene i Volda er nedslitne og har behov for ei standardheving. Planlegging av barnehagar og skulebygg med tilhøyrande uteområde skal fremme utforming og tilrettelegging av fysiske forhold som gir like moglegheiter til samfunnsdeltaking. Bygningar og uteareal skal planleggast slik at areala er tilgjengeleg for alle, og prinsippet om universell utforming skal leggjast til grunn.

Volda har også eit høgt aktivitetsnivå i idretts- og kulturlivet. Ein stor del av dette arbeidet vert drive av frivillige lag og organisasjonar. Høgskulen og studentmiljøet bidreg også mykje i kulturlivet, mellom anna ved å arrangere fleire store festivalar. Naturen i Volda innbyr til fysisk aktivitet og naturopplevingar. Natur, kultur, idrettsliv og frivillig arbeid er viktige faktorar for bulyst, attraktivitet og i integreringsarbeid.

Volda sentrum er eit kompakt sentrum med korte avstandar og nær tilknytning til både fjord og fjell. Våren 2015 vart det laga ein Utviklingsplan for sentrumsområdet. Utvikling av Volda sentrum vil vere eit viktig satsingsområde i tida framover for å auke attraktiviteten i kommunen.

Ein viktig målsetting i vidare arbeid er å ta vare på og vidareutvikle dei positive sidene ved voldasamfunnet, og stimulere til ny aktivitet som bidreg til bulyst og trivsel.

MÅL:

Vidareutvikle dei gode oppvekst- og utdanningsmoglegheitene i Volda.

STRATEGIAR:

- Sikre fortsatt full barnehagedekning og godt pedagogisk innhald i alle barnehagar og skular.
- Prioritere god kvalitet på barnehage- og skulebygg, med tilhøyrande uteområde.
- Prioritere førebyggjande tiltak og tidleg innsats overfor barn og unge.
- Tidleg innsats for å førebygge fråfall frå vidaregåande skule.
- Styrke samarbeidet mellom kommunen, høgskulen og næringslivet.

MÅL:

Alle skal ha mulegheit til å delta i eit breitt, variert og aktivt kultur- og idrettssliv.

STRATEGIAR:

- Styrke samarbeidet, stimulere og legge til rette for frivillige lag og organisasjonar, kultur og fritidsaktivitetar for alle.
- Utvikle nye arenaer for kultur og idrettssliv, og synleggjere tilboda lokalt og regionalt.
- Ivareta og styrke ildsjelene og stimulere fleire til deltaking i frivillig arbeid, omsorg, integrering med meir.
- Legge til rette for kommunikasjon og samhandling for å sikre likeverdig deltaking.
- Legge til rette for større bredde i kulturskulen.

MÅL:

Volda skal kunne tilby ein variert arbeidsmarknad.

STRATEGIAR:

- Sikre høgskulen og sjukehuset som viktige arbeidsplassar og institusjonar for framtida.
- Samarbeide med nærliggande kommunar om tilrettelegging av attraktive næringsområde i regionen.
- Legge til rette for berekraftig utvikling av jord-, skog- og fjordbruk, og næringar som er knytt opp til desse.
- Satse målretta på innovasjon og gründerverksemd, støtte eksisterande lokal industri og næringsverksemd og utvikle kompetansearbeidsplassar.
- Styrke Volda sentrum som regionalt handels-, bu- og næringssentrum.

MÅL:

Alle skal ha tilgang til natur- og friluftsliv i kvardagen.

STRATEGIAR:

- Vidareutvikle gang- og stinettverket og sikre gode tilkomstar til natur- og friluftslivsområde.
- Realisere utviklingsplanen for Volda sentrum med fokus på grønstruktur og kopling mot strategien "frå fjord til fjell".
- Synleggjere natur- og friluftslivsmoglegheitene.
- Stimulere landbruksnæringa til å halde i hevd kultur- og naturlandskapet.
- Sikre eit mangfaldig naturlandskap gjennom kommunal arealforvaltning.

MÅL:

Volda sentrum skal vere eit levande midtpunkt i kommunen med attraktive møteplassar.

STRATEGIAR:

- Realisere tiltak i samsvar med Utviklingsplanen for Volda sentrum og sikre løysingar med høg vekt på universell utforming.
- Utvikle samarbeid med Volda Næringsforum, høgskulen, lag og organisasjonar om felles strategi for marknadsføring og aktivitetar gjennom året.
- Betre kommunikasjonar og infrastruktur.
- Bruke Volda sentrum for å synleggjere bygdene og kommunens mangfald gjennom arrangement, fysiske installasjonar og informasjon.
- Arbeide for at "Campus HVO" vert ein integrert del av Volda sentrum.

Føringar for vidare arbeid med arealdelen:

- Sikre områder for grønstruktur, natur og friluftsliv.
- Sikre viktige strandsone og sjøareal til natur-, kultur- og friluftslivsmål.
- Sikre areal til utvikling av kultur- og idrettssliv.
- Vidareutvikle gang- og sykkelvegnett, og sikre trygge barnehage- og skulevegar.
- Sikre areal til framtidige barnehagar, skular og andre offentlege funksjonar.
- Sikre gode uteareal og kroppsøvningsfasilitetar ved barnehagar og skular.
- Sikre viktige jord- og skogbruksareal for framtida.
- Sikre nødvendige areal til næringsformål.
- Kartlegge ressurstilgang og behov for mineralressursar.
- Sikre god forvaltning av sjøareal og areal til havbruksnæring.
- Sikre areal for utvikling av sjukehus og høgskule.
- Oppdatere veg- og gateplan for Volda sentrum med oppdatert veg- og gatenormal.
- Oppdatere hovudplan for vatn og avløp.

4.4 Busetting

Volda kommune har positiv folketalsutvikling, og det er forventet at denne veksten skal halde fram. Det er først og fremst innvandring som sikrer positiv folketalsutvikling. Både i fylket og i kommunen er det stor utflytting blant unge og unge voksne, særleg i alderen 20–29 år, og det er ei utfordring å få unge som flyttar ut til å kome tilbake etter ferdig utdanning. Volda har eit fortrinn som studiebygd, ved at det er busett omtrent 1500–2000 studentar i kommunen. Det er også eit mål å få fleire studentar til å verte verande i Volda etter studietida. Relevant jobb, tilgang på bustad, fysisk- og sosialt nærmiljø og tilhørsle er faktorar som spelar inn når ein skal velje etableringsstad.

Befolkningsframskrivingane viser at gruppa eldre (70 år eller eldre) vil auke kraftig dei neste åra. Volda kommune har, lik resten av fylket, eit større overskot av menn enn landsgjennomsnittet.

Omtrent 70 % av innbyggjarane i Volda kommune bur i tettstaden Volda, og det er her arealpresset er størst. I bygdene har folketallet gått jamt nedover.

Volda og Ørsta kommunar ynskjer å arbeide for å verte eit regionalt tyngdepunkt. For å få til dette er det viktig å sikre framtidig befolkningsvekst. Auka folketal vil også kunne påverke og stimulere til næringsutvikling og verdiskaping.

Volda kommune ynskjer å legge til rette for framleis positiv befolkningsvekst i Volda tettstad. Ein samordna areal- og transportplanlegging er viktig for å sikre berekraftig arealbruk, redusere transportmengde og for å endre transportmiddelfordeling slik at den vert betre for miljøet. Samtidig er bustadområde med korte avstandar til handels-, service- og tenestetilbod faktorar mange er ute etter når dei er på jakt etter bustad. Nye bustadfelt, utbyggingsareal og større etableringar bør difor lokaliserast i tilknytning til

eksisterande busetnad, infrastruktur og handels- og tenestetilbod, og planleggast med gode løysingar for kollektivtransport, sykkel og gange. I og nær sentrumskjernen vil det vere aktuelt å fortette. I fortettingsprosjekt er det viktig å fortette med kvalitet, og ta vare på naturverdiar og område for lek og opphald.

30 % av innbyggjarane i kommunen bur utanfor tettstaden Volda. Levande bygder er avgjerande for å kunne halde kultur- og naturlandskap ved like, for at Volda skal kunne utviklast som ein reise- og opplevingsdestinasjon og for å ha eit alternativ til den meir urbane tettstaden. Bygdene er også viktig for å sikre matproduksjon og berekraftig utvikling. Fyrde, Folkestad og Lauvstad er dei tre lokalsentra i kommunen. I dokumentet “Strategi for busetting på bygdene” vert det peika på utfordringar og strategiar for busetting på bygdene i Volda. For å utvikle lokalsentra må kommunen aktivt legge til rette for offentlig og privat service, bustadfelt, utleigebygg, kommunikasjonar og universell utforming. Vidareutvikling av tenestetilbodet i kommunen bør bygge på eksisterande strukturar for skular, sjukeheimar og helse.

Mange ynskjer å bu heime og kunne vere aktive og sjølvstendige så lenge som mogleg. Å vere aktiv i kvardagen er avgjerande for å bevare god helse og livskvalitet. Målet med tenesta “kvardagsrehabilitering” er å trene på å igjen kunne gjere daglege gjeremål, og framleis kunne leve eit mest mogleg sjølvstendig og aktivt liv i eigen heim.

For å sikre gjennomstrøyming i kommunale bustadar bør leietakarakar hjelpast vidare i bustadmarknaden, og kommunen skal legge til rette for at fleire skal kunne eige sin eigen bustad.

Volda tettstad. Foto: Regine S. Aklestad.

MÅL:

Volda kommune skal ha positiv befolkningsvekst lik gjennomsnittet for landet.

STRATEGIAR:

- Kunne tilby barnehageplass til alle barn og sunne og inkluderande oppvekst- og opplæringsmiljø med høg kvalitet frå barnehage til høgskulenivå.
- Legge til rette for næringsutvikling og vidareutvikle kompetansearbeidsplassar innanfor privat og offentleg sektor.
- Legge til rette for at innbyggjarar skal oppleve trivsel og tryggleik i kvardagen.
- Styrke Volda sitt omdøme som attraktiv bukommune i regionen.
- Legge til rette for auka innvandring og sjå på innvandring som ein positiv ressurs.

MÅL:

Fleire unge skal flytte til og bli verande i Volda, og nettoinnflytting i alderen 18–30 år skal vere positivt.

STRATEGIAR:

- Kunne tilby sunne og inkluderande oppvekst- og bumiljø.
- Ha eit variert utdanningstilbod og tilstrekkeleg med lærlingplassar.
- Utvikle Volda til den beste studiebygda i landet, med stor kulturaktivitet og gode møteplassar med urbane kvalitetar i Volda sentrum.
- Vidareutvikle Volda som ein attraktiv bukommune, i ein mangfaldig arbeidsregion.
- Ha eit variert bustadtilbod og ledige tomter både i sentrum og på bygdene.

MÅL:

Volda kommune skal kunne tilby nok og varierte byggeklare tomter og bustadar, og attraktive bumiljø.

STRATEGIAR:

- Ha eit oppdatert plangrunnlag som styringsverktøy for utbygging og sikring av areal.
- Arbeide aktivt for utvikling av attraktive byggeklare bustadtomter og tilrettelegging for varierte bustadtypar og fortetting med kvalitet i sentrumsområdet.
- Heve standarden på leike- og aktivitetsområda.
- Sikre gode trafikale forhold i bustadområda, med vekt på trygg ferdsel for barn og unge.
- Ta vare på eksisterande arkitektoniske kvalitetar og vere bevisst på val av arkitektonisk uttrykk på nybygg.

MÅL:

Redusere den negative folketalutviklinga på bygdene.

STRATEGIAR:

- Legge til rette for bustadbygging i bygdesentra, spreidd utbygging og auka omsetning av gardseigedomar og ledige hus (i samsvar med “Strategi for busetting på bygdene”).
- Stimulere til private initiativ og utvikling av bygdesentra.
- Arbeide for gode kommunikasjonar mellom sentrum og bygdene.
- Prøve ut ordning med kommunale bustader i bygdesentra (gjerne i partnerskap med private).
- Sikre at tilbodet til offentlege tenester (t.d. barnehage og skule) stimulerer til busetting.

MÅL:

Folk skal kunne bu heime så lenge dei kan og kommunen skal medverke til at alle får tilbod om bustad.

STRATEGIAR:

- Jobbe førebyggjande, styrke kvardagsrehabilitering og tilby tenestene på lågast mogleg og rett nivå i omsorgstrappa, uansett kvar ein bur i kommunen.
- Vidareutvikle gode dagtilbod der kultur, aktivitet og trivselstiltak har fokus.
- Sikre gjennomstrøyming og framskaffe fleire universelt utforma bustadar og fleksible bueiningar for ulike behov.
- Legge til rette for integrering av ulike grupper med særskilte behov i etablerte og nye bustadområde.
- Legge til rette for at fleire skal kunne eige sin eigen bustad.

Føringar for vidare arbeid med arealdelen:

- Sikre tilstrekkelig areal til framtidig bustadbygging.
- Lokalisering av framtidig bustadområde knytt til skule og anna infrastruktur.
- Legge til rette for spreidd bustadbygging på bygdene.
- Legge til rette for fortetting i sentrum.
- Legge inn føringar for utnyttingsgrad og type bustadutbygging.
- Legge inn føringar for arkitektoniske kvalitetar og uttrykk i nye utbyggingsområde og på nye bygg.
- Sikre nødvendig leike- og uteopphaldsareal og inkludere leikeplassnorm i føresegnene.
- Sikre areal til tilrettelagte bustader/institusjonar.
- Sikre areal til framtidige studentbustadar.

4.5 Volda i regionen

I Møre og Romsdal fungerer dei tre største byane i fylket som regionsenter; medan bu- og arbeidsregionen sør i fylket manglar eit tydeleg regionsenter. Mange regionale funksjonar er samla i Volda og Ørsta, og nye vegsamband har ført til at Volda og Ørsta i enda større grad fungerer som sentrum for ein bu- og arbeidsmarknad sør i fylket, men også for delar av Nordfjord. Regjeringa peiker på at sterke regionsentra er viktig for å skape vekst, både i byane og i omlandet, og Volda ynskjer, saman med Ørsta, å bygge eit tydeleg regionsenter.

Volda og Ørsta har fleire enn 1300 statlege og fylkeskommunale arbeidsplassar, mellom anna høgskule, sjukehus, tingrett, jordskifterett, lånekaske, vegvesen, prosti, politi, flyplass, HELFO og NAV. Arbeidsplassane er viktige fordi dei tiltrekker seg og bidreg til utvikling av kompetanse i regionen, og utfyller den private arbeidsmarknaden.

Høgskulen i Volda ynskjer å verte Noregs fremste senter for medieutdanning og nynorsk. Høgskulen er den største i fylket, og ein viktig utdanningsinstitusjon for heile regionen. Sjukehuset i Volda er med sine rundt 450 tilsette ein av dei største arbeidsplassane i kommunen, og er samtidig ein avgjerande tryggleik for innbyggjarane i regionen. Både høgskulen, sjukehuset og andre regionale funksjonar er utsett for press og omstruktureringar, og det vil i framtida vere viktig å synleggjere kva rolle desse institusjonane har for regionen.

Ørsta-Volda lufthamn er den fjerde største lokale flyplassen i Noreg og området i Furene–Hovdebygda er eit viktig regionalt trafikknutepunkt. Saman med Timeekspresen bidreg flyplassen til at Volda har relativt gode kollektivkommunikasjonar. Kollektivtrafikken både lokalt og regionalt har eit potensiale for å vidareutviklast.

Eiksundsambandet og Kvivsvegen har medført auka pendling og nærleik mellom kommunane på Søre Sunnmøre og Nordfjord. Godt utvikla kommunikasjonslinjer både i kommunen og ut i regionen er eit viktig tema for både framtidig befolknings- og næringsutvikling. For å fremje utvikling og Volda som ein attraktiv bu-, arbeids- og studentbygd bør ein i regionen kunne tilby eit effektivt, tilgjengeleg, sikkert og miljøvennleg transportsystem.

Det er mange moglegheiter for naturopplevingar i Volda, Ørsta og regionen elles. Friluftsområda trekker til seg både lokale og regionale innbyggjarar både sommar og vinter. Fleire av festivalane i Volda og Ørsta leverer gode kulturopplevingar til eit regionalt publikum. Det er gode moglegheiter for å vidareutvikle Volda og Ørsta som reise- og opplevingsdestinasjon.

Volda kommune har kulturminne og kulturmiljø av både nasjonal, regional og lokal verdi. Bevisstgjerings og formidling av kulturarven er med på å gje innbyggjarar identitet og tilhøyrse. Det å framheve kommunen sin kulturarv og identitet vil vere eit fortrinn i arbeidet med å bygge regionsenteret og utvikle næringslivet.

Alle landets kommunar er midt i ein kommunereformprosess. Kva som vert resultatet av dette er enda ikkje avgjort. Dersom Volda kommune skal inngå i ein ny og større kommune, vil dette medføre ein større gjennomføringsprosess. Auka samarbeid med grannekommunar og mellom institusjonar kan vere med på å styrke regionale funksjonar i kommunen.

På veg til Eidskyrkja. Foto: Regine S. Aklestad.

MÅL:

Volda og Ørsta skal vere eit tydeleg regionsenter med bymessige kvalitetar.

STRATEGIAR:

- Vidareutvikle og styrke regionale funksjonar i området, og utvikle sentrum med urbane kvalitetar.
- Legge til rette for at Volda og Ørsta skal vere Noregs fremste senter for medieutdanning og nynorsk.
- Styrke og vidareutvikle bu- og arbeidsregionen, og vidareutvikle samarbeidet med Ørsta.
- Styrke næringslivet med vekt på innovasjon og gründerverksemd, og vidareutvikle utdanningstilbodet i Volda-Ørsta.
- Styrke samarbeidet mellom kommunen, høgskulen, sjukehuset og andre regionale funksjonar.

MÅL:

Styrke kommunikasjonen i og til Volda og Ørsta.

STRATEGIAR:

- Vidareutvikle kommunikasjonen i regionen med mål om ferjefrie fjordkryssingar.
- Utvikle Volda som kollektivknutepunkt og betre offentleg kommunikasjonstilbod.
- Sikre og utvikle Volda-Ørsta lufthamn Hovden som den føretrekte flyplassen.
- Knytte kommunen til hurtigbåtssystemet mellom Ålesund og Bergen i Berkneset/Eiksundområdet.
- Utvikle gang- og sykkelvegnettet i Volda-Ørsta.

MÅL:

Styrke og bygge opp Volda-Ørsta som handels-, kultur og opplevingsdestinasjon.

STRATEGIAR:

- Auke attraktiviteten til Volda sentrum og realisere tiltak i samsvar med utviklingsplanen for Volda sentrum.
- Medverke til utvikling og marknadsføring av natur- og reiselivsdestinasjonar.
- Medverke til utvikling og marknadsføring av kultur- og opplevingstilbod.
- Vidareutvikle samarbeidet med Høgskulen i Volda, og vere aktiv i utvikling av campusområdet.
- Legge til rette for næringsareal og medverke til utvikling av samarbeidet mellom Volda Næringsforum, Ørsta Næringskontor og Sunnmøre kulturnæringshage.

MÅL:

Styrke Volda-Ørsta som eit attraktivt reise- og friluftslivsområde.

STRATEGIAR:

- Arbeide aktivt for å marknadsføre Volda-Ørsta som eit attraktivt reise- og friluftslivsområde.
- Legge til rette for gode serverings- og overnattingstilbod med fokus på gode opplevingar og lokal matkultur.
- Sikre, utvikle og legge til rette for viktige friluftslivsområde i heile kommunen.
- Utvikle samarbeidet med andre reiselivsdestinasjonar i regionen.

MÅL:

Bruke Volda-Ørsta sin kulturarv og identitet bevisst i arbeidet med å bygge regionsenteret.

STRATEGIAR:

- Kartlegge, formidle og marknadsføre kulturminne og kulturmiljø.
- Formidle og bevisstgjere innbyggjarar om Volda sin kulturarv og identitet gjennom barnehagar, skular og som ein del av integreringsarbeidet.
- Fokuserer på og vidareutvikle Volda og Ørsta sine særegne kvalitetar.
- Nytte skulestaden Volda og StudiebygdA i omdømebygging og marknadsføring i arbeidet med å vidareutvikle Volda-Ørsta som regionsenter.

Føringar for vidare arbeid med arealdelen:

- Sikre areal til regionale funksjonar.
- Sikre kommunikasjonslinjer og knutepunkt for kollektivtrafikk i eit framtidig vegsystem.
- Vurdere overordna vegsystem knytt til fjordkryssing, flyplass og næringsområde.
- Sikre god trafikal forbindelse til vestsida.
- Vurdere arealbruk i grenseområde som konsekvens av eventuelle kommunesamanslåingar.
- Utarbeide kulturminneplan som grunnlag for kommuneplanens arealdel. Sikre viktige område for kulturminne og kulturmiljø.
- Sikre areal og tilkomst til hurtigbåtterminal.
- Legge til rette for overnattings- og serveringstilbod.
- Sikre at framtidig bebyggelse ikkje kjem i konflikt med høyderestriksjonar for lufthamna.
- Sikre forlengelse av Torvmyrvegen mot Furene.

4.6 Volda sentrum

Sentrumsområde har på ulike måtar nøkkelrollar som “motorar”, og som nav for omland og mot omverda. Eit velfungerande sentrum er ein nøkkelfaktor for ein attraktiv bu- og arbeidsregion.

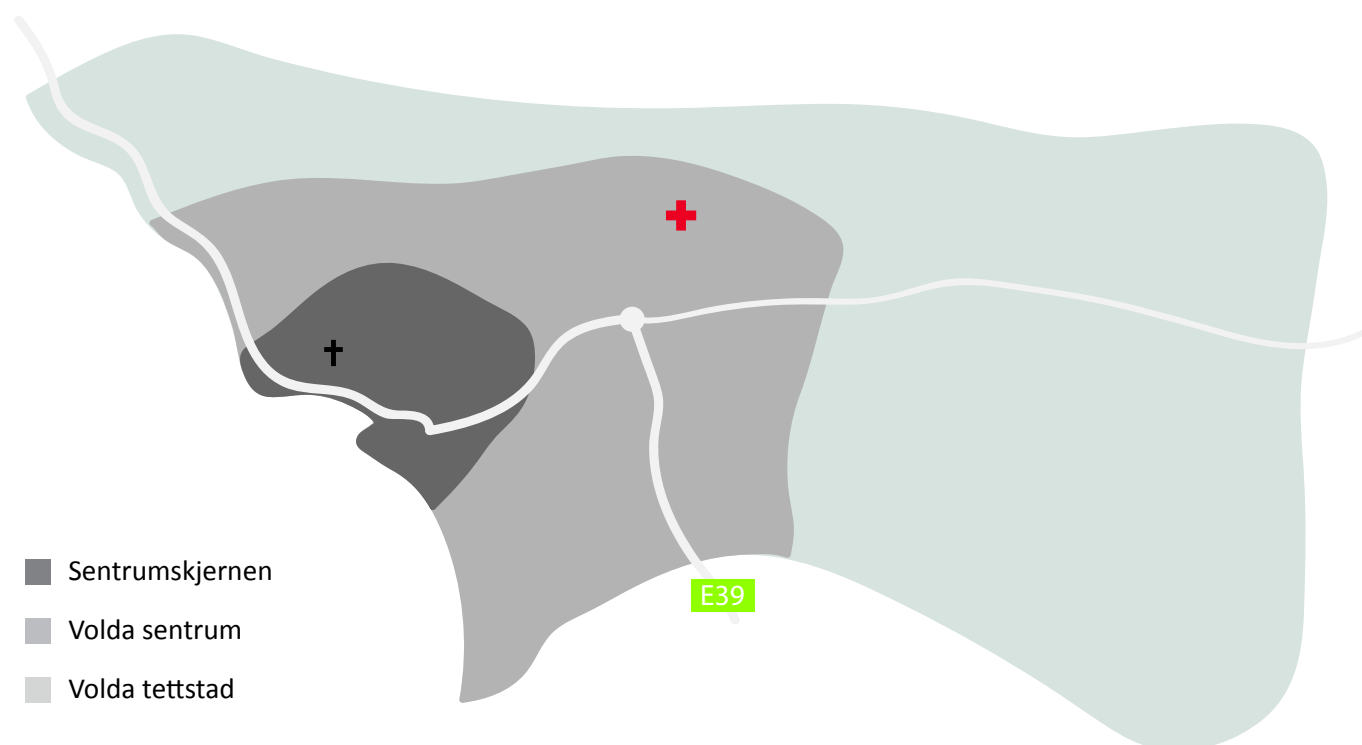
Volda kommune ynskjer å utvikle eit tett sentrum som vert attraktivt for handel, tenesteyting og busetnad. Volda sentrum er eit kompakt sentrum med korte avstandar og nær tilknytning til fjorden. Trehusbusetnaden, kyrkja, gardstun og småbåthamna er nokre av elementa som gir Volda særpreg, og som gjer at Volda skil seg frå andre sentrum. Tettstadsanalysen for Volda sentrum peikar på fjorden som viktig element i landskapsbiletet, og at Volda bør betre og vidareutvikle koplinga mellom land og sjø, og grønstrukturar mellom fjord og fjell. Å ta vare på og vidareutvikle slike kvalitetar og viktige koplingar skal vere eit viktig fokus i vidare arbeid. I Volda sentrum er det også utfordringar knytt til næringsutvikling, handel, bustadutvikling, grønstruktur og gode trafikale løysingar.

“Mellom bygningane i Volda” er eit samarbeidsprosjekt mellom Møre og Romsdal fylkeskommune, Volda Næringsforum og Volda kommune. Sentrumsprosjektet arbeider for å styrke Volda sentrum, og å gjere sentrum til ein attraktiv stad. Utviklingsplanen for Volda sentrum vart utarbeida våren 2015, og det vart arrangert fleire medverknadsprosessar i samband med arbeidet.

Prosjektet inneheld visjonar og prinsipp for framtidig utvikling. Utvikling av Volda sentrum vil vere eit viktig satsingsområde i tida framover for å auke attraktiviteten i kommunen.

Planlegginga av Volda sentrum skal fremme utforming og tilrettelegging av fysiske forhold som gir like moglegheiter til samfunnsdeltaking. Dette inneber ein innovativ tilnærming til planlegging og utforming, og ein ambisjon om stadig å finne betre og meir inkluderande løysingar. Alle uteareal (inkludert både ferdsels- og opphaldsareal) skal planleggast slik at areala er tilgjengeleg for alle, og prinsippet om universell utforming skal leggjast til grunn.

Figuren under illustrerer avgrensinga av sentrumskjernen, Volda sentrum og Volda tettstad. For å skape eit best mogleg urbant miljø med korte avstandar mellom målpunkt skal hovudtyngda av detaljhandelen skje i sentrumskjernen. Utviklingsplanen for Volda sentrum inneheld fyrst og fremst prosjekt knytt til sentrumskjernen. Fleire offentlege institusjonar, som til dømes sjukehuset, høgskulen og Volda vidaregåande skule, er konsentrert innanfor Volda sentrum. Det er naturleg at offentlege institusjonar vert vidareutvikla innanfor denne sona. Tettstaden inneheld hovudsakeleg bustadområda rundt sentrum. Ein tydelegare avgrensing av dei ulike sonene, funksjonar og grad av fortetting vil verte eit viktig tema i arealdelen.

Avgrensing av sentrumskjernen, Volda sentrum og Volda tettstad.

MÅL:

Volda skal vere eit attraktivt og særprega sentrum for auka handel og aktivitet.

STRATEGIAR:

- Realisere tiltak i samsvar med Utviklingsplanen for Volda sentrum.
- Kunne tilby ryddige, oversiktelege og nok parkeringsplassar.
- Utvikle samarbeid med Volda Næringsforum, høgskulen, lag og organisasjonar om felles strategi for marknadsføring og aktivitetar gjennom året.
- Sikre handel og aktivitet på gateplan, og medverke til at tomme lokale vert tekne i bruk.
- Stimulere til vidareutvikling av detaljhandel med allsidig tilbod i sentrumskjernen.

MÅL:

Fleire skal bu og opphalde seg i Volda sentrum.

STRATEGIAR:

- Realisere tiltak i samsvar med Utviklingsplanen for Volda sentrum og satse på velstelte grøntanlegg og fleire attraktive møteplassar.
- Legge til rette for auka busetting, aktivitet, trivsel og liv i sentrum.
- Vidareutvikle og styrke viktige sentrumsfunksjonar for å sikre aktivitet i og rundt sentrum.
- Legge til rette for ein heilskapeleg utforming av sentrum med vekt på identitet, kvalitet, estetikk og urbane kvalitetar.
- Ta vare på smug, fjordgløtt og grønne lunger, og sikre eit ope sentrum mot fjorden.

Sommarstemning på hamna i Volda. Foto: Regine Aklestad.

MÅL:

Det skal vere trygt, triveleg og attraktivt for trafikantar i Volda sentrum.

STRATEGIAR:

- Realisere tiltak i samsvar med Utviklingsplanen for Volda sentrum.
- Sikre eit estetisk og universelt utforma sentrum som inviterer til å gå og sykle.
- Utvikle eit funksjonelt trafikalt køyremønster som er trygt for alle.
- Betre veg, gate og parkeringsstrukturen i sentrumskjernen slik at det vert lett å orientere seg.
- Redusere bilbruken i sentrumskjernen.

MÅL:

Volda kommune skal ta vare på og utvikle element som er viktige for Volda sitt særpreg og identitet.

STRATEGIAR:

- Realisere tiltak i samsvar med Utviklingsplanen for Volda sentrum.
- Sikre trehusbusetnaden og anna særprega arkitektur i sentrum, og auke bevisstgjeringsom Volda sitt særpreg og identitet.
- Legge til rette for utvikling av hamneområdet og sjølinja, og sikre kopling mellom fjord og fjell.
- Medverke til at "smau" og områda mellom bygningane i større grad vert nytta.
- Synleggjere studiestaden Volda i sentrumsbiletet.

Føringar for vidare arbeid med arealdelen:

- Gjennomgå, vurdere og sikre viktige gate- og bygningsmiljø i sentrum.
- Utarbeide føringar for estetikk i Volda kommune.
- Gjennomgå gjeldande reguleringsplanar for sentrum med tanke på å legge til rette for ønska tettstadsutvikling.
- Legge til rette for gjennomføring av Utviklingsplanen for Volda sentrum.
- Legge til rette for vidareutvikling av småbåthamn, hamnemiljø og vurdere moglegheit for båtøpstrekk i sentrum.
- Vurdere alternative parkeringsløyningar i sentrum.
- Vurdere sentrumsavgrensing, fortettingsstrategi, markagrense og grense mot jordbruksareal.
- Legge til rette for gode medverknadsprosessar i vidare planarbeid, mellom anna med fokus på barn og unge.

4.7 Folkehelse

Helse er å meistre kvardagens krav. Kommunen skal såleis bidra til å førebygge sjukdom og jamne ut sosiale ulikskapar. Kommunen må fremje folkehelse innafor dei ulike tenestene, og med dei virkemidlar kommunen rår over, mellom anna gjennom gode bu- og oppvekstmiljø, gode barnehagar og skular, trygge arbeidsplassar, varierte tilbod om fritidsaktivitetar og nærleik til natur og friluftslivsområde.

Resultat frå Ungdata-undersøkinga og statusrapporten "Oversikt over helsetilstand og påverknadsfaktorar i Volda 2014" syner at einsemd, angst, rus og livsstilssjukdomar er blant hovudutfordringane i kommunen. Spesielt unge jenter slit med den psykiske helsa og kommunen ligg over landsgjennomsnittet når det gjeld barn og unge med overvekt. Statusrapporten konkluderer med følgjande fokus framover:

- Tverrfagleg samarbeid, tidleg innsats og låg terskel for å førebygge mobbing, psykisk uhelse og rus.
- Tverrfagleg samarbeid og tidleg innsats for å førebygge overvekt og inaktivitet.

I tråd med FN's barnekonvensjon, vil difor kommunen ha tidleg innsats mot barn og unge som viktigaste innsatsområde.

Barna er vår viktigaste ressurs, og barns helse og livskvalitet bør vere fokus for alle som jobber med samfunnsutvikling. Barn burde ha like muligheter til å leve gode live med god helse (Ole Trygve Stige, Helsedirektoratet).²⁰

Fleire norske studiar syner negative konsekvensar for barn som veks opp under dårlege levekår. Dei har mellom anna større risiko for psykiske plager og lidingar. Det må difor vere eit mål å redusere dei sosiale forskjellane i helse utan at nokon gruppe får det dårlegare. Ein viktig føresetnad for å lukkast i dette arbeidet er mellom anna at kommunen fører ein ansvarleg rusmiddelpolitikk i tråd med regjeringa sin Opptappingsplan for rusfeltet (2016–2020), med følgjande tre innsatsområde: tidleg innsats, behandling og ettervern/oppfølgingstenester.

Universell utforming handlar om å skape betre føresetnader for å kunne leve eit godt liv for alle menneske, også dei med redusert funksjonsevne. Eit samfunn som er utforma for alle kan også ha betyding for kommunens økonomi, mellom anna i forhold til forventa auke i talet eldre menneske over 80 år.

Volda kommune vil arbeide for at alle innbyggjarane skal kunne meistre eige liv, og bli sett, høyrte og verdsett som ressurs i lokalmiljøet.

Grindaløda i Volda. Foto: Regine S. Aklestad.

MÅL:

Innbyggjarane si helse skal vere betre enn landssnittet på folkehelsebarometeret.

STRATEGIAR:

- Kunne tilby barnehageplass til alle barn og sunne og inkluderande oppvekst- og opplæringsmiljø med høg kvalitet.
- Førebygge meir, behandle tidlegare og sikre betre samhandling både internt i kommunen og eksternt med andre aktørar.
- Sikre rett behandling til rett tid på rett stad, gjennom ei heilskapleg og koordinert helse- og omsorgsteneste som er tilpassa den einskilde brukar nærast der dei bur.
- Styrke kvar enkelt sitt sjølvbilete gjennom gode førebilete, og sikre at alle får delta i samfunnet og ha ein meningsfull og aktiv kvardag.
- Redusere fråfall i skulen, utvide bruken av lærlingordninga og sikre tilbod om arbeid for alle.

MÅL:

Barn og unge i Volda skal ha eit oppvekstmiljø som motverkar psykiske vanskar og andre livstilssjukdommar.

STRATEGIAR:

- Styrke helsestasjon- og skulehelsetenesta, og satse på tidleg innsats, førebyggjande og helsefremjande arbeid i barnehage og skule.
- Tilby sunne og inkluderande oppvekstmiljø som gir barn og unge høve til å oppleve meistring, og utvikle sine eigne evner, interesser og sjølvbilete.
- Legge til rette for meir fysisk aktivitet i barnehage, skule og buområda.
- Legge til rette for gode og trygge tilkomstar til barnehagar, skular, fritidsarenaer, natur- og friluftslivsområde.
- Ha eit styrka fokus på mobbing frå barnehagealder og heve kompetansen knytt til mobbing, spesielt mobbing via sosiale media.

MÅL:

Volda skal ha eit inkluderande samfunn og motverke sosiale helseforskjellar.

STRATEGIAR:

- Formidle kunnskap om kosthald og ernæring.
- Sikre gode leike- og aktivitetsområde i buområda, og legge til rette for møteplassar i Volda sentrum.
- Stimulere lag og organisasjonar til å legge til rette for inkludering.
- Nytte biblioteket som ein viktig møteplass, arena for inkludering og formidlar av kunnskap og kultur.
- Motverke utanforskap gjennom aktivitet og arbeid.

MÅL:

Ingen skal ta skade av eigne eller andre sine rusmiddelvanar.

STRATEGIAR:

- Føre ein konsekvent og ansvarleg rusmiddelpolitikk og bidra til ein trygg og ikkje-skadeleg rusmiddelbruk.
- Styrke og utvide rusfrie møteplassar for ungdom.
- Legge til rette for ein verdig livssituasjon og meningsfull kvardag for alle.
- Sikre og auke kompetanse gjennom samarbeid med kompetansesenter og andre institusjonar.

MÅL:

Kommunen som organisasjon skal vere eit førebilete i folkehelsearbeidet.

STRATEGIAR:

- Vidareutvikle helsefremjande tiltak for tilsette i kommunen i og utanfor arbeidstida.
- Syte for at alle tilsette vert sett, høyrte og føler seg verdsett.
- Ha fokus på det friske mennesket i arbeidskvardagen.
- Synleggjere utfordringar og ansvarleggjere sektorane i eit målretta folkehelsearbeid i organisasjonen.
- Bruke Frisklivssentralen Aktiv i Volda som ein viktig aktør for tilsette og andre som treng hjelp til å legge om levevanar som kan føre til sjukdom og plagar.

Føringar for vidare arbeid med arealdelen:

- Sikre areal for utviding av barnehage- og skulebygg, i tillegg til gode uteområde i barnehagar og skular.
- Sikre nære friluftsområde og areal for idrettsaktivitetar.
- Sikre moglegheit for å gå eller sykle til kvardagsaktivitetar (til dømes barnehage, skule, arbeid og fritidstilbod).
- Universell utforming som føring for at alle skal kunne delta i samfunnet og ha ein meningsfull og aktiv kvardag.
- Sikre gode opplæringsarenaer for fysisk aktivitet som kroppsøvingssal og opplæringsbasseng.

4.8 Klima og miljø

Noreg har som mål å redusere utslepp av klimagassar. Volda kommune ynskjer å vere ein aktiv medspelar i dette arbeidet, og å vere ein pådrivar for at innbyggjarar, næringsdrivande og andre skal ta miljøvenlege val. Haldningsskapande arbeid i barnehagar og skuler er ein del av dette arbeidet.

Det er eit tydeleg trekk at trafikken i Møre og Romsdal aukar meir enn i resten av landet. Frå 2013 til 2014 auka vegtrafikken i Møre og Romsdal med 2,9 %, medan snittet for landet var 1,7 %. Årsdøgns trafikken målt ved Hovden flyplass auka med 4,6 % i same periode. Trafikkmålingane synleggjer aukande aktivitet i eit område, noko som på fleire måtar kan bety god samfunns- og velferdsutvikling. Samtidig fører trafikkauken til utfordringar. Vegtrafikken står for 23 % av klimagassutsleppa i Møre og Romsdal. Trafikkmengda førar også til auka støv- og støypproblem, og trafikktryggleiken vert meir krevjande å ta i vare. Målretta arbeid for å auke sykkel-, gang- og kollektivtrafikken er viktig for å møte desse utfordringane. Til kortare avstandar ein skal reise, til større sjanse er det for at ein sykklar eller går. Difor er det viktig at ein legg til rette for korte avstandar mellom bustadområda og handels-, service og tenestetilbod. I tillegg er det viktig med gode, trygge og attraktive gang- og sykkelnettverk, som inviterer til bruk.

Volda kommune vil arbeide vidare med å energioptimalisere kommunale bygningar. Denne satsinga vil ha trippel effekt; betre inneklima for tilsette og brukarar, økonomisk sparing og positiv effekt for det globale miljøet.

Sortering av avfall bidreg til reduksjon av klimagassutslepp. Difor er det viktig å sikre god avfallshandtering og funksjonelle sorterings- og innsamlingsmoglegheiter for både næringsliv og hushald i kommunen.

Berekraftig naturforvaltning handlar om å forvalte naturen på ein slik måte at dagens bruk ikkje øydelegger moglegheitene for at framtidige generasjonar skal få dekkja sine behov. Berre 4,5 % av landarealet i Møre og Romsdal fylke er jordbruksareal, og sikring av viktige jordbruksareal er viktig for at komande generasjonar skal få høve til å dyrke mat på eiga jord.

Paddestatue i Austeffjorden. Foto: Regine S. Aklestad.

MÅL:

Utslepp frå transportsektoren skal reduserast og fleire skal reise med miljøvennleg transport.

STRATEGIAR:

- Nye bustadfelt og utbyggingsområde skal lokalisert i tilknytning til eksisterande busetnad, infrastruktur og handels- og tenestetilbod, og planleggast med gode løysingar for kollektivtransport, sykkel og gange.
- Stimulere til at fleire går, sykklar og nyttar kollektivtransport til arbeid, barnehage, skule og andre aktivitetar.
- Utvikle trygge, samanhengande, finmaska og attraktive gang- og sykkelveggar.
- Vidareutvikle kollektivtilbodet og haldeplassane i kommunen.
- Legge til rette for auka bruk av EL-bilar og andre miljøvennlege transportmiddel.

MÅL:

Energibruken i kommunale bygg skal reduserast med i gjennomsnitt 30 %.

STRATEGIAR:

- Energoptimalisere og gjennomføre enøktiltak i kommunale bygg.
- Auke bruken av fornybar energi.
- Styrke kompetansen på energioptimalisering og enøktiltak i kommunen.
- Satse på energileiing og energioppfølging.
- Miljøsertifisere kommunale verksemdar.

MÅL:

Volda kommune skal arbeide for ein berekraftig naturforvaltning og sikre biologisk mangfald.

STRATEGIAR:

- Auke kompetansen til tilsette i kommunen, og tilby informasjon og rådgjeving om berekraftig naturforvaltning.
- Stimulere til berekraftig næringsutvikling og miljøtiltak innan jord-, skog- og havbruk.
- Sikre viktige jordbruksareal og naturtyper i kommuneplanen sin arealdel.
- Synleggjere konsekvensar for naturmiljøet i alle plan- og utbyggingssaker.
- Motverke attgroing av kulturlandskapet, og utrydde framande artar i offentlege parkar og anlegg.

MÅL:

Volda kommune skal arbeide for auka attvinning og avfall frå hushald og næringsliv skal ikkje auke meir enn snittet for landet.

STRATEGIAR:

- Satse på haldningsskapande arbeid og god opplæring i alle barnehagar og skular.
- Tilby gode og lett tilgjengelege sorterings- og innsamlingsmoglegheiter.
- Gi god informasjon til innbyggjarar om renovasjonsordninga i kommunen.
- Vidareutvikle kommunens renovasjonsteneste for å sikre miljømessig og økonomisk forsvarleg oppsamling, transport, attvinning og slutthandsaming av avfall.
- Satse på større attvinning frå kommunale verksemdar.

MÅL:

Volda kommune skal arbeide for å skape gode haldningar og bevisstheit om rett energibruk.

STRATEGIAR:

- Satse på klimaopplæring i barnehage og skule.
- Endre haldningar gjennom informasjon og rådgjeving.
- Samarbeide med næringslivet og utbyggjarar om å legge til rette for auka produksjon og bruk av fornybar energi.

Føringar for vidare arbeid med arealdelen:

- Vurdere areal for massedeponi og mottak for masser.
- Lokalisering av framtidig bustadområde knytt til skular og anna infrastruktur.
- Legge til rette for fortetting i sentrum.
- Sikre gode gang- og sykkelvegsløysingar.
- Sikre areal til gode kollektivtrafikk-løysingar og eventuelle kollektivknutepunkt.
- Vurdere og sikre område som er viktige å oppretthalde/utvikle ut frå eigenverdi (biologisk mangfald, landskap, naturressurs) og som kjelde til friluftsliv.
- Kartlegge behov for sikring av vassdrag.
- Vurdere behov for føresegner knytt til energibruk i bygg.
- Sikre areal og gode løysingar for felles renovasjonspunkt i bustad- og næringsområde.
- Sikre viktige jord- og skogbruksareal for framtida.
- Sikre god forvaltning av sjøareal og areal til havbruksnæring.

4.9 Tenester

Volda kommune har ei viktig oppgåve som samfunnsutviklar og arbeider for å tilby innbyggjarane gode tenestetilbod. Volda kommune sin økonomi er utsett, med pressa drift, høg lånegjeld og framleis trong om store investeringar. Med befolkningsvekst, fleire eldre, auka krav og større forventningar frå innbyggjarane, vil behovet for tenester auke. I tillegg har regjeringa foreslått å overføre nye oppgåver til kommunane i samband med kommunereforma; mellom anna barnevern, familievern, rehabilitering, bustadtilskot og tannhelse. I løpet av kommunereformprosessen vil det verte viktig å avklare behov, moglegheiter og utfordringar for Volda som samfunn. Det er også viktig at politikarar, innbyggjarar og administrasjonen har felles kunnskap om situasjon og utfordringar.

Volda kommune er ein stor arbeidsplass med mange tilsette i ulike fagområde. Det er viktig for organisasjonen at dei tilsette opplever eit godt og inkluderande arbeidsmiljø, med rom for nytenking og utvikling. Eit godt omdøme gir motiverte medarbeidarar, kvalifiserte jobbsøklarar og er sjølvstendig viktig for samspelet mellom organisasjonen og andre offentlege myndigheiter, næringslivet, innbyggjarar og andre samarbeidspartnarar.

Befolkningsframskrivingane viser at det i framtida vil verte færre innbyggjarar i yrkesaktiv alder for kvar innbyggjar 80 år og eldre. Moglege konsekvensar av dette kan vere større press på mellom andre helse- og omsorgstenestene. Volda kommune ynskjer å tilby eit likeverdig tenestetilbod for alle eldre i heile kommunen. Strategiar knytt til mellom anna kvardagsrehabilitering og gode dagtilbod er beskreve i kapittel 4.4 Busetting. Kommunen ynskjer også å prioritere kompetanseutvikling for tilsette, for å sikre ei forsvarleg og godt kvalifisert bemanning i institusjonane.

Den viktigaste årsaka til aukande folketilvekst i Volda kommune er innvandring, og det er viktig at arbeidsplassar i kommunen arbeidar for god inkludering, slik at ressursane vert utnytta. Språk og kulturforskjellar er utfordringar som kan vere til hinder for integrering i arbeidslivet. Volda kommune ynskjer å vere ein arbeidsplass som førebygg utanforskap og inkluderer i fellesskapen.

Biblioteket i Volda i nye lokale. Foto: Regine S. Aklestad.

MÅL:

Tenestene skal vere i samsvar med lover og forskrifter, og med god nok kvalitet.

STRATEGIAR:

- Vere i dialog med brukarane, vurdere behov og kartlegge brukaren sine eigne ressursar.
- Satse på tidleg oppdaging og tidleg innsats.
- Prioritere kompetanseutvikling for tilsette.
- Skape ein kultur for openheit, læring og innovasjon, og legge til rette for nyskaping og digital tenesteproduksjon i organisasjonen.
- Samarbeide godt på tvers av sektorar i organisasjonen, samordne tenester og kontinuerleg evaluere organisasjonen.

MÅL:

Volda kommune skal ha ein økonomi i balanse og driftsresultat på 1,75 % av inntektene.

STRATEGIAR:

- Arbeide for samsvar mellom oppgåver og ressursar.
- Sikre realistisk budsjettering.
- Arbeide for ein sterkare kopling mellom prioriteringar i kommuneplanen, budsjett, økonomiplan og arbeidsoppgåver.
- Legge til rette for at administrasjonen, politikarane og innbyggjarane skal ha felles kunnskap om situasjon og utfordringar.
- Bruke moglegheiter som ligg i digital tenesteproduksjon og legge til rette for innovasjon og nyskaping i tenesteproduksjon.

MÅL:

Volda kommune skal ha eit godt omdøme.

STRATEGIAR:

- Sikre eit godt arbeidsmiljø i organisasjonen.
- Tilby gode tenester tilpassa innbyggjarane sine behov.
- Gi innbyggjarane god informasjon, gi raske tilbakemeldingar og ha oppdaterte, framtidsretta og brukarvennlege kommunikasjonsløyser.
- Legge til rette for involverande prosessar.
- Nytte StudiebygdA som ein merkevare og ha eit aktivt samarbeid med høgskulen, næringslivet, lag og organisasjonar.

MÅL:

Volda kommune skal arbeide for å førebygge utanforskap og inkludere i fellesskapen.

STRATEGIAR:

- Rekruttere marginaliserte grupper til organisasjonen.
- Tilby praksisplassar på alle kommunale arbeidsplassar så langt det er mogleg.
- Legge til rette for språkpraksis i alle kommunale sektorar.
- Tilby fleksible arbeidsoppgåver og/eller eit godt dagtilbod.
- Arbeide på tvers av organisasjonen for å sikre samordning av tenester.

MÅL:

Tilsette i Volda kommune skal oppleve eit godt arbeidsmiljø og sjukefråveret skal reduserast.

STRATEGIAR:

- Legge til rette for faglege og sosiale møteplassar på tvers av sektorar.
- Tilby leiarutvikling.
- Sikre nødvendig kompetanseheving og legge til rette for eit utviklande arbeidsmiljø.
- Tilby eit introduksjonsprogram for alle nytilsette.
- Jobbe med nærver, prioritere sjukefråversoppfølging, tilby gode seniorpolitiske tiltak og vidareutvikle prinsippa i IA-avtalen om eit opent og inkluderande arbeidsliv.

Føringar for vidare arbeid med arealdelen:

- Sikre areal til offentleg tenesteproduksjon.
- Sikre areal til kommunale bustadar.

4.10 Samfunnstryggleik

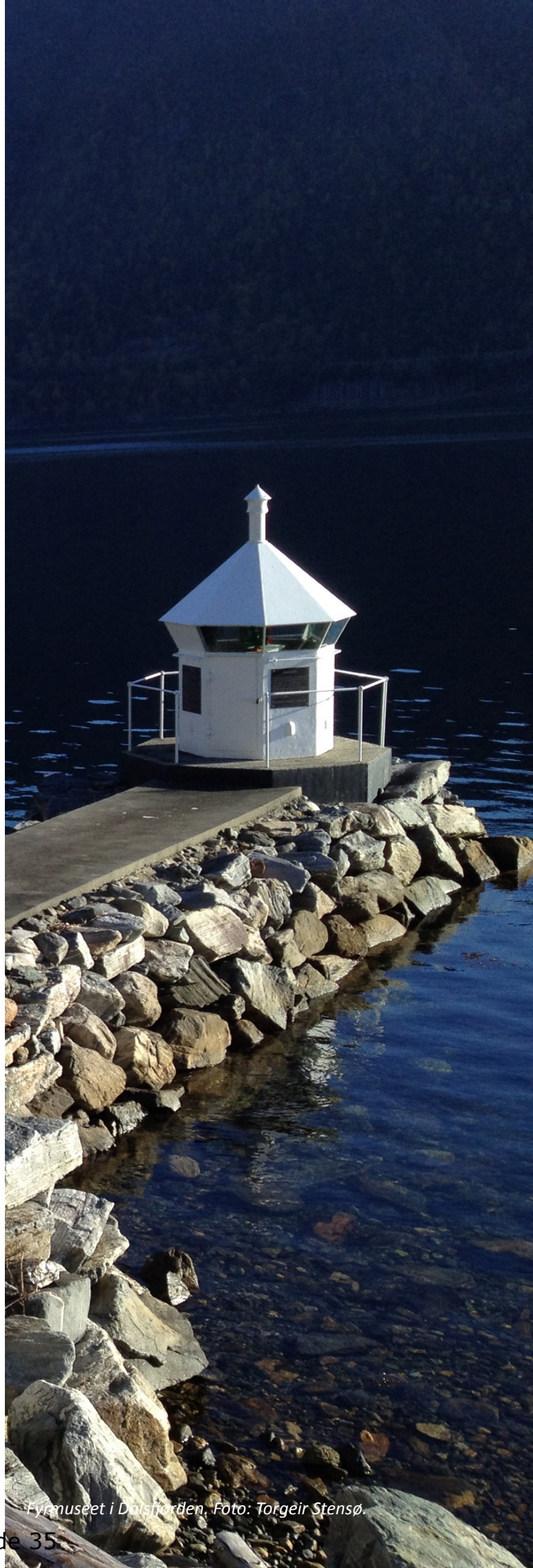
Volda kommune har eit generelt og grunnleggjande ansvar for ivaretaking av innbyggjarane sin tryggleik innanfor sine geografiske område. Kommunen utgjer det lokale fundamentet i den nasjonale beredskapen. Under kriser og katastrofar må kommunen kunne sette i verk tiltak for å verne innbyggjarane og oppretthalde viktige samfunnsfunksjonar. I Volda kommune sin risiko- og sårbarheitsanalyse (ROS-analyse) er ras, flaum, stormflo, forureining og trafikkulykker klassifisert som tema med høg risiko. Klimaendringar er ein sentral del av risikobiletet i kommunen, og ein kan i framtida vente auka nedbør, meir ekstremver, havnivåstigning og andre gradvise endringar som vil få store konsekvensar for helseforhold, jordbruk, fiskeri, samferdsel, bygg, anlegg og naturmangfald.

Sjukehuset i Volda er ein avgjerande tryggleik for innbyggjarane i regionen. Volda kommune vil arbeide målretta for at Volda sjukehus skal halde fram og vidareutvikle sin posisjon som eit velfungerande lokalsjukehus med gode akutfunksjonar, herunder akuttkirurgisk beredskap og fødeavdeling for regionen.

Samferdselsårane i kommunen er viktige både for innbyggjarar, næringsliv og beredskap. Nokre vegar i kommunen er skredutsett, særskilt i vinterhalvåret. Å sikre gode kommunikasjonar i heile kommunen er viktig for innbyggjarane sin tryggleik.

Volda kommune har ti kommunale vassverk som forsyner omtrent 10 000 personar. Resten av innbyggjarane i kommunen vert forsynt gjennom private andelsvassverk og enkeltforsyningar. Det er viktig å sikre eit oppdatert leidningsnett, beredskapsvatn og gode og trygge drikkevasskjelder, også for framtidige generasjonar.

Volda kommune har eit velfungerande brannvern som er dimensjonert for det som kan skje innanfor krav til utrykkingstid. Nye kommunikasjonslinjer og busetnadsmønster er positivt for dei fleste og vil i mange tilfeller kunne vere med på å auke beredskapen i enkelte bygdelag. Det er viktig at det ikkje vert bygd institusjonar med krav til utrykkingstid utanfor sentrum, heller ikkje høgus som gjer redning eller sløkking vanskeleg utan høgdeutstyr.

Fyr museet i Dalsfjorden. Foto: Torgeir Stensø.

MÅL:

Volda kommune skal til ein kvar tid ha gode system for beredskap.

STRATEGIAR:

- Ha ein god, oppdatert og godt kjent beredskapsplan og plan for kriseleiinga, og øve i samsvar med kvalitetssystemet for beredskapsarbeid.
- Ordne beredskapsarbeidet etter leon-prinsippet (lågast effektive beredskapsnivå).
- Ha ein oppdatert overordna ROS-analyse til ein kvar tid.
- Ha eigne ROS-analyser i alle sektorar og planverk.
- Bevare og utvikle sjukehuset med akutfunksjonar.

MÅL:

Det skal vere gode kommunikasjonar til alle delar av kommunen.

STRATEGIAR:

- Sikre optimal kommunikasjonsdekning og straumforsyning i heile kommunen.
- Sikre skredutsette vegar i kommunen.
- Sikre beredskapsferge på Voldsfjorden.
- Sikre system for alternativ transport ved krisesituasjonar.
- Førebygge ved rydding og hogst av vegetasjon langs vegar og leidningsnett.

MÅL:

Utbygging skal skje i flaum- og skredsikre område og eksisterande bygningar og infrastruktur skal sikrast.

STRATEGIAR:

- Oppdatere faresonekart for flaum og skred.
- Avklare flaum- og skredfare gjennom oppdaterte arealplanar.
- Sikre bygningar og infrastruktur som ligg i flaum- og skredutsette område.
- Tilpasse infrastruktur til framtidige klimaendringar.

MÅL:

Innbyggjarane skal til ein kvar tid ha godt og trygt drikkevatt.

STRATEGIAR:

- Sikre eksisterande og framtidige vasskjelder i heile kommunen.
- Sikre god kvalitet på drikkevatt.
- Sikre eit oppdatert leidningsnett.
- Sikre beredskapsvatn.

MÅL:

Volda kommune skal ha eit velfungerande brann- og redningsvesen i heile kommunen.

STRATEGIAR:

- Syte for god kompetanse.
- Sikre tilgang på godt og oppdatert utstyr.
- Sikre god rekruttering.
- Arbeide for føreseielege økonomiske rammer.
- Sikre velfungerande og oppdaterte bygdebrandepot.

Føringar for vidare arbeid med arealdelen:

- Vurdere behov for skred- og flaumsikring i busette område og langs vegar i kommunen.
- Sikre eksisterande og framtidige drikkevasskjelder.
- Lage temakart for ulike ROS-tema.
- Utarbeide konsekvensutgreiing og ROS-analyser for alle nye byggeområde.
- Sikre at institusjonar med krav til utrykkingstid ikkje vert bygd utanfor Volda tettstad.
- Sikre at høgde på hus er i tråd med brannføresegner.

5 KJELDER

- ¹ SSB tabell 06913: Folkemengde 1. januar
SSB tabell 10213: Framskrevet folkemengde
- ² nykommune.no
- ³ SSB tabell 07459: Folkemengde etter kjønn og alder
- ⁴ SSB tabell 04317: Folkemengde etter grunnkrins
- ⁵ Kommunestatistikk 2015
- ⁶ nykommune.no
- ⁷ nykommune.no
- ⁸ Kommunestatistikk 2015
- ⁹ Fylkesstatistikk 2015
- ¹⁰ Møre og Romsdal fylkeskommune: Arbeidsmarknad
- ¹¹ SSB tabell 09169: Barn i barnehager
SSB tabell 09220: Barnehager
volda.kommune.no: Grunnskuleopplæring
- ¹² Fylkesstatistikk 2015
- ¹³ volda.vgs.no
globalskolen.no
- ¹⁴ Folkehelseprofil 2015 Volda
Statusrapport: Oversikt over helsetilstand og påverknadsfaktorar i Volda 2014
Ungdata-undersøkinga i Volda 2013
- ¹⁵ SSB tabell 06969: Brukarar av pleie- og omsorgstenester
- ¹⁶ SSB tabell 06265: Boliger etter bygningstype
- ¹⁷ SSB tabell 10209: Personer drept eller skadd i veitrafikkulykker
- ¹⁸ Wikipedia: Volda
- ¹⁹ Regional delplan for kulturminne
- ²⁰ helseinfonyett.no

mrfylke.no

Plan- og bygningslova (PBL)

regjeringen.no

ssb.no

Statens vegvesen: ÅDT Møre og Romsdal

Telemarksforskning: "På spor etter programteori om attraktivitet"

Vegleiar "Kommuneplanprosessen" (MDP)

volda.kommune.no

volda.kommune.no: statistikk og oversikt over helsetilstand og påverknadsfaktorar

Volda kommune

Stormyra 2

6100 Volda

postmottak@volda.kommune.no

Telefon: +47 70 05 87 00

Åpningstider: 08.00–16.00

Foto: Regine S. Aklestad.

INNSPEL TIL KOMMUNEPLAN FOR VOLDA - SAMFUNNSDELEN

Høyringsperiode 15. mars – 28. april 2016

Volda kommune takkar for innkomne innspel og gode tilbakemeldingar

Innspela har vore diskutert i prosjektgruppa for kommuneplanarbeidet. Dette dokumentet inneheld ei oversikt over innkomne innspel og kommentarar/tilråding frå kommunen.

Oversikt over innkomne innspel:

- Avinor	s. 2
- Bjørkedal grendalag	s. 2
- Direktoratet for mineralforvaltning	s. 4
- Eldrerådet	s. 6
- Fiskeridirektoratet	s. 7
- Fortidsminneforeningen Sunnmøre lokallag	s. 8
- Fylkesmannen	s. 10
- Møre og Romsdal fylkeskommune	s. 19
- Opplysningsvesenets fond	s. 25
- Utdanningsforbundet i Volda	s. 25
- Administrasjonen:	s. 29
o Opplæring og oppvekst	s. 29
o Volda læringssenter	s. 31
o Sollia barnehage	s. 32
o Kommuneoverlegen	s. 34
o Fagansvarleg helsesystem	s. 35
o Helse og omsorg	s. 37
o Assisterande helse- og omsorgssjef	s. 38
o Kommunalteknisk	s. 39
o Brannsjef	s. 41

Innhald i innspel med kommentar frå kommunen:

Avinor

Vi viser til brev fra Volda kommune av 15.03.2016 (ref. 2015/632) vedrørende høring av forslag til kommuneplanen sin samfunnsdel.

Avinor ser at Ørsta-Volda lufthavn Hovden er omtalt i høringsutkastet, blant annet som den fjerde største lokale flyplassen i Norge og som bidrar til at kommunen har relativt god kommunikasjon med kollektivtransport.

Vi registrerer at kommunen har som mål og styrke kommunikasjonen i og til Volda og Ørsta. En av strategiene i dette arbeidet er å sikre og utvikle Ørsta-Volda lufthavn som den foretrekte flyplassen. Videre er det lagt som føring for arealdelen en vurdering av overordnet vegsystem knyttet til fjordkryssing, flyplass og næringsområde.

Avinor vil nevne det gode samarbeidet med Statens vegvesen region midt vedrørende kommunedelplanen for E39 Volda-Furene der høyderestriksjonsflatene rundt lufthavnen på Hovden er ivarettatt i vegplanleggingen. For Avinor er det viktig at fremtidig bebyggelse i Furene ikke kommer i konflikt med høyderestriksjonsflatene for lufthavnen.

Avinor vil også gjenta tidligere ønske om en forlengelse av Torvmyrvegen mot Furene slik at det kan legges til rette for en gjennomgående bussrute med stoppested ved lufthavnen. Det vil kunne øke kollektivandelen for reisende som bruker lufthavnen og derved redusere klimautslippene. En forlengelse av Torvmyrvegen vil også kunne gi en avlastning av dagens flyplasskryss, særlig for tungtrafikk til/fra industriområdet på Hovden.

Kommentar:

Under overskriften "Føringar for vidare arbeid med arealdelen" i kap. 4.5 Volda i regionen er det sett inn to nye kulepunkt:

- Sikre at fremtidig bebyggelse ikkje kjem i konflikt med høyderestriksjonar for lufthamna.
- Sikre forlengelse av Torvmyrvegen mot Furene.

Justeringar i samsvar med dette er teke inn i justert plan. Andre innspel frå Avinor vil bli teke med i vidare prosess med areal- og handlingsdel.

Bjørkedal grendalag

Vi syner til høyringsdokument utsendt på e-post 16. mars 2016.

Styret i Bjørkedal grendalag har informert medlemmene sine om plan, uttalerett og uttalefrist, og oppmoda alle om å nytte høvet til å målbera meininga si.

Planen vart drøfta på styremøte i Bjørkedal grendalag den 21. april 2016. Han vart også introdusert på årsmøtet vårt den 31. mars.

Etter styret si meining er det ein svært positiv prosess som ligg til grunn for denne delen av kommuneplanen, der det har vore lagt opp til brei, representativ medverknad. Resultatet har vorte ein framtidsretta plan som i stor grad speglar behova til innbyggjarane i kommunen.

Måla er så pass klare at det i ettertid lar seg gjere å evaluere graden av måloppnåing, og strategiane knytte til måla er rimeleg konkrete og forståelege for folk flest. Inndelinga i hovudtema fell naturleg og gjer planen meir tilgjengeleg og lettare å finne fram i. Det same gjer inndelinga i mange delmål med tilhøyrande strategiar. Særleg godt likar vi siste avsnitt i kvart kapittel med Føringar for vidare arbeid med arealdelen. Sidan desse føringane er dei mest konkrete avsnitta i planen, er det freistande å knyte nokre kommentarar til eit par av desse.

Bjørkedalen må i dag karakteriserast som ein utprega utkant i Volda kommune. Statusen som utkant auka merkbart med Kvivsvegen og omlegginga av E39, og vil auke endå meir dersom kommunereforma fører til ei samanslåing med Stryn.

Føringa om å sikre godt trafikalt samband til vestsida er derfor svært viktig for oss.

For ein utkant er det ei stor utfordring å kunne vere så attraktiv at folk vil busette seg der, derfor er kapitla om attraktivitet (4.1) og busetting (4.2) svært viktige for oss. Dessverre er føringane for attraktivitet ikkje så interessante for dei som vil bu i bygda utan å ha næring der. Mange viktige funksjonar som aukar attraktiviteten er borte, og då vert det avgjerande at det som står att er bra. Her kan nemnast sikker transport til skule med gangveglys der det er naudsynt, leikeplass, tryggleik for ikkje å bli isolert ved til dømes ekstremvær, samt kultur- og fritidsaktivitetar. Om dette er på plass saman med godt trafikalt samband til sentrum, kan det vere attraktivt å bu på bygda og pendle til jobb sjølv om barnehage, skule og butikk er borte.

Vi vil derfor gjere framlegg om to nye kulepunkt i kapittel 4.1 Attraktivitet under avsnittet "Føringar for vidare arbeid med arealdelen":

- **Sikre trygg skuleveg for alle elevar.**
- **Sikre funksjonelle forsamlingshus på bygdene.**

Kapittel 4.2 Busetting har delmål og strategiar som det er lett å slutte seg til. Her finn vi også fleire Føringar for vidare arbeid med arealdelen som er svært interessante for vårt område, og som styrker forhold vi har peika på lenger framme i dette skrivet. Vi vil framheve fylgjande kulepunkt som særleg positive:

- **Legge til rette for spreidd bustadbygging på bygdene.**
- **Sikre nødvendig leike- og uteopphaldsareal og inkludere leikeplassnorm i føresegnene.**
- **Sikre tilstrekkelig areal til framtidig bustadbygging.**

Fleire bygder i kommunen har nedlagde skular med godt opparbeidde leikeplassar og gode leikeapparat, slik det også er på Bjørkedalen. Vi har fått opplyst at kommunen førebur ei sak til neste vår om kva som skal gjerast med dei nedlagde skulane og skuleområda. Etter vårt syn ligg tilhøva no særst godt til rette for å sikre desse bygdene gode og nødvendige leike- og uteopphaldsareal, noko vi vonar kommunen vil gjere seg nytte av.

Ekstremuværa dei siste åra har sett ein støkk i mange av oss. Etter "Dagmar" vart det sagt at neste gong skulle vi vere betre budde, slikt skulle ikkje skje igjen. Beredskapsplanen vart pussa opp og utstyr for betre kommunikasjon vart innkjøpt. Så kom "Tor". Etter kort tid gjekk straumen, 30 sekund etterpå svikta all telekommunikasjon, litt etter vart vegen sperra av tre både sørover og nordover, og så var vi like langt.

Kapittel 4.8 Samfunnstryggleik har gode delmål og strategiar som skal hindre at det blir like ille neste gong naturkreftene slår til på våre kantar. Det er viktig at beredskapsplanen er detaljert på kva som må vere på plass også i kvar einskild bygd, jamfør delmål 1. Likevel vil vi først og fremst sette fokus på delmål 2: "Det skal vere gode kommunikasjonar

til alle delar av kommunen."

Under strategiar på dette delmålet gier vi framlegg om å stryke det første kulepunktet og erstatte det med to nye:

- **Sikre optimal kommunikasjonsdekning i heile kommunen ved å plassere ut naudtelefonar (satellitt?) i alle bygder og gå i dialog med nettverksoperatørane om tilfredsstillande naudaggregat på mobilnettet.**
- **Sikre optimal straumforsyning i heile kommunen gjennom god dialog med netteigar.**

Kommentar:

Attraktivitet

Under "Føringar for vidare arbeid med arealdelen" i kap. 4.3 Attraktivitet er kulepunktet om "Vidareutvikle gang- og sykkelvegnettet" forandra til

- Vidareutvikle gang- og sykkelvegnettet, og sikre trygge barnehage- og skuleveggar.

Føreslåtte punkt om forsamlingshus på bygdene heng saman med mål to om at "*alle skal ha mulegheit til å delta i eit breitt, variert og aktivt kultur- og idrettsliv*", og blir teke med i vidare arbeid med handlingsprogrammet.

Samfunnstryggleik

Dei føreslåtte punkta om naudtelefonar i alle bygder, dialog med nettverksoperatør om tilfredsstillande naudaggregat på mobilnettet og god dialog med netteigar er framlegg til konkrete tiltak, og innspela blir teke med i vidare arbeid med handlingsdelen.

Justeringar i samsvar med dette er teke inn i justert plan. Andre innspel vil bli tatt med i vidare prosess med areal- og handlingsdel.

Direktoratet for mineralforvaltning

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmeisteren for Svalbard (DMF) viser til saka nemnd over, datert 16. mars 2016.

Saka

Volda kommune har sendt høyringsutkast av kommuneplanas samfunnsdel 2016-2018, på offentleg ettersyn.

Om forvaltning av mineralressursar

I Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging vedtatt ved kongelig resolusjon 12. juni 2015, heiter det at Noreg har store mineralressursar som det moderne samfunnet har behov for, og utvinning kan gi grunnlag for verdiskaping. Den regionale og kommunale arealplanlegginga er viktig for å sikre tilgang til gode mineralreservar i framtida, og for å ta hand om andre miljø- og samfunnsomsyn.

Regjeringas forventningar til regional og kommunal planlegging:

- Fylkeskommunane og kommunane sikrar tilgjenge til gode mineralreservar for mogleg utvinning og avveg dette opp mot miljøomsyn og andre samfunnsinteresser. Behovet for og tilgangen til byggjeråstoff blir sett i ein regional samanheng.

Forvaltning av ikkje-fornybare resursar

Som dei nasjonale forventningane legg vekt på, omfattar forvaltning av mineralressursar ikkje berre å avsette nye område for råstoffutvinning. Det inneber og å sikre tilgjenge til gode mineralførekomstar for framtida og komande generasjonar. Dette tydar at kommunen, så langt som mogleg, bør unngå å bandlegge registrerte mineralressursar gjennom arealbruk som legg til rette for nedbygging av førekomstar, eller legg andre avgrensingar for framtidig utnytting av ressursane.

Gjennom god planlegging kan kommunane og regionen skaffe seg ei oversikt over kor langt fram i tid eksisterande massetak og råstoffområder dekker behovet for byggeråstoff i framtida. DMF anbefalar derfor at kommunen legg opp til ei kartlegging av ressurstilgang og behov for mineralressursar ved neste revidering av kommuneplanen.

DMF registrerer at det ikkje er gjort nokon grundig vurdering av ressurssituasjonen eller behovet for mineralske ressursar i kommunen i gjeldande kommuneplanens arealdel for Volda kommune.

For å få ei god og bærekraftig forvaltning av våre mineralressursar oppmodar DMF til at det lages temaplaner for mineralressursar. Planane kan lages som kommunedelplaner i kvar enkelt kommune, men me oppmodar sterkt til at det utarbeidast regionale planar for mineral ressursar. Dette er i tråd med Regjeringas nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging som spesifikt seier at behovet for og tilgangen på byggeråstoff ses i ei regional samanheng.

DMF si uttale til saka

Volda kommune har i samfunnsdelen blant anna mål om å tilby nok og varierte byggeklare tomter og bustadar, vidareutvikle kommunikasjonen i regionen med mål om ferjefrie fjordkryssingar, med meir. For å oppnå mål som dette er omsynet til tilgjengelege byggjeråstoff (stein, pukk, grus og sand) viktig. DMF saknar i denne saka strategiar som tek omsyn til dei mineralske ressursane i eit samfunnsperspektiv.

Forhold knytt til mineralressursar og behov for desse er ikkje lista opp under føringar for vidare arbeid med arealdelen i høringsdokumentet. Alle kommunar har behov for byggjeråstoff som grus og pukk til ulike anleggstekniske føremål. DMF meiner at dette er råstoff som kommunane så langt som praktisk mogleg bør ha eigen tilgang på. I det vidare kommuneplanarbeidet er det eit viktig grep å skaffe seg ei oversikt over kor langt fram i tid eksisterande massetak og råstoffområder dekker behovet for byggjeråstoff i kommunen, og kor mange nye råstoffområder det eventuelt bør opnas for i den komande kommuneplanperioden. I eit klima- og energiperspektiv bør avstandane for transport mellom uttak og planlagt utbyggingsprosjekt være så kort som mogleg.

For nærare informasjon om minerallova med tilhøyrande forskrifter, sjå vår heimeside på www.dirmin.no. DMF vil også minne om vår rettleiing for forvaltning av mineralressursar i planarbeid.

Kommentar:

I "Føringar for vidare arbeid med arealdelen" i kap. 4.3 Attraktivitet er det lagt til fylgjande kulepunkt:

- Kartlegge ressurstilgang og behov for mineralressursar.

Justeringar i samsvar med dette er teke inn i justert plan. Andre innspel vil bli teke med i vidare prosess med arealdelen.

Eldrerådet

Vi melder med dette frå at eldrerådet den 25.04.2016, hadde føre ovannemnde som sak PS 6/16, der det vart gjort slikt vedtak:

Volda eldreråd har gått gjennom kommuneplan for Volda – samfunnsdelen.

Eldrerådet syns det er gjort mykje godt arbeid med utarbeiding av planen, men synes eldreomsorga har fått for liten plass. Eldrerådet gjer framlegg om dette tillegget under 4.7 Tenester.

Mål:

Tenestetilbodet for eldre.

Strategiar:

- Ha ei forsvarleg og godt kvalifisert bemanning i institusjonane som sikrar trygg og føreseieleg pleie.
- Eit likeverdig tenestetilbod for alle eldre i heile kommunen.

Kommentar:

Volda kommune ynskjer å sikre eit godt tenestetilbod for eldre. I kap. 4.4 Busetting er det sett som mål at "*folk skal kunne bu heime så lenge dei kan*", med strategiar knytt til m.a. førebyggjande arbeid, kvardagsrehabilitering og gode dagtilbod der kultur, aktivitet og trivselstiltak har fokus.

I kap. 4.9 Tenester er det sett som mål at "*tenestene skal vere i samsvar med lover og forskrifter og med god nok kvalitet*". Eldre er ikkje nemnd som ein spesiell gruppe, fordi målet og strategiane også må gjelde for andre brukargrupper. Ein av strategiane knytt til dette målet er knytt til kompetanseutvikling for tilsette. Dette er ein strategi som skal vere med på å sikre ei forsvarleg og godt kvalifisert bemanning i institusjonane.

Under kap. 4.9 Tenester er denne teksten satt inn:

"Befolkningsframskrivingane viser at det i framtida vil verte færre innbyggjarar i yrkesaktiv alder for kvar innbyggjar 80 år og eldre. Moglege konsekvensar av dette kan vere større press på mellom andre helse- og omsorgstenestene. Volda kommune ynskjer å tilby eit likeverdig tenestetilbod for alle eldre i heile kommunen. Strategiar knytt til mellom anna kvardagsrehabilitering og gode dagtilbod er beskreve i kap. 4.4 Busetting. Kommunen ynskjer også å prioritere kompetanseutvikling for tilsette, for å sikre ei forsvarleg og godt kvalifisert bemanning i institusjonane."

Justeringar i samsvar med dette er teke inn i justert plan.

Fiskeridirektoratet

Fiskeridirektoratet region Midt viser til e-post datert 16.03.2016 med oversendingsbrev og høringsutkast til kommuneplanens samfunnsdel 2016-2028. Vi viser også til vår tidligere uttalelse datert 11.06.2015 til planprogram for rullering av kommuneplanens samfunnsdel.

Fiskeridirektoratet har som oppgave å arbeide for at fiskeri- og havbruksnæringens interesser blir ivarettatt i planprosessen ved kommuneplanarbeid. Det er i hovedsak i forbindelse med arealdelen til kommuneplanen vi kommer med uttale, men vi har også noen vurderinger av og innspill til samfunnsdelen.

Vurdering av forslag til kommuneplanens samfunnsdel:

Samfunnsdelen er det overordnede styringsdokumentet i kommunen, og skal også legges til grunn ved senere arbeid med arealplan, handlingsprogram, kommunedelplaner og sektorplaner. Formålet med samfunnsdelen er å ta stilling til langsiktige utfordringer og planlegging, samt å trekke opp visjoner, mål og strategier for utvikling i kommunen og lokalsamfunnet. Dette er igjen grunnlaget for konkrete tiltak som blir utviklet i andre prosesser.

Volda kommune har valgt åtte hovedtema, blant annet attraktivitet (folk, næring, trivsel) og klima og miljø. Temaområdene er godt beskrevet, og likeså er mål og strategier innenfor hvert område klare og retningsgivende. Vi ser positivt på at kommunen blant annet vil legge til rette for bærekraftig utvikling av fjordbruk. Vi forstår det slik at det blant annet innebærer at kommunen ønsker å gi forutsigbare rammevilkår til fiskeri- og havbruksnæringen gjennom ulike planer.

Med bakgrunn i dette ser vi for oss at mål og strategier gjenspeiles i arbeidet med rullering av kommuneplanens arealdel. Når kommunen uttaler at den vil legge til rette for bærekraftig utvikling av fjordbruk, vurderer vi det som nødvendig at kommuneplanens arealdel er fremtidsrettet, oppdatert og forutsigbar. Det bør derfor være klare formuleringer og vurderinger av hvordan kommunen ser for seg at arealdelen skal være, hva som skal prioriteres og ivaretas, og klare signaler og vurderinger av hvordan strand- og sjøområdene ønskes disponert.

Det er svært positivt at det klart uttales i samfunnsdelen at føringer for videre arbeid med arealdelen blant annet skal sikre god forvaltning av sjøareal og areal til havbruksnæring, sikre nødvendige areal til næringsformål, sikre viktige strandsoner og sjøareal til natur- og friluftsmål, og oppdatere hovedplan for vann og avløp.

Vi anbefaler at det i handlingsdelen gjøres konkrete vurderinger av planer og tiltak for den næringsaktivitet kommunen ønsker å satse på og tilrettelegge for. Vi vil spesielt fremheve behovet for dette når det gjelder vurderingen av sjøområdene og havbruksnæringen. Konkrete vurderinger og omtale av planene for strandsonen, og tema som naust, flytebrygger og småbåthavner er også viktig.

Ut fra vår vurdering er det et positivt mål i kapittel 4.6 *Klima og miljø*, om at Volda kommune skal arbeide for en bærekraftig naturforvaltning og sikre biologisk mangfold. Vi forutsetter at dette også gjelder for sjøområdene. For nå målet er det fastsatt gode strategier og føringer for videre arbeid med arealdelen.

Vurderinger og hensyn til blant annet biologisk mangfold og havbruksnæringen vil bli en del av arealplanarbeidet, og bli behandlet i arealdelen. Generelt åpner samfunnsplanen for å kunne komme med gode, klare og viktige prinsipielle avklaringer med tanke på kommunens arealforvaltning i sjøområdene. Gjennom grundig arealplanlegging i sjøområdene har kommunene mulighet til å få en god, helhetlig og samordnet styring av arealbruken og enkeltbeslutninger i kystsonen.

Fiskeridirektoratet region Midt forutsetter at Volda kommune ivaretar fiskeri- og havbruksnæringens ulike interesser. Vi har ut over dette og tidligere uttalelse til planprogram ingen ytterligere innspill eller merknader i forhold til forslag til kommuneplanens samfunnsdel 2016-2028 for Volda kommune.

Kommentar:

Volda kommune ynskjer å legge til rette for berekraftig utvikling av jord-, skog- og fjordbruk, og har under overskrifta "Føringar for vidare arbeid med arealdelen" i kap. 4.3 Attraktivitet sagt at vi ynskjer å "*sikre god forvaltning av sjøareal og areal til havbruksnæring.*" Havbruk vil vere eit viktig tema i vidare arbeid med kommuneplanen sin arealdel, og fiskeridirektoratet vil vere ein samarbeidspartnar i dette arbeidet.

Volda kommune er i gang med å kartlegge friluftslivsområder i kommunen. Dette arbeidet vil vere med på å gje føringar for korleis strand- og sjøområda skal disponerast.

Innspel frå fiskeridirektoratet vil bli teke med i vidare prosess med areal- og handlingsdel.

Fortidsminneforeningen Sunnmøre lokallag

Vi forstår at dei måla og strategiane som vert vedtekne i samfunnsdelen skal vere førande for Volda kommune si prioritering av ressursar i eit meir langsiktig perspektiv, og for vidare arbeid med kommuneplanen sin arealdel, handlingsprogram og økonomiplan. Hovudhensikta med samfunnsdelen er å *sikre ei betre og meir heilskapleg planlegging for ei berekraftig utvikling* (jfr. Veileder, Miljøverndepartementet).

Fortidsminneforeningen Sunnmøre lokallag ser forslaget til kommuneplanen sin samfunnsdel i all hovudsak som god, med ein sentral overordna visjon i «Volda for alle», og åtte viktige hovudtema i møte med mål og strategiar for vidare arbeid. I høve til vidare bruk av samfunnsdelen i kommuneplanen forstår vi at det kan vere ei utfordring i arbeidet med å gjere måla konkrete, målbare, oppnåelege, realistiske og tidsbestemte for slik å fungere godt som vidare styringsdokument.

Vi har lese forslaget med vekt på mål, strategiar og føringar som gjeld kulturminne og kulturmiljø. I høve til overordna målsetjing om å styrke Volda som regionsenter (pkt 4.3), er målet om å bruke Volda-Ørsta sin kulturarv og identitet bevisst i arbeidet med å bygge regionsenteret sentralt. Her nemner ein gode strategiar om å formidle og bevisstgjere innbyggjarar om Volda sin kulturarv og identitet, og legg mellom anna føring om å utarbeide kulturminneplan som grunnlag for kommuneplanens arealdel, og *sikre viktige område for kulturminne og kulturmiljø* (s. 15, siste avsnitt). Her ser vi behovet for ein meir konkret ordbruk, og ønskjer at vi omskriv kulepunktet slik: ***verne viktige område for kulturminne og kulturmiljø.***

Generelt har Volda sentrum svært få spor etter *strandstaden* Volda. Vi ønskjer eit sterkare fokus på strandsonevern i vidare arbeid med arealdelen for Volda sentrum, og ser til dømes den nylege utbygginga av strandsonen i Norddalen (nedanfor gamle Pleieheimen i Volda) som ei sterk forringing av eit historisk kulturmiljø. Her har ein fortrent den naturlege stranda med ei eldre naustrekke, og erstatta dette med ei moderne naustrekke utan band til fortidig byggeskikk bygd på betongmur i strandsona. For barnehagar og barnefamiliar var dette eit ynda turmål for lek i fjøra, og denne moglegheita er no vekke. Vi ser at liknande utfordringar vil kunne verte gjeldande i Rotsetfjøra, og ber difor om at fokuset på strandsonevern vert styrkt i samfunnsdelen av kommuneplanen. Vi

ønskjer difor at kulepunkt seks i Føringar for vidare arbeid med arealdelen vert endra slik (s. 15):

- Utarbeide kulturminneplan som grunnlag for kommuneplanens arealdel. Verne viktige område for kulturminne og kulturmiljø. Styrke fokuset på strandsonevern.

Vi har ein liknande merknad til strategiane for å utvikle Volda sentrum (pkt. 4.4) i høve til målet om at Volda kommune skal ta vare på og utvikle element som er viktige for Volda sentrum sitt særpreg. Strategien om å sikre trehusbusetnaden og anna særprega arkitektur i sentrum, og auke bevisstgjerjing om Volda sitt særpreg og identitet, er viktig. Her ønskjer vi å tydeleggjere eit sterkare fokus på vern i vidare føringar for arbeidet med arealdelen i området som har nemninga «Kjernen» i nyare plandokument. Vi tenkjer at Volda kommune her har eit eksisterande konkret dokument i Ridderstømplanen frå 1987 som tydeleggjer heilt klare føringar for vern av det særprega gate- og bygningsmiljøet som ein heilskap i områder merka spesialområder i møte med materialval, endringar på fasadar, plassar og sjøgløtt kring bygningane, m.m. Dessverre er ikkje denne planen følgt opp i nyare tid: eldre trehus i sentrum har til dømes fått endra material på tak (frå skifer til decra), sjøgløtt er tetta igjen, osv. I Føringar for vidare arbeid med arealdelen ønskjer vi at første kulepunktet (siste avsnitt s. 17) vert konkretisert frå: Gjennomgå, vurdere og sikre viktige bygningsmiljø i sentrum til

- Gjennomgå, vurdere og verne viktige gate- og bygningsmiljø i sentrum.

Vi tenkjer elles det er svært positivt at samfunnsplanen legg vekt på å utarbeide føringar for estetikk i Volda kommune.

Kommentar:

I Føringar for vidare arbeid med arealdelen under kap. 4.3 ynskjer Fortidsminneforeningen Sunnmøre lokallag å forandre eitt av kulepunktet frå "*sikre viktige område for kulturminne og kulturmiljø*" til "*verne viktige område...*" Ikkje alle kulturminnar og kulturmiljø har vernestatus, men kan ha så stor verdi at kommunen likevel ynskjer å sikre områda for framtida likevel, t.d. ved hjelp av hensynssoner. Det finst ulike måtar å sikre kulturminnar og kulturmiljø på, vern er ein måte. Vi meiner sikre er eit meir dekkande omgrep å nytte i denne samanhengen, da sikring kan inkludere område som ikkje er verneverdige, medan vern kan ekskludere område som ikkje er verneverdige.

Fortidsminneforeninga ynskjer å styrke fokuset på strandsonevern. Under "Føringar for vidare arbeid med arealdelen" i kap. 4.3 Attraktivitet er det sett opp eit kulepunkt "*Sikre viktige strandsone- og sjøareal til natur- og friluftsførmål.*" I revidert plan er kulepunktet forandra til

- Sikre viktige strandsone og sjøareal til natur-, kultur- og friluftsførmål.

Vi gjer merksam på at kommunen er i gang med ein kartlegging av friluftslivsområda i kommunen. Denne kartlegginga vil nyttast som grunnlag for arealdelen, og kunne gje føringar for kva område som bør sikrast til desse førmåla.

I kap. 4.6 om Volda sentrum ynskjer Fortidsminneforeninga forandre eit av kulepunktet under "Føringar for vidare arbeid med arealdelen" frå "*Gjennomgå, vurdere og sikre viktige bygningsmiljø i sentrum*" til "*Gjennomgå, vurdere og verne viktige gate- og bygningsmiljø i sentrum*". Viser til tidlegare kommentar ang. omgrepet "vern". Vi er einige i at det er viktig å inkludere gatemiljø i dette punktet, og i revidert plan er kulepunktet i kap. 4.6 Volda sentrum forandra til

- Gjennomgå, vurdere og sikre viktige gate- og bygningsmiljø i sentrum.

Justeringar i samsvar med dette er teke inn i justert plan.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Generelt

Volda kommune har gjort eit godt og grundig arbeid med utkast til kommuneplanen sin samfunnsdel for 2016 - 2028. Det har vore lagt opp til ulike typar medverknadsprosjekt undervegs i planprosessen. Dette har opna for brei deltaking frå ulike aktorar og interessegrupper, og vil kunne medverke til å sikre planen god forankring og legitimitet. Dette er svært positivt.

Planarbeidet ber preg av ei systematisk og strukturert tilnærming til kommuneplanen som strategisk verktøy for samfunnsutvikling og kommunal tenesteproduksjon. Eit eige utfordringsnotat inngår elles som eit viktig grunnlagsdokument for planarbeidet. Vidare ser vi at det interkommunale og regionale perspektivet er godt ivaretatt ved at «tenketanken» som vart etablert i samband med kommunereformprosessen også har vore nytta i arbeidet med kommuneplanen.

Kommuneplanarbeidet heng tett saman med andre planprosessar, styringssystem og rapporteringsverktøy i kommunen. Kommuneplanen skal ha ein handlingsdel som viser korleis planen vidare skal følgjast opp i løpet av neste fire-årsperiode, eller meir, og skal gjennomgå ein årleg revisjon. Økonomiplanen etter kommunelova sin §44 kan inngå i handlingsdelen. Utfordringa for mange kommunar er å utvikle kommuneplansystemet til eit integrert og heilskapleg styringsverktøy for administrative og politiske vurderingar og prioriteringar. Mål og strategiar slik desse er presentert i kap. 4 i samfunnsdelen vil i tråd med dette kunne knytast opp til meir konkrete tiltak i handlingsdelen.

Mål og strategiar i samfunnsdelen dannar vidare eit viktig grunnlag for rammer og retningslinjer knytt til framtidig arealbruk i kommuneplanens arealdel. Kommuneplanen vil også etter behov gi grunnlag for utarbeiding av kommunedelplanar for bestemte område, tema eller verksemdsområde i kommunen.

Merknader og innspel til Kommuneplan for Volda 2016-2028 - samfunnsdelen

Plandokumentet er innhaldsmessig delt opp i tre hovudkapittel.

Kap 2 gjer nærare greie for viktige rammer og retningslinjer, hovudtema og visjon for planen, samt prosess og medverknad. Folkehelse er valt som overordna og førande prinsipp. Folkehelse er i tillegg også tatt med som eit eige hovedtema (jf. Kap 4).

Kap 3 er gjer nærare greie for viktige utviklingstrekk knytt til demografi, næringsstruktur, kommunal tenesteyting, kommunikasjonar og infrastruktur. Innhaldet har preg av rein oppstilling av faktaopplysningar. Dette er opplysningar som i store grad kunne vore sett i eit meir utvida samfunns- og utviklingsperspektiv. Dette opnar for at søkelyset på kommunen som samfunn og som organisasjon i sterkare grad blir retta mot å sjå viktige utviklingstrekk og utfordringar i samanheng. Utfordringsnotatet som er utarbeidd i samband med kommuneplanarbeidet omfattar ein grundig og meir utfyllande presentasjon av viktig grunnlagsinformasjon. Denne tette innhaldsmessige koplinga til utfordringsnotatet kunne vore nærare omtalt.

Kap 4 utgjer hovuddelen av plandokumentet og er i samsvar med planprogrammet retta mot åtte innsatsområde/hovudmål:

Attraktivitet (folk, næring, trivsel)

Busetting

Volda i regionen

Volda sentrum
Folkehelse
Klima og miljø
Tenester
Samfunnstryggleik

Det er lagt opp til ein hierarkisk målstruktur der kvart av dei åtte hovudmåla er vidare delt opp i delmål med tilhøyrande strategiar. Koplinga mellom temaområde og folkehelse som gjennomgåande perspektiv opnar for tverrfaglege og tverrsektorielle tilnærmingar til kommunen sine utfordringar. Dette både i forhold til levkår og samfunnsutvikling, så vel som i forhold til organisering og kommunal tenesteyting. I tråd med dette ville det vere naturleg at omtalen av folkehelse (både som gjennomgåande perspektiv og som temaområde) blir flytta opp og presentert innleiingsvis i kap 4. For kvart delmål med tilhøyrande strategiar er det vist til Føringar for vidare arbeid med arealdelen. Dette er eit viktig grep for å tydeleggjere koplinga mellom kommuneplanen sin samfunns- og arealdel.

Vidare ser vi at samanhengen mellom fleire av dei åtte hovudmåla naturleg nok er både tett og delvis overlappende. Dette understrekar behovet for å sjå oppgåver og tiltak på tvers, med krav om samordning og samhandling både internt i kommunen og i forhold til eksterne aktorar og samarbeidspartar.

Vårt hovudinntrykk er at planforslaget er oversiktleg og godt strukturert. Volda kommune har med dette framlegget lagt eit solid grunnlag for vidare planarbeid, jf. våre innspel i samband med oppstartmeldinga/planprogramet. Fylkesmannen viser vidare til våre merknader nedanfor. Desse er delt inn tematisk etter våre ansvarsområde.

By- og tettstadutvikling

I 2015 vart det laga ein utviklingsplan for sentrumsområdet i Volda, og ifølgje planen vil utvikling av Volda sentrum vere eit viktig satsingsområde i tida framover for å auke attraktiviteten i kommunen. Det er svært positivt at kommunen har eit bevisst forhold til sentrumsutvikling.

Ein av strategiane er at tiltak i samsvar med *Utviklingsplanen for Volda sentrum* skal realiserast, og at det skal sikrast løysingar med høg vekt på universell utforming. Det er nemnt som ein strategi at det skal tilbydast nok parkeringsplassar. Samstundes seier ein annan strategi at ein skal sikre eit sentrum som inviterer til å gå og sykle og at ein vil redusere bilbruken i sentrumskjernen. Dette er strategiar som fort kan stå i motstrid, og vi vonar kommunen finn løysingar som fungerer slik at det eine ikkje utelukkar det andre. Ein annan strategi er å stimulere til vidareutvikling av detaljhandel med allsidig tilbod i sentrumskjernen. Dette er også eit tema som er krevjande men svært viktig dersom ein skal ha eit levande sentrum. Det fordrar også at kommunen tek nokre val og ikkje gir høve til etablering av detaljhandel utanfor sentrum. Behovet for ei klar sentrumsavgrensing slik planutkastet legg opp til vil her vere viktig. Planen nemner også Føringar for vidare arbeid med arealdelen. Vi legg til grunn at det i det i det vidare arbeidet med handlingsdelen blir nærare konkretisert korleis ein skal nå dei ulike måla og setje strategiane ut i livet.

Når det gjeld bustadutvikling ser vi at kommunen har strategiar både til utbygging i sentrum og i bygdene rundt. Skal bygdene utviklast er det viktig at det vert lagt til rette for god offentleg kommunikasjon. Barn og unge, og også andre sårbare grupper, er heilt avhengig av gode og tenlege kommunikasjonsordningar dersom dei skal ta del i samfunnsaktivitetar.

Dersom slike tilbod manglar vil dette kunne føre til marginalisering. Spesielt vil dette kunne gjelde dei som veks opp i økonomisk svake familiar.

Spørsmål rundt by- og tettstadutvikling er elles nær knytt til fleire av planen sine hovudtema; jf. *Attraktivitet, Busetting, Volda i regionen, Volda sentrum* m.v. For viktige regionale og nasjonale føringar på dette området viser vi her til *Regional delplan for attraktive byar og tettstader* og *Statlege planretningslinjer for samordna bustad-, areal- og transportplanlegging*.

Natur- og miljøvern

Klima og miljø er eitt av åtte hovudtema i planen. Etter vår meining er det mange viktige mål som er lista opp under det temaet, og relevante strategiar knytt til måla. Det manglar noko på ei konkretisering av *korleis* ein skal ta dei nødvendige grepa for at måla blir nådd. Noko er nemnt i føringane for vidare arbeid med arealdelen, men det er ikkje alt som blir fanga opp her. Vi legg til grunn at også oppgåver og tiltak knytt til dette hovudmålet blir vidare konkretisert gjennom handlingsdelen til planen.

Det er også positivt at det er nemnt som ein strategi at ein har fokus på tilsette sin kompetanse innan berekraftig naturforvaltning, og at kommunen er bevisst på at konsekvensar for naturmiljøet skal synleggjerast i alle plan- og utbyggingssaker. I slike vurderingar bør ein også sjå på behovet for å sikre nye område til naturvernføreml. I tillegg bør ein også ha med ein overordna strategi på korleis ein skal ta vare på vassdraga i kommunen.

Eit av måla under *Attraktivitet* er å vidareutvikle gang- og stinettverket og legge til rette for tilgang til natur og friluftslivsområde. Det er viktig at dette kan nedfellast i konkrete planar/tiltak med nødvendige prioriteringar.

Landbruk

Vi oppfattar det slik at landbruk er tatt inn i hovudtema klima og miljø, og inngår i målet om at Volda kommune skal arbeide for ein berekraftig naturforvaltning og sikre biologisk mangfald. Ein av strategiane er å sikre viktige jordbruksareal og naturtypar i kommuneplanen sin arealdel. Sikring av viktige jord- og skogbruksareal for framtida er nemnt som ei føring for vidare arbeid med arealdelen. Vi kan ikkje sjå at planen seier noko om korleis ein skal gå fram for å sikre viktige jordbruksareal i arealdelen. Det ville vore naturleg om samfunnsdelen sa noko om behovet for utgreiingar, som t.d. kartlegging av kjerneområde landbruk eller liknande. Vi legg til grunn at omsyn til landbruksinteressene og utvikling av landbruket i kommunen vil bli nærare drøfta i arealdelen.

Samfunnstryggleik

Kommunen har inkludert samfunnstryggleik som ein viktig del av kommuneplanen sin samfunnsdel. Vi meiner planen er eit godt bidrag til å oppfylle krava som blir stilt til heilskapleg og systematisk samfunnstryggleik- og beredskapsarbeid, jf. § 3 i forskrift om kommunal beredskapsplikt. Fylkesmannen meiner kapittelet om samfunnstryggleik er oversikteleg og gjennomtenkt. Spesielt er det gjort eit godt arbeid med å skildre måla med samfunnstryggleiksarbeidet til kommunen, og strategiar for å nå desse.

Folkehelse

Det er i planen lagt opp til folkehelse skal vere eit gjennomgåande tema. Folkehelsearbeidet skjer i større grad utanfor helsetenesta enn innanfor, og det blir stilt krav om ei brei tverrfagleg og tverrsektoriell tilnærming. Planen har mål og strategiar for folkehelsearbeid innan fleire område og ikkje berre i mål og strategiar i delen for folkehelse. Attraktivitet, busetting m.m. har mellom anna innverknad på folkehelse. Dei mest typiske utfordringane

som mange kommunar slit med, er samhandling mellom dei ulike tenestene for å sikre ei god utvikling og innovasjon i arbeidet. Korleis kommunen legg opp til samhandling mellom tenestene og i samfunnet vil ha mykje å seie for å nå måla i planen. Å sjå dei ulike påverknadsfaktorane for betre folkehelse på tvers i lokalsamfunnet, gir betre samspel for å kunne gjere noko med det.

Dei strukturerte miljøa for barn og unge, barnehage, skule, skulefritidsordningar m.m. bør i handlingsprogrammet ha felles konkrete føringar for arbeidet med tidleg innsats for å sikre systematisk folkehelsearbeid for gruppa barn og unge. Til dømes viser lokale utfordringar at det er ei auke i talet på unge jenter som slit med psykisk helse. Ei systematisk gjennomgang og samhandling i tiltak her kan til dømes gi resultat i lågare fråfall i vidaregåande skole. I kap 2.5 understrekar kommunen at folkehelseperspektivet skal vere overordna og førande for heile planen. Kommunen viser til *Fylkesplan for More og Romsdal 2013-2016, Regional planstrategi* og regionale delplanar. I kap 4.3 er eit av måla å legge til rette for gode overnatting- og serveringstilbod. Dette inneber ein god og balansert alkoholpolitikk med tanke både på næringsutvikling og folkehelse. Her bør omsyn til barn og unge vege tungt, med tanke på kor dei ferdast.

Det er av stor betydning at ein i planlegginga legg til rette for og sikrar areal til fysisk aktivitet i brei forstand. Helseperspektivet kan gå frå barns kvardagsleik via det enkle friluftslivet til å utøve aktiv idrett i særskilde anlegg. Gjennom planlegginga kan ein tilrettelegge slik at terskelen for dagleg fysisk aktivitet for befolkinga blir så lav som muleg. Det handlar om at det skal vere enkelt og trygt å gå eller sykle til jobb og nærbutikk, kome seg rundt i nærmiljøet, til og frå dette. I satsinga på at folk skal kunne bu heime så lenge dei kan, vil det og vere naudsynt med fristader i nærmiljøet, slik at dei har tilhøva for aktivitet lett tilgjengelige på møtepassar der dei bur.

Universell utforming bør drøftast og nedfellast i kommuneplanens samfunnsdel som ei gjennomgåande føring for vidare planarbeid og for sektorene si verksemd. Det er særleg relevant å drøfte kva dette inneber i forhold til sektorovergripande tema som barn og unges oppvekstmiljø, folkehelse, eldrepolitikk, integrering. Ei rekke premisser for vidare planarbeid kan nedfellast her, samt at grep for gjennomføring kan takast gjennom handlingsdel og økonomiplan.

Universell utforming bør nemnast som eit førande prinsipp for korleis fysiske omgjevnader skal utformast. Kommunen må kunne dokumentere medverknad og at desse utfordringane er drøfta i kommuneplanprosessen. Fylkesmannen tilrår å ta i bruk rettleiarar på nett, som til dømes på www.regjeringen.no og på www.planlegging.no. Det er også lovfesta rettar som skal sikre tilgjenge for personar med nedsett funksjonsevne i *Lov om diskriminering og tilgjengelighet*. Til denne er det laga eit rundskriv som kan vere nyttig for kommunen når dei skal planlegge si verksemd og forvalte plan- og bygningslova, Rundskriv i diskriminerings- og tilgjengelighetslova FN-konvensjonen om rettane til menneske med nedsett funksjonsevne er ratifisert av Norge og ligg føre på norsk på <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/konvensjonen/ic1724096/>

Volda kommune gjer ein betydeleg innsats når det gjeldt integrering av flyktningar. Kommunen vektlegg mangfald i tiltaka, samordning av tenester og ein har gjennom mange års arbeid fått opparbeidd høg fleirkulturell kompetanse. I tillegg er det etablert eige mottak i kommunen som fører til auka press på ulike kommunale tenester. Utfordringar knytt til varig busetting er viktig å vektlegge i samband med vidare planlegging og oppfølging m.a. gjennom handlingsdel og økonomiplan.

Barn og unge

Volda kommune har gjort eit godt og grundig arbeid for å få med barn og unge i planarbeidet. Kommunen formidlar eksplisitt at det er dei som er i unge i dag som skal vekse inn i det samfunnet kommunen no legg planar for. Derfor har det vore viktig å involvere barn og unge på ulike måtar. Vi ser m.a. at ungdomsrådet hatt ein sentral funksjon i dette arbeidet, og fått eit ansvar for å trekke andre barn og unge aktivt med.

Fylkeskommunen har vald fleire gjennomgåande perspektiv i sin overordna fylkesplan. Barn og unge er eitt av dei. Med ein aktiv barn/unge-profil i samband med medverknad hadde vi gjerne sett at kommunen også kunne velje barn og unge som eit gjennomgåande perspektiv i samfunnsdelen. Vi ser at folkehelse inkluderer barn og unge, men vi trur likevel at ei satsing på barn og unge på lik linje med folkehelse vil kunne styrke planen med tanke på oppvekstkåra for barn og unge. Vi meiner det kan vere uheldig å nemne barn og unge under berre eitt av dei åtte måla. Det kan føre til at barn/unge perspektivet ikkje blir tatt høgde for under dei andre målsettingane.

I kapittel 3 viser kommunen til fakta om kommunen. Her er det vist både til folkehelseprofilar og Ungdata-undersøkinga. Hausten 2015 inviterte Fylkesmannen saman med fylkeskommunen alle kommunane i fylket til å gjennomføre ei kartlegging av oppvekstkår og tenestetilbod til barn og unge i lys av barnekonvensjonen. Volda kommune gjorde eit grundig arbeid i samband med dette. Vi kan ikkje sjå at resultat frå denne kartlegginga er tatt med i vurderinga av framtidige mål i kommunen når det gjeld barn og unge sine oppvekstkår. Når det gjeld FNs barnekonvensjonen viser Volda til denne i kapittel 4.5 om folkehelse. Den er ikkje gjort greie for andre stader i dokumentet. Fylkesmannen meiner at denne også vil vere aktuell for fleire av dei andre satsingsområda. Det er positivt at kommunen har gjennomført kartlegging av leike- og aktivitetsområde og at dette blir tatt omsyn til i det vidare planarbeidet. For å gjere det enklare å handtere private reguleringsplanar når det gjeld krav til lekeplassar, som storleik, plassering, utforming og innhald meiner vi det er behov for å ha eigne retningslinjer for dette. Fylkesmannen har gjennom ei eiga satsing "Betre oppvekst", retta særskild søkelys på barn og unge sine interesser. Med dette som utgangspunkt er det m.a. sett strengare krav til leikeareal i reguleringsplanar.

Generelt ser vi at planen er godt gjennomarbeidd og har tydelege mål som direkte eller indirekte er retta mot barn og unge. Vi understrekar likevel behovet for at mål og strategiar blir knytt opp til meir konkrete handlingar og tiltak i handlingsdelen. Vidare oppfølging vil også kunne vere aktuelt gjennom utarbeiding av eigne kommunedel- og/eller fagplanar.

Helse og omsorg

Kommuneplanens samfunnsdel skal behandle langsiktige utfordringar også for utvalde målgrupper. Utfordringsnotatet frå 2015 omtalar utfordringar på demensområdet, men samfunnsdelen seier ikkje noko om desse utfordringane. Kommunen har valt å svare på eigne utfordringar med ein demensplan. Det er heilt i tråd med dei nasjonale tilrådingane. Målet med å ha ein demensplan er å sikre langsiktig og heilskapleg planlegging av lokalsamfunnet og omgivnadene.

Regjeringa oppmodar kommunane til å sette fornying og forbetring av omsorgstenestane på dagsorden i kommunens plan- og utviklingsarbeid. Volda kommune har utarbeidd ein omsorgsplan, som gir ei oversikt over hovudutfordringane, og handlingsdel for omsorgsplan og demensplan.

Oppsummering

Volda kommune har med *Kommuneplan for Volda Samfunnsdel 2016 —2028* levert eit godt og gjennomarbeidd planutkast. Samfunnsdelen vil vere eit godt reiskap for ei langsiktig og heilskapleg planlegging i kommunen. Kommunen har med dette lagt eit solid grunnlag for vidare planarbeid. Vi saknar meir om *korleis* måla skal nåast og strategiane lukkast. Ein bør derfor vidare i arbeidet med handlingsdelen gjere ei prioritering mellom mål og strategiar som vil kunne styre satsinga i endå større grad.

Vi viser elles til merknadene over og ber om at dei blir tatt omsyn til i det vidare arbeidet med kommuneplanen. Vi ønskjer lykke til med planarbeidet og minner om at Fylkesmannen her vil vere ein viktig medspelar.

Kommentar:

Merknader og innspel, Kap 3:

Fylkesmannen peikar på at koplinga til utfordringsnotatet kunne vore nærare omtalt. I innleiinga til kapittel 3 Utviklingstrekk er fylgjande avsnitt teke med i revidert plan:

"I forkant av kommuneplanarbeidet vart det laga eit "Utfordringsnotat for Volda kommune 2015." Dokumentet inneheld ein gjennomgang av samfunnsutviklinga i Volda, og peikar på utfordringar for kommunen i planperioden. Utfordringsnotatet har fungert som eit viktig grunnlagsdokument i arbeidet med samfunnsdelen. Dokumentet er tilgjengeleg på Volda kommune sine heimesider. Dette kapittelet inneheld eit utdrag tal og statistikkar frå dokumentet."

Folkehelse

For å tydeleggjere og "rydde" i dokumentet er det laga eit nytt kap. 4.1 om hovudtema og overordna prinsipp. Kapittelet om "folkehelse som overordna og førande prinsipp" er flytta til kap. 4.2 i revidert plan. Fylgjande avsnitt om folkehelse som overordna og førande prinsipp er lagt til kapittelet:

"Overordna og førande prinsipp

I kap. 4.7 vert nokre av Volda kommune sine hovudutfordringar knytt til folkehelse trekt fram, og det er definert mål og strategiar som kommunen ynskjer å satse på i planperioden. Samtidig handlar folkehelse om førebyggjande arbeid innan alle kommunen sine verksemdar, og det er avgjerande at vi tenkjer "helse i alt vi gjer". Volda kommune skal difor ha eit "frisk-fokus" og meistringsperspektiv i alt vi gjer, og folkehelse skal vere eit overordna og førande prinsipp for heile planen."

Bu- og tettstadsutvikling

Fylkesmannen peikar på at strategien "*nok parkeringsplassar*" kan kome i konflikt med strategien om eit sentrum som "*inviterer til å gå og sykle*" og at ein vil redusere bilbruk i sentrum. Dette er sjølvstapt ein utfordring, og temaet har vore diskutert i mange fora, m.a. i samband med samfunnsdelen og sentrumsprosjektet Mellom Bygningane i Volda. Utviklingsplanen for Volda sentrum legg opp til langsgåande parkering, regulert parkering i sentrumskjernen (t.d. maks 30 min.) og større langtids-parkeringsplassar i utkantane. I tillegg er det foreslått tiltak som t.d. breiare fortau, skilting for mjuke trafikantar, meir sykkelparkering, belysning, ein samanhengane grøntstruktur og fleire sitteplassar.

Dette er alle tiltak som kan bidra til å gjere Volda sentrum meir attraktivt for gåande og syklende, og virkemiddel som bevisst kan nyttast for at folk faktisk skal velje beina framfor bilen. Det er viktig for næringslivet at sentrumsområdet har parkeringsplassar, samtidig har Volda sentrum eit stort forbedringspotensiale for å gjere sentrum meir attraktivt for gåande og syklende.

Fylkesmannen peikar på at god offentleg kommunikasjon er viktig for utvikling på bygdene. I det fjerde målet i kap. 4.4 Busetting er det ein strategi om at kommunen vil "*arbeide for gode kommunikasjonar mellom sentrum og bygdene*". Denne strategien inkluderar offentleg kommunikasjon.

Natur og miljøvern

Fylkesmannen peikar på at kommunen bør vurdere å sikre nye område til naturvernformål og lage ein overordna strategi for korleis ein kan ta vare på vassdraga i kommunen. Under overskrifta "Føringar for vidare arbeid med arealdelen" i kap. 4.8 Klima og miljø er det eit kulepunkt som seier at vi vil "*vurdere og sikre område som er viktige å oppretthalde/utvikle ut frå eigenverdi (biologisk mangfald, landskap, naturressurs) og som kjelde til friluftsliv.*" Følgjande kulepunkt er teke med i revidert plan:

- Kartlegge behov for sikring av vassdrag.

Fylkesmannen kommenterar at for å vidareutvikle gang- og stinettverket er det viktig å nedfelle dette i konkrete planar og tiltak. Volda kommune har laga ein hovudplan for sykkel. Eit aktuelt tiltak er også å utarbeide ein gåstrategi. Tiltak og konkretiseringar vil synleggjerast i handlingsdelen, og i komande planstrategi.

Landbruk

Landbruk er som Fylkesmannen viser til tatt inn i kap. om Klima og miljø. I tillegg er landbruket peika på som ei viktig næring i kap. 4.3 Attraktivitet - folk, næring, trivsel (sjå m.a. innleiingsteksta, mål tre og fire og Føringar for vidare arbeid med arealdelen). I Føringar for vidare arbeid med arealdelen har vi sagt at vi m.a. ynskjer å "*sikre viktige jord- og skogbruksareal for framtida.*" Landbruksavdelinga i kommunen er i gang med å kartlegge kjerneområde for landbruk. Dette vil vere eit viktig grunnlagsdokument for arealdelen. Landbruk vil elles vere eit viktig tema i vidare arbeid med arealdelen.

Folkehelse

Fylkesmannen meiner "*universell utforming bør drøftast og nedfellast i kommuneplanen sin samfunnsdel som ei gjennomgåande føring for vidare planarbeid og for sektorane si verksemd.*" Under "Føringar for vidare arbeid med arealdelen" i kap. 4.7 Folkehelse er det eit kulepunkt som seier "*Universell utforming som føring for at alle skal kunne delta i samfunnet og ha ein meningsfull og aktiv kvardag.*" Dette kulepunktet legg føringar for vidare planarbeid.

I kap. 4.6 Volda sentrum er fylgjande avsnitt lagt til i innleiingsteksten i revidert plan:

"Planlegginga av Volda sentrum skal fremme utforming og tilrettelegging av fysiske forhold som gir like moglegheiter til samfunnsdeltaking. Dette inneber ein innovativ tilnærming til planlegging og utforming, og ein ambisjon om stadig å finne betre og meir inkluderande løysingar. Alle uteareal (inkludert både ferdsels- og opphaldsareal) skal planleggast slik at areala er tilgjengeleg for alle, og prinsippet om universell utforming skal leggast til grunn."

I kap 4.3 Attraktivitet er fylgjande avsnitt lagt til i innleiingsteksten i revidert plan:

"Fleire av barnehagane og skulene i Volda er nedslitt og har behov for ei standardheving. Planlegging av barnehagar og skulebygg med tilhøyrande uteområde skal fremme utforming og tilrettelegging av fysiske forhold som gir like moglegheiter til samfunnsdeltaking. Bygningar og uteareal skal planleggast slik at areala er tilgjengeleg for alle, og prinsippet om universell utforming skal leggjast til grunn."

Barn og unge

Fylkesmannen meiner "*kommunen også kunne velje barn og unge som eit gjennomgåande perspektiv i samfunnsdelen*", og at "*det kan vere uheldig å nemne barn og unge under berre eitt av dei åtte måla*". Vi meiner at sjølv om vi ikkje har valt å formulere at barn og unge skal vere eit gjennomgåande perspektiv i samfunnsdelen – så er dei det – i praksis. Barn og unge er ikkje nemnd under berre eitt av dei åtte måla, dei er t.d. nemnd i kap 4.3 Attraktivitet under målet om å "*vidareutvikle dei gode oppvekst- og utdanningsmoglegheitene i Volda*" og i kap. 4.4 Busetting i tredje målet, der to av strategiane er å "*heve standarden på leike- og aktivitetsområda*" og å "*sikre gode trafikale forhold i bustadområda, med vekt på trygg ferdsel for barn og unge*." Vi ynskjer at barn og unge skal ha eit sterkt fokus i planen gjennom målsettingar og strategiar som direkte og indirekte er retta mot barn og unge, sjølv om vi ikkje har laga same struktur med gjennomgåande perspektiv som fylkeskommunen har.

Helse og omsorg

Fylkesmannen peikar på at Utfordringsnotatet omtalar utfordringar på demensområdet, men at samfunnsdelen ikkje seier noko om desse utfordringane. Under overskrifta "Folkehelse" i kap. 3.1 Om Volda er det sagt at ein mogleg utfordring i framtida kan vere at "*sjukdomsbiletet vert meir prega av kronisk og samansette helseproblem og demens*" og "*større press på mellom andre helse- og omsorgstenester*".

I kap. 4.9 Tenester er fylgjande avsnitt tatt inn i innleiingsteksta i revidert plan:

"Befolkningsframskingane viser at det i framtida vil verte færre innbyggjarar i yrkesaktiv alder for kvar innbyggjar 80 år og eldre. Moglege konsekvensar av dette kan vere større press på mellom andre helse- og omsorgstenestene. Volda kommune ynskjer å tilby eit likeverdig tenestetilbod for alle eldre i heile kommunen. Strategiar knytt til mellom andre kvardagsrehabilitering og gode dagtilbod er beskreve i kapittel 4.4 Busetting. Kommunen ynskjer også å prioritere kompetanseutvikling for tilsette, for å sikre ei forsvarleg og godt kvalifisert bemanning i institusjonane."

Eit av måla i kap. 4.9 Tenester er at "*tenestene skal vere i samsvar med lover og forskrifter og med god nok kvalitet*". Volda kommune har ein omsorgsplan og ein demensplan, og tiltak frå desse planane vil takast med i vidare arbeid med handlingsdelen til kommuneplanen.

Oppsummering

Fylkesmannen meiner høyringsutkastet er eit solid grunnlag for vidare planarbeid, men saknar meir om korleis måla skal nåast og strategiane lukkast.

Volda kommune ynskjer å samordne handlingsdelen med økonomiplanen, slik plan- og bygningslova legg opp til. Vi trur dette vil styrke samfunnsdelen si rolle som eit styringsdokument, og sikre at mål og strategiar i samfunnsdelen skal vere styrande for kommunen si prioritering av ressursar.

For å synleggjere koplinga mellom samfunnsdelen, handlingsdelen og arealdelen, er det i revidert plan lagt til eit eige kapittel 2.2 om kommuneplanen sin handlingsdel og arealdel, med fylgjande (oppdatert) tekst:

"Handlingsdelen

Om handlingsdelen i plan- og bygningslova § 11-1 og § 11-3: "Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig." "Kommuneplanens handlingsdel gir grunnlag for kommunens prioritering av ressurser, planleggings- og samarbeidsoppgaver og konkretiserer tiltakene innenfor kommunens økonomiske rammer."

Mål og strategiar i kommuneplanen sin samfunnsdel skal nyttast som grunnlag for handlingsdelen. Handlingsprogrammet inneheld årlege prioriteringar, og skal reviderast kvart år saman med budsjett og økonomiplan, sjå figur under. Handlingsdelen skal vise kva kommunen ynskjer å gjennomføre dei neste fire åra.

Kommuneplanen sin samfunnsdel vil vere eit viktig grunnlagsdokument i vidare arbeid med budsjett og økonomiplan.

Arealdelen

Om arealdelen i plan- og bygningslova, §11-5:

"Kommunen skal ha en arealplan for hele kommunen (kommuneplanens arealdel) som viser sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk."

Kommuneplanen sin samfunnsdel skal gi grunnlaget for prioriteringar i arealdelen."

I arbeidet med kommuneplanen sin samfunnsdel har det kome inn ein rekke framlegg til tiltak. Tiltaka er samla i tiltakstabellar, kopla til mål og strategiar i samfunnsdelen. Desse tiltakstabellane skal nyttast aktivt i tida framover, når politikarar og administrasjonen skal arbeide med budsjett og økonomiplan. Tiltakstabellane vert dermed eit viktig grunnlag for handlingsdelen. Sjå også kommentar til innspel frå Møre og Romsdal fylkeskommune om handlingsdelen.

Justeringar i samsvar med dette er teke inn i justert plan. Andre innspel vil bli teke med i vidare prosess med areal- og handlingsdel.

Møre og Romsdal fylkeskommune

Møre og Romsdal fylkeskommune har ut frå sine ansvarsområde følgjande merknader:

Innleiing

Vi har gått gjennom kommunens forslag til samfunnsdel og vil gi ros for eit solid og grundig arbeid med kommunens overordna styringsreiskap. Vi vil nedanfor forsøkje å kome med nokre kommentarar som kommunen kan vurdere når samfunnsdelen no skal slutførast.

Planfagleg vurdering

Føringar og forventningar (kapittel 2, punkt 2.2)

Vi la merke til at nasjonale og regionale føringar og forventningar er kortfatta omhandla i hovuddokumentet. Vi såg derfor gjennom planprogrammet og fann at føringane var meir omfattande omhandla der. Dersom ein skulle ha gjort noko meir ut av forholdet til overordna føringar og forventningar, kunne det til dømes ha vore å kommentert konkret kva desse eventuelt betyr for arbeidet med samfunnsdelen. Når kommunen likevel ikkje har gjort dette, finn vi den kortfatta oppsummeringa som ein enkel og akseptabel måte å synleggjere kva som ligg til grunn for arbeidet med samfunnsdelen.

Prosess og medverknad (kapittel 2, punkt 2.4)

Vi vil her berre kome med eit kort kommentar. Vi fikk i planforum 17.02.2016 presentert arbeidet som har vore gjennomført i forhold til medverknad og det er vanskeleg å sjå kva kommunen kunne ha gjort betre.

Folkehelse som overordna og førande prinsipp (kapittel 2, punkt 2.5)

Når Volda kommune no har innarbeidd eit overordna og førande prinsipp, vurderer vi valet av folkehelse som eit godt val. Dette er likevel ikkje utan utfordringar.

Dersom det overordna prinsippet skal kunne fungere som gjennomgåande, kan det med fordel bli opperasjonalisert på overordna nivå, i punkt 2.5, for så å vere innarbeidd med tydlegare føringar for dei ulike satsingsområda i kapittel 4.

Det kan og synes som ulogisk å ha folkehelse som eit overordna prinsipp i kapittel 2, samstundes som at dette og er eit av satsingsområda i kapittel 4. Alternativet kan vere å utelate bruken av overordna prinsipp eller behalde dette samstundes som at ein utelet temaet folkehelse som satsingsområde. Men her må kommunen sjølv vurdere kva grep som gjer samfunnsdelen til eit godt verktøy, lokalt. Til samanlikning er det i fylkesplanen innarbeidd seks gjennomgåande perspektiv (barn og unge, universell utforming, folkehelse, likestilling og inkludering, internasjonalisering, miljø og klima), men desse har vist seg å vere utfordrande å få til å fungere på ein god måte. I arbeidet med å revidere fylkesplanen føreslås det no å redusere talet på gjennomgåande perspektiv i frå seks til fire. Om det overordna og førande prinsippet skal fungere i Volda kommunes samfunnsdel og påfølgande kommunale styringsdokument, avhenger av kor tydeleg føringa blir vidareført i alle ledd.

Utviklingstrekk (kapittel 3)

Volda har arbeidd godt med grunnlagsmateriale for samfunnsdelen. Ei utfordring vi ser er likevel at tilhøva endrar seg raskt. Sjølv om kommunen ikkje er så konjunkturavhengig i seg sjølv, vil kommunen alltid sameksistere med omland som vil kunne vere det. Kunnskapsgrunnlaget kan derfor med fordel bli oppdatert i forhold til enkelte næringar, som vi no veit går i motbakke, og kva konsekvensar dette kan ha for Volda-samfunnet. Om ikkje kunnskapsgrunnlaget blir oppdatert, bør desse utfordringane bli problematisert.

I forhold til det regionale bildet ser vi at kommunen med fordel kan gjere ei vurdering av kommunens rolle ut over relasjonen Volda-Ørsta.

Målhierarkiet, mål og strategiar (kapittel 4, punkt 4.1 – 4.8)

Omgrepet «strategiar» under målformuleringane i de ulike satsingsområda, kan synes å ikkje vere heilt treffande. Alternativt kunne det ha vore nytta ein struktur med omgrepa; mål, delmål og så tiltak (i handlingsdelen).

Føringar for arealdelen (kapittel 4, punkt 4.1 – 4.8)

Føringane for vidare arbeid med arealdelen er sett som siste avsnitt for alle tema i kapittelet mål og strategiar. Føringane kunne og ha vore gitt eit eige kapittel, kor dei i tillegg hadde vore kommentert. Desse føringane er starten på det som vil bli kommunens arealstrategi.

Vi ser av planprogrammet for samfunnsdelen at kommunen skal i gang med arealdelen i løpet av 2016. Når arbeidet med samfunnsdelen no blir ferdigstilt, vil vi rå kommunen til å vurdere korleis samfunnsdel skal fungere i forhold til arbeidet med arealdelen. Vi trur kommunen kan arbeide på same måte som med samfunnsdelen, å lage sjølvstendige deldokument som hovudplanen er bygd opp i frå. Ein arealstrategi kan slikt sett bli utarbeida som eit eige sjølvstendig dokument, eventuelt i ein sjølvstendig prosess, før eller parallelt med at arbeidet med arealdelen tek til.

Handlingsdel (?)

Samfunnsdelen manglar ein handlingsdel for gjennomføring av konkrete tiltak. Det er slikt sett vanskeleg for oss å vurdere heilskapen når vi ikkje ser korleis kommunen konkret skal arbeide for å nå målsettingane. Plan- og bygningslova sett krav om at samfunnsdelen skal ha ein handlingsdel og i både planprogram og utkast til samfunnsdel er handlingsdelen omtala. Vi saknar derfor handlingsdelen for at samfunnsdelen skal stå fram som komplett.

Kulturminne og kulturmiljø

Kulturminneplan

Volda kommune har i 2016 søkt om midlar frå Riksantikvaren (kr. 100.000,-) til å lage lokal kulturminneplan og med litt vidare bearbeiding av planane for dette arbeidet vil kommunen kunne få tildelt midlar. Det er elles mykje i kommunens forslag til samfunns-del som tilseier at arbeidet med kulturminneplan har verdi.

Kapittel med mål og strategiar for bruk av kulturarven er fint sett opp. Alle dei nasjonalt viktige kulturminna omtalt i Regional kulturminneplan, er nemnt. Vårt ønske er at også kulturminne med regionale verdi vert innarbeidd i ein eventuell kulturminneplan, når den tid kjem. Trehusmiljøet i Volda sentrum og skulestaden Volda har kulturell verdi og kan knytast til bulyst, identitet, miljø og folkehelse. Gjennom ein kulturminneplan kan ein sjå på måtar å gjere kulturminna og informasjon om desse meir tilgjengeleg. Dette gjeld også ein del automatisk freda kulturminne (til dømes gravminne) som kan vere aktuelle å knytte opp til turstiar med informasjon/skilt.

Kultur som næring

Det er ikkje sagt noko om kulturminna i samband med næring og utvikling. I reiselivs-samanheng har kulturminne og lokale tradisjonar stor verdi, ikkje alltid som objekt ein eksplisitt tener pengar på, men som saman med natur- og kulturlandskapet sikrar opplevingar. Stadig fleire ønsker å oppleve det autentiske og betale for dette.

For å kunne starte næring i småskala knytt til tradisjon, kulturminne og landbruk er det viktig at offentlege og private nettverk samarbeider. Dette kan bli synlegjort under punktet med strategiar for å nå målet om eit variert arbeidsmarknad (punkt 4.1) og i samband med å redusere negativ folketalsutvikling på bygdene (punkt 4.2). Det kan vere ein idé å spisse fag på Høgskolen i Volda enda meir i retning av kunnskap om slike ting.

Saman med Ørsta og resten av Søre Sunnmøre har Volda eit stort og variert utval natur-området med kulturminner som ikkje er utnytta i den grad Ålesund og Geiranger er som «Destinasjoner», men som nettopp difor kan bli utvikla til ein meir tilpassa turisme for turistar som ønsker dei meir unike, medvirkande, og nære opplevingane.

Utvikling av sentrum

I samband med planar om ny tunnel med tilkomst til Volda rett ved sjukehuset blir opplevinga av Volda veldig endra. Dette er ein moglegheit for Volda på fleire måtar. Volda har eit spennande miljø i og omkring sentrum med små trehus. Desse kan vere for små til visse typar moderne bruk, medan dei er positive for andre næringar, for identitet og folkehelse mm. Gjennom å styre bort mykje av trafikken frå sjøkanten, «Gatå» og elva, kan det bli opna for friare folkeliv og fleire bustadar i sentrum. Fortetting og større nybygg treng ikkje stele utsikt mot fjorden. Offentleg kommunikasjon vil kunne vere lett tilgjengeleg. Dette er det viktig å sjå på no, for å kunne nytte seg moglegheitene.

Konklusjon

Vi vil gi ros for eit godt gjennomarbeida forslag til samfunnsdel.

Vi viser elles til våre råd i vår uttale ovanfor og ber om at kommunen vurderer våre kommentarar i det vidare arbeidet med å slutføre samfunnsdelen.

Kommentar:

Føringar og forventningar

Vi ynskjer å ha ein kortfatta oversikt over viktige føringar og forventningar, og viser til planprogrammet for utfyllande informasjon – slik fylkeskommunen peikar på. I revidert plan har vi valt å trekke ut to føringar som er spesielt aktuelle, og kommentere dei (Kommunereform og Sunne kommuner). I kap. 2.3 Nasjonale, regionale og lokale føringar og forventningar er fylgjande avsnitt sett inn:

"Kommunereform

Stortinget ynskjer å gjennomføre ein kommunereform. Målet er større, meir robuste kommunar med auka makt og mynde. Hausten 2014 vart alle kommunane i Noreg invitert til å starte prosessar for å avklare om det er aktuelt å slå seg saman med grannekommunar. Kommunane skal fatte vedtak om dette innan 1. juli 2016. Dersom Volda kommune skal inngå i ein ny og større kommune, vil dette medføre ein større gjennomføringsprosess."

Kommunereforma er også omtalt i kap. 4.5 Volda i regionen. Der er teksten "*i samband med kommunereforma er Volda kommune i gang med utgreiingar og samtalar med grannekommunar om samanslåing. Dersom Volda kommune skal inngå i ein ny og større kommune, vil dette medføre ein utfordrande gjennomføringsprosess. Auka samarbeid med grannekommunar og mellom institusjonar kan vere med på å styrke Volda og Ørsta som eit regionalt knutepunkt*" erstatta med:

"Alle landets kommunar er midt i ein kommunereformprosess. Kva som vert resultatet av dette er enda ikkje avgjort. Dersom Volda kommune skal inngå i ein ny og større kommune, vil dette medføre ein større gjennomføringsprosess. Auka samarbeid med grannekommunar og mellom institusjonar kan vere med på å styrke regionale funksjonar i kommunen."

Sjå kommentar til innspel frå kommuneoverlegen angående utdjuping av "Sunne kommuner".

Folkehelse

For å tydeleggjere og "rydde" i dokumentet er det laga eit nytt kap. 4.1 om hovudtema og overordna prinsipp. Dette kapittelet inneheld m.a. fylgjande "forklarande" avsnitt:

"I tillegg til å vere eit hovudtema er folkehelse eit overordna og førande prinsipp for heile planen, og alle strategiar tek utgangspunkt i eit folkehelseperspektiv."

Kapittelet om "folkehelse som overordna og førande prinsipp" er flytta til kap. 4.2 i revidert plan. Fylgjande avsnitt om folkehelse som overordna og førande prinsipp er lagt til kapittel 4.2 Folkehelse som overordna og førande prinsipp:

"Overordna og førande prinsipp

I kapittel 4.7 Folkehelse vert nokre av Volda kommune sine hovudutfordringar knytt til folkehelse trukke fram, og det er definert mål og strategiar som kommunen ynskjer å satse på i planperioden. Samtidig handlar folkehelse om førebyggjande arbeid innan alle kommunen sine verksemdar, og det er avgjerande at vi tenkjer "helse i alt vi gjer". Volda kommune skal difor ha eit "frisk-fokus" og meistringsperspektiv i alt vi gjer, og folkehelse skal vere eit overordna og førande prinsipp for heile planen."

Utviklingstrekk:

I kap. 3.1 Om Volda er fylgjande avsnitt sett inn under overskrifta "Arbeidsplassdekning og arbeidsløyse":

"Det har det siste året vore ei auke i arbeidsløysa i Noreg. Arbeidsløysa heng saman med låge oljeprisar og nedgang i oljeinvesteringane. Det er lågare arbeidsløyse i Volda enn snittet for fylket og landet elles, men aukande arbeidsløyse i fylket har konsekvensar for Volda som del av ein bu- og arbeidsregion."

Målhierarkiet:

Vi har valt å nytte omgrepa mål, strategiar og tiltak. Samfunnsdelen inneheld mål og strategiar, medan tiltaka vil synleggjerast i handlingsdelen.

Føringar for arealdelen:

Vi har valt å sette opp "Føringar for vidare arbeid med arealdelen" som siste avsnitt for alle tema i kapittel 4 Mål og strategiar. Dette har vi gjort for å synleggjere korleis mål og strategiar for dei ulike tema i samfunnsdelen heng saman med kommuneplanen sin arealdel. Volda kommune skal starte arbeidet med arealdelen i 2016, og føringane frå samfunnsdelen vil verte vidare behandla og kommentert i planprogrammet til arealdelen.

Handlingsdelen:

Fylkeskommunen kommenterar at plan- og bygningslova sett krav om at samfunnsdelen skal ha ein handlingsdel og at dykk saknar handlingsdelen for at samfunnsdelen skal stå fram som komplett. I plan- og bygningslova står det i §11-1 at "*kommunen skal ha ein **samla kommuneplan som omfattar samfunnsdel med handlingsdel og arealdel***" og at "*kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig. Økonomiplanen etter kommuneplanen §44 kan inngå i handlingsdelen.*" Vidare står det i §11-2 om kommuneplanen sin samfunnsdel ingenting om at det er eit krav at samfunnsdelen skal innehalde ein handlingsdel for å vere komplett. Slik Volda kommune forstår lova er det den samla **kommuneplanen** som må ha ein handlingsdel for å vere komplett.

Volda kommune ynskjer å samordne handlingsdelen med økonomiplanen, slik plan- og bygningslova legg opp til. Vi trur dette vil styrke samfunnsdelen si rolle som eit styringsdokument, og bidra til at mål og strategiar i samfunnsdelen skal vere styrande for kommunen si prioritering av ressursar.

For å synleggjere koplinga mellom samfunnsdelen, handlingsdelen og arealdelen, er det i revidert plan lagt til eit eige kapittel 2.2 om kommuneplanen sin handlingsdel og arealdel, med fylgjande (oppdatert) tekst:

"Handlingsdelen

Om handlingsdelen i plan- og bygningslova § 11-1 og § 11-3: "Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig." "Kommuneplanens handlingsdel gir grunnlag for kommunens prioritering av ressurser, planleggings- og samarbeidsoppgaver og konkretiserer tiltakene innenfor kommunens økonomiske rammer."

Mål og strategiar i kommuneplanen sin samfunnsdel skal nyttast som grunnlag for handlingsdelen. Handlingsprogrammet inneheld årlege prioriteringar, og skal reviderast kvart år saman med budsjett og økonomiplan, sjå figur under. Handlingsdelen skal vise kva kommunen ynskjer å gjennomføre dei neste fire åra.

Kommuneplanen sin samfunnsdel vil vere eit viktig grunnlagsdokument i vidare arbeid med budsjett og økonomiplan.

Arealdelen

Om arealdelen i plan- og bygningslova, §11-5:

"Kommunen skal ha en arealplan for hele kommunen (kommuneplanens arealdel) som viser sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk."

Kommuneplanen sin samfunnsdel skal gi grunnlaget for prioriteringar i arealdelen."

Figuren til dette kapittelet tydeleggjer korleis handlingsdelen skal utarbeidast med handlingsprogram, budsjett og økonomiplan.

I arbeidet med kommuneplanen sin samfunnsdel har det kome inn ein rekke framlegg til tiltak. Tiltaka er samla i tiltakstabellar, kopla til mål og strategiar i samfunnsdelen, sjå utdrag frå ein slik tiltakstabell på neste side. Desse tiltakstabellane skal nyttast aktivt i tida framover, når politikarar og administrasjonen skal arbeide med budsjett og økonomiplan. Tiltakstabellane vert dermed eit viktig grunnlag for handlingsdelen.

Mål:

Kommunen som organisasjon skal vere eit førebilete i folkehelsearbeidet.

Strategi:

Vidareutvikle helsefremjande tiltak for tilsette i kommunen i og utanfor arbeidstida.

Tiltak	Ansvar	Økonomi	Tid	Utført
Samarbeide med 3H og nytte dei som arena for å fremme god helse hjå tilsette.	Rådmannen	Haldning, drift	Kontinuerleg	
Kjøpe inn El-syklar til rådhuset og i helse- og omsorg (utlånssyklar).	Personal og organisasjon	Investering	Kort sikt	
Arrangere årlege sosiale aktivitetar i regi av arbeidsgjevar.	Rådmannen, kulturbyggingsgruppa	Drift	Kontinuerleg	
Legge til rette for gode sykkelparkeringar for tilsette (på rådhuset, omsorgssenteret og andre kommunale arbeidsplassar).	Teknisk	Investering	Kort sikt	
Legge til rette for skifterom og dusjtilhøve på rådhuset og andre kommunale arbeidsplassar.	Teknisk	Investering	Lang sikt	
Arrangere "sykle til jobben" for kommunalt tilsette.	Folkehelsekoordinator	Drift	Kontinuerleg	

Figur 1: Utdrag frå tiltakstabell

Kultur som næring:

I kap. 4.5 Volda i regionen er det satt som mål at vi vil "*bruke Volda-Ørsta sin kulturarv og identitet bevisst i arbeidet med å bygge regionsenteret*". I dette ligger det moglegheiter for å nytte kulturminna i samband med utvikling og næring. I innleiingsteksten til kapittelet er setninga "*det å framheve kommunens kulturarv og identitet vil vere eit fortrinn i arbeidet med å bygge regionsenteret*" forandra til:

"Det å framheve kommunen sin kulturarv og identitet vil vere eit fortrinn i arbeidet med å bygge regionsenteret og utvikle næringslivet."

Justeringar i samsvar med dette er teke inn i justert plan. Andre innspel vil bli teke med i vidare prosess med areal- og handlingsdel.

Opplysningsvesenets fond

Opplysningsvesenets fond har ingen bemerkninger til kommuneplanens samfunnsdel. Som tidligere nevnt ønsker vi beskjed i god tid før rullering av arealdelen.

Kommentar:

Opplysningsvesenets fond vil få varsel ved oppstart av arealdelen.

Utdanningsforbundet i Volda

Utviklingstrekk

side 7:

Vidaregåande skule er satt opp med -4. Er alle som har rett til vgo opplæring teke med (16-25 år)? Kan ein dele opp alderen annleis slik at vidaregåande kjem saman med ungdomsskule (14-20 ar), eller ei aldersgruppe frå 16-25 år?

Dette er ei stor gruppe som har ein del hybelbuarar (både vgs og høgskule) som igjen påverkar folketalet direkte.

Side 8: Barnehage og skule

Ta med nedlegginga av Bjørkedalen 1.8.2016.

Kva med Globalskulen, Volda vgs og Valda læringssenter?

Folkehelse

Om ein skriv prosent i nokre av avsnitta, bør ein ta med prosent i alle avsnitt på det som er bra - ikkje berre på det som er negativt. Framhev med prosent kor mykje lågare andel er rundt mobbing i forhold til fylket og landet. Ordet færre gjev ikkje god nok opplysning.

Vidare er det henvist mykje til jenter, men kva med gutane i kommunen? Er dette positive tal, nedgong?

Fa fram positive trender blant ungdommen var, ikkje berre det dei slit med.

Mål og strategiar

s. 11: Vidareutvikle dei gode oppvekst- og utdanningsmoglegheitene i Valda Endra kulepunkt:

Sikre *fortsatt* full barnehagedekning med eit godt pedagogisk innhald og bemanningsnorm i alle barnehagar og skular i heile kommuna.

Prioritere å heve standard på barnehage, skulebygg og ute-/inneområda deira. Prioritere Volda ungdomsskule.

Ekstra kulepunkt:

Sikre gode kroppsøvningsfasilitetar og opplæringsbasseng for sentrumsskulane. (Øyra skule og Volda ungdomsskule.)

Busetting

s.13 Mål: Fleire unge skal flytte til...

Her bør det vere med i siste kulepunkt at ein skal sikre tilgangen/tilbodet til hybelbebuarar.

4.5 Folkehelse s.19

Mål: Barn og unge i Volda skal ha

Ha med eit punkt om auka helsesøstertid i både skule og barnehage.

Føringar for vidare arbeid med arealdelen:

Endring på første kulepunkt: Sikre areal for gode uteområder og innemiljø i barnehagar og skular slik at både born og tilsette har den arbeidsplassen dei treng.

Nytt kulepunkt: sikre gode opplæringsarenaer for fysisk aktivitet som kroppsøvingssal og opplæringsbasseng.

4.7 Tenester s.23

Mål: tenestene skal vere i samsvar

Andre kulepunktet må konkretiserast. Sikre på tidleg oppdaging av kva? Legge til punkt om godt og opent samarbeid med PPT, helsestasjon, BUP og barnevern.

Mål: tilsette i Volda kommune

Legge til på siste kulepunkt: samt gode seniorpolitiske tiltak

Kommentar:

side 7:

Tala i statistikken henta frå SSB sine befolkningsframskrivingar, og det er nytta standardiserte aldersgrupperingar. I revidert utgåve av planen er teksten i kap. 3.1 Om Volda forandra frå "*4 i vidaregåande skule*" til

"- 4 i alderen 16–19 år."

I tillegg er det ført til eit eiga avsnitt under om studentar:

"Det er busett omtrent 1500–2000 studentar i Volda. Mange av desse meldar ikkje flytting, og vert difor ikkje med i statistikkane frå SSB."

Side 8: Barnehage og skule

Årsmøtet i Bjørkedal nærs skule har vedteke å avvikle skuledrifta med verknad frå 1. august 2016, og vil i praksis vere gjeldande kort tid etter at samfunnsdelen er planlagt vedteke. I avsnittet om barnehage og skule i kap. 3.1 Om Volda er teksten difor forandra frå "*I tillegg er det to private barneskular*" til

"I tillegg er det ein privat barneskule."

Følgjande to avsnitt om Volda læringssenter, Volda vidaregåande skule og globalskulen er teke med i revidert plan, i kap. 3.1 Om Volda:

"Volda læringssenter

Volda læringssenter er eit pedagogisk læringssenter som mellom andre tilbyr grunnskule for vaksne, norsk med samfunnskunnskap for vaksne flyktningar, innvandrarar og asylsøkjjarar og introduksjonsordning for flyktningar og innvandrarar.

Andre skuletilbod i kommunen

Volda vidaregåande skule har omtrent 540 elevar og 75 pedagogisk tilsette. Globalskolen tilbyr nettbasert fjernundervisning til norske barn busett i utlandet. Skulen har meir enn 1600 elevar, busett i 102 forskjellige land. Skulen har hovudkontor i Volda."

Folkehelse

Det er vanskeleg å sette ei grense for kva tal og statistikkar ein skal ta med om folkehelse i ein slik framstilling. I dette kapittelet er det lagt vekt på å framheve nokre av Volda sine hovudutfordringar, fordi desse vert vist til m.a. i kap. 4.7 Folkehelse. Samtidig er det helt rett at det er viktig å bygge vidare på det vi er gode på, og framheve også det som er positivt. Fylgjande avsnitt er teke med i revidert plan, i kap. 3.1 Om Volda:

"5 % av ungdomsskuleelevane i Volda oppgir at dei vert mobba på skulen, 7 % svarar det same på landsbasis. 97 % av ungdomsskuleelevane i Volda seier dei trivst på skulen, 94 % seier det same på landsbasis. 82 % av ungdomsskuleelevane i Volda seier dei er nøgd med lokalmiljøet sitt, medan 69 % seier det same på landsbasis."

I setninga om prosentdel unge jenter som slit med psykisk helse er det lagt til opplysningar om gutar i revidert plan:

"Prosentdel unge jenter som slit med psykisk helse har auka frå 25 % til 34 % på ti år, medan den har vore stabil på 13 % for gutane i same periode."

Mål og strategiar s. 11:

Utdanningsforbundet foreslår å endre ein av strategiane til det fyrste målet i kap. 4.3 frå "*sikre full barnehagedekning og godt pedagogisk innhald i alle barnehagar og skular*" til "*Sikre **fortsatt** full barnehagedekning med eit godt pedagogisk innhald og bemanningsnorm i alle barnehagar og skular i heile kommunen.*" Volda kommune er uansett pålagt å fylje statlege krav til bemanning, og "bemanningsnorm" vert difor ikkje teke med. Prosjektgruppa meiner "alle barnehagar og skular" inkluderar "alle barnehagar og skular i heile kommunen." Under målet i kap. 4.3 Attraktivitet om å "*vidareutvikle dei gode oppvekst- og utdanningsmoglegheitene i Volda*" er fyrste strategi endra frå "*sikre full barnehagedekning og godt pedagogisk innhald i alle barnehagar og skular*" til

- Sikre fortsatt full barnehagedekning med eit godt pedagogisk innhald i alle barnehagar og skular.

Utdanningsforbundet ynskjer ein ekstra strategi for å "*sikre gode kroppsøvningsfasilitetar og opplæringsbasseng for sentrumsskulane*". Innspelet fell inn under strategien om å "*prioritere god kvalitet på barnehage- og skulebygg, med tilhøyrande uteområde*", og innspelet vil bli teke med som framlegg til tiltak i vidare arbeid med handlingsdelen. I tillegg er det under "Føringar for vidare arbeid med arealdelen" i kap. 4.3 Attraktivitet sett inn eit nytt kulepunkt:

- Sikre gode uteareal og kroppsøvningsfasilitetar ved barnehagar og skular.

Busetting:

Utdanningsforbundet ynskjer ein strategi om at ein skal "*sikre tilgangen til hybelbebuarar*". Siste strategi i det andre målet i kap. 4.4 Busetting seier "*ha eit variert bustadtilbod*". Prosjektgruppa meiner det er dekkande, også for hybelbebuarar.

Folkehelse:

Auka helsesøstertid både i barnehagar og skular er eit tiltak, og innspelet takast med i vidare arbeid med handlingsdelen.

I kap. 4.7 Folkehelse er fyrste kulepunkt i "Føringar for vidare arbeid med arealdelen" forandra frå "*Sikre areal for gode uteområde i barnehagar og skular*" til:

- Sikre areal for utviding av barnehage- og skulebygg, i tillegg til gode uteområde i barnehagar og skular.

I tillegg er det lagt til eit nytt kulepunkt:

- Sikre gode opplæringsarenaer for fysisk aktivitet som kroppsøvingssal og opplæringsbasseng.

Tenester:

Tidleg oppdaging og tidleg innsats kan gjelde for mange ulike område, t.d. eldreomsorg, demens, psykisk helse, opplæring mv. Tidleg oppdaging og tidleg innsats vil likevel, for dei fleste tema, vere positivt for å kunne gje innbyggjarar tenester av god kvalitet. Punkt om opent og godt samarbeid med PPT, helsestasjon, BUP og barnevern takast med som framlegg til tiltak i vidare arbeid med arealdelen.

I det femte målet til kap. 4.9 Tenester er siste strategi forandra frå "*Jobbe med nærver, prioritere sjukefråversoppfølging og vidareutvikle prinsippa i IA-avtalen om eit opent og inkluderande arbeidsliv*" til:

- Jobbe med nærver, prioritere sjukefråversoppfølging, tilby gode seniorpolitiske tiltak og vidareutvikle prinsippa i IA-avtalen om eit opent og inkluderande arbeidsliv.

Justeringar i samsvar med dette er teke inn i justert plan. Andre innspel vil takast med i vidare arbeid med handlingsdelen.

Administrasjonen, Volda kommune

Opplæring og oppvekst

Vi viser til utkastet, og viser til kva sidetal kommentarane våre høyrer heime.

1. Side 8: Under overskrifta Barnehage og skule kan det for ordens skuld leggst til at vi i tillegg har ein open barnehage i tillegg til dei kommunale og private.
2. Side 8: Det vert vist til høgskulen i Volda. Spørsmålet er om det bør visast til at vi også har ein vidaregåande skule, Globalskulen og Volda læringssenter.
3. Side 11: Under strategiar til første mål: Forslag til ny tekst i kulepunkt 2: Prioritere standard på barnehagebygg, skulebygg med tilhøyrande uteområde.
Eg har eit ynskje om å få fram det eg ser som eit stort behov: Nye kroppsøvningsfasilitetar med tilhøyrande opplæringsbasseng for grunnskuleelevene i sentrum. I kva grad det passar inn her veit eg ikkje.
4. Side 12: Her er mitt forslag å ta vekk følgjande setning:
Vidareutvikling av tenestetilbodet i kommunen bør bygge på eksisterande strukturar for skular, sjukeheimar og helse.
Å ha med denne setninga i ein overordna plan kan legge unødig hindring i vegen for naudsynte endringar i strukturen i tenestetilbodet i framtida.
5. Side 13: Endring i første strategi, første kulepunkt:frå **barnehage** til høgskulenivå.
6. Side 15: Femte strategi: Endre rekkefølga i oppramsinga til barnehage, skular (Alltid byrje med barnehage når det vert ramsa opp...)
7. Side 19: Andre strategi, fjerde kulepunkt: ...trygge tilkomst til **barnehagar**, skular.....
8. Side 21: Femte strategi, første kulepunkt: Ta vekk "Satse på". Nok med "Klimaopplæring i barnehage....."

Kommentar:

1. Under overskrifta "Barnehage og skule" i kap. 3.1 Om Volda er denne setninga tilført:

"I tillegg er det ein open barnehage i kommunen."

2. Fylgjande tekst er sett inn om Volda læringssenter, Volda vidaregåande skule og globalskulen i kap. 3.1 Om Volda:

"Volda læringssenter

Volda læringssenter er eit pedagogisk læringssenter som mellom andre tilbyr grunnskule for vaksne, norsk med samfunnskunnskap for vaksne flyktningar, innvandrarar og asylsøkjjarar og introduksjonsordning for flyktningar og innvandrarar.

Andre skuletilbod i kommunen

Volda vidaregåande skule har omtrent 540 elevar og 75 pedagogisk tilsette.

Globalskolen tilbyr nettbasert fjernundervisning til norske barn busett i utlandet. Skulen har meir enn 1600 elevar, busett i 102 forskjellige land. Skulen har hovudkontor i Volda."

1. Strategien til det fyrste målet i kap. 4.3 Attraktivitet er forandra frå "*Prioritere standard på barnehage, skulebygg og uteområda*" til
 - Prioritere god kvalitet på barnehage- og skulebygg, med tilhøyrande uteområde.

Kroppsøvningsfasilitetar med tilhøyrande opplæringsbasseng er eit tiltak under denne strategien, og vil takast med i vidare arbeid med handlingsdelen. I tillegg er det sett inn eit nytt kulepunkt under "Føringar for vidare arbeid med arealdelen i kap. 4.3 Attraktivitet:

- Sikre gode uteareal og kroppsøvningsfasilitetar ved barnehagar og skular.
2. Setninga er henta frå intensjonsavtalane mellom Volda, Ørsta, Hornindal og Stryn, og er gjenteke av ordføraren i forordet til samfunnsdelen. Setninga er politisk initiert, og prosjektgruppa ynskjer ikkje å ta den vekk.
 3. Justering i samsvar med innspel er teke inn i justert plan.
 4. Justering i samsvar med innspel er teke inn i justert plan.
 5. Justering i samsvar med innspel er teke inn i justert plan.
 6. Det har i medverknadsprosessane kome mange innspel på at i arbeidet med å redusere utslepp av klimagassar er haldningsskapande arbeid for barn og unge noko av det viktigaste ein bør gjere. Prosjektgruppa meiner det vert for vagt å forandre setninga til "*klimaopplæring i barnehage og skule*".

Justeringar i samsvar med dette er teke inn i justert plan. Andre innspel vil bli teke med i vidare prosess med handlingsdelen.

Volda læringssenter

Volda læringssenter og Klubben til UDF har følgjande innspel til kommuneplan for Volda, samfunnsdelen 2016 – 2028:

- Punkt 3 Utviklingstrekk: Barnehage og skule – Volda læringssenter er ikkje nemnt under dette punktet. Volda læringssenter bør ha ein viktig plass i kommunen sin framtidsplan, i samsvar med nasjonalpolitiske føringar. Det er viktig å få på plass forpliktande element i samfunnsdelen som kan legge føringar for Volda læringssenter sin framtidige praksis.
- Punkt 4.7 Tenester: I eit av underpunktta står det følgjande: «Tilby eit introduksjonsprogram for alle nytilsette.» Me ynskjer at *introduksjonsprogram* ikkje vert nytta i denne samanheng, då det er eit omgrep som er knytt opp mot nyankomne flyktningar og deira introduksjonsprogram. Ein bør heller bruke omgrepet **informasjonsprogram** for nytilsette.
- I samband med kommuneplanen synest Volda kommune å mangle ambisjonar for kva moglegheiter som ligg i innvandringa til kommunen (både flyktningar og arbeidsinnvandrarar). Vi må sjå innvandrarar (også flyktningar) som ein ressurs som har mykje kompetanse.
- Vi ynskjer å ha følgjande integreringsmål i samfunnsdelen:
 - o Språkpraksisplassar i alle kommunale sektorar
 - o Unngå «inkludering» i ordbruken. «Integrering» er betre.

Kommentar:

Punkt 3 Utviklingstrekk: Barnehage og skule:

I kap. 3.1 Om Volda er fylgjande tekst sett inn om Volda læringssenter:

"Volda læringssenter

Volda læringssenter er eit pedagogisk læringssenter som mellom andre tilbyr grunnskule for vaksne, norsk med samfunnskunnskap for vaksne flyktningar, innvandrarar og asylsøkjjarar og introduksjonsordning for flyktningar og innvandrarar."

Tenester:

Prosjektgruppa meiner omgrepa "informasjonsprogram" og "introduksjonsprogram" kan ha ulike tydingar, og at "introduksjonsprogram" er det rettaste omgrepet å nytte i denne samanhengen. Sjølv om introduksjonsprogram er eit omgrep som er knytt til nyankomne flyktningar er "Introduksjonsprogram for nytilsette" også eit mykje brukt omgrep i mange bedrifter i Noreg.

Ambisjonar for kva moglegheiter som ligg i innvandring:

Det fjerde målet i kap. 4.9 Tenester handlar om at Volda kommune ynskjer å førebygge utanforskap og inkludere i fellesskapen. I dette ligg det at kommunen ynskjer å vere ein aktiv pådrivar for at innvandrarar skal nyttast som ressursar i arbeidslivet. Ofte kan språk og kultur vere utfordringar i forhold til å få innvandrarar ut i arbeidslivet. Språkpraksisplassar og moglegheit for tilpassing eller fleksible arbeidsoppgåver er strategiar som kan møte desse utfordringane.

I introduksjonsteksten til kap. 4.9 Tenester er denne teksten teke med i justert plan:

"Den viktigaste årsaka til aukande folketilvekst i Volda kommune er innvandring, og det er viktig at arbeidsplassar i kommunen arbeidar for god inkludering, slik at ressursane vert utnytta. Språk og kulturforskjellar er utfordringar som kan vere til hinder for integrering i arbeidslivet. Volda kommune ynskjer å vere ein arbeidsplass som førebygg utanforskap og inkluderer i fellesskapen."

Integreringsmål i samfunnsdelen:

I kap. 4.9 Tenester er ein av strategiane til fjerde mål forandra frå "*Legge til rette for språkpraksis*" til

- Legge til rette for språkpraksis i alle kommunale sektorar.

Integrering og inkludering er to omgrep som kan ha litt ulike tydingar. Integrering nyttast ofte om fysisk tilrettelegging eller betre organisering for deltaking i samfunnet. I integreringsarbeid er nokon plassert utanfor, og man ynskjer å tilpasse samfunnet slik at alle skal ha same moglegheit til deltaking. Inkludering handlar i sterkare grad om relasjonsbygging og sosial deltaking, og at alle deltakarar i eit fellesskap skal ta del på ein likeverdig måte – fagleg, sosialt og kulturelt. Prosjektgruppa meiner difor ikkje det er rett å velje det eine omgrepet framfor det andre.

Justeringar i samsvar med dette er teke inn i justert plan.

Sollia barnehage, ATV-Utdanningsforbundet, ATV-Fagforbundet

Vi sit att med eit positivt inntrykk etter å ha lese kommuneplanen, her er mykje gode visjonar og mål. Vi kjenner oss derimot usikre på kva konkrete tiltak som skal gjennomførast, og ser fram til å sjå ein konkret handlingsplan.

2.5 Folkehelse som overordna og førande prinsipp

Vi støttar fokus som er retta mot tidleg innsats og førebygging framfor reparasjon. Vi meiner at her er det viktig å ha eit heilheitleg tilbod til familien – lågterskeltilbod, som ikkje berre er knytt opp til institusjonar som barnehage og skule. Det vert viktig å sikre samhandling: å ha tydelege ansvarsforhold for samarbeid og samhandling internt og eksternt. Det må vere oversiktleg og tilgjengeleg informasjon for alle innbyggjarar.

Sikre psykisk helse – her må ein satse på kompetanseheving og krav til barnehagar og skular, og jobbe konkret med dette. Her må vi berømme Volda kommune, som har satsa på dette i barnehagane, jfr. Voldaprojektet (samarbeidsprosjekt mellom Volda kommune og RKBU).

Mobbing – Vi må ha førebyggjande opplegg i barnehagen, som sikrar at alle born i Volda får det same. Det må halde fram på skulen, gjerne same opplegg / metode.

4.1 Attraktivitet (folk, næring, trivsel)

Her vil vi framheve behovet for å heve standard på dei kommunale barnehagebygga, som er nedslitne, og uteområda som treng opprusting. Vi treng gode og varierte leikeområde i alle barnehagar, tilpassa barn i alle aldrar og funksjonsnivå. Universell utforming er viktig i alle barnehagar.

4.5 Folkehelse

Forslag til tiltak for å motvirke psykiske vanskar og livstilssjukdommar:

Helsestasjonen bør ha faste samarbeidstider med alle barnehagar, på lik line med skulen. Det bør vere tverrfaglege faste møter med helsestasjon, barnevern og PPT, slik at personalet kan bli kjende med kvarandre, ta opp NN-saker, og få rettleiing.

Kosthald blant barn i barnehagealder må styrkast. Tiltak her er å innføre assistent med kompetanse på sunt kosthald og matlaging, og som kan vere tilknytta fleire barnehagar. Denne kan og ha ansvar for reinhald knytt til kjøken. Mange praktiske oppgåver i ein barnehage tek tid frå borna.

Helsefremjande tiltak for tilsette i kommunen: Invitere til ei samling t.d haust og vår, der alle som jobbar førebyggjande, med fysisk og psykisk helse, samt seniortiltak, kan presentere seg og få ut info til alle som treng det. Det kan vere innbyggjarar, innflyttarar, og folk som kjem frå land utanfor Noreg. Her kan dei og møte likesinna, og det kan verte ein sosial arena.

4.6 Klima og miljø

Vi ynskjer at det frå kommunale verksemdar og kan leggjast til rette for betre sorteringsmoglegheiter, plastinnsamling.

4.7 Tenester

Vi er nøgde med Volda Kommune si prioritering av kompetanseutvikling for tilsette. (jfr. Voldaprojektet, mentor 1 utd. for barnehagelærarar og leiarutviklingsprogram). Dette er med på å heve kvaliteten på tenestene til brukarane våre.

Jobbe med nærver, prioritere sjukefråversoppfølging og vidareutvikle prinsippa i IA-avtalen om eit ope og inkluderande arbeidsliv. Her meiner vi det er viktig også å sjå på gode seniortiltak.

Lykke til vidare med arbeidet!

Kommentar:

Generelt: Samfunnsdelen er, som det er beskrevet i kap. 2.1 Om kommuneplanen ein plan som skal ta stilling til overordna mål og strategiar. Konkrete tiltak skal inn i handlingsdelen. I arbeidet med samfunnsdelen har kommunen samla inn ei rekke tiltak – som er samla i tiltakstabellar knytt til kvar enkelt strategi. Desse tiltakstabellane vil bli nytta i vidare arbeid med handlingsdelen. I dykkar innspel er det foreslått fleire gode tiltak knytt til tema folkehelse, klima og miljø og tenester. Framlegg til tiltak vil bli teke med i vidare prosess med handlingsdelen.

Attraktivitet: I kap. 4.3 Attraktivitet er det i fyrste målet ein strategi som seier at vi skal "*prioritere standard på barnehage og skulebygg, med tilhøyrande uteområde*". For å auke fokuset på universell utforming har vi i innleiinga til dette kapittelet lagt til fylgjande avsnitt:

"Fleire av barnehagane og skulene i Volda er nedslitne og har behov for ei standardheving. Planlegging av barnehagar og skulebygg med tilhøyrande uteområde skal fremme utforming og tilrettelegging av fysiske forhold som gir like moglegheiter til samfunnsdeltaking. Bygningar og uteareal skal planleggast slik at areala er tilgjengeleg for alle, og prinsippet om universell utforming skal leggjast til grunn.

I det femte målet til kap. 4.9 Tenester er siste strategi forandra frå "Jobbe med nærver, prioritere sjukefråversoppfølging og vidareutvikle prinsippa i IA-avtalen om eit opent og inkluderande arbeidsliv" til:

- Jobbe med nærver, prioritere sjukefråversoppfølging, tilby gode seniorpolitiske tiltak og vidareutvikle prinsippa i IA-avtalen om eit opent og inkluderande arbeidsliv.

Justeringar i samsvar med dette er teke inn i justert plan. Andre innspel vil bli teke med i vidare prosess med handlingsdelen.

Kommuneoverlege (utdrag frå e-post)

Volda var ei av dei aller første kommunar i landet som fekk inn Folkehelseaspektet (den gang var ikkje namnet funne opp men blei kalla Helse- og Miljøarbeidet og Helse- og Miljøkommune) i kommuneplanen. Dette ved at vi implementerer WHO's hovedmål og retningslinjer for ei helse og miljøkommune i kommuneplanen. Dette er fundamentalt viktige erkjenningar som har full relevans også no. Det var "Bibelen" i arbeidet vårt, og mange sa "Look to Volda". "Jammen har dei kome langt i Volda som har fått dette inn i kommuneplanen sin."

Ut frå denne forhistoria gir eg deg ei lita utfordring å sjå om du kan tilpasse desse hovudmål og retningslinjer som ein fristilt liten margtest eller rubrikk på sama stad (no side 6) der du omtalar "Norsk nettverk av helse- og miljøkommunar"/no Sunne kommunar WHO's norske nettverk.

Hovudmål og retningslinjer for Volda som helse- og miljøkommune:

Helse- og miljøomsyn skal byggjast inn i all kommunal verksemd med sikte på å fremje helse, førebygge sjukdom og skade på menneske og miljø, verne om kultur, økosystem og biologisk mangfald.

Realisere målsetjinga bak definisjonen av helse og miljøkommune ved å:

- stimulere til helsefremjande tenking innan all offentlig og privat verksemd, og vektlegge oppgåveløysingar av førebyggjande karakter.
- skape ein kontinuerleg prosess som mobiliserer innbyggjarane i kommunen til felles innsats for eit berekraftig samfunn.
- utvikle arenaer i kommunen som utløyser frivillig innsats.
- i samarbeid med innbyggjarane arbeide for å skape positive og trygge oppvekstmiljø/-nærmiljø.
- prioritere helsefremjande og førebyggjande arbeid blant barn og unge og integrering av vanskelegstilte.
- fremje heilskapleg tenking gjennom tverretatleg/tverrsektorielt samarbeid i kommunale planar og tiltak.
- skape helse- og miljøfremjande prosessar gjennom utviklingsarbeid i kommunal regi.
- fastsetje adm.rutiner for konsekvensvurdering for helse- og miljø i ulike tiltak som vert iverksett i kommunen.

Kommentar:

Som medlem av Sunne kommuner har Volda tidlegare definert hovudmål og retningslinjer for kommunen. Dette er ein lokal føring for samfunnsdelen, og i revidert plan er fylgjande tekst sett inn under kapittel 2.3 Nasjonale, regionale og lokale føringar og forventningar:

"Sunne kommuner

Volda kommune er medlem av Sunne kommuner – WHO's norske nettverk. Sunne kommuner arbeidar lokalt, nasjonalt og internasjonalt for å skape lokalsamfunn det er godt, sunt og trygt å leve i. Som medlem av Sunne kommuner har Volda formulert fylgjande hovudmål og retningslinjer for kommunen:

Hovudmål:

Helse- og miljøomsyn skal byggjast inn i all kommunal verksemd med sikte på å fremje helse, førebygge sjukdom og skade på menneske og miljø, verne om kultur, økosystem og biologisk mangfald.

Retningslinjer:

- Stimulere til helsefremjande tenking innan all offentleg og privat verksemd, og vektlegge oppgåveløysingar av førebyggjande karakter.
- Skape ein kontinuerleg prosess som mobiliserer innbyggjarane i kommunen til felles innsats for eit berekraftig samfunn.
- Utvikle arenaer i kommunen som utløyser frivillig innsats.
- I samarbeid med innbyggjarane arbeide for å skape positive og trygge oppvekst- og nærmiljø.
- Prioritere helsefremjande og førebyggjande arbeid blant barn og unge og integrering av vanskelegstilte.
- Fremje heilskapleg tenking gjennom tverretatleg og tverrsektorielt samarbeid i kommunale planar og tiltak.
- Skape helse- og miljøfremjande prosessar gjennom utviklingsarbeid i kommunal regi.
- Fastsetje administrative rutiner for konsekvensvurdering for helse- og miljø i ulike tiltak som vert iverksett i kommunen."

Justeringsar i samsvar med dette er teke inn i justert plan.

Fagansvarleg helsesøster (og innbyggjar)

Nokre kommentarar til kommuneplanen:

1. s. 11 Mål nr 3 om arbeidskraft

strategi pkt nr 3 Legge tilrette for bærekraftig utvikling av landbruk, skog og fjordbruk.

- I den gamle planen står det vidareutvikling. Bærekraftig er ei svakare formulering enn vidareutvikling.

-Eg foreslår i tillegg at ein tek med : Næringar som er knytt opp til desse.

- eit nytt punkt: Støtte eksisterande lokal industri og næringsverksemd.

2. s.25 mål nr 2

Nytt Strategi -pkt: Førebygge ved rydding/hogst av granskog langs vegane og leidningsnett. (Eg ser ikkje at slik førebygging er teke med i planen)

3. s. 21 mål nr 5, Strategipkt nr 3

- samarbeide med næringslivet og utbyggjarar om å legge til rette for auka bruk / produksjon av fornybar energi. T.d solcellepanel.

4. s.19 Folkehelse

Føringar: vurdere å utvide Frisklivssentralen til også å inkludere barn og unge.

Kommentar:

Mål nr 3 om arbeidskraft:

Kommunen ynskjer å legge til rette for ein berekraftig utvikling. Begrepet "vidareutvikling" tyder ikkje det same som "berekraftig" og prosjektgruppa ynskjer å behalde berekraft-begrepet. Kommunen ynskjer også å utvikle andre næringar knytt til landbruket, og i revidert plan er strategien "*Legge til rette for berekraftig utvikling av landbruk, skog og fjordbruk*" i det tredje målet i kap. 4.3 Attraktivitet forandra til:

- Legge til rette for berekraftig utvikling av landbruk, skog og fjordbruk, og næringar som er knytt opp til desse.

Kommunen ynskjer å støtte eksisterande lokal industri og næringsverksemd, og i revidert plan er ein av strategiane til det tredje målet i kap. 4.3 Attraktivitet forandra frå "*Målfakta satsing på innovasjon og gründerverksemd, og utvikling av kompetansearbeidsplassar*" til

- Satse målfakta på innovasjon og gründerverksemd, støtte eksisterande lokal industri og næringsverksemd og utvikle kompetansearbeidsplassar.

Samfunnstryggleik mål nr 2:

I målet i kap. 4.10 Samfunnstryggleik om at "*det skal vere gode kommunikasjonar til alle delar av kommunen*" er det sett inn ein ny strategi:

- Førebygge ved rydding og hogst av vegetasjon langs vegar og leidningsnett.

Klima og miljø mål nr 5:

I målet i kap. 4.8 Klima og miljø om at "*Volda kommune skal arbeide for å skape gode haldningar og bevisstheit om rett energibruk*" er siste strategi forandra frå "*samarbeide med næringslivet og utbyggjarar om å legge til rette for auka bruk av fornybar energi*" til

- samarbeide med næringslivet og utbyggjarar om å legge til rette for auka produksjon og bruk av fornybar energi.

Innspel om solcellepanel er eit tiltak, og vil takast med i vidare arbeid med handlingsdelen.

Folkehelse:

Innspelet om at Frisklivssentralen også skal inkludere barn og unge er eit tiltak, og vil takast med i vidare arbeid med handlingsdelen.

Justeringar i samsvar med dette er teke inn i justert plan. Andre innspel vil bli teke med i vidare prosess med handlingsdelen.

Helse og omsorg

Punkt 4.2 Busetting (s. 12)

- Siste avsnitt vert for spesifikt i høve resten av teksta.
«Frå leige til eige» er eit av mange tiltak som kan vere aktuelle i høve å sikre gjennomstrøyming i kommunale bustader. Gjer merksam på at spesifikke tiltak ikkje skal med i Kommuneplanen, då denne skal innehalde mål og strategiar. Slik det står her vert «frå eige til leige» eit tiltak for å oppnå gjennomstrøyming.
Foreslår at dette avsnittet vert fjerna i si heilheit i frå den elles generelle beskrivinga av busetting i kommunen.

Punkt 4.2 Busetting, mål: Redusere den negative folketalsutviklinga på bygdene (s. 13)

- Ein foreslått strategi for å nå dette målet er å prøve ut ordning med kommunale bustader i bygdesentra. Foreslår at dette punktet vert fjerna.
Etter gjeldande kriterium for tildeling av kommunal bustad i Volda kommune, skal vanskelegstilte på bustadmarknaden og busetjing av nyankomne flyktningar prioriterast. Det vil seie at ein stor del av dei som bur i desse bustadane har behov for tett oppfølging på ulike områder.
Gjer merksam på at det er svært ressurskrevjande i høve ulike tenester som vert tildelt/ ytt opp mot dei personane som buset seg på bygdene. Dette vere seg bl.a. i høve heimetenester og tenesta for rus og psykisk helse.

Punkt 4.2 Busetting, mål: Folk skal kunne bu heime så lenge dei kan og alle som har krav på det skal få tilbod om bustad (s. 13)

- Viser til at ingen har krav om å få tilbod om bustad, men kommunen *skal medverke til å skaffe bustad til personar som ikkje sjølv kan ivareta sine interesser på boligmarkedet*, jmf Helse og omsorgstjenesteloven.
Foreslår at setning vert endra til: Folk skal kunne bu heime så lenge dei kan.

Kommentar:

Busetting:

Det er rett at "Frå leige til eige" er eit av fleire tiltak som er aktuelle for å sikre gjennomstrøyming. Tiltaket "Frå leige til eige" blir teke ut frå samfunnsdelen, men vert med i vidare arbeid med handlingsdelen. I revidert plan er siste avsnittet i innleiinga til kap. 4.2 Busetting forandra frå "For å sikre gjennomstrøyming i kommunale bustadar bør leigetakarar hjelpast vidare i bustadmarknaden. "Frå leige til eige" er ein metode som kan gi husstandar med låge inntekter moglegheit til å kunne kjøpe eigen bustad" til

"For å sikre gjennomstrøyming i kommunale bustadar bør leigetakarar hjelpast vidare i bustadmarknaden, og kommunen skal legge til rette for at fleire skal kunne eige sin eigen bustad."

Busetting, mål: Redusere den negative folketalsutviklinga på bygdene:

Helse og omsorg foreslår å fjerne strategien om å prøve ut ordning med kommunale bustader i bygdesentra. Kommunale bustader er ikkje nødvendigvis bustader for vanskelegstilte. Det kan t.d. vere ressurssterke småbarnsfamiliar som ynskjer å flytte til bygdene, men som ikkje ynskjer å kjøpe hus med det fyrste.

Eit samarbeidsprosjekt mellom kommunen og private utbyggjarar kunne t.d. gå ut på å byggje nokre leilegheiter i bygdesentra, med tanke på utleige til slike familiar. Strategien peikar på at dette kan prøvast ut som ein strategi for å redusere negativ folketalsutvikling på bygdene. Strategien er politisk initiert, og prosjektgruppa ynskjer difor ikkje å fjerne strategien frå planen.

Busetting, mål: Folk skal kunne bu heime så lenge dei kan og alle som har krav på det skal få tilbod om bustad:

Helse og omsorg foreslår å utelate siste del av målet, til "Folk skal kunne bu heime så lenge dei kan". Prosjektgruppa meiner dette målet ikkje dekkar alle intensjonane til målet, og i revidert plan er målet i kap. 4.4 Busetting formulert slik:

"Folk skal kunne bu heime så lenge dei kan og kommunen skal medverke til at alle får tilbod om bustad."

Justeringar i samsvar med dette er teke inn i justert plan.

Ass. helse- og omsorgssjef

Eit lite innspel når det gjeld kap. 4.7, Tenester.

Innleiinga er dekkande i høve temaet innovasjon og velferdsteknologi. Eg tenker då på setninga "gje rom for nytenking og alternative løysingar.

Når det gjeld mål og strategiar meiner eg at strategi 5 under andre målsetjing, som lyder:

"bruke moglegheiter som ligg i digital tenesteproduksjon og legge til rette for innovasjon og nyskaping i tenesteproduksjon" havnar under feil målsetjing.

Dette bør ikkje frontast som ein strategi for økonomi i balanse. Eg meiner denne strategien er ei vidareutvikling av eit tenestetilbod som er i samsvar med det "moderne" mennesket og bruk av teknologi. I denne samanheng skal teknologien supplere og utvikle tenestetilbodet, ikkje fordi kommunen skal spare pengar på det, men fordi det er ei tilpassing av tenestetilbodet som brukarar etterspør.

Eg meiner ein av strategiane på målsetjing nr. 1 kunne vore flytta ned til målsetjing nr. 3 (volda kommune skal ha eit godt omdøme), så kunne ein flytta opp til målsetjing nr. 1 det punktet eg har kommentert over her.

Kommentar:

På nokre område kan det tolkast feil om digital tenesteproduksjon har som hovudmål å føre til ein økonomi i balanse. Innovasjon og digital tenesteproduksjon er vel så viktig som ein strategi for å kunne tilby innbyggjarar gode tenester og for å kunne tilpasse tenestene betre til det "moderne" samfunnet. Likevel kan digital tenesteproduksjon i nokre sektorar i kommunen også vere økonomisk motivert, t.d. innan sjølvbetjening av tenester på nett, investering i ny og oppdatert programvare eller utstyr som kan spare kommunen for manuelt arbeid. I revidert plan er det difor i kap. 4.9 Tenester foreslått å behalde punktet der det er, men i tillegg forandre på fjerde strategi i fyrste mål frå "Skape ein kultur for openheit, læring og nytenking i organisasjonen", til

- Skape ein kultur for openheit, læring og innovasjon, og legge til rette for nyskaping og digital tenesteproduksjon i organisasjonen.

Justeringar i samsvar med dette er teke inn i justert plan.

Kommunalteknisk

Generelt:

Mange strategiar gjennom dokumentet ser ut til å vera formulert som mål.

Kapittel 3:

Studentane er ikkje talt med. Utviklinga av studentantall er med å bestemme dimensjonering av kommunal infrastruktur.

Kap 4.1: Attraktivitet

Under mål: Alle skal ha tilgang til natur og friluftsliv i kvardagen:

Nytt strategikulepunkt: Sikre god tilkomst til mykje brukte turområder.

Under mål: Volda sentrum levande midpunkt med attraktive møteplassar:

Nytt strategikulepunkt: Sikre tilgong til offentleg toalett.

Kap 4.2: Busetting

Under mål: Redusere den negative :folketalsutviklinga på bygdene

Nytt strategikulepunkt: Sikre god utvikling av kommunalt vegnett med trafikktrygging.

Kap 4.6: Klima og miljø

Her saknar vi noko om havbruk og kystutvikling

Kap 4.7: Tenester

Under mål: driftsresultat på 1.75%:

Nytt strategikulepunkt: nedklassifisering av vegar som ikkje treng vera kommunale.

Nytt strategikulepunkt: legge fast dekke på alle kommunale grusareal for å spare vedlikehaldskostnader.

Kap 4.8: Samfunnstryggleik

Under mål: trygt drikkevatt:

Alle strategikulepunkta er mål.

Under mål: Skal ha system for beredskap:

Nytt strategikulepunkt: årlege øvingar.

Nytt strategikulepunkt: utarbeide gode beredskapsystemer.

Kommentar:

Kapittel 3:

Under overskrifta "Folketal" i kap. 3.1 Om Volda er fylgjande avsnitt teke inn:

"Det er busett omtrent 1500–2000 studentar i Volda. Mange av desse meldar ikkje flytting, og vert difor ikkje med i statistikkane frå SSB."

Attraktivitet:

Under målet om at *"alle skal ha tilgang til natur- og friluftsliv i kvardagen"* i kap. 4.3 Attraktivitet er fyrste strategi endra frå *"vidareutvikle gang- og stinettverket og legge til rette for tilgang til natur- og friluftslivsområde"* til

- Vidareutvikle gang- og stinettverket og sikre gode tilkomstar til natur- og friluftslivsområde.

Offentleg toalett i Volda sentrum er døme på ein viktig sentrumsfunksjon, men er å rekne som eit konkret tiltak, og vil bli teke med i vidare arbeid med handlingsdelen.

Busetting:

Utvikling av kommunalt vegnett er ein viktig strategi for å redusere negativ folketalsutvikling på bygdene. Eksisterande strategi *"arbeide for gode kommunikasjonar mellom sentrum og bygdene"* vert ståande då den inkluderar *"god utvikling av kommunalt vegnett med trafikktrygging"*, men også andre kommunikasjonar som t.d. ferje eller brusamband.

Klima og miljø:

I ein av strategiane til det tredje målet står det at kommunen vil *"Stimulere til berekraftig næringsutvikling og miljøtiltak innan jord-, skog- og havbruk"*. I "Føringar for vidare arbeid med arealdelen" er fylgjande kulepunkt tilført til kap. 4.8 Klima og miljø i revidert plan:

- Sikre god forvaltning av sjøareal og areal til havbruksnæring.

Tenester:

Framlegg til nye strategiar om nedklassifisering av vegar og fast dekke på kommunale grusareal vert for spesifikt knytt til teknisk sektor til at det høver seg å ha dei med som strategiar her. Innspela vil takast med som framlegg til tiltak i vidare arbeid med handlingsdelen.

Samfunnstryggleik:

I målet om at gode system for beredskap er strategien *"Ha ein oppdatert og godt kjent beredskapsplan og plan for kriseleiinga, og øve i samsvar med kvalitetssystemet for beredskapsarbeidet"* i kap. 4.10 Samfunnstryggleik endra til

- Ha ein god, oppdatert og godt kjent beredskapsplan og plan for kriseleiinga, og øve i samsvar med kvalitetssystemet for beredskapsarbeid.

Justeringar i samsvar med dette er teke inn i justert plan. Andre innspel vil bli teke med i vidare prosess med handlingsdelen.

Brannsjef

Har sett over det som omhandlar samfunnstryggleik pkt 4.8. Synest det er svært godt beskrive men har fylgjande innspel:

Siste avsnitt side 24:

"det er viktig at det ikkje vert bygd institusjonar med krav til utrykkingstid (ti minutt) utanfor sentrum." Foreslår at du tek bort parantesen med ti minutta. Ny forebyggande foreskrift er meir basert på risiko enn tidligare og seier 20 minutt dersom bygg vert sprinkla.

Side 25:

Siste punkt i strategiar for Mål: "Volda kommune skal ha eit velfungerande brann- og redningsvesen i heile kommunen." - "sikre velfungerande og oppdaterte bygdebrannstasjonar". Foreslår å endre til BygdebrannDEPOT. Det har noko med definisjonar og kva krav som er til ulike einingar i dimensjoneringsforeskrifta.

Side 25:

Nest siste punkt under "Føringar for vidare arbeid med arealdelen": Foreslår å ta bort parantesen med ti minutt (same som side 24).

Kommentar:

Justeringar i samsvar med innspel er teke inn i kap. 4.10 Samfunnstryggleik i justert plan.

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar:	Andreea Beleuta	Arkivsak nr.:	2016/750
		Arkivkode:	210

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
89/16	Formannskapet	10.05.2016
56/16	Kommunestyret	26.05.2016

ÅRSMELDING 2015 - VOLDA KOMMUNE

Handsaming:

Økonomisjef, Henrik Skovly, orienterte om saka.

Røysting:

Tilrådinga frå administrasjonen vart samrøystes vedteken.

Tilråding i formannskapet - 10.05.2016 til kommunestyret:

Årsmelding 2015 for Volda kommune vert teken til vitende.

Administrasjonen si tilråding:

Årsmelding 2015 for Volda kommune vert teken til vitende.

Vedleggsliste:

- Årsmelding for Volda kommune 2015
- Årsmelding for Landbrukskontoret
- Årsmelding for Barnevern

Saksopplysningar:

Administrasjonen sitt framlegg til årsmelding for Volda kommune 2015 er med som vedlegg til saka.

Frist for rapportering av KOSTRA-tal til SSB var 15. februar. SSB publiserte resultata 15. mars 2016. KOSTRA-tala i årsmeldinga (kap 2.9) er frå denne rapporteringa. På dette tidspunktet var det framleis nokre kommunar som ikkje hadde rapportert sine data.

Kommunane hadde endeleg frist fram til 15 april med å rapportere KOSTRA-tala til SSB.

Dette gjaldt både for kommunar som ikkje rapporterte innan fristen, og kommunar (inkludert Volda kommune) som rapporterte korrigerde tal i høve til fyrste rapportering. Volda kommune rapporterte korrigerde tal for 2015 den 21.april. SSB vil rapportere dei endelege tala for 2015 den 15. juni 2015.

Rune Sjurgard
Rådmann

Henrik Skovly
Økonomisjef

Utskrift av endeleg vedtak:

Årsmelding 2015 for Volda kommune vert sendt til:

- Fylkesmannen i Møre og Romsdal
- Vest Kontrollutvalssekretariat (VKUS)
- Sektor og organisasjonsleiarar i Volda kommune
- Rekneskapssjefen i Volda kommune
- Søre Sunnmøre kommunerevisjon

Volda Kommune

Årsmelding 2015

1	RÅDMANNEN SINE KOMMENTARAR	3
2.	VURDERING AV VOLDA KOMMUNE SIN ØKONOMISKE SITUASJON	5
2.1	RESULTAT 2015.....	5
2.2	FRIE INNTEKTER.....	6
2.3	EIGEDOMSSKATT	8
2.4	GENERELLE STATSTILSKOTT.....	8
2.5	FINANSOMRÅDET	9
2.6	INVESTERINGAR	16
2.7	DIVERSE NØKKELTAL	18
2.8	FONDSMIDLAR	21
2.9	KOSTRA (Volda kommune samanlikna med andre kommunar).....	23
3	PERSONALPOLITIKK.....	28
4	SEKTORANE	31
4.1	INNLEIING.....	31
4.2	PERSONAL OG ORGANISASJON	32
4.3	ØKONOMISTABEN	37
4.4	NAV/ Sosialavdelinga.....	39
4.5	OPPLÆRING OG OPPVEKST	44
4.6	HELSE OG OMSORG.....	52
4.7	KULTUR OG SERVICE	63
4.8	TEKNISK.....	67
4.9	UTVIKLING.....	71
4.10	ANSVARsområde 80 (FELLES UTGIFTER OG INNTEKTER).....	75

1 RÅDMANNEN SINE KOMMENTARAR

Volda kommune er godt drive. I avisa Kommunal Rapport si rangering av kommunane på det såkalla kommunebarometeret kjem Volda på 52. plass blant dei framleis 428 kommunane i landet. Ein skal ikkje ta denne statistiske samanlikninga for bokstaveleg, men den viser likevel ein tendens om situasjonen.

I 2015 har det vore stor merksemd på kommunereforma, og kommunestyret gjorde vedtak om å innleie forhandlingar med Ørsta. Samtidig vart det opna for at samtalar med andre kommunar. Når årsmeldinga for 2016 skal skrivast vil kommunestrukturen vere nærare klarlagt.

Volda har sentral geografisk plassering, og vil som vertssenter for Høgskulen og sjukehuset ha eit potensial for utvikling. Volda og Ørsta samarbeidde om ei felles byregionanalyse for å synleggjere truslar og moglegheiter. Analysen viste at desse to kommunane kan utløyse positive synergjar ved å leggje felles strategiar for framtida. I Volda er det sett i gang fleire sentrale utviklingsprosessar, som t.d planlegging av sentrumsutvikling, Campusutvikling, næringsområde på Rotset, bygging av ny sentrumsskule og bustadutbyggingsområde. Rådhuset vart ferdigstilt og teke i bruk i april i fjor.

Økonomistyringa er god og fjoråret resulterte i eit netto driftsresultat på 24,6 millionar kroner. Kontrollen med økonomien er eit viktig bidrag, men det er i hovudsak meirinntekter og reduserte pensjonskostnader som er hovudfaktorane til resultatet. Overskotet bør setjast av som reserver for å møte framtidige investeringar og svingingar i drifta. Økonomien til kommunen er oppbunden i høg lånegjeld sett i høve til kommunen sitt inntektsnivå. Dette er ein situasjon som vil vedvare i lang tid ettersom kommunen nyttar seg av minsteavdragsprinsippet. Handlingsrommet har likevel auka med rekordlåg rente. Ved årsskiftet er bortimot 90 % av låneporteføljen til flytande rente, og kommunen er eksponert for høg risiko dersom renta aukar. Større investeringsbehov gjer at kommunen mest sannsynleg må auke gjelda ytterlegare i åra som kjem. Kommunen må også ha økonomisk buffer til å dekkje utgiftsvekst i dei rettighetsbaserte tenestene innanfor pleie-/omsorg, barnevern og sosialhjelp. Desse utgiftene veks langt meir enn det som vert kompensert over inntektssystemet.

Volda kommune har positivt omdøme som folkehelsekommune. Folkehelsearbeidet med førebyggjande perspektiv har sterkt fokus i heile kommunen. Dette er også overordna og førande for arbeidet med revisjon av kommuneplanen som starta opp i fjor. Tidleg innsats og fokus på at innbyggjarar i alle aldrar meistarar kvardagen og har meningsfulle liv, er den viktigaste kvalitetsfaktoren i eit samfunn.

Administrasjonen er pressa på ressursar og det er nødvendig at politikarane og dei tilsette har god dialog omkring balanse mellom oppgåver og kapasitet. Oppleving av meistring i den forstand at ein både kjenner seg kompetent og har kapasitet til å utføre arbeidet er grunnleggjande for helsa. Organisasjonen har høgt sjukefråvær, og dette må ha felles fokus framover.

Det har kome i stand gode samarbeidsmodellar med frivillige lag, til dømes i arbeidet med integrering av flyktningar og Volda gamle gymnas. Vi representerer eit stort mangfald, og kommunen veks i folketal.

Dei offentlege arbeidsplassane er i dag på mange måtar den berande greina i Volda. Dei utgjer også eit omsetningsgrunnlag og eit miljø for andre arbeidsplassar. Det vert viktig å leggje til rette for private næringar for å ha fleire bein å stå på.

Styrken til Volda kommune ligg i haldningane hos politikarane og dei tilsette til å yte innsats og samarbeide. Dette har vist at vi har lyfta oss også i 2015. Vi kjenner på at vi brukar av energien, men samtidig trur eg det gir motivasjon å sjå at vi i lag utviklar oss i rett retning. Det er viktig at vi lyttar til kvarandre og får felles forståing av behov og utfordringar. Det at vi i våre ulike roller spelar kvarandre gode vil på sikt vere kommunen sitt viktigaste fortrinn. Eg vil takke dei tilsette for stor innsats for at Volda kommune kunne levere dei resultata som vart for fjoråret. Samtidig vil eg takke politikarane for god tilrettelegging og visjonær haldning for å utvikle Volda for innbyggjarane.

Volda, 19.04.16

Rune Sjurgard

2. VURDERING AV VOLDA KOMMUNE SIN ØKONOMISKE SITUASJON

2.1 RESULTAT 2015

Tabellen under viser hovudtala i rekneskapen for 2015. Budsjettala er også med.

	Rekneskap 2015	Budsjett 2015	Avvik	Rekneskap 2014
Skatteinntekter på inntekt og formue	193 969 561	190 000 000	3 969 561	184 301 005
Eigedomsskatt	16 106 940	16 000 000	106 940	13 793 372
Rammetilskott	250 765 956	250 665 000	100 956	247 835 089
Andre generelle statstilskott	30 288 970	30 438 936	-149 966	27 002 386
Andre driftsinntekter	273 948 719	245 314 091	28 634 628	267 167 640
Sum driftsinntekter	765 080 146	732 418 027	32 662 119	740 099 492
Lønsutgifter	417 621 123	407 956 015	9 665 108	395 758 413
Sosiale utgifter	107 823 303	120 138 703	-12 315 400	106 205 521
Andre utgifter	215 383 205	206 418 094	8 965 111	218 975 693
Sum driftsutgifter	740 827 631	734 512 812	6 314 819	720 939 627
Brutto driftsresultat	24 252 515	-2 094 785	26 347 300	19 159 865
Finansutgifter	38 944 524	36 413 000	2 531 524	45 564 228
Finansinntekter	8 561 360	5 852 000	2 709 360	12 203 110
Motpost avskrivningar (inntekt)	30 733 414	30 733 000	414	28 530 913
Netto driftsresultat	24 602 765	-1 922 785	26 525 550	14 329 660
Avsetning til ubunde fond	21 484 385	21 410 500	73 885	23 130 224
Avsetning til bunde fond	8 363 725	3 381 502	4 982 223	10 522 559
Overført til investeringsrekneskapen	24 802	17 500	7 302	8 322
Sum avsetninger	29 872 912	24 809 502	5 063 410	33 661 105
Bruk av tidl års rekneskapsmessige mindreforbruk	18 587 130	18 587 000	130	13 700 224
Bruk av disposisjonsfond	1 488 236	1 464 490	23 746	11 440 362
Bruk av bunde fond	10 592 091	6 680 797	3 911 294	12 777 989
Bruk av likviditetsreserven	0	0	0	0
Sum bruk av avsetningar	30 667 458	26 732 287	3 935 171	37 918 575
Resultat	25 397 311	0	25 397 311	18 587 130

Netto driftsresultat

Brutto driftsresultat inkluderer ikkje finansområdet. Netto driftsresultat er difor den beste resultatindikatoren når ein skal vurdere den økonomiske situasjonen til ein kommune. Dette

gjeld både å sjå den økonomiske utviklinga i same kommune over tid, samt å samanlikne med andre kommunar (KOSTRA).

Netto driftsresultat er definert slik:

Alle driftsinntekter (inkludert finansinntekter)

Minus

Alle driftsutgifter (inkludert finansutgifter som renter og avdrag)

= Netto driftsresultat

I 2015 vart netto driftsresultat 24,6 mill kr for Volda kommune, noko som er ca 26,5 mill kr betre enn budsjettert. Det er 3 hovudforklaringar på at Volda kommune i 2015 har eit så stort netto driftsresultat.

For det første er dei frie inntektene ca 4 mill kr større enn budsjettert. Dette har samanheng med at skatteinntektene på landsbasis vert større enn regjeringa siste prognose i oktober 2015, samt at Fylkesmannen tildelte ytterlegare tilskot til Volda kommune mot slutten av året.

For det andre vart pensjonsutgiftene ca 10 mill kr mindre enn budsjettert. Pensjonsselskapa fakturerte oss mindre enn det som var lagt til grunn i prognosane frå selskapa (gjeld heile kommunesektoren) .

For det tredje hadde sektorane og stabane eit samla netto mindreforbruk på ca 11,5 mill kr. Det vert vist til kapittel 4 for kommentarar til resultata for sektorane. Organisasjonen har hatt sterkt fokus på økonomistyring gjennom heile året. Rådmannen stilte krav om at avdelingar som melde meirforbruk i tertialrapportar og månadsrapportar, skulle gjere alt for å halde seg innanfor den tildelte budsjettramma. Samtidig har avdelingar som ikkje melde forventa overskridingar ved slutten av året, innsparingar der dette er mogleg. Dette vil naturlegvis kunne føre til mindreforbruk, og kan vere vanskeleg å prognostisere på førehand.

Det er ein nasjonal trend at kommunane generelt har gode rekneskapsresultat i 2015. Større skatteinntekter og lågare pensjonsutgifter enn forventa, er forklaringa på det.

2.2 FRIE INNTEKTER

Det overordna formålet med inntektssystemet er å gjere det mogleg for kommunane å gi eit likeverdig tenestetilbod til innbyggjarane sine. For å oppnå dette målet vert det ved fordelinga av rammetilskottet teke omsyn til strukturelle ulikskapar i kommunane og fylkeskommunane (utgiftsutjamning) og ulikskapar i skatteinntektene (inntektsutjamning). Rammetilskottet utgjer saman med skatteinntektene dei frie inntektene som kommunane fritt disponerer innanfor dei gjeldande lover og forskrifter. Det vert også gitt eit skjønnsstilskott for å korrigere

for forhold som ikkje blir ivaretekne godt nok i fordelingssystemet elles. Inntektssystemet inneheld i tillegg verkemiddel som utelukkande er grunngjevne med regionalpolitiske målsetjingar.

Tabellen under viser kor mykje Volda kommune fekk i frie inntekter i 2015:

	Rekneskap 2015	Budsjett 2015
Brutto innbyggjartilskott	200 276 000	
Utgiftsutjamning	17 365 000	
Overgangsordning	-566 000	
Saker med særskilt fordeling	775 000	
Endringer saldert budsjett 2014/2015	-340 000	
Inntektsutjamning	30 043 000	
Ekstra skjønn tildelt av KRD	1 495 000	
RNB 2012-2015, samt Dok8:135 S (2014-15)	1 717 000	
Sum rammetilskott	250 765 000	250 665 000
Skatt på inntekt og formue	193 970 000	190 000 000
Sum frie inntekter	444 735 000	440 665 000

Under følgjer omtale av dei mest sentrale punkta:

Brutto innbyggjar- tilskott

Alle kommunar fekk kr 22.425,- pr innbyggjar (etter folketal pr 1 juli 2014), og dette utgjorde 200 276 000 kr for Volda kommune.

Utgiftsutjamning

Skilnadene mellom kommunane i Noreg er til dels store når det gjelder kostnadsstruktur og demografisk samansetning. Både etterspørselen etter kommunale tenester og kostnadene ved produksjonen vil difor variere kommunane imellom. Målet med utgiftsutjamninga er å fange opp slike variasjonar. Ein tar frå dei relativt sett lettdrivne kommunane og gir til dei relativt sett tungdrivne. Volda kommune blir definert som ein tungdriven kommune, og fekk kr. 17.365.000,- i netto utgiftsutjamning. Utgiftsindeksen vår var 1,041. Det vil seie at i 2015 var Volda kommune 4,1% dyrare å drive enn ein gjennomsnittskommune.

Inntektsutjamning

Kommunar med låg skatteinngang får kompensasjon for dette. Volda kommune sin skatteinngang i 2015 var 85,6 % av landsgjennomsnittet pr innbyggjar. Vi fikk kr 30.043.000,- i netto inntektsutjamning som følgje av dette. Inntektsutjamninga blir finansiert ved at skattesterke kommunar får eit netto trekk i sine skatteinntekter.

Skjønnstilskott

Volda kommune mottok følgjande skjønnstilskot:

- Kr 350.000 i forhold med kommunereforma
- Kr 600.000 ved opphavleg tildeling
- Kr.545.000 i ekstraordinært tilskot tildelt av Fylkesmannen

Skatt på inntekt og formue

Dess større skatteinntektene er, til mindre vert inntektsutjamninga. Skatteinngangen på 193.969.561,- kr utgjorde 81,7% av landsgjennomsnittet pr innbyggjar. Tilsvarende tal for 2014 var 82% av landsgjennomsnittet.

2.3 EIGEDOMSSKATT

Eigedomsskatten vart vidareført på all eigedom i heile kommunen i 2015. Det vart gitt fritak for ideelle organisasjonar og lag. Nyoppførte bustadar fekk også fritak første året etter at dei vart tatt i bruk. Det vart bestemt og framleis nytte seg av bustadverdiar frå Skatteetaten som grunnlag for eigedomsskatten. Arbeidet med eigedomsskatten har også i år vore tidkrevjande. Handsaming av klagenes frå første året (2014) vart avslutta denne hausten.

Det er inntektsført kr. 16.106.940,- i eigedomsskatt for 2015, som er kr. 106.940,- meir enn budsjettet.

2.4 GENERELLE STATSTILSKOTT

Tabellen under viser dei generelle statstilskotta for 2015:

Andre generelle statstilskott	Rekneskap	Budsjett
Integreringstilskott flyktningar	25 372 978	25 682 800
Grunnskolereform 97/Investering skulebygg	1 637 994	1 705 454
Kompensasjonstilskott omsorgsbygg	3 206 557	3 276 638
Kyrkjebygg	71 442	0
Sum	30 288 971	30 664 892

Integreringstilskott flyktningar

Kommunen mottok kr. 25.372.978,- i integreringstilskot for busetjing av flyktningar i 2015.

Grunnskulereform 97/Investering i skulebygg

Det er ei statleg finansieringsordning vedkommande investeringane som vart gjort i samband med grunnskulereform 97 (både rente- og avdragskompensasjon). Dette utgjorde kr. 858.173,- i 2015.

I 2001 blei det vedtatt ei ordning med rentekompensasjon for skulebygg, med ei total ramme for heile landet på 15 milliardar over 8 år. Volda kommune investerte for 24,5 millionar, og fekk kr. 779.821,- i rentekompensasjon i 2015.

Sjukeheim/omsorgsbustader

Vi får både avdrag og rentekompensasjon ved bygging av sjukeheim og omsorgsbustader. Dette utgjorde kr. 3.206.557,- i 2015.

Kyrkjebygg

Rentekompensasjonen på kr.71.442,- inkluderer investeringsprosjekt som :

- er utført av kommunen på vegne av kyrkjeleg felle råd
- er utført i regi av felle rådet

2.5 FINANSOMRÅDET

Volda kommune har ei slik samansetjing av langsiktig gjeld pr 31.12.2015:

Langsiktig gjeld	2015	2014	2013
Pensjonsforpliktingar	848 548 841	839 559 270	793 808 720
Lånegjeld (inklusive sertifikatlån)	779 692 344	762 753 455	770 986 977
Sum langsiktig gjeld	1 628 241 185	1 602 312 725	1 564 795 697

Dei kommunale rekneskapsreglane vedkommande pensjon blei endra i 2002. Som eit resultat av dette er pensjonsforpliktingar nå definert som langsiktig gjeld i balanserekneskapen til kommunen, jamfør tabellen ovanfor.

Ein kan grovt sagt seie at den langsiktige lånegjelda til kommunesektoren kan delast inn i 2 kategoriar, sjå tabellen under. Vi har ordinære lån som vert nytta til å finansiere investeringane til kommunen. Desse utgjer ca 724 mill kr ved slutten av året. Den andre kategorien er Startlån, og er Husbanklån (ca 55 mill kr) som etter bestemte vilkår blir lånt ut vidare til innbyggjarane. Avdrag og renteutgifter som vi betalar til Husbanken, skal i prinsippet vere lik avdrag og renter vi mottar frå låntakarane.

Volda kommune si langsiktige gjeld til låneinstitusjonar er som vist i tabellen under:

Langsiktig lånegjeld	2015	2014	2 013
Ordinære lån (*)	724 061 311	697 360 343	708 998 849
Startlån	55 631 033	65 393 112	61 988 128
Sum langsiktig lånegjeld	779 692 344	762 753 455	770 986 977

Kommunen har ein strategi der alle lån vert etablert med flytande rente. I staden for å ha ei pt-rente, der man må følge tett med for å ha ei rente som er god og marknadsriktig (noko som kan være krevjande å gjennomføre over tid), er det valt å knytte renta på låna i porteføljen til 3M nibor. Låna blir då renteregulert kvar 3. månad lik 3M nibor med justering for ein *margin*. Kommunen har valt å leggje rentereguleringsdatoen til IMM (den 3. onsdagen i hhv. mars, juni, september og desember). Kommunen følgjer opp at den til einkvar tid gjeldande margin er god og marknadsriktig .

I 2015 var det gjort vedtak om låneopptak (eks startlån frå Husbanken) på kr. 55.631.033,-.

Finansutgifter

Tabellen under viser finansutgiftene for 2015:

Finansutgifter	Rekneskap 2015	Budsjett 2015	Avvik
Avdragsutgifter	20 582 561	19 000 000	1 582 561
Renteutgifter startlån	1 423 735	1 500 000	-76 265
Renteutgifter ordinære lån	15 482 863	15 863 000	-380 137
Sum finansutgifter	37 489 159	36 363 000	1 126 159

Vi ser av tabellen ovanfor at finansutgiftene i 2015 vart kr. 1.126.159,- større enn budsjettert. Volda kommune budsjetterer med minimumsavdrag på dei langsiktige låna. Verdien av anleggsmidlane (bygningar, transportmidlar etc) og attverande levetid til desse, er avgjerande for kor mykje vi må betale i årlege avdrag. Minimumsavdrag kan bli rekna ut etter 2 ulike metodar, forenkla metode og avansert metode. Volda kommune nyttar metoden som gir den lågaste avdragsbelastninga pr år (avansert metode). I 2015 vart avdraga på våre lån kr. 20.582.561,-. Dette er ca 1,6 mill. kr. meir enn budsjettert.

Låneporteføljen er bygt opp av lån med flytande rente som er basert på 3M nibor. Denne renta vert lagt til eller trekt frå ein margin etter avtale med långjevar. Ved utgangen av året utgjer denne marginen +0,55% (+55 basispunkt) for alle lån som vi har i Kommunalbanken. Marginen vil auke til 0,7% i mars 2016

For sertifikatlånet er marginen 0,19%.

I tillegg er det etablert rentebytteavtaler (renteswappar) som sikrar kommunen fast rente på deler av sine innlån. Renteswappane har eit omfang som gjer at fastrentedelen i låneporteføljen er 13,8% ved årsskiftet. Dermed er 86,2% flytande rente. Låna forfell slik:

	Saldo 2015	Utløpsdato
Sertifikatlån	130 136 000	juni 2016
Kommunalbanken flytende margin	175 725 521	desember 2025
Kommunalbanken flytende margin	170 000 000	desember 2025
Kommunalbanken flytende margin	79 621 790	desember 2025
Kommunalbanken flytende margin	87 683 000	juni 2030
Kommunalbanken flytende margin	40 000 000	mars 2031
Kommunalbanken flytende margin	21 525 000	desember 2036
Kommunalbanken flytende margin	19 370 000	september 2037
SUM	724 061 311	

Ei rentebytteavtale er ei avtale om å byte vilkår på lån eller innskott. Den eine parten byter flytande mot fast rente, og den andre parten byter fast rente mot flytande rente. Rentebytteavtalen er uavhengig av dei underliggende låna (som for Volda kommune er låna vi har i Kommunalbanken/sertifikatlånet, og utgjør kr. 724.061.311,- pr. 31.12.2015).

Volda kommune har valt å nytte renteswappar (rentebytteavtaler) ved etablering av fastrente. Hovudforklaringa til dette er at det lenge har vore billegare enn å nytte tradisjonelle fastrentelån, der både kreditten, renterisikoen og avdragsstruktur inngår i eit produkt. Renteswap/rentebytteavtale er ein kontrakt mellom ein bank og kommunen om byte av rente. Ein slik avtale inneber byte av fast rente mot flytande/kort rente, som i kommunen sitt tilfelle er 3M nibor.

Volda kommune har 2 rentebytteavtalar på til saman 100 mill:

- Volda kommune betaler fast rente på 4,33% til banken (av eit beløp på 50 mill kr). Banken betaler flytande rente (3 mnd Nibor) av eit beløp på 50 mill kr til Volda kommune. Denne rentebytteavtalen har sluttidspunkt desember 2018.
- Volda kommune betaler fast rente på 4,47% til banken (av eit beløp på 50 mill kr). Banken betaler flytande rente (3 mnd Nibor) av eit beløp på 50 mill kr til Volda kommune. Denne rentebytteavtalen har sluttidspunkt juni 2021.

Volda kommune har rentebytteavtaler på 13,8% av den totale låneporteføljen ved årsskiftet.

Nøkkeltal

Vi har følgjande nøkkeltal pr 31.12.2015 når det gjeld låneporteføljen:

- Gjennomsnittleg porteføljerente gjennom året var 2,18%.
- Porteføljerenta pr 31.12.2015 var 2,04%.
- Gjennomsnittleg rentebinding (durasjon) i porteføljen var 0,72 år.

- Største enkelt-lån i porteføljen var 175,7 mill.
- Innløysingsverdi (samla overkurs dersom låna skulle verte innfridde ved årsskiftet) er 15 mill kr. Desse tala er knytt til fastrentedelen av låneportefølja.
- 18% av låneporteføljen skal refinansierast innan eit år. Dette gjeld sertifikatlånet på kr 130.136.000.
- Volda kommune har ved utgangen av 2015 ei langsiktig lånegjeld tilsvarende kr. 86.278,- per innbyggjar (kr. 84.968,- i 2014).
- Lånegjelda er kr. 80.122,- per innbyggjar (kr. 77.683,- i 2014) dersom vi ser bort frå Startlåna, dvs berre tek med ordinære lån i grunnlaget.
- 13,8% av låneportefølja har fastrente.

Det er ikkje heile den ordinære langsiktige lånegjelda som belastar økonomien til kommunen. Vi kan vise det ved å ta utgangspunkt i tabellen under:

Ordinære langsiktig lånegjeld	2015	2014	2013
Omsorgssatsing	41 788 659	44 108 997	46 429 329
Sjølvkost (vatn og avlaup)	65 586 930	58 214 383	57 320 137
Grunnskolorereform 97	40 465 861	17 763 000	17 763 000
Kyrkjebygg	3 368 787	3 630 959	3 630 959
Investering i skulebygg (2001)	17 763 000	18 852 392	20 491 925
Lån som belastar kommunen sin økonomi	555 088 074	554 790 613	563 363 499
Sum	724 063 326	697 360 343	708 998 849

Figuren under viser at det er 77% av kommunens i låneportefølje som direkte belaster kommunens økonomi.

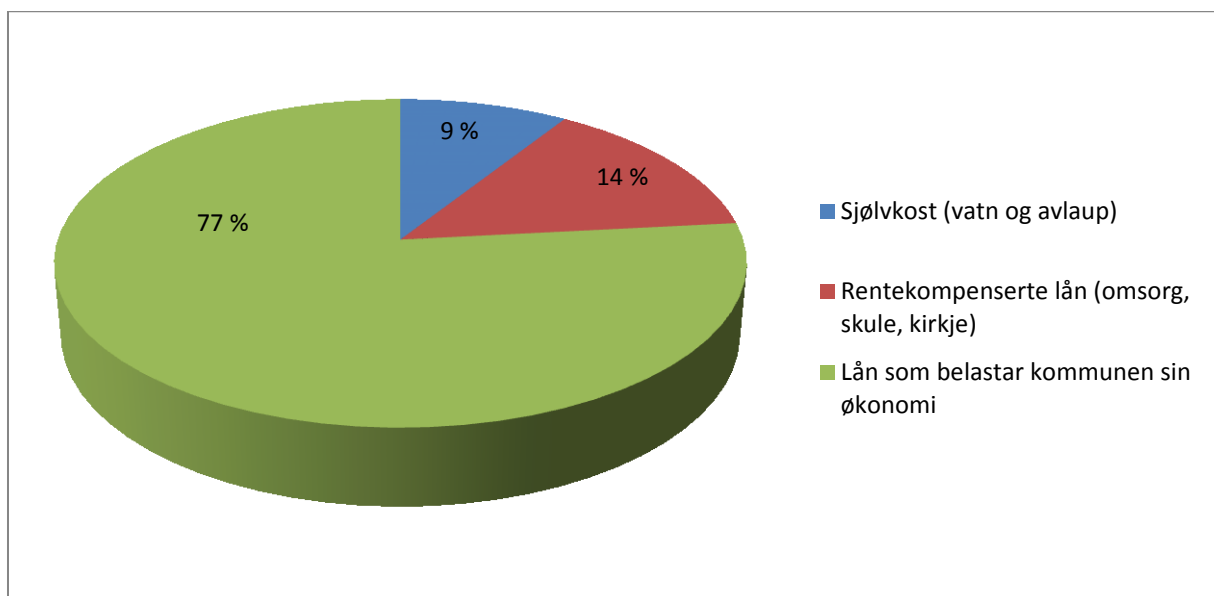

Diagram 1. Ordinære langsiktig lånegjeld

Det er abonnentane som gjennom avgiftene betaler finanskostnadene innanfor VAR-området. Ca 65.6 mill kr av den ordinære lånegjelda er knytt til VAR (Vann, Avløp Renovasjon)- lån.

Fram til 2017 vil vi få i rentekompensasjon frå staten vedkomande investeringar (kr 17.763.000) i samband med grunnskulereforma 97.

Dei neste åra vil vi få avdragskompensasjon kr (+ renter) frå staten i samband med investeringar i omsorgsbustader og omsorgssenteret. I 2015 var kompensasjonsgrunnlaget i underkant av 42 mill kr.

I tillegg får vi rentekompensasjon vedkomande investeringar i skulebygg (ordninga vart innført i 2001). Kompensasjonsgrunnlaget er ca 40,5 mill kr.

Finansinntekte

Tabellen under viser finansinntektene som Volda kommune kunne føre i rekneskapen for 2015. Budsjettala er også med.

Finansinntekter	Rekneskap 2015	Budsjett 2015	Avvik
Renteinntekter Formidlingslån	1 137 980	1 050 000	87 980
Ordinære renteinntekter	2 339 327	1 500 000	839 327
Utbytte Tussa	2 662 000	2 662 000	0
Avkastning	939 565	600 000	339 565
Andre finansinntekter	94 744	0	94 744
Sum finansinntekter	7 173 616	5 812 000	1 361 616

Utbytte Tussa

Det ordinære utbytte frå Tussa var kr. 2.662.000,- (kr 5.500,- pr aksje) i 2015.

Aktiva (plasseringar i obligasjonsfond, pengemarknadsfond og egedomsfond)

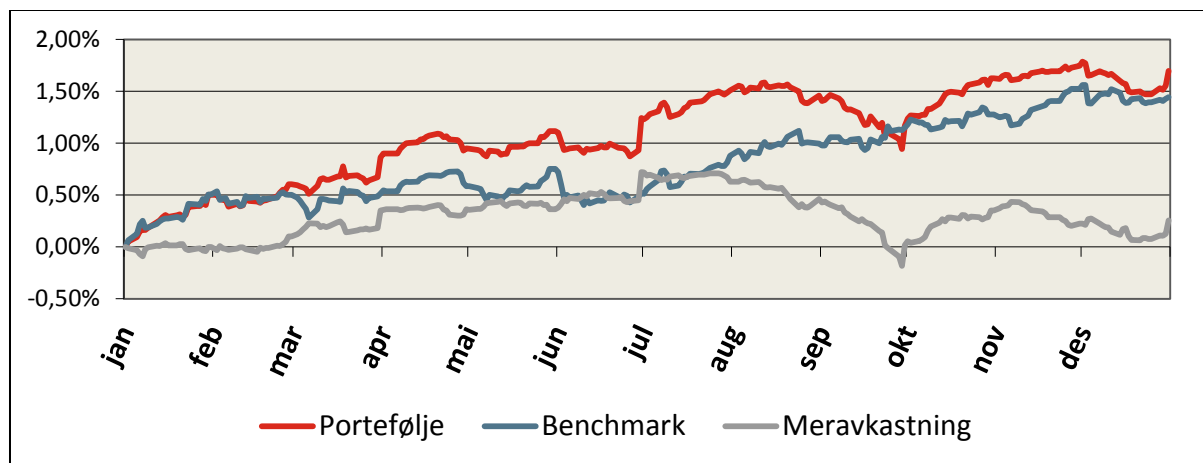
Volda kommunes portefølje er plassert hos Storebrand. Under er årsrapporten frå vår forvaltar som er Storebrand

Tabellen nedenfor viser porteføljen fordelt på aktivaklasser og fond ved utgangen av desember 2015:

Aktiva	Verdi pr 31.12.2015	Andel
Storebrand Norsk Kreditt IG 20	10 849 373	19,2 %
Storebrand Global Kreditt IG	10 206 514	18,0 %
Sum obligasjonsfond	21 055 886	37,2 %
Storebrand Likviditet	23 016 408	40,7 %
Storebrand Rente+	6 105 530	10,8 %
Sum pengemarkedsfond	29 121 938	51,4 %
Storebrand Eiendomsfond Norge KS	6 432 084	11,4 %
Sum totalt	56 609 908	100,0 %

** Markedsverdi ekskl. bankbeholdning.*

Porteføljen ga en totalavkastning på 1,70 % i 2015, som er 0,26 % høyere enn referanseindeksen. Storebrand Eiendomsfond bidro mest til avkastningen i 2015, mens obligasjoner og pengemarked ga en begrenset avkastning for året. Grafen nedenfor viser porteføljens utvikling i 2015 sammenliknet med benchmark/referanse.

Det etablert et sett av forhåndsdefinerte referanseindekser for å kunne evaluere forvalternes avkastning i forhold til markedet forøvrig. En referanseindeks gir uttrykk for en veid sammensetning av verdipapirene (f.eks. obligasjoner) i et marked. Endringer i indeksens verdi viser markedets utvikling i gjennomsnitt.

Alle Storebrands fond og pensjonsmidler har krav til samfunnsansvar.

Vurdering og håndtering av finansiell risiko

Kommunen vurderer fortløpende sin finansielle risiko i porteføljen.

Markedskommentar

Renteheving i USA

Den amerikanske sentralbanken (Fed) satte som ventet opp renten med 0,25 prosentpoeng i desember. Dette er første renteheving fra Fed siden 2006 og første renteendring siden finanskrisen i 2008. Selv om rentehevingen var godt varslet, har det vært mye frem og tilbake i tillegg til at den har blitt utsatt mange ganger. Ikke minst var markedsuroen i august og september med på å skape usikkerhet om Fed i det hele tatt kom til å heve renten. Rentehevingen markerer på mange måter en friskmelding av den amerikanske økonomien, som ikke lenger trenger støtte fra ekstraordinær pengepolitikk som pengetrykking i form av kvantitative tiltak og nullrente. Arbeidsledigheten har falt fra 10 prosent etter finanskrisen til 5 prosent, og det er tegn til at lønnsveksten øker noe for første gang på lenge. Oljeprisfallet har også hjulpet på vekst i privat konsum hos husholdningene, selv om det også har lagt en demper for oljeinvesteringene i USA. Inflasjonen er fortsatt lav, men holdes delvis nede av temporære effekter fra energiprisene. Alt i alt er rentehevingen og utsiktene til videre normalisering av pengepolitikken et sunnhetstegn og en indikasjon på økonomien kan stå på egne ben.

ECB skuffet tross rentekutt

Mens Fed leverte som ventet, skuffet den europeiske sentralbanken (ECB) markedene i desember. Dette til tross for at ECB kuttet renten igjen og varslet forlenget periode for obligasjonskjøp og såkalte kvantitative tiltak. Forventingene i markedene hadde bygget seg opp om at ECB i tillegg ville øke de månedlige obligasjonskjøpene fra 60 milliarder euro til 70-80 milliarder. På sistnevnte punkt gjorde ECB ingen endringer, som førte til at euroen styrket seg og europeiske langrenter steg. Trolig ble ECB - og andre sentralbanker - påvirket av markedsuroen i august og september i sine uttalelser og signaler tidligere. Dette har de måttet moderert og skalert noe tilbake i sin retorikk og handlinger i etterkant. Med tanke på den økonomiske utviklingen i Eurosonen, er det heller ikke noe som skulle tilsi nødvendigheten av såpass aggressiv opptrapping av pengepolitikken. Vekstmomentet er fortsatt positivt og arbeidsledigheten fallende. I tillegg har en sterkere dollar hjulpet å holde euroen relativ svak.

Videre fall i oljeprisen

Oljeprisen falt videre i desember og til det laveste nivået siden 2004. Etter at oljeprisen halverte seg fra sommeren 2014 og frem til januar 2015, var det en viss stabilisering før den har falt videre igjen de siste to månedene. Det var knyttet noe spenning rundt potensielle signaler om produksjonskutt i forkant av OPEC-møtet i desember, men resultatet var skuffende og bidro til å sende oljeprisen ned. De siste månedene har trolig dollarstyrkingen som følge av renteutsiktene i USA også forsterket trenden, ettersom råvareprisene er notert i dollar. Dollar handelsvektet er på sitt sterkeste nivå siden 2002 som følge av divergerende renteutsikter med store deler verden

Kreditt

Kredittspreadene målt ved Barclays Global Credit Indeks trakk ut i desember. Samlet har kredittspreadene trukket ut med 24 basispunkter i 2015. Skuffende ECB, renteheving fra Fed og fallende oljepriser bidro alle til den videre spreadutgangen i desember. Spreadutgangen var tydeligst i high-yield, men var bredt basert.”

Tabellen under viser netto finansutgifter for dei siste åra.

	2015	2014	2013
Sum finansutgifter	37 489 159	45 481 735	43 332 560
Sum finansinntekter	7 173 616	12 118 717	19 041 803
Netto finanskostnader	30 315 543	33 363 018	24 290 757

Rekneskapen for 2015 viser netto finanskostnader på kr. 30.315.543,-. Det budsjetterte beløpet var kr. 30.551.000,-.

2.6 INVESTERINGAR

Tabellen under viser investeringane for 2015. Første talkolonne viser rekneskapstala. Siste talkolonne viser revidert budsjett.

Investeringsprosjekt	Regnskap 2015	Regulert budsjett 2015
Næringsområde i Furene	10 182	0
Nødstrømsaggregat	0	400 000
EDB-utstyr rådhus	772 178	990 749
Forhandlingsmodulen i Agresso, 2015	275 927	0
Breibandutbygging i Volda kommune	1 434 249	0
Interkommunale IKT investeringar	749 273	827 014
Oppgradering Ephorte	0	125 000
Fråversmodul i RS med integrasjon mot ALTINN	0	130 000
Innkjøp nytt journalsystem og oppgradering maskinpark - Volda legesenter	0	27 461
Lesebrett til politikarane	219 775	268 093
Oppgradering Win Tid/Min Tid	44 500	117 000
Volda rådhus - Inventar	1 057 103	1 650 000
IKT-satsing i grunnskulen	51 194	500 000
Volda rådhus - Inventar Barnevern	1 051 810	500 000
IKT-satsing i grunnskulen	339 565	39 254
Grunnskulen, inventar	0	75 203
IKT-utstyr helseavdelinga	0	103 911
Kombidamparar avdelingskjøkkena	0	330 000
Helsenett	0	48 322
Innkjøp hjelpemidlar	0	183 385
Håndstyrte terminalar PLO	9 363	112 507
Utskifting av fatvaskarar	81 819	625 000
Buss	0	950 000
Alarmanlegg Omsorgssenteret	27 738	0
Digitalisering byggesaksarkiv	0	63 971
Skatepark	11 390	61 776
Volda u-skule, opprusting	250 779	1 474 256
Skular, spelemiddeltiltak	0	357 180
Ny Øyra skule	36 013 645	39 000 109
Fjordsyn, opparbeiding/opprusting av uteområde	15 375	13 308
Varmepumpe omsorgssenteret	14 262	14 263
Ombygging Folkestadtun	229 507	1 866 143
Bratteberg skule, byggetiltak	102 825	81 495
Dusj/garderobe Voldahallen	34 407	866 317
nytt branndepot Dravlaus	86 451	0
Bygging av midlertidige husvære - ved Maurtua	46 789	2 096 219
ENØK tiltak (i henhald til klimaplanen)	338 060	1 028 216
Ombygging ny brannstasjon	144 368	120 232
Volda rådhus, brann - oppattbygging og servicetilrettelegging	6 438 977	7 911 696
Brannskade Røyslidvegen 11A, forsikringssak	46 619	187 909
Mork skule, leikeapparat	0	98 948
Energimerking kommunale bygg	168 214	1 500 000
Samfunnshuset - takteking	18 375	1 692 191
Omsorgssenteret - takteking	0	1 000 000
Alarmanlegg Omsorgssenteret	34 887	5 277 216
Forprosjekt Campus Høgskulen	0	100 000
Rådhus 2. etasje, ombygging	4 498 662	5 517 589
Kyrkja i postlokala - ombygging/tilpassing av lokalet	2 611 226	3 436 659

Investeringsprosjekt	Regnskap 2015	Regulert budsjett 2015
Omsorgssenteret - renovering varmeanlegg	113 352	815 564
Fjordsyn - renovering varmeanlegg	90 894	815 564
Oppgradering Mork/Nilletun	520 091	1 000 000
Omsorgsbustader (5stk) Doktorhaugen	291 498	2 000 000
Lyskjelder kinosal	10 605	500 000
Bilar i høve omorganisering driftt./vaktmeister	341 100	300 000
Maurtua/gamle gymnas - takteking	0	1 600 000
Rehabilitering av personheis Ivar Aasenbygget HVO	187 499	187 500
Voldahallen - tilstand, rehabilitering, nybygg	208 830	1 700 000
Bustad Kleppevegen	569 225	472 000
Bustad Smalebakken	30 643	660 000
Bustad Torvmyrvegen 7	207 203	0
Legesenteret, kontorplass turnuslege	12 057	800 000
Sal av Innselset gamle skule	280 000	0
Myrtun på Rotset, tilbygg for vassverket	0	600 525
Engeset/Klepp, 3. byggesteg	0	871 760
Bustadfelt Bratteberg	29 677	0
Kommunale vegar, utbetring	4 098 918	4 032 540
Trafikktrygging og miljøtiltak	595 256	1 783 255
Gatelys, utskifting PCB-armatur	123 939	123 939
Gatemiljøtiltak	0	2 095 528
Friluftslivstiltak	415 257	1 092 303
Bustadfelt Urbakkfoten - Håmyra	71 460	1 000 000
Utbetring veg frå Rotevatn til Vassbotn	0	3 245 752
Næringsområde Øvre Rotset	1 083 184	1 000 000
Bustadfelt på bygdene	25 472	17 500
Veg bak Uppheim til Storgata	155 297	0
Kommunal del sentrumsutvikling	1 332 583	2 808 126
Myldreområde i rådhusparken	154 511	862 500
Utbygging felt Bratteberg	396 300	940 311
Køyetøy (utskifting av 1993-modell)	99 764	0
Plentraktor	0	21 000
Utbygging bustadfelt K 10, Klepp	2 732 896	6 985 045
Arbeidsbil/kombibil 5-seters 4WD	0	218 681
Kyrkjegardsgravar	0	41 250
Bustadfelt Myragjerdet - utbyggingsavtale	515 429	500 000
Sambindingsveg over Håmyra	279 066	4 783 708
Lerkane - Storgata, veg og rundkøyring	4 496 888	4 696 482
Turveg Flommen gbnr 18/186	442 125	62 500
VA-anlegg Gymnasvegen - Porsemyrvegen	-61 623	0
Skulebakken Haugen Lauvstad	0	500 000
Plentraktor (2015)	140 625	175 000
Flomsikring Volda sentrum Melshornsida	79 891	0
Veghøvel (2015)	0	200 000
Vaktbil Teknisk vakt (2015)	465 664	490 000
Utbygging veglys til LED finansiert ved straumsparing	1 000 316	1 700 000
Fast dekke kommunale vegar	3 497 194	3 500 000
Hjullastar (2015)	33 760	2 550 000
Bustadfelt Gôtene, Lid	104 876	0
Nødnett (RIH)	279 209	800 000
Bustadfelt Bratteberg	68 014	0
Industriareal Furene	24 215	0
Kommunal kloakk, hovudplan	3 513 949	1 634 486
Kommunal kloakk, avløpsreinsing	12 861	0
Kommunal kloakk, avlaupsreinsing samla pott	81 895	3 979 395

Investeringsprosjekt	Regnskap 2015	Regulert budsjett 2015
Driftsentral VA, edb-program og varsling	0	66 694
Volda Vassverk, grunnvassboring Vassbotnen	0	113 807
Lauvstad Vassverk, ombygging	0	130 000
Hovudplan vatn (leidningsnett, behandling, reinsing)	927 746	8 431 019
Dravlausbygda vassverk ny inntaksledning	128 026	0
ATV med belter for tilkomst vassverk	133 680	0
Køyetøy (utskifting av 1993-modell)	193 267	0
Hjartåbygda, behandlingsanlegg vatn	82 331	0
Vikeneset og Mork Silanlegg	181 290	6 873 764
Utbygging bustadfelt K 10, Klepp	419 101	0
Lerkane - Storgata, veg og rundkøyring	2 921 955	0
VA-anlegg Gymnasvegen - Porsemyrvegen	2 788 480	2 451 432
Spylevogn/spylehenga	434 285	468 125
Traktor (2015)	0	320 000
Volda skisenter, grunnkjøp m.m.	0	608 968
Program GIS	265 705	694 394
Digitalt kartleggingsprosjekt	146 976	484 618
Modul for eigedomsskatt	0	51 339
SUM	95 004 196	166 624 966

2.7 DIVERSE NØKKELTAL

Skattedekningsgrad og rammetilskottsgrad

Skattedekningsgraden viser kor stor del av driftsutgiftene som blir dekt av skatt på formue og inntekt, og viser kor mykje skatteinntektene har å seie for finansiering av drifta. Kommunar med høg skattedekningsgrad er mindre avhengig av andre driftsinntekter (vice-versa).

Rammetilskottsgraden viser tilsvarande kor mykje av drifta som blir dekt av rammetilskottet frå staten. Tabellen under viser nøkkeltala for dei 3 siste åra:

	2015	2014	2013
Rammetilskott	250 765 956	247 835 089	233 297 632
Skatteinntekter	193 969 561	184 301 005	187 885 132
sum driftsutgifter	740 827 631	720 939 627	642 330 714
Rammetilskottsgrad	33,85 %	34,38 %	36,32 %
Skattedekningsgrad	26,18 %	25,56 %	29,25 %
Samla	60,03 %	59,94 %	65,57 %

Vi ser av tabellen ovanfor at rammetilskottsgrad og skattedekningsgrad gikk vesentleg ned i frå 2013 til 2014. Forklaringa til det er etablering av interkommunalt barnevern i 2014. Dette medførte stor auke i brutto driftsutgifter, og vert dekt av refusjonsinntekter frå samarbeidskommunane. Det er liten endring frå 2014 til 2015.

Netto resultatgrad

Netto resultatgrad illustrerer kor stor del av driftsinntektene som kan bli brukt til finansiering av investeringar og avsetningar. Vi får netto resultatgrad ved å sjå netto driftsresultat i % av driftsinntektene. Tabellen under viser netto resultatgrad for 2013-2015.

Netto resultatgrad			
År	2015	2014	2 013
Netto driftsresultat	24 602 765	14 329 660	3 725 062
Sum driftsinntekter	765 080 146	740 099 492	642 693 340
Netto resultatgrad	3,22 %	1,94 %	0,58 %

Teknisk beregningsutvalg tilrår at netto resultatgrad bør vere 1,75%, blant anna for å ha noko eigenfinansiering av investeringar, og for å kunne møte hendingar som ein ikkje har tatt høgde for (auka renter, nedgang på børsen, dyrare lønsoppgjer enn kva som var føresetnaden etc.). Resultatgraden er auka frå 1,94% i 2014 til 3,22% i 2015, og er nesten dobbelt så stort som målet til Teknisk beregningsutvalg.

Brutto investeringar i % av driftsinntektene

Tabellen under viser kor mykje brutto investeringar utgjer av dei totale driftsinntektene.

	2 015	2014	2013
Sum driftsinntekter	765 080 146	740 099 492	642 693 340
Investeringar	95 004 196	98 108 519	47 083 415
Brutto investeringar i % av driftsinntektene	12,42 %	13,26 %	7,33 %

Renter og avdrag (eksklusive renter formidlingslån) i % av driftsinntektene

Nøkkeltala i tabellen under seier oss kor mykje brutto finanskostnader (frå driftsrekneskapen) utgjer av sum driftsinntekter:

	2015	2014	2013
Renter og avdrag i % av driftsinntektene	4,71 %	5,96 %	6,54 %

Likviditet

I dette avsnittet skal vi sjå på likviditeten til Volda kommune. Det vil bli sett nærare på utviklinga i arbeidskapitalen, stamlikvidar samt likviditetsgrad 1 og 2.

Arbeidskapitalen blir definert som differansen mellom omløpsmidlar og kortsiktig gjeld, og er i teorien den kapitalen som er tilgjengelig til investeringar og innkjøp. Tabellen under er ikkje korrigert for premieavvik.

Tabellen under viser endringa i arbeidskapital for dei 3 siste åra.

Arbeidskapital	2015	2014	2013
Omløpsmidler	304 840 606	300 154 783	322 517 233
Kortsiktig gjeld	131 766 796	118 623 661	98 881 676
Arbeidskapital	173 073 810	181 531 122	223 635 557
Endring i Arbeidskapital	-8 457 312	-42 104 435	41 244 094

Det vart berre gjennomført låneopptak på 10,8 mill kr i 2014 fordi Volda kommune var i ROBEK dette året, og har bidrege sterkt til reduksjon i arbeidskapitalen dette året. Arbeidskapitalen har gått ytterlegare ned med 8,4 mill kr i 2015.

Tabellen under viser likviditetsgrad 1 og 2.

Likviditetsgrad 1 seier noko om kommunen si evne til å dekke kortsiktig gjeld. Dette nøkkeltalet bør vere større enn 1, og vert utrekna med å dividere pengebeholdning (kasse, bankinnskott) med kortsiktig gjeld.

Likviditetsgrad 2 vert rekna ut ved å dividere omløpsmidlar med kortsiktig gjeld, og må være større enn 2 dersom kommunen skal ha god likviditet. Tabellen under viser likviditetsgrad 1 og 2 for dei tre siste åra.

Likviditetsgrad 1 og 2	2015	2014	2013
Kasse/bankinnskudd	118 405 350	101 980 951	137 569 248
Omløpsmidler	304 840 606	300 154 783	322 517 233
Kortsiktig gjeld	131 766 796	118 623 661	98 881 676
Likviditetsgrad 1	0,90	0,86	1,39
Likviditetsgrad 2	2,31	2,53	3,26

Dersom ein tek utgangspunkt i kontantbeholdning/kontantar og korrigerer for likvider som er bundne til ulike formål (ubrukte lånemidlar, bundne fondsmidlar, konto for skattetrekk), kjem vi fram til kor mykje kommunen har i stamlikvidar. Tabellen under viser stamlikvidar for dei 3 siste åra:

	2015	2014	2013
Kasse/bankinnskudd (*)	101 425 812	85 671 059	123 714 385
(-) Bundne fond	30 152 068	38 376 188	51 748 150
(-) Ubrukte lånemidler	14 128 544	40 594 404	85 642 914
Stamlikvidar	57 145 200	6 700 467	-13 676 679

(*) = Skattetrekkskonto er trekt ut

Vi ser av tabellen at stamlikvidane har auka med ca 52,4 mill kr. Bankinnskot har auka med nesten 16 mill kr samanlikna med 2014. Bunde fond og (spesielt) ubrukte lånemidler er samtidig sterkt redusert. Endringa er enno meir dramatisk når vi samanliknar 2015 med 2013.

Premieavviket på pensjonsområdet vil vere ei stor belastning for likviditeten framover. Her vert det vist til kapittel 4.11 i årsmeldinga for nærmare omtale.

2.8 FONDSMIDLAR

Det er 4 ulike fond i kommunerekneskapen:

- Bundne driftsfond
- Ubundne driftsfond (inkludert disposisjonsfond)
- Ubundne investeringsfond
- Bundne investeringsfond

Volda kommune har ved utgangen av 2015 om lag 127,3 mill kr på ulike fond:

	2015	2014	2013	2012
Ubundne driftsfond	31 956 285	11 960 136	270 274	11 504 701
Bundne driftsfond	23 880 691	26 224 058	28 479 488	31 880 097
Ubundne investeringsfond	65 214 241	63 104 108	63 364 839	65 301 182
Bundne investeringsfond	6 271 377	12 152 130	23 268 662	22 085 326
Sum	127 322 594	113 440 432	115 383 263	130 771 306

Bundne driftsfond

Bundne driftsfond kan berre brukast til bestemte formål i driftsrekneskapen. Pr. 31.12.2015 hadde Volda kommune i overkant av 23,8 mill kr i bundne driftsfond (fordelt på 121 ulike fond). Dei store fonda her er:

- Sjølvkost området kloakk er på 3,8 mill kr
- Sjølvkostområdet vassverk er på kr 645.000.
- Fond for kompensasjonsmidlar for næringslivet i Volda (auka arbeidsgjevaravgift) utgjer ca 2,5 mill kr.
- Konesjonsfond for kraftfondet utgjer 1.363.000

- 4.25 mill kr bunde driftsfond knytt til integrering av flyktningar.

Ubundne driftsfond

Tabellen under viser utviklinga til disposisjonsfondet i perioden 2013-2015:

	2015	2014	2013
Disposisjonsfond	31 956 285	11960136	270 274
Sum	31 956 285	11 960 136	270 274

Disposisjonsfond kan nyttast fritt på både investering og driftsbudsjettet. Eit viktig føremål til disposisjonsfondet er å kunne møte utgifter som det ikkje er tatt høgde for, som til dømes:

- Plutseleg auke i den flytande renta. 1%-poeng renteoppgang inneber ca 7 mill kr. i meirutgifter for Volda kommune sine innlån.
- Lønnsoppgjeret vert dyrare enn det som var føresetnaden
- Auke i talet på ressurskrevjande brukarar

All bruk av disposisjonsfond må vedtakast av kommunestyret.

Ubundne investeringsfond

Ubundne investeringsfond kan nyttast til eigen- eller del-finansiering av kommunale investerings prosjekt. Fonda utgjer samla 65,2 mill kr ved 31.12 2015.

Dei ubundne investeringsfonda til Volda kommune skriv seg i hovudsak frå sal av Volda kommunale el-verk og Tussa-aksjar (utgjer i overkant av 59,6 mill kr ved utgangen av året). Desse midlane vart i si tid likviditetsmessig plassert i finansmarknaden (aksje, obligasjon og pengemarknadsfond). Ved eventuell bruk av investeringsfonda til å finansiere investeringar må plasseringa i obligasjon - og aksjemarknaden bli tilsvarende redusert.

Det er om lag 0,5 mill kr på fond momskompensasjon generert frå investeringar, medan fond mindreforbruk frå tidlegare år er på om lag 5 mill kroner.

Bundne investeringsfond

Bundne investeringsfond kan berre brukast til bestemte formål i investeringsrekneskapen, og er på kr 6.271.377,- ved utgangen av 2015. Dette er ein reduksjon på ca 5,9 mill kr i høve til 2014. Hovudforklaringa til reduksjonen er at fondet "nedbetaling Husbanklån" (som var det største fondet i 2014 med kr 10.941.463) vart redusert i 2015 til kr. 4.029.336.

2.9 KOSTRA (Volda kommune samanlikna med andre kommunar)

KOMMUNE – STAT –RAPPORTERING (KOSTRA) er et nasjonalt informasjonssystem for å få fram relevant styringsinformasjon om kommunal verksemd. Informasjonen om kommunale tenester og bruken av ressursar på ulike tenestoområde blir registrert og stilt opp på ein måte som bør være relevant og interessant for avgjerdstakarar, både nasjonalt og lokalt.

Informasjonen skal tene til betre grunnlag for analyse, planlegging og styring, og såleis gi grunnlag for å vurdere om nasjonale mål blir nådd. KOSTRA tek sikte på forenkling av innrapportering frå kommunesektoren til staten med utgangspunkt i prinsippa om at data i størst mogleg grad skal vere nyttige for både kommunesektoren og staten, og at data berre skal registrerast ein gong med sikte på å bli brukt fleire gonger.

KOSTRA har som mål å bringe fram relevant, påliteleg, aktuell og samanliknbar styringsinformasjon om kommunal verksemd. Informasjonen skal gi grunnlag for betre statleg og kommunal styring og betre dialog mellom kommunane og innbyggjarane.

Forklaringar til tabellane under:

- Kolonnen heilt til venstre er tala for Volda kommune.
- Tala for Ørsta kommune er i neste kolonne.
- Deretter kjem gjennomsnitt for eigen kommunegruppe. Statistisk sentralbyrå (SSB) plasserer kommunane i grupper. Volda kommune er med i gruppe 11.
- Gjennomsnitt for kommunane i Møre og Romsdal kjem i neste kolonne.
- Gjennomsnitt for landet utanom Oslo er i kolonne nr 5.
- Gjennomsnitt for alle landets kommunar er i 6. og siste kolonne.

Vi skal sjå på finansielle nøkkeltal, prioritering og dekningsgrader. Tala er basert på rapporteringa vi gjorde 04.03.2016. SSB publiserte tala 15. mars 2016. Vi gjorde endeleg rapportering den 21.april. SSB vil rapportere dei endelege tala for 2015 den 15. juni. Dei endelege KOSTRA-tala (som blir publisert av SSB i juni) vil difor kunne avvike frå tala som vert kommentert her.

Finansielle nøkkeltal

	Volda	Ørsta	Kostragr. 11	Møre og Romsdal fylke	Landet uten Oslo	Landet
Finansielle nøkkeltall	2015	2015	2015	2015	2015	2015
Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	3,2	3,9	2,1	2,8	2,5	2,4
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	3,4	4,3	2,3	2,2	2,9	3
Frie inntekter i kroner per innbygger	49 213	50 064	51 813	50 302	49 762	50 618
Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter	211,3	217	229,3	241,5	216,9	215
Arbeidskapital ex. premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter	18,2	8,5	15,1	19,5	19,6	16,6
Netto lånegjeld i kroner per innbygger (*)	79 666	57 767	68 954	76 062	61 391	58 738

(*) =ubrukne lånemidler er ikkje med her.

Her er kommentarar til nokre av tala:

Brutto driftsresultat

Tabellen ovanfor viser eit brutto driftsresultat som er positivt (3,2 % av driftsinntektene). Dette er eit høgare resultat enn 4 av gruppene i tabellen ovanfor.

Netto driftsresultat

Volda kommune sitt netto driftsresultat for 2015 vart kr. **24.602.765,-** og tilsvarte 3,22 % av driftsinntektene. Dette forholdstalet bør vere på 1,75 % for at kommunen skal ha økonomisk handlingsrom.

Langsiktig gjeld/ Netto lånegjeld i kroner pr innbyggjar

Hovudutfordringa til Volda kommune er den svært høge lånegjelda. Dei høge rente og avdragsutgiftene fører til at vi har svært låg økonomisk handlefridom. KOSTRA-tala for 2015 viser at Volda kommune har lånegjeld som er ca 13,4% høgare enn samanliknbare kommunar (gruppe 11). Til samanlikning var lånegjelda 20,93% høgare enn gruppe 11 i 2014.

I tabellen ovanfor står det at langsiktig gjeld er 211% av brutto driftsinntekter. Her inkluderer langsiktig gjeld pensjonsforpliktingar.

Volda kommune er vertskommune for interkommunalt barnevern. Våre driftsinntekter inkluderer refusjon (ca 57 mill kr) frå samarbeidskommunane. Når vi korrigerer for dette, så utgjør langsiktig gjeld 230% av driftsinntektene i 2015.

Kommunen vert sårbar med så høg lånegjeld. Kommunen nyttar minsteavdragsprinsippet som inneber at det tek lang tid å nedbetale gjeld. Samtidig må det frigjerast midlar til auka renteutgifter når renta stig på eit normalt nivå.

Prioritering

	Volda	Ørsta	Kostragr.11	Møre og Romsdal fylke	Landet uten Oslo	Landet
Prioritering	2015	2015	2015	2015	2015	2015
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager	136 189	134 949	128 599	133 386	130 549	131 808
Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per innbygger	13 675	12 369	13 598	13 295	12 703	12 630
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, kommunehelsetjenesten	2 015	2 053	2 594	2 368	2 384	2 348
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie- og omsorgstjenesten	17 110	18 064	18 710	18 076	16 197	15 903
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år	1 903	1 838	..	..	3 222	3 600
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten, konsern	7 889	7 744	8 621	7 710	8 323	8 363
Netto driftsutgifter, administrasjon og styring, i kr. pr. innb.	4 455	3 469	4 525	4 494	4 265	4 020

Kommentarar til tabellen ovanfor

KOSTRA skal i utgangspunktet vere 100 % organisasjonsnøytral. Like ting skal rapporterast likt, uansett korleis kommunane er organisert. Men vi ser likevel at kommunar ikkje alltid rapporterer på lik måte. Dette gjeld spesielt tenesteområdet administrasjon der ein må vere merksam på at ulik føring i kommunane vil gi dårlegare grunnlag for samanlikning.

Barnehage

Vi har i 2015 netto driftsutgifter på kr 136.189,- pr innbyggjar (1-5år). Til samanlikning var dette talet kr 127.722,- i 2014. Netto driftsutgifter til Volda kommune låg tett opp under MR fylke og snittet for heile landet, men er høgare enn gruppe 11 i tabellen ovanfor.

Grunnskule

Netto driftsutgifter har gått ytterlegare opp frå 2014 til 2015. Driftsutgiftene var i 2014 vesentleg høgare samanlikna med dei andre gruppene i tabellen ovanfor. Desentralisert skulestruktur med barne- og ungdomsskule i alle bygdesentra inklusive skulefritidsordning er hovudforklaringa til det. Det var vidare ein relativt høg andel av elevane som fekk spesialundervisning.

Kommunehelse

Vi har i 2015 netto driftsutgifter på kr 2.015,- pr innbyggjar. Til samanlikning var dette talet kr 2.091,- i 2014. Dette er lågare enn samtlege grupper.

Pleie og omsorg

Netto driftsutgifter til pleie og omsorg, ligg litt under gjennomsnittet for kommunegruppe 11 som Volda skal samanlikne seg med.

Sosial tenesta

Netto driftsutgifter (kr. 1.903,- per innbyggjar) er også i 2015 mykje lågare enn i dei andre gruppene. Det er likevel grunn til å merke seg at Volda kommune fekk ein auke i sosialutgiftene i 2015 i høve til året før, med kr.307,- pr. innbyggjar.

Barnevern

Netto driftsutgifter til barnevern er også i 2015 lågare enn dei andre gruppene. Barnevern hadde meir i driftsutgifter til barnevern enn Ørsta i 2014, men vi låg også då under dei andre gruppene. Til samanlikning så var utgiftene i 2012 høgare enn dei andre gruppene. For Volda sin del har netto driftsutgifter til barnevern har gått opp med 0,90% sidan 2014, men vi er framleis litt under kommunegruppe 11.

Administrasjon

Volda kommune ligg under gjennomsnittet i kommunegruppe 11. Som nemnt gir ulik tolking av KOSTRA-rettelearen ulik utslag på føring av administrasjonsutgiftene mellom

kommunane. I Volda kommune kan det synest som at eit forsøk på å ajourføre tekniske endringar har gitt utslag i høgare administrasjonsutgifter utan at desse reelt sett har auka. Volda kommune må også bruke meir ressursar på administrasjon for å drive så mange einingar i skule og barnehage. Volda er vertskommune for barnevern. Ei så stor verksemd med 60 tilsette og fleire administrative ledd er også med å påverke administrasjonsutgiftene.

Dekningsgrad 2014

	Volda	Ørsta	Kostragr.11	Møre og Romsdal fylke	Landet uten Oslo	Landet
Dekningsgrad	2015	2015	2015	2015	2015	2015
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	97,9	94,2	91,1	93,1	91,1	90,4
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	8,1	6	8,2	8,6	7,9	7,9
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	11,3	12,3	11,6	11,2	10,5	10,4
Fysioterapiårsverk per 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	7,2	8,3	9,6	8,1	9	9
Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner	100	90,8	96	92,1	94,4	94,8
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon	11,8	14,3	12,9	14	13,1	13,4
Andelen sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år, av innbyggerne 20-66 år	2,9	2,4	..	..	3,9	4
Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-17 år	6,8	4,6	:	5,1	4,8	4,8
Sykkel-, gangveier/turstier mv. m/kom. driftsansvar per 10 000 innb.	4	22	28	38	51	46
Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere	26	22	23	22	21	21
Årsverk i brann- og ulykkesvern pr. 1000 innbyggere	0,38	0,81	..	0,71	0,74	0,73

Kommentar:

Tabellen for dekningsgrader stadfestar mange av konklusjonane frå tabellen som viste prioritering. Dette ser vi til dømes ved at:

- Volda kommune har full barnehagedekning. KOSTRA sine tal (97,9 %) er basert på tal barn i barnehagealder sett i forhold til tal born som faktisk går i barnehage. Alle barn som vil ha, får tilbod om barnehageplass i Volda kommune. Det er ikkje alle barn som har ordinær barnehageplass - nokre barn nyttar Volda Opne barnehage som har opne ein dag per veke.
- Talet på elevar som får spesialundervisning ligg no på 8,1%. Dette er ein auke i forhold til 2014 (då denne var på 7,3%).
- Det er fleire barn med barnevernstiltak i forhold til innbyggjarar 0-17 år i Volda enn det er i dei andre gruppene.
- Kommunen har framleis låg fysioterapidekning i forhold til dei andre gruppene. Vi ligg under alle gruppene når det gjeld fysioterapiårsverk.

- Legeårsverk pr 10.000 innbyggjarar er på 11,3% og er uendra frå 2014. Volda kommune har full dekningsgrad for einerom på institusjon.
- Talet på sosialhjelpsmottakarar har gått opp frå 1,8% i 2014 til 2,9% i 2015.

I mai 2016 så vil det verte gjennomført ei total gjennomgang av Volda kommune sine KOSTRA tal for 2015. Analysen vert utarbeidd av KS konsulent, med brei involvering frå sektorane.

3 PERSONALPOLITIKK

Stillingsressursar og tilsette

Volda kommune har pr. 31.12.15 680,82 stillingar. Stillingane er fordelt på 949 tilsette. 717 kvinner er tilsett i til saman 526,03 av stillingar og 232 menn i til saman 154,79 stillingar.

Gjennomsnittleg stillingsstørrelse for kvinner er på 73% og for menn 83% (i denne utrekninga har vi halde dei små stillingane i brannvernet utanfor).

KS sin offsielle PAI-statstikk har noko avvikande tal frå det vår oversikt viser. Det er fordi rapporten byggjer på litt anna informasjon enn faste stillingar.

Sjukefråvær, IA og Bedriftshelseteneste

Vårt interne fråversprogram viser at sjukdom blant arbeidstakarane førte til 14.413 tapte dagsverk i 2015, det vil seie eit sjukefråver på 8,62 %. Talet gjeld både eigenmeldt og legemeldt sjukefråver. Utover hausten 2014 og i byrjinga av 2015 auka sjukefråveret til over 11,5%. Det vart sett ekstra fokus på saka og utover sommaren og hausten var fråværsprosenten nede på 8-talet igjen. For heile 2015 var sjukefråværet 8,62%.

Sjukefråversoversikta viser fordeling på korttidsfråver og langtidsfråver slik:

Fråværsdata	Dagsverk	Fråværsprosent
Moglege dagsverk (Alle dagsverk som er med i sjukefråversstatistikken)	167112	
Eigenmeldt fråver dagsv.	2064	1,24 %
Sjukemeldt fråver 1-3 dagsv.	506	0,30 %
Sjukemeldt fråver 4-16 dagsv.	1842	1,10 %
Korttidsfråver (1-16 dagar)	4412	2,64 %
Fråvær 17-56 dagsv.	4751	2,84 %
Fråvær over 56 dagsv.	5250	3,14 %
Langtidsfråver (>16 dagar)	10001	5,98 %
Total fråversdagar	14413	8,62 %

Det er stor variasjon i sjukefråvær i dei ulike avdelingar og sektorar. Det gledelege er at nesten alle har reduksjonen i sjukefråveret utover i 2015. Tilbakemelding frå sektorane er at den største utfordringa er langtidsfråveret og å greie å leggje til rette slik at sjukmelde kan kome tilbake på jobb heilt eller delvis. Sektorane rapporterer at dei arbeider systematisk med

å redusere sjukefråver ved samtalar og tilrettelegging. Mange tilsette har tungt fysisk arbeid og fleire arbeidstakarar er over 60 år. Det medverkar til at sjukefråversarbeidet er utfordrande.

IA-avtalen

Volda kommune er ei inkluderande arbeidslivs-bedrift og har eit nært samarbeid med NAV Arbeidslivssenter om gjennomføring av avtalen. Som IA-bedrift har vi tilgang på ulike verkemiddel som tilretteleggingstilskot og systemtilskot. Vi har eigen kontaktperson i NAV Arbeidslivssenter.

IA-arbeidet handlar ikkje berre om sjukefråver og tilrettelegging for å hindre sjukefråver, det handlar også om å gi tilbod til personar på arbeidstrening. Dei kjem via NAV, Furene og Volda læringssenter (språkpraksis for innvandrarakar).

Eit anna mål er å få tilsette til å stå lengre i arbeid. Det overordna målet har vore at ingen skal gå av med pensjon før dei har fylt 65 år.

Ei oversikt viser at i arbeidstakargruppa 55 år+ har Volda kommune tilsaman 167 kvinner og 47 menn. Av dei er 17 kvinner og 6 menn over 65 år.

Helse-, miljø og sikkerheit (HMS)

Vi har jobba med å betre rutiner i HMS-arbeidet slik at alle sektorar utført internkontroll og systematisk HMS-arbeid. Arbeidsgjevar, arbeidstakar, tillitsvald, verneombod, bedriftshelseteneste og arbeidsmiljøutval har alle roller i dette arbeidet.

Volda kommune har avtale med Stamina Helse AS om kjøp av bedriftshelseteneste.

Likestilling

Kommunen er ein kvinnedominert arbeidsplass. Av 949 tilsette er 717 kvinner, d.v.s. over 75% av arbeidstokken er kvinner.

Det er eit mål for kommunen å ha eit positivt arbeidsmiljø som på alle områder omfatter begge kjønn. Vi har fokus på å prøve å få til lik fordeling av kvinner og menn i leiarstillingane på alle nivå.

I leiarteamet til rådmannen var det 6 menn og 3 kvinner i 2015 og i gruppa for mellomleiarane 7 menn og 21 kvinner.

Den gjennomsnittlege stillingsstørrelsen for kvinner er på 73% og for menn 83%.

Ufrivillig deltid har kommunen jobba for å gjere noko med. Fleire tilsette har dette året fått auka opp si stilling. Det vert kartlagt ufrivillig deltid i deler av organisasjonen.

Kommunen har tilsett fleire med annan etnisk bakgrunn både i administrasjonen og i tenestoområda, men vi har ikkje oversikt over tal på dette området

Kommunen har ein lønspolitikk med mål om lik løn for arbeid av same kvalitet, innsats og resultat uavhengig av kjønn. Det blir jobba med å revidere dei lønspolitiske retningslinene som del av arbeidsgivarstrategien.

Generelle kommentarar

Rekruttering og kompetanse

Vi har gjennom heile året hatt bra tilgang på kvalifiserte søkjarar til faste stillingar innan dei fleste kategoriane. Vi har likevel utfordringar knytt til rekruttering av sjukepleiarar medan vi no opplever betre søking frå ingeniørar. Når det gjeld ledige lærarstillingar har vi der også tilstrekkelig med søkjarar til å dekke behovet.

Søkjarar til lærlingestillingar i helsearbeidarfaget og barne- og ungdomsarbeidarfaget auka og er fleire enn vi har lærlingeplass til. Til IKT-servicefag og institusjonskokkefaget er det lite søknad.

For å sikre rekruttering av nye kompetente medarbeidarar, må vi ha faste stillingar og helst heile stillingar. Fast tilsetting er hovudregelen etter arbeidsmiljølova, med nokre unntak. Volda kommune har eit relativt høgt tal deltidsstillingar, særskilt innan helse og omsorg. Sjølv om mange har fått auka sin stillingsprosent siste året, har vi framleis mange tilsette som ønskjer høgare stillingsprosent.

4 SEKTORANE

4.1 INNLEIING

Tabellen under viser rekneskap og budsjettala for 2015, samt avvik mellom rekneskap og budsjett.

Sektor	Rekneskap 2015	Regulert budsjett 2015	Avvik
Rådmann	1 547 211	1 542 211	5 000
Samfunn og rådgjeving	1 405 249	1 286 625	118 624
Personal og organisasjon	9 929 360	11 651 797	-1 722 437
Økonomi	5 397 215	6 283 840	-886 625
NAV Kommune	8 444 817	8 448 331	-3 514
Opplæring og oppvekst	185 033 749	189 288 097	-4 254 348
Helse og omsorg	165 752 435	168 325 712	-2 573 277
Service og kultur	8 795 396	9 903 763	-1 108 367
Politisk verksemd	3 091 600	3 081 292	10 308
Teknisk	29 405 900	28 152 218	1 253 682
Sjølvcosttenester	0	-106 183	106 183
Utvikling	4 600 621	5 502 997	-902 376
Barnevern Volda kommune	15 281 253	16 876 667	-1 595 415
Sum sektorane	438 684 804	450 237 367	-11 552 563
Fellesutgifter /fellesinntekter	-5 043 039	4 979 059	-10 022 098
Sum totalt	433 641 766	455 216 426	-21 574 660

(*) = negative tal indikerer mindreforbruk i høve til budsjett

Tabellen ovanfor viser at sektorane hadde eit samla netto mindreforbruk på kr. 11 012 283,- i 2015.

Vi ser at kapittelet for Felles utgifter og inntekter kan vise til eit netto mindreforbruk på kr 10.235.356,- og kan i hovudsak forklarast ved premieavvik på pensjonsområdet (sjå kapittel 4.10 for meir informasjon). Dersom vi ser heile tenesteproduksjonen i samanheng (og inkluderer felles utgifter/inntekter), så får vi eit netto mindreforbruk på kr. 21 247 639,-.

4.2 PERSONAL OG ORGANISASJON

Sektor	Rekneskap 2015	Regulert budsjett 2015	Avvik
Personal og organisasjon	9 929 360	11 651 797	-1 722 437

Folkehelse

Folkehelsearbeidet i personal og organisasjonsstaben dreier seg om å ha fokus på arbeidsmiljøet. Målet er å ha godt samarbeid og godt miljø mellom dei tilsette. Det er viktig med informasjon og at alle føler seg verdsette. Dette påvirkar arbeidet og tenestene staben yter til resten av kommunen.

Det fysiske arbeidsmiljøet er blitt betra siste året ved at alle kontor har fått ventilasjon og alle tilsette har fått heve/senke skrivebord.

Årsverk og stillingar

Personal og organisasjon har pr. 31.12.15 til saman 11,79% stillingsressursar fordelt på 17 personar.

- Personalsjef 100%
- Løn- og personalmedarbeidarar 520%
- Lærlingekoordinator 30%
- IKT-personale 300%
- Rådgjever innvandring 50%
- Ansvarleg Kvalitetslosen 10%
- Retrettstilling 34%
- Hovedtillitsvalde og hovedverneombod 135%

Staben består av 10 kvinner og 7 menn.

Omtale av 2015

Personal og organisasjon

Året 2015 har vore eit krevjande år med vakanse i stillingar i tillegg til nokre nye medarbeidarar.

Vi har hatt fokus på dei dagleg arbeidsoppgåvne og hatt lite tid til å jobbe strategisk og framtidsretta. Året har vore det første året med A-meldingen, noko som har krevd ein del meirarbeid for å få til å fungere.

Aktivitet:	2011	2012	2013	2014	2015
Handsama saker i tilsetjingsutvalet	95	100	65	75	98 (232 tilsetjingsvedtak)
Handsama saker i administrasjonsutvalet	4	1	1	1	4
Handsama saker i arbeidsmiljøutvalet	0	7	8	7	6
Tal løns- og trekkoppgåver	2089	2133	2186	2331	2549
IA utval	4	4	2	2	1

Rådmann, personalsjef og personalkonsulent gjennomfører månedlege kontaktmøte med dei tilsette sine organisasjonar (hovudtillitsvalde). Målet med møta er open dialog og informasjonsutveksling.

Stamina Hele AS samarbeider med kommunen om å oppfylle våre pliktar innan bedriftshelseteneste. Det vert utarbeida aktivitetsplan for året saman med bedriftshelsetenesta.

Både NAV, NAV Arbeidslivssenter og Stamina deltek på møta i IA-utvalet.

Personalsjef eller personalkonsulent deltek på dialogmøte etter melde behov frå avdelingane.

IKT

Mykje av fokuset dette året har vore samarbeidet med SSIKT, førebuing og flytting av tenester til driftssenteret der. Vi har migrert over 1000 brukerkontoar til SSIKT.

Det har også vore ein del arbeid med nye Øyra skule som held fram vidare.

IT-leiar fekk permisjon for å prøve seg i ei anna stilling. Vi har i den samanheng fått inn ein vikar som har som hovudområde å ta generell support, primært 1. linje.

Det er også jobba med å ferdigstille fibertilknytning både til Bratteberg skule, Vikebygda skule og Hamna 20 i tillegg til fiberen til Ørsta. Det har vore eit svært krevjande år med mange nye oppgåver og for lav bemanning

Innvandring

Tabellen under viser status på busetjings- og integreringsfeltet i Volda kommune 2010-2015.

Aktivitet	2015		2014		2013		2012		2011		2010	
Busetjing av flyktningar	40		30		29		35	2 off	30		46	7 off
		32 asy		26 asy		21 asy		19 asy		15 asy		25 asy
		9 fam		6 fam		3 fam		8 fam		9 fam		4 fam
		8 em		5 em		5 em		6 em		6 em		10 em
Tal flyktningar inkl. fam som utløyer integreringstilskot	157		159		166		157		156		138	
Flytting i integrerings-tilskotsperioden	11		12		11		8		7		11	
Tal deltakarar i introduksjonsprogram	56		47		49		53		51		51	
Avslutta program	15		20		19		20		18		13	
Deltok mindre enn to år	8		7		7		4		8		4	
Stans grunna høgt fråver, atferd, flytting	1		0		2		0		1		0	
Overgang til NAV-tiltak, anna	4		2		3		5		6		5	
Overgang til grunnskule	0		3		4		3		2		4	
Tal deltakarar med overgang til arbeid/utdanning	10 (7+3)		11 (6+5)		10 (2+8)		11 (6+5)		6 (5+1)		4 (4+0)	
	Volda 67%		Volda 55 %		Volda 53%		Volda 56%		Volda 33%		Volda 31%	
			Nasjonalt 44%		Nasjonalt 47%		Nasjonalt 47%		Nasjonalt 47%		Nasjonalt 42%	

(off=overføringsflyktning, asy=busett frå asylmottak, fam=familiesameinte, em=einslege mindreårige)

Flyktningane som var busett i 2015 er frå Eritrea: 22, Afghanistan: 8, Syria: 4, Palestina: 4, Somalia: 1 og Sudan: 1.

Volda kommune er ei av satsingskommunane til staten i arbeidet med busetjing og integrering av flyktningar, og den forpliktande samarbeidsavtalen mellom kommunen og IMDi vart fornya med fire nye år, for perioden 2015-2018. Kommunen er dermed i posisjon til å søke tilskot til utviklingsprosjekt for å betre busetjings- og kvalifiseringsarbeidet, og resultata i norskopplæringa og introduksjonsprogrammet. Det er viktig at arbeidet er berekraftig, at vi har resultatfokus og når måltala for overgang til arbeid/utdanning. Statlege finansierte utviklingsmidlar gir rom for innovasjon og proaktiv tilnærming, og auka kunnskap og tiltakskapasitet for å gi gode og tilpassa busetjings- og kvalifiseringstiltak. I 2015 fekk vi tilskot frå IMDi til prosjektet *Kvalifisering til lokalt arbeidskraftbehov*. Vi har lukkast å få fleire deltakarar over i arbeid/utdanning og bli sjølvberga økonomisk, etter avslutta introduksjonsprogram. I snitt er 82% av flyktningane som bur i kommunen eitt, to og tre år etter avslutta introduksjonsprogram, sjølvberga økonomisk.

Gjennom Husbanken har vi fått tilskot til utviklingsprosjektet *God og effektiv busetjing av flyktningar*, der vi m.a. har delteke i Møreforsking sitt prosjekt *Å koordinere det fragmenterte*. Vidare er det arbeid med utgreiing av modellen *Frå leige til eige* og rutinar for *Privat leige av bustad*, som skal ferdigstillast i 2016.

Det er søkt utviklingsmidlar frå NAV og IMDi til tre ulike utviklingsprosjekt i integrerings- og kvalifiseringsarbeidet i 2016.

Etikk

Dei etiske retningslinene er kjende for dei tilsette i staben og vert følgde.

Økonomi

Budsjettert ramme var på vel 11,6 mill. medan rekneskapen syner eit netto forbruk på kr. 9,9 mill. Staben hadde eit mindreforbruk på 1.722.437 i høve til budsjett. Avviket skuldast langt på veg at det har vore vakanse i stillingar, samt høgare refusjonar enn rekna med. På grunn av den kommunale økonomien så har vi heile tida hatt ein restriktiv holdning bruk av midlar.

Rapportering på mål

MÅL	RESULTAT	KOMMENTAR
<u>IKT</u> Brukarane skal vere tilfredse med dei tenestene IKT yter.		
IKT-investeringar skal gi positiv kost/nytte		Grunna stort arbeidspress er ikkje alle prosjekt gjennomført.
<u>Innvandring</u> Busetje 25 flyktningar i samsvar med gjeldande k-vedtak og samarbeidsavtale med IMDi.		Ramma for busetjing vart auka i 2015, frå 25 til 40 i k-sak 66/15 i møte 18.06.15.
50% av flyktningane skal bu i privat bustad innan tre år etter busetjing.		Det vert i dag nytta få kommunale bustader til busetjing av nye flyktningar. I 2015 vart 55% av flyktningane busett direkte i private bustader.
30% av flyktningane skal eige privat bustad innan seks år etter busetjing		Vi har ikkje statistikk som gir grunnlag for å måle resultatet. Fleire flyktningar har kjøpt eigen bustad siste åra. Berre i 2015 kjøpte seks familiar eigen bustad, innan seks år etter busetjing.

<u>Løn og personal</u> Profesjonell rekruttering som fremjar Volda kommune som arbeidsgjevar		
Sjueoppfølging som fremjar nærver		Har hatt fokus på sjukefråversoppfølging, men skulle satsa noko meir på nærver og sjukefråversførebygging
Tilsette og leiarar får pålitelege svar på spørsmål		
Korrekte tenester til rett tid		Grunna stort arbeidspress så ligg vi noko på etterskot i somme saker
Initiere og gjennomføre utviklings- og omstillingsprosjekt for å effektivisere tenesteproduksjonen og auke kvaliteten		
Koordinere og bistå i gjennomføring av omstillings- og effektiviseringsprosessar		
<u>Felles for heile staben:</u> Nærver min 97 %		Målet blei ikkje nådd. Nærver på 91,79%
Medarbeidarsamtale med alle tilsette		På grunn av skifte av personalsjef så har det ikkje vore gjennomført medarbeidrsamtale med tilsette
Initiere innovative/nytenkjande tiltak		

4.3 ØKONOMISTABEN

Sektor	Rekneskap 2015	Regulert budsjett 2015	Avvik
Økonomi	5 397 215	6 283 840	-886 625

Folkehelse

Folkehelsearbeid inneberer å svekke det som medfører helserisiko, og styrke det som bidreg til betre helse. Avdelinga har fokus på det psykiske arbeidsklimaet internt, gjennom utstrakt samarbeid og godt miljø mellom arbeidstakarane. Den fysiske delen vert teke omsyn til ved å kjøpe heve og senke bord når det er behov for det, samt at kontora ligg slik til at det vert ein del gåing.

Årsverk og stillingar

Økonomistaben består pr 31.12.2015 av 10 personar (930 % stillingsheimlar):

- Økonomisjef
- Økonomikonsulent (arbeid med rapportering, budsjett og økonomiplan, årsmelding, samt diverse anna)
- Rekneskap samt diverse utfakturering (Rekneskapssjef + 250%)
- Skatt og innkrevjing (skatteoppkrevjar + ca 50% konsulentstilling)
- 230% til diverse anna (skanning av faktura, bustøtte, startlån, eigedomsavgifter, eigedomsskatt, sal av tomter osv)

Staben består av 70 % kvinner og 30 % menn.

Omtale av 2015

Rapportering gjennom året

Det vart utarbeidd månadsrapportar for februar, mars, mai, juni, september, og oktober. Tertialrapportane (april og august) kom i tillegg. Månadsrapporten for november ble utarbeidet bare administrativt og ikkje handsama politisk.

Etikk

Dei etiske retningslinene for Volda kommune er kjende i staben.

Økonomi

Tildelt ramme var kr. 6.283.840,-, medan rekneskapen syner eit netto forbruk på kr. 5.397.215,-. Avdelinga har med andre ord hatt eit mindreforbruk på kr. 886.625,- i høve budsjett. Vakanse og permisjon i stillingar, samt meirinntekter i høve til budsjettet er hovudforklaringane til mindreforbruket.

Rapportering på mål

MÅL 2015	RESULTAT	KOMMENTAR
Vere à jour med føring av rekneskapen gjennom året, og utarbeide tertialrapporter og årsrekneskap i samsvar med lov og regelverk		
Innfordring av korrekte skatter og avgifter til rett tid, samt vere ajour med innfordringa av kommunale krav		
Betale fakturaer til rett tid		Dette føreset at avdelingane attesterar og tilviser i god tid før betalingsfristen.
Økonomireglement som gir god internkontroll		Det har vore god utvikling i oppfølging av økonomistyring, men det står att å samle rutinene i eit samla økonomisk internkontrollsystem som vert distribuert og følgt opp med opplæring i organisasjonen.
Sektorane oppleve god støtte og opplæring		Det er ikkje gjort måling på dette.
Økonomirapportering basert på gode oppdaterte rekneskapsgrunnlag, tidleg oppdaging av ev avvik og prognoser som gir god oversikt over økonomisk status		
Nærver min 93,1 %		
Medarbeidersamtale med alle tilsette		Det vart gjennomført medarbeidersamtale med 80 % av dei tilsette i økonomistaben.
Initiere innovative/nytenkjande tiltak		Har generelt fokus, men ikkje noko konkret tiltak i perioden.

4.4 NAV/ Sosialavdelinga

Sektor	Rekneskap 2015	Regulert budsjett 2015	Avvik
NAV Kommune	8 444 817	8 448 331	-3 514

Folkehelse

Arbeidslina ligg til grunn i NAV, fokus på arbeid skal vere ein raud tråd i det meste av arbeidet vårt. NAV sin verksemdstrategi har m.a. «arbeid først» som mål. Forsking viser at det å vere utan arbeid aukar dødeligheit, helseproblem og forbruk av helsetenester. Å kome tilbake til/vere i jobb/aktivitet aukar sjølvkjensla og gir betre både generell og psykisk helse.

Høg yrkesdeltaking gir det einskilde menneske økonomisk sjølvstende og handlingsrom, og er samstundes den viktigaste arenaen for sosial inkludering. Å lukkast med å styrke brukarane sine mogelegheiter for å kome i arbeid/aktivitet, er eit viktig bidrag i eit folkehelseperspektiv.

Antal årsverk/stillingar

	Tal stillingar	Kjønn M K	Stillingsstorleik (antal 50% >)	Totalt årsverk
*Volda	4 - rettleiarar/ sosialkuratorar	Kvinner – 4	2- 100% 1- 80% 1 - 20%	3,0 + 0,25
*Ørsta	6 - rettleiarar/ sosialkuratorar	Kvinner – 6	3 – 100% 1 – 85% 1 – 50% 1 – 40%	4,75 + 0,25
*Volda/Ørsta				
+ NAV M&R	1 -sosialkurator/ Rettleiar	Kvinne - 1	1 – 100%	0,5 statleg finansiering
(kommunal stilling)				8,75 komm.

				årsverk
Stat				
*Ørsta/Volda	15,53 - rettleiarar 1 - leiar	Kvinner – 14 Menn - 4	15 – 100% 1 – 80% 1 -50%	15,80 + 0,5 (0,5 årsv. er del av kommunal stilling)

Vakanser 2015:

Antal årsverk	Periode	Årsak
1,0	010115 - 300415	Nyoppretta stilling. Tid til rekruttering medførte at ein ikkje fekk tilsett nokon før frå 010515. Stillinga skal delast mellom Ørsta (25%) og Volda (25%) kommuner, samt NAV M&R (50%).

*Volda kommune pr. 311215: 3,25 faste årsverk. I dette ligg 0,2 årsverk til gjeldsrådgjeving og 0,25 årsverk til del av stilling delt mellom Volda og Ørsta kommuner, samt NAV M&R.

*Ørsta kommune pr. 311215: 5,0 faste årsverk. I dette ligg 0,4 årsverk til gjeldsrådgjeving og 0,25 til stilling delt mellom Volda og Ørsta kommuner, samt NAV M&R.

*Stat, samla Ørsta/Volda pr. 311215: 17,03 faste årsverk. I dette ligg 1,0 årsverk til marknadskoordinator for Sunnmøre, 0,5 årsverk til settekontor, 0,2 årsverk til besluttarrolle og 0,5 årsverk til delt stilling mellom NAV M&R og Volda og Ørsta kommuner.

OMTALE 2015

Hovedmål	Delmål (arbeidsmål)
- Ein velfungerande arbeidsmarknad med høg yrkesdeltaking - Eit inkluderende samfunn som sikrar alle moglegheit til deltaking - Sikre økonomisk tryggleik for den einskilde - Bekjempe fattigdom og utjamne økonomiske og sosiale ulikskapar - Ei helheitleg, effektiv og brukerorientert arbeids- og velferdsforvaltning	- Fleire i arbeid og aktivitet og færre på stønad - Eit inkluderende arbeidsliv - Verksemder med ledige jobbar får dekkja sitt behov for arbeidskraft - Bidra til at personar med nedsatt funksjonsevne kan ha ein aktiv kvardag - Eit økonomisk og sosialt bærekraftig pensjonssystem - Betre leviekåra for dei vanskelegast stilte - Tenester og informasjon tilpassa brukarane sine behov - Rett stønad til rett tid - Effektiv drift og god gjennomføring av reformer

NAV har også i 2015 jobba mot ovannemnde hovedmål og delmål. Prioriterte målgrupper har vore personar med nedsett funksjonsevne, sjukmelde, ungdom, innvandrar og langtidsledige. Til grunn for arbeidet vårt ligg verksemdstrategien for Arbeids- og velferdsetaten og styringsdokument frå Arbeids- og velferdsdirektoratet. Både Mål – og disponeringsbrev for den statlege delen av NAV og Nasjonale mål, hovedprioriteringar og tilskott innanfor dei sosiale tenestene i arbeids- og velferdsforvaltninga (Kommunebrevet), gir retning og val av satsingsområder. Kommunen sine satsingar og prioriterte områder har vore styrande på lik line med statlege føringar.

Også i 2015 har mykje fokus og ressursar gått til å få vårt relativt nye kontor til å fungere på ein god og effektiv måte. Å slå saman to kontor, med to ulike kulturar, samt å skulle jobbe opp mot to kommuner med ulik organisering og ulike kulturar, har vore krevjande.

Vi har dette året jobba vidare med å finne felles form og rutiner både internt og ut mot kommuner og samarbeidspartar. Vi har jobba mykje med arbeidsmiljø og nærvær, samt med kompetanseheving. Veiledningsplattformen, metodikk og verktøy for kompetanseheving i høve veiledning av/samtale med brukarar, har vorte innført. Leiar har gjennom året delteke på leiarutviklingsprogram. Vi har hatt auka fokus på kvalitetsheving i både arbeid og brukarmøter.

Vi starta i august -15 opp eigenvurdering (tilsyn) av våre kommunale tenester i NAV-kontoret. Dette er i regi av Fylkesmannen. Arbeidet er framleis pågåande og skal slutførast våren -16.

Gjennom året har vi hatt auka fokus på arbeidslina, marknadskompetanse og samarbeid med arbeidsgjevarar og næringsliv. Dette er avgjerande for å få fleire av våre brukar ut i arbeid og aktivitet, og for at færre vert gåande på stønad.

Elles har mykje av våre ressursar gått til råd/retteleing og økonomisk bistand. Vi har jobba for å auke fokus på, og deltaking i, kvalifiseringsprogrammet. Arbeid med gjeldsrådgjeving og bustadproblematikk (midlertidig bustad) har også dette året vore gjeldande.

Opplæring/kurs i regi av Fylkesmannen har vore prioritert for alle tilsette også i 2015.

Aktivitet:

År	Antal mottakarar av Sosialhjelp	Antal saker	Antal månader med utbetaling, gj.snitt	Sakshandsamingstid, gj.snitt i dagar
2011	125	722	5,13	18,23
2012	159	793	4,90	16,86
2013	164	800	4,62	27,93
2014	154	622	4,73	20,33
2015	165	621	4,09	14,47

Vi ser av utviklinga at vi i 2015 har hatt noko fleire brukarar enn året før, likevel har vi om lag likt antal saker. Gjennomsnittleg sakshandsamingstid har gått noko ned og stønadslengda er også redusert.

Økonomi:

Årsrekneskapen for 2015 viser eit meirforbruk på kr. 496.486,- samanlikna med det opphavlege budsjettet. Dette skuldast i hovudsak auke i utbetaling av sosialhjelp. Det vart vedteke ei tillegsløyving på kr 500.000 på slutten av året, og det endelege resultatet etter dette vart eit mindreforbruk på kr 3.514,-.

Vi ser fylgjande utvikling vedr. utbetaling av sosialhjelp:

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Utbetaling av sosialhjelp						
Overføring til andre (norske)	1.700.580,-	1.522.276,-	1.350.325,-	1.357.949,-	2.278.091,-	2.787.181
Overføring til spesielle grupper (flyktning)	2.813.639,-	1.517.240,-	1.858.239,-	2.048.067,-	2.138.289,-	2.966.236
Lån			37.984,-	9000,-	37.074,-	95.821,-
Samla:	4.514.219,-	3.039.516,-	3.208.564,-	3.406.016,-	4.453.455,-	5.849.238
	2012		2013		2014	
	Norske	Flyktning	Norske	Flyktning	Norske	Flyktning
Livsopphald	628.564	890.238	584.212	1183.736	1175.721	1021.295
Husleige	336.142	353.367	367.956	402.114	653.424	470.130
Straum	105.300	186.601	151.764	178.484	73.565	114.084
Etablering	58.933	62.693	49.348	67.600	22.086	94.499
	2015					
	Norske			Flyktning		
Livsopphald	1362.333			1225.322		
Husleige	595.148			490.718		
Straum	102.519			142.816		
Etablering	63.080			222.323		

Tala viser ein auke i utbetaling av sosialhjelp i 2015, samanlikna med året før. Dette er samanfallande med utviklinga i landet. Postane med størst auke er stønad til livsopphald, husleige og stønad til etablering til flyktningar. NAV legg til grunn statlege rettleiande satsar for utmåling av sosialhjelp. Satsane vert regulerte sentralt kvart år. Vi ser at m.a. auke i

buutgifter dei seinare åra har ført til at fleire brukarar har mindre att til eige livsopphald, og difor kan ha rett til høgare stønad til livsopphald frå NAV enn tidlegare år.

Resultatmål:

1. Nå måltala i Kvalifiseringsprogrammet – målet er ikkje nådd
I 2015 hadde vi 6 deltakarar i programmet. 3 er framleis i KVP. Ein er avslutta til anna NAV-tiltak, ein til status ukjent og ein til arbeidsavklaringspengar.
2. Ingen langtidsmottakarar (over 26 veker) under 25 år, som har sosialhjelp som hovedinntektskilde – ikkje nådd
Truleg for ambisiøst mål.
3. Gjennomsnittleg sakshandsamingstid under 21 dagar – målet er nådd.
4. Sjukefråvere under 6,7% - målet er ikkje nådd. Få tilsette gir fort utslag på sjukefråversprosenten. Fråværet er ikkje arbeidsrelatert.

NAV-kontoret styrer etter eit statleg målstyringssystem, målekort. Dette inneheld i utgangspunktet statlege indikatorar og måltal, der vi sjølve også kan legge inn kommunale parameter. Etter samanslåing av kontora har det vore utfordringar med å få på plass nytt, felles målekort for kontoret. Frå 1. mai -14 har vi difor ikkje hatt reine kommunale indikatorar på dette.

4.5 OPPLÆRING OG OPPVEKST

Sektor	Rekneskap 2015	Regulert budsjett 2015	Avvik
Opplæring og oppvekst	185 033 749	189 288 097	-4 254 348

Folkehelse

Undersøkingar som *Ungdata* viser at mange unge slit med si psykiske helse. Overvekt er også ei utfordring som må møtast med informasjon og førebyggjande arbeid. Tenestene under opplæring og oppvekst har psykisk helse og kosthald som satsingsområde.

Godt kvalifiserte og engasjerte vaksne i barnehagar, skular og på helsestasjonen er ein av dei viktigaste ressursane kommunen har for å medverke til god psykisk og fysisk helse hjå barn og unge. Det er kvaliteten på det daglege arbeidet som er avgjerande for resultat av arbeidet.

Hausten 2015 vart det rekruttert ny kommunepsykolog som tek til i stillinga etter påske 2016. Kommunepsykologen blir ein viktig ressurs for sektoren.

Klima

I det faglege arbeidet i skulane er haldningar og kunnskap om klima integrert i fleire av kompetansemåla i skulen. Haldningar og kunnskap om klima er integrert i fagområda i rammeplanen for barnehagane sitt innhald, og barnehagane driv haldningsskapande arbeid gjennom heile året.

Etikk

Dei etiske retningslinjene er kjende for dei tilsette i sektoren og vert følgde.

Innkjøpspraksis

Alle som gjer innkjøp i sektoren kjenner til regelverket om offentlege innkjøp og det er ein føresetnad at dette vert følgd.

Årsverk og stillingar 2015

	Tal stillingar		Menn		Kvinner		Årsverk	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Stab+logoped	6	6	1	1	5	5	5,4	5,9
Grunnskule, SFO, kulturskule og vaksenopplæring inkl norskoppl	241		56	54	185	190	175,2	180,7*
Spesped førskule	2		0	0	2		1,6	1,9
Kommunale barnehagar	84		4	1	80	83	64,9	67,67
Helsestasjon	13		0	0	13	13	9,15	9,65**
Sum	337		67		271		261	265,82

*Auke med 2,5 årsverk knytt til undervisning av EMA

**Auke frå november 2015 knytt til asyl

Sjukefråvær

I 2015 hadde sektoren eit samla sjukefråvær på 6,73 %. For sektoren samla sett har det vore ein nedgang i sjukefråværet på 18,42 % frå 2014 til 2015. I 2014 var sjukefråværet på 8,25 %.

Nokre delar av sektoren har høgare sjukefråvær enn andre, og det er særleg barnehagedrifta med 10,26 % sjukefråvær som dreg opp snittet for sektoren. Mindre enn halvparten av skulane har meir enn 5 % sjukefråvær, og ein ser at det er SFO som oftast dreg opp snittet.

Det er retta merksemd mot fråværet, og leiarane er tett på medarbeidarane som har høgt fråvær. Ofte er det eldre arbeidstakarar som etter eit langt yrkesaktivt liv har kroniske helseplager som i periodar vanskeleg samsvarar med arbeidsoppgåvene. I nokre barnehagar er det tilsett faste vikarar løna av sjukepengar ein av erfaring veit vil kome i løpet av året. Dette ser så langt ut til å verke positivt.

Omtale av 2015

2015 har vore eit spanande og krevjande år for opplæring og oppvekst. Sektoren har ansvar for eit breitt tenesteområde:

- ✓ Jordmorteneste
- ✓ Helsestasjon
- ✓ Skulehelseteneste
- ✓ Logoped
- ✓ Barnehagedrift
- ✓ Spesialpedagogiske tiltak for barn i føskulealder
- ✓ Grunnskuledrift
- ✓ Vaksenopplæring
- ✓ Norsk- og grunnskuleopplæring for einslege mindreårige asylsøkarar i mottak
- ✓ Norskopplæring for innvandrarar og vaksne asylsøkarar i mottak
- ✓ Introduksjonsordninga

Ny organisering har knytt nye og sterkare band mellom tenesteområda som arbeider med barn og unge, og saman arbeider ein no meir strukturert og målretta. Tenesteområda samhandlar særleg i det førebyggjande arbeidet retta mot psykisk helse og kosthald.

Det har teke tid å etablere gode og tenlege strukturar og rutinar, og sektoren justerer framleis der oppvektsjefen ser det er formålstenleg.

Eitt av tiltaka i det tverrfaglege arbeidet er ressursteamet for barn og unge, som etter oppstarten mot slutten av 2014 viste seg å kome i møte eit stort behov i barnehagane og skulane.

Helsestasjon

Psykisk helse i skulen har eit sterkt fokus. I 2015 blei det innført eit program for ungdomsskulane, «*Psykisk helse i skolen*». Dette er innført i eit samarbeid mellom skule og skulehelsetenesta. Helsesøster gir også tilbod om jentegruppe i 9. klasse ved Volda ungdomsskule. I skulehelsetenesta vert verktøyet «*Psykologisk førstehjelp*» nytta.

I skulehelsetenesta blei det sett fokus på kvardagsvanane si betydning for læring. I samarbeid med fysioterapitenesta var det etablert eit opplegg for temakveld for 1.klasse-foreldre på kvar av sentrumsskulane, og ein utkantskule med 1.-4. klasse-foreldre. Temakvelden har overskrifta: **Kosthald, fysisk aktivitet og læring – kvardagsvanane si betydning for borna våre**

Volda busette i 2015 40 flyktningar mot tidlegare 28. Talet på faste plassar for vaksne asylsøkarar har auka frå 145 (160 frå nov. 2014) til 190 faste plassar. Hausten 2015 blei det i tillegg etablert mottak for einslege mindreårige asylsøkarar (EMA) med 40 plassar. Helsestasjonen fekk då tilført ei 50 % stilling knytt til mottakssamtalar og vaksining. Forebyggjande arbeid med «mor – barn grupper» har blitt nedprioritert grunna ressursmangel.

Jordmor fekk auka stillingsressurs med 15% for å kunne følgje betre opp alle gravide flyktningar og asylsøklarar som kjem. Jordmor skal også ta del i gruppeundervisning i kvinnehelse.

Helsestasjonen har tilpassa Helsedirektoratet sitt konsept «Bra mat for betre helse» til asylsøkarar og flyktningar i samarbeid med læringssenteret. Helsestasjonen fekk tildelt Volda kommune sin innovasjonspris for dette arbeidet.

Kvar torsdag er det etablert open helsestasjon, som er ein uformell møteplass for mor og barn. Ein gong pr månad har vi tema med m.a. helsesøster, fysioterapeut eller tannpleiar. Alle som har født vert også invitert til ei samling i barselgruppe med jordmor og helsesøster 6-8 veker etter fødsel.

Ørsta kommune har inngått samarbeid med Volda kommune om felles helsestasjon for ungdom, aldersgrense opp til 23 år. Volda held lokale og legeressurs og Ørsta gir ein årleg kompensasjon samt at dei stiller med ei helsesøster.

Utfordringane for 2016 er å få på plass eit tilbod for oppfølging av psykisk helse til dei med minoritetsbakgrunn og etablere eit tverrfagleg team for minoritetshelse, og å kunne gi tilbod i barselomsorga etter dei nyaste nasjonale retningslinjene. Det er framleis ei utfordring å kunne samhandle godt elektronisk med samarbeidspartnarar, sidan helsestasjonsprogrammet HsPro har vanskar med å levere godt nok program.

Barnehage

Kommunen har 13 heildagsbarnehagar, sju kommunale og seks private barnehagar. I tillegg til heildagsbarnehagar så har Volda kommunen opne barnehage som er open ein dag i veka.

Kommunen har god barnehagedekning. Det er auka pressområde på Mork/Egset, og ikkje alle barn i nærområdet som får barnehageplass i Mork barnehage.

Det er med uro vi ser på det fysiske miljøet vi tilbyr barn og tilsette i dei kommunale barnehagane. Barnehagane har trong for å betre det fysiske miljøet for å stette krava til ein moderne barnehage. Det er fleire kommunale barnehagar som ikkje har tilrettelagt arbeidsplassar til barnehagelærarane.

Dårleg utbygd infrastruktur i barnehagane gjer det vanskeleg å møte barna og dei tilsette sine behov for å nytte teknologiske hjelpemidlar i det daglege arbeidet.

Voldaprojektet er ein del av studien ”Barn i Midt-Noreg”. Prosjektperioden er frå 2013-2017 og alle barnehagane i Volda kommune er med. Prosjektet skal gje personalet i barnehagane meir kunnskap om psykisk helse hos barn i barnehagen. Det blir gjennomført forskning for å sjå effekten av opplæringa, og for å få meir informasjon om psykisk helse for barn i denne aldersgruppa.

Alle barnehagelærarane i kommunen fekk tilbod om å ta rettleiarutdanning. Studiet er eit samarbeid med Høgskulen i Volda og Ørsta kommune. Det er totalt 42 barnehagelærarar som tek studiet.

Det er totalt ni barnehagelærarar som tek del i ”Nytt på Nytt”. Dette er eit rettleiingstilbod til nyutdanna, i regi av Høgskulen i Volda.

Assistentane har fått tilbod om å ta del på assistentopplæring i regi av barnehagenettverket Sjustjerna, og det er Ørsta vidaregåande skule som har ansvar for det faglege innhaldet. Tre assistentar frå Volda tek del på denne kompetansehevinga.

Åtte av barnehagane i Volda kommune er i gang med leiaropplæring. Målet er å utvikle barnehagane i kommunen til meir lærande organisasjon gjennom tydeleg leing og merksemd på kvaliteten i det daglege arbeidet med barna

Det er etablert nettverk for støttepedagogane i dei kommunale barnehagane der spesialpedagogane har ansvaret for det faglege arbeidet.

Gjeldande frå 01.05.2015 vart det innført redusert foreldrebetaling. Den nasjonale ordninga går ut på at eit hushald ikkje skal betale meir enn 6 % av inntekta si til ein barnehageplass. I 2015 gjeld dette for hushald med samla årsinntekt under kr 473 000,-. Frå 01.08.2015 vart det i tillegg innført 20 t gratis opphaldstid for alle 4- og 5-åringar, og barn med utsett skulestart, og som bur i hushald med årsinntekt under kr 405.000,-.

Våre satsingsområder det siste året: Voldaprojektet, mentorutdanning, Nytt på Nytt, leiaropplæring og assistentopplæring vil bidra til at vi skal nå målet om å tilby gode barnehagar med høg kvalitet. Vi meiner at kompetansehevinga vi har sett i gang vil på sikt lette arbeidet for dei tilsette og samtidig sikre kvaliteten overfor barn og føresette.

I 2015 vart det gjennomført tilsyn i tre barnehagar.

Grunnskule

Bygginga av ny Øyra skule er godt i gong, og både elevar og tilsette gler seg over dette. Likevel er det med uro ein må konstatere at dei mange elevane i sentrum manglar tilfredsstillane kroppsøvningsfasilitetar som inkluderer basseng.

Også ved Volda ungdomsskule er det behov for utbetringar/rehabilitering for å kunne møte krava til den standarden og funksjonalitet ein set i dag.

Ein avtale med Høgskulen i Volda gir skulane noko tid i bassenget på Idrettsbygget. Oppvekstsjefen skulle gjerne sett at elevane hadde meir tid i basseng for å kunne sikre at elevane har gode symjeferdigheiter og at ein elles har tilstrekkeleg tid til at elevane når dei nye kompetansemåla i læreplanen.

Dei eldste elevane på Øyra skule nyttar tid Volda kommune disponerer i Voldahallen. Det har gitt elevane eit noko betre tilbod.

Åtte lærarar byrja i 2015 på vidareutdanning gjennom den statlege satsinga på vidareutdanning for lærarar: *Kompetanse for kvalitet*.

Ved sidan av den ordinære grunnskuledrifta er det stor utviklingsaktivitet i skulane. Hausten 2015 arbeidde skulane i nettverk med å utarbeide læreplanar i norsk, engelsk og matematikk. Ved sidan av læreplanane, ser ein stor eigenverdi i samhandling på tvers av skulane i kommunen.

Volda ungdomsskule avslutta si deltaking i ungdomsstegssatsinga ved årsskiftet. Det neste store satsinga i Voldaskulen er den statlege satsinga *Vurdering for læring*.

Det er etablert gode nettverk mellom skulane innan spesialundervisninga, språkopplæringa for elevar frå språklege minoritetar og psykisk helse. Hausten 2015 vart det innført program for psykisk helse på ungdomssteget.

Vaksenopplæring

Det har også vore stor aktivitet ved Volda læringssenter, som tilbyr grunnskuleopplæring for vaksne og norskopplæring for innvandrarar og asylsøkarar i mottak. Det har etter måten vorte ein stor skule, og verksemda inkludert programrådgjevarane i introduksjonsordninga kan vise til gode resultat. 66 % av flyktningane busett i Volda har kome seg ut i skule/arbeid to månader etter enda introduksjonsprogram.

Hausten 2015 vart det oppretta mottak for einslege mindreårige asylsøkarar. På kort tid vart det etablert eit grunnskuletilbod med vekt på norskopplæring for 40 unge asylsøkarar. Tilbodet er lokalisert til nyinnreidde lokale ved Volda læringssenter.

Kulturskule

Kulturskulen har oppretthalde nivået på drifta frå 2014. Kulturskulen har lenge hatt ringe kår i dei lokala skulen held til i. Kulturskulen skal flytte til nye Øyra skule når den står ferdig, og dei tilsette ser fram til realiseringa av den nye skulen. Samlokalisering med Øyra skule kan også gje moglegheiter for nye samarbeidsformer.

Økonomi

Opplæring og oppvekst fekk tildelt ei ramme på kr. 191.788.097,- for 2015. Denne ramma vart seinare regulert ned til kr. 189.288.097,-. Rekneskapen viser eit forbruk på kr. 185.377.474,-. Sektoren har med andre ord hatt eit mindreforbruk på kr. 4.254.348,- i høve til regulert budsjettamme.

Det er to hovudforklaringar på mindreforbruket:

1. Mindre tilskot enn budsjettert til dei private barnehagane.
2. Større inntekter enn budsjettert, særleg statlege tilskot til norskopplæring.

God økonomistyring og budsjett disiplin pregar sektoren. Dei seinare åra har talet på lærarstillingar vorte redusert, og innan barnehagedrifta er det gjort gode grep som har fått positiv økonomisk effekt utan å ramme innhaldet i barnehagane. Feriestenging, berre 100 % plassar og eigen kapitalsats som har gitt effekt på kapitalstilskotet i utrekninga av tilskota til dei private barnehagane, har redusert dei kommunale utgiftene.

Oppvekstsjefen har vanskar med å sjå at ein no kan hente ut meir gevinst i drifta av barnehagane og grunnskulane. Då må ein i tilfelle gjere strukturelle endringar.

Som ein ser av oversikta så er tilskotsatsen til dei private barnehagane lågare enn nasjonal sats for drift inkl. administrasjon. Volda kommune låg også vesentleg under nasjonal sats når det gjeld kapitaltilskot i 2015. Dei kommunale barnehagane er mellom dei eldste i kommunen, og sidan det vert investert lite i dei kommunale barnehagane, vert kapitalsatsen låg.

Tabellen under viser nasjonal sats og Volda kommune sin sats for 2015.

	Nasjonale satser 2015 pub. 01.12.2014					
	Per time			Per heltidsplass		
	Drift inkl. adm	Kapital	Totalt	Drift inkl. adm	Kapital	Totalt
Tilskudd ordinære barnehager - små barn	91,5	4,4	95,9	197 600	9 500	207 100
Tilskudd ordinære barnehager - store barn	44,5	4,4	48,9	96 100	9 500	105 600
	Volda kommune					
	Per time			Per heltidsplass		
	Drift inkl. adm	Kapital	Totalt	Drift inkl. adm	Kapital	Totalt
Tilskudd ordinære barnehager - små barn	88,9	1,7	90,6	191 985	3 714	195 699
Tilskudd ordinære barnehager - store barn	42,7	1,7	44,4	92 259	3 714	95 972

Målet er å drive dei kommunale barnehagane slik at tilskotet til dei private barnehagane ligg nær nasjonal sats. Oppvekstsjefen er nøgd med det økonomiske resultatet av drifta i 2015.

Rapportering på mål

MÅL 2015	RESULTAT	KOMMENTAR
Barnehageplassar til alle, også til dei som ikkje har lovfesta rett til barnehageplass.		
Informasjon på kommunen sine heimesider skal vere oppdatert.		På dette punktet har sektoren utviklingspotensiale
Gjennomføre fire tilsyn etter barnehagelova.		Tre tilsyn vart gjennomført
Gjennomføre systemrevisjon etter forskrift om miljøretta helsevern i tre barnehagar.		To tilsyn vart gjennomført
Oppdage barn som treng ekstra hjelp og støtte tidleg ved hjelp av kompetanseheving.		Kompetanseheving og auka merksemd har gjort sektoren betre, men trur likevel at det framleis er utviklingspotensiale på dette området
Utgifter til drift av kommunale barnehageplassar skal vere lik nasjonal sats.		
Medarbeidarsamtale med alle tilsette etter oppsett plan.		
Resultat frå nasjonale prøver og eksamen skal vere høgare enn fylkes- og landsgjennomsnittet.		Volda har betre eksamensresultat og grunnskulepoeng enn fylket og landet, men har ikkje nådd målsetjinga når det gjeld dei nasjonale prøvene
Tal på elevar med spesialundervisning og bruk av ressurs til spesialundervisning skal vere på nivå med 2014.		I 2015 har talet på elevar med spesialundervisning og ressursbruken til spesialundervisning gått noko opp
60 % av deltakarane i introduksjonsprogram skal gå over til arbeid eller vidaregåande utdanning etter avslutta program.		

Alle einslege mindreårige flyktningar skal gå ut med grunnskuleeksamen som kvalifiserer til vidaregåande skulegang og utdanning.		
Etablere gruppetilbod og implementere tverrfagleg drøftingsteam i barnehagar og i skular for å førebygge psykiske vanskar.		Tverrfagleg ressursteam er etablert
Styrke innbyggjarane sin kunnskap om kosthaldet si innverknad på helse.		Tilbod om opplæring for foreldre til 1. klassingar etablert
Barselomsorga skal følgje nasjonal fagleg retningslinje.		To besøk før veke 6 ikkje etablert

4.6 HELSE OG OMSORG

Sektor	Rekneskap 2015	Regulert budsjett 2015	Avvik
Helse og omsorg	165 752 435	168 325 712	-2 573 277

Folkehelse

Folkehelse er sentralt i all planlegging av helse- og omsorgstenester og for innbyggjarane i Volda. Omsorgsplan og demensplan er utarbeidd og politisk vedtekne, folkehelsearbeid er mykje omtalt der. Helse- og omsorg sine lågterskeltilbod som dagtilbod/aktiviseringstilbod med m.a. turar ut, middag utandørs med tilbereding av mat på bålpanne, scootertur, opparbeiding av åker, og nytt for året, ein gapahuk. Samarbeid Styrk og Hamna dagsenter med utlevering av strøbøtter, kulturelle spaserstokk og rullatormaraton. Rehabiliteringstilbod gjennom Klokkarstova, oppstart kvardagsrehabilitering, eit pasientretta tilbod for å styrke ”kvardagsferdigheiter”, med tanke på at folk skal kunne bu heime lenger. I tillegg førebyggjande heimebesøk og Frisklivssentralen sine gode tilbod. I tillegg arrangerer ein ulike kulturopplevingane som konsertar, sangstunder, filmar på storskjerm m.m.

Årsverk og stillingar/Organisering

2015 vart første heile driftsåret etter omorganiseringa i 2014. Det er åtte einingsleiarar sektorsjef. I tillegg er det oppretta teamleiarfunksjonar under einingsleiarane. Einingsleiarane har vore på plass heile året, men nokre teamleiarane manglar endå.

Tenestene i sektoren er mange, det er støttekontakt, omsorgsløn, brukarstyrt personleg assistanse og ulike avlastingstilbod. Vi har tilbod om dagsenter for eldre og dagsenter/møteplass for personar med psykiske vanskar og Hamna dagsenter. Vi yter hjelp i heimen på ulike nivå som heimhjelp, opplæring, heimesjukepleie, tryggjeiksalarm, matlevering, kvardagsrehabilitering m.m. gjennom heimetenestene, tenesta for funksjonshemma og tenesta for psykisk helse. HO har utleige av 154 omsorgsbustader og yter tenester til bebuarane i bustadane. I tillegg er utleigeansvaret for alle dei andre kommunale utleigebustadane lagt til sektoren sitt tildelingskontor. På slutten av året vart det starta planlegging av å redusere talet bueningar på Mork bustader, då ein over tid har hatt redusert tal bebuarar der. Dette er tenkt skal frigjere ressursar som kan nyttast på andre områder i sektoren. Dei sjukaste og mest hjelpetrengjande eldre får hjelp på sjukeheimen.

Tabell under viser at årsverk og stillingar i sektoren med følgjande spesifikasjonar:

Tal tilsette	Kjønn K/M	Stillingsstorleik 50%>	Totalt årsverk
352	306K/ 46M	62	249,15

Faste tilsette som fekk auka stilling i 2015:

Tal tilsette	Kjønn K/M	Gjennomsnitt % auke	Samla omgjerding til faste stillingar
15	15K/ 0M	21,3	320%

Ved utgangen av året var det 8 lærlingar i sektoren.

Årsverk administrasjon/fellestenester: 0,8 årsverk kontor/sentralbord, 2 årsverk leiarstillingar, 1,2 årsverk sekretær, 2,95 årsverk sakshandsamar, 1 årsverk sjåfør, 1 årsverk materialforvaltar, 60% datakonsulent, og 75% vaskeri.

Kontinuerleg utviklingsarbeid pregar kvardagen på dei fleste områder. Dette gjeld både i høve tenesteutfordringar, samhandlingsreforma, på teknologisida, økonomiforvaltning og organisering av sektoren. *Tildelingskontoret* sin plass i sektoren vart ytterlegare styrka både ved å verte meir innarbeidd på rolla i sektoren, men og fordi det vart tilsett ein leiar for denne stabsfunksjonen. Kontoret har gradvis tatt over forvaltning av plassar og fullført sakshandsaming med tildeling av tenester. Det er fatta 774 tenestevedtak (1009 i 2014). Funksjonen *koordinerende eining(KE)* er knytt til tildelingskontoret. Elektronisk samhandling over Helsenett gjennom Gericia Elink er vidare utvikla i 2015 og slik kommunikasjon har blitt sentralt og viktig i forvaltninga.

På grunn av omlegging på driftssenteret klarer vi ikkje ta ut like spesifiserte data som i 2014, men vi har desse: mellom Volda kommune v/ helse- og omsorg og:

Instans	Mottatt	Sendt
Volda legesenter	1281	1602
Totalt til/frå samarbeidspartar	5082	2151

Sjukefråvær

Sjukefråværet for dei ulike einingane i HO varierer stort, men i snitt har fråværet vore på 11,05 % i 2015, ein nedgang på 1,62 % frå 2014. Tenesteytinga i avdelinga er fysisk krevjande og vi ser at langtidsfråværet 17- 56 dagar og 56< utgjer heile 74% av fråværet. Vi har mange tilsette som har jobba i omsorgsyirket ei årrekke. Mange har kroniske slitasjeskader og mange av desse jobbar på sjukeheimen. Dei blir fulgt tett opp av leiarane og erstatta av fleksibleiarar som primært vert lønna av refusjonar på sjukeløn. Ei god ordning.

Etikk

Dei etiske retningslinene har vore tema på leiarmøte og i personalmøte i dei ulike einingane. Retningslinene er kjende og vert følgde.

Kreftkoordinator

Prosjektmidlar frå Kreftforeininga frå oktober 2012 medførte oppretting av *kreftkoordinatorstilling* i 50 %. Desse midlane vert gradvis fasa ut frå no og tre år fram, men

stillinga vert vidareført med kommunale midlar. Målet er at pasientar, pårørande og tilsette kan få råd, rettleiing, samtalar og sikre trygg og heilskapleg omsorg. Koordinatoren har vore med arbeidet med å utarbeide og innføre palliativ plan saman med andre koordinatarar i Sjustjerna.

Arbeidsmiljøundersøking starta hausten -15 med bakgrunn i at rådmannen engasjerte Stamina Helse i prosessen med å klargjere forholda i helse og omsorg ved å gjennomføre ein arbeidsmiljøprosess. Arbeidet er overordna sett heimla i AML §1- målsetjing om å sikre eit helsefremmande og fullt forsvarleg arbeidsmiljø.

Kompetanseheving

Rekruttering av kvalifisert personell på alle nivå har vore vanskeleg. Ein har 10,7 årsverk med fleksibleiarar. Målet med fleksibleiarar er både auka fagkompetanse inn i vikarvakter der det er behov for det, men det har og vist seg som ein god måte å rekruttere fagfolk inn i faste stillingar etter ei fartstid som fleksibleiar.

Det er høgt fokus på kompetanseheving, både for dei med høgskuleutdanning frå før og for dei med grunnutdanning på lågare nivå. Gjennom ”*Kompetanseløftet 2015*” har vi fått tilskot til to tilsette som har fullført vidareutdanning i kreftomsorg/ lindrande behandling. Ein har fått tilskot til grunnutdanning helsefagarbeid, på høgskulenivå har ein fått for 8 personar, ein for omsorg ved alvorleg sjukdom, ein på rehabilitering/ habilitering, to for psykisk helsearbeid og fire for sakshandsaming. I tillegg har 16 personar gått demensomsorgens abc, 10 har gått kursrekka meistring og mangfald. I tillegg har det vore kurs knytt til brannopplæring, medikamenthandtering, bruk av tvang overfor utviklingshemma, ”normen”/ informasjonssikkerheit, sakshandsaming, fleire kurs både i høve Gerica og RS, kvalitetslosen/ avvikshandtering og det er tilgang til ulike E- læringskurs. Til slutt har ein fått tilskot til kurs på frisklivssatsing og teiknspråkkurs.

I 2014 vart *Gerica Mobil pleie* tatt i bruk. I 2015 er dette vidareutvikla, og tenesta for psykisk helse står for tur til å ta dette i bruk. Elles har mykje tid gått med til datasamanslåing med dei seks andre kommunane i sjustjerna. Dette gav store utfordringar gjennom året, men no ser det ut til å vere på plass.

Kommunen løyvde midlar til å investere i nye pasientvarslingsanlegg på omsorgssenteret, Fjordsyn, Folkestadtun, Mork bustader og Barstadtun. Arbeidet skal vere avslutta april-16. Saman med denne utskiftinga vert det og investert i trålaust nett i alle desse bygga. Dette opnar for nye muligheiter både for bruk av velferdsteknologi og sosiale medier for bebuarar/ pårørande. Det vart og løyvd midlar til innkjøp av digitale tryggleiksalarmar. Slike vil i løpet av 2016 verte kjøpt inn.

Støttekontakt, avlastingstiltak for barn/ unge, brukarstyrt personleg assistanse og omsorgsløn

I 2015 hadde 101 personar vedtak om støttekontakt. Åtte familiar var tildelt privat avlasting, 12 hadde avlasting i den kommunale avlastingstenesta og ein person budde i barnebustad. Sju personar har brukarstyrt personleg assistanse og 18 personar hadde omsorgsløn for tyngjande

omsorgsarbeid. Det er ei utfordring å finne støttekontaktar til tenestemottakarar med store hjelpebehov og i tiltak der det er behov for bil. Å skaffe private avlastarar har blitt gradvis vanskelegare, noko som gir auka etterspurnad på den kommunale tenesta.

Omtale av 2015

Felles kommuneoverlege

Kommuneoverlegen er administrativt underlagt helse- og omsorgssjefen. Han har gjennom 2015 hatt stort fokus på samfunnsmedisinske utfordringar og overvaking, sakshandsaming og rådgjeving. Av saker kommuneoverlegen har jobba med kan nemnast ombygging av Volda legesenter, oppgradert drift av felles legevaktsentral og for implementering av Nødnett helse/ nasjonalt legevaktnummer 116117 lokalisert til Volda sjukehus, deltaking i drøftingar i Sjustjerna om framtidig legevakt "legevakt på søre Sunnmøre", omfattande arbeid i samband med tilsyn og systemrevisjon innanfor miljøretta helsevern i skular og barnehagar, jobba i prosess og utarbeidd sak/ innspel om "Nasjonal helse- og sjukehusplan" om sjukehusstruktur, akuttkirurgi og beredskap. Engasjert i tverrfagleg teamarbeid omkring innvandring, mottak av flyktningar, smittevern, palliativt prosjekt, kommunaplanarbeid i høve "helse- i plan". Til slutt kan nemnast pågåande prosess i høve funksjon og rolle for kommuneoverlegen, eit evalueringsarbeid for kommuneoverlegen med mål å tydelegare definere funksjon og rolle for stillinga.

Sentralkjøkkenet

Sentralkjøkkenet leverer 181 porsjonar fullkost dagleg til sjukeheimen og omsorgsbustader. Til heimebuande har det vore ein liten nedgang samanlikna med 2014. Det har vore omsetningsauke både på sal i kantina og på catering. Det har vore jobba mykje med logistikk og styring av forbruk, noko førte til gitt tørrvarekostnader nesten på 2011- nivå. Kommunikasjonen mellom einingane og kjøkkenet er jamt god gjennom året og er med å halde innkjøpsutgifter/ svinn nede. Utstyret på kjøkkenet har vorte 12 år og ein merkar at slitasje og reparasjonar er aukande.

Hjelpemiddelformidling

Arbeidet er i hovudsak utlevering, innhenting og reparasjon av hjelpemiddel i tilknytning til hjelpemiddelsentralen i Møre og Romsdal og ansvar for internkontrollen på kommunalt medisinsk- teknisk utstyr. Det er auke i talet aktive brukarar i 2015, og talet hjelpemiddel inn og ut har auka vesentleg. Gode og tilgjengelege hjelpemiddel er ofte nøkkelen til å kunne gi teneste på lågast mogleg nivå, og at folk dermed kan bu lenger i eigen heim.

Årstal Volda	Folke- Tal	Tal aktive brukarar	Brukarar i % av folketal	Brukarar med utlån	Nye brukarar	Hjelpe- middel utlevert	Innlevert hjelpe- middel	Samla verdi for utlevering
2011	8573	798	9,3	247	66	1651	461	5154062
2012	8650	782	9,0	265	72	1774	656	6382866
2013	8827	734	8,3	278	84	1607	1283	4810025
2014	8909	912	10	249	59	1522	746	4833667
2015	8990	997	11,1			2588	1525	5066335

Nav Hjelpem.sentral Møre og Romsdal - kommunestatestikk for Volda 2011, 2012, 2013,2014 og 2015. Kjelde: Fylkesstatistikk

Byggjetiltak og planar

Sektor helse- og omsorg disponerer 154 omsorgsbustadar, same som i 2014. Av desse er 19 bustader for utviklingshemma. Det er 13 bustadar til personar med psykiske vanskar. Dei andre bustadane er til eldreføremål. Ein starta prosess med å redusere tal bueiningar til 16- 17 einingar ved Mork bustader seinhaust-15. Planar og teikningar for bygging av fem nye omsorgsbustader for utviklingshemma er på plass, men prosess stoppa litt pga klage frå naboar knytt til regulering. Fem personar(frå eigedom og helse- og omsorg) har vore på synfaring til Oslo for ulike former for ROP-bustader(rus- og psykisk helse), med tanke på at slike bustader skal byggast i Volda. Ombygging av legesenter for mottak av turnuslege vart planlagt i 2015 og gjennomført to første månadane i 2016.

Sjukeheimen 2. g 3. etg

Sjukeheimen har 74 pasientrom med 77 plassar i døgnkontinuerleg teneste. I 3.etg er 4 bugrupper. Klokkarstova er "forsterka" sjukeheimsavdeling/ bugruppe der ein tek imot utskrivingsklare pasientar og Øyeblikkeleg hjelp(ØH) pasientar. Kapasiteten på Klokkarstova er 9 rom med 12 plassar og 1,5 av desse plassane skal vere tilgjengelge til

ØH-pasientar. Kommunen får tilskot frå Helse- og omsorgsdepartementet og Helse Møre og Romsdal for ØH-plassane.

Andre etg. har 37 plassar for aldersdemente (18 av dei skjerma), fordelt på fire bugrupper.

I 2. etg opplever ein stadig at einskilde brukarar har behov for ekstra oppfølging/ tilsyn. I 2015 fekk 2 etg tilført 3 årsverk, spesielt for å styrke bemanninga på kveldstid og i helgar. I tillegg er det i budsjettet for 2016 tilført ytterlegare ressursar. Styrkinga er eit resultat av at ein heile tida har utfordrande pasientsituasjonar der ein har måtte løyse utfordringane med ekstra innleige. Ein kan no løyse dette med å auke grunnbemanninga og skape meir stabilitet og auka kompetanse, noko som er sentralt for å handtere desse utfordringane.

Stillinga for sjukeheimslege vart auka til 80 %, for å lettare rekruttere ny lege til sjukeheimen. Til tross for tre x utlysing, har det ikkje lukkast å tilsette ny sjukeheimslege.

Tal liggedøgn viser nedgang på bruk av langtidsplassar, reduksjon i korttidsopphald og reduksjon i avlasting på institusjon for pårørande(i tillegg kjem avlasting gitt i omsorgsbustader). Bruken av institusjonsplassane i 2015 viser at det er færre som har budd på institusjonen samanlikna med 2014. Dette er i tråd med oppfatninga, der ein har opplevd å ha ledige plassar på fleire av bugruppene i periodar. Dette er i samsvar med ynskje, for at ein skal kunne handtere situasjonar som oppstår på best mogleg vis. Dette har konsekvensar for etterspurnad på heimebaserte tenester og på reduserte inntekter på institusjonen. Øyeblikkeleg hjelp(ØH) har tal overnattingsdøgn auka frå 2014, men utifrå statistisk berekning på 1,5 plass som var helsedirektoratet si stipulering av behovet for Volda, er ein ikkje på det nivå i dag.

Type teneste	2015	2014	2013	2012
Langtidsopphald	22.660	23.503	23.096	23.282
Korttidsopphald	2416	2.641	3.144	2.866
Avlastingsopphald for pårørande	162	186	305	163
Øyeblikkeleg hjelp(ØH)	142	104	99	
Liggedøgn totalt	25.380	26.434	26.644	26.311

Matematisk kapasitet liggedøgn på sjukeheimen i høve tal rom er 27.010 pr. år. Det kan i tillegg leggst inn 3 pasientar ekstra på dobbeltrom ved behov på Klokkearstova. Ein strategi er å alltid ha ledig kapasitet til å ta imot utskrivningklare pasientar frå sjukehus.

Kommunen har tatt imot alle utskrivingsklare pasientar frå sjukehus i 2015.

Øyeblikkeleg hjelp

Som statistikken over viser var ØH- tilbodet nytta 142 døgn i 2015. Brukarane varierer i alder frå 50- 89 år. Årsaker til innlegging har vore:

	Fall	Smerte	Rus	Sosialt	Infeksjon	Palliasjon	Demens	Anna	Samla
2014	13	5	2	4	9	2	3	2	40
2015	9	8	6	8	15	2		1	49

Heimetenestene

Eininga omfattar ansvar for alle heimebuande i heile kommunen, samt Folkestadtun, legeloftet og Dagsenteret for eldre.

Eininga har ved utgangen av 2015 206 brukarar. I løpet av året har ein avslutta 99 vedtak om heimesjukepleie og 34 har avslutta vedtak om heimehjelp. 15 har ordning om levering av varm middag heim. Utetenesta er delt inn i to grupper med kvar sin teamleiar, og har delt kommunen geografisk mellom seg. Samhandlingsreforma har medført auka direkte utskriving av pasientar frå sjukehus til heimen/omsorgsbustad. Dette utfordrar kommunal kompetanse, men for å sikre god samhandling, har alle vakter ein sjukepleiar som ansvarsvakt.

Ansvarsvakta er utstyrt med mobiltelefon. Både sjukehus, palliativt team, Volda legesenter ringer og kan bli oppringt når det er behov for assistanse og råd. Likeeins kan alle andre tilsette i utesona ta kontakt med ansvarsvakt for vurderingshjelp, behov for legetilsyn med mer. Eininga har stor nytte av samarbeidet med kreftkoordinator.

Eininga har jobba med kvardagsrehabilitering i ei tverrfagleg satsing der også ergoterapeut og fysioterapeut samarbeider om å gi spesifikk trening på sjølvhjelpsferdigheiter, for å betre muligheitene til å kunne bu heime lenger.

For fjerde året på rad er det gjennomført kartleggings/- informasjonsbesøk til 80 åringar som bur heime i eigen heim. 34 av 80- åringane takka ja til besøket.

Dagsenteret for eldre

Gjennom året har dei hatt 40 brukarar. Ved utgangen av 2015 var det 28 personar med innvilga tilbod fordelt på to ”stover”. Dagsenteret har fire årsverk. Salsinntektene er låge, då produksjonen går ned i takt med brukarane si helse. Brukargruppa har hatt eit alders- spenn på nesten 40 år, dette utfordrar tiltaket å finne gruppeaktivitetar som femner alle. I takt med utviklinga har Dagsenteret lukkast med å setje i gang nye aktivitetar, skrivegruppe, matverkstader og større grad av samarbeid med barnehagar. Nytt av året er arrangement av vinterveke og kjerringrådveke. Nytt er også at Gapahuken vart offisielt opna hausten -15. Dei tilsette har jobba med internundervisning, fagutvikling, HMS arbeid, brannrunde, fyrstehjelpskurs og handlingsplanar. Eit overordna mål med tiltaket er at enkeltpersonar skal kunne bu heime lengst mogleg.

Heimetenestene, omsorgsbustader

Denne eininga har ansvar for Fjordsyn, Barstadtun og Mork bustader. Kvar av bustadane har ein teamleiar.

Eininga har 48 årsverk, eininga med flest tilsette i sektoren. Til saman har dei tre bustadane 79 husvere. I nokre av leilegheitene bur ektepar, slik at talet brukarar kan variere.

Ved utgangen av året var åtte husvere ved Mork bustader ikkje i bruk. I august vart det sett i gong ein prosess for å dreie ressursar frå Mork bustader og over til kvardagsrehabilitering, demensteam og ambulerande heimetenester. Samla vert bemanninga ved Mork redusert med 2,25 årsverk frå januar 2016. På fagsida har det vore jobba med sjølvstudieopplegget demensomsorgens ABC(på Fjordsyn), elles har det vore fokus på etiske retningslinjer, retningslinjer for sosiale media, arbeidsmiljø og rutinar for avvikshandtering. Ei stor utfordring eininga står overfor er å sørge for at bebruarane får dekkja sine behov for å vere aktive i kvardagen. *Morgendagens omsorg* (stortingsmelding)er retningssettande, men det trengst stor innsats/ fokus for å få til dei gode tilboda, der både frivillege og pårørande kan supplere med viktig samspel. 2016 får vise kva ein kan få til.

Butenesta for funksjonshemma

Eininga består av tre samlokaliserte bukompleks med fleire omsorgsbustader, Sevrinhaugen 1, Kleppevegen 1 og Bømarka 8. Eininga har 30 brukarar, 17 av dei bur i samlokaliserte kommunale omsorgsbustader, dei andre i eigne leilegheiter. Tenesteomfang varierer frå to timar i veka til teneste heile tida. Dei tre bukompleksa har blitt meir samkøyrde gjennom året. Personal har blitt nytta på tvers av bustadane og på dagtid(Hamna Dagsenter) / avlastinga for barn og unge. Dette har vore mogleg av di dei tilsette utviser stor fleksibilitet og positivitet. I budsjettarbeidet vart det sett fokus på å styrke bemanninga i tråd med at talet brukarar har auka siste åra utan at bemanninga har auka. Dette har ført til meirforbruk i form av ekstrainnleige og høgt overtidsbruk.

Tenesta for funksjonshemma

Denne eininga består av Hamna dagsenter og avlastingstenesta for barn og unge. Hamna dagsenter har hatt 26 brukarar gjennom 2015. To nye starta hausten, ein slutta. Ni av dei er frå Ørsta, 17 frå Volda. Tilbodet vert individuelt tilrettelagde utifrå den einskilde sine behov for aktivisering, trening, arbeid og meistring. Det vert lagt stor vekt på fysisk aktivitet. Ved å "treffe" med tilrettelegging og motivasjon, kan dei fysiske aktivitetane vere mangfaldige. Vedproduksjon, riding, symjing, turar i skog og mark, postrunder, fotball, trening inne i sal, sansetrening og mykje meir.

Butenesta er dagleg med å styrke bemanninga ved dagsenteret. Hamna dagsenter har og eit personalmessig tett samarbeid omkring den kommunale avlastingstenesta.

Kommunal avlasting for barn og unge har etablert seg skikkeleg i kjellaren på Fjordsyn. Det er no 13 barn som får avlastingstilbod der, samt at det er etablert ein barnebustad der. Gjennom 2015 fekk tiltaket styrka bemanninga for å kunne tilby faste stillingar til dei ressursane som må til for å tilby denne tenesta. Gjennom 2015 kom det nye brukarar til tenesta og nokre fekk utvida tilbodet sitt der. Det vert jobba mykje for å legge til rette for at barna skal trivast og på same vis gjere foreldre trygge på at barna blir tatt godt vare på når dei er der.

Rus- og psykisk helseteneste

Eininga består av psykisk helseteam, rustenesta, døgnbemanna omsorgsbustader, dagtilbodet Gnisten og arbeidstilbodet STYRK.

Eininga hadde samala 212 brukarar som nytta dei ulike tenestene i 2015.

Samhandlingsreforma gir auka press på dei kommunal tenestene på grunn av reduksjon i leggedøgn i spesialisthelsetenesta, auka poliklinisk behandling og heimebehandling. Det er auka etterspurnad og behov for fleire døgnbemanna bustader til personar i målgruppa.

Auka etterspurnad gjer at tenesta i 2015 gav bistand til 18 brukarar i døgnbemanna bustad.

I løpet av 2015 har Psykisk helseteam gitt tilbud til 90 brukarar. 27 av desse var nyttilviste og 31 vart avslutta i løpet av året.

Rustenesta gav tilbud til 69 brukarar i 2015. Det vart tilvist 14 nye brukarar og 12 vart avslutta. Ei stor utfordring for kommunen er at ein skal medverke til å skaffe eigna varige bustader til personar med psykiske problem og/eller rusproblem.

Gnisten hadde ved årsskiftet 22 aktive brukarar og er midlertidig plassert på legeloftet. Lokala er små og kapasiteten sprengt. Det er behov for nye, permanente lokalar. Det er sett av midlar til å planlegging av nye lokaler i 4 etg. på omsorgssenteret i 2016.

STYRK- arbeid er eit lavterskel arbeid- og aktivitetstilbod. Styrk arbeid gav tilbud om arbeidstrening til 15 personar i 2015. Tre avslutta i løpet av året på grunn av skulegang på høgskulenivå eller andre arbeidsretta tiltak i NAV regi.

Rus og psykisk helseteneste fekk i 2015 prosjektmidlar til kommunalt rusarbeid frå Fylkesmannen tilsvarande 1,3 årsverk, for å satse meir på arbeid og aktivitet for rusmisbrukarar. Prosjektet starta opp hausten 2014 og skal nytte seg av dagaktivitetar og arbeidstrening som ligg til tenesta, samt andre aktuelle tilbod i kommunen for målgruppa.

Tenesta er aktiv i ei tverrsektoriell arbeidsgruppe som arbeider med betre gjennomstrøyming i dei kommunale gjennomgangsbustadane. Kommunen får med bakgrunn i dette, tilskot til prosjektet "Frå mellombels til varig bustad", som starta opp oktober 2013. Prosjektet vert avslutta i 2016 og det vert etablert ei fast 60% stilling for å vidareføre arbeidet.

Førebygging, rehabilitering og legeteneste

Einingta inkluderer frisklivssentral, fysioterapi, ergoterapi og legeteneste inkl. nattlegevakt. Frisklivssentralen har enno status som ressursentral i fylket. Ein del kommuner tek derfor kontakt for hospitering og erfaringsutveksling. I 2015 har ein hatt tre faste treningsgrupper, basseng, spinn 30 + sirkeeltrening 45 og utetrening. Dei køyrer og Bra- mat- kurs og snus- og røykeslutt.

Leiar for eininga fekk prosjektansvar for kvardagsrehabilitering. Arbeidet er no godt etablert og er eit tett samarbeid med ergoterapeut, fysioterapeut og utetenesta for eldre. Prosjektevaluering skal skje på nyåret no i 2016.

Legetenesta har gjennomført første året etter inngått privat legeavtale mellom kommunen og fastlegane. Legetenesta har ledig listekapasitet etter fleire år utan. Det har vore utskifting av fastlegeheimlar i 2015 og ein ser at dette krev mykje administrativ ressurs å få på plass. Likeeins har det vore arbeidd mykje med å rekruttere ny tilsynslege(tidlegare lege slutta sommaren 2015) til sjukeheimen utan å lykkast.

Fysioterapien ser at ventelistene aukar. Fysioterapisenteret Leidulv Langvatn er starta ein treårig nedtrappingsplan, der Pål Kristian Brautaset no har overtatt 60% av driftstilskotet der. Frå 2016 vert det utdelt 50% auka driftstilskot årleg i tre år til Aarflot fysikalske. Ergoterapien har eit nært samarbeid med materialforvaltar og med heimebasert teneste.

Økonomi

Gjennom 2015 fekk sektoren tilført auke i ramma på 7.500.000,-. Resultat for heile sektoren viser ved årsslutt eit mindreforbruk på kr. 3.476.199,-. Gjennom heile 2015 har ein følgd ressursforvaltninga tett. Det var knytt stor usikkerheit til refusjonskrav til andre kommunar og betalingsansvar for Volda til ei anna kommune. Usikkerheita var knytta til fleire forhold og mange millionar. Dette gjorde det vanskeleg å forutsjå korleis resultatet ville bli heilt inntil seinare tid.

Klimaplan

Sektoren har to elbilar. Dei er ofte eit førsteval for mange av våre tilsette. Tiltak på matlogistikken har vist positivt resultat, forbruket på matinnkjøp har berre marginal auke samanlikna med 2014, som var det lågaste på fem år. Den daglege drifta i sektoren har oftast fokus på effektiv drift, der klimavenleg drift ikkje alltid har same fokus. Store forflytningsbehov og dårleg tid utfordrar klimafokuset! Ein prøver likevel å ha forbruksfokus både når det gjeld mat og medisinsk forbruksmateriell. Ved store innkjøp lagt ut på Doffin er miljøperspektivet alltid er tildelingskriterium. Det er stort forbettingspotensiale for kjeldesortering av boss. Det må leggest betre til rette med lokale sorteringssentralar og sortert avfallshenting. Å legge dette til rette utan at det medfører ekstraarbeid for tilsette, bør vere eit mål.

Innkjøpspraksis

Alle som skal gjere innkjøp for sektoren kjenner til regelverket for offentlege innkjøp. Det har likevel skjedd at tilsette utan innkjøpsansvar har gjort mindre innkjøp.

Resultatmål

Inkludert definerte mål, både frå plo, helseavdeling og Hamna dagsenter.

MÅL	RESULTAT	KOMMENTAR
Medarbeidarsamtale med alle fast tilsette		Helse- og omsorg har relativt store tenesteområder med mange småstillingar, slik at det vert ulike tidsinterval og måtar å gjennomføre samtalar på.
Initiere innovative/nytenkjande tiltak 1. Kvardagsrehabilitering er implementert frå prosjekt til ordinær teneste 2015. 2. Omorganisering i heimetenestene med endra driftseiningar og implementering av handhålte terminalar og aktiv bruk av Gerica gir auka ATA(ansikt til ansikt tid).		1. Måltal –Effekt av kvardagsrehabilitering skal målast kvarttalsvis. 2.Bruke eksisterande teknologi til måling av ATA.
Nærvær på 90 %		Nærværprosent 88,95 %
Månadleg økonomirapportering med fokus på å halde økonomisk ramme på alle nivå i sektoren.		Månadleg rapportering frå leiar til økonomiansvarleg med oppfølging av avvik frå økonomiansvarleg. Tett dialog og godkjenning frå leiing ved evt. ekstrabehov utover tildelt ramme. Fokus på økonomi/budsjett på leiarmøte kontinuerleg
Tildelingskontoret er forvaltereining i sektor helse og omsorg, rett teneste på rett nivå.		Rett teneste på rett nivå Standardar med forankring i kommunestyre.
Arbeide med utvikling innan heiltid- og deltid stillingar.		Auke i 2013 med 312,8% still. fordelt på 27 tilsette Auke i 2014 pr. 31.05 med 66,35%still fordelt på 5 tilsette. Kartlegging av ufrivillig deltid. Arbeide i prosess med leiing og arbeidstakarorganisasjonar om tiltak

4.7 KULTUR OG SERVICE

Sektor	Rekneskap 2015	Regulert budsjett 2015	Avvik
Service og kultur	8 795 396	9 903 763	-1 108 367

Folkehelse

Sektor for kultur og service sitt arbeid er i særleg stor grad publikumsretta, og sektoren legg derfor stor vekt på å møte innbyggjarane på ein positiv måte.

Dei tilsette på servicekontoret legg vekt på at publikum skal oppleve å få den rettleinga og dei opplysningane dei treng, og at dei evt. blir sett i kontakt med rett sakshandsamar eller rett avdeling. Det er viktig at publikum ikkje føler at terskelen for å spørje om hjelp blir for høg, og vi skal også vere hjelpsame og serviceinnstilte overfor alle tilsette slik at dei syns det er lett å be oss om hjelp.

Kulturavdelinga bidreg gjennom aktivitetane som kino, bibliotek, frivilligsentral og ungdomsklubb tilbyr, i stor grad til integrering, førebygging av rusproblem, rekreasjon, møte mellom menneske, kompetansebygging, utvikling og trivsel for innbyggjarane.

Psykisk helse er ein vesentleg del av folkehelsearbeidet. Utan det førebyggjande arbeidet som sektor kultur og service gjer på mange område, måtte kommunen i større grad reparere og sette inn tiltak for å betre helsa til folk etter at problem har oppstått.

Årsverk og stillingar

Tal stillingar	Kjønn K/M	Stillingsstorleik (antal 50% og større)	Totalt årsverk
20	13/7	11	12,91

Omtale av 2015

Volda folkebibliotek merkar god auke i besøkstala etter at det flytta til nye og lett tilgjengelege lokalar i 1. etg. på den nye delen av rådhuset i mars 2015. Skuleelevar, flyktningar og asylsøkjarar er storforbrukarar av bibliotektenester. Bibliotek og frivilligsentral samarbeidde om å arrangere kulturminnedagen i september og "lån ein volding" kvar laurdag på biblioteket.

Frivilligsentralen har som ein av sine primære oppgåver å bidra til *møteplasser*: Mat og prat, seniornett, flyktningeguiden, sommarprogram for barnefamiliar med totalt 16 aktivitetsdagar gjennom heile skuleferien, TV-aksjonen og julefest 1. juledag er nokre døme på dette. Frivilligsentralen har også ansvar for kulturformidling for eldre i institusjon gjennom den

kulturelle spaserstokken, totalt var det 25 slike arrangement i 2015, og har også medvirka i festivallivet og gitt sitt bidrag til m.a. X2 og Dei nynorske festspela. Dagleg leiar i frivilligsentralen har sidan hausten vore student i Innovasjonsskulen, med prosjektet *Integrering gjennom entreprenørskap*. Truleg får vi sjå konkrete resultat av denne satsinga alt i 2016.

Det har dei siste par åra vore sterkt fokusert på drifte Volda Filmteater i samsvar med dei økonomiske rammene som kinoen er tildelt, og 2015 blei det første året på lenge utan overforbruk. Kinoen har hatt auke i besøkstala samanlikna med året før.

Ungdomsklubben held til i Salongen (2. etg) på samfunnshuset, klubben har vore i drift der frå september 2014. Klubben har eit forholdsvis lite lokale, og kan ikkje gje same mangfold i tilbod som tidlegare. Ungdomsklubben fekk ny klubbleiar frå september 2015.

Ungdomens kulturmønstring blei for første gong arrangert i samarbeid med Ørsta kommune, dette var vellukka og samarbeidet blei også vidareført i 2016.

Hovudområda for servicekontoret er informasjon mot publikum, sentralbord, sekretariat for dei politiske utvala og arkiv. I tillegg har servicekontoret mellom anna systemansvar for fleire datasystem, redaktøransvar for kommunen si heimeside og for kommunen sine kontoar på facebook og twitter, arkivansvar, postføring, ansvar for hustrykkeri, ansvar for praktisk oppfølging av den overordna informasjonssikkerheita, sal av eigedomsopplysningar og tenester etter alkohol- og serveringslova.

Nytt i 2015 var at det blei innført adgangskontroll av besøkande på rådhuset: dei må melde seg i servicekontoret, som deretter sørger for å ta kontakt med sakshandsamar for møte. Adgangskontrollen gir gevinst for sakshandsamarane som får ein meir roleg og forutsigbar arbeidsdag – utan uventa avbrudd. Sentralbordet for kommunen, som er plassert på servicekontoret, er frå 2015 også sentralbord barnevernstenesta med om lag 40 tilsette og for omsorgssenteret 4 timar pr dag.

Det vart totalt halde 72 møte og handsama 682 saker i dei ulike utvala.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Formannskapet	162	163	166	232	219	220	200
Driftsstyret	51	58	71	78	53	46	40
Forvaltningsstyret	88	81	68	80	105	64	89
Valnemnd	7	8	11	18	10	9	11
Valstyret	16	5	17	3	15	4	6
Kommunestyret	101	143	143	175	192	169	156
Sakkyndig nemnd for eigedomsskatt (inkl. klagenemnd)						185	180
Totalt	560	602	574	586	584	697	682

Eldrerådet, rådet for funksjonshemma og ungdomsrådet skriv eigne årsmeldingar, og er derfor ikkje med i denne oversikta.

Kommunen har også hatt eit svært aktivt år på sosiale media (facebook og twitter), og når eit stort publikum via desse kanalane. Heimeside og sosiale media gir oss gode muligheiter til å drive aktiv omdømebygging for Volda kommune, og desse mediene har ein viktig funksjon når vi treng å informere om kriser og andre viktige ting som skjer. I tillegg er dei sjølvsagt også sentrale faktorar i ein meir døgnope kommune.

Ved påsketider 2015 kunne servicekontoret flytte tilbake til nyoppussa og fine lokaler i 1.etg å på rådhuset. Kommunen sitt arkivmateriale kunne også flyttes tilbake til arkivlokala i kjellaretasjen på rådhuset.

Etikk

Dei etiske retningslinjene for Volda kommune er kjende for dei tilsette i sektoren og vert følgde.

Innkjøpspraksis

Innkjøpa som sektoren gjer, er i tråd med innkjøpsavtalene Volda kommune og innkjøpssamarbeidet har gjort.

Resultatmål

Alle resultatmåla til sektor kultur og service var oppfylt ved utgangen av året, med to unntak: Ungdomsklubben ikkje har greidd målsettinga om å arrangere 2 temakvelder/kurs pr månad. Årsaka er at ungdomsklubben har hatt vakanse på ei stilling og at oppslutninga om klubben har vore dårlegare enn forventa. Biblioteket har hatt eitt debattmøte (og ikkje to slik målet var). Forklaringa er at bibliotekslokala er ikkje store nok til at ein kan ha slike arrangement i vanleg opningstid, og at det er begrensa med personalressursar til å kunne gjennomføre slike arrangement.

Økonomi

Rekneskapet viser at avdelinga totalt sett har eit mindreforbruk på kr. 1.108.367,-.

Hovedforklaringa til mindreforbruket er generelt ei nøktern drift, i tillegg til følgjande:

- Kinodrifta hadde eit mindreforbruk på 242.776 kr. Forklaringa er nøktern drift, både når det gjeld lønsutgifter og generelt, i tillegg til auke i billettinntektene i forhold til det som var budsjettert.
- Ungdomsklubben hadde eit mindreforbruk på 169.596 kr, som har si årsak i at det er brukt færre midlar på nytt utstyr pga at lokalet til klubben er mindre enn før og lågare besøkstal på klubben.
- Servicekontoret hadde eit mindreforbruk på 404.054 kr. Årsaka er hovudsakleg auka inntekter frå skjenkegebyr, sal av eigedomsopplysningar og interne overføringar frå

sjølvkostområdet, og at kontingent for medlemsskap i interkommunalt arkiv i Møre og Romsdal ved ein feil blei ført på 2014 i staden for 2015.

Rapportering på mål

MÅL 2015	RESULTAT	KOMMENTAR
Aktiv informasjon om kommunen sine tenester, tilrettelegging av tenester på skjema og profilering av Volda		
Elektroniske skjema på heimesida skal gi forenkla tenester for brukarane og frigjorde ressursar i administrasjonen.		
Ingen negativ omtale av avdelinga i media		
Ungdomsklubben skal engasjere minst ti ungdomar i crew på dei opne klubbkveldane		
Ungdomsklubben skal arrangere 2 temakvelder/kurs for ungdom pr månad		Det har vore vakanse i ei stilling på ungdomsklubben, og dårlegare oppslutning om klubben.
Arrangere to debattmøter i biblioteket		Manglande ressursar og størrelse på biblioteklokala.
Volda filmteater skal ha eit besøkstal på minimum 14000.		
Frivilligsentralen skal arrangere minimum eit opplæringstiltak/kurs for frivillig sektor i løpet av 2015.		
Frivilligsentralen skal gjennomføre minst eit tiltak retta mot frivillig sektor i samarbeid med StudiebygdA		

4.8 TEKNISK

Sektor	Rekneskap 2015	Regulert budsjett 2015	Avvik
Teknisk	29 405 900	28 152 218	1 253 682

Sjukefråvær:

Samla sjukefråvær i teknisk sektor enda på 8,95 %, dette er høgare enn snittet i Volda kommune og må kommenterast. Sjukefråværet i teknisk sektor er verkeleg ikkje særleg høgt med tanke på at vi har mange arbeidstakarar i hardt fysisk arbeid der fleire er over 60 år. Det som gjer at vi fekk såpass høg prosent i 2015 er at der har vore nokre langtidssjukemeldingar i alle tre avdelingane, som ikkje har samanheng med tilhøva på arbeidsplassen. Der er ikkje sett i verk nokon tiltak utover oppfølgings samtaler med dei sjukemelde.

Folkehelse:

Teknisk etat er ein viktig bidragsytar på førebyggjande folkehelsearbeid i form av:

- levering av reint drikkevatt til 8000 personar og bortleiing av spillvatn frå dei same personane.
- organisere vegvedlikehald på kommunalt vegnett vurdert i eit liv/ helse perspektiv.
- teknisk vaktordning som går 24 timar i døgnet.
- beredskapseining som kan setjast inn ved ekstremvær med personell og maskinelt utstyr.
- Ivaretaking av inneklima i alle kommunale bygg.
- Universell utforming og tryggingstiltak i kommunale bygg.

Brannavdelinga bidreg sterkt gjennom førebyggjande tiltak, som tilsyn med piper, eldstadar og særskilte brannobjekt, samt informasjon og kurs/opplæring, legg vi til rette for at innbyggjarane i Volda skal få den informasjon som trengs for å bu trygt, og at dei skal kunne opphalde seg i offentlege bygg utan fare for liv og helse med tanke på brann. I samarbeid med dei andre naudetatane har vi ei redningsteneste som sikrar at innbyggjarane får naudsynt hjelp om dei vert råka av brann eller ulukke.

Etikk

Dei tilsette på sektoren er kjent med dei etiske retningslinene til Volda kommune og det vert forventa at desse vert følgde.

Klimaplan

I høve til klimaplan oppfølging har teknisk sektor mykje å gå på kompetansemessig. Per i dag treng fleire tilsette kursing i dette faget. Vi følger opp innmeldte forureiningssaker som i stor grad vert vidaresendt til politiet.

Eigedomsavdelinga har sett i verk planlegging av eit større program for energisparekontrakter for kommunale bygg. Prosjektet vil starte opp i 2016.

Innkjøpspraksis

Teknisk sektor gjennomfører mange store innkjøp i løpet av året. Lov for offentlege anskaffelser er eit stort og krevjande fagfelt som vi ikkje kan seir vi meistarar 100% i teknisk sektor. Vi gjer likevel så godt vi kan og innhenter konsulenthjelp ved større innkjøp slik at vi er sikre på at vi følger regelverket. Vi ser fram til å inngå ein rammeavtale på innkjøpshjelp med ekspertar i faget i 2016.

Årsverk og stillingar inkludert sjølvkost

Tal Stillingar	Kjønn	Stillingsstorleik %	Totalt årsverk
67	M	66,45%	37,4
24	K	33,5%	18,86

Nokre fagarbeidarstillinger har vore vakante i nokre månader medan vi har vore i tilsetjingsprosess for å erstatte dei som har slutta, eller pensjonert seg.

Omtale av 2015

2015 var eit år der dei store organisatoriske omleggingane frå 2014 skulle gå seg til. Tre tidlegare sjølvstendige avdelingar vart samordna under teknisk sektor. Brann, Eigedom og kommunalteknisk hadde tidlegare eigne budsjett som vart arva av teknisk sektor. Sjølvkostteneser vart utskilt budsjett og rekneskapsmessig frå resten av teknisk sektor. Alt dette vart gjort i løpet av 2014, og vi trudde vi hadde sortert ut alle nedarva budsjett usikkerheit. Der viser seg å vera ein del avklaringar som gjenstår, særleg i høve periodisering av budsjett. Det har vist seg at det vi rapporterer pr. tertial og månadsrapportar, ikkje nødvendigvis stemmer ved årslutt.

Der er fleire grunner til budsjettoverskridinga. Der har vore utført store investeringar med asfaltering i Volda kommune i 2015, ved gjennomgong av asfalterte areal viste det seg delar av det måtte førast på drift då dette pr. rekneskapsreglar ikkje kunne definerast som investering. Brannstasjonen som er ombygd frå Gjersdal trevarefabrikk trengde nytt låsesystem som sikrar den viktige beredskapsutrustinga vår. Der var hendelsar som gjekk ut over kritisk utstyr slik at vi måtte hindre at uvedkommande hadde tilgong til bygget. I avdelinga for Drift og Anlegg vart der i 2015 tilsett 3 mann øyremarka for arbeid med Vatn og Avløp. Der vart utskilt eigen avdeling for drift Vatn og Avløp 1. April 2015, slik at vi skulle unngå for mykje arbeid på tvers av områda i Drift Anlegg. Dette har vi ikkje lukkast heilt med og der vart ei auke i lønsutbetaling belasta kommunalteknisk avdeling. I tillegg har vi auka straumutgifter på omsorgsenteret grunna tom varmebrønn til varmepumpa, EPC tiltak

vil betre virkningsgraden til brønnen. Auka utgifter til nødnett vart belasta brannavdelinga i 2015. Tap på finansiell handel av straum har også vorte belasta eigedomsavdelinga på slutten av året. Alt dette ilag med store snøryddingsutgifter gjer at Teknisk sektor gjekk 1,2 millionar over budsjett. I forhold til det vi visste då budsjettet vart laga hausten 2014, er dei overskridingane som er nemnt ovanfor større enn den rekneskapsmessige overskridinga, og vi har såleis greidd å begrense den budsjettmessige overskridinga med nøysam drift.

Teknisk sektor har gjennomført mange tiltak i 2015 Dei mest synlege prosjekta er Rundkøyninga Storgata/Lerkane og oppstart av anlegget Øyra skule. I tillegg har der vore asfaltert mange grusvegar på bygdene og reasfaltering kring sentrum. Der har vore brukt mykje ressursar på planlegging og inngåing av EPC kontraktar og omsorgsbustader, som kjem til utføring i 2016. Området for sjølvkosttenester er utskilt frå Drift Anlegg i eiga avdeling med 6 mann, dei har i 2015 gjennomført fleire anlegg med utskifting av vass og avløpsrør.

Rapportering på mål

MÅL	RESULTAT	KOMMENTAR
Alle skriftlege førespurnadar skal gjennomgå ein mottakskontroll og få tilbakemelding innan 3 veker		Grunna lav bemanning og rekrutteringsvanskar ser det ikkje ut til at vi greier å halde unna med 3 veker svarfrist for alle henvendelser
Tilpasse standard på tenestene og gjere tiltak for å halde budsjettramma		Teknisk sektor overskred budsjettramma i 2015.
Behalde og rekruttere personell		Vi har lukkast med rekruttering i 2015
Nærver på min 95 %		Teknisk sektor har eit fråvær på 8,95% .
Brannberedskapen skal opplevast som god		Her har vi lukkast.
Brannberedskap som tilfredsstiller dimensjoneringsforskrifta og vurdert risiko i heile kommunen		Brannavdelinga har tilsett brannmeister. Vi har då bemanning som tilfredsstiller minimumskravet i dimensjoneringsforeskrifta
Redusere tal unødige brannalarmar		Har ei positiv utvikling.
Tilsyn i minst 90 % av §13 objekta		I mangel av brannmester mykje av året og sjukefråver hjå brannsjefen har branningeniøren måtte utføre andre oppgåver enn tilsyn. Men det førebyggjande er likevel bra ivareteke.
Feiing kvart 2 år og tilsyn kvart 4 år i alle bustadar		Kommunen fekk tilsett feiar i juni. Han er godt i gong med feiinga og kom i rute før nyttår.

Brannmannskapa gjennomført opplæring, øving/kurs og tryggleiksutstyr slik at dei kan utføre redningsinnsats på ein trygg måte		Har gjennomført øvingar etter oppsett plan. Det må likevel påpeikast at manglande resursar gjer at øvingane ikkje alltid vert godt nok opplagt.
Førebyggjande brannvernopplæring for alle 6. klassingar i kommunen		Gjennomført om hausten
Serviceinnstilt og påliteleg		Det meiner vi sjølv i alle fall.
Vedlikehald og rehabiliteringsplan for å gi brukarane brukarvenlege lokale så langt det er mogleg innanfor den kommunale bygningsmasse		Der vert utført mykje godt arbeid på den kommunale bygningsmassen, og betre skal det bli med EPC i 2016
God prosjektstyring ved koordinering og planlegging med rett progresjon i høve regulering, finansiering og grunnkjøp.		Ressurssituasjonen var sterkt pressa i heile 2015. Nyrekruttering kom ikkje på plass før årskiftet til 2016. Mange prosjekt har vore godt utført, men der gjenstår også mange prosjekt som vi ikkje har hatt ressursar til.
Få etablere base for driftsteknikarane og reinhaldarane på Gjersdalbygget		Basen er delvis etablert, men der er ikkje sett av ressursar til innvendig ferdigstilling av bygget. Dette står som investering 2016
Regelmessige møter med alt personell og rutine på enkeltvis samtalar /medarbeidarsamtale med alle tilsette etter avtalt intervall.		Grunna sjukefråvær hos leiar har ikkje dette vore gjort i Kommunalteknisk avdeling og overordna i Teknisk sektor.
Initiere innovative/nytenkjande tiltak		Vi har mange innovative tiltak i planlegging i høve EPC tiltak.

Økonomi

Teknisk sektor har eit meirforbruk på kr 1.253.000. Dette har i hovudsak to forklaringar. Den eine er andel av asfaltering som er reasfaltering, og som ikkje kan førast på investeringsrekneskapen, men på drifta. Dette utgjer om lag kr 650.000. Det andre er at fagarbeidarar, som etter planen skulle nyttast fullt ut på sjølvkostområdet, også har vore nytta på andre område.

4.9 UTVIKLING

Sektor	Rekneskap 2015	Regulert budsjett 2015	Avvik
Utvikling	4 600 621	5 502 997	-902 376

Folkehelse

Kommunedelplan for Trafikktrygging og reguleringsplanen for turveg rundt Rotevatnet har det vore arbeidd med gjennom året. Elles så har vi kartlagt alle leikeplassar i Volda sentrum og er godt i gang med eit prosjekt som går på kartlegging og verdisetjing av friluftsområde i heile kommunen. Sektoren har også stått for planlegging og gjennomføring av ny leikeplass ved rådhuset. Generelt så har folkehelse eit stort fokus i all planlegging ved sektoren.

Årsverk og stillingar

Tal stillingar	Kjønn		Stillingsstorleik (antal 50 % >	Totalt årsverk
	M	K		
8	6	2	Alle 100%	8

Dei 8 stillingsheimlane er fordelt på 1 leiar, 1,5 på bygge- og delesak, 2 på kart/oppmåling og 3 på plan.

Aktivitet

Bygge- og delesak

Grunna langtidssjukemelding har vi hatt lengre sakshandsamingstid enn tidlegare år, men alle saker vart handsama innanfor lovbestemde tidfristar. Tilsyn og oppfølging av ulovlegheiter har vore nedprioritert grunna redusert kapasitet.

Tabellen under viser tal på søknadar som vart ferdighandsama (fatta vedtak) i fjor fordelt på søknads- og tiltakstype.

	Sum	Einebustad	Tomannsbustad	Andre småhus	Fritidsbustad	Næringsbygg	Andre mindre tiltak
Rammeløyve	17	-	4	5	1	1	6
Eit-trinns (12-vekersfrist)	53	7	1	2	4	2	37
Utan ansvarsrett	43						43
Igangsetting	23						
Mellombels bruksløyve	40						
Ferdigattest	85						
Andre løyver*	53						
Total sum	314						

*Endringsløyve, tilbygg, fasadeendringar mm.

Kart og oppmåling

Etter fleire år med rydding av gamle saker og nokre langtidssjukmeldingar så har ein god framdrift no på oppmålingsavdelinga.

Plan

Fokus på planarbeidet i 2015 har særleg vore på Kommuneplan, der arbeidet med revisjon av kommuneplanen sin samfunnsdel er prioritert. Planprogram godkjent kommunestyret 27.08.2015. Innspel og medverknadsprosess gjennomført i samsvar med godkjent program.

Ut over dette har det i året blitt arbeidd med fylgjande reguleringsprosjekt for bustad og næringsareal som dels vert vidareført i 2016:

Urbakkfoten

Bustadområde Heltne-Bratteberg B58

Bustadfelt Ottagarden (Bratteberg)

E39 Volda Hamn – Elvadalen, m.fl

Oversikt over kommunedelplanar og reguleringsplanar godkjende/vedtekne i 2015 er slik:

Reguleringsplanar:

PlanID 2011003	- Bustadområde Håmyra	-	- 26.02.2015
PlanID 2013002	- Dalsfjord Fyrmuseum m.m		- 26.02.2015
PlanID 2014003	- Bustadområde Kvislagrova (på Egset)t		- 28.05.2015
PlanID 2012011	- B60 – Strand, gnr 15 bnr 2 m.fl		- 26.11.2015

Innføring av eigedomsskatt

Sektoren har også hatt ansvaret for innføringa og oppfølging av eigedomsskatt. Dette har vore mykje oppfølging i samband med klagesaker.

Landbruk

Vi har felles landbrukskontor i saman med Ørsta kommune der Ørsta er vertskommune. Dei lagar til ein felles årsmelding.

Klimaplan

I høve til klimaplan er rutine for oppfølging og kontroll av avfallsplanar i byggesaker etablert og følgjast opp. Elles er også interkommunalt byggesaksforum etablert der deling av kompetanse og erfaringar om klimatiltak skjer jamleg.

Økonomi

Sektoren hadde eit netto budsjett på kr 5.502.997. Rekneskapen viste eit netto forbruk på kr 4.600.621. Dette gir eit netto mindreforbruk på kr 902.376. Hovudgrunnane til mindreforbruket er at vi har hatt ein stilling på planseksjonen ståande vakant halve året samstundes som vi hatt mindre utgifter til konsulenttenester enn budsjettert. I tillegg så har vi fått inn meir gebyrinntekter enn forventa.

Innkjøpspraksis

Alle som gjer innkjøp ved sektoren kjenner til regelverket om offentlege innkjøp og det er ein føresetnad at dette verte følgd.

Etikk

Dei tilsette på sektoren er kjent med dei etiske retningslinene til Volda kommune og det vert forventa at desse vert følgde.

Resultatmål

MÅL 2015	RESULTAT	KOMMENTAR
Folkehelseperspektivet skal vere med i all planlegging		Det har høgt fokus.
Søke om tilskot til minst eit friluftstiltak		Søkt om tilskot til 4 tiltak.
Følgje opp plan for idretts- og friluftsliv gjennom spelemiddelsøknadar		Gjort no i vår og ny runde til hausten.
Halde den økonomiske ramma		Eit mindre forbruk på kr 0,9 mill.
Medarbeidarsamtale med alle tilsette		Gjennomført før sommaren
Kritikkverdige forhold skal varslast i samsvar med kommunen sine rutiner etter arbeidsmiljølova		
Initiere innovative/nytenkjande tiltak		I samband med revisjon av kommuneplanen sin samfunnsdel vart det nytta mange nye måter for å få inn innspel. Til dømes eige lokale i sentrum og utdeling hefte på ferga.
Nærver 95 %		Grunna langstidsjukemelding klarte vi ikkje dette målet, men enda på 91,1 %
Sjukefråver pga av arbeidsmiljø skal ikkje forekome		
Rett kompetanse i alle stillingar		
Tenesteyting og sakshandsaming i samsvar med lov- og regelverk		
Alle som vender seg til Volda kommune skal få i samsvar med krava i forvaltningslova		
Forbetre innhald og struktur på heimesida, særskilt når det gjeld Planinnsyn og kart		Det er forbetra noko, men framleis under arbeid.
Gjennomføre eigne planoppgåver etter prioriteringa i vedteken kommunal planstrategi og tilpassa tilgjengeleg planleggingsressurs		Planstrategien skal verte revidert i 2016, men vi er ligg godt an framdriftsmessig når det gjeld kommuneplanen sin samfunnsdel.
Koordinering av gjennomføring av planar saman med teknisk sektor		Ikkje kome skikkeleg i gong enno, men har eit mål om å få dette betre i 2016.
Få inn pkt om naturmangfaldslova i malen for saksframlegg		Dette er på plass i malen til alle saksframlegg no.
Landbrukskontoret delta på planmøta i Volda kommune		

4.10 ANSVARSOMRÅDE 80 (FELLES UTGIFTER OG INNTEKTER)

Sektor	Rekneskap 2015	Regulert budsjett 2015	Avvik
Fellesutgifter /fellesinntekter	-5 043 039	4 979 059	-10 022 098

Dette ansvarsområdet inneheld utgifter og inntekter som ikkje høyrer naturleg heime på den einskilde avdeling. Dette gjeld blant anna:

- Ulike tilskot (kyrkjeleg fellesråd, frivilligsentral osv)
- Nokre kontingentar, som til dømes KS- kontingenten
- Momskompensasjon
- Kalkulatoriske renter og avdrag (inntekter frå VAR-området)
- Avskrivningar
- Premieavvik pensjon
- etc.

Føresetnaden i revidert budsjett for 2015 var ei netto utgift på kr 4.979.059,- på dette ansvarsområdet. Den endelege rekneskapen viser ei netto inntekt på kr 5.043.039,-. Avviket på ca 10 mill kr. kan i all hovudsak forklarast reduserte pensjonsutgifter. Pensjonsselskapa fakturerte oss mindre enn det som var lagt til grunn i prognosane frå selskapa (gjeld heile kommunesektoren).

Under følgjer ein kort omtale av dei mest sentrale tala på dette ansvarsområdet.

Pensjon

Når ein skal budsjettere, vil det alltid vere usikre faktorar. Hovudforklaringa til det er lovendringa som tok til å virke frå og med 2002. Fram til 2001 var det den betalte pensjonspremien som vart utgiftsført i rekneskapen. I 2002 vart dette endra. Pensjonsleverandøren reknar ut kva som er pensjonskostnaden for det enkelte år:

- Dersom innbetalt premie i året er større enn pensjonskostnad (utrekna av pensjonsleverandøren sine aktuarar), får vi eit positivt premieavvik.
- Dersom innbetalt premie i året er mindre enn pensjonskostnad, får vi eit negativt premieavvik.

Premieavvik vert ført slik i rekneskapen:

- Positivt premieavvik (dvs når innbetalt premie er større enn netto pensjonskostnad) vert ført som ein driftsinntekt i rekneskapen året det oppstår. Dette vert så ført (amortisert) som driftsutgift dei neste 15 åra med like årlege beløp.

- Negativt premieavvik (dvs når innbetalt premie er mindre enn netto pensjonskostnad) vert ført som ein driftsutgift i rekneskapen året det oppstår. Dette vert så ført (amortisert) som driftsinntekt dei neste 15 åra (med like årlege beløp).
- Premieavvik som oppstod i 2011-2013 skal amortiserast over 10 år (ikkje 15 år som for premieavvik oppstått i perioden 2002-2010).
- Premieavvik som oppstår frå og med 2014 skal amortiserast over 7 år.

Pr 31.12.2015 har Volda kommune kr. 42.321.052,- i akkumulert premieavvik som skal utgiftsførast årleg fram til 2025. Dette er ei stor belastning for likviditeten, og er no også mykje debattert på nasjonalt nivå (har vore omtalt i alle Volda kommune sine budsjettdokument og årsmeldingar sidan 2005). Det har vore gjort anslag som viser at samla premieavvik på landsbasis er over 30 milliardar kroner. Ein av dei fremste ekspertane på kommuneøkonomi (Asbjørn Pedersen, leiar av Norges kemner og kommunekassererforbund) samanlikar kommunerekneskapane med Enron-skandalen. Det seier han fordi premieavviket inneber at kommunerekneskapane ikkje gjev eit korrekt bilde av den økonomiske situasjonen til kommunane.

I 2015 var det eit netto negativt premieavvik på kr. 3.396.672 (inkludert arbeidsgjevaravgift), og vart ført som ei utgift i driftsrekneskapen. Amortisering av premieavvik frå tidlegare år (inkludert arbeidsgjevaravgift) utgjorde ein netto utgift på kr.6.539.304. Premieavviket gir dermed ei netto utgift på kr. 9.935.976,- i rekneskapen for 2015 (3.396.672 plus 6.539.304).

Årets premieavvik, kr 3.396.672,-, skal som omtalt ovanfor inntektsførast over dei neste 7 åra.

Ørsta landbruksnemnd
Dalevegen 6, 6153 Ørsta

Volda kommune
Stormyra 2, 6100 Volda

<i>Saksnr</i>	<i>Løpenr.</i>	<i>Saksansvarleg</i>	<i>Arkiv</i>	<i>Dato</i>
2014/2100	4577/2016	ASTEINNE	V00	01.04.2016

ÅRSMELDING 2015

RESSURSAR

Ørsta og Volda kommunar har inngått vertskommuneavtale om felles landbrukskontor, der Ørsta er vertskommune. Landbrukskontoret er organisert som ei eining i seksjon kultur og næring. 2015 var det første heile året med felles kontor, som vart oppretta 1. september 2014. Kontoret har hatt 4,2 årsverk, fordelt på 5 tilsette. 1 årsverk sto vakant første 3 månadene. I tillegg var det første halvår 1 årsverk som landbruksvikar knytt til kontoret, vedkomande var utleigd til Landbruk Nordvest, og slutta 1. juli.

Første året har vore prega av innarbeiding av nye rutinar og vakanse i stilling, og dermed større arbeidspress på resten av dei tilsette. Det har også vore problem med det datatekniske, for å få tilgang og innsyn til kart og sakshandsamarprogram i Volda.

Dei tilsette har delteke på aktuelle kurs og konferansar for landbruksforvaltninga i fylket og lokalt. Det har vore sendt ut (e-post og post) to infoskriv til aktive gardbrukarar og andre interesserte, i begge kommunane.

LANDBRUKSMYNDE

Ørsta har landbruksnemnd og vilt- og innlandsfiskenemnd, medan Volda har forvaltningsstyre med begge desse funksjonane. Dei tilsette har vore sakshandsamarar for desse nemndene i aktuelle saker.

Dei økonomiske verkemidlane i landbruket som kommunen har avgjerdsmynde på, vert handsama som delegerte saker. Landbrukskontoret handsama søknader som gav ein total sum tilskot på 40,5 mill. kr til gardbrukarar i Ørsta, og 19,7 mill. kr til gardbrukarar i Volda. Dette er litt nedgang i forhold til 2014. Tal bruk/føretak i drift var 177 stk. i Ørsta, 101 stk. i Volda. Dette er ein nedgang på 1 bruk i Volda, elles uendra sidan 2014.

Omdisponering av jord 2015 (tal rapportert i Kostra):

	Ørsta	Volda
Jordlova	10,9 da dyrka 3 da dyrkbar	2 da dyrka 0 da dyrkbar
Plan- og bygningslova	33,7 da dyrka 20,9 da dyrkbar	13,1 da dyrka 0 da dyrkbar

JORDBRUK

Det var fatta vedtak i 2 saker med godkjenning av plan for nydyrking på totalt 21,1 daa, begge sakene var i Ørsta.

I 2015 meldte 2 kumjølprodusentar kvota inn for sal. Det var i 29 produsentar som kjøpte kvote frå staten, og totalt sett auka produksjonsramma litt.

2015	Hentestader:	Liter mjølkekvote:
Samla aktiv kvote (kumjolk)	95	14.920.795
Samla aktiv kvote (geitmjolk)	7	909.645
	Einingar:	
Eigarar som leiger ut kumjølkkvote	36	2.036.638
Samdrifter	15	

Tabell: Mjølkekvote

Kommunane har 10 aktive beitelag som organiserer beiting i utmark for sau, geit, storfe og hest.

År	Aktive medl.	Vaksne sauer sleppt	Vaksne sauer tapt	Taps% Vaksen sau	Lam sleppt	Lam tapt	Taps% lam	Geit sleppt	Geit tapt	Taps% geit	Storfe sleppt	Storfe tapt	Taps% storfe
2015	92	2.256	59	2,62	3.700	204	5,51	79	4	5,10	469	2	0,43

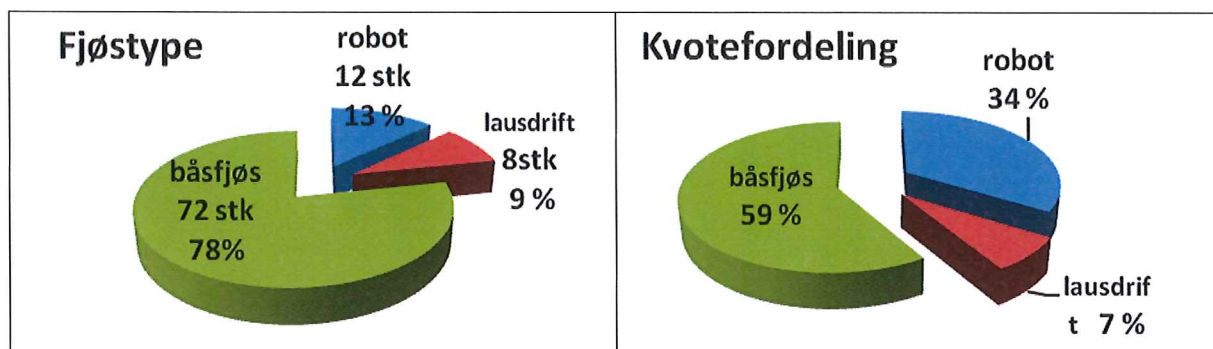
Tabell: Organisert beitebruk - samla oversyn for Ørsta og Volda.

Til SMIL-tiltak fekk Ørsta kommune ei ramme på kr 400.000 og Volda kommune kr 250.000, i tillegg kom inntrekte midlar. 24 handsama søknader med kostnadsramme på 2,1 mill. kr.

Det vart handsama 13 søknader om dispensasjon for spreieing av husdyrgjødsel på eng etter frist. Tal søknader er kraftig redusert etter at det vart innført tilskot for tidleg spreieing.

1. januar vart det starta opp eit 3-årig prosjekt; *"Vegval med mjolk- og kjøtproduksjon i Ørsta og Volda"*, til dagleg kalla *mjølkeprosjektet*.

Initiativet kom frå produsentlag, og det er Tine som er eigar og har prosjektleiar. Prosjektet har fått økonomisk støtte frå Fylkesmannen, og Landbrukskontoret er med i styringsgruppa. Målet er å halde oppe - og helst auke, produksjonen på storfe i Ørsta/Volda. Behova for fornying er store då området har mange båsfjøs. I februar vart det halde fagmøte for interesserte produsentar, med om lag 50 frammøtte, og det var fjøssafari til Hornindal og Stryn i oktober.

SKOGBRUK

Aktiviteten i skogbruket i Ørsta og Volda i 2015 viser større aktivitet både på skogkultur og hogst. Tala under er samla for Ørsta og Volda, oppdeling kommunevis går fram av tabellane.

Det vart i alt sett ut om lag 120.000 skogplanter, mot 66.000 i 2014. Det er likevel eit for stort etterslep i plantinga for å kome å jour med hogsten. Det vart i alt ytt kr 350.000 i statstilskot til skogkultur i 2015. Aktiviteten med gjenplantning av orkanflatene er den viktigaste saka for skogbruket i Ørsta/Volda komande år. Det var Allskog med mannskap frå Aust-Europa som utførte arbeidet med skogplantning.

Hogsten tok seg kraftig opp i høve til 2014, det vart hogd bortimot 40.000 m³ mot 22.000 m³ i 2014. Til drift i bratt/vanskeleg terreng vart det ytt kr 317.000 i tilskot, dette var ein stor nedgang frå året før då det vart utført mykje dyr drift med taubane.

Aktivitet og tilskot til vegbygging gjekk mykje opp i høve til 2014, mange anlegg er ferdigstilt. Det vart i 2015 godkjend 4.465 m ny bilveg og 380 m oppgradering til vel 4,1 mill. kr, som genererte 2,4 mill. kr i statstilskot.

Ein hemsko for rasjonell skogsdrift i området er det offentlege vegnettet, fleire fylkes- og kommunevegar har for låg standard for utkøyring av tømmer.

Ørsta, 01.04.2016

Liv Bente Viddal
Liv Bente Viddal
Seksjonsleiar

Roger Nedreklepp
Roger Nedreklepp
Fagansvarleg skogbruk

Vedlegg: Tabellar med oversikt over Ørsta og Volda kommunar

ÅRSOVERSIKT

over jordbruket i Ørsta kommune for året 2015 og 2014

Tal bruk, areal, arealfordeling og husdyrtal bygg på data frå søknader om produksjonstilskot pr. 1.1. og 31.7. og talkodene i parantes refererer seg til desse søknadane.

		Kode	2015	2014
Bruk i drift (= > 10 daa (søknader)			177	177
Jordbruksareal i drift: daa		299	33.967	34.134
Bruken av jorda:				
ENG	Fulldyrka jord til slått og beite	210	21.124	21.247
	Overflatedyrka jord, til slått og beite	211	409	416
	Innmarksbeite	212	12.402	14.426
	Andre grovforvekstar	213	0	28
	Grøngjødsling	223	0	0
KORN OG ANNA FRØ TIL MOGNING	Vårkveite	240	0	0
	Haustkveite	247	0	0
	Rug	241	0	0
	Rugkveite	249	0	0
	Bygg	242	0	0
	Havre	243	0	0
VEKSTHUS OG DRIVBENKAR	Veksthus og drivbenkar oppvarma pr. 1.3.	251	0	0
	Andre veksthus og drivbenkar pr.31.7.	250	0	0
GRØNNSAKER OG POTETER	Poteter	230	3	3
	Grønnsaker på friland inkl. urter	264	0	0
FRUKT, BÆR, PLANTESKULE OG BLOMSTER	Epler	272	0	0
	Pærer	273	0	0
	Planteskuleareal	285	0	0
BÆR	Jordbær	280	0	0
	Andre bær	281	0	0
EVENTUELT ANNA	Jordbruksareal i drift, brakk (sjå rettl.)	290	0	4
	Jordbruksareal i drift, ikkje rett til tilskot	294	29	10
JORDBRUKSAREAL UTE AV DRIFT Fulldyrka/overflatedyrka Innmarksbeite		292	78	47
		293	606	654
SUM JORDBRUKSAREAL (kode 210 - 299) = eige + leigd - bortleigd jordbruksareal)		299	33.967	34.134

HUSDYRTAL (MEDEL 1.1. OG 31.7) ØRSTA		2015	2014
Hest	(115 – 116)	117	113
Mjølkekyr	(120)	1.350	1.331
Ammekyr	(121)	31	25
Andre storfe	(119)	2.284	2.268
Voksne sauer over 1 år	(137)	1.627	1.757
Sauer under 1 år	(138)	744	659
Mjølkegeiter over 9 mnd.	(140)	604	664
Ammegeiter for kjøttproduksjon	(142)	3	4
Bukkar og ungdyr, medrekna kje	(144)	299	272
Avlspurker	(155)	129	125
Avlsråner	(156)	0	2
Ungpurker (over 6 mnd. bestemte for avl)	(158)	25	17
Ungråner (over 6 mnd. bestemte for avl)	(159)	0	0
Smågriser under 2 mnd.	(154)	1088	938
Griser selde, slakt og livdyr	(184)	3747	3.439
Verpehøner over 20 veker	(160)	6.354	6.358
Livkyllingar, påsett til verpehøns	(175)	15	0
Slaktekyllingar	(176)	23	34
Ender, gås og kalkun. Bruksproduksjon	(168)	25	13
Livkyllinger, selde	(185)	0	0
Kyllingar, ender, kalkuner, gjess, slakta	(186, 187, 188, 189)	0	15
Minktisper	(170)	1.620	2.030
Revetisper	(171)	771	753
Kaniner (meir enn 1 kull)	(180)	6	11
Bikuber	(194)	4	2
Lama	(196)	5	5
Kyr av bevaringsverdig rast	(720)	2	2

Diverse produksjonar m.m.	2015		2014	
Meierleveranse *) liter	9.313.738		9.214.500	
Her av økologisk	784.974		730.947	
Slakteleveranse kg	713.085		718.679	
Fordeling kumjolk/geitmjolk:				
Kumjolk produsentar	69*	8.912.977	70*	8.792.404
Geitmjolk ”	4*	400.761	4*	422.096

*Henteplassar

YMSE TILSKOT, UTBETALT ØRSTA	Tal søknader		Tilskot kr	
	2015	2014	2015	2014
Bu-midlar, frå fylkesmannen	0	2	0	64.094
Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	9	28	198.500	718.180
Organisert beitebruk, investeringstilskot	2	4	38.400	98.000
Friskare geiter	1	2	4.950	339.256
Tilskot til drenering	4	4	44.945	47.100
Produksjonstilskot:				
Produksjonstilskot husdyr	133	144	10.169.488	10.299.792
Areal- og kulturlandskapstilskot grovfôr	175	181	9.911.316	11.185.801
Tilskot til dyr på utmarksbeite	108	111	1.387.767	1.445.016
Tilskot til dyr på beite	143	148	1.437.436	1.477.873
Bevaringsverdige storferaser	1	2	2.000	6.000
Kjøttfeproduksjon	3	2	69.000	55.575
Driftstilskot i mjølkeproduksjonen	74	79	9.219.500	9.592.600
Økologisk landbruk				
Arealtilskot	12	13	46.591	50.740
Omleggingstilskot	1	2	5.825	39.250
Husdyrhald	5	5	392.670	361.210
Botnfrådrag/trekk	175	185	1.113.646	580.000
Regionalt miljøprogram:				
Eiga seter	2	3	60.000	90.000
Fellesseter	16	18	84.952	112.500
Bratt areal 1447 da (2108 da)	58	70	184.500	227.795
Automatisk freda kulturminne 16 stk. (22)	11	10	15.000	15.000
Utsett jordarbeiding, eittårig raigras 5 da (8 da)	1	1	250	400
Tilskot til føring sau som går ute heile året, skjøtsel av kystlynghei	1	1	2.640	4.050
Areal i soner m/særleg verdifullt kulturlandskap				
Fulldyrka/overflatedyrka 1329 da (1323)	13	14	170.770	191.835
Innmarksbeite 585 da (646)	10	11	23.340	25.660
Gjødselspreiing vår/haustsesong 9071 da (6246)	56	54	373.126	374.760
Bruk av slangespreiing/gylleanlegg 499 da (505)	4	5	29.940	30.300
Tilskot til beitelag: Sau/lam 3389 dyr (3481)	8	8	50.835	38.291
Storfe/hest 584 dyr (579)	7	7	11.680	11.140
Trekk	17	0	17.000	0
Avløysarordning ferie og fritid	125	134	6.033.478	6.193.223
Avløyasing under sjukdom	28	40	591.778	1.179.189
Sum			40.560.677	43.838.570

ÅRSOVERSIKT
over skogbruket i Ørsta
for året 2015

SKOGRESSURSAR:

Produktivt skogareal	Høg bon. (G17 og høgre)	59.426
	Middels " (G11 til G14)	23.889
	Låg " (G 8 og lågare)	3.149
	SUM	86.464

daa

Ståande kubikkmasse	Furu	32.800
	Gran	625.300
	Lauv	281.000
	SUM	939.100

m3

Tilvekst	Furu	1.350
	Gran	35.950
	Lauv	12.750
	SUM	47.750

m3

HOGST:

		2015 m3	2014 m3
Skur og spesialtømmer	Furu Gran	13 981	3349
Massevirke	Furu Gran	9 003	5151
Bartrevirke (Industrivirke, flis, vrak, o.l.)		53	62
Sum tømmer		23 037	8562
Ved (lauv og bartre)			
Sum hogst av ved og tømmer		23 037	8562
Bruttoverdi i kr		6 468 611	2 191 055
Juletresal 500 Bruttoverdi i kr 165.000		165.000	180.000

INVESTERINGAR OG TILSKOTT I ØRSTA 2015 :

	Tal planter/ m3/ meter veg	Areal da	Kostnad kr	Statstilskot Kr		Kommunalt tilskot, kr 2015
				2015	2014	
Flaterydding						
Plantekjøp og Plantearbeid	84 525	368	491 200	250 593	159 998	
Mekanisk etterrydding					20.371	
Markberedning						
Avstandsregulering					14.130	
Gjødsling fastmark						
Grøfting Nyanlegg	-		-		-	-
Drift i vanskeleg terreng	5 500	95	1102 500	200 000	531 900	
Hogst energivirke						-
Bilv.bygging: Nybygg Opprusting	4 465 380		3 723 420 405 080	2 258 926 192 249	1.500.203 42.500	
Traktorvegbygging						
Juletreplanting	4.000	12	45 000			

FORVALTNINGSSAKER ELLES ØRSTA	2015	2014
Søknader til Innovasjon Norge og Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga	36	46
Av dette:		
Våningshus	0	0
Gardkjøp/tilleggsjord - Rentelån	0	0
Tradisjonelt jordbruk - Vanleg ordinær bruksutbygging	6	3
- Etableringstilskot	1	2
- Bedriftsutviklingstilskot	1	0
Organisert beitebruk, investering i beitefelt	0	2
SMIL-søknader - Kulturlandskapstiltak	15	14
- Forureiningstiltak	3	6
- Stell av kulturlandskap	0	2
- Drenering	6	15
Tilleggsnæring - Stipend	0	0
- Investering	0	0
- Idèavklaring	1	0
Anna - Turisme	0	0
- Tidlegpensjon	3	1
Pantefråfall, prioritetsvik, debitorskifte	0	1
Landbruksnemndsaker, i alt	92	89
Av dette:		
Delegerte saker	35	20
Saker etter		
Odelslov	0	0
Konsesjonslov	11	10
Jordlov, Skoglov	25	25
Høyringssaker etter plan- og bygningslov m.m.	6	9
Andre saker	15	25
Tal møter landbruksnemnda	7	7

ÅRSOVERSIKT

over jordbruket i Volda kommune for året 2015 og 2014

Tal bruk, areal, arealfordeling og husdyrtal bygg på data frå søknader om produksjonstilskot pr. 1.1. og 31.7. og talkodene i parantes refererer seg til desse søknadane. Areal og dyr som ikkje er med på desse søknadane er heller ikkje med i oversynet. (Særleg aktuelt for areal ute av drift.)

		Kode	2015	2014
Jordbruksforetak, kvalifiserte til produksjonstilskot			101	102
Jordbruksareal i drift: daa		299	15.432	15.703
Bruken av jorda:				
ENG	Fulldyrka jord til slått og beite	210	11.431	11.617
	Overflatedyrka jord, til slått og beite	211	293	303
	Innmarksbeite	212	3.677	3.750
	Andre grovforvekstar	213	0	0
	Grøngjødsling	223	0	0
KORN OG ANNA FRØ TIL MOGNING	Vårkveite	240	0	0
	Haustkveite	247	0	0
	Rug	241	0	0
	Rugkveite	249	0	0
	Bygg	242	1	0
	Havre	243	0	0
VEKSTHUS OG DRIVBENKAR	Veksthus og drivbenkar oppvarma pr. 1.3.	251	0	0
	Andre veksthus og drivbenkar pr.31.7.	250	0	0
GRØNNSAKER OG POTETER	Poteter	230	1	0
	Grønnsaker på friland inkl. urter	264	0	0
FRUKT, BÆR, PLANTESKULE OG BLOMSTER	Epler	272	0	0
	Pærer	273	0	0
	Planteskuleareal	285	0	0
BÆR	Jordbær	280	0	0
	Andre bær	282	2	2
PLANTESKULE- AREAL		285	0	4
EVENTUELT ANNA	Jordbruksareal i drift utan rett til tilskot t.d. brakka areal	290 og 294	27	27
JORDBRUKSAREAL UTE AV DRIFT	Fulldyrka/overflatedyrka	292	24	15
	Innmarksbeite	293	181	102
SUM JORDBRUKSAREAL (kode 210 - 299) = eige + leigd - bortleigd jordbruksareal)		300	15.432	15.703

HUSDYRTAL (MEDEL 1.1. OG 31.7) VOLDA		2015	2014
Hest	(115 – 116)	81	64
Mjølkekyr	(120)	539	568
Ammekyr	(121)	19	13
Andre storfe	(119)	948	976
Voksne sauer over 1 år	(137)	1.701	1.642
Sauer under 1 år	(138)	719	656
Mjølkegeiter over 9 mnd.	(140)	563	442
Ammegeiter for kjøttproduksjon	(142)	0	0
Bukkar og ungdyr, medrekna kje	(144)	291	233
Avlspurker	(155)	24	27
Avlsråner	(156)	0	0
Ungpurker (over 6 mnd. bestemte for avl)	(158)	0	0
Ungråner (over 6 mnd. bestemte for avl)	(159)	0	0
Smågriser under 2 mnd.	(154)	122	69
Verpehøner over 20 veker	(160)	7.543	7.521
Livkyllingar, påsett til verpehøns	(175)	0	0
Slaktekyllingar	(176)	0	0
Ender, gås og kalkun. Bruksproduksjon	(168)	0	0
Kyllingar, ender, kalkuner, gjess, slakta	(186, 187, 188, 189)	0	0
Minktisper	(170)	0	0
Revetisper	(171)	0	0
Bikuber	(194)	12	10
Lama	(196)	1	1
Kyr av bevaringsverdig rase	(720)	20	24

Diverse produksjonar m.m.	2015		2014	
Meierleveranse *) liter	3.875.646		4.061.253	
Slakteleveranse kg	349.071		359.848	
Fordeling kumjolk/geitmjolk:				
Kumjolk produsentar	24*	3.539.856	30*	3.810.111
Geitmjolk ”	3*	335.790	2*	251.142

*Henteplassar

YMSE TILSKOT, UTBETALT VOLDA	Tal søknader		Tilskot kr	
	2015	2014	2015	2014
Bu-midlar, frå fylkesmannen	0	0	0	0
Spesielle spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	8	9	192.500	149.000
Organisert beitebruk, investeringstilskot	2	0	205.100	0
Eteblerarstipend	0	0	0	0
Økologisk utviklingstiltak	0	1	0	11.250
Friskare geiter	2	1	253.200	174.820
Tilskot til drenering	1	3	20.000	39.000
Produksjonstilskot:				
Produksjonstilskot husdyr	80	80	5.689.409	5.867.838
Areal- og kulturlandskapstilskot grovfor	101	100	4.729.270	5.047317
Produksjonstilskot planteproduksjon	2	2	8.700	8.700
Tilskot til dyr på utmarksbeite	66	66	907.209	894.903
Tilskot til dyr på beite	87	86	797.571	814.291
Bevaringsverdige storferaser	1	1	42.000	48.000
Kjøttfeproduksjon	2	1	67.579	22.801
Driftstilskot i mjølkeproduksjonen	28	35	3.403.500	4.086.600
Botnfrådrag/trekk	115	107	661.752	325.000
Regionalt miljøprogram:				
Eiga seter	0	1	0	30.000
Fellesseter	1	0	3.333	0
Bratt areal 1251 da (1261)	39	42	160.630	184.440
Automatisk freda kulturminne 6 stk (6)	2	2	6.000	6.000
Areal i soner m/særleg verdifullt kult.landsk. Fulldyrka/overflatedyrka (11 da)	0	1	0	1.595
Gjødselspreiing vår/haustsesong 2922 da (1762)	23	16	126.672	105.720
Bruk av slangespreiing/gylleanl. 896 da (454)	9	6	53.760	27.240
Tilskot til beitelag: Sau/lam 2235 (1907)	4	5	33.525	20.977
Storfe/hest 68 (87)	3	5	1.360	1.740
Trekk	1	0	1.000	0
Avløysarordning ferie og fritid	75	75	2.830.776	3.103.937
Avløyising under sjukdom	8	20	239.107	596.019
Sum			19.771.201	21.242.188

ÅRSOVERSIKT
over skogbruket i Volda
for året 2015

SKOGRESSURSAR:

Produktivt skogareal	Høg bon. (G17 og høgre)	37.800
	Middels " (G11 til G14)	31800
	Låg " (G 8 og lågare)	2300
	SUM	71.900

da

Ståande kubikkmasse	Furu	211.000
	Gran	340.000
	Lauv	237.000
	SUM	788.000

m3

Tilvekst	Furu	6.200
	Gran	18.500
	Lauv	9.800
	SUM	34.500

m3

HOGST:

		2015 m3	2014 m3
Skur og spesialtømmer	Gran og Furu	11 306	6 290
Massevirke	Furu Gran	5 408	7 233
Bar – og lauvtrevirke (Industrivirke, flis, vrak o.l.)		92	97
Sum tømmer			
Ved (lauv og bartre)			
Sum hogst av ved og tømmer		16 806	13 620
Bruttoverdi i kr		4 956 078	2 141 728
Juletresal Bruttoverdi i kr			

INVESTERINGAR OG TILSKOTT I VOLDA I 2015:

	Tal Planter/ m3/ meter veg	Areal da	Kostnad kr i alt	Statstilskot Kr		Kommunalt tilskot, kr 2015
				2015	2014	
Flaterydding						
Plantekjøp og Plantearbeid	34 000	152	205 450	99 975	121 148	
Naturleg forynging						
Mekanisk etterarbeid		25	5 500	3 300	11 700	
Mark- beredning						
Avstands- regulering						
Gjødsling fast- mark						
Grøfting Nyanlegg						-
Drift i v.terreng	1 463 m3	37	461 960	117 610	1 130 665	
Energartilskot						
Bilvegar Nybygg Opprusting						
Traktorvegar						
Juletreplanting	<u>Planter</u> -	<u>Areal</u>				

FORVALTNINGSSAKER ELLES VOLDA	2015	2014
Søknader til Innovasjon Norge og Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga	15	
Av dette: Våningshus	0	
Gardkjøp/tilleggsjord - Rentelån	0	
Tradisjonelt jordbruk - Vanleg ordinær bruksutbygging - Etableringstilskot	5 0	
Organisert beitebruk, investering i beitefelt	1	
SMIL-søknader - Kulturlandskapstiltak - Forureiningstiltak - Stell av kulturlandskap - Drenering	6 0 0 3	
Tilleggsnæring - Stipend - Investering	0 0	
Anna - Turisme - Tidlempensjon	0 0	
Pantefråfall, prioritetsvik, debitorskifte	0	
Forvaltningsstyret, i alt	21	
Av dette:		
Delegerte saker	8	
Saker etter Odelslov Konsesjonslov Jordlov, Skoglov	0 3 10	
Høyringssaker etter plan- og bygningslov m.m.	0	
Andre saker	0	
Tal møter forvaltningsstyret	10	

ÅRSMELDING MED REKNESKAP 2015

Barnevernstenesta sine hovudmål er gitt i Lov om Barnevernstenester og er todelt :
For det første skal vi sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deira helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. For det andre skal vi bidra til at barn og unge får gode oppvekstvilkår. Vi har dermed ei todelt oppgåve, ved at vi skal arbeide i forhold til enkeltbarn og deira familiar, samstundes som vi skal drive førebyggjande arbeid og følgje med i born sine oppvekststilhøve.

1.1.2014 gjekk Hareid, Ulstein, Volda og Ørsta saman om etablering av ei interkommunal barnevernsteneste, med Volda kommune som vertskommune. Denne årsmeldinga omhandlar det andre driftsåret med denne organisasjonsmodellen. I 2014 dreiv vi ei "desentralisert" interkommunal teneste medan vi venta på at lokala i Volda rådhus skulle bli ferdige. I mai 2015 flytta vi inn i dei nye lokala, ein flytte- og etableringssjau som var nokså krevjande ved sida av vanleg drift og tenesteyting. Ved slutten av året hadde vi også fått på plass møte/samtalerom i alle samarbeidskommunane.

ÅRSVERK

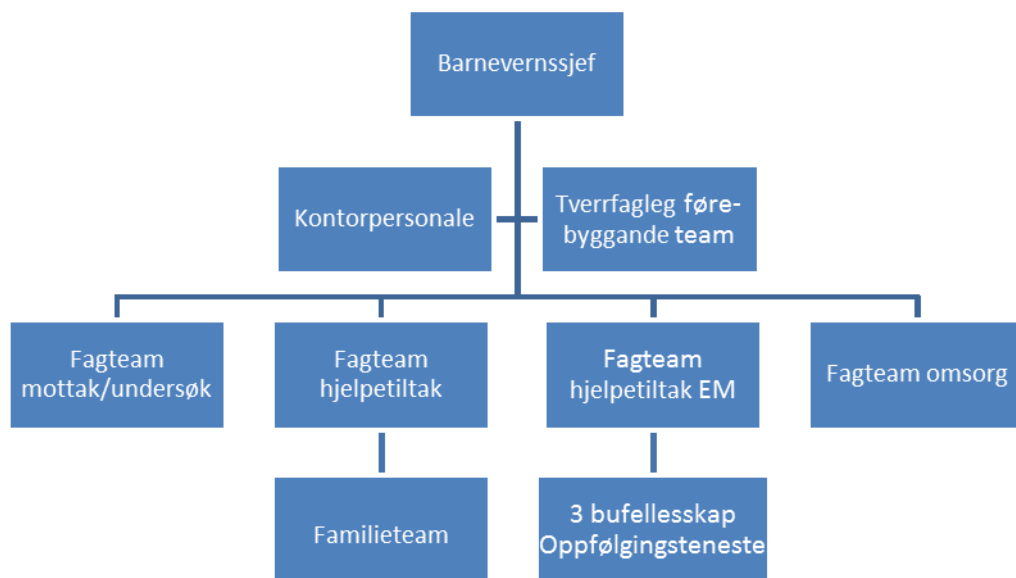
Ved utgangen av 2015 var det vel 60 årsverk i tenesta, det same som i 2014; 31,3 av desse var *i den lovpålagte barnevernstenesta* (barnevernssjef, kontorfagleg personale, fagteamleiarar, barnevernsskulentar og tiltaksskulentar), medan omlag 30 årsverk var knytt opp mot *arbeidet med einslege mindreårige flyktningar i Volda og Ørsta* (fagleiar, miljøarbeidarar og miljøterapeutar).

ORGANISERING

Personalet er organisert og oppdelt i fagteam, organisert etter fasane i ei barnevernssak. Kvart team har sin leiar. I tillegg har vi øymerka 100 % stilling (fordelt på to personar), som har ein særleg fokus på førebyggjande, tverrfagleg og tverretatleg arbeid i samarbeidskommunane. Når det gjeld omsorga for einslege mindreårige flyktningar har vi det vi kallar "Fagteam EM". Her har Volda og Ørsta etablerte bufellesskap for einslege mindreårige flyktningar, med eige personale som går i døgnturnus. Det er også etablert "oppfølgingsteneste"; personale som

følgjer opp dei som har flytta ut av bufellesskapen. Dette tiltaket, som ikkje er ei lovpålagt oppgåve, vart lagt inn under barnevernssjefen sitt ansvarsområde frå 1.1.2014. I og med at tiltaket berre gjeld for to av dei fire samarbeidskommunane, vil det bli omtala i eit eige kapittel i årsmeldinga.

Organisasjonskartet vårt ser slik ut:

DRIFT OG AKTIVITET GJENNOM ÅRET

Ved sida av flytteprosess, dagleg drift og ivaretaking av mellom 300 og 400 barn i ulike tiltak, har vi også dette året arbeidd mykje med å etablere den nye organisasjonen; Fire ulike praksisar, rutinar og arbeidsmåtar har kravd mykje oppryddings-, samordnings- og samkøyringsarbeid.

Hovudregelen er at ei undersøking skal avsluttast etter tre månader. Også i år har vi hatt *fristoverskridingar* i denne fasa. Som ein av fleire barnevernstenester har vi hatt tilsyn frå Helsedirektoratet (utført av Fylkesmannen) gjeldande overskridingar av tidsfristar. I kjølvatnet av dette har vi sett i verk tiltak for få kontroll over desse; auka personalressurs på undersøkingsteamet, endring av rutinar, og strammare oppfølging.

Sjølv om alle samarbeidskommunane gjennom fleire år har nytta det same fagprogrammet, *Familia*, viste det seg i samanslåingsprosessen at bruken av programmet har vore ulikt praktisert. Også i 2015 har vi brukt mykje tid på å etablere ein felles praksis og bruk av dette programmet. Dette er viktig for å få ein god og systematisk oversikt over sakene, men også for å få eit likt grunnlag for rapportering og statistikk. Tidleg i 2015 gjennomførte vi også ei *samanslåing av databasane* i dei fire samarbeidskommunane, noko som har forenkla sakshandsaminga i fagprogrammet. Vidare er *økonomidelen* av fagprogrammet Familia ikkje i bruk. Dette vil vere ein nyttig reiskap for å få oversikt over kostnadane ved kvart tiltak, og vi satsar på å få dette implementert i løpet av 2016.

For i størst mogleg grad å kunne nå hovudmålsettingane i barnevernslova, har vi arbeidd strategisk for å *utvikle gode hjelpetiltak* til barn og familiar. Vi har lagt ned forholdsvis store ressursar i *samarbeidet med andre kommunale instansar*, i von om å gi barn og deira foreldre rett hjelp til rett tid, i von om å kome tidleg inn, og for å gi vårt bidrag til at barn og unge får gode oppvekstvilkår. Vi har også arbeidd for å forbetre talet på barn som har sin eigen *plan*, enten dei tek imot hjelpetiltak i heimen eller dei bur utafor heimen i fosterheim eller institusjon.

For å sikre *eit tilgjengeleg barnevern*, er alle tilsette utstyrt med mobiltelefonar. I tillegg har vi vårt eige fasttelefonnummer, og alle kan nå oss via Volda kommune sitt telefonnummer. Alle barnehagar og skular i samarbeidskommunane også sin faste *kontaktperson* i barnevernstenesta. Vi har *presentert* og diskutert barnevernets arbeid på rektor- og barnehagestyrarsamlingar, på fødeavdelinga i Volda, med ambulansepersonell og med psykiatrisk personale i kommunane. Vi har *faste samarbeidsmøter* med alle kommunale instansar som arbeider med barn og unge, samt med politiet. Vi har også hatt både lege-, politi og sosialarbeidarstudentar i praksis.

Barnevernssjefen og fagteamleiarane har delteke i KS sitt nasjonale nettverk for utvikling av barnevernet. Dette er eit utviklingsarbeid, og ein prosess, der vi vonleg får avslutta arbeidet med ei skriftleg "teneste og kvalitetsanalyse" i første halvår 2016.

Vi arbeider også med implementering av *brukarmedverknad* og *brukarevaluering*. Her har vi teke i bruk ein metode der både barn og foreldre gir tilbakemelding om korleis dei opplever å samarbeide med oss. Vi har også blitt eit "Mitt Liv"-barnevern, ved at vi har etablert eit forpliktande samarbeid med "Forandringsfabrikken" og «Barnevernsproffane», som har sitt utspring i "Landsforeningen for barnevernsbarn". Gjennom dette nettverket peiker tidlegare barnevernsbarn på utvikling og forbettringsområde for barnevernet.

Likeeins har alle barn som bur utafor heimen krav på *sin eigen tilsynsførar*. Også her har det vore manglar. Dette har vi gjort noko med, ved å øyremerke eige personell for å sjå til at denne ordninga fungerer som den skal i framtida.

Vidare har vi delteke i ulike typar kurs og fagsamlingar, og vi har hatt interne opplærings- og skuleringsdagar. Kurs arrangert av Fylkesmannen og det regionale nettverket "Mission Possible" har vore prioritert, men vi har også hatt felles fagutvikling med sosialarbeidarutdanninga ved Høgskulen i Volda. Gjennom "Mission Possible" har vi arbeidd med å utvikle og utarbeide felles rutinar for alle kommunane på Sunnmøre gjeldande oppfølging av fosterbarn. Vi har også deltatt på fagdagar gjennom "Bulystprosjektet" i kommunane i ytre.

Alle fagtilsette har faste tider for saksrettleiing med sin teamleiar, dei har tilbod om fagleg rettleiing i grupper, og vi har gjennomført medarbeidarsamtaler med alle tilsette. Vi har arbeidd med organisasjonsutvikling og vårt eige arbeidsmiljø, og vil halde fram med dette i 2016.

ARBEIDET PÅ DEI ULIKE TEAMA

Kontorpersonalet

Det er totalt 2,1 stillingar på kontorfagleg side i tenesta. I 2015 heldt arbeidet i kjølvatnet av samanslåinga fram. Det er lagt ned eit stort arbeid med rydding i arkiv og fjernarkivering av gamle saker i kommunane. Alle konteringar, adresser og overføring av all aktivitet er overført til Volda kommune. Ulike praksisar, for konteringar og utbetalingar, også i forhold til klientar og oppdragstakarar (besøksheimar, fosterheimar, støttekontaktar m fl), har blitt samordna. Dette har blitt utarbeidd nye skjema og nye rutinar på fleire område. Personalet har også endra sine arbeidstider (deltidsstillingar), slik at det er kontorpersonale på jobb kvar dag i kontortida.

Melding og undersøkingsteamet

Teamet besto ved utgangen av 2015 av 7 personar, totalt 6,1 % stillingar. Teamet si hovudoppgåve er mottak, gjennomgang og vurderingar av meldingar, samt gjennomføring av undersøkingar. Lov om Barnevernstenester legg tydelege premisser for denne delen av arbeidet, og det er her ein er underlagt dei fleste lovfesta tidsfristane.

Teamet har faste møter, der ein går gjennom innkomne meldingar, drøftar sakene i høve alvorsgrad, og legg strategi for undersøkinga. Det vert lagt vekt på å snakke med barna i alle undersøkingar. Vi har utarbeidd rutinar for arbeidet, noko som utgjer ein viktig del av barnevernstenesta sitt kvalitetssystem. Saksdrøftingar, i teamet, og med den einskilde sakshandsamar vert prioritert.

Det er ei utfordring å halde fristane i alle saker. Ei undersøking skal som hovudregel gjennomførast innan tre månader etter mottak. I 2015 hadde vi færre fristbrot i undersøkingane enn i 2014, og det er sett i verk tiltak som vi etter kvart ser effekt av.

I følgjande tabell kan vi sjå utviklinga når det gjeld nye meldingar (tal frå barnevernet sitt fagsystem, *Familia*):

	2013	2014	2015
Hareid	53	61	72
Ulstein	38	55	44
Volda	81	90	61
Ørsta	116	75	78
Samla	288	281	255

Samanlagt ser ein at talet på meldingar er redusert i 2015 i høve til dei to førre åra. Noko av forklaringa på dette kan vere at ein i fleire kommunar har fungerande ressursgrupper som gjer at mindre alvorlege vanskar kan finne si løysinga andre stader enn i barnevernstenesta. Ein kan også gå ut ifrå at dette er ein «naturleg variasjon» frå år til år.

Det er ingen automatikk i at færre meldingar medfører mindre arbeid i undersøkingsfasa, eller at tiltaka som må settast i verk blir mindre omfattande: Nokre saker er meir omfattande og

arbeidskrevjande enn andre, og det er ikkje eintydig å kunne peike på kva som er dei mest framtreddande problemstillingane i meldingane. Det kan verte formidla ulike signal/vanskebilde i ei og same melding, og ofte ser ein at undersøkinga kan syne heilt andre problemområde enn det som vart meldt.

Over fleire år syner både nasjonale og lokale oversyn at det er familiane sjølv som oftast melder til barnevernstenesta. Slik er det også i vår teneste. I tillegg er skulane hyppige meldarar. Meldingstalet frå barnehagane varierer, og det er fleire større barnehagar i distriktet som aldri melder til barnevernstenesta. Det er likevel ei endring mot at vi får fleire meldingar på yngre born, noko som er i tråd med faglege målsetjingar.

Dei siste åra har det vore ein markert auke i meldingar om vald og seksuelle overgrep mot barn. I dei fleste tilfella inneber dette at vi må melde til politiet, med påfylgjande dommaravhøyr av barna og eit svært omfattande etterarbeid for barnevernstenesta. Vi ser vidare eit høgt tal på saker som omhandlar partskonfliktar (konflikt mellom mor og far). Nokre av desse kan finne si løysing andre stader, til dømes hos Familievernet. Likevel medfører desse sakene stor arbeidsbelastning, utan at barnevernet kan avgjere om barnet skal bu hjå mor eller far. Sær mange undersøkingar syner behov for rettleiing til foreldra/omsorgsgjevarane.

Hjelpetiltaksteamet

Tiltaksteamet bestod ved utgangen av 2015 av 9,1 sakshandsamarstillingar, samt 4,2 årsverk med tiltakskonsulentar i Familieteamet. Det har vore noko vakanse i 2015 grunna sjukemeldingar, permisjonar og AFP-reduksjon.

Teamet arbeider i hovudsak med å gi hjelp til heimebuande barn og deira familiar. Etableringa av ei interkommunal barnevernsteneste gjorde det muleg å etablere *eit eige familieteam*, som arbeider med endringsarbeid; familierapi og anna familierettleiing, til dømes PMTO og Marte-Meo. I 2015 fekk dette teamet tilmeldt 37 nye saker, og ein ser eit stort behov for desse hjelpetiltaka.

Tal på barn som har motteke hjelpetiltak i heimen ved utgangen av året (Tala i parantes syner talet på barn som har motteke hjelpetiltak gjennom året)

	2014	2015
Hareid	32	(36) 26
Ulstein	41	(47) 34
Volda	57	(85) 57
Ørsta	47	(67) 52
Samla	177	(235) 169

Når ein ser på barn som har motteke hjelpetiltak ser vi at det her har vore ei viss «gjennomstrøyming» ved at saker vert avslutta. Hjelpetiltaksteamet har som fokus å styrke foreldra til sjølve å ta vare på barna sine. Mange har derfor tiltak over ei avgrensa tid, der desse har ført til positiv endring, og familien kan klare seg på eiga hand.

I nokre tilfelle vil barna halde fram med å ta imot hjelp frå andre instansar enn barnevernet. I andre tilfelle treng dei ikkje hjelp lenger. Nokre barn får ein kombinasjon av endringsbaserte og kompenserande tiltak, mens andre vil trenge kompenserande tiltak gjennom heile barndomen for å kunne vekse opp ilag med foreldra sine.

På lik linje med dei andre fagteama har tiltaksteamet hatt ansvar for fleire akuttsituasjonar i 2015. Mellom anna har vi måtte "hasteplassert" 10 barn. Fleire av desse vart tilbakeført til foreldra etter at det akutte i situasjonen opphørte. Teamet har ført saker vedkomande fem barn i Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker, og fleire ankesaker i rettsapparatet. Eit barn vart i 2015 plassert i institusjon med samtykke frå foreldra, som eit hjelpetiltak.

Generelt ser vi ein auke i behovet for dommaravhøyr av barn, og tiltaksteamet har bistått politiet i fleire slike saker. Teamet samarbeider med undersøkingsteamet og omsorgsteamet i ulike saker, der vi hjelper kvarandre og samarbeider tett i ulike situasjonar.

Det faglege hovudfokuset har vore å vidareutvikle arbeide med tiltaksplanar og evaluering av desse. Bakgrunnen for å fokusere på dette er eit ynskje om i større grad å ha oversikt over kva hjelp det er behov for i den einskilde familie, og å syte for at tiltak vert endra og avslutta når det er behov for det. På denne måten vil vi sikre at barn får rett hjelp til rett tid, og at ein ikkje er i kontakt med familiar i lengre tid enn naudsynt. Vi erfarer at vi gjennom godt metodisk arbeid kan hindre plassering av barn, og unngå hasteplasseringar.

Samarbeidet med "Barnevernsproffane" og deltaking i Mitt-Liv-prosjektet har medført utprøving av nye arbeidsmåtar. Dette erfarer vi at har ført oss inn i ein prosess der barnet kjem meir i fokus og vert hovudperson i eiga sak. Vi ser at dette styrkar barnet si deltaking i samarbeidet med barnevernstenesta vedkomande tiltaka som er sett inn i familien.

Barnevernsproffane er opptekne av at barna skal få rom til å gi tilbakemelding på korleis dei opplever kontakta med barnevernstenesta. Tiltaksteamet innførte dette som rutine før vi gjekk inn i Mitt Liv-prosjektet, og dette er no ein innarbeidd arbeidsmåte. Vi opplever at dette gir oss meir tryggleik i høve kva tiltak som skal settast inn, og at barna og foreldra i større grad er med på å sette mål for tiltaka. Ein anna arbeidsmåte som vi ser barna oppfattar positivt, er at tiltaksplanen no har overskrifta «Barnet sin plan», til dømes Sofie sin plan. Dette viser at det ikkje er dei store endringane som skal til for å gi barnet rett plass i eiga sak.

Inntrykket er at mange av dei som får hjelp har behov for at foreldra skal få styrka sin foreldrekompetanse. Dette er ei utfordring for kapasiteten til familieteamet. Vi ser også eit aukande tal saker som handlar om barn og unge med høgt skulefråvær, der foreldre, lærarar og hjelpeapparatet elles ikkje finn løysingar for barnet. Dårleg eller manglande foreldresamarbeid mellom skilde foreldre utgjer også ein stor del av vårt arbeid.

Samarbeid med andre tenester instansar er i mange høve avgjerande for at barnet og familien får god hjelp.

Omsorgsteamet

Omsorgsteamet består av 6 stillingar, samt ein vikar, og tek seg i hovudsak av oppfølging av barn og unge som bur utafor heimen; i fosterheim eller i institusjon. Ved utgangen av 2015 hadde omsorgsteamet ansvar for å følge opp 91 barn. 59 av desse var under barnevernets omsorg, dvs at foreldra ikkje har ansvaret for den daglege omsorgen, men at denne er overlatt til det offentlege. Åtte av dei 91 barna som vi arbeider med budde i fosterheim eller institusjon som eit frivillig tilbod, der foreldra har gitt sitt samtykke til at dette vil vere det beste for barnet.

Barn som har vore i omsorgstiltak og som når myndighetsalderen, har rett til *ettervern* fram til dei fyller 23 år. Erfaringane tilseier at mange ønsker og har behov for det. 24 av dei 91 barna omsorgsteamet fylgde opp i 2015 var i denne gruppa.

Det er eit krav i barnevernslova om at barn som bur utafor heimen skal ha sin eigen *omsorgsplan*, og at barnevernstensta skal besøke barnet minst fire ggr pr år. Dette kravet er ikkje fullstendig oppfylt i 2015, sjølv om vi har oppnådd betre resultat enn tidlegare år. Dette vil det bli arbeidd vidare med i 2016.

Å følgje opp barn/ungdommar som bur utafor heimen er eit tids- og kostnadskrevjande arbeid. Det medfører ofte lange reiser, hovudsakleg fordi BUF-etat ikkje finn eit tilbod til desse barna i vår region/fylke. Fleire er plasserte ulike stader i landet, og det går med mykje tid og ressursar til reiseverksemd for dei som arbeider i omsorgsteamet. I tillegg kjem planlegging, praktisk arbeid og utgifter i samband med gjennomføring av samvær mellom barna, deira biologiske foreldre og sysken.

I nokre høve må eit barn/ungdom flytte frå ein fosterheim til ein annan, eller frå ein institusjon til ein annan. I 2015 har vi hatt 5 slike flyttingar. Dette medfører meirarbeid og meirkostnadar - sjølv om det sjølvsagt er mest uheldig og til dels traumatisk for dei det gjeld. I 2015 har slike hendingar råka tre barn frå våre kommunar. Vi har også hatt to barn/ungdom som har flytta tilbake til sine foreldre i løpet av året. Ved utgangen av 2015 budde ni barn og unge i institusjon.

Skjematisk oversikt over barn med tiltak utafor heimen pr 31.12.2015

	Barn i fosterheim som eit frivillig hjelpetiltak		Barn under omsorg (i fosterheim eller institusjon)		Barn med etterverns-tiltak (oppfølging etter fylte 18 år)	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Hareid	2	2	15	15	0	1
Ulstein	6	5	14	16	12	7
Volda	5	1	14	12	7	12
Ørsta	1	0	17	16	4	4
Samla	14	8	60	59	23	24

Som tabellen viser, er talet på barn i ulike omsorgstiltak nokså lik i 2015 og i 2014. Men her vil det alltid vere noko variasjon, i løpet av eit år, men også frå år til år, der nokre saker blir avslutta og nye kjem til.

Omsorgsteamet har også arbeidd med utvikling av interne arbeidsrutinar, eit arbeid som skal halde fram i 2016. Ved sida av interne fagsamlingar, har vi teke del på Fylkesmannen sin Barnevernskonferanse i Geiranger, og andre relevante kurs gjennom året. Vi tek aktivt del i Mitt Liv-prosjektet, og søker å ha auka fokus på barna/dei unge sine opplevingar og framtidsplanar. Teamleiar har også delteke aktivt med utarbeiding av felles rutinar og sjekklistar for barn i fosterheim gjennom Mission Possible-nettverket.

Tilsynsførarordninga

Samarbeidskommunane har *tilsynsansvar* for 76 barn som kjem frå andre kommunar, men som bur i fosterheim i våre kommunar (Volda 32, Hareid 14, Ulstein 12, Ørsta 18). For to av desse barna er vi både setteverje og tilsynsansvarlege. Fleire barn hadde sin eigen tilsynsførar i 2015 enn i tidlegare år. Inntil vidare tek barnevernstenesta ansvar for denne ordninga, og har tilsett ein person i 50% stilling som frå 2016 skal ha ansvar for at tilsynsordninga fungerer etter intensjonane og at alle barn får sin eigen kompetente tilsynsførar.

ØKONOMI OG REKNESKAP

I barnevernstenesta rapporterer ein til SSB etter Kostrafunksjonane 244, 251 og 252.

Kostra 244 skal innehalde *alle driftsutgifter*, og er for oss fordelt mellom samarbeidskommunane etter ein fordelingsnøkkel. Denne delen av verksemda er mest forutsigbar og mogleg å styre.

Kostra 251 (hjelpetiltak i heimen) og Kostra 252 (barn som bur utafor heimen) er noko mindre forutsigbare då ein ikkje veit kva saker og behov som vil dukke opp i løpet av eit år.

Neste tabell gir ei oversikt over kommunane sine utgifter til drift av barnevernstenesta dei tre siste åra, samt budsjettala for 2015 og 2016.

Kostra 244 (fellesutgifter etter fordelingsnøkkelen mellom kommunane):

	Rekneskap 2013 (Tal frå SSB- Kostr)	Rekneskap 2014 (kommunetala)	Rekneskap 2015 (kommunetala)	Budsjett 2015	Budsjettert 2016
Hareid	3 300 000	2 833 877	3 280 721	2 883 126	3 075 286
Ulstein	5 700 000	4 186 566	5 483 441	5 011 507	5 560 420
Volda	4 700 000	4 239 791	4 768 847	4 986 349	5 335 729
Ørsta	3 300 000	5 307 812	5 687 420	6 027 897	6 470 011
Samla	17 000 000	16 568 046	19 420 816	18 909 880	20 441 445

I denne tabellen kan vi sjå den kommunevise utviklinga over driftsutgifter frå 2013 til 2015. Vi ser at Hareid og Ulstein har hatt ein liten reduksjon i driftsutgiftene frå 2013 – 2015, Volda

har hatt ein liten auke, medan Ørsta har hatt ein forholdsvis stor auke. Her er det barnetalet i kommunen 0-18 år som dannar grunnlaget for kva kvar kommune skal betale. Ørsta har flest innbyggjarar i denne aldersgruppa og får derfor det høgaste beløpet. Men den auken som kjem fram i dette oppsettet kan også skuldast at kommunane/barnevernstenestene har hatt ulike måtar å føre rekneskap, refusjonar etc på før samanslåinga.

Tabellen viser vidare at den samla tenesta i 2015 hadde eit overforbruk på ca kr 500 000 i forhold til det budsjetterte på denne delen av drifta. Dette skuldast at vi har hatt utgifter til etablering i nye lokalar, vi har betalt noko av møblane over eige budsjett, vi har kjøpt inn nytt datautstyr til dei 35 kontora, audiovisuelt utstyr til møteroma, vi har fått nye husleigeutgifter, hatt utgifter i samband med samanslåinga av databasane, vi har måtta lease fleire bilar, og har auka utgifter på kjøring. Alle desse tilhøva har bidrege til at utgiftene har vore vanskelege å stipulere eksakt.

Kostra 251 (tiltak i heimen) og Kostra 252 (barn som bur utafor heimen)

Desse funksjonane tek føre seg utgifter for enkeltbarn, noko som kan vere svært vanskeleg å forutsjå frå år til år. Dei kan også vere vanskeleg å skilje i budsjettsamanheng, fordi eit barn kan variere mellom tiltak i og utanfor heimen i løpet av eit år.

Hjelpetiltaka kostar, men det er særleg tiltaka for barn som bur utafor heimen som er kostnadskrevjande. Dette gjeld i hovudsak når barn må plasserast i fosterheimar eller institusjon: Når Fylkesnemnda har vedteke omsorgsovertaking for eit barn, har det statlege barnevernet, BUF- etat avgjerande innverknad på kva tilbod barnet skal få og kvar i landet det skal bu. Ei handsaming i Fylkesnemnda er ressurskrevjande på fleire område, og kostar kommunen minimum eitt hundre tusen kroner (eiga saksutgreiing, advokathjelp, overnattingar og utgifter til vitnar). I nokre høve må barnevernstenesta ut med ytterlegare eitt hundre tusen kroner til ein "sakkyndigrapport". Når barn så får ein annan plass å bu, ofte i andre delar av landet, fell i stor grad også utgiftene til samværsreiser for familien/foreldre/søsken på barnevernstenesta. I tillegg skal ein representant frå barnevernstenesta besøke barnet /fosterheimen/institusjonen minimum fire ggr pr år. I mange høve krev situasjonen for barnet at barnevernstenesta må stille på møter etc langt oftare enn dette minimumskravet, noko som fører til auka kostnader.

Viss barn ikkje lenger kan bu ilag med sine foreldre er det langt rimelegare viss vi finn ein fosterheim i staden for at barnet må bu i institusjon. I nokre høve må likevel fosterforeldra "kjøpast fri" frå sin ordinære jobb for å vere heime med barnet på heil tid. Då kan ei fosterheimsplassering verte nesten like kostnadskrevjande som ein institusjonsplass.

BUF-etat refunderer i dei fleste høve kommunane sine utgifter som overstig kr 31 500 pr månad. Imidlertid har BUF-etat kutta ned på kva dei refunderer og ikkje, og kommunen sin eigenandel ved plasseringar av barn i institusjon har gått kraftig opp dei siste åra. Dette er ein ønska politikk frå statlege styresmakter, der ein ser at færrest mogleg barn bur i

barnevernsinstitusjonar. I nokre tilfelle er dette ikkje til å unngå, særleg når vi snakkar om ungdomar som ein ikkje klarer å finne eigna fosterheim til.

Den kommunale eigenandelen for ein institusjonsplass var i 2013 på kr 30 000 pr månad. I 2014 vart den auka til kr 50 000, og frå 2015 er den ytterlegare auka, til kr 66 900 pr månad. Ein institusjonsplass vil dermed i 2015 koste kommunen i overkant av kr 800 000 berre i eigenandel til det statlege barnevernet. Når reiser og andre utgifter kjem i tillegg, kan ein rundt rekne at den kostar kommunen omlag 1 million kroner pr år, og dette merkast sjølvsagt i rekneskapstala. Likeeins har det vore ein kraftig auke i den kommunale eigenandelen for opphald i senter for foreldre og barn, MST (multisystemisk terapi) og andre nødvendige hjelpetiltak som BUF-etat driftar.

Ved ei oppdeling av Kostra 251 (tiltak i heimen) og 252 (tiltak utafor heimen) ser rekneskapstala slik ut for 2015:

	Kostra 251	Kostra 252
Hareid	670 739	5 917 615
Ulstein	1 173 303	11 063 155
Volda	432 269	6 787 096
Ørsta	1 798 131	8 827 125

Her er det store variasjonar over utgiftene pr kommune, også viss vi fordeler tiltakskostnaden pr barn. Forklaringa på dette er at både Ulstein og Ørsta har fleire barn på institusjon, medan Hareid har ingen slike. Volda har på si side hatt ein nedgang i utgiftene på grunn av at fleire barn har nådd myndighetsalder, der det tidlegare har vore inne omfattande tiltak.

Det er også viktig å vere merksam på at det kan vere omfattande tiltak inne i ein familie, som til dømes foreldrerettleiing eller familierapi, utan at dette belastar Kostra 251 eller 252, men som dekkast over lønnsutgiftene på Kostra 244. I nokre tilfelle vert det også sett inn omfattande tiltak i heimar, som eit alternativ til plassering.

Litt om tiltaksutviklinga/behovet i kvar kommune i perioden 2013 - 2015

I det følgjande ser vi kommunane sine utgifter til tiltak for året 2013, 2014 og 2015, samt det budsjetterte for 2016. Beløpa er i heile millionar kroner:

Kostra 251 og 252 samla:

	Rekneskap 2013 (nto driftsutgifter- SSB-Kostratal)	Rekneskap 2014	Rekneskap 2015	Budsjett 2015	Budsjett 2016
Hareid	8,2	6,4	6,6	6,8	8,4
Ulstein	11,0	11,3	12,2	9,7	13,3
Volda	10,1	8,3	7,2	9,3	10,3
Ørsta	8,2	9,3	10,6	8,1	10,5
Samla	37,5	35,0	36,4	33,9	42,7

Hareid

Her ser vi at Hareid balanserte akkurat når det gjeld rekneskapen for 2015 opp mot det budsjetterte.

Ulstein

Rekneskapen for Ulstein viser at tiltaksutgiftene vart 2,5 millionar høgare enn det opprinneleg budsjetterte i 2015. Denne problemstillinga såg ein allereie tidleg i 2015, noko det vart varsla om, og det vart gjort budsjettkorrigeringar. I tabellen over ser vi også at Ulstein har vore for lågt budsjettert i forhold til forbruket/ behovet som rekneskapstala for både 2014 og 2013 syner. Vonleg er budsjettet for 2016 meir i tråd med det reelle behovet.

Volda

Rekneskapen for Volda viser at forbruket på tiltakssida er innafor budsjetttramma i 2015, på same måte som dei to førre åra.

Ørsta

Ørsta var i stor grad i same situasjon som Ulstein, der tiltaksutgiftene vart om lag 2,5 millionar høgare enn det budsjetterte i 2015. Denne problemstillinga såg ein allereie tidleg i 2015, noko det vart varsla om, og det vart gjort budsjettkorrigeringar. I tabellen over ser vi også at Ørsta har vore for lågt budsjettert i forhold til forbruket/ behovet som rekneskapstala for både 2014 og 2013 syner. Vonleg er budsjettet for 2016 meir i tråd med det reelle behovet.

OPPSUMMERT

Oppsummert har også 2015, som det andre driftsåret med interkommunal barnevernsteneste for Hareid, Ulstein, Volda og Ørsta, vore eit krevjande år på fleire område for alle som arbeider i barnevernstenesta. Etablering av den nye organisasjonen, flytteprosessen og samordning av ulike praksisar har krevd mykje.

Det er generelt mange usikre faktorar og uforutsigbare hendingar i vårt felt. Dette gjeld særleg på tiltakssida, det vi omtalar som Kostra 251 (tiltak i heimen) og Kostra 252 (tiltak utafor heimen). Etter kvart vil vi vonleg i større grad kunne forutsjå kor mange barn som vil kunne *kome inn*, og kor mange som vil kunne *gå ut* av barnevernstiltak kvart år. Men akutte situasjonar og nye barn som ein ikkje kjenner til frå før, samt behovet blant innflyttarar til kommunane, vil vi uansett ikkje kunne forutsjå. Å få implementert og tatt i bruk økonomidelen i fagprogrammet *Familia* vil på si side vere avgjerande som styringsreiskap for å få oversikt og kontroll med kostnadane av ulike tiltak.

Når vi no er på plass i dei nye lokala, er det viktig at vi nå får ro til å fokusere på den daglege drifta i den nye organisasjonen, og arbeide mot dei måla vi sette for den interkommunale barnevernstenesta; ei robust, fagleg sterk teneste, som gir eit mest mogleg likt tilbod til alle barna som treng barnevernstenester i Hareid, Ulstein, Volda og Ørsta.

MÅLOPPNÅRING FOR 2015

Vi sette vi opp følgjande mål for tenesta i 2015. Desse vert kort kommentert her:

Hovedmål	Resultatmål/Tiltak	Resultat
Innflytting i Volda Rådhus medio april 2015	Samanslåing av databasane i fagprogrammet Familia	Gjennomført
	Rydde og arkivere gamle saker/klientmapper	Gjennomført
	Planlegge innkjøp, møblering og klargjere dei nye lokala	Gjennomført
Sikre eit kvalitativt godt barnevernsarbeid	Overhalde fristane for dei ulike fasane som barnevernslova set for arbeidet	Forbetring, men ikkje i mål
	Utvikle gode rutinar, kontroll av framdrift, effektivisering og kvalitetssikring på kvart fagteam sitt område	Forbetring, men ikkje i mål
	Sikre at alle barn har tiltaks- og omsorgsplanar	Forbetring, men ikkje i mål
	Innføre brukarevaluering i alle saker	Forbetring, men ikkje i mål
	Sikre at alle barn under omsorg har tilsynsførar, at ordninga fungerer og vert utført på ein fagleg tilfredsstillande måte	Ikkje oppnådd, men blir prioritert i 2016 ved øyemerka personale
	Utarbeide rutinar for internkontroll på alle områder i tenesta	Forbetring, men ikkje i mål
	Vurdere oppretting av barnevernsvakt	Ikkje gjort - prioriterast i 2016
	Utarbeide kompetanseplan for tenesta	Ikkje gjort - prioriterast i 2016
Sikre involvering, medverknad og engasjement frå alle tilsette	Gjennomføre medarbeidersamtaler kvar haust	Gjennomført
	Involvere personalet i drift og utvikling av tenesta	Gjennomført
	Sjå til at alle tilsette får høve til kurs og opplæring	Gjennomført
	Fagleg veiledning til alle fagtilsette	Gjennomført
	Arbeide for nærvær på minst 90 %	Oppnådd
Samarbeide med andre	Deltaking i nettverket Mission Possible	Gjennomført
	Erfaringskonferanse med andre interkommunale barnevern	Ikkje gjort - prioriterast i 2016
	Sikre deltaking i aktuelle tverrfaglege samarbeid i alle samarbeidskommunane	Gjennomført

	Delta på implementering av "Tidleg Inn"-prosjektet	Eit kontinuerleg arbeid
	Opprette faste kontaktpersonar for alle barnehagar og skuler	Gjennomført
	Felles fagdag med: - PPT/helsestasjonane - NAV/helse-og omsorgsetatane - Familievernet - Voksenpsykiatrisk/rusteamet - BUP avd Volda	Ikkje gjort eksplisitt, men likevel samarbeidd på ulike arenaer. Hatt samling for helsestasjonane og gitt info om barnevernet på samlingar for rektorar og barnehagestyrarar
Utarbeide informasjonsplan for tenesta		Ikkje gjort - prioriterast i 2016
Ferdigstille "Kvalitetsanalyse" av tenesta og avslutte deltakinga i KS sitt barnevernsnettverk		Ikkje gjort - prioriterast i 2016

SJUKEFRÅVÆR

For den samla tenesta hadde vi eit sjukefråver på 9,84 % i 2015, ein liten nedgang frå i fjor. Fleire tilsette som er tilsett i full stilling, er sjukemeldt i delar av stillinga. Nokre har hatt denne ordninga gjennom mange år pga kroniske sjukdomar. Andre har vore/er sjukemeldte pga sjukdomar som kan ramme kven som helst. Nokre sjukemeldingar, over kortare eller lengre tid, kan også skuldast stort arbeidspress, stress og tøffe påkjenningar gjennom det å jobbe i barnevernet. Det vert lagt stor vekt på å følgje opp dei sjukemeldte, og det vert søkt å finne gode løysingar for den enkelte. Ein stor del av dei tilsette i barnevernstenesta er også i den alderen der ein har omsorg for egne barn i førskule- og i skulealder. Vi har derfor ein nokså stor del eigenmeldingar, der foreldre er heime nokre dagar pga eigen sjukdom eller med sjuke barn. Eg kan ikkje sjå, og har heller ingen signal frå tillitsvalde eller verneombod, om at vi har sjukemeldingar som skuldast dårleg arbeidsmiljø eller omorganiseringsprosessen i seg sjølv.

FOLKEHELSEPERSPEKTIVET

Barnevernstenesta si verksemd bidreg i all hovudsak til å betre folkehelsa. Det er eit mål å kunne kome tidleg inn for å hjelpe barn og familiar slik at problema ikkje veks seg for store, særleg med tanke på barn si psykiske utvikling. Samarbeid med andre som arbeider med barn og unge er derfor ein høgt prioritert del av verksemda vår.

HJELPETILTAKA FOR EINSLEGE MINDREÅRIGE FLYKTNINGAR (EM) FOR VOLDA OG ØRSTA

Gjennom fleire år har Volda og Ørsta drifta bufellesskap for einslege mindreårige flyktningar. Dette tiltaket vart lagt inn under barnevernssjefen sitt ansvarsområde frå 1.1.2014. I motsetnad til andre barnevernstenester er kommunane si drift av tiltak for einslege mindreårige flyktningar ikkje ei lovpålagt teneste.

Barnevernstenesta driftar i dag tre bufellesskap - to i Ørsta og eitt i Volda. Ørsta og Volda har hatt kvar si oppfølgingsteneste med miljøpersonale som fyljer opp dei ungdomane som har flytta ut av bufellesskap og inn på eigen hybel. Frå 1.10.15 slo ein desse to tenestene saman til ei felles interkommunal oppfølgingsteneste.

Busetjing og flyttingar i 2015:

Ørsta: Kommunen busette fire EM i 2015, tre av desse vart busett i andre halvår. Ein tidlegare EM-ungdom flytta frå kommunen i andre halvår pga utdanning.

Volda: Kommunen har busett åtte EM i 205. Av desse vart fem busett i andre halvår. To tidlegare einslege mindreårige flytta frå kommunen andre halvår, ein flytta tilbake. Ungdomane som har flytta har gjort dette i samband med utdanning. Ein ungdom fekk familiegjenforeining.

Drift

Ørsta:

Sidekroken bufellesskap: Fire ungdomar har budd der i andre halvår. To ungdomar som har budd utanfor bufellesskapa har blitt følgt opp av personalet i Sidekroken fram til 1.10.15

Einehøgda bufellesskap: Seks ungdomar har budd der i andre halvår, fem av desse har budd der ein kort periode samstundes. Personalet i Einehøgda har følgt opp seks ungdom på hybel fram til 1.10.15, då overtok oppfølgingstenesta alle, så nær som ein.

Oppfølging på hybel: Sju ungdomar har blitt følgt opp av oppfølgingstenesta etter 1.10.15.

Ved utgangen av året var det knytt 17,05 årsverk til EM Ørsta. Av desse står 0,12 årsverk vakant. Ved utgangen av 2014 stod 1,4 stillingar vakante då ein hadde svært få ungdomar som budde på hybel. I løpet av 2015 har fleire flytta ut, og det no tilsett personale i desse stillingane.

Volda:

Smilebakken bufellesskap: Ni ungdomar budde der ved utgangen av 2015, totalt har tretten ungdomar budd i bufellesskapet i løpet av andre halvår. I tillegg har ein hatt behov for eit eksternt einetiltak med ekstra bemanning i andre halvår.

Oppfølging på hybel: Elleve ungdomar har blitt følgt opp utanfor bufellesskapa i løpet av året. Ungdomar som flyttar ut av bufellesskapet bur i private eller kommunale husvære. Volda har ikkje husvære på framleige. Fem ungdomar i tiltaket leiger kommunal hybel.

Ved utgangen av året var det knytt 13,66 årsverk til EM-tenesta i Volda. 0,64 årsverk har stått vakant delar av halvåret.

Omlegging av oppfølgingstenesta.

Etter utflytting frå bufellesskap får alle ungdomane tilbod om oppfølging på hybel. Både Ørsta og Volda har hatt ei slik teneste før barnevernstenesta vart interkommunal. Etter samanslåinga, såg ein at det var hensiktsmessig om oppfølgingstenesta i dei to kommunane vart samordna, og frå 1.10.2015 vart det ei felles oppfølgingsteneste for begge kommunane. Tenesta har base i Smiebakken bufellesskap i Volda.

Oppfølgingstenesta har også tatt oppdrag frå øvrig barnevern, der det har vore behov for oppfølging på hybel. Dette kan gjelde både ungdomar som aldri har vore einslege mindreårige flyktningar og ungdom på ettervern som hadde status einsleg mindreårig flyktning fram til fylte 20 år. I 2015 har oppfølgingstenesta hatt oppdrag i høve sju ungdomar for øvrig barnevern.

Finansiering av tiltaket

Dei største kostnadane til EM-tiltak er knytt til dei ungdomane vi søker refusjon for, altså der kostnadane pr ungdom overstiger kommunen sin eigendel på 16 600 pr. måned. I hovudsak gjeld dette dei ungdomane som bur i bufellesskapa og mottek heildøgnsstenester. Frå oppstart og fram til 31.12.13 fekk ein 100% refusjon på driftskostnadar utover eigendelen. Dette vart endra frå 01.01.14, då staten innførte ei ordning med 20% medfinansiering av refunderbare kostnadar. Som kompensasjon auka ein samstundes EM-tilskotet til kommunane. Ørsta har i 2015 hatt ni ungdomar med i refusjonsgrunnlaget både første og andre halvår. For Volda sin del er åtte ungdomar med i refusjonsgrunnlaget første halvår, andre halvår var 14 ungdomar med i refusjonsgrunnlaget.

Gjennom å tilby tett og god oppfølging gjennom heildøgnsstenester den første tida etter busetjing, ser ein at ein at ungdomane etter kvart i stor grad meistar kvar dagen sin med oppfølging på hybel. Ungdomane lukkast i stor grad med å leige på den private bustadmarknaden, dei lukkast med vidaregåande opplæring eller alternativt får seg inntektsnivande arbeid. Nokre av ungdomane som har hatt status einsleg mindreårige tok i løpet av 2015 til på høgskule og universitet. Svært få har hatt behov for økonomisk sosialhjelp frå NAV, dei har også i liten grad behov for bistand frå psykiatriteneste, rusteneste og liknande.

Økonomi og rekneskap

Kommunane får i prinsippet dekt 80 % av utgiftene etter eiga refusjonsordning. Endelege rekneskapstal vil verte lagt fram for Volda og Ørsta når desse er klare.

Volda 4.mars 2016

Brynhild Solvang

barnevernssjef

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Marija Ostojic

Arkivsak nr.: 2015/2289

Arkivkode: 210

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
90/16	Formannskapet	10.05.2016
57/16	Kommunestyret	26.05.2016

REKNESKAP 2015

Handsaming:

Økonomisjef Henrik Skovly orienterte om saka.

Røysting:

Tilrådinga frå administrasjonen vart samrøystes vedteken.

Tilråding i formannskapet - 10.05.2016 til kommunestyret:

- 1. Årsrekneskapen for 2015 (drifts-, investerings- og balanserekneskap) vert godkjend.*
- 2. Rekneskapsmessig mindreforbruk i driftsrekneskapen for 2015 på kr 25.397.311 vert avsett til disposisjonsfond.*
- 3. Ubrukte løyvingar på investeringsprosjekt for 2015 vert overførde til 2016.*
- 4. Udisponerte salsinntekter på kr 1.915.816 vert sett av til ubunde investeringsfond.*

Administrasjonen si tilråding:

- 5. Årsrekneskapen for 2015 (drifts-, investerings- og balanserekneskap) vert godkjend.*
- 6. Rekneskapsmessig mindreforbruk i driftsrekneskapen for 2015 på kr 25.397.311 vert avsett til disposisjonsfond.*
- 7. Ubrukte løyvingar på investeringsprosjekt for 2015 vert overførde til 2016.*

8. Udisponerte salsinntekter på kr 1.915.816 vert sett av til ubunde investeringsfond.

Vedleggsliste:

1. Rekneskap for 2015 med hovudoversyn og notar.
2. Revisjonsmelding
3. Uttale frå kontrollutvalet

Uprenta saksvedlegg:

Ingen

Samandrag av saka:

Rekneskapen for 2015 viser eit overskott på kr. 25.397.311 etter at pliktige avsetningar til fond og bruk av fond er gjennomført. Netto driftsresultat er på kr 24.602.764. Dette er vel kr 794.547 større enn det overskotet. Differansen skyldast at bruk av fond er kr 794.547 større enn avsetjing til fond.

Saksopplysningar:

Den 15.02. året etter rekneskapsåret er fristen for innrapportering av rekneskapsdata til den nasjonale KOSTRA-databasen (KOSTRA = Kommune Stat Rapportering). Denne databasen vert administrert av Statistisk Sentralbyrå. Den 15.04. er fristen for rapportering av endelege rekneskapsdata.

Kontrollutvalet handsama rekneskapen i møte den 04.05.2016. Uttalen frå kontrollutvalet er med som vedlegg til saka. Etter § 48, nr 3 i kommunelova skal formannskapet fremje innstilling til kommunestyret om godkjenning av kommunerekneskapen.

Årsrekneskapen er samansett av investerings-, drifts- og balanserekneskap, hovudoversikter og noteopplysningar (sjå vedlegg 1).

Årsmeldinga for 2015 vert fremja i eiga sak. Dette dokumentet gir ein grundig omtale og vurdering av den økonomiske situasjonen for Volda kommune.

Vurdering og konklusjon:

For å ha god økonomistyring er intensjonen i kommunelova at nye tiltak skal handsamast i årsbudsjettet og økonomiplanen. Rådmannen vil derfor åtvare kommunestyret mot å disponere av overskotet når rekneskapen skal godkjennast. Eventuelle nye føresetnader og situasjonar som skulle oppstå må vurderast ut frå utgreiing av behov og konsekvensar i budsjettreguleringssamanheng. Slike utgreiingar skal også sjåast i samanheng med kommunen si økonomiske styring. Rådmannen foreslår derfor at midlane vert sett av til ubunde driftsfond/disposisjonsfond.

Teknisk beregningsutvalg rår til at kommunane har eit netto driftsresultat på 1,75 % av totale inntekter (resultatgrad). Volda kommune treng å byggje opp buffer til å tole svingingar i drifta og auka renteutgifter. Kommunen har også store investeringsbehov i åra framover, der det vil verte behov for fondsmidlar til eigenfinansiering.

Økonomiske konsekvensar:

Ubrukte løyvingar i investeringsrekneskapen vert tilrådd overført til 2016 (punkt 4 i tilrådinga til vedtak). I dei budsjetterte rente- og avdragsutgiftene for 2016 er det teke høgde for dette.

Rekneskapsresultatet for 2015 vil vere med på å legge premissane for den framtidige drifta av Volda kommune.

Elles er resultatet for 2015 ei styrking av økonomien for Volda kommune. Rådmannen vil åtvare mot å disponere av overskotet til nye tiltak som ikkje er konsekvensutgreidd og førebudde i eigne saker. Det er ikkje lenge sidan Volda kommune vart utmeldt frå ROBEK, og det er viktig at kommunen held fast ved gode rutinar for økonomistyring.

Det skal leggjast fram sak om budsjettkorrigering i juni d.å. der ev ekstraordinære situasjonar vil verte konsekvensutgreidd og vurdert i høve eventuell tilleggsløyving eller budsjettendring.

Beredskapsmessige konsekvensar:

Vi kan ikkje sjå at denne saka vil ha direkte beredskapsmessige konsekvensar.

Rune Sjurgard
Rådmann

Gunnar L. Lillebø
leiar rekneskapsseksjonen

Utskrift av endeleg vedtak:

Fylkesmannen i Møre og Romsdal
Søre Sunnmøre Kommunerevisjon
Vest Kontrollutvalssekretariat (VKUS)
Kommunalbanken
Sektor- og stabsleiarane
Økonomistaben

Rune Sjurgard
Rådmann

Gunnar L. Lillebø
leiar rekneskapsseksjonen

Utskrift av endeleg vedtak:

Klageinstans:

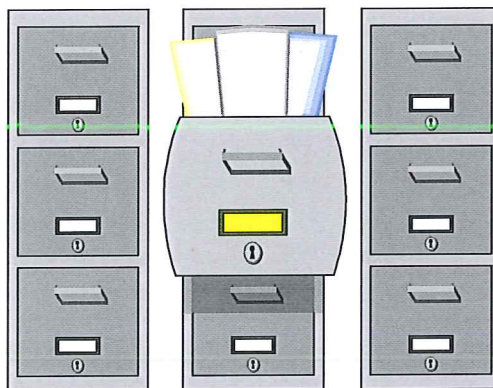
Volda kommune

Rekneskap 2015

til politisk handsaming

- s. 03 Rekneskapsskjema 1A og 1B
- s. 05 Rekneskapsskjema 2A og 2B
- s. 08 Økonomisk oversyn balanse
- s. 10 Økonomisk oversyn drift
- s. 11 Økonomisk oversyn investering
- s. 12 Tilgang og bruk av midlar

- s. 13 Driftsrekneskap
hovudpost pr. sektor
- s. 17 Balanserekneskap
pr. konto
- s. 25 Notar
oversyn over 28 notar

Vedlegg 1**Regnskapsskjema 1A - Driftsregnskapet**

Tall i 1 kroner	Regnskap 2015	Regulert budsjett 2015	Opprinnelig budsjett 2015	Regnskap 2014
FRIE DISPONIBLE INNTEKTER				
Skatt på inntekt og formue	-193 969 561	-190 000 000	-202 747 000	-184 301 005
Ordinært rammetilskudd	-250 765 956	-250 665 000	-238 813 000	-247 835 089
Eiendomsskatt verk og bruk	-3 384 834	0	0	-3 374 472
Eiendomsskatt annen fast eiendom	-12 722 106	-16 000 000	-15 500 000	-10 418 900
Andre direkte eller indirekte skatter	0	0	0	-737 358
Andre generelle statsstilskudd	-30 288 971	-30 438 936	-25 276 936	-27 002 386
Sum frie disponible inntekter	-491 131 428	-487 103 936	-482 336 936	-473 669 210
FINANSINNTEKTER/-UTGIFTER				
Renteinntekter og utbytte	-6 234 051	-5 212 000	-5 600 000	-8 359 475
Gevinst finansielle instrument (omløpsmidler)	-939 565	-600 000	-1 500 000	-3 759 242
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	16 906 598	17 363 000	19 363 000	24 030 145
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	0
Avdrag på lån	20 582 561	19 000 000	25 000 000	21 451 590
Netto finansinntekter/-utgifter	30 315 543	30 551 000	37 263 000	33 363 018
AVSETNINGER OG BRUK AV AVSETNINGER				
Til dekning av tidligere års regnskapsmessige merforbruk	0	0	0	0
Til ubundne avsetninger	21 370 544	21 370 500	0	23 130 224
Til bundne avsetninger	433 084	0	0	118 443
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	-18 587 130	-18 587 000	0	-13 700 224
Bruk av ubundne avsetninger	-1 464 490	-1 464 490	-1 464 490	-11 440 362
Bruk av bundne avsetninger	0	0	0	0
Netto avsetninger	1 752 007	1 319 010	-1 464 490	-1 891 919
FORDELING				
Overført til investeringsregnskapet	24 802	17 500	0	8 322
Til fordeling drift	-459 039 076	-455 216 426	-446 538 426	-442 189 789
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	433 641 766	455 216 426	446 538 426	423 602 658
Regnskapsmessig merforbruk/mindreforbruk	-25 397 311	0	0	-18 587 130

Regnskapsskjema 1B - Driftsregnskapet, fordelt på Sektor og Eining

Tall i 1 kroner	Regnskap 2015	Regulert budsjett 2015	Opprinnelig budsjett 2015	Regnskap 2014
Netto driftsutgifter pr Sektor og Eining				
Sektor Rådmann:				
110 Rådmannen	1 547 211	1 542 211	1 542 211	1 436 085
Sum 11 Rådmann	1 547 211	1 542 211	1 542 211	1 436 085
Sektor Samfunn og rådgjeving:				
120 Samfunn og rådgjeving	1 405 249	1 286 625	1 166 619	1 235 452
Sum 12 Samfunn og rådgjeving	1 405 249	1 286 625	1 166 619	1 235 452
Sektor Personal og organisasjon:				
130 Personal og løn	5 307 881	6 234 615	6 234 615	5 054 154
131 IKT	3 835 779	4 354 331	4 354 331	3 497 844
132 Innvandring	785 699	1 062 851	1 062 851	1 463 171
Sum 13 Personal og organisasjon	9 929 360	11 651 797	11 651 797	10 015 169
Sektor Økonomi:				
140 Økonomi	5 397 215	6 283 840	6 233 840	5 093 103
Sum 14 Økonomi	5 397 215	6 283 840	6 233 840	5 093 103
Sektor NAV Kommune:				
150 NAV Kommune	8 444 817	8 448 331	7 948 331	7 697 035
Sum 15 NAV Kommune	8 444 817	8 448 331	7 948 331	7 697 035
Sektor Opplæring og oppvekst:				
200 Stab opplæring og oppvekst	23 880 527	21 713 924	26 474 517	30 879 945
201 Helsestasjon	4 977 069	4 493 977	4 493 977	4 550 110
202 Barnehage	30 124 863	34 012 923	32 282 788	26 143 383
203 Grunnskule med SFO	104 842 837	108 873 127	108 342 669	97 299 505
204 Kulturskule	3 142 431	3 175 531	3 175 531	3 000 415
205 Volda læringscenter	18 066 022	17 018 615	17 018 615	15 087 896
Sum 20 Opplæring og oppvekst	185 033 749	189 288 097	191 788 097	176 961 254
Sektor Helse og omsorg:				
300 Stab helse og omsorg (inkl.servicetjenester)	1 068 462	10 449 808	10 149 808	15 345 428
301 Sjukeheim 2. etasje	27 049 027	26 089 282	22 939 282	23 297 543
302 Sjukeheim 3. etasje	23 365 591	22 776 030	22 776 030	21 536 443
303 Helmetjenester	17 014 784	16 444 296	16 444 296	12 007 879
304 Helmetjenester omsorgsbustader	33 461 592	32 496 445	31 896 445	34 854 006
305 Rus og psykisk helsehjelp	9 629 621	9 581 335	7 581 335	6 499 213
306 Tjeneste for funksjonshemmede	10 464 471	9 615 516	7 840 522	8 657 820
307 Tjeneste for funksjonshemmede	29 383 240	27 850 338	26 850 338	25 221 440
308 Forebygging, rehabilitering og legetjeneste	14 315 646	13 022 662	13 022 662	11 738 437
Sum 30 Helse og omsorg	165 752 435	168 325 712	159 500 718	159 158 209
Sektor Service og kultur:				
400 Kultur	4 038 739	4 753 321	4 793 321	3 696 742
401 Servicekontor	4 756 657	5 150 442	5 150 442	4 578 762
Sum 40 Service og kultur	8 795 396	9 903 763	9 943 763	8 275 504
Sektor Politisk verksemd:				
410 Politisk verksemd	3 091 600	3 081 292	2 981 292	2 595 914
Sum 41 Politisk verksemd	3 091 600	3 081 292	2 981 292	2 595 914
Sektor Teknisk:				
500 Drift og anlegg	11 333 042	10 172 780	10 164 280	8 135 406
501 Brann	6 881 170	6 664 644	6 664 644	5 849 207
502 Eiendom	11 191 687	11 314 794	11 126 294	10 331 296
Sum 50 Teknisk	29 405 900	28 152 218	27 955 218	24 315 909
Sektor Sjølvkostnader:				
510 Sjølvkostnader	0	-106 183	-106 183	-210 909
Sum 51 Sjølvkostnader	0	-106 183	-106 183	-210 909
Sektor Utvikling:				
600 Plan	2 059 541	3 055 977	2 943 977	1 673 018
601 Landbruk	1 050 727	1 313 151	1 313 151	1 087 360
602 Kart, oppmåling og byggesak	1 490 353	1 133 869	1 133 869	2 572 632
Sum 60 Utvikling	4 600 621	5 502 997	5 390 997	5 333 011
Sektor Barneverntjeneste (vertskommune):				
700 Barneverntjeneste (vertskommune), deltakarkommunane sin utgift	64 583 980	58 721 946	58 721 946	59 370 474
701 Barneverntjeneste (vertskommune), refusjon til Volda kommune	-64 583 980	-58 721 946	-58 721 946	-59 370 474
Sum 70 Barneverntjeneste (vertskommune)	0	0	0	0
Sektor Barnevern Volda kommune:				
710 Barnevern Volda kommune	15 281 253	16 876 667	16 876 667	15 410 903
Sum 71 Barnevern Volda kommune	15 281 253	16 876 667	16 876 667	15 410 903
Sektor Kommunestyret (skjema 1B):				
800 Kommunestyret (skjema 1B)	-5 043 039	4 979 059	3 665 059	6 286 021
Sum 80 Kommunestyret (skjema 1B)	-5 043 039	4 979 059	3 665 059	6 286 021
Sektor Kommunestyret (skjema 1A):				
900 Kommunestyret (1A)	0	0	0	0
Sum 90 Kommunestyret (skjema 1A)	0	0	0	0
Netto totalt	433 641 766	455 216 426	446 538 426	423 602 658

Regnskapsskjema 2A - Investeringsregnskapet

Tall i 1 kroner	Regnskap 2015	Regulert budsjett 2015	Opprinnelig Budsjett 2015	Regnskap 2014
FINANSIERINGSBEHOV				
Investeringer i anleggsmidler	95 004 196	166 624 966	56 849 273	96 798 425
Utlån og forskutteringer	2 837 775	8 000 000	8 000 000	7 965 825
Kjøp og sal av aksjer	1 382 255	0	0	1 310 094
Avdrag på lån	13 762 079	2 000 000	2 000 000	2 095 016
Dekking av tidlegare års meirforbruk	0	0	0	0
Avsetninger	5 630 983	7 699 510	2 000 000	2 429 555
Årets finansierungsbehov	118 617 288	184 324 476	68 849 273	110 598 914
FINANSIERING				
Bruk av lånemidler	-76 166 860	-130 433 287	-45 701 273	-61 300 052
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-4 357 491	0	0	-2 542 941
Tilskudd til investeringer	0	0	0	0
Kompensasjon for meirverdiavgift	-15 347 872	-26 782 296	-11 148 000	-13 897 981
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-10 579 630	-7 908 478	-4 000 000	-19 018 886
Andre inntekter	59 763	0	0	-23 915
Sum ekstern finansiering	-106 392 089	-165 124 061	-60 849 273	-96 783 774
Overført fra driftsregnskapet	-24 802	-17 500	0	-8 322
Bruk av tidlegare års mindreforbruk	-4 599 609	-4 600 600	0	0
Bruk av avsetninger	-9 516 604	-14 582 315	-8 000 000	-13 806 818
Sum finansiering	-120 533 104	-184 324 476	-68 849 273	-110 598 914
Udekket / Udisponert	-1 915 816	0	0	0

REGNSKAPSSKJEMA 2B
INVESTERINGSREGNSKAPET FORDELT PÅ PROSJEKT OG SEKTOR

Tall i		Regnskap 2015	Regulert budsjett 2015	Opprinnelig budsjett 2015	Regnskap 2014
1 kr	Prosjekt				
Fra regnskapsskjema 2A:					
Investeringer i anleggsmidler		95 004 196	166 624 966	56 849 273	96 798 425
Fordeling på Sektor					
Sektor Samfunn og rådgjeving:					
Prosjekt	121404 Næringsområde i Furene (pel)	10 182	0	0	2 224 118
Prosjekt	121502 Nødstrømsaggregat	0	400 000	400 000	0
Prosjekt	700904 Engeset/Klepp, 3. byggesteg	0	0	0	33 105
Sum: 12 Samfunn og rådgjeving		10 182	400 000	400 000	2 257 223
Sektor Personal og organisasjon:					
Prosjekt	120900 EDB-utstyr rådhus (aho)	772 178	990 749	600 000	544 649
Prosjekt	120900A Forhandlingsmodulen i Agresso, 2015 (ga)	275 927	0	0	0
Prosjekt	120903 Breibandutbygging i Volda kommune (aho)	1 434 249	0	0	0
Prosjekt	121300 Interkommunale IKT investeringar	749 273	827 014	709 273	364 358
Prosjekt	121400 Felleskjøp med opplæring av ERP-innfordring med Ørsta	0	0	0	274 077
Prosjekt	121401 Oppgradering Ephorte	0	125 000	0	0
Prosjekt	121402 Fråversmodul i RS med integrasjon mot ALTINN	0	130 000	0	0
Prosjekt	121403 Innkjøp nytt journalsystem og oppgradering maskinpark - Vold:	0	27 461	0	172 539
Prosjekt	121500 Lesebrett til politikarane	219 775	268 093	250 000	0
Prosjekt	121501 Oppgradering Win Tid/Min Tid	44 500	117 000	117 000	0
Prosjekt	131500 Volda rådhus - Inventar (GAR)	1 057 103	1 650 000	1 650 000	0
Prosjekt	200900 IKT-satsing i grunnskulen (khe)	51 194	500 000	500 000	0
Prosjekt	471500 Volda rådhus - Inventar Barnevern	1 051 810	500 000	0	0
Sum: 13 Personal og organisasjon		5 656 008	5 135 317	3 826 273	1 355 623
Sektor Opplæring og oppvekst:					
Prosjekt	200900 IKT-satsing i grunnskulen (khe)	339 565	39 254	0	263 647
Prosjekt	201000 Grunnskulen, inventar (khe)	0	75 203	0	0
Sum: 20 Opplæring og oppvekst		339 565	114 457	0	263 647
Sektor Helse og omsorg:					
Prosjekt	410900 IKT-utstyr helseavdelinga (rb)	0	103 911	0	0
Prosjekt	461200 Kombidamparar avdelingskjøkkene (jn)	0	330 000	0	0
Prosjekt	461202 Helsenett	0	48 322	0	0
Prosjekt	461203 Innkjøp hjelpemidler (sbr)	0	183 385	0	0
Prosjekt	461300 Håndstyrte terminalar PLO	9 363	112 507	0	117 493
Prosjekt	461400 Utsifting av fatvaskarar (SBR)	81 819	625 000	0	80 139
Prosjekt	461401 Buss	0	950 000	0	0
Prosjekt	501404 Alarmanlegg Omsorgssenteret (KMR)	27 738	0	0	0
Sum: 30 Helse og omsorg		118 919	2 353 125	0	197 632
Sektor Service og kultur:					
Prosjekt	151100 Digitalisering byggesaksarkiv (tj)	0	63 971	0	114 625
Prosjekt	600900 Skatepark (ga)	11 390	61 776	0	0
Sum: 40 Service og kultur		11 390	125 747	0	114 625
Sektor Teknisk:					
Prosjekt	500908 Volda u-skule, opprusting	250 779	1 474 256	0	124 518
Prosjekt	501002 Skular, spelmiddeltiltak (ki)	0	357 180	0	0
Prosjekt	501004 Ny Øyra skule (ki)	36 013 645	39 000 109	25 000 000	1 364 088
Prosjekt	501109 Fjordsyn, opparbeiding/opprusting av uteområde (ki)	15 375	13 308	0	5 088
Prosjekt	501200 Varmepumpe omsorgssenteret	14 262	14 263	0	122 022
Prosjekt	501201 Ombygging Folkestadun	229 507	1 866 143	0	114 388
Prosjekt	501202 Oppgradering symjehallane	0	0	0	47 736
Prosjekt	501205 Bratteberg skule, byggetiltak (ki)	102 825	81 495	0	0
Prosjekt	501300 Dusj/garderobe Voldahallen	34 407	866 317	0	125 053
Prosjekt	501301 nytt brandepot Dravlaus	86 451	0	0	296 120
Prosjekt	501302 Bygging av midlertidige husvære - ved Maurtua	46 789	2 096 219	0	3 550 927
Prosjekt	501303 ENØK tiltak (i henhold til klimaplanen)	338 060	1 028 216	0	220 667
Prosjekt	501304 Ombygging ny brannstasjon	144 368	120 232	0	9 989 819
Prosjekt	501305 Volda rådhus, brann - oppattbygging og servicetilrettelegging	6 438 977	7 911 696	0	38 515 056
Prosjekt	501309 System for eigedomsforvaltning	0	0	0	203 765
Prosjekt	501312 Brannskade Røyslidvegen 11A, forsikringssak (ki)	46 619	187 909	0	1 900 483
Prosjekt	501315 Mork skule, leikeapparat (ki)	0	98 948	0	0
Prosjekt	501401 Energimerking kommunale bygg	168 214	1 500 000	1 000 000	0
Prosjekt	501402 Samfunnshuset - takteking (KMR)	18 375	1 692 191	0	106 431
Prosjekt	501403 Omsorgssenteret - takteking (KMR)	0	1 000 000	0	0
Prosjekt	501404 Alarmanlegg Omsorgssenteret (KMR)	34 887	5 277 216	1 300 000	18 227
Prosjekt	501405 Forprosjekt Campus Høgskulen	0	100 000	0	0
Prosjekt	501406 Rådhus 2. etasje, ombygging (amf)	4 498 662	5 517 589	0	7 915 802
Prosjekt	501407 Sal av Dale skule (kmr)	0	0	0	52 550
Prosjekt	501408 Dalsfjord skule, målingsarbeid (kmr)	0	0	0	400 362
Prosjekt	501409 Kyrkja i postlokala - ombygging/tilpassing av lokalet ((KMR)	2 611 226	3 436 659	0	63 341
Prosjekt	501410 Omsorgssenteret - renovering varmeanlegg (KMR)	113 352	815 564	0	27 549
Prosjekt	501411 Fjordsyn - renovering varmeanlegg (KMR)	90 894	815 564	0	27 549
Prosjekt	501500 Oppgradering Mork/Niiletun	520 091	1 000 000	1 000 000	0
Prosjekt	501501 Omsorgsbustader (5stk) Doktorhaugen	291 498	2 000 000	2 000 000	0
Prosjekt	501504 Lyskjelder kinosal	10 605	500 000	500 000	0
Prosjekt	501505 Bilar i høve omorganisering drift/vaktmeister	341 100	300 000	300 000	0
Prosjekt	501506 Maurtua/gamle gymnas - takteking	0	1 600 000	1 600 000	0
Prosjekt	501507 Rehabilitering av personheis Ivar Aasenbygget HVO (KMR)	187 499	187 500	0	0
Prosjekt	501508 Voldahallen - tilstand, rehabilitering, nybygg (KMR)	208 830	1 700 000	0	0
Prosjekt	501509 Bustad Kleppevegen (KMR)	569 225	472 000	0	0
Prosjekt	501510 Bustad Smalebakken (KMR)	30 643	660 000	0	0
Prosjekt	501511 Bustad Torvmrvegen 7 (KMR)	207 203	0	0	0
Prosjekt	501512 Legesenteret, kontorplass turnuslege(KMR)	12 057	800 000	0	0
Prosjekt	501513 Sal av Innselset gamle skule (kmr)	280 000	0	0	0
Prosjekt	700903 Myrtun på Rotset, tilbygg for vassverket	0	600 525	0	0
Prosjekt	700904 Engeset/Klepp, 3. byggesteg	0	871 760	0	0
Prosjekt	700905 Bustadfell Bratteberg	29 677	0	0	405 747
Prosjekt	700919 Kommunale vegar, utbetring (aaa)	4 098 918	4 032 540	2 000 000	2 030 782
Prosjekt	700920 Trafikktrygging og miljøtiltak (aaa)	595 256	1 783 255	0	228 484

Tall i		Regnskap 2015	Regulert budsjett 2015	Opprinnelig budsjett 2015	Regnskap 2014
1 kr	Prosjekt				
Prosjekt 700923	Gatelys, utskifting PCB-armatur	123 939	123 939	0	0
Prosjekt 700924	Bustadfelt Fyrde	0	0	0	-175 888
Prosjekt 701000	Gatemiljøtiltak (aaa)	0	2 095 528	0	59 002
Prosjekt 701001	Friluftslivstiltak (rt)	415 257	1 092 303	333 000	0
Prosjekt 701004	Bustadfelt Urbakkfoten - Håmyra (aaa)	71 460	1 000 000	1 000 000	9 299 677
Prosjekt 701102	Utbetring veg frå Rotevatn til Vassbotn (aaa)	0	3 245 752	0	34 938
Prosjekt 701108	Skiløype Rotevassdalen, tilrettelegging friluftsliv (aaa)	0	0	0	18 844
Prosjekt 701200	Næringsområde Øvre Rotset	1 083 184	1 000 000	1 000 000	7 517 510
Prosjekt 701202	Bustadfelt på bygdene	25 472	17 500	0	0
Prosjekt 701204	Veg bak Uppheim til Storgata	155 297	0	0	0
Prosjekt 701205	Parsell av Veg til Hjorthaug, 400m	0	0	0	172 878
Prosjekt 701300	Kommunal del sentrumsutvikling	1 332 583	2 808 126	2 000 000	648 555
Prosjekt 701300A	Myldreområde i rådhusparken(T.Stensø)	154 511	862 500	0	0
Prosjekt 701301	Utbygging felt Bratteberg	396 300	940 311	0	59 689
Prosjekt 701302	Køyretøy (utskifting av 1993-modell)	99 764	0	0	269 841
Prosjekt 701303	Plenetraktor	0	21 000	0	0
Prosjekt 701304	Utskifting Fendt traktor	0	0	0	60 433
Prosjekt 701400	Vikeneset og Mork Silanlegg (AAAS)	0	0	0	0
Prosjekt 701401	Utbygging bustadfelt K 10, Klepp	2 732 896	6 985 045	0	14 955
Prosjekt 701402	Arbeidsbil/kombibil 5-seters 4WD	0	218 681	0	131 305
Prosjekt 701403	Kyrkjegardsgraver	0	41 250	0	258 750
Prosjekt 701404	Bustadfelt Myragerdet - utbyggingsavtale	515 429	500 000	0	0
Prosjekt 701405	Sambindingsveg over Håmyra	279 066	4 783 708	0	13 034
Prosjekt 701406	Lerkane - Storgata, veg og rundkøyring	4 496 888	4 696 482	3 300 000	1 720 897
Prosjekt 701408	Turveg Flommen gbnr 18/186 (rto)	442 125	62 500	0	369 033
Prosjekt 701409	VA-anlegg Gymnasvegen - Porsemyrvegen (rt)	-61 623	0	0	325 368
Prosjekt 701504	Skulebakken Haugen Lauvstad	0	500 000	500 000	0
Prosjekt 701507	Plenetraktor (2015)	140 625	175 000	175 000	0
Prosjekt 701508	Flomsikring Volda sentrum Melshornsida	79 891	0	750 000	0
Prosjekt 701509	Veghøvel (2015)	0	200 000	1 500 000	0
Prosjekt 701510	Vaktbil Teknisk vakt (2015)	465 664	490 000	490 000	0
Prosjekt 701511	Utbytting veglys til LED finansiert ved straumsparing	1 000 316	1 700 000	2 200 000	0
Prosjekt 701512	Fast dekke kommunale vegar	3 497 194	3 500 000	3 500 000	0
Prosjekt 701514	Hjullastar (2015) (rto)	33 760	2 550 000	0	0
Prosjekt 701516	Bustadfelt Gøtene, Lid (rto)	104 876	0	0	0
Prosjekt 721400	Nødnett (RIH)	279 209	800 000	500 000	0
Sum: 50 Teknisk		76 544 357	132 188 279	51 948 000	88 655 394
Sektor Sjølvkostnader:					
Prosjekt 700905	Bustadfelt Bratteberg	68 014	0	0	28 530
Prosjekt 700908	Industriareal Furene	24 215	0	0	0
Prosjekt 700909	Kommunal kloakk, hovudplan	3 513 949	1 634 486	0	340 965
Prosjekt 700910	Kommunal kloakk, avløpsreinsing	12 861	0	0	0
Prosjekt 700911	Kommunal kloakk, avløpsreinsing samla pott	81 895	3 979 395	0	0
Prosjekt 700913	Driftsentral VA, edb-program og varsling	0	66 694	0	0
Prosjekt 700925	Volda Vassverk, grunnvassboring Vassbotnen	0	113 807	0	0
Prosjekt 700926	Lauvstad Vassverk, ombygging	0	130 000	0	0
Prosjekt 701101	Vassverk, fornying asbest-sementleidningar (aaa)	0	0	0	180 453
Prosjekt 701201	Hovudplan vatn (leidningsnett, behandling, reinsing)	927 746	8 431 019	0	109 968
Prosjekt 701201A	Dravlausbygda vassverk ny inntaksledning (aaa)	128 026	0	0	0
Prosjekt 701201C	ATV med belter for tilkomst vassverk (rt)	133 680	0	0	0
Prosjekt 701204	Veg bak Uppheim til Storgata	0	0	0	0
Prosjekt 701302	Køyretøy (utskifting av 1993-modell)	193 267	0	0	0
Prosjekt 701305	Hjartåbygda, behandlingsanlegg vatn (aaa)	82 331	0	0	0
Prosjekt 701306	Steinsvik, avløpsreinsing	0	0	0	111 782
Prosjekt 701400	Vikeneset og Mork Silanlegg (AAAS)	181 290	6 873 764	0	126 236
Prosjekt 701401	Utbygging bustadfelt K 10, Klepp	419 101	0	0	0
Prosjekt 701406	Lerkane - Storgata, veg og rundkøyring	2 921 955	0	0	30 046
Prosjekt 701409	VA-anlegg Gymnasvegen - Porsemyrvegen (rt)	2 788 480	2 451 432	0	2 385 201
Prosjekt 701410	VA-anlegg i Porsemyrvegen, strekninga Skjervavegen - Røyst	0	0	0	158 192
Prosjekt 701513	Spylevogn/spylehengar(AAA)	434 285	468 125	0	0
Prosjekt 701515	Traktor (2015) (rto)	0	320 000	0	0
Sum: 51 Sjølvkostnader		11 911 094	24 468 722	0	3 471 373
Sektor Utvikling:					
Prosjekt 120902	Volda skisenter, grunnkjøp m.m.	0	608 968	0	0
Prosjekt 701300	Kommunal del sentrumsutvikling	0	0	0	1 500
Prosjekt 710900	Program GIS (jv)	265 705	694 394	0	325 661
Prosjekt 711000	Digitalt kartleggingsprosjekt (lke)	146 976	484 618	175 000	60 839
Prosjekt 711001	Matrikkelprosjektet (jv)	0	0	0	36 515
Prosjekt 711301	Modul for eigedomsskatt (jv)	0	51 339	0	58 393
Sum: 60 Utvikling		412 681	1 839 319	175 000	482 907
Sektor Barneverntenesta (vertskommune):					
Prosjekt 471500	Volda rådhus - Inventar Barnevern	0	0	500 000	0
Sum: 70 Barneverntenesta (vertskommune)		0	0	500 000	0
Sum fordelt		95 004 196	166 624 966	56 849 273	96 798 425

Balanseregnskapet

Tall i 1 kroner	Note	Regnskap 2015	Regnskap 2014
EIENDELER			
ANLEGGSMIDLER			
Faste eiendommer og anlegg		852 777 284	794 134 883
Utstyr, maskiner og transportmidler		65 422 354	60 906 143
Utlån		55 028 359	58 972 913
Aksjer og andeler		152 723 648	18 253 798
Pensjonsmidler		693 484 066	632 959 887
Sum anleggsmidler		1 819 435 710	1 565 227 623
OMLØPSMIDLER			
Kortsiktige fordringer		79 579 573	86 858 414
Premieavvik		50 175 708	55 294 745
Aksjer og andeler		56 679 975	56 020 674
Sertifikater		0	0
Obligasjoner		0	0
Kasse, postgiro, bankinnskudd		118 405 350	101 980 951
Sum omløpsmidler		304 840 606	300 154 783
Sum eiendeler		2 124 276 316	1 865 382 406
EGENKAPITAL OG GJELD			
EGENKAPITAL			
Disposisjonsfond		-31 956 285	-11 960 136
Bundne driftsfond		-23 880 691	-26 224 058
Ubundne investeringsfond		-65 214 241	-63 104 108
Bundne investeringsfond		-6 271 377	-12 152 130
Regnskapsmessig mindreforbruk		-25 397 311	-18 587 130
Regnskapsmessig merforbruk		0	0
Udisponert i investeringsregnskapet		-1 915 816	-4 599 609
Udekket i investeringsregnskapet		0	0
Likviditetsreserve		0	0
Kapitalkonto		-207 552 616	-5 738 849
Endring rekneskapsprinsipp AK (drift)		0	0
Endring rekneskapsprinsipp AK (investering)		-2 080 000	-2 080 000
Sum egenkapital		-364 268 336	-144 446 020
GJELD			
LANGSIKTIG GJELD			
Pensjonsforpliktelser		-848 548 841	-839 559 270
Ihendehaverobligasjonslån		0	0
Sertifikatlån		-130 136 000	-84 435 000
Andre lån		-649 556 344	-678 318 455
Sum langsiktig gjeld		-1 628 241 185	-1 602 312 725
KORTSIKTIG GJELD			
Kassekredittlån		0	0
Annen kortsiktig gjeld		-123 912 140	-115 585 945
Premieavvik		-7 854 656	-3 037 716
Sum kortsiktig gjeld		-131 766 796	-118 623 661
Sum egenkapital og gjeld		-2 124 276 316	-1 865 382 406
Ubrukte lånemidler		14 128 544	40 594 404
Andre memoriakonti		37 790 693	21 013 949
Motkonto for memoriakontiene		-51 919 237	-61 608 353
Sum memoriakonti		0	0

Noter til balansen

Tall i 1 kroner

Regnskap 2015 Regnskap 2014

NOTE 1

DISPOSISJONSFOND

Disposisjonsfond pr. 1.1	11 960 136	270 274
Avsatt til driftsregnskapet	21 484 385	23 130 224
Forbruk på investeringsregnskapet	0	0
Forbruk på driftsregnskapet	-1 488 236	-11 440 362
Disposisjonsfond pr. 31.12	31 956 285	11 960 136

NOTE 2

UBUNDNE INVESTERINGSFOND

Ubundne investeringsfond pr. 1.1	63 104 108	63 364 839
Avsatt til ubundne investeringsfond	4 599 609	0
Bruk av ubundne investeringsfond	-2 489 477	-260 731
Ubundne investeringsfond pr.31.12	65 214 241	63 104 108

NOTE 3

BUNDNE INVESTERINGSFOND

Bundne investeringsfond pr. 1.1	12 152 130	23 268 662
Avsatt til bundne investeringsfond	1 031 374	2 429 555
Bruk av bundne investeringsfond	-7 027 127	-13 546 087
Bundne investeringsfond pr. 31.12	6 156 377	12 152 130

NOTE 4

BUNDNE DRIFTSFOND

Bundet driftsfond pr. 1.1	26 224 058	28 479 488
Avsatt i driftsregnskapet	8 363 725	10 522 559
Bruk i driftsregnskapet	-10 592 091	-12 777 989
Bundet driftsfond pr. 31.12	23 995 691	26 224 058

Økonomisk oversikt - Drift

Tall i 1 kroner	Note	Regnskap 2015	Regulert budsjett 2015	Opprinnelig budsjett 2015	Regnskap 2014
DRIFTSINNTEKTER					
Brukerbetalinger		-25 046 059	-26 446 181	-26 446 181	-25 187 733
Andre salgs- og leieinntekter		-47 647 467	-48 989 520	-49 054 520	-46 689 944
Overføringer med krav til motytelse		-193 728 594	-163 152 598	-149 098 598	-188 333 394
Rammetilskudd		-250 765 956	-250 665 000	-238 813 000	-247 835 089
Andre statlige overføringer		-34 568 971	-35 237 046	-30 075 046	-31 175 235
Andre overføringer		-3 246 598	-1 927 682	-1 927 682	-2 046 362
Inntekts- og formuesskatt		-193 969 561	-190 000 000	-202 747 000	-184 301 005
Eiendomsskatt verk og bruk		-3 384 834	0	0	-3 374 472
Eiendomsskatt annen fast eiendom		-12 722 106	-16 000 000	-15 500 000	-10 418 900
Andre direkte og indirekte skatter		0	0	0	-737 358
Sum driftsinntekter		-765 080 146	-732 418 027	-713 662 027	-740 099 492
DRIFTSUTGIFTER					
Lønnsutgifter		417 621 123	407 956 015	399 634 954	395 758 413
Sosiale utgifter		107 823 303	120 138 703	119 782 145	106 205 521
Kjøp av varer og tjen. som inngår i komm. tjenesteprod.		86 371 170	82 250 371	82 065 990	78 223 100
Kjøp av tjenester som erstatter kommunens tjenesteprod.		84 013 368	73 958 086	73 918 086	89 755 212
Overføringer		44 826 612	54 233 372	39 763 372	48 047 797
Avskrivninger		30 733 414	30 733 000	21 250 000	28 530 913
Fordelte utgifter		-30 561 358	-34 756 735	-34 756 735	-25 581 330
Sum driftsutgifter		740 827 631	734 512 812	701 657 812	720 939 627
Brutto driftsresultat		-24 252 515	2 094 785	-12 004 215	-19 159 865
EKSTERNE FINANSINNTEKTER					
Renteinntekter og utbytte		-7 549 642	-5 212 000	-5 600 000	-8 359 475
Gevinst finansielle instrumenter		-939 565	-600 000	-1 500 000	-3 759 242
Mottatte avdrag på lån		-72 153	-40 000	-40 000	-84 393
Sum eksterne finansinntekter		-8 561 360	-5 852 000	-7 140 000	-12 203 110
EKSTERNE FINANSUTGIFTER					
Renteutgifter og låneomkostninger		18 222 189	17 363 000	19 363 000	24 030 145
Tap finansielle instrumenter		0	0	0	0
Avdrag på lån		20 582 561	19 000 000	25 000 000	21 451 590
Utlån		139 774	50 000	50 000	82 493
Sum eksterne finansutgifter		38 944 524	36 413 000	44 413 000	45 564 228
Resultat eksterne finanstransaksjoner		30 383 164	30 561 000	37 273 000	33 361 118
Motpost avskrivninger		-30 733 414	-30 733 000	-21 250 000	-28 530 913
Netto driftsresultat		-24 602 764	1 922 785	4 018 785	-14 329 660
BRUK AV AVSETNINGER					
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk		-18 587 130	-18 587 000	0	-13 700 224
Bruk av disposisjonsfond		-1 488 236	-1 464 490	-1 464 490	-11 440 362
Bruk av bundne fond		-10 592 091	-6 680 797	-5 955 797	-12 777 989
Bruk av likviditetsreserven		0	0	0	0
Sum bruk av avsetninger		-30 667 458	-26 732 287	-7 420 287	-37 918 575
AVSETNINGER					
Overført til investeringsregnskapet		24 802	17 500	0	8 322
Avsatt til dekning av tidligere års r.messige merforbruk		0	0	0	0
Avsatt til disposisjonsfond		21 484 385	21 410 500	20 000	23 130 224
Avsatt til bundne fond		8 363 725	3 381 502	3 381 502	10 522 559
Avsatt til likviditetsreserven		0	0	0	0
Sum avsetninger		29 872 912	24 809 502	3 401 502	33 661 105
Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk		-25 397 311	0	0	-18 587 130

Økonomisk oversikt - Investering

Tall i 1 kroner	Note	Regnskap 2015	Regulert budsjett 2015	Opprinnelig budsjett 2015	Regnskap 2014
INNTEKTER					
Salg driftsmidler og fast eiendom		-4 241 761	0	0	-2 542 941
Andre salgsinntekter		0	0	0	-23 915
Overføringer med krav til molytelse		-3 729 678	-3 908 478	0	-14 707 455
Moms-kompensasjon		-15 347 872	-26 782 296	-11 148 000	-13 897 981
Statlige overføringer		0	0	0	0
Andre overføringer		0	0	0	0
Renteinntekter, utbytte og eieruttak		0	0	0	0
Sum inntekter		-23 319 311	-30 690 774	-11 148 000	-31 172 291
UTGIFTER					
Lønnsutgifter		0	0	0	0
Sosiale utgifter		0	0	0	0
Kjøp av varer og tjen. som inngår i komm. tjenesteprod.		76 839 993	139 773 993	45 701 273	82 410 328
Kjøp av tjenester som erstatter kommunens tjenesteprod.		769 373	51 177	0	438 736
Overføringer		17 107 353	26 799 796	11 148 000	13 949 361
Renteutgifter og omkostninger		0	0	0	0
Fordelte utgifter		347 240	0	0	0
Sum utgifter		95 063 960	166 624 966	56 849 273	96 798 425
FINANSIERINGSTRANSAKSJONER					
Avdrag på lån		13 762 079	2 000 000	2 000 000	2 095 016
Utlån		2 837 775	8 000 000	8 000 000	7 965 825
Kjøp av aksjer og andeler		1 382 255	0	0	1 310 094
Dekning av tidligere års udekkede merforbruk		0	0	0	0
Avsatt til ubundne investeringsfond		4 599 609	4 600 600	0	0
Avsatt til bundne fond		1 031 374	3 098 910	2 000 000	2 429 555
Avsatt til likviditetsreserven		0	0	0	0
Sum finansieringstransaksjoner		23 613 092	17 699 510	12 000 000	13 800 490
Finansieringsbehov		95 357 740	153 633 702	57 701 273	79 426 623
FINANSIERING					
Bruk av lån		-76 166 860	-130 433 287	-45 701 273	-61 300 052
Salg av aksjer og andeler		-115 730	0	0	0
Bruk av tidligere års udisponerte mindreforbruk		-4 599 609	-4 600 600	0	0
Mottatte avdrag på utlån		-6 849 952	-4 000 000	-4 000 000	-4 311 432
Overført fra driftsregnskapet		-24 802	-17 500	0	-8 322
Bruk av disposisjonsfond		0	-323 623	0	0
Bruk av ubundne investeringsfond		-2 489 477	-6 143 692	0	-260 731
Bruk av bundne fond		-7 027 127	-8 115 000	-8 000 000	-13 546 087
Bruk av likviditetsreserven		0	0	0	0
Sum finansiering		-97 273 556	-153 633 702	-57 701 273	-79 426 623
Udekket / Udisponert		-1 915 816	0	0	0

Anskaffelse og anvendelse av midler

Tall i 1 kroner	Regnskap 2015	Regnskap 2014
ANSKAFFELSE AV MIDLER		
Inntekter driftsdel	-765 080 146	-740 099 492
Inntekter investeringsdel	-23 319 311	-31 172 291
Innbetalinger ved eksterne finanstransaksjoner	-90 378 311	-77 814 594
Sum anskaffelse av midler	-878 777 767	-849 086 377

ANVENDELSE AV MIDLER

Utgifter driftsdel	703 037 664	685 292 719
Utgifter investeringsdel	94 716 719	96 798 425
Utbetaling ved eksterne finanstransaksjoner	55 611 042	56 935 163
Sum anvendelse av midler	853 365 425	839 026 307

Anskaffelse - anvendelse av midler	-25 412 342	-10 060 070
Endring i ubrukte lånemidler	26 465 860	45 048 510
Endring i arbeidskapital	1 053 518	34 988 440

Avsetninger og bruk av avsetninger

Avsetninger	62 792 219	54 669 468
Bruk av avsetninger	-37 756 543	-38 179 305
Til avsetning senere år	0	0
Netto avsetninger	25 035 676	16 490 162

Volda kommune

Driftsrekneskap 2015 - hovudpost pr. sektor

Konto	Tekst	Rekneskap 2015	Revidert budsjett 2015	Opprinneleg budsjett 2015	Rekneskap 2014
01	Fast løn	1 133 347	1 093 612	1 093 612	1 080 245
09	Sosiale utgifter	353 287	341 266	341 266	294 034
10	Kjøp varer/tenester, eigenproduksjon	277 558	81 202	81 202	66 236
30	Kjøp tenester, framandproduksjon	0	61 410	61 410	0
40	Overføringsutgifter	10	30 705	30 705	0
70	Refusjon sjukeløn	4 946	0	0	0
71	Andre refusjonar	-221 937	-65 984	-65 984	-4 429
11	Rådmann	1 547 211	1 542 211	1 542 211	1 436 085
01	Fast løn	1 019 139	1 045 524	951 196	948 133
02	Variabel løn	0	0	0	15 000
09	Sosiale utgifter	317 452	328 910	303 232	259 798
10	Kjøp varer/tenester, eigenproduksjon	210 364	123 546	123 546	348 974
40	Overføringsutgifter	1 170 011	1 505 000	820 000	472 000
60	Salsinntekter	-40 338	0	0	-6 000
71	Andre refusjonar	-148 538	-211 355	-211 355	-181 865
90	Finansinntekter	-1 122 841	-1 505 000	-820 000	-620 588
12	Samfunn og rådgjeving	1 405 249	1 286 625	1 166 619	1 235 452
01	Fast løn	5 753 930	6 193 247	6 193 247	6 407 622
02	Variabel løn	628 537	197 751	197 751	1 400 564
09	Sosiale utgifter	1 747 883	1 986 833	1 986 833	1 867 482
10	Kjøp varer/tenester, eigenproduksjon	8 634 823	1 514 246	1 514 246	4 080 239
30	Kjøp tenester, framandproduksjon	1 871 016	2 368 252	2 368 252	1 718 517
40	Overføringsutgifter	151 849	0	0	30 981
50	Finansutgifter	2 003 398	0	0	2 006 632
60	Salsinntekter	-231 553	0	0	-89 920
70	Refusjon sjukeløn	-350 108	0	0	-170 259
71	Andre refusjonar	-9 237 163	-385 350	-385 350	-6 356 693
80	Overføringsinntekter	-441 700	-223 182	-223 182	0
90	Finansinntekter	-601 553	0	0	-879 994
13	Personal og organisasjon	9 929 360	11 651 797	11 651 797	10 015 169
01	Fast løn	4 308 067	4 420 005	4 479 564	4 076 618
02	Variabel løn	50 519	92 097	92 097	123 395
09	Sosiale utgifter	1 324 072	1 535 208	1 426 699	1 112 553
10	Kjøp varer/tenester, eigenproduksjon	1 503 841	709 755	708 705	1 356 787
30	Kjøp tenester, framandproduksjon	328 512	92 115	92 115	333 614
40	Overføringsutgifter	180 307	690 087	690 087	181 166
50	Finansutgifter	242 800	0	0	300 000
60	Salsinntekter	-1 257 756	-281 312	-281 312	-583 263
70	Refusjon sjukeløn	-141 190	0	0	-183 794
71	Andre refusjonar	-821 946	-774 115	-774 115	-1 209 035
80	Overføringsinntekter	-200 011	-200 000	-200 000	-300 000
90	Finansinntekter	-120 000	0	0	-114 938
14	Økonomi	5 397 215	6 283 840	6 233 840	5 093 103
01	Fast løn	0	0	0	487 713
02	Variabel løn	465 010	997 312	997 312	860 851
09	Sosiale utgifter	-1 117	0	0	103 980
10	Kjøp varer/tenester, eigenproduksjon	11 838	0	0	75 601
30	Kjøp tenester, framandproduksjon	3 102 252	2 950 884	2 950 884	2 376 395
40	Overføringsutgifter	4 954 372	4 490 135	3 990 135	4 187 085
50	Finansutgifter	139 774	50 000	50 000	82 493
70	Refusjon sjukeløn	17 844	0	0	-130 254
71	Andre refusjonar	-173 004	0	0	-262 438

Konto	Tekst	Rekneskap 2015	Revidert budsjett 2015	Opprinneleg budsjett 2015	Rekneskap 2014
90	Finansinntekter	-72 153	-40 000	-40 000	-84 393
15	NAV Kommune	8 444 817	8 448 331	7 948 331	7 697 035
01	Fast løn	127 298 299	124 292 040	124 292 040	120 760 737
02	Variabel løn	16 704 341	15 594 718	15 794 718	14 642 921
09	Sosiale utgifter	38 952 381	40 075 349	40 138 007	33 978 321
10	Kjøp varer/tenester, eigenproduksjon	13 466 141	11 813 242	11 550 584	12 520 213
30	Kjøp tenester, framandproduksjon	35 785 193	40 995 269	40 995 269	40 542 538
40	Overføringsutgifter	850 607	614 100	614 100	1 925 053
50	Finansutgifter	717 753	0	0	1 338 568
60	Salsinntekter	-14 183 865	-15 628 929	-15 628 929	-14 288 986
70	Refusjon sjukeløn	-7 781 576	-6 493 238	-6 493 238	-9 599 922
71	Andre refusjonar	-25 836 872	-21 954 454	-19 454 454	-23 224 357
80	Overføringsinntekter	-73 555	0	0	-269 184
90	Finansinntekter	-865 099	-20 000	-20 000	-1 364 648
20	Opplæring og oppvekst	185 033 749	189 288 097	191 788 097	176 961 254
01	Fast løn	117 762 891	127 342 579	118 856 287	113 180 042
02	Variabel løn	39 365 002	26 946 463	26 946 463	37 831 474
09	Sosiale utgifter	45 152 534	45 052 700	44 780 671	37 406 635
10	Kjøp varer/tenester, eigenproduksjon	18 730 387	17 506 273	17 504 600	16 476 610
30	Kjøp tenester, framandproduksjon	13 599 856	16 365 398	16 365 398	16 362 563
40	Overføringsutgifter	168 869	1 621 379	1 621 379	9 850 645
50	Finansutgifter	740 290	0	0	1 318 041
60	Salsinntekter	-19 055 487	-18 911 586	-18 976 586	-18 898 873
70	Refusjon sjukeløn	-11 221 424	-10 058 038	-10 058 038	-12 954 749
71	Andre refusjonar	-37 126 348	-36 071 956	-36 071 956	-40 368 883
80	Overføringsinntekter	-874 274	-1 360 500	-1 360 500	-348 269
90	Finansinntekter	-1 489 859	-107 000	-107 000	-697 027
30	Helse og omsorg	165 752 435	168 325 712	159 500 718	159 158 209
01	Fast løn	5 652 144	5 812 525	5 812 525	5 890 177
02	Variabel løn	950 085	148 468	148 468	835 639
09	Sosiale utgifter	1 930 736	1 925 790	1 925 790	1 726 688
10	Kjøp varer/tenester, eigenproduksjon	2 834 139	3 446 461	3 486 461	3 481 412
30	Kjøp tenester, framandproduksjon	47 303	337 755	337 755	316 742
40	Overføringsutgifter	1 739 538	641 093	641 093	2 291 633
50	Finansutgifter	7 890	12 000	12 000	56 799
60	Salsinntekter	-2 080 356	-1 684 241	-1 684 241	-2 017 020
70	Refusjon sjukeløn	-361 333	-48 663	-48 663	-368 902
71	Andre refusjonar	-696 152	-180 425	-180 425	-2 331 034
80	Overføringsinntekter	-1 105 000	-452 000	-452 000	-1 377 000
90	Finansinntekter	-123 597	-55 000	-55 000	-229 631
40	Service og kultur	8 795 396	9 903 763	9 943 763	8 275 504
01	Fast løn	85 268	86 388	86 388	83 863
02	Variabel løn	1 808 055	1 850 892	1 850 892	1 724 964
09	Sosiale utgifter	413 253	443 479	443 479	385 108
10	Kjøp varer/tenester, eigenproduksjon	690 616	518 418	488 418	386 809
40	Overføringsutgifter	82 318	142 115	92 115	98 032
50	Finansutgifter	40 000	40 000	20 000	0
70	Refusjon sjukeløn	-4 164	0	0	-22 717
90	Finansinntekter	-23 746	0	0	-60 145
41	Politisk verksemd	3 091 600	3 081 292	2 981 292	2 595 914
01	Fast løn	21 402 387	23 094 710	23 094 710	18 882 777
02	Variabel løn	5 094 191	2 949 112	2 949 112	4 262 848
09	Sosiale utgifter	7 792 758	8 176 997	8 176 997	5 973 342
10	Kjøp varer/tenester, eigenproduksjon	29 040 902	28 930 429	28 733 429	26 541 515
30	Kjøp tenester, framandproduksjon	519 202	383 813	383 813	389 313
40	Overføringsutgifter	39 763	710 000	710 000	25 153
50	Finansutgifter	458 694	250 000	250 000	408 236

Konto	Tekst	Rekneskap 2015	Revidert budsjett 2015	Opprinneleg budsjett 2015	Rekneskap 2014
60	Salsinntekter	-31 179 965	-32 968 342	-32 968 342	-26 899 908
70	Refusjon sjukeløn	-1 323 776	-511 891	-511 891	-1 418 767
71	Andre refusjonar	-2 423 556	-2 862 610	-2 862 610	-2 278 921
80	Overføringsinntekter	-14 700	0	0	0
90	Finansinntekter	0	0	0	-1 569 679
50	Teknisk	29 405 900	28 152 218	27 955 218	24 315 909
01	Fast løn	1 745 012	3 119 174	3 119 174	1 602 242
02	Variabel løn	341 179	610 756	610 756	385 923
09	Sosiale utgifter	634 275	1 138 143	1 138 143	978 466
10	Kjøp varer/tenester, eigenproduksjon	9 823 626	13 988 868	13 988 868	10 998 156
30	Kjøp tenester, framandproduksjon	1 083 561	308 688	308 688	475 220
40	Overføringsutgifter	837	15 353	15 353	7 041
50	Finansutgifter	6 867 836	4 569 502	4 569 502	7 106 462
60	Salsinntekter	-14 244 442	-18 048 171	-18 048 171	-14 893 123
70	Refusjon sjukeløn	-53 075	-113 410	-113 410	-119 971
71	Andre refusjonar	-6 309	-741 289	-741 289	-255 430
90	Finansinntekter	-6 192 499	-4 953 797	-4 953 797	-6 495 893
51	Sjølvcosttenester	0	-106 183	-106 183	-210 909
01	Fast løn	4 189 563	4 387 835	4 387 835	4 152 779
02	Variabel løn	352 202	56 472	56 472	348 559
09	Sosiale utgifter	1 361 728	1 387 989	1 387 989	1 142 536
10	Kjøp varer/tenester, eigenproduksjon	986 856	1 661 905	1 549 905	2 069 198
30	Kjøp tenester, framandproduksjon	1 098 062	1 353 151	1 313 151	673 867
40	Overføringsutgifter	0	0	0	970
50	Finansutgifter	79 944	0	0	16 695
60	Salsinntekter	-3 045 946	-3 252 805	-3 252 805	-2 490 616
70	Refusjon sjukeløn	-149 384	0	0	-462 650
71	Andre refusjonar	-198 562	-51 550	-51 550	-115 000
90	Finansinntekter	-73 841	-40 000	0	-3 326
60	Utvikling	4 600 621	5 502 997	5 390 997	5 333 011
01	Fast løn	29 167 864	28 729 007	28 729 007	26 728 869
02	Variabel løn	23 657 147	19 498 400	19 498 400	20 833 058
09	Sosiale utgifter	12 654 856	12 107 039	12 107 039	12 687 486
10	Kjøp varer/tenester, eigenproduksjon	17 073 623	16 378 355	16 378 355	16 222 946
30	Kjøp tenester, framandproduksjon	10 242 946	7 658 838	7 658 838	10 298 863
40	Overføringsutgifter	15 593 836	7 284 803	7 284 803	11 503 374
50	Finansutgifter	500 000	0	0	72 158
60	Salsinntekter	-15 344 741	-17 232 361	-17 232 361	-15 172 874
70	Refusjon sjukeløn	-2 911 538	-1 381 540	-1 381 540	-2 263 402
71	Andre refusjonar	-86 435 497	-69 252 431	-69 252 431	-76 243 602
80	Overføringsinntekter	-4 080 000	-3 790 110	-3 790 110	-3 924 758
90	Finansinntekter	-118 495	0	0	-742 118
70	Barneverntenesta (vertskommune)	0	0	0	0
02	Variabel løn	0	0	0	157 084
09	Sosiale utgifter	0	0	0	39 763
10	Kjøp varer/tenester, eigenproduksjon	4 772	0	0	124 170
30	Kjøp tenester, framandproduksjon	15 276 481	0	0	15 148 891
40	Overføringsutgifter	0	17 232 362	17 232 362	6 910
70	Refusjon sjukeløn	0	0	0	-3 167
71	Andre refusjonar	0	-355 695	-355 695	-62 748
71	Barnevern Volda kommune	15 281 253	16 876 667	16 876 667	15 410 903
09	Sosiale utgifter	-4 810 795	5 639 000	5 626 000	8 249 330
10	Kjøp varer/tenester, eigenproduksjon	2 816 299	1 980 168	2 360 168	2 386 221
30	Kjøp tenester, framandproduksjon	1 058 984	1 082 513	1 082 513	1 118 689
40	Overføringsutgifter	19 894 295	19 256 240	6 021 240	17 467 756
50	Finansutgifter	28 434 883	29 283 000	19 800 000	26 311 437
60	Salsinntekter	-2 243 195	-2 184 689	-2 184 689	-2 118 425

Konto	Tekst	Rekneskap 2015	Revidert budsjett 2015	Opprinneleg budsjett 2015	Rekneskap 2014
71	Andre refusjonar	-17 522 841	-18 644 173	-7 090 173	-18 598 076
80	Overføringsinntekter	-737 358	-700 000	-700 000	0
90	Finansinntekter	-31 933 312	-30 733 000	-21 250 000	-28 530 913
80	Kommunestyret (skjema 1B)	-5 043 039	4 979 059	3 665 059	6 286 021
50	Finansutgifter	84 714 898	57 751 000	44 363 000	87 325 855
80	Overføringsinntekter	-491 131 428	-487 103 936	-482 336 936	-473 669 210
90	Finansinntekter	-27 225 236	-25 863 490	-8 564 490	-37 259 303
90	Kommunestyret (skjema 1A)	-433 641 766	-455 216 426	-446 538 426	-423 602 658
		0	0	0	0

Volda kommune

Balanserekneskap 2015 - pr. konto med kapittelsum

Konto	Tekst	Rekneskap 2015	Rekneskap 2014
21000000	Hovudkasse	23 275	13 486
21000010	Kasse EM Volda Smiebakken bufellesskap	4 419	3 813
21000015	Kasse EM Ørsta Einehøgda bufellesskap	8 072	1 135
21000016	Kasse EM Ørsta Sidekroken bufellesskap	4 198	2 000
21000041	Kasse Gnisten dagsenter	4 036	2 641
21000045	Kasse Volda Omsorgsenter	3 808	1 448
21000046	Kasse kafé/kjøken Volda Omsorgsenter	15 451	11 725
21000050	Kasse Volda filmteater	10 407	13 952
21000060	Kasse helsestasjonen	2 040	10 346
21000080	Kasse Hamna dagsenter	8 281	15 903
21020100	3991.07.81727 - folio-konto	89 525 534	76 470 998
21020110	3991.40.34152 - Sosialkonto	282 145	486 290
21020130	3991.08.47566 - NAV Ørsta/Volda, avd Volda	865	0
21020200	3991.04.46111 - OCR-konto	8 953 243	5 496 612
21020210	3991.04.46421 - Lindorff-konto	1 565 257	935 497
21098000	3991.09.22770 - Skattetrekkskonto	16 979 538	16 309 892
21098092	KLP risikofellesskap 13 - premiefond sjukepleieordninga	0	12 401
21098100	3991.09.22746 - Bundne investeringsfond	67 747	66 566
21098110	3991.09.22754 - Bundne driftsfond	669 261	550 760
21098120	3991.09.22762 - Husleigedepositum	5 082	4 993
21098510	6005.06.43258 - Forvaltningskonto Storebrand	4 055	4 011
21098530	3991.08.14420 Plasseringskonto+	268 638	1 566 482
210	Kasse, postgiro, bankinnskudd	118 405 350	101 980 951
21314800	Oppgjerskonto moms-kompensasjon	5 907 826	5 269 031
21475000	Agresso løn - forskot på løn	50 025	59 996
21475300	Agresso løn - negativ og feil lønsutbetaling	178 406	92 368
21610000	Til gode skatteinntekter	1 388 157	815 374
21610500	NAV-trygd - krav utanom sjukepengar	214 508	44 203
21670100	Lindorff as - oppgjerskonto formidlingslån	3 141	0
21670101	Mishaldne etableringslån I	-587	-1 704
21670104	Mishaldne startlån	17 830	27 357
21675000	Diverse krav utanom KOMFAKT	33 124 606	49 167 035
21675300	Periodisering krav	829 514	-277 890
21710001	NAV-Trygd, AGR 553 løn refusjonskrav feriepengar	1 290 083	1 765 457
21710002	NAV-Trygd, AGR 553 løn refusjonskrav løn	1 326 468	1 701 069
21775110	Kommunale krav Agresso fakturering	35 242 396	28 196 117
21775999	Uidentifiserte innbetalinger	7 201	0
213	Kortsiktige fordringer	79 579 573	86 858 414
21838311	Aksjar Storebrand Global Kreditt	10 276 580	10 022 746
21838320	Aksjar Storebrand Obligasjon+	0	4 123 878
21838330	Aksjar Storebrand Likviditet	23 016 408	20 740 280
21838331	Aksjar Storebrand Norsk Kreditt IG 20	10 849 373	8 877 698
21838520	Aksjar Storebrand Rente+	6 105 530	6 112 753
21838560	Aksjar Storebrand Eiendomsfond Norge KS	6 432 084	6 143 319
218	Aksjer og andeler	56 679 975	56 020 674
21914000	Arb.gj.avgift premieavvik 2002	8 935	12 998
21914010	Arb.gj.avgift premieavvik 2003	59 271	81 379

Konto	Tekst	Rekneskap 2015	Rekneskap 2014
21914011	Arb.gj.avgift premieavvik 2004	77 696	99 290
21914012	Arb.gj.avgift premieavvik 2005	146 297	170 820
21914013	Arb.gj.avgift premieavvik 2006	94 896	111 730
21914014	Arb.gj.avgift premieavvik 2007	498 342	567 045
21914015	Arb.gj.avgift premieavvik 2008	455 536	512 478
21914016	Arb.gj.avgift premieavvik 2009	905 217	997 404
21914017	Arb.gj.avgift premieavvik 2010	594 246	663 231
21914018	Arb.gj.avgift premieavvik 2011	1 050 921	1 226 075
21914019	Arb.gj.avgift premieavvik 2012	1 010 629	1 155 004
21914020	Arb.gj.avgift premieavvik 2013	287 012	322 888
21914021	Arb.gj.avgift premieravvik 2014	460 536	537 292
21941000	Premieavvik 2002 KLP	159 775	239 663
21941010	Premieavvik 2003 KLP	132 518	176 690
21941011	Premieavvik 2004 KLP	136 652	170 814
21941012	Premieavvik 2005 KLP	36 297	43 557
21941013	Premieavvik 2007 KLP	393 196	436 452
21941014	Premieavvik 2008 KLP	873 835	983 064
21941015	Premieavvik 2009 KLP	359 627	399 585
21941016	Premieavvik 2010 KLP	277 082	304 790
21941017	Premieavvik 2011 KLP	433 259	505 469
21941018	Premieavvik 2012 KLP	1 456 667	1 664 762
21941210	Premieavvik 2003 SPK	228 824	305 097
21941211	Premieavvik 2004 SPK	184 142	230 176
21941212	Premieavvik 2005 SPK	105 874	127 050
21941213	Premieavvik 2009 SPK	118 289	131 433
21941214	Premieavvik 2010 SPK	357 134	392 848
21941215	Premieavvik 2014 SPK	12 008	13 909
21941216	Premieavvik 2015 SPK	1 817 098	0
21941410	Premieavvik 2003 SBR	109 051	145 399
21941411	Premieavvik 2004 SBR	291 826	364 782
21941412	Premieavvik 2005 SBR	727 410	872 893
21941413	Premieavvik 2006 SBR	803 625	937 562
21941414	Premieavvik 2007 SBR	3 469 013	3 964 586
21941415	Premieavvik 2008 SBR	2 946 907	3 315 270
21941416	Premieavvik 2009 SBR	5 406 367	6 007 074
21941417	Premieavvik 2010 SBR	4 258 340	4 684 174
21941418	Premieavvik 2011 SBR	7 565 571	8 826 499
21941419	Premieavvik 2012 SBR	6 097 629	6 968 719
21941500	Premieavvik 2013 KLP (alle ordninger)	2 513 354	2 827 523
21941501	Premieavvik 2014 KLP (alle ordninger)	3 254 804	3 797 271
219	Premieavvik	50 175 708	55 294 745
22041001	Pensjonsmidlar KLP (alle ordninger)	577 140 761	522 620 302
22041200	Pensjonsmidlar SPK	116 343 305	110 339 585
220	Pensjonsmidler	693 484 066	632 959 887
22141400	Eigenkapitalinnskott KLP	13 928 941	12 546 686
22170010	484 stk. Tussa Kraft AS (B-aksjar)	138 101 525	4 840 000
22170021	54 stk. Norske Skogsindustrier ASA (A-aksjar)	2 088	2 088
22170060	Folkestad Vassverk BA	7 500	7 500
22170090	166 stk. Furene as	31 500	31 500
22170100	45 stk Sunnmøre Kulturnæringshage AS	60 210	45 000
22170120	14 stk. Dag og Tid AS	1 902	980
22170160	2040 stk. Volda Skisenter AS	209 000	209 000

Konto	Tekst	Rekneskap 2015	Rekneskap 2014
22170170	163 stk.EIKSUNDSAMBANDET AS	0	81 500
22170180	104 stk Bygderadio Vest AS	25 823	25 823
22170190	3 stk. Høydal Vassverk LL	6 000	6 000
22170230	50 stk. AV-Senteret AS	50 000	50 000
22170300	2 stk. LL Dalsbygd Vassverk	12 720	12 720
22170310	16,89 stk. LL Dalsbygd Kloakklag	160 000	160 000
22170350	40 stk. Muritunet AS	40 000	40 000
22170370	2 stk. Rovdefjordbrua as	10 000	10 000
22170380	85 stk. Hareid Fastlandssamband as	45 806	85 000
22170420	10 stk Fefast as	30 632	100 000
221	Aksjer og andeler	152 723 648	18 253 798
22275000	Etableringslån I	264 422	443 860
22275010	Startlån	50 099 898	53 917 376
22275030	Etableringslån II	0	2 929
22275040	Startlån utbetring	247 998	260 327
22310040	Statens Vegvesen - E39 Kvivsvegen	4 294 500	4 294 500
22375000	Sosiallån - ikke fakturert	98 921	28 900
22375900	Andre utlån til private	22 620	25 020
222	Utlån	55 028 359	58 972 913
22450100	Anleggsmiddel 5 års avskrivningstid	29 524 731	25 169 237
22450101	Avskrivning konto 2 2450 100	-17 073 562	-13 397 666
22450200	Anleggsmiddel 10 års avskrivningstid	25 352 164	21 859 720
22450201	Avskrivning konto 2 2450 200	-9 772 266	-7 598 716
22450300	Anleggsmiddel 20 års avskrivningstid	52 329 611	46 919 133
22450301	Avskrivning konto 2 2450 300	-14 938 324	-12 045 565
224	Utstyr, maskiner og transportmidler	65 422 354	60 906 143
22750100	Anleggsmiddel 40 års avskrivningstid	477 763 837	416 644 530
22750101	Avskrivning konto 2 2750 100	-70 837 805	-57 655 470
22750200	Anleggsmiddel 50 års avskrivningstid	403 975 389	389 077 616
22750201	Avskrivning konto 2 2750 200	-45 280 711	-36 471 838
22750900	Tomter	87 156 575	82 540 045
227	Faste eiendommer og anlegg	852 777 284	794 134 883
23210100	Skuldig arbeidsgjevaravgift	-8 135 968	-10 498 494
23210110	Skuldig arb.gj.avgift feriepengar i år	-5 896 813	-5 578 576
23241100	KLP fellesordninga (frå 2015) - fordelt pensjon	0	0
23241110	KLP fellesordninga (frå 2015) - arbeidstakars del (2%)	0	-0
23241200	STP - fordelt pensjon	0	0
23241210	STP - arbeidstakars del (2%)	-0	-0
23241300	SBR - fordelt pensjon	-0	-0
23241310	SBR - arbeidstakars del (2%)	0	0
23241400	KLP sjukepleiarordninga (frå 2015), fordelt pensjon	-0	0
23241410	KLP sjukepleiarordninga (frå 2015), arbeidstakars del (2%)	-0	0
23241900	KLP - personalforsikring	0	0
23314700	Oppgjerskonto MVA § 11.1	-502 473	629 108
23314800	Oppgjerskonto MVA § 11.2	-51 509	-15 180
23414100	Forskot skatt	-15 576 470	-15 157 163
23414200	Påleggstrekk	-28 827	-13 417
23475010	Kaffipengar	-30 351	-10 455
23475100	Usikre sjukepengekrav	-141 090	0
23475600	OU-trekk til KS	-0	-0
23475800	Feriepengar opptente inneverande år	-41 818 075	-39 564 370
23475900	Rådhuset Kunstlag - kontingent	404	3 113

Konto	Tekst	Rekneskap 2015	Rekneskap 2014
23475910	Bedriftsidrettslaget 3H - kontingent (eøv)	-5 200	-1 680
23499600	Agresso løn - konto for lønsutbetaling	78 717	-4 641
23570000	Depositum for utleverte nøklar/ nøkkelbrikke	0	0
23570230	Hent as, Dalsfjord skule 2010 - 2011	0	0
23570240	Veidekke Entreprenør AS, Øyra skule 2015 - 2017	-2 456 250	0
23570775	Volda Maskin as, Vikeneskaia	0	0
23570776	Berknes Maskin as, Fyrde - byggefelt og kaiveg	0	0
23570780	HENT as, Volda rådhus garantitrekk	-625 000	-2 689 753
23570781	Volda Maskin as, Lerkane - veg, garantitrekk	0	-132 855
23570782	Volda Maskin as, Gymnasvegen Porsemyrvegen VA	0	-240 530
23570783	Volda Maskin as, Byggefelt K 10	-245 501	0
23575100	Husleigedepositum	-4 860	-4 860
23575500	Formidlingslån - tildelt ikkje utbetalt	-1 794 000	-3 602 500
23599100	Manglande bilag	0	-1 500
23599110	Feilsende beløp	-1 398	-1 500
23770100	Periodisering leverandørgjeld	-8 351 564	-7 440 159
23770500	Diverse kortsiktig gjeld pr 31.12.	-12 879 956	-4 518 137
23770510	Integreringstilskot - gjeld til andre kommunar	-1 242 550	-1 095 313
23770700	Periodisering innlånsrente	-944 130	-1 056 510
23770900	Staten - innbetalt tvangsgebyr	0	9 288
23770999	Forventa tap på krav	0	-239 400
23799000	Norske leverandørar	-23 259 277	-24 360 463
232	Annen kortsiktig gjeld	-123 912 140	-115 585 945
23914000	Arb.gj.avgift premieavvik 2015	-419 747	0
23941013	Premieavvik 2006 KLP	-102 090	-104 037
23941014	Premieavvik 2015 KLP (alle ordningar)	-4 794 024	0
23941200	Premieavvik 2002 SPK	-76 360	-114 540
23941213	Premieavvik 2006 SPK	-75 615	-88 217
23941214	Premieavvik 2007 SPK	-361 005	-412 577
23941215	Premieavvik 2008 SPK	-590 003	-663 753
23941216	Premieavvik 2011 SPK	-545 482	-636 395
23941217	Premieavvik 2012 SPK	-386 719	-441 965
23941218	Premieavvik 2013 SPK	-477 816	-537 543
23941400	Premieavvik 2002 SBR	-25 795	-38 689
239	Premieavvik	-7 854 656	-3 037 716
24014000	Arb.gj.avg. KLP netto pensjonsforpliktelse (alle ordningar)	-16 146 935	-19 848 081
24014002	Arb.gj.avg. SPK netto pensjonsforpliktelse	-3 015 320	-5 707 321
24041001	Pensjonsforpliktelse KLP (alle ordningar)	-691 658 032	-663 186 831
24041200	Pensjonsforpliktelse SPK	-137 728 554	-150 817 037
240	Pensjonsforpliktelse	-848 548 841	-839 559 270
24399101	Sertifikatlån verdipapirmarknaden (forfall 2015.03.18)	0	-84 435 000
24399103	Sertifikatlån DNB verdipapirmarknaden (forfall 2016.06.1)	-130 136 000	0
243	Sertifikatlån	-130 136 000	-84 435 000
24619020	9900.200.70515 Kommunalbanken (BULL. 19.09.22)	0	-8 571 884
24619030	9900.201.00315 Kommunalbanken (BULL. 19.06.30)	-87 683 000	-87 683 000
24619040	9900.201.00854 Kommunalbanken (BULL. 17.12.25)	-170 000 000	-170 000 000
24619050	9900.201.00860 Kommunalbanken (BULL. 17.12.25)	-175 725 521	-175 725 521
24619060	9900.201.00864 Kommunalbanken (BULL. 17.12.25)	-79 621 790	-90 049 938
24619061	9900.201.10110 Kommunalbanken (BULL. 19.03.31)	-61 525 000	-61 525 000
24619063	9900.201.20519 Kommunalbanken (BULL. 16.09.37)	-19 370 000	-19 370 000
24619885	9914.63.13531 D.N.S. Husbank 2008 (form.lån)	-5 442 035	-5 687 685
24619886	9914.63.20734 D.N.S. Husbank 2009 (form.lån)	-3 837 829	-4 000 000

Konto	Tekst	Rekneskap 2015	Rekneskap 2014
24619981	9914.62.80078 D.N.S. Husbank 2004 (form.lån)	0	-344 642
24619982	9914.62.89822 D.N.S. Husbank 2005 (form.lån)	0	-5 640 000
24619983	9914.62.98450 D.N.S. Husbank 2006 (form.lån)	0	-5 957 173
24619984	9914.63.07145 D.N.S. Husbank 2007 (form.lån)	-4 680 000	-4 960 000
24619985	9914.63.26855 D.N.S. Husbank 2010 (form.lån)	-6 407 551	-6 701 309
24619986	9914.63.33166 D.N.S. Husbank 2011 (form.lån)	-7 000 000	-7 000 000
24619987	9914.63.38827 D.N.S. Husbank 2012 (form.lån)	-12 469 416	-12 919 422
24619988	9914.63.45343 D.N.S. Husbank 2013 (form.lån)	-6 462 619	-6 682 881
24619989	9914.63.52315 D.N.S. Husbank 2014 (form.lån)	-5 331 583	-5 500 000
24619990	9914.63.67821 D.N.S. Husbank 2015 (form.lån)	-4 000 000	0
245	Andre lån	-649 556 344	-678 318 455
25199012	Samordnings- og utviklingsstab - Bundne driftsfond	-8 939 271	-8 124 506
25199013	Løns- og personalstab - Bundne driftsfond	-27 920	-91 193
25199014	Økonomistab - Bundne driftsfond	-1 607 584	-1 484 784
25199015	Servicekontoret - Bundne driftsfond	-50 000	0
25199020	Skuleavdelinga - Bundne driftsfond	-633 798	-974 300
25199030	Barnehageavdelinga - Bundne driftsfond	-1 071 991	-934 196
25199041	Helseavdelinga - Bundne driftsfond	-2 454 289	-1 877 161
25199043	Sosialavdelinga (NAV) - Bundne driftsfond	-391 529	-391 529
25199046	Pleie- og omsorgsavdelinga - Bundne driftsfond	-1 556 525	-2 375 934
25199047	Barnevernavdelinga - Bundne driftsfond	-531 508	-72 158
25199050	Eigedomsavdelinga - Bundne driftsfond	-145 417	-130 717
25199055	Landbruksavdelinga - Bundne driftsfond	-519 371	-508 575
25199060	Kultur- og næringsavdelinga - Bundne driftsfond	-374 533	-495 240
25199070	Kommunalteknisk avdeling - Bundne driftsfond	-4 428 598	-8 102 974
25199071	Oppmålings- og bygningsavdelinga - Bundne driftsfond	0	-70 355
25199072	Brannavdelinga - Bundne driftsfond	-686 215	-115 894
25199090	Kommunestyret (skjema 1A) - Bundne driftsfond	-462 139	-474 540
251	Bundne driftsfond	-23 880 691	-26 224 058
25499460	Sal Volda kommunale el.verk	-8 822 810	-8 822 810
25499500	Fond sal av Tussa-aksjar	-50 815 837	-50 815 837
25499600	Fond mindreforbruk frå tidlegare år	-5 002 453	-402 844
25499800	Fond moms-kompensasjon investering 2010 - 2013	-573 141	-3 062 617
253	Ubundne investeringsfond	-65 214 241	-63 104 108
25599010	Gåver til Volda Omsorgssenter	-20 920	-20 920
25599120	Torvmyrvegen 7, forsikringsoppgjær brann (kmr)	-732 681	0
25599130	Myldreområde i rådhusparken (ts)	-291 391	0
25599200	Fond ballbinge Volda u-skule	-58 000	-58 000
25599330	Fond frikjøp parkeringsplassar	-315 825	-315 825
25599400	Fond tilfluktsrom	-326 151	-318 850
25599420	Gotene Lid - vegfond	-29 410	-29 410
25599541	Fond Øyraelvs-prosjektet	-35 741	-35 741
25599600	Fond Brannvern tunnelberedskap	-37 845	-37 845
25599700	Fond turveg Volda stadion - Rotsetstranda	-5 607	-5 607
25599710	Fond merking og gradering av turløyper	-169 623	-169 623
25599910	Fond nedbetaling Husbanklån	-4 029 336	-10 941 463
25599925	Fond krisepakke Volda u-skule (finanskrise)	-57 280	-57 280
25599927	Fond Turveg Flommen 2014	-161 565	-161 565
255	Bundne investeringsfond	-6 271 377	-12 152 130
25699100	Disposisjonsfond	-30 892 372	-11 689 862
25699101	Pensjonsfond	-270 274	-270 274
25699120	Diposisjonsfond Studiebygd A	-703 544	0

Konto	Tekst	Rekneskap 2015	Rekneskap 2014
25699150	Disposisjonsfond ungdomsrådet	-16 254	0
25699160	Disposisjonsfond Nærturkart Volda sentrum (jv)	-73 841	0
256	Disposisjonsfond	-31 956 285	-11 960 136
25810000	Endring rekneskapsprinsipp AK (drift)	-2 080 000	-2 080 000
2581	Endring rekneskapsprinsipp som på virkar AK (drift)	-2 080 000	-2 080 000
25950000	Udisponert netto driftsresultat	-25 397 311	-18 587 130
25950	Reknekapsmessig mindreforbruk	-25 397 311	-18 587 130
25960000	Ubrukt i investeringrekneskapen	-1 915 816	-4 599 609
25960	Udisponert i investeringsrekneskap	-1 915 816	-4 599 609
25990000	Kapitalkonto	-5 738 849	42 444 072
25990140	Sal av aksjar og andelar	115 730	0
25990150	Nedskriving av aksjar og andelar	108 562	0
25990160	Avdrag sosiallån	69 753	81 993
25990165	Avdrag formidlingslån	6 849 952	4 311 432
25990166	Avdrag andre utlån	2 400	2 400
25990180	Bruk av midlar frå eksterne lån	76 166 860	61 300 052
25990250	Pensjonsforpliktelse	11 681 572	46 036 292
25990260	Netto pensjonsforpliktelse arb.gj.avg.	-2 692 001	-285 742
25990600	Kapitalkonto anlegg	-63 158 612	-67 814 487
25990640	Kjøp av aksjar og andelar	-1 382 255	-1 310 094
25990650	Oppskriving av aksjar og andelar	-133 311 887	0
25990660	Nye sosiallån	-139 774	-82 493
25990665	Nye formidlingslån	-2 837 775	-7 965 825
25990670	Oppskriving utlån	-2	0
25990680	Avdrag eksterne lån	-32 762 111	-24 485 064
25990750	Pensjonsmidlar	-60 524 179	-57 971 384
25990	Kapitalkonto	-207 552 616	-5 738 849
29100000	Ubrukte lån	14 128 544	40 594 404
29100	Memoriakonto for ubrukte lånemidlar	14 128 544	40 594 404
29370709	19/126-3: Andreas Tomasgård - p.plassar	17 412	17 412
29370710	19/523: Jostein Haugen AS - p.plassar	184 100	184 100
29370711	19/22: S.Torseth/E.Larsen - p.plassar	31 275	31 275
29370712	19/22: Dalsfjord Bygg AS - p.plassar	17 375	17 375
29370714	19/103, 116, 174: Rønnestad og Halkjelsg. 6	9 430	9 430
29370716	19/16: Volda og Ørsta Sparebank - p.plassar	322 500	322 500
29370717	19/593: Jostein Brudevoll Eiendom as - p.plassar	337 000	337 000
29375000	Bustadtilskot til etablering	1 644 497	1 644 497
29470230	Dalsfjord skule - Hent as	668 750	668 750
29470232	Volda rådhus - Hent as (Atradius)	1 242 109	4 140 364
29470233	Øyra skule - Veidekke ASA	18 838 056	0
29470270	12/43: Mork barnehage - trappeheis	75 000	75 000
29470300	Voldahallen - Gulv og Takteknikk AS	0	38 465
29470310	Midlertidige husvære - Modulare Grupp OU	80 784	80 784
29470400	Byggefelt Rasmusgarden - Din Bolig as	1 066 593	1 066 593
29470414	Røysmarka B8 - Bolig Bygg Volda as	154 000	154 000
29470420	Veg Hjorthaug - R.Åmås Maskin	74 832	74 832
29470751	Skiløypetraser Rotevassdalen - Hjelle Maskin AS	4 207	4 207
29470752	Parkeringsplass Lidæidet - Hjelle Maskin AS	10 162	10 162
29470753	Myldreområde rådhusparken - UNIQA AS	74 999	0
29470770	Vikeneskaia - Volda Maskin as	377 954	377 954
29470771	Fyrde, byggefelt og kaiveg - Berknes Maskin as	99 812	99 812
29470772	Lerkene, sambindingsveg og rundkøyring - Volda Maskin	1 245 929	1 245 929

Konto	Tekst	Rekneskap 2015	Rekneskap 2014
29470773	Berknes kai - Volda Maskin as	16 052	53 505
29470774	Klepp, bustadfeltet K 10 - Volda Maskin AS	769 931	0
29550000	Sogebokprosjektet i Volda kommune, nettoutgift (tah)	9 847 934	9 780 002
29650500	Pantsetjing g/bnr 30/287 : Volda Småbåtlag	475 000	475 000
29870370	Stift. Varmtvassbasenget ved Volda sjukeheim	25 000	25 000
29870410	Stift. Kontoret for Næringslivet	40 000	40 000
29870420	Stift. Frivilligsentralen	20 000	20 000
29870510	Stift. kvinneskipet Embla	10 000	10 000
29870520	Stift. Ivar Aasen	10 000	10 000
29200	Andre memoriakonti	37 790 693	21 013 949
29999000	Motkonto for memoriakontoane	-51 919 237	-61 608 353
29999	Motkonto for memoriakontiene	-51 919 237	-61 608 353
		-0	-0

Volda kommune

REKNESKAP 2015

NOTAR

Oversyn over notane

Note nr.

Innhald

Obligatoriske notar fastsette i dei kommunale rekneskapsforskriftene:

1	Endring i arbeidskapital - rekneskapsforskriftene § 5.1 (forskriftsbestemt note nr 1)
2	Pensjonsforpliktelse og pensjonsmidlar, pensjonspremie, -kostnad og premieavvik - § 5.2 og § 13 (forskriftsbestemt note nr 2)
3	Kommunalt garantiansvar - § 5.3 (forskriftsbestemt note nr 3)
4	Krav på og gjeld til kommunale foretak m.m. - § 5.4 (forskriftsbestemt note nr 4)
5	Finansielle anleggsmiddel – aksjar og andelar - § 5.5 (forskriftsbestemt note nr 5)
6	Avsetningar og bruk av avsetningar - § 5.6 (forskriftsbestemt note nr 6)
7	Kapitalkonto - § 5.7 (forskriftsbestemt note nr 7)
8	Interkommunale samarbeidstiltak med Volda kommune som kontorkommune § 12.3 (forskriftsbestemt note nr 8)
9	Pensjonspremie og premieavvik - §13 (forskriftsbestemt note nr 9)

Notar etter Kommunal RekneskapsStandard – GKRS nr 6:

10	Rekneskapsprinsipp og vurderingsreglar (GKRS-bestemt note nr 1)
11	Organisering av verksemda til Volda kommune (GKRS-bestemt note nr 2)
12	Vesentlege postar i rekneskapen (GKRS-bestemt note nr 3)
13	Vesentlege transaksjonar i rekneskapen (GKRS-bestemt note nr 4)
14	Anleggsmiddel (GKRS-bestemt note nr 5)
15	Investeringsoversyn (GKRS-bestemt note nr 6)
16	Finansielle omløpsmiddel (GKRS-bestemt note nr 7)
17	Obligasjonar (GKRS-bestemt note nr 8)
18	Langsiktig gjeld (GKRS-bestemt note nr 9)
19	Endring av rekneskapsprinsipp m.m. (GKRS-bestemt note nr 10)
20	Vesentlege bindingar for Volda kommune (leigeavtalar o.l.) (GKRS-bestemt note nr 11)
21	Kommunale sjølvkosttenester (GKRS-bestemt note nr 12)
22	Tilsette – årsverk, likestilling m.m. (GKRS-bestemt note nr 13)
23	Tilhøve med uvisst utfall pr. 31.12.2012 (GKRS-bestemt note nr 14)
24	Samla ekstern gjeld (GKRS-bestemt note nr 15)

Notar elles:

25	Formidlingslån frå Husbanken
26	Innkrevjing og handtering av ufåande krav
27	Tomter i kommunale byggefelt
28	Samandrag av rekneskapen
29	Verdivurdering renteswappar

Note 1

ENDRING I ARBEIDSKAPITAL (forskriftsbestemt note nr 1)

FRA BALANSEN:

	Kapitte I	Saldo 01.01	Saldo 31.12	Endring
Omløpsmidler	2.1	300 154		
		783,26	304 840 606,31	4 685 823,05
		118 623		
Kortsiktig gjeld	2.3	661,49	131 766 795,93	13 143 134,44
SUM ENDRING I BALANSEN				-8 457 311,39
Endring mem.konti ubrukte lånemidler				26 465 859,96
Sum endring for avstemming mot drifts- og investeringsregnskapet				18 008 548,57

	Fra drift	Fra investering	
Sum inntekter	765 080		
	145,68	23 319 310,86	
	740 827		
Sum utgifter	631,07	95 063 959,69	
Avskrivninger	30 733 414,02		
Eksterne finansieringsinnt.	8 561 359,57	83 132 541,93	
Eksterne finansieringsutg.	38 944 523,73	17 982 109,00	
SUM DIFF.			
DRIFTS/INVESTERINGS	24 602 764,47	-6 594 215,90	18 008 548,57

Forside

DIFFERANSE	(SKAL VÆRE 0,-)	0,00
-------------------	-----------------	-------------

Note 2

PENSJONSFORPLIKTELSE OG PENSJONSMIDLAR (forskriftsbestemt note nr 2)

Kapitalisert pensjons-forpliktelse (langsiktig gjeld) og pensjonsmidlar (langsiktig pengeplassering) skal registrerast i balanserekneskapen pr. 31.12.

Alle disse opplysningane må bereknast av pensjonsselskapa.

- Pensjonsmidlar skal bokførast i balanserekneskapen i kapittelserie 220; motpost egenkapital utan resultateffekt.
- Pensjonsforpliktelse skal bokførast i balanserekneskapen i kapittelserie 240 saman med arbeidsgjevar-avgift av netto pensjonsforpliktelse; - motpost egenkapital utan resultateffekt.

Pensjonsmidlar og pensjonsforpliktelser:

Forklaring	KLP	SPK	Totalt
Pensjonsmidlar 01.01.2015	522 620 302	110 339 585	632 959 887
Pensjonsforpliktelse 01.01.2015	-663 183 831	-150 817 037	-814 003 868
Arbeidsgjevaravgift av netto pensjonsforpliktelse 01.01.2015	-19 848 081	-5 707 321	-25 555 402
Pensjonsmidlar 31.12.2015	577 140 761	116 343 305	693 484 066
Pensjonsforpliktelse 31.12.2015	-691 658 032	-137 728 554	-829 386 586

Arbeidsgjevaravgift av netto pensjons-
forpliktelse 31.12.2015

-16 146 935 -3 015 320 -19 162 255

Note 3

KOMMUNALT GARANTIANSVAR (forskriftsbestemt note nr 3)

Kommunalt garantiansvar (tal i heile 1000 kr)

Låntakar	Kommune- styre-sak	Lånekonto	Garantiansvar		Innfriling el. utløp	Merknad
			31.12.15	oppheving		

Private barnehagar:						
Hjellbakkane BH	0143/2008	3991 81 89304	787	1 000	01.11.32	
Hjellbakkane BH	0096/2010	3991 80 32073	246	604	01.10.18	
Rotset BH	0160/2013	6563 81 09527		7 680	25.02.41	lån ikkje oppteke, løpetid 26 år
Øyra BH	0037/2011	3991 80 57920	12 551	15 800	07.11.33	
Lag og foreiningar:						
V.T.I. Allidrett	0060/2012	3991 81 12662	2 018	3 270	15.02.23	skiskyting
V.T.I. Fotball	0114/2006	3991 80 83573	0	984	15.05.15	avslutta
V.T.I. Fotball	0114/2006	3991 81 90515	1 635	2 713	01.09.23	
V.T.I. Fotball	0113/2013	3910.48.10318	10 041	13 000		fotballhall (byggelån)
Volda Skisenter as	0145/2007	3991 81 82717	398	1 900	25.04.20	
Volda Skisenter as	0145/2007	3991 80 34246	411	1 990	15.04.17	
Volda Skisenter as	0145/2007	3991 80 47852	617	1 300		
Volda Skisenter as	0145/2007	3991 80 47860	0	1 169	13.12.15	avslutta
Mork i.l.	0173/2012	3991 82 01576	739	800	16.05.21	
Volda Rideklubb	0110/2010	3991 80 36192	280	854	25.04.25	
Utrøna Seglarlag	0138/2011	3991 82 00251	12	817	04.05.16	
Volda Småbåtlag	0062/2014	3991 82 11334	964	1 000	11.04.29	
Volda Rullarlag	0086/2013	3991.08.38664	1 592	2 860	06.12.20	
Mork Grendahuslag	0109/2012	3991.82.10028	362	500	27.02.29	
Fyrlykta Kulturhus SA	0063/2014	3991.82.12780	263	300	11.06.24	
Volda KFUK-KFUM	0103/2014			10 500		ikkje oppteke ved årsskiftet
VTI - Allianse	1733/2015	3991.82.23340	1 300	3 300	31.12.40	byggelån
Folkestad IL	2274/2015			750	24.11.20	ikkje oppteke ved årsskiftet
Garantiar med heimel i sosiallovgivinga:						
Garantiar for husleigedepositum			836			64 stk.
Ikkje gitt andre garantiar						
Kommunale foretak:						
VØR IKS	KLP	4 lån - 50%	5 371	21 214		2022, 2029, 2022, 2017
Volda krk.fellesråd	0132/2005	8317 50 33001	1 789	2 000	1.12.32	2033
Volda krk.fellesråd	0112/2008	8317 50 31769	538	600	1.12.28	2033
Volda krk.fellesråd	0059/2013	7058.2013.0365	5 523	5 898	16.03.16	

Volda krk.fellesråd	0064/2014	7058.2014.0404	2 816	2 932	19.06.52	
Dragsundbygg IKS	0024/20000	KLP - 18,55%	550	1 100	01.08.20	
Dragsundbygg IKS	0024/20000	KLP - 18,55%	2 233	2 792	16.12.35	
Totalt			53 872	109 627		

- Ved dei 2 siste årsskifta var samla garantiansvar for Volda kommune slik:
 - Pr. 31.12.2015 kr 59.936.000 fordelt på 91 garantiar.
 - Pr. 31.12.2014 kr 47.715.000 fordelt på 81 garantiar.

31.12.2015 var der gitt 2 garantiar på i alt kr 11,3 mill der låna ikkje var tekne opp.

Note 4

KRAV PÅ OG GJELD TIL KOMMUNALE FORETAK M.M. (forskriftsbestemt note nr 4)

For å løyse kommunale oppgåver er Volda kommune medlem av ei rekke ulike samarbeidstiltak.

På oppdrag frå fylkesmannen i Møre og Romsdal og KS Møre og Romsdal (Kommunenenes Sentralforbund) utarbeidde Nivi Analyse i 2013 eit oversyn over ulike samarbeidstiltak for alle kommunane i Møre og Romsdal. Kvar kommune fekk sin delrapport.

Av slike foretak og interkommunale samarbeidstiltak der Volda kommune er med, har vi:

<u>Etablert</u>	<u>Tiltak</u>	<u>Vertskommune</u>
• 1995	Søre Sunnmøre Kommunerevisjon	Ulstein
• Lenge	Vest Kontrollutvals-sekretariat	Vanylven
• 2000	Volda og Ørsta Reinhaldsverk IKS	Ørsta
• 1992	Sunnmøre Regionråd IKS (Volda 2013)	Ålesund
• 2003	Dragsundbygg IKS	Herøy (vedteke oppløyst)
• Lenge	Volda kyrkjelege fellesråd	Volda
• Lenge	Hamna dagsenter Volda-Ørsta	Volda
• Lenge	PPT for Ørsta og Volda	Ørsta
• Lenge	Sjustjerna helse og omsorg (Søre Sunnmøre)	på omgang
• Lenge	Sjustjerna oppvekstssamarbeid (Søre Sunnmøre)	på omgang
• 2002	Støttesenter incest og seksuelle overgrep M&R	Molde
• 2000	IKA Møre og Romsdal IKS, arkiv	Ålesund
• 2003	Møre og Romsdal 110-sentral KF	Ålesund
• Lenge	Driftsassistansen for vatn og avlaup M&R	
• 2010	Krisesenter for Sunnmøre	Ålesund
• 1998	IUA Sunnmøre, beredskap mot akutt forurensing	Ålesund
• 1998	Arbeidsgjevarkontroll Sunnmøre (Volda 2012)	Ålesund
• 2012	Administrativ samhandlingsgruppe Sunnmøre	Ålesund
• 2010	Kompetanseløft Barnevern Sunnmøre	Ålesund
• 2009	Søre Sunnmøre IKT	Hareid
• 2010	IKT-samarbeid Ørsta-Volda	Ørsta
• 2010	Nattlegevakt for Søre Sunnmøre (ekskl. Vanylven)	Volda
• 2013	Felles kommuneoverlege Volda – Ørsta	Volda
• 2014	Søre Sunnmøre barnevernteneste, 4 kommunar	Volda
• 2014	Landbruks- og skogbrukstenesta Ørsta - Volda	Ørsta

- 2014 NAV-tenesta for Ørsta og Volda Ørsta
 - 2008 Veterinærtenesta for Ørsta og Volda Ørsta
 - Lenge Sivilforsvaret for Ørsta og Volda Ørsta
 - 2015 Innkjøpstenester frå Ålesund kommune Ålesund
- Volda kommune har slike fordringar, langsiktig og kortsiktig gjeld til dei 2 førstnemnde pr. årsslutt 2015:

Interkommunale samarbeidstiltak	Fordringar pr. 31.12.	Langsiktig gjeld pr. 31.12.	Kortsiktig gjeld pr. 31.12.
Søre Sunnmøre Kommunerevisjon	37 688	0	0
Vest Kontrollutvals-sekretariat	0	0	0

For Volda og Ørsta Reinhaldsverk IKS har Volda kommune eit garantiansvar (sjå note 3).

For aksjeselskap sjå note 5.

Tiltaka med kontoradresse i Volda vert omtala nærare i note 8.

Note 5

FINANSIELLE ANLEGGSMIDDEL – AKSJAR OG ANDELAR (forskriftsbestemt note nr 5)

Konto	Selskap	Balanse-verdi	Liknings-verdi	Eigar-andel i %
22141400	Eigenkapitalinnskott KLP	13.928.941		
22170010	484 stk. Tussa Kraft AS (B-aksjar)	138.101.525	"	16,17 %
22170021	54 stk. Norske Skogsindustrier ASA (A-aksjar)	2.088		
22170060	Folkestad Vassverk BA	7.500		
22170090	166 stk. Furene as	31.500		
22170100	45 stk. Sunnmøre Kulturnæringshage as	60.210	"	
22170120	5 stk. Dag og Tid AS	1.902	"	
22170160	2040 stk. Volda Skisenter AS	209.000		
22170180	104 stk Bygderadio Vest AS	25.823		
22170190	3 stk. Høydal Vassverk LL	6.000		
22170230	50 stk. AV-Senteret AS	50.000		
22170300	2 stk. LL Dalsbygd Vassverk	12.720		
22170310	16,89 stk. LL Dalsbygd Kloakklag	160.000		
22170350	10 stk. Muritunet AS	40.000		
22170370	2 stk. Rovdefjordbrua as	10.000		
22170380	Hareid Fastlandssamband as	45.806	"	
22170420	10 stk. Fefast as	30.632	"	
Totalt		152.723.648		

Note 6

AVSETNINGAR OG BRUK AV AVSETNINGAR (forskriftsbestemt note nr 6)

Avsetningstype	Avsetning pr. 01.01.	Avsetning 2015	Bruk 2015	Avsetning pr. 31.12.
251 Bundne driftsfond	26 224 058	8 363 725	-10 592 091	23 880 691
253 Ubundne investeringsfond	63 104 108	4 599 609	-2 489 477	65 214 241
255 Bundne				

investeringsfond	12 152 130	1 031 374	-7 027 127	6 271 377
256 Disposisjonsfond	11 960 136	21 484 385	-1 488 236	31 956 285
2580 Endring i rekneskaps-prinsipp AK (investering)	0	0	0	0
2581 Endring rekneskaps-prinsipp (drift)	2 080 000	0	0	2 080 000
25900 Rekneskapsmessig meirforbruk	0	0	0	0
25950 Rekneskapsmessig mindreforbruk	18 587 130	26 652 818	-18 587 130	26 652 818
25960 Udisponert i investerings-rekneskapen	4 599 609	1 915 816	-4 599 609	1 915 816
25970 Udekket i investeringsrekneskapen	0	0	0	0
25980 Likviditetsreserve	0	0	0	0

251 BUNDNE DRIFTSFOND

Pr. 31.12.2015 er der 119 ulike bundne driftsfond; ein auke på 10 fond frå i fjor.

Fondsmassen er ueinsarta, og nær sagt alle deler av den kommunale drifta er representert. Vi finn grunn for å gi nokre kommentarar:

- Fondsmassen er m.a. eit resultat av at stadig meir midlar vert ytt til kommunesektoren som øyremerka tilskot. Revisor peikar heilt rett på at mange fond kan stå urøyvde i årevis.
- Ei av dei store utfordringane med så mange bundne driftsfond er å rute alle utgifter som fondet rettmessig skal dekke, inn mot fondet. Særleg er dette utfordrande for fondsmidlar som kan/ skal brukast av fleire sektorar.

For sjølvkostfonda (vatn, avløp og feiing) – sjå note 21.

T.o.m. 2007 opererte vi med negative fond i kommunerekneskapen.

I 2008 kom Kommunal- og Regionaldepartementet med ei presisering av handteringa av underskot i sjølvkostrekneskapane (sjå note 21, 3. avsnitt).

Det vart då presisert at det ikkje er lov å operere med negative fond i kommunerekneskapen.

”Busetnadssoga for Volda” var opphavleg meint å skulle vere sjølvfinansierande over tid. I 2015 var der eit driftsunderskot for tiltaket på kr 67.931.

Samla akkumulert meirforbruk for busetnadssoga har minka til kr 9 847 934 pr. 31.12.2015. Dette meirforbruket er registrert på memoria-konto 2 9550 000. Meirforbruket er ikkje rentebelasta.

- I 2015 kom det siste av dei i alt 7 binda av den nye busetnadssoga.
- Bokverket er no komplett, og dette siste bindet var registerbindet for heile bokverket.
- Men etterspørselen etter dette praktfulle bokverket er heller laber, og i 2016 vart det selt for berre kr 92.360. Og dette trass i forsøk på tilbodssal.

Note 7

KAPITALKONTO (forskriftsbestemt note nr 7)

Konto	Tekst	Debet	Kredit
2 5990 000	Kapitalkonto pr. 01.01.2015		5 738 849
2 5990 140	Sal av aksjar og andelar	115 730	
2 5990 150	Nedskriving av aksjar og andelar	108 562	
2 5990 160	Avdrag sosiallån	69 753	
2 5990 165	Avdrag formidlingslån	6 849 952	
2 5990 166	Avdrag andre utlån	2 400	
2 5990 170	Nedskriving av utlån	0	
2 5990 175	Tap på utlån	0	
2 5990 180	Bruk av midlar frå eksterne lån	76 166 860	
2 5990 250	Pensjonsforpliktelse	11 681 572	
2 5990 260	Netto pensjonsforpliktelse arb.gj.avg.		2 692 001
2 5990 600	Kapitalkonto anlegg		63 158 612
2 5990 640	Kjøp av aksjar og andelar		1 382 255
2 5990 650	Oppskriving aksjar og andelar		133 311 887
2 5990 660	Nye sosiallån		139 774
2 5990 665	Nye formidlingslån		2 837 775
2 5990 670	Oppskriving utlån		2
2 5990 680	Avdrag eksterne lån		32 762 111
2 5990 750	Pensjonsmidlar		60 524 179
2 5990	Kapitalkonto pr. 31.12.2015	207 552 616	
	Kontrollsum	302 547 445	302 547 445

Note 8

INTERKOMMUNALE SAMARBEIDSTILTAK MED VOLDA KOMMUNE SOM KONTORKOMMUNE (forskriftsbestemt note nr 8)

Følgjande interkommunale samarbeidstiltak har kontoradresse i Volda:

1. **Hamna dagsenter** er ein del av kommunerekneskapen for Volda kommune og er definert som ansvar 1700 Hamna dagsenter og er ein del av Helse- og Omsorgssektoren.
2. **Nattlegevakta for Søre Sunnmøre** vert identifisert med ansvar 4150, og tenesta er ein del av Helse- og Omsorgssektoren.
3. **Felles kommuneoverlege Volda-Ørsta** vert identifisert med ansvar 4161 og er også del av Helse- og Omsorgssektoren.
4. **Barneverntenesta Hareid-Ulstein-Volda-Ørsta** vert identifisert med ansvarsnummer i serien 4700 – 4799 med ulike seriar for ansvarsnummer for kvar av deltakarkommunane.

Volda kommune har slike fordringar, langsiktig og kortsiktig gjeld til Ørsta kommune for Hamna dagsenter og Søre Sunnmøre Regionråd pr. 31.12.2015:

Interkommunale samarbeidstiltak	Kortsiktige krav pr. 31.12.15	Langsiktig gjeld pr. 31.12.15	Kortsiktig gjeld pr. 31.12.15
Hamna dagsenter, Ørsta kommune	855 613	0	0
Nattlegevakta, 5 kommunar	0		179 482
Felles kommuneoverlege, Ørsta	749 869		
Barneverntenesta, 3 kommunar	5 947 365		5 599 922

Note 9

PENSJONSPREMIE OG PREMIEAVVIK § 13 (forskriftsbestemt note nr 9)

PENSJONSPREMIE:

Volda kommune nyttar i dag følgjande selskap for pensjonsordningane for dei tilsette:

- **KLP** (= Kommunal LandsPensjonskasse)
- **SPK** (= Statens PensjonsKasse).

Storebrand gjekk ut som pensjonsleverandør frå 01.01.2013, etter å ha vore pensjonsleverandør i 15 år. Frå 01.01.2013 vart dei kommunale pensjonane igjen samla i KLP for alle utanom det pedagogisk personalet; - for første gong sidan 1997.

Frå 06.06.2013 vart dessutan all løn frå første krone pensjonsgjevande. Dette gjeld likevel ikkje sjukepleiarar og pedagogisk personale der pensjonen framleis vert rekna etter gamleordninga.

Vi har berekna pensjonsgjevande inntekt på grunnlag av arbeidstakar sin del av betalt pensjons-premie (= 2% av pensjonsgjevande inntekt).

Arbeidsgjevar sin del av pensjonspremien (for 2015: vanleg utbetaling + bruk av premiefond) utgjer følgjande %-satsar rekna av pensjonsgjevande inntekt:

<u>Selskap</u>	<u>2015</u>	<u>2014</u>	<u>2013</u>	<u>2012</u>	<u>2011</u>	<u>2010</u>	<u>2009</u>	<u>2008</u>
KLP	15,05%	19,96%	14,12%	19,02%	15,00%	13,33%	15,29%	18,69%
SPK	11,59%	12,26%	11,43%	11,54%	10,56%	12,39%	11,20%	10,02%
SBR	0%	0%	0%	17,19%	18,08%	14,20%	16,95%	14,64%
Totalt	14,29%	18,27	13,50%	15,97%	15,89%	13,64%	15,27%	13,75%

Tabellen nedanfor syner dei rekneskapsførde pensjonsutgiftene.

Volda kommune har kollektive pensjonsordningar (tenestepensjonsordningar) for dei tilsette.

- For sjukepleiarar og lærarar er ytingane lovfesta.
- For dei andre yrkesgruppene er ordningane tariff-festa ytingar for kommunal sektor.

Ved full opptening (30 år) gir dagens tenestepensjonsordning ein alderspensjon på 66% av pensjons-grunnlaget saman med folketrygda sine ytingar.

Framtidig pensjonsyting vert utrekna på grunnlag av tal oppteningsår i høve til full opptening og lønsnivå ved oppnådd pensjonsalder - levealdersjustert.

Ordningane sikrar ein brutto uførepensjon og omfattar i tillegg ektefellepensjon og barnepensjon.

Dei tilsette har også rett til AFP (avtalefesta pensjon) etter bestemte reglar. I Volda kommune er ikkje AFP dekkja forsikringsmessig, og det er ikkje avsett midlar i forsikringsordningane til framtidige AFP-pensjonar. Krav frå KLP for AFP-pensjonistane vert kontert som ordinær pensjonspremie og handtert deretter.

Grunna ulike handteringsmåtar i pensjonsselskapa vert AFP-premien for Statens Pensjonskasse handtert som del av den ordinære premien. Dvs. full samordning av pensjonspremien mellom forsikringstakarane.

KLP krev imidlertid inn AFP-premien særskilt.

Pensjonsordning (selskap/ pensjonskasse)	Innbetalt til forsikringsselskap/ pensjonskasse i 2015		
	Pensjons- grunnlag	Arbeidsgjevars del av premie (% inkl AFP)	Arbeidstakars del: 2%
Pensjonsordning for lærarar (SPK)	76 302 600	8 843 883 (11,59%)	1 526 052

Pensjonsordning for andre (KLP)	270 501 727	40 687 416 (15,05%)	5 410 035	
Totalt	346 804 327	49 531 299 (14,29%)	6 936 087	

PREMIEAVVIK:

- a) I 2003 kom det pålegg om at premieavviket skal førast på kapittel-gruppe 219 eller 239 i balanserekneskapen - avhengig av om verdien vert eit krav eller ei gjeld.
 - Volda kommune vedtok at premieavviket f.o.m. 2003 skulle **amortiserast over dei 15 påfølgjande åra**. Dette gjaldt for premieavvik t.o.m. 2010.
 - I 2011 kom der ei regelendring som sa at premieavvik som oppstod f.o.m. 2011, skulle **amortiserast over maksimum 10 år**. Og Volda kommune valde 10 år som amortiseringstid.
 - Frå og med 2014 kom der nok ei regelendring som sa at premieavvik som oppstår f.o.m. 2014, skal **amortiserast over maksimum 7 år**. Og Volda kommune valde 7 år som amortiseringstid.
- b) Premieavviket vert bokført i driftsrekneskapen på KOSTRA-funksjon 170 Premieavvik pensjon.
- c) Amortiseringa av premieavviket vert bokført i driftsrekneskapen på KOSTRA-funksjon 171 Amortisering av tidlegare års premieavvik.
- d) Det er viktig å vere klar over at premieavviket berre er ei reint teknisk føring i rekneskapen utan at der ligg pengar bak. Utgifta eller utbetalinga har kommunen allereide hatt. 2015 er det 14. året for denne ordninga.
- e) **Dersom den utgiftsreduksjonen som premieavviket vanlegvis gir, vert brukt til å finansiere driftsutgifter, vil dette over tid føre til likviditetsvanskar for kommunen.**
- f) Reglane om premieavvik gjer at kommunane oftast må inntektføre noko som eigentleg er ei utbetaling/ utgift. Norges Kemner- og Kommuneøkonomers Forbund kallar regelverket for premieavviket for ei **likviditetsbombe**.
- g) For 2015 vart for første gong det samla premieavviket negativt med **kr 3 396 673** (medrekna arbeidsgjevaravgift).
 - Amortisering av tidlegare års premieavvik var **kr 6 539 304** (medrekna arbeidsgjevaravgift).
 - Ordninga med premieavvik og amortisering ga etter dette Volda kommune ei netto tilleggsutgift på **kr 9 935 977** i 2015.
- h) Pr. 31.12.2015 hadde Volda kommune **kr 42 321 052 i akkumulert premieavvik (medrekna arbeidsgjevaravgift)** for seinare amortisering. 2015 er det første året sidan ordninga med premieavvik vart innført, at det samla premieavviket vert redusert - kr 9 935 977 frå forrige årsskifte.
- i) Pensjonspremie kan betalast på 2 måtar,
 - antan ved utbetaling
 - eller ved å bruke av premiefond opptent hos pensjonsselskapet, - dersom ein er så heldig å ha slike fond. Premiefond kan berre brukast til betaling av pensjonspremie.
- j) I 2014 kom der ein ny regel som påla kommunane å bokføre pensjonspremie som vert betalt ved bruk av premiefond. Det skal skje
 - ved å belaste funksjonane i kommune-rekneskapen og
 - godskrive KOSTRA-funksjon 173 Premiefond.

- I 2015 betalte Volda kommune kr 11 179 578 i pensjonspremie ved bruk av premiefond hos KLP.
- Trass dette stod der likevel **kr 14 219.366 i ubrukt premiefond** hos KLP pr. 31.12.2015.

Note 10

REKNESKAPSPRINSIPP OG VURDERINGSREGLAR

(GKRS-bestemt note nr 1)

Forskrift om årsregnskap og årsberetning (for kommune og fylkeskommuner) [FOR-2000-12-15-1424] inneheld regelverk som t.d. rekneskapsprinsipp, vurderingsreglar og mykje meir. Forskrifta vert stadig oppdatert og vart sist endra den 27.11.2013.

Rekneskapsprinsipp:

Gjeldande rekneskapsprinsipp for kommunane er fastsett i §7 i dei kommunale rekneskapsforskriftene. I det 1. avsnittet heiter det:

”All tilgang og bruk av midler i løpet av året som vedrører kommunens og fylkeskommunens virksomhet skal fremgå av driftsregnskapet og investeringsregnskapet. Regnskapsføring av tilgang og bruk av midler bare i balanseregnskapet skal ikke forekomme.”

I det 2. avsnittet står det:

”Alle utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger skal regnskapsføres brutto.”

I det 3 avsnittet i den same paragrafen er anordningsprinsippet definert. Det er dette som er gjeldande rekneskapsprinsipp for kommunesektoren, og det er formulert slik:

”Alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i året skal tas med i årsregnskapet for vedkommende år, enten de er betalt eller ikke når årsregnskapet avsluttes.”

I §13 i forskrifta er det omtala eit viktig unnatak frå anordningsprinsippet - nemleg handteringa av premieavvik og amortisering av premieavvik for pensjonspremie. Ordninga har så langt påført Volda kommune ei likviditetsmessig ”bombe” på kr 42 321 052 (sjå note 9). Rekneskapsresultatet dei 2 siste åra gjer imidlertid at Volda kommune har meir kontroll på dette enn tidlegare.

Foreininga for God Kommunal RekneskapsSkikk:

I år 2000 vart Foreningen for God Kommunal RegnskapsSkikk (GKRS) stifta. Foreininga har som oppgave å fremje og utvikle god kommunal rekneskapskikk.

Dette skal dei gjere ved å utarbeide og utgi rekneskaps-standardar og ved å kome med tilrådingar om prinsipielle rekneskaps spørsmål.

Medlemene i foreininga kjem frå:

- Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD),
- Kulturdepartementet (KUD)
- Kommunenes Sentralforbund (KS),
- Norges Kommunerevisorforbund (NKRF) og
- Norges kemner- og kommuneøkonomers forbund (NKK).

Dei kommunale standardane frå GKRS har 4 ”nivå”:

1. Notat	- kan (les: bør) følgjast.
2. Høyringsutkast	- kan følgjast, men er ikkje bindande.
3. Foreløpig rekneskapsstandard	- sterk tilråding og bør (les: skal) følgjast.
4. Kommunal rekneskapsstandard	- er bindande og skal følgjast.

Pr. februar 2015 er status slik:

- 5 endelege rekneskapsstandarder – KRS 1, 2, 3, 5 og 9 og
- 7 foreløpige rekneskapsstandarder – KRS 4, 6, 7, 8, 10, 11 og 12.

For dei som vil vite meir, syner vi til nettstaden til foreningen for God Kommunal Regnskaps-Skikk (GKRS): <http://www.gkrs.no/>

Endring i rekneskapsprinsipp:

I 2008 vart det innført 2 nye kapittel i balanserekneskapen under eigenkapital for bruk ved endring i rekneskapsprinsipp. Dette er:

- 2 580 Endring i rekneskapsprinsipp som påverkar arbeidskapital (investering)
- 2 581 Endring i rekneskapsprinsipp som påverkar arbeidskapital (drift)

Note 11

ORGANISERING AV VERKSEMDA TIL VOLDA KOMMUNE (GKRS-bestemt note nr 2)

Ny organisasjonsmodell frå 01.01.2014:

Ut 2013 hadde Volda kommune ein organisasjonsmodell basert på flat struktur. Vi hadde 19 ulike avdelingar og stabar som er resultateiningane til Volda kommune. (Sjå rekneskapsskjema 1B for inndelinga.)

Ny organisasjonsmodell vart gradvis innført i løpet av siste halvdel av 2013 med full gjennomføring frå 01.01.2014. Stikkord for utarbeidinga av den nye organisasjonsplanen var

- færre resultateiningar,
- betre logikk i funksjonsfordelinga mellom dei einskilte resultateiningane og
- større fokus på interkommunalt samarbeid.

I 2015 har denne nye organisasjonsmodellen gått seg til.

Når det gjeld samarbeidstiltak som Volda kommune er med i, syner vi til notane 4 og 8.

Note 12

VESENTLEGE POSTAR I REKNESKAPEN (GKRS-bestemt note nr 3)

Sjukepengerefusjon:

Volda kommune betalar løn i sjukemeldingsperioden og krev refusjon for dette frå NAV trygd.

Oppstillinga nedanfor syner utviklinga av sjukepengerefusjonen frå NAV trygd:

Sjukepengar					%vis endring			
År	Totalt	Fødsels- pengar	Ferie- pengar	Sjuke- pengar	Totalt	Fødsels- pengar	Ferie- pengar	Sjuke- pengar
2008	14 822 789	2 544 147		12 278 642				
2009	15 712 634	3 213 350	753 510	11 745 774	6,00 %	26,30 %		-4,34 %
2010	17 984 172	3 236 755	869 016	13 878 401	14,46 %	0,73 %	15,33 %	18,16 %
2011	16 707 458	2 494 264	901 771	13 311 423	-7,10 %	-22,94 %	3,77 %	-4,09 %
2012	17 742 965	3 593 736	961 738	13 187 491	6,20 %	44,08 %	6,65 %	-0,93 %
2013	24 654 005	6 201 584	1 437 330	17 015 091	38,95 %	72,57 %	49,45 %	29,02 %
2014	27 698 554	6 018 113	1 601 499	20 078 942	12,35 %	-2,96 %	11,42 %	18,01 %

2015	24 274 778	5 159 614	1 000 343	18 114 821	-12,36 %	-14,27 %	-37,54 %	-9,78 %
------	------------	-----------	-----------	------------	----------	----------	----------	---------

Frå 2007 har Volda kommune hatt reskontroføring av sjukepengekrava. Dette har ført til tryggare handtering av krava, og langt betre kontroll med og oppfølging av sjukepengekrava mot NAV.

Ein annan gevinst av denne reskontroføringa er sikrere rutiner kring sjukepengehandteringa for dei med kroniske lidinga. Og dette kan gi store utslag i sjukepengerefusjonen. I slike tilfelle skal arbeidsgjevar ha sjukepengar frå første sjukedag, medan det elles vert det rekna 16 karensdagar.

Sjukepengerefusjonen til Volda kommune auka mykje frå 2012 til 2013 og vidare til 2014. Men i 2015 er vi tilbake til under 2013-nivå

Vi meiner det har gitt god uttelling for Volda kommune å prioritere arbeidet med sjukepengerefusjon.

Ferie og opptening av feriepengar:

Opptente ikkje utbetalte feriepengar var bokførde med **kr 41.818.075** ved siste årsskifte, - ein auke på kr 2.25 mill frå førre årsskifte.

Berekna arbeidsgjevar-avgift av dette var **kr 5 896 813**.

Kommunalt tilsette har rett til 5 ferieveker, og dei over 60 år 6 veker.

4 dagar av ferien er tariff-festa (ikkje lov-festa).

Oppteninga av feriepengar vert belasta driftsrekneskapen i oppteningsåret.

I driftsrekneskapen får utgiftsføringa av feriepengane den same konteringa som grunnlaget for feriepengane.

Driftstilskot til private barnehagar:

I 2011 vart det innført ei ny finansieringsordning for private barnehagar.

År	Totalt kommunalt tilskot
2011	30 890 734
2012	36 665 421
2013	34 951 304
2014	36 276 071
2015	31 417 166

Dei nye tilskotsreglane har gjort privat barnehagedrift til ei langt meir lukrativ næring enn tidlegare. Dei 5 åra den nye ordninga har vore gjeldande, har Volda kommune betalt ut nesten 170 mill kr i reint driftstilskot til private barnehagar i kommunen.

I tillegg kjem den snodige ordninga med at kommunen må refundere til dei private barnehagane for deira tapte inntekter p.g.a. syskjenmoderasjon.

Private vassverk:

Det meste av vassforsyninga i Volda kommune skjer gjennom offentleg(e) vassverk.

Men framleis er der likevel mange større og mindre private vassverk i drift rundt om i kommunen: Eikrem, Mork, Haukåsen, Kalvatn, Høydal, Helset, Folkestad og Dalsbygd.

Avtale om overføring av justeringsretten for mva:

Det ser ut som om slike avtalar vil verte vanlegare i framtida. Særleg ser dette ut til å gjelde for byggefelt klargjorde av private utbyggarar.

- I 2012 inngjekk Volda kommune avtale med utbyggaren av Smiebakken 4 (bustad for einslege mindreårige innvandrarak) om overføring av justeringsretten for meirverdiavgift. Denne avtalen tilfører Volda kommune kr 743.165 netto i moms-kompensasjon fordelt over 8 år rekna f.o.m. 2012.
- I 2015 inngjekk Volda kommune tilsvarande avtale med utbyggaren av byggefeltet Myragjerdet II i Dravlausbygda. Denne avtalen tilfører Volda kommune kr 141 544 netto i moms-kompensasjon fordelt over 10 år rekna f.o.m. 2015.

Premiefond i pensjonsselskapet KLP (Kommunal LandsPensjonskasse)

Tekst	Fellesordninga	Sjukepleieordninga	Sum begge ordningar
Premiefond 01.01.2015	16.259.948	55.803	16.315.751
Tilført fond i 2015	7.984 430	1.042.960	9.027.390
Bruk av fond i 2015	-10.037.932	-1.085.843	-11.123.775
Premiefond 31.12.2015	14.206.446	12.920	14.219.366

Premiefonda i KLP fekk tilført overraskande mykje midlar i 2014. Også i 2015 fekk desse premiefonda tilført meir enn kr 9 mill Premiefonda kan berre brukast til betaling av pensjonspremie (sjå punkt 1 under premieavvik under note 9).

- Store premiefond i pensjonsselskapet KLP gjorde at vi kunne bruke kr 11 123 775 av desse fonda til å dekke pensjonspremie i 2015. Trass i denne bruken har vi framleis kr 14.219.366 ståande på premiefond hos KLP pr. 31.12.2015.
- Bruk av premiefond til betaling av premie skal registrerast i kommunerekneskapen på kostnadsbærarane (rett KOSTRA-funksjon), og krediteringa skal skje på KOSTRA-funksjon 173 Premiefond.
- Når pensjonspremien er betalt ved bruk av premiefond, skal det ikkje betalast arbeidsgjevaravgift til skatteetaten.

Note 13

VESENTLEGE TRANSAKSJONAR I REKNESKAPEN

(GKRS-bestemt note nr 4)

Periodiseringar:

- a) **Lånerente** påløpt, men ikkje betalt pr. 31.12.2015, er utgiftsført med kr 944 130 i 2015-rekneskapen. Totalt lånerente for 2015 vart kr 16 906 598.
- b) **Forventa krav frå tilflyttarkommunar for integreringstilskot** for innvandrarak som har flytta til andre stader i Norge, er utgiftsført med kr 1 242 550.
- c) Berekna **minimumsavdrag på innlån** for 2015 vart kr 19 000 032, og det er dette beløpet som er belasta driftsrekneskapen for 2015. (Sjå også note 18.)
- d) Frå og med 2010 utgiftsfører Volda kommune **løn som er påløpt i rekneskapsåret, men utbetalt først i januar året etter**.
 - Medrekna arbeidsgjevaravgift vart kr 4 400 837 flytta frå 2015- til 2014-rekneskapen.
 - Og kr 4 106 459 vart flytta frå 2016- til 2015-rekneskapen.
 - Periodisering av lønsutgifter har samla gitt ein netto utgiftsreduksjon i 2015 på kr 294 378.

Denne handteringsmåten har no vorte fast praksis.

- e) Handteringa av sjukepengerefusjonen er nærare omtala i note 12. Vi meiner at Volda kommune har god kvalitet i handteringa av sjukepengerefusjonane. Rett kravsføring av sjukepengerefusjonane gir god økonomistyring.

Note 14

ANLEGGSMIDDEL

(GKRS-bestemt note nr 5)

Vurderingsreglane for balanseføring av verdier står i §8 i rekneskapsforskriftene.

Her står også avskrivningssatsar og –reglar for varige anleggsmiddel. Avskrivningstida varierer frå 5 til 50 år etter anleggstype. Tomter vert ikkje avskrivne.

Volda kommune startar avskrivinga året etter at investeringa er gjort.

Økonomisystemet til Volda kommune har ein eigen modul for anleggsverdirekneskap. I denne modulen har vi gruppert anleggsmidla etter levetid.

Nedanfor er ei oppstilling som syner avskrivbare anleggsmiddel pr. 31.12. dei 4 siste åra.

Konto	Kontotekst	2015	2014	2013	2012
22450100	Anleggsmiddel 5 års avskrivningstid	29 524 731	25 169 237	19 081 749	16 105 026
22450101	Avskrivning konto 2 2450 100	-17 073 562	-13 397 666	-10 342 820	-7 485 742
22450200	Anleggsmiddel 10 års avskrivningstid	25 352 164	21 859 720	20 863 906	16 141 917
22450201	Avskrivning konto 2 2450 200	-9 772 266	-7 598 716	-5 524 737	-3 833 764
22450300	Anleggsmiddel 20 års avskrivningstid	52 329 611	46 919 133	43 180 969	41 230 698
22450301	Avskrivning konto 2 2450 300	-14 938 324	-12 045 565	-9 261 120	-6 543 113
22750100	Anleggsmiddel 40 års avskrivningstid	477 763 837	416 644 530	407 999 263	393 193 343
22750101	Avskrivning konto 2 2750 100	-70 837 805	-57 655 470	-44 689 266	-32 308 515
22750200	Anleggsmiddel 50 års avskrivningstid	403 975 389	389 077 616	331 205 937	326 961 996
22750201	Avskrivning konto 2 2750 200	-45 280 711	-36 471 838	-28 820 398	-21 253 837
22750900	Tomter	87 156 575	82 540 045	63 533 056	58 856 944
	Sum	918 199 638	855 041 026	787 226 539	781 064 954

Note 15

INVESTERINGSOVERSYN

(GKRS-bestemt note nr 6)

Vi syner til særleg utskrift for investeringsprosjekta. Dette gjeld rekneskapskjema 2B som syner investeringssum for det einskilde investeringsprosjekt.

Tidlegare år har det vore altfor vanleg at det som har vore budsjettet, ikkje har vorte gjort; - og det som har vorte gjort, har ikkje vore budsjettet!

Det vert arbeidd med å gjere investeringsbudsjettet til eit betre, meir tenleg, presist og realistisk arbeids- og styringsverktøy. Siktemålet er at investeringsbudsjettet skal ha eit realistisk volum som i større grad samsvarar med det som kommunen har kapasitet til å gjennomføre.

Her har Volda kommune framleis eit stort forbettringspotensiale – sjølv om vi kom eit stykke på veg i 2015.

Note 16

FINANSIELLE OMLØPSMIDDEL (GKRS-bestemt note nr 7)

Konto	Kontotekst	IB 2015	Bevegelse i året	UB 2015
21838311	Aksjar Storebrand Global Kreditt	10 022 746	253 834	10 276 580
21838320	Aksjar Storebrand Obligasjon+	4 123 878	-4 123 878	0
21838330	Aksjar Storebrand Likviditet	20 740 280	2 276 128	23 016 408
21838331	Aksjar Storebrand Norsk Kreditt IG 20	8 877 698	1 971 675	10 849 373
21838520	Aksjar Storebrand Rente+	6 112 753	-7 223	6 105 530
21838560	Aksjar Storebrand Eiendomsfond Norge KS	6 143 319	288 765	6 432 084
Sum Storebrand		56 020 674	659 301	56 679 975

Utbytte frå Storebrand Eignedomsfond Norge KS, 4 direkte utbetalningar 280 264

19090 Gevinst instrument (skjema 1A) -939 565

No er det Storebrand som er eineforvaltar av pengemarknadsplasseringane til Volda kommune. I 2014 var utbyttet til samanlikning kr 3.759.242.

Utbyttet har gått ned i takt med utviklinga i marknaden og det faktum at Volda kommune no tek mindre risiko i pengemarknadsplasseringane sine. Mindre risiko tyder mindre avkastning.

Volda kommune selde seg dessutan ned med ca kr 32,8 mill hausten 2014.

Note 17

OBLIGASJONAR KLASSIFISERT SOM ANLEGGSMIDDEL (GKRS-bestemt note nr 8)

Volda kommune har ikkje obligasjonar som er klassifiserte som anleggsmiddel,

Note 18

LANGSIKTIG GJELD

(GKRS-bestemt note nr 9)

Sjå heilt sist i rekneskapsnotane.

Note 19

LIKVIDITETSRESERVE

(GKRS-bestemt note nr 6 og 10)

Sjå note 6.

Note 20

VESENTLEGE BINDINGAR FOR VOLDA KOMMUNE LEIGEAVTALAR og liknande (GKRS-bestemt note nr 11)

a) LEIGEAVTALAR FOR HUS (HUSLEIGEAVTALAR)

Leigeavtalar der Volda kommune er leigetakar

ÅRSLEIGE 2015: kr 4.741.461 2014: kr 4.657 888 2013: kr 4.315 902

Kr 1.282.772 av betalt husleige gjeld leigde lokale for det interkommunale barnevernet.

b) LEIGEAVTALAR FOR GRUNN (FESTEAVGIFT)

Volda kommune betalar grunnleige basert på 45 ulike avtalar som i sum utgjorde kr 993.023 i 2015 og kr 759.564 i 2014 mot kr 908.336 i 2013.

c) FINANSIELL LEASING

Leasingavtalar som vert definerte som finansielle, skal først i investeringsrekneskapen under føresetnad av at dei har ein totalverdi på kr 100.000 eller meir.

d) OPERASJONELL LEASING

Leasingavtalar som ikkje vert definerte som finansielle, er operasjonelle og skal først i driftsrekneskapen.

e) RUTINER FOR LEASINGAVTALAR

Samla er det bokført kr 1.285.121 som leasing-utgifter i 2015 (på kontoane 12095, 12105 og 12205), kr 1.320.713 i 2014, kr 1.459.814 i 2013 og kr 1.292.399 i 2012.

Leasingavtalane bind opp kommunen fram i tid. For ein kommune er det difor viktig å ha eit samla oversyn over gjeldande avtalar. Leasing er ein alternativ måte å låne pengar på.

Nye låneopptak krev kommunestyrevedtak. I 2014 då Volda kommune var i Robek-registeret, så måtte vi også ha fylkesmannen si godkjenning for nye leasingavtalar. Leasing er generelt ein dyrare måte å finansiere driftsmidlar enn å eige.

Frå og med 1. januar 2016 vert det innført følgjande administrative rutine:

- 1) Etablering (inkludert fornying) av leasingkontraktar må avklarast med rådmannen på førehand.
- 2) Dersom rådmannen seier ja til punkt 1 ovanfor, så kan det forhandlast fram eit utkast til avtale.
- 3) Rådmannen signerer og godkjenner kontrakten.
- 4) Signert kontrakt vert sendt til Økonomistaben.

Det er viktig til ei kvar tid å ha oversikt over aktive leasingkontraktar. Volda kommune har registrert 51 leasingavtalar med restverdi pr. 31.12.2015 mot 52 ved førre årsskifte.

Den nye rutinen omtalt ovanfor vil føre til at ein heretter (frå og med rekneskapsåret 2016) kan vere meir trygge på at oversikten over registrerte leasingkontraktar er i samsvar med gjeldande leasingkontraktar.

Note 21

KOMMUNALE SJØLVKOSTTENESTER

(GKRS-bestemt note nr 12)

Rundskriv H-3/14 (februar 2014) frå Kommunal og Moderniseringsdepartementet omhandlar nye "Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester".

Desse retningslinjene erstattar rundskriv H-2140 (januar 2003).

For sjølvkostområda vert det kravt at dei respektive tenestemråda skal vere sjølvberande innanfor eit tidsperspektiv på 3 – 5 år. I rundskriv H3/14 er det presisert at:

"En generasjon brukere skal ikke subsidiere eller bli subsidiert av neste generasjon."

I rundskriv av 06.05.2008 presiserte dessutan Kommunal- og Regional-departementet at:

”...underskudd fra selvkostregnskapet som ikke dekkes ved bruk av selvkostfond, må komme fram som en del av kommunens regnskapsmessige merforbruk, så fremt kommunen i regnskapsåret ikke har andre tilstrekkelige merinntekter i året..”

I klartekst tyder dette at kommunane ikkje kan operere med negative fond. Ved inngangen til 2014 var kloakkfondet så stort at det vart vedteke å krevje berre halv årsavgift for kloakk. Det same vart tilfelle for 2015. Dette vart gjort for å redusere kloakkfondet til eit akseptabelt beløp.

Den same reduksjonen vert gitt i 2016.

2015 - Drift sjølvkost	Vann	Avløp	Feiing
Direkte driftsutgifter	7 774 663	4 105 366	658 590
Indirekte driftsutgifter	514 722	397 413	171 426
Rentekostnad	660 548	526 949	-
Avskrivninger	1 532 627	1 187 362	-
Gebyrgrunnlag	10 482 561	6 217 090	830 016
Gebyrinntekter	9 830 781	3 074 105	1 392 632
Årets finansielle resultat (pluss=overskudd)	-651 780	-3 142 985	562 616
Avsetning til sjølvkostfond og dekning av fremførbart underskudd	-651 779,80	-3 142 985	562 615,81
Saldo sjølvkostfond/fremførbart underskudd pr 1.1.15	1 278 570	6 824 404	115 894
Alternativkostnad ved bundet kapital på sjølvkostfond eller fremføring av underskudd	18 482	101 906	7 706
Saldo selvkostfond/fremførbart underskudd pr 31.12.15	645 273	3 783 326	686 215
Nøkkeltall:			
Årets finansielle dekningsgrad i %	-6 %	-51 %	68 %

Negativt sjølvkostfond er avsett til memoriakonto til dekning av gebyr i seinare år.

Utvikling i sjølvkostresultat	Over-(+)/underskudd (-)				
	2011	2012	2013	2014	2015
Vatn	1 291 921	-721 107	614 305	686 338	-633 298
Avløp	2 010 068	2 141 395	1 101 365	-2 740 259	-3 041 078
Feiing	-60 501	158 638	307 089	326 801	570 322
Fondsutvikling	Positivt(+)/negativt (-)				
Vatn	-862 994	428 927	592 235	1 278 573	645 273
Avløp	4 311 834	6 321 902	9 564 662	6 824 403	3 783 326
Feiing	-616 135	-676 636	-210 909	115 894	686 215

- I k-sak 0148/08 (budsjett for 2009) vart det gjort følgjande vedtak om sjølvkost i pkt 10:

”Kommunestyret stadfester at avgifter vedkomande vatn, avlaup og feiing vert å krevje etter sjølvkostprinsippet. Dette har vore praksis over fleire år, og vert no formelt vedteke.”

- I rundskriv H-3/14 står det at **sjølvkost også kan vere aktuelt for** tenestene plan- og byggesakshandsaming, oppmåling og matrikkelføring og brannvesenets redningsoppgåver.

Note 22

TILSETTE – ÅRSVERK, LIKESTILLING M.M. (GKRS-bestemt note nr 13)

Tekst	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Årsverk totalt	680,82	629	626	644	602,28	574,65
Årsverk kvinner	526,53	487	486	498		
Årsverk menn	154,79	142	140	146		
Tilsette totalt	949	836	807	807	855	834
Tilsette kvinner	717	634	636	632	636	629
Tilsette menn	232	202	171	175	219	205
Godtgjersle ordførar (100%)	885 500	865 100	836 579	811.505	750.900	800.000
Godtgjersle varaordførar (10%)	88 550	86 510	83 657	81.150	75.090	80.000
Løn rådmann (100%)	1 131 000	1 100 000	1 045 500	1.020 000	880.000	800.000
Søre Sunnmøre Kommunerevisjon	412 312	371 658	449 760	392.971	127.902	405.070
Søre Sunnmøre Kontrolutvalssekr.	298 500	285 658	250 108	213.305	191.021	192.207

Lønsopplysningane for ordførar, varaordførar og rådmann er pr. 31.12. i rekneskapsåret. Løna til ordførar og varaordførar er knytta til stortingsrepresentantane si årlege godtgjersle. Når det gjeld **likestilling**, syner vi til årsmeldinga frå personalsjefen.

Når det gjeld årsverk og tilsette, totalt og for kvinner og menn, i tabellen ovanfor, så er tala for åra 2013 og 2014 henta frå det såkalla PAI-registeret (Personal-Administrativt-Informasjonssystem). Dette var praksis dei 2 åra.

I tala for 2015 har Personalstaben gått tilbake til teljemåten frå 2012 og tidlegare der Volda kommune sitt personalregister er utgangspunktet.

Note 23

TILHØVE MED UVISST UTFALL PR. 31.12.2015 (GKRS-bestemt note nr 14)

RENTEBYTEAVTALE (rente-SWAP)

Ein rentebyteavtale er ei avtale om å bytte vilkår på lån eller innskot. Den eine parten byter flytande mot fast rente, og den andre parten byter fast rente mot flytande rente.

Rentebyteavtalen er uavhengig av dei underliggende låna (som er dei låna Volda kommune har i Kommunalbanken, totalt utgjør dei knapt 593 mill kr pr 31.12.2015).

Volda kommune har 2 aktive rentebyteavtaler (renteswapper) pr 31.12.2015:

- Volda kommune inngikk ei rentebytteavtale med Sparebank 1 SMN i juli 2011. Starttidspunkt var desember 2013. Volda kommune betaler fast rente på 4,33% til banken (av eit beløp på **50 mill kr**) . Banken betaler flytande rente (3 mnd Nibor) av eit beløp på 50 mill kr til Volda kommune. Denne rentebytteavtalen har sluttidspunkt desember 2018.
- Volda kommune inngikk ei rentebytteavtale med DNB NOR i august 2011. Starttidspunkt var desember 2013. Volda kommune betaler fast rente på 4,47% til banken (av eit beløp på **50 mill kr**) . Banken betaler flytande rente (3 mnd Nibor) av eit beløp på 50 mill kr til Volda kommune. Denne rentebytteavtalen har sluttidspunkt juni 2021.

USIKRE SJUKEPENGEKRAV

Stundom skjer det at NAV-systemet underkjenner sjukemelding frå lækjar som grunnlag for sjukepengerefusjon. I bakkant av ei slik underkjenning er det gjerne ein klageprosess før endeleg avgjerd ligg føre. For å kunne møte ei slik endeleg avgjerd har vi sett av kr 141.090 på konto 2 3475 100 Usikre sjukepengekrav.

Note 24

SAMLA EKSTERN GJELD (GKRS-bestemt note nr 15)

Lånetype		2015	2014	2013	2012
232	Annen kortsiktig gjeld	- 123 912 140	-115 585 945	-95 447 129	-108 130 927
239	Premieavvik (sjå kap 219)	-7 854 656	-3 037 716	-3 434 547	-3 174 381
240	Pensjonsforpliktelse	-848 548 841	-839 559 270	-793 808 720	-716 578 075
243	Sertifikatlån	-130 136 000	-84 435 000	-73 683 458	0
245	Andre lån	-649 556 344	-678 318 455	-697 303 519	-713 205 914
	Sum	-1 760 007 981	-1 720 936 386	-1 663 677 373	-1 541 089 297

Note 25

FORMIDLINGSLÅN FRÅ HUSBANKEN

Bokføring av avdraga for **formidlingslån frå Husbanken – både innlån og utlån**, ordinært og ekstra-ordinært - skjer i investerings-rekneskapen. Rentene derimot vert bokførde i driftsrekneskapen.

Status ved årsskifte dei siste åra har vore:

Tekst	2015	2014	2013	2012	2011
Innlån	-55 631 033	-65 393 112	-61 988 128	-56 890 504	-44 353 593
Utlån	50 612 318	54 624 493	50 970 099	47 503 393	42 425 065
Ubrukte lån	1 162 225	0	1 953 065	2 784 370	0
Fond nedbetaling Husbanklån	-4 029 336	-10 941 463	-9 237 808	-6 788 453	-2 170 161

Volda kommune skal bruke fond nedbetaling Husbanklån til ekstraordinært avdrag på innlån.

Vilkåra for utlån til låntakarane frå kommunen er dei same som Husbanken gir på låna til kommunen. I teorien skal såleis ordninga med formidlingslån vere sjølvberande.

Volda kommune har engasjert Lindorff til å administrere formidlingslåna.

Føringane finn du under **KOSTRA-funksjon 283** i kommunerekneskapen "**Husbanken sine formidlingsordningar**". Avdrag både innlån og utlån vert ført i investeringsrekneskapen.

Det gjeld også nye utlån, medan renteutgifter og –inntekter vert ført i driftsrekneskapen.

Note 26

INNKREVJING OG HANDTERING AV UTGÅANDE KRAV

Utsending av krav

Tekst	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Utgåande krav	28 988	29 512	21 683	21 468	20 618	20 971
Fakturert beløp	176,2 mill	168,5 mill	95,7 mill	96,6 mill	85,4 mill	81,3 mill
Purringar	3 145	3 822	2 535	1 962	1 928	1 939
Vekkskrivne saker + gebyr	121	242	101	31	35	51
Vekkskrive beløp	104 744	207 937	113.637	304.200	229 800	233 994
Vekkskrive i % av salssum	0,06%	0,13%	0,12%	0,32%	0,27 %	0,29 %

Frå 2010 har vi praktisert at dei aller fleste refusjonskrav mot statlege instansar, fylke, kommunar og private også vert registrerte i faktureringssystemet vårt. Krav om EHF-faktura (elektronisk faktura) frå mange statlege instansar har forsterka denne utviklinga.

Vi har kort sagt vorte flinkare til å utnytte faktureringssystemet vårt.

Innfordring

I Volda kommune er det skatte- og innfordringsseksjonen som står for innfordringa av dei kommunale krava. Dette er ei arbeidsfordeling som vi vurderer som rasjonell og effektiv. For dei kommunale eigedomsavgiftene handterer vi all innfordring sjølve.

Men for andre kommunale krav samarbeider Volda kommune med inkassofirmaet Lindorff AS når vi finn det naudsynt.

Vekkskriving

Same kor godt ein gjer innfordringsarbeidet, vil der vere krav som til slutt syner seg å vere ufåande. Desse krava må utgiftsførast i rekneskapen.

I kommunestyre-sak 0057/2000 fekk administrasjonen fullmakt til å føre vekk enkeltkrav på inntil kr 50 000.

Delkredere-avsetjing

Ei ordning med delkredere-avsetjing (t.d. i % av utfakturert volum) - for å møte framtidige tap på krav – kunne vere eit alternativ. Men så langt har Volda kommune valt å ta tapa når dei oppstår framfor å ha ei jamnare avsetning.

Tala ovanfor tyder på at handteringsmåten vår ikkje gir så veldig ujamn belastning.

Utleige av husvære

Dei kommunale husværa vert no utleigde til personar med særlege behov og berre det.

Det at husværa konsekvent vert brukte til personar med særlege behov, gjer også at ein del av husleigekrava vil vere meir usikre enn tidlegare, og at risikoen for tap er tilsvarande større.

Dette kan vere eit moment i diskusjonen om delkredere-avsetjing.

Tenesteytingsavtale

Volda kommune har i ei treårsperiode hatt ei tenesteytingsavtale mot refusjon frå Herøy kommune. Avtalen vart oppsagt av Herøy kommune i 2015, og Herøy kommune har opplyst at dei vurderer å bestride denne avtalen.

Note 27

TOMTER I KOMMUNALE BYGGEFELT

Byggefelt	Ledig 01.01.2015		Klargjort i 2015		Selt i 2015		Ledig 31.12.2015		Prisar pr. 2015	
	Tomter	K-areal	Tomter	K-areal	Tomter	K-areal	Tomter	K-areal	Tomter	Verdi
Engeset/Klepp Byggesteg II+III		2						2	275.000	825.000
Bratteberg, austre del	14				3		11		310.000	3.410.000
Dalsbygd, Myraskogane	6						6		127.000	762.000
Steinsvik, Treneset	7						7		94.000	658.000
Hjartåbygda	1						1		56.000	56.000
Folkestadbygd, Steinhaugen	14						14		122.000	1.708.000
Straumshamn	7						7		127.000	889.000
Bjørkedal, Revsholen	1						1		114.000	114.000
Lid, Götene	8				1		7		118.745	831.215
Fyrde	3						3		209.000	627.000
Totalt	61	2			4		57	2		

Tomteprisane vert indeksregulerte.

Byggeaktiviteten på kommunale tomter har vore bra i 2015.

I sentrum var der 11 byggeklare tomter pr 31.12.2015 medan det rundt om i 8 ulike bygder var til saman 46 byggeklare kommunale tomter.

- Det løyser lite å ha byggeklare tomter dersom der ikkje er aktuelle kjøparar.
- Det kan også vere utfordrande for tomtesøkjarane å leite seg fram til byggeklare tomter.
 - Kommunale tomter i kommunale felt er relativt oversiktlege (sjå ovanfor).
 - Det kan vere vesentleg vanskelegare å få oversyn over byggeklare tomter i private felt. Heimesida til Volda kommune burde kunne vere ein innfallsport dersom kartansvarleg i Volda kommune får opplysningar t.d. om
 - kontaktperson, kartplassering, tal tomter og kanskje prisantydning.

I tidsromet 2001 - 2014 hadde Volda kommune ei tilskotsordning der kommunen betalte ein kronenum til husbyggerar i krinsar der det ikkje var tilgjengelege kommunale tomter.

Frå 2015 er denne tilskotsordninga avvikla og erstatta av ei ordning der kommunen inngår avtale med private utbyggerar om privat utbygging og seinare kommunal overtaking av det tekniske anlegget for drift og vedlikehald. Avtale inngått med Myragjerdet Utvikling AS er tenkt som mal for slike framtidige utbyggingsprosjekt.

Meir informasjon om ledige tomter, kommunale byggefelt, prisar m.m. finn de på heimesidene til Volda kommune.

Heimesidene har også lenke til Sunnmørskart som gir geografisk plassering av tomtene.

Heimesidene til Volda kommune har adresse:

<http://volda.kommune.no/>

Note 28

SAMANDRAG AV REKNESKAPEN

Lånegjeld pr. innbyggjar

År	Lånegjeld pr. 31.12.	Innbyggartal pr. 31.12.	Ubrukte lån (2.91)	Lånegjeld pr. innbyggjar
2000	208.238.029	8.319	1.819.313	25.032
2001	216.688.166	8.335	2.210.651	25.997
2002	433.386.611	8.337	138.294.115	51.984
2003	501.890.702	8.378	4.257.610	59.906
2004	507.872.001	8.353	428.236	60.801
2005	493.024.894	8.322	1.582.236	59.244
2006	511.558.717	8.310	13.695.294	61.559
2007	548.906.937	8.406	12.725.688	65.299
2008	561.859.247	8.509	20.623.323	66.031
2009	566.635.880	8.573	23.117.247	66.095
2010	614.005.452	8.655	23.353.153	70.942
2011	681.299.003	8.687	45.529.696	78.427
2012	713.205.914	8.827	42.711.002	80.798
2013	770.986.977	8.909	85.642.914	86.540
2014	762.753.455	8.977	40.594.404	84.968
2015	779.692.344	9.037	14.128.544	86.278

I denne oppstillinga er pensjonsforpliktelse halde utanfor lånegjelda.

Tala i oppstillinga er ikkje indeksregulerte.

Den gode utviklinga for økonomistyring frå dei to føregåande åra ser ut til å ha "sett seg" i organisasjonen i 2015.

1. Lånegjeld

- I 2015 auka lånegjelda til Volda kommune til **kr 779.692.344**. Med eit folketal pr 31.12.2015 på 9.037 gir dette ei lånegjeld ved årsskiftet på **kr 86.278 i gjeld pr. innbyggjar** (ein auke på kr 1.310 frå forrige årsskifte).
- Det vart teke opp **kr 49.701.000 i nye lån** i 2015. Kr 4 mill av dette var Husbanken sitt formidlingslån.
- Totale avdrag på lånegjeld for Volda kommune vart bokført med **kr 32.762.111 i 2015**.
 - Avdrag på vanleg lånegjeld vert bokført i driftsrekneskapen. Kr 19.000.032 vart betalt i 2015.
 - Avdrag på formidlingslån i Husbanken vert bokført i investeringsrekneskapen. Totale avdrag på formidlingslån var kr 13.762.079 i 2015, og av dette var kr 11.200.563 ekstraordinære avdrag.
- Ved siste årsskifte var lånemassen til Volda kommune samansett av 16 lån, og 9 av dei er av Husbanken sine formidlingslån.

- Renteutgifter for innlån vart vel kr 17 mill i 2015 mot kr 24 mill. i 2014 (sjå også note 13 og 18).
- Avdragstida er strekt til det lengst tillatne (sjå note 18).
- 1 %-poeng rente-endring vil gi nærare kr 8 mill i endra renteutgifter for Volda kommune.

2. Akkumulert premieavvik

- Pr. 31.12.2015 har Volda kommune sitt akkumulerte premieavvik vorte redusert til **kr 42.321.052**, medrekna arbeidsgjevaravgift. Dette har vorte handtert som driftsinntekt i rekneskapen utan at der følgjer pengar med. (Sjå også note 9).
- Premieavviket vil vere **ei likviditetsmessig bombe** for kommunane dersom ein ikkje gjer avsetningar for å møte den framtidige amortiseringa - eller utgiftsføringa. Dette forholdet har også vorte teke opp på nasjonalt nivå. For kommunesektoren samla har truleg premieavviket passert kr 30 mrd ved siste årsskifte.
- Det at ein brukar papirinntekter som premieavvik til finansiering av ulike tiltak, har over tid skapt likviditets-vanskar for Volda kommune. Tidlegare vart dette løyst ved at vi gjorde budsjetterte låneopptak tidleg i året. Vi hadde såleis mykje ubrukte lånemidlar.
- Streng økonomistyring i 2014 og 2015 har gjort at dette likviditetsmessige trykket har dempa seg noko for Volda kommune. Og vi har fått "normalisert" storleiken på ubrukte lånemidlar ved årsskiftet.

3. Driftsinntekter og -utgifter

- Moms-kompensasjon for investeringsutgifter vart inntektsført i driftsrekneskapen t.o.m. 2009. Samla moms-kompensasjon for 2015 er bokført med kr 27 317 080; ein auke på kr 2,2 mill frå 2014.
- Dei siste 6 åra har inntekter frå moms-kompensasjonsordninga utvikla seg slik for Volda kommune (tal i heile tusen):

Konto	Kontotekst	2015	2014	2013	2012	2011	2010
07290	Moms-kompensasjon investering frå 2014	-15 348	-13 898	0	0	0	0
17280	Moms-kompensasjon investering (inntekt)	0	0	-5 814	-6 277	-12 039	-10 606
17290	Moms-kompensasjon drift (inntekt)	-11 969	-11 211	-10 627	-9 998	-11 475	-10 246
	Sum	-27 317	-25 109	-16 441	-16 275	-23 513	-20 852
	Investeringsinntekt - %-del av 17280	100 %	100 %	80 %	60 %	40 %	20 %
	Inntekt overført til investeringsrekneskapen			-4 651	-3 766	-4 816	-2 121

- Til og med 2009 vart all moms-kompensasjon inntektsført i driftsrekneskapen.
- I åra 2010 – 2013 vart moms-kompensasjon opptent i investeringsrekneskapen gadvis omgjort til investeringsinntekt; 20% i 2010, 40% i 2011, 60% i 2012, 80% i 2013 og 100% i 2014.
- **Skatteinntektene og rammetilskotet syner samla kr 444 835 517, eller kr 4 170 517 meir i inntekter enn budsjettert.** Dette gir eit avvik på 0,94%-poeng!
- For første gong sidan reglane om føring av **premieavvik av pensjonspremie og amortisering av premieavvik** vart innførde, har Volda kommune eit negativt premieavvik med kr 3 396 673. Ordninga ga oss ei nettoutgift på **kr 9 935 977** (funksjon 170 og 171). (Sjå note 9.)
- 2015 ga vesentleg mindre i faktisk betalt pensjonspremie enn det som var oppgitt som forventa premie av pensjonsselskapet i samband med budsjetteringa for 2015. Same vegen virka det at vi kunne bruke kr 11 179 578 av premiefonda til å dekke pensjons-

premie i 2015. Og denne fondsbruken virka direkte inn på premieavviket for 2015. Sjå elles det som er sagt om premiefond under note 12.

- **Børsplassingane** til Volda kommune ga ein gevinst i 2015 på **kr 939 565** - eller ca 1/4 gevinsten året før (sjå note 16).

4. Driftsresultat

- Resultatomgrepa har hatt følgjande utvikling dei seinare åra.

Kontotekst	2015	2014	2013	2012	2011
Brutto driftsresultat	-24 252 515	-19 159 865	-2 478 032	7 713 075	-20 316 024
Netto driftsresultat	-24 602 764	-14 329 660	-3 725 062	10 354 801	-12 390 854
Bruk av avsetningar	-30 667 458	-37 918 575	-25 735 714	-26 462 891	-12 406 621
Avsetningar	29 872 912	33 661 105	15 760 552	16 108 090	24 797 475
Netto avsetningar	-794 546	-4 257 470	-9 975 162	-10 354 801	12 390 854
Rekneskapsmessig meir-/mindreforbruk	-25 397 311	-18 587 130	-13 700 224	0	0

- Det gode netto driftsresultatet i 2015 kan forklarast slik:
 - a) god skatteinngang,
 - b) mindre pensjonsutgifter enn forventa og budsjettet og
 - c) god styring frå sektorane.
- Særleg positivt er det at sektorane samla sett har greidd å halde seg innanfor dei tildelte budsjetttrammene. Den gode trenden frå 2013 og 2014 held fram! Skildnadene mellom avdelingane er rett nok store (sjå rekneskapsskjema 1B). Dersom vi tek ytterpunktta, så varierer avviket i sektorane frå 2 sektorar med 3,9 mill kr i mindreforbruk til 2,3 mill kr i meirforbruk. 8 sektorar og stabar har mindreforbruk i høve til tildelt budsjetttramme og 3 sektorar har meirforbruk.
 - I **2015** var samla mindreforbruk kr 11.552.563 fordelt på 14 resultateiningar.
 - I **2014** var samla mindreforbruk kr 8.408 291 fordelt på 14 resultateiningar.
 - I **2013** var samla mindreforbruk kr 5.328.437 fordelt på 18 resultateiningar.
 - I **2012** var samla meirforbruk kr 18.574.128 fordelt på 18 resultateiningar.
 - I **2011** var samla meirforbruk kr 13.556.519 fordelt på dei 19 avdelingane.
 - I **2010** var samla meirforbruk kr 6.620.333.
 - I **2009** var samla meirforbruk kr 8.238.264.
 - I **2008** var samla meirforbruk kr 9.424.510.
- Frå sumline på rekneskapsskjema 1B ser ein at frå 2014 til 2015 har dei styrbare postane netto auka med ca kr 10 mill frå kr 423.602 658 til kr 433 641 766. Dette er ein auke på 2,37%.
- I rekneskapsskjema Økonomisk oversikt drift ser vi at lønsutgiftene har auka med kr 21,8 mill til kr 417.621.123 i 2015. Dette er ein auke på 5,53%.
- I 2014 var tilsvarande auke i lønsutgiftene kr 41 mill frå kr 354 mill. Dette var ein auke på 11,8%.
Lønsutgifter til barnevern tilsette som Volda kommune overtok frå Hareid, Ulstein og Ørsta utgjorde i 2014 ca kr 30 mill av dei auken då.
- Med utgangspunkt i hovudoversikt drift så utgjør **løn + sosiale utgifter 70,96% av sum driftsutgifter i 2015.**
 - Tilsvarande tal for 2014 var 69,6%,
 - og for 2013 var 70,0%.

Arbeidskraft er altså den suverent største innsatsfaktoren i den kommunale tenesteytinga. Fokus på økonomistyring har vorte ein sentral og naturleg del av styringa av Volda kommune!

Note 29

VERDIVURDERING RENTESWAPPAR

Renteswappar - motpart, kupong, kurs og verdi.

Anvendt sikringsinstrument: renteswap/rentebytteavtale.

Type risiko: variabilitet i kontantstrøm.

Sikringsobjekt: portefølje av flytende lånemasse.

Sikringseffektivitet: Meget høy.

Formål med sikringen: sikring av kontantstrøm.

motpart	kupongrente	sluttdato	volum	markedskurs	markedsverdi	startdato	type sikring
SMN1	4,3300	imm des 18	50 000 000	112,14	56 070 000	løpende	kontantstrøm
DNB	4,4700	imm jun 21	50 000 000	120,23	60 115 000	løpende	kontantstrøm

Note 18

LANGSIKTIG GJELD (GKRS-bestemt note nr 9)

Sjå dei neste 2 sidene.

Note 18

Volda kommune Oversyn over innlån

2015

Kontonr.	Kontotekst	Saldo 01.01.	Ordinære avdrag	Ekstraordinære avdrag	Opp- og nedskriving lån	Refinansierte lån	Nye lån i året	Saldo 31.12.	Gj.snitt rente-sats 31.12.	Bet.frst bullet-lån
24 399 101	Sertifikatlån verdipapirmarkedet (forfall 2015.03.18.)	-84 435 000				84 435 000		0	1,59 %	18.03.15
24 399 103	Sertifikatlån DNB verdipapirmarkedet (forfall 2015.03.18.)	-8 571 884	8 571 884			-84 435 000	-45 701 000	-130 136 000	0	1,59 %
24 619 020	9900.200.70515 Kommunalbanken (BULL. 19.09.22)	-87 683 000						0	1,65 %	20.11.12
24 619 030	9900.201.00315 Kommunalbanken (BULL. 19.06.30)	-170 000 000						-87 683 000	1,65 %	19.06.30
24 619 040	9900.201.00854 Kommunalbanken (BULL. 17.12.25)	-175 725 521						-170 000 000	1,65 %	17.12.25
24 619 050	9900.201.00860 Kommunalbanken (BULL. 17.12.25)	-90 049 938						-175 725 521	1,65 %	17.12.25
24 619 060	9900.201.00864 Kommunalbanken (BULL. 17.12.25)	-61 525 000						-79 621 790	1,65 %	17.12.25
24 619 061	9900.201.10110 Kommunalbanken (BULL. 19.03.31)	-19 370 000						-61 525 000	1,65 %	19.03.31
24 619 063	9900.201.20519 Kommunalbanken (BULL. 16.09.37)							-19 370 000	1,65 %	16.09.37
24 619 885	9914.63.13531 D.N.S. Husbank 2008 (form.lån)	-5 687 685	245 650					-5 442 035	2,28 %	
24 619 886	9914.63.20730 D.N.S. Husbank 2009 (form.lån)	-344 642	162 171					-3 837 829	2,08 %	
24 619 981	9914.62.80078 D.N.S. Husbank 2004 (form.lån)	-5 640 000	23 770	320 872				0	2,08 %	
24 619 982	9914.62.89822 D.N.S. Husbank 2005 (form.lån)	-5 957 173	360 000	5 280 000				0	2,08 %	
24 619 983	9914.62.98450 D.N.S. Husbank 2006 (form.lån)	-4 960 000	357 482	5 599 691				0	2,28 %	
24 619 984	9914.63.07145 D.N.S. Husbank 2007 (form.lån)	-6 701 309	280 000					-4 680 000	2,08 %	
24 619 985	9914.63.26855 D.N.S. Husbank 2010 (form.lån)	-7 000 000	293 758					-6 407 551	2,28 %	
24 619 986	9914.63.33166 D.N.S. Husbank 2011 (form.lån)	-12 919 422	450 006					-7 000 000	2,28 %	
24 619 987	9914.63.38827 D.N.S. Husbank 2012 (form.lån)	-6 682 881	220 262					-12 469 416	2,28 %	
24 619 988	9914.63.45343 D.N.S. Husbank 2013 (form.lån)	-5 500 000	168 417					-6 462 619	2,28 %	
24 619 989	9914.63.52315 D.N.S. Husbank 2014 (form.lån)							-5 331 583	1,99 %	
24 619 990	9914.63.67821 D.N.S. Husbank 2015 (form.lån)							-4 000 000	2,03 %	

Totalt -762 753 455 21 561 548 11 200 563 0 0 -49 701 000 -779 692 344

Formidlingslåna sin del av innlånsmassen

-65 393 112 2 561 516 11 200 563 0 0 -55 631 033

konto 05100 Ekstraordinære avdrag på innlån (investeringsrekneskap)

konto 05100 Ordinære avdrag på innlån (investeringsrekneskap)

Sum avdrag investeringsrekneskap

konto 15100 Ordinære avdrag (driftsrekneskap)

konto 15107 Låneavdrag på løpt ikke betalt pr 31.12.2015

Sum avdrag belasta driftsrekneskap 2015

Betalte avdrag totalt

Ført som kortsiktig gjeld ved årsskiftet.

11 200 563
2 561 516
13 762 079
19 000 032
1 582 529
20 582 561
32 762 111

Kontonr.	Kontotekst	Saldo 01.01.	Ordinære avdrag	Ekstraordinære avdrag	Opp- og nedskriving lån	Refinansierte lån	Nye lån i året	Saldo 31.12.	Gj.snitt rente-sats 31.12.	Bet.frist bullet-lån
Fordeling av lån etter långjever		Tal lån ved	Saldo	Prosent	Ordinære avdrag, betalt og belasta	Rente-SWAP	Betalte renter	Gj.snitt rente-sats		
		års slutt	31.12.	fordeling		pr. 31.12.	i 2015	31.12.		
	Sertifikatlån (konto 15000 - F870)	1	-130 136 000	16,69	0		1 675 886	1,59 %		
	Kommunalbanken (konto 15000 - F870)	7	-593 925 311	76,17	20 582 561		10 777 005	1,65 %		
	Husbanken (konto 15000 - F283)	11	-55 631 033	7,13	2 561 516		1 423 735	2,17 %		
swap 6	Sparebank 1 SMN (rente-SWAP-avtale) - bortfall 19.12.2018					-50 000 000	1 535 347	3,14 %		
swap 7	DnB Markets (rente-SWAP-avtale) - bortfall 16.06.2021					-50 000 000	1 581 125	3,28 %		
	Endra periodisering i 2015 (gjeldskonto 2 3770 700)						25 418			
	Sum(rentesats er gjennomsnitt for året)	19	-779 692 344	100	23 144 077	-100 000 000	17 018 517	2,21 %		
	Sum SWAP						3 116 472			

Forklaringar:

1. Rente-SWAP-avtalane er ein del av rentebindinga til Volda kommune.
2. Volda kommune sine lån i Kommunalbanken er såkalla bulletlån utan avtalefesta avdrag i løpetida, men med full innfriing ved betalingsfristen.
3. Volda kommune sitt låneavdrag vert berekna etter såkalla minimumsavdrag der ein held formidlingslåna og ekstraordinære låneavdrag utanfor. Dei lærde har ulike oppfatningar av korleis dette minimumsavdraget skal utreknast. Volda kommune har valt ein metode der ein brukar vektta attståande levetid for kommunen sine anleggsmiddel ved uttrekning av minimums-avdrag. Vektinga i denne reknemodellen vert gjort etter rekneskapstal pr. 31.12. i rekneskapsåret.
4. Leasing vert ofte vurdert som eit alternativ til å kjøpe og eige. Men kapitalkostnadene for dette er som ein hovudregel monaleg høgare (sjå note 20).

SØRE SUNNMØRE KOMMUNEREVISJON IKS

Til kommunestyret i Volda

6100 VOLDA

VOLDA KOMMUNE	
Saksnr. 2015/2289	Avd. Rik
Løpnr.	Skr. Guntil
21 APR 2016	
Arkivnr.	Emned
Klassering P.	210
Klassering S.	

REVISJONSMELDING 2015

Uttalelse om årsrekneskapen

Vi har revidert årsrekneskapen for Volda kommune, som består av balanse pr 31.desember 2015, driftsrekneskap som viser kr. 459.039.076,- til fordeling drift og eit rekneskapsmessig mindreforbuk på kr. 25.397.311,-, investeringsrekneskap og økonomiske oversikter for rekneskapsåret avslutta pr denne datoen, og ein beskrivelse av vesentlege brukte rekneskapsprinsipp og andre noteopplysningar.

Administrasjonssjefen sitt ansvar for årsrekneskapen

Administrasjonssjefen er ansvarleg for å utarbeide årsrekneskapen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk. Administrasjonssjefen har og ansvar for intern kontroll som gjer det muleg å utarbeide eit årsrekneskap som ikkje inneheld vesentleg feilinformasjon, verken som følge av mislegheiter eller feil.

Revisor sine oppgåver og plikter

Vår oppgave er å gi ein uttale om årsrekneskapen på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardane krev at vi etterlever etiske krav og planlegg og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggande sikkerheit for at årsrekneskapen ikkje inneheld vesentleg feilinformasjon.

Revisjon inneber utførelse av handlingar for å innhente revisjonsbevis for beløp og opplysningar i årsrekneskapen. Dei valgte handlingane avheng av revisor sitt skjønn, herunder vurdering av risikoane for at årsrekneskapen inneheld vesentleg feilinformasjon, enten det har si årsak i mislegheiter eller feil. Ved ein slik risikovurdering tek revisor omsyn til den interne kontrollen som er relevant for kommunen sin utarbeidelse av eit årsrekneskap som gir ei dekkande framstilling. Formålet er å utforme revisjonshandlingar som er hensiktsmessige etter omstenda, men ikkje for å gi uttrykk for ei meining om effektiviteten av selskapet sin interne kontroll. Revisjonen omfatter og ei vurdering av om dei nytta rekneskapsprinsippa er hensiktsmessige og om rekneskapsestimata som er utarbeida av leinga er rimelege, samt ei vurdering av den samla presentasjonen av årsrekneskapen.

Etter vår oppfatning er innhenta revisjonsbevis tilstrekkeleg og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Presiering

Balanse og note til årsrekneskapen vedkomande pensjonskostnad viser eit premieavvik. Dette er ei rekneskapsteknisk anordning av betalte pensjonskostnader og inga reell fordring.

SØRE SUNNMØRE KOMMUNEREVISJON IKS

Konklusjon

Etter vår meining er årsrekneskapen, med unntak av det som er nemnt ovanfor, avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir i det alt vesentlege ei dekkande framstilling av den finansielle stillinga til Volda kommune pr 31. desember 2015, og av resultatet for rekneskapsåret pr. denne dato som er i samsvar med lov, forskrift og god kommunal rekneskapsskikk.

Uttalelsar om andre forhold

Konklusjon om budsjett

Basert på vår revisjon av rekneskapen som beskreve ovanfor, meiner vi at regulert budsjett i rekneskapen er i samsvar med budsjettvedtak, og beløpa i årsrekneskapen er rimeleg i samsvar med regulert budsjett.

Konklusjon om årsmelding

Basert på vår revisjon av årsrekneskapen som beskreve ovanfor, meiner vi at opplysningane i årsmeldinga om årsrekneskapen er konsistente med årsrekneskapen og er i samsvar med lov og forskrift.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor og kontrollhandlingar vi har funne naudsynte i hht attestasjonsstandard ISAE 3000, meiner vi leiinga har oppfylt plikta si til å sørgje for ordentleg og oversiktleg registrering og dokumentasjon av Volda kommune sine rekneskapsopplysningar i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Larsnes 21. april 2016

Halldis Moltu

Reg. revisor

VOLDA KOMMUNE – KONTROLLUTVALET

U T S K R I F T

frå

M Ø T E P R O T O K O L L

Utval:	Sak nr.:	Arkiv:	Møtedato:
Kontrollutvalet i Volda kommune	14/16	212	04.05.2016

SAK 14/15 KOMMUNEREKNESKAPEN M/ÅRSMELDING 2015

Vedlegg:

- Revisjonsmelding 2015(datert 21.04.2016).
- Rekneskap 2015 (utsendt frå kommuneadministrasjonen).
- Årsmelding 2015 (utsendt frå kommuneadministrasjonen).

Saksopplysning/saksutgreiing

Det vert vist til dei vedlagde dokumenta: Revisjonsmelding, rekneskap og årsmelding for 2015.

Driftsrekneskapen viser kr 459.039.076 til fordeling drift.

Det kjem fram at rekneskapen er avslutta med eit rekneskapsmessig mindreforbruk på kr 25.397.311.

Revisjonsmeldinga

Revisjonsmeldinga er det viktigaste dokument kontrollutvalet har som grunnlag for å uttale seg om rekneskapen. Følgjande viktige opplysningar kjem fram:

Rådmannen sitt ansvar

- Å utarbeide rekneskap i samsvar med lov, forskrift og god kommunal rekneskapsskikk
- Intern kontroll som gjer det mogleg å utarbeide eit årsrekneskap som ikkje inneheld vesentleg feilinformasjon korkje av misleghald eller annan feil.

Revisor si eiga rolle og plikter

- Skal uttale seg om årsrekneskapen på grunnlag av den revisjonen som er gjennomført.
- Rekneskapen er revidert i samsvar med god kommunal revisjonsskikk i Noreg, International Standards on Auditing, som blant anna krev at han lever opp til etiske krav samt planlegg og gjennomfører revisjonen for å sikre seg at den ikkje inneheld vesentleg feilinformasjon.
- For meir informasjon viser eg til punktet *Revisors oppgåver og plikter* i revisjonsmeldinga.

Konklusjon

- Rekneskapen er gitt i samsvar med lov og forskrift, og gir ei dekkande framstilling av den finansielle stillinga til kommunen pr. 31.12.15.
- Unntaket (jf. presisering i revisjonsmeldinga) er pensjonskostnader som viser eit premieavvik. Dette er ei teknisk sak som har vore presisert i ei årrekke.

Revisor sin uttale om andre tilhøve

- Regulert budsjett i rekneskapen er i samsvar med budsjettvedtak, og beløpa i årsrekneskapen er rimeleg i samsvar med regulert budsjett.
- Opplysningane i årsmeldinga om årsrekneskapen er konsistente med årsrekneskapen og dei er i samsvar med lov og forskrift.
- Leiinga har oppfylt si plikt til å sørgje for ordentleg og oversiktleg registrering, og dokumentasjon av kommunen sine rekneskapsopplysningar i samsvar med lov og god kommunal bokføringsskikk i Noreg.

Økonomi og annan informasjon

Det vert vist til årsmelding og årsrekneskap.

Årsmeldinga:

Det vert vist til side 3 og 4 der rådmannen sine kommentarar går fram.

Volda kommune har ca. 53,7% høgare lånegjeld enn samanliknbare kommunar.

Vurdering av Volda kommune sin økonomiske situasjon (side 4 – 31):

2.1 Resultat 2015 – side 5

2.2 Frie inntekter – side 6

2.3 Eigedomsskatt – side 8

2.4 Generelle statstilskot – side 8

2.5 Finansområdet – side 9

2.6 Investeringsar – side 16

2.7 Diverse nøkkeltal – side 18

2.8 Fondsmidlar – side 21

2.9 KOSTRA – side 22

Personalpolitikk - side 27

Sektorane - side 30

For meir informasjon og forklaringar må ein sjå i årsmeldinga.

Rekneskapen:

Rekneskapen inneheld obligatoriske skjema og samanlikningar med tidlegare år sine budsjett og rekneskap.

Notane til rekneskapen fylgjer frå side 25. Å sjå på notane gir godt informasjon. Særleg bør ein merke seg note 28 Samandrag av rekneskapen, frå side 46, der bl.a. lånegjeld og akkumulert premieavvik er omtala.

Note 18 omhandlar langsiktig gjeld.

Rett utskrift

Åram, 04. mars 2016

Jostein Støylen

Dagleg leiar

Utskrift til: Kommunestyret. Skal fylgjer rekneskapssaka frå rådmann –
formannskap til kommunestyret.

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Kjell Magne Rindal

Arkivsak nr.: 2014/1705

Arkivkode: S02

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
91/16	Formannskapet	10.05.2016
58/16	Kommunestyret	26.05.2016

GJENNOMFØRING AV ENERGITILTAK I ENERGISPAREPROSJEKTET (EPC)

Handsaming:

Rådmannen orienterte. Konst. teknisk sjef Kjell Magne Rindal svarte på spørsmål fra formannskapet.

Røysting:

Det vart røysta alternativt mellom Alternativ A og Alternativ B. Alternativ A fekk ei røyst (Margrete Bjerkvik) og fall. Alternativ B fekk åtte røyster og vart vedteke.

Tilråding i formannskapet - 10.05.2016 til kommunestyret:

Alternativ B

1. Kommunestyret godkjenner gjennomføring av EPC-program for kommunale bygg til ei samla kostnadsramme på kr 56 millionar i samsvar med vedlegg A. Ordføraren underteiknar kontrakten med selskapet NEE.

Voldahallen skal handsamast som opsjon i utbyggingskontrakten og kostnadsramma. Kommunestyret vedtek utlysing av opsjon i eiga sak.

2. Kommunestyret vedtek i tillegg oppføring av 3. etasje på Ivar Aasen-bygget ved Høgskulen til ei kostnadsramme på kr 16 millionar. Realisering med 3 etasje vil medføre at

EPC-tiltaka på dette bygget kan reduserast med kr 9 mill, slik at netto kostnad råbygg for 3 etasje vert kalkulert til kr 7 mill.

Under føresetnad av juridisk avklaring inngår 3. etasje som opsjon i utbyggingskontrakten.

Alternativt vert dette realisert som eige prosjekt med utlysing etter lov om offentlig innkjøp. I alle høve inneber dette vedtaket at 3 etasje vert å realisere.

Kommunestyret skal i eiga sak ta stilling bruken av bygget og finansiering av innreiing.

- 3. EPC-programmet er planlagt gjennomført over 2 år. Kommunestyret godkjenner slik kostnadsramme og finansiering:**

Kostnader

<i>Samla pakke</i>	<i>56,0 mill eks mva</i>
<i>Tredje etg Aasenbygget (råbygg)</i>	<i>16,0 mill " "</i>
<i>- reduksjon EPC-Aasenbygget</i>	<i>9,0 mill " "</i>
<i><u>Intern oppfølgingskostnader</u></i>	<i><u>2,0 mill " "</u></i>
<i>Sum kostnadsoverslag</i>	<i>65,0 mill eks mva</i>
<i><u>Mva av 63 mill</u></i>	<i><u>15,8 mill</u></i>
<i>Sum kostnadsoverslag</i>	<i>80,8 mill inkl mva</i>

Finansiering

<i>Eigenandel</i>	<i>5,9 mill</i>
<i>Mva-kompensasjon</i>	<i>15,8 mill</i>
<i>Tilskot Enova</i>	<i>3,5 mill</i>
<i><u>Lån</u></i>	<i><u>55,6 mill</u></i>
<i>Sum finansiering</i>	<i>80,8 mill</i>

Gjennomføring i 2016 vert dekt innanfor låneramma på kr 25 mill som er avsett i årets budsjett. Resterande løyvingar vert innarbeidd i komande budsjett- og økonomiplan.

- 4. Volda kommune inngår ei 5-årig avtale med NEE, med opsjon med høve til forlenging 5 år**

om gongen i nedbetalingsperioden. Kostnaden er på 175 000 kr/år og skal indeksregulerast. Kostnaden vert å innarbeide i budsjett og handlingsprogram frå det året anlegga vert sett i drift.

- 5. Energispareprosjekt til ei kostnadsramme på kr 7,2 mill. eks mva. vert gjennomført som eigne prosjekt i samsvar med oppstillinga i saksutgreiinga og finansiert ved ubrukte lånemidlar, ev. ein andel ved statlege tiltakspakkemidlar dersom slik ordning kjem i revidert nasjonalbudsjett eller statsbudsjettet for 2017.**

Administrasjonen si tilråding:

Alternativ A

1. Kommunestyret godkjenner gjennomføring av EPC-program for kommunale bygg til ei samla kostnadsramme på kr 56 millionar i samsvar med vedlegg A. Herav vert prosjekt for 5,4 mill lyst ut som eigne prosjekt, medan 50,6 mill utgjør kontrakt med NEE i samsvar med terskelverdien for offentlig innkjøp. Ordføraren underteknar kontrakten med

selskapet NEE.

Voldahallen skal handsamast som opsjon i utbyggingskontrakten og kostnadsramma. Kommunestyret vedtek utløysing av opsjon i eiga sak.

2. EPC-programmet er planlagt gjennomført over 2 år. Kommunestyret godkjenner slik finansiering:

Kostnader

Samla pakke (50,6 + 5,4)	56,0 mill eks mva
<u>Intern oppfølgingskostnader</u>	<u>2,0 mill " "</u>
Sum kostnadsoverslag	58,0 mill " "
<u>Mva av 56 mill</u>	<u>14,0 mill</u>
Sum kostnadsoverslag	72,0 mill inkl mva
Eigenandel	5,9 mill
Tilskot Enova	3,5 mill
Lån	48,6 mill
Mva-komp	14,0 mill
Sum finansiering	72,0 mill

Gjennomføring i 2016 vert dekt innanfor låneramma på kr 25 mill som er avsett i årets budsjett. Resterande løyvingar vert innarbeidd i komande budsjett- og økonomiplan.

4. Volda kommune inngår ei 5-årig avtale med NEE, med opsjon med høve til forlenging 5 år om gongen i nedbetalingsperioden. Kostnaden er på 175 000 kr/år og skal indeksregulerast. Kostnaden vert å innarbeide i budsjett og handlingsprogram frå det året anlegga vert sett i drift.
5. Energispareprosjekt til ei kostnadsramme på kr 7,2 mill. vert gjennomført som eigne prosjekt i samsvar med oppstillinga i saksutgreinga og finansiert ved ubrukte lånemidlar, ev. ein andel ved statlege tiltakspakkemidlar dersom slik ordning kjem i revidert nasjonalbudsjett eller statsbudsjettet for 2017.

Alternativ B

1. Kommunestyret godkjenner gjennomføring av EPC-program for kommunale bygg til ei samla kostnadsramme på kr 56 millionar i samsvar med vedlegg A. Ordføraren underteiknar kontrakten med selskapet NEE.

Voldahallen skal handsamast som opsjon i utbyggingskontrakten og kostnadsramma. Kommunestyret vedtek utløysing av opsjon i eiga sak.

2. Kommunestyret vedtek i tillegg oppføring av 3. etasje på Ivar Aasen-bygget ved Høgskulen til ei kostnadsramme på kr 16 millionar. Realisering med 3 etasje vil medføre at EPC-tiltaka på dette bygget kan reduserast med kr 9 mill, slik at netto kostnad råbygg for 3 etasje vert kalkulert til kr 7 mill.

Under føresetnad av juridisk avklaring inngår 3. etasje som opsjon i utbyggingskontrakten.

Alternativt vert dette realisert som eige prosjekt med utlysing etter lov om offentlig innkjøp. I alle høve inneber dette vedtaket at 3 etasje vert å realisere.

Kommunestyret skal i eiga sak ta stilling bruken av bygget og finansiering av innreiing.

3. EPC-programmet er planlagt gjennomført over 2 år. Kommunestyret godkjenner slik kostnadsramme og finansiering:

Kostnader

Samla pakke	56,0 mill eks mva
Tredje etg Aasenbygget (råbygg)	16,0 mill " "
- reduksjon EPC-Aasenbygget	9,0 mill " "
<u>Intern oppfølgingskostnader</u>	<u>2,0 mill " "</u>
Sum kostnadsoverslag	65,0 mill eks mva
<u>Mva av 63 mill</u>	<u>15,8 mill</u>
Sum kostnadsoverslag	80,8 mill inkl mva

Finansiering

Eigenandel	5,9 mill
Mva-kompensasjon	15,8 mill
Tilskot Enova	3,5 mill
<u>Lån</u>	<u>55,6 mill</u>
Sum finansiering	80,8 mill

Gjennomføring i 2016 vert dekt innanfor låneramma på kr 25 mill som er avsett i årets budsjett. Resterande løyvingar vert innarbeidd i komande budsjett- og økonomiplan.

4. Volda kommune inngår ei 5-årig avtale med NEE, med opsjon med høve til forlenging 5 år om gongen i nedbetalingsperioden. Kostnaden er på 175 000 kr/år og skal indeksregulerast. Kostnaden vert å innarbeide i budsjett og handlingsprogram frå det året anlegga vert sett i drift.
5. Energispareprosjekt til ei kostnadsramme på kr 7,2 mill. eks mva. vert gjennomført som eigne prosjekt i samsvar med oppstillinga i saksutgreinga og finansiert ved ubrukte lånemidlar, ev. ein andel ved statlege tiltakspakkemidlar dersom slik ordning kjem i revidert nasjonalbudsjett eller statsbudsjettet for 2017.

Saka vert avgjort av:

Kommunestyret

Vedlegg:

A Tabell oversikt samla EPC tiltak

B Oversikt over tiltak pr. bygg gjennomført i EPC prosjektet

C Oversikt over tiltak i eigenregi

Dokument i saka:

SAKSOPPLYSNINGAR

EPC (Energi Performance Contracting) er ein modell for gjennomføring av energieffektiviserande tiltak.

EPC inneber at ein ekstern aktør - ein energientreprenør – står for gjennomføringa av avtalte energitiltak og garanterer investeringskostnader og redusert energi og effektbruk for den valte pakka.

Gjennom ei resultatavtale vert det garantert for sparing og lønnsemd i avtalt tiltakspakke. Entreprenør har det økonomiske ansvaret for at investeringskostnader og energireduksjonsmål vert nådd. Entreprenør gjennomfører også alle tilbodskonkurransar for underleverandørar og står som totalansvarleg for gjennomføring. Byggeigar får dermed redusert arbeid og risiko i høve gjennomføring av tiltaka, samt frigjort tid til anna arbeid.

Volda Kommunestyre har tidlegare gjort desse vedtaka som vedkjem denne saka:

1. I Klimaplan for Volda kommune (kommunedelplan). Godkjend av Volda kommunestyre 11.03.2010 i sak 29/10.

«Volda kommune skal innan 2013 redusere energibruken i kommunen sine bygg og anlegg med 10 % i høve til dagens forbruk, noko som er i underkant av det som er avdekket i kartlegginga til ES. Innan 2020 er målet å redusere energibruken med 20% i høve dagens forbruk.»

2. Vedtak i kommunestyret – 24.09.2014

1. Kommunestyret godkjenner at det vert gjennomført energiøkonomiseringstiltak og vedlikehald av kommunale bygg etter modellen med EPC-kontrakt (Energy Performance Contracting).

2. Kommunestyret ber om at det vert gjennomført ei konkurranse for gjennomføring av fase 0 og 1 slik det er skissert i saksutgreiinga. Desse fasene vert gjennomført innanfor vedtekne rammer til energiøkonomisering.

3. Det skal leggjast fram eiga sak for å ta stilling til prioriterte prosjekt for gjennomføring av tiltaka (fase 2 – 4) innanfor ei investeringsramme som vert å handsame i samband med komande budsjett og økonomiplan. Tiltaksinvesteringane er sjølvfinansierande, og forventa inntjeningstid er 8-10 år.

Volda kommune gjennomførte ein tilbodskonkurranse med utlysing på Doffin i mars 2015. KS har laga malar for gjennomføring av slike konkurransar, desse vart brukt og kommunen har samarbeidd med sivil ingeniør Kjell Gurigard AS i prosessen fram til no. Han er også nytta i nær alle dei 55-60 EPC konkurransane som er køyrd etter KS-modellen i Norge.

Administrasjonen gjennomførte naudsynt arbeid og registrering av bygningsmassen som del av Doffinutlysinga. I konkurransen var det ein føresetnad om at kontraktverdien skulle vere under

ein terskelverdi for konkurranse med forhandling som på utlysingstidspunktet var på 40,5 mill kr eks mva. pr i dag er denne terskelverdien 44 mill kr.

Kontrakten som vart inngått med NEE omfatta 36 bygg med totalt oppvarma bruksareal på 53 500 m². Basert på erfaringar frå andre EPC-prosjekt viser det seg at kommunane investerer mellom 250 og 700 kr/m². Med valt bygningsmasse og areal ville kommunen difor vere innanfor terskelverdien.

Sommaren og hausten 2015 har vore nytta til synfaringar og utarbeiding av analyser. Det har vore fleire gjennomgangar av analyser og oppdraget er no godkjent og NEE har levert analyser med god kvalitet og med ei tiltakspakke som er minst like god som dei vann konkurransen med. I tillegg er det dokumentert mange tiltak som både er lønsame og som inneber oppgradering av tekniske anlegg og bygg.

For analysefasen har kommunen betalt 325.000 kr eks mva.

Det er i tillegg inngått avtale om energimerking av bygga til sum kr 120.596 eks mva. Denne energimerkinga blir naturleg nok gjort etter at tiltak er gjennomført. Dette er ein eingongskostnad som er tatt med i prosjeket og er lovpålagt å gjennomføre.

Investeringsprosjektet kan delast i tre

1. EPC-prosjekt – kontrakt med NEE. Her er det inkludert ny glasfasade og nytt tak på Ivar Åsen – bygget med sum ca kr 9,0 mill kroner, som blir flytta over til punkt 3 ved avgjerlse om gjennomføring av etasjen.
2. Gjennomføring av energitiltak i eigen regi i EPC-bygg, finanisert med eksisterande lånemidlar, eller eventuelt med bidrag frå statleg tiltakspakke dersom det kjem i revidert nasjonalbudsjett eller i statsbudsjettet for 2017.
3. Etablering av 3. etg på Ivar Aasen bygget.

Del 1: EPC-prosjekt – utført av NEE

Kvart einaste tiltak beskrive og tilbode av NEE er vurdert. Så er det plukka ut 207 ulike investeringstiltak, i tillegg til eit overordna SD-anlegg (sentral driftskontrollanlegg) og 8 stk info-skjermar plassert i desse bygga: Volda ungdomsskule, Øyra skule, Bratteberg skule, Dalsfjord skule, Folkestad skule, Rådhuset, Samfunnshuset og Omsorgssenteret.

Oversikt del 1:

Oversikt over økonomi for valgte tiltak																				
Fliknr	Prosjektnr	Bygg			Besparelse				Investering		Lønnsomhet									
				Analyse-ansvarlig	Energi	Effekt	Arbeid/annet	Kroner												
					KWh/år	KW/år	kr/år	kr./år samlet	Enøk	Nåverdi	Inntjeningsstid							Antall tiltak	Forbruk før enøk	% besparelse
1	780100	Paviljong B		HNS	4 261	-	-	2 778	75 920	-38 340	58,0							3	33 386	13 %
2	780200	Volda Rådhus		TH	63 850	10	7 100	44 898	418 200	64 996	11,1							4	581 251	11 %
3	780300	Mork gamle skule (felles med den nye skule)		MPV	71 957	86	7 100	49 061	1 539 493	-886 058	96,0							10	203 104	35 %
4	780400	Legesenteret		BS	114 510	-	7 100	81 761	387 400	457 165	5,2							6	447 136	26 %
5	780500	Dalsfjord skule		MPV	56 097	70	7 100	58 673	601 940	191 111	12,4							6	227 300	25 %
6	780600	Lettbygg		BS	23 363	-	7 100	20 047	598 992	-362 949	76,7							4	100 316	23 %
8	780800	Bratteberg skule		IB	178 507	128	7 100	142 726	2 178 500	-228 549	20,7							8	340 801	52 %
10	781000	Vikebygda skule A nye		RT	37 439	-	7 100	31 511	1 081 516	-679 910	-							8	72 966	51 %
11	781100	Vikebygda skule B gamle		BES	36 924	-	7 100	31 175	1 278 184	-851 684	-							12	80 577	46 %
12	781200	Ivar Aasen bygget		HSK	271 319	65	1 421 300	1 588 680	15 227 070	15 061 799	11,5							13	447 108	61 %
13	781300	Folkestad skule		IB	84 403	33	7 100	62 277	2 616 900	-1 815 481	-							13	304 820	28 %
14	781400	Volda ungdomsskule		BES	275 269	40	31 010	210 732	4 257 602	-1 674 583	31,5							12	595 232	46 %
15	781500	Omsorgsenteret-Inkl forbruk for Barstader		DR	1 281 615	212	21 300	783 688	5 462 790	5 788 616	7,9							7	2 419 158	53 %
17	781700	Austefjord skule bygg A		IB	61 716	9	7 100	43 435	977 400	-511 484	38,0							7	327 437	19 %
18	781800	Lauvstad barnehage		MPV	13 684	-	-	8 922	507 829	-388 018	-							5	45 848	30 %
19	781900	Engeset barnehage		TH	38 045	-	7 100	31 907	365 030	-13 145	14,2							9	110 111	35 %
20	782000	Mork barnehage		HNS	16 151	-	7 100	17 631	213 950	-28 928	15,3							6	89 854	18 %
21	782100	Folkestad omsorgsenter		VS	40 266	-	-	26 655	226 400	91 806	10,0							4	220 011	18 %
22	782200	Oppigarden Barnehage		BS	13 858	-	7 100	16 136	198 100	-36 440	15,5							7	96 741	14 %
23	782300	Sollia Barnehage		HNS	11 540	-	7 100	14 624	205 570	-57 659	18,5							5	111 042	10 %
25	782500	Smiebakken 4		ATL	7 946	-	500	5 681	26 673	54 964	5,1							3	49 352	16 %
31	783100	Nilletun		BS	130 090	-	1 210	72 111	4 378 196	-3 249 325	-							12	340 057	38 %
33	783300	Fjordsyn (rehab 2006, har vasker vann V		IB	43 486	-	-	23 700	183 100	69 142	8,9							6	286 549	15 %
34	783400	Voldahallen		TH	63 000	68	400 000	454 735	2 646 870	5 984 439	6,5							7	196 521	32 %
35	783500	Samfunnshuset		IB	187 300	85	1 775	129 354	8 613 900	-6 849 404	-							20	316 264	59 %
36	783600	Prestegata 33 FDV/Brannstasjon		BS	142 277	15	7 600	89 641	1 114 044	-50 722	15,8							10	305 948	47 %
37	783700	Nytt toppsystem		EWJ	-	-	17 750	-	303 480	-152 069	-							-	-	-
38	783800	Infoskjerm		DR	-	-	-	-	225 000	-749 607	-							-	-	-
		Sum			3 268 873	821	2 001 845	4 042 539	55 910 049	9 139 685	18,1							207	8 348 890	39 %

Investeringskollonna (kollonne 6) er i saka og i framlegget til vedtak avrunda oppover frå kr 55 910 049 til kr 56 mill.

Samla energiforbruk (korrigert for utetemperatur) for bygga var i gjennomsnitt 8 856 432 kWh og 2657 kW i 2011-13. Dette er basisforbruk i prosjektet og det er dette sparegarantien blir målt mot.

Ved gjennomføring av investeringspakka i tabellen over så garanterer NEE energi/effektreduksjon på 90% av 3,23 mill kWh og 821 kW. Denne garantien står fast sjølv om kommunen gjennomfører ein del av tiltaka sjølve.

I kollonna «Arbeid/annet» i tabellen er det sett på andre kostnadsreduksjonar (utover energi/effektreduksjon) kommunen vil få ved gjennomføring av tiltaka. Dette kan vere færre innkjøp og arbeid med lysskift ved å bytte til LED-armaturar, færre innkjøp og skifte av viftreimer ved å skifte til ventilasjonsvifter med direkte drivne motorar osv.

For nærare informasjon om tiltaka på dei enkelte bygga vert det vist til vedlegg B.

Det kan knyttast eit par kommentarar til to store summar i tabellen over (gulmerka):

- Ivar Aasen – bygget: av summen på 1 421 300 kr/år så er 1,4 mill kr forventa auka leigeinntekt etter gjennomføring av prosjekt. Auka er forsiktig anslått, men skal forhandlast om når EPC prosjekt har vore behandla.
- Voldahallen: summen på 400 000 kr/år er forventa auka leigeinntekt pga prosjektet

Ivar Aasen-bygget

Høgskulen (HVO) betaler i dag ei låg leige, i underkant av kr 400 pr m² som er om lag kr 1000 pr m² under normal leigepreis i Volda. Dette har samanheng med tidlegare avtalar og manglande investering og vedlikehald på bygget gjennom lang tid.

I denne saka vert kommunestyret invitert til å godkjenne EPC-tiltak i Ivar Aasen-bygget etter to modellar. Den eine er å gjere nødvendige tiltak i eksisterande bygningsmasse for som gir betre innemiljø og reduserer energikostnadene. I tillegg vil ein kunne foreta oppgradering av fasade og leggje nytt tak. Den andre modellen er å flytte kostnadene med noko av dette over på ei tredje etasje og på denne måten kunne realisere ei ekstra etasje på om lag 1200 m² råbygg til ein netto kostnad på kr 7 mill eks mva.

Uansett val av modell så ligg det ein risiko i dette prosjektet. Gjennomføringa av rehabiliteringa i 1. og 2. etg bør planleggjast i samarbeid med HVO og intensiverast i sommarferieperioden. Dette kan tidlegast gjennomførast i 2017. HVO planlegg saman med Statsbygg eit nytt undervisningsbygg og vil flytte aktiviteten dei i dag har ut av Aasen-bygget, slik at kommunen vil ikkje ha garanti for utleige til HVO lenger enn ut 2020 dersom det vert bygt nytt bygg på Campus. Sunnmøre Kulturnæringshage, Volda kommune og HVO har i lag drøfta om Aasen-bygget kan byggjast om til ein kunnskapspark. Kulturnæringshagen har laga eit lite forstudie av dette konseptet som grunnlag for vidare arbeid mot søknad av statlege midlar til forprosjekt. Ideen er interessant og dersom dette kan verte ei base for kulturnæringer og grunderar så kan det vere mogleg å få inn SIVA i prosjektet. I dette forstudiet har 2 etg vist som mogleg areal for ombygging til hyblar/overnatting etter modellen for bed & breakfast. Dette skisser i ei tidleg idefase, og det må gjevast mandat frå samarbeidspartane for å jobbe fram prosjektet. Det er også naturleg å kople inn Studentsamskipnaden i eit slikt samarbeid.

Den andre modellen går på at ein i tillegg til oppgradering av eksisterande bygg også byggjer ei 3 etasje. Her kan ein med EPC-modellen kunne realisere denne som råbygg (ikkje innreidd) til ei kostnadskalkyle på netto 7 mill eks mva. Totalkostnaden med etasjen er kr 16 mill eks mva, der 9 mill eks mva. kan overførast til EPC-prosjektet innanfor ramma som vist på vedlegg A til saka. Rådmannen legg fram forslag i to alternativ der ein i alternativ B tek med tredje etasjen. Det er viktig å vere merksam på at dersom ein går for å ta med denne ekstra etasjen, så betingar det at Volda kommune greier å finne ein tenleg bruk der den samla kostnaden med råbygg, innreiing og opparbeiding av parkeringsplassar mv kan finansierast av leigeinntekter. Eit mogleg scenarie kan vere at kommunen kan flytte læringssenteret frå Hamna 20 til Aasen-bygget i 3 etg, ev i den delen som vert frigjort når HVO flyttar ut dersom det vert nytt undervisningsbygg på Campus, og under føresetnad at ikkje heile eksisterande arealrom skal nyttast til ev kunnskapspark.

Det er viktig at kommunestyret er klar over at ein tek ein risiko enten ein vel modell ein med EPC-rehabilitering av eksisterande bygg, og at denne vert større dersom ein samtidig tek med bygging av råbygg for ei 3. etasje. Samtidig inneber dette potensiale for utvikling, men prosjekta er i tidleg fase og ein kan ikkje seie noko sikkert om dette enda. Eksisterande lokale i Aasen-bygget er i alle høve så dårlege at modell ein for EPC/oppgradering av bygget bør realiserast for at HVO skal ha tilfredsstillande lokale så lenge dei er i bygget.

Voldahallen

Det er innhenta teknisk rapport som viser at det er store kostnader med å få hallen opp på eit tidsmessig nivå med ei levetid tilsvarande nyinvestering. Dette ser ein ikkje som realistisk. EPC-analysen har avdekt at det med relativt små midlar er mogleg å gjere tiltak der ein kombinerer energisparande tiltak med nødvendig rehabilitering for å forlenge levetida for halle med 10 - 15 år. Det er nedsett ei arbeidsgruppa som skal utgreie alternativ for løysing av hallspørsmålet. Det viser seg at det spørsmålet om ny hall er svært komplisert ettersom ulike brukarar og interessenter skal samordnast. I budsjett og økonomiplanen er det innarbeidd ei finansiering som er avgrensa til oppføring av ein hall med same storleik som dagens Voldahall og med fylkeskommunal finansiering på 44 %. I premissane har det vore lagt til grunn at idretten må kome med ekstern finansiering for å byggje ein hall med to speleflater. Kommunen treng kroppsøvingslokale og må ved bygging av ein større hall truleg delta i ein større andel av finansieringa enn den som er lagt til grunn til no. Samordning av fleire brukarar avgrensar også kvar ein ny hall kan lokalisrast. Rådmannen vurderer det slik at partane treng planleggingstid til å avklare romprogram, lokalisering og finansiering. I mellomtida finn rådmannen det tenleg å nytte seg av potensialet som EPC-modellen gir til å gjere nødvendige tiltak for å halde Voldahallen i drift nokre år til. Dette vil ikkje vere noko erstatning for ein ny hall, men kan også i ei avgrensa periode vere eit godt supplement. Høgskulen opplyser også at dei har ledig kapasitet i Idrettsbygget, og det bør i fasen til permanent hallavklaring ligg føre vurderast om Idrettsbygget kan dekkje noko av behovet saman med Voldahallen.

Voldahallen er i dag utleigd fullt ut frå kl 0800 - 2300, der MRFK leiger på dagtid (Øyra skule har nokre timar i veka). Dersom opsjon på gjennomføring av EPC-tiltak for Voldahallen vert innløyst vil ein gå i kontraktsforhandling med Møre og Romsdal fylkeskommune. Eksisterande Voldahall vil uansett være ei kortsiktig løysing, der ein framleis må arbeide saman med fylkeskommunen og idretten for realisering av ny hall. Idretten betalar i dag ein svært lav leige i Voldahallen, denne må ein ta opp til regulering i samband med behandling av budsjett og økonomiplan for 2017-2020, og vert å sjå i samanheng med normal leige for liknande anlegg i andre kommunar.

Del 2 – Prosjekt i eigenregi

Det er plukka ut 14 tiltak som kommunen tenkjer å gjennomføre i eigenregi. Dette er tiltak som administrasjonen meiner dei sjølve kan få gjennomført til ein mindre kostnad ved utlysing sjølve og bruk av eksisterande rammeavtalar. Desse tiltaka blir finansiert ved å bruke ubrukte løyvingar frå tidligare år. Dette blir konkretisert ved handsaming av korrigerings av budsjett for . halvår 2016. Oversikt kostnad tiltak i eigenregi.

Pros Prosjektnamn	Kostnad
Folkestadun	1 600 000
Nilletun	1 700 000
Voldahallen	1 100 000
Samfunnshuset	900 000
Rådhuset	1 900 000
Sum	7 200 000

Del 3 – Etablering av 3. etasje på Ivar Aasen-bygget – eige sjølvstendig prosjekt

I del 1 over er det teke med nytt ventilasjonsanlegg, glasfasade og nytt tak. I samband med desse tiltaka er det vurdert til å gje reduserte investeringskostnader ved å samstundes byggje på ein etasje.

Råbygg og innreiring av 3. etasjen må finansierast i eige prosjekt delt i to:

1. Etablere råbygget og inkludere fasade – og tak-tiltaket frå EPC-prosjektet. Dette er estimert til kr 16.000.000 eks mva (der kr. 9.000.000 eks mva blir redusert i EPC prosjektet). Netto kostnad med denne etasjen utan tilordning innvendig, blir då estimert til kr 7.000.000 eks mva.
2. Dersom kommunestyret går for realisering av 3 etasje råbygg må ein kome attende med eiga sak der kommunestyret tek stilling til bruken av etasje og nivå av tilordning i denne (alt etter bruk). Finansiering av etasjen blir gjennom husleige. Normert husleige er rekna til å verte høgare enn kapitalkostnad ved realisering av etasje.

Dersom del 3 ikkje blir valt der ein reduserar Kr 9 mill i EPC over i etasje prosjektet, må kommunen drage ut ytterligare Kr 5,3 mill frå EPC prosjektet å gjennomføre i eigenregi, eller utlyse ny konkurranse tilsvarende Kr 5,3 mill. Dette for å halde seg innanfor reglar om offentlig anskaffing og terskelverdiar.

Energimerking

Når fase 2 (gjennomføringsfasen) i EPC-prosjektet er gjennomført så skal bygga energimerkast og tekniske anlegg skal målast og dokumenterast i høve til Nasjonal forskrift om energimerking. Dette inngår som ein del av kontrakta mellom kommunen og NEE. Desse bygga inngår:

Kommune: Volda			
Grønnermerke er EPC-bygg - under 1000 m2, Berre tilstandskontroll tekniske anlegg			
Gulmerket er EPC-bygg - energimerking 1.g			
Bygg som skal energimerkes	Type	Oppvarma bruksareal	Antall ventilasjonsanlegg
Volda rådhus	Rådhus/Kontorbygg	4 394	2
Legesenter	Kombinasjonsbygg	2 799	2
Samfunnshuset	Kulturhus	1 387	2
Sølla barnehage	Barnehage	544	2
Oppigarden barnehage	Barnehage	445	2
Ivar Aasen bygget	Høgskule/kontor	2 350	1
Lettbygget	Kontorbygg	646	1
Austefjord skule bygg A	Skulebygg	1 184	6
Austefjord skule bygg B	Skulebygg	1 119	1
Folkestad skule	Skulebygg	2 275	5
Folkestad omsorgsenter	Omsorgsenter / Barnehage	1 121	3
Dalsfjord skule	Skulebygg	3 072	4
Omsorgsbustadar Lauvstad	Omsorgsleiligheter	278	0
Lauvstad barnehage	barnehage	203	1
Bratteberg skule	Skulebygg	2 944	3
Vikebygda skule bygg A	Skulebygg	617	1
Vikebygda skule bygg B	Skulebygg	285	1
Engeset barnehage	Barnehage	500	1
Prestegata 33	Kombinasjonsbygg	2 758	3
Barstadmarka 4	Pleie og omsorg	1 731	1
Bemarka 8	Omsorgsbustadar	402	6
Jordsyn	Pleie og omsorg	2 893	1
Kleppevegen 1	Omsorgsleiligheter	258	6
Kleppevegen 3	Omsorgsleiligheter	378	4
Mork barnehage	Barnehage	432	1
Mork gamle skule	Skulebygg	0	?
Mork nye skule	Skulebygg	1 051	9
Nilletun	Omsorgsbustadar	1 820	1
Omsorgsenterert	Omsorgsenter	7413	7
Paviljong B	Kontorbygg	171	0
Søverinngaen 3	Omsorgsbustadar	1198	6
Søverinngaen 5	Omsorgsbustadar	224	0
Sjuanen	Omsorgsbustadar	382	6
Volda ungdomsskule	Skulebygg	6252	4
Volda hallen	Idrettsshall	2000	?
Smiebakken 4	Bufelleskap mindreårige	424	1

Forhold til overordna plan:

Klimaplanen

I klimaplanen for 2010-2020 har kommunestyret vedteke minimum å redusere energiforbruket i kommunale bygg med 5 % innan 2013, og 20 % innan 2020.

Ved gjennomføring av EPC tiltaka så blir totalt kjøpt energi redusert med 39 %.

Volda kommune viser at dei har fokus på handling og gjennomføring. Kommunen tek ei leiande rolle i heile regionen ved gjennomføring av denne tiltakspakka. Vi ser allereie at fleire kommunar i regionen no har starta opp arbeid med vurdering av EPC, blant anna Herøy kommune.

Budsjett og økonomiplan

Til EPC-programmet er det avsett kr 25 mill i 2016-budsjettet og kr 20 mill i 2017. Dette er kostnadsoverslag før det vart utarbeidd analyse for byggobjekta med oversikt over effekt for energiforbruk, økonomisk og potensial for rehabilitering. No som denne analysen ligg føre vert det lagt fram samla pakke for EPC-tiltak. Dette viser ei høgare kostnadsramme, men samtidig ei akseptabel nedbetalingstid i prosjekta. Når det gjeld Aasen-bygget så vert det vist til eiga risikovurdering rundt etterbruk, og at EPC-tiltak for dette konkrete prosjektet er basert på føresetnader om utleige etter at HVO flyttar ut når dei får nytt undervisningsbygg på Campus.

Miljøkonsekvensar:

Redusert energibruk basert på fornybar energi vil frigjere energi til anna energikrevjande produksjon, og vil kunne erstatta forureinande energiproduksjon– noko som er heilt i tråd med vedteke Energi og Klimaplan, men også nasjonal Klimapolitikk.

Om ein legg til grunn at produksjon av 1 kWh elektrisitet tilsvarar eit utslepp på 123 g CO₂ vil ein reduksjon på 3,23 mill kWh fører til at Volda kommune bidreg til redusert klimagassutslepp med 3,23 mill kWh/år * x 123 g/kWh = snautt 400 tonn CO₂ pr år

Helse-/miljø og beredskapstilhøve:

Gjennomføring av fleire av tiltaka vil medføre vesentleg miljøbetring for brukarar av bygg, men og for drifta av bygg. Det er fleire av tiltaka som inneber betre ventilasjon, betre varmestyring, mindre kald trekk frå vindauge osv

Økonomiske konsekvensar:

I NEE sine berekningar er gjeldande marknadspris for straum nytta, og det vil då bety ein årleg redusert energi/effektkostnad for kommunen på ca 2 mill kr per år. I tillegg kjem det andre driftsreduksjonar og auka leigeinntekter på om lag 2 mill kr (basert på føresetnadene som er gitt for Aasenbygget og Voldahallen)

Offentleg støtte:

Det vil bli søkt Enova om investeringsstøtte til tiltakspakka. Det er ein fordel å søkje om større pakker og porteføljer av bygg fordi ein då også vil kunne få støtte til tiltak og bygg som er for små til å kunne søkje åleine. Kor mykje støtte ein kan få er vanskeleg å seie sikkert, men erfaringsmessig bør ein kunne oppnå rundt 3,5 mill kr i støtte. Maksimal støtte i prosjektet slik det er presentert over er ca 4,1 mill kr. Nivå veit vi først ved behandling av søknadar.

Kommunal eigenandel

I tillegg er det lagt inn 500 000 kr i kommunal i årleg støtte i nedbetalingsperioden på 14,9 år (sum kr 5,9 mill). Bakgrunnen er at kommunen står ovanfor mange oppgraderingsprosjekt som må til for å ta vare på verdien til kommunen, samt fortsett kunne leige ut/halde drift i bygga. Vidare er det viktig at kommunen har eigenandel i investeringane. Kommunal eigenandel vert å kome attende til i samband med handsaming av komande budsjett og økonomiplan.

Driftsavtale i garantiperioden

For oppfølging av garantien som er gitt på energisparinga, gjennomfører opplæring til driftspersonell og har opplegg for skuleverket. Samla kostnad for kommunen som skissert her er på kr 175 000 i ein 5-årsperioden (med opsjon om ev lenging). Dette er ein liten del sett mot å måtte gjennomføre oppgraderingstiltaka på ordiner måte gjennom låneopptak med 30 års nedbetaling. I dette prosjektet er dette kalkulert til å vere nedbetalt på 14,9 år.

NEE har kartlagt og kalkulert energisparepotensialet i bygga som er med i kontrakta. Energibesparelsen finansierar investeringa. Dersom garantert sparing ikkje blir nådd, skal NEE utføre korrigerande tiltak for eiga regning og/eller betale differansen mellom garanterte og oppnådde sparingar. Dersom årlig sparing overstiger sparegarantien kan Volda kommune og NEE dele tilleggsbesparinga etter avtalt fordelingsnøkkel. Dette er regulert i NS 6430:2014

Med desse føresetnadane blir økonomien i prosjektet slik:

Oversikt over økonomi for valgte tiltak										
Fliknr	Prosjektnr	Bygg	Analyse-ansvarlig	Besparelse				Investering	Lønnsomhet	
				Energi KWh/år	Effekt KW/år	Arbeid/annet kr/år	Kroner kr./år samlet	Enøk kr	Nåverdi kr	Inntjeningsstid år
		Sum		3 268 873	821	2 001 845	4 042 539	55 910 049	9 139 685	18,1
Årlige kostnader og støtte										
		Tilskott frå kommunen	14,9				500 000	-	5 937 300	
		Kostnad i fase 3	8,5				-175 000	-	-1 296 003	
		Sum		3 268 873	821	2 001 845	4 367 539	55 910 049	13 780 981	16,4
Samlet økonomi med engangsstøtte fra Enova										
		Enova-tilskott beregnet til kr. 4 100 000,-						-4 100 000		
		Sum					4 367 539	51 810 049	16 663 791	14,9

Med føresetnadane som ligg i EPC-modellen og føresetnadene som elles er opplyst i saka så er investeringspakka sjølvfinansierande. Rådmannen presiserer dei risikomomenta som er kommentert når det gjeld Aasen-bygget.

Straumpris per kwh inkluderar kraftpris (spotpris), forbruksavgift, grøn el-sertifikat og nettleige. Dersom kommunen går for EPC- fase 2, og følgjer opp avtala med NEE, ligg det ei betydeleg innsparing i tid og arbeidsprosessar for kommunen, sidan NEE tek ansvar for alt arbeid med kontrahering av underentreprenørar og leiar sjølve gjennomføringa. NEE har gjennom kartleggings - og analysefasa hatt fleire møter i kommunen, og med driftspersonell og eigedomsansvarleg. NEE har saumfart kvart bygg, og har no detaljkjennskap til desse.

Proessen har tilført administrasjonen verdifull kompetanse og tilstandsdokumentasjon, men og alternative forslag til løysningar. Det er grunn til å tru at EPC fase 1 i seg sjølv inneber ei innsparing på drift av bygningsmassen framover.

EPC som gjennomføringsmodell inneber også at tiltaka vert definert som investering så lenge dette vert gjennomført som ei samla leveranse.

Rådmannen har vore oppteken av at gjennomføring av tiltak skal så langt det er mogleg kome lokale entreprenørar til gode. NEE stadfester at dei ved gjennomføring av tiltak finn det naturleg å nytte lokal kompetanse så lenge dei er konkurransedyktige på pris og kvalitet. Slike investeringar er innanfor Kommunalbanken sine krav til å få «grøn rente» på eit evt lån. Lånerenta er 0,1 % under den ordinære flytande p.t- renta i kommunalbanken.

Når det gjeld meirverdiavgifta for Voldahall og Aasen-bygget vil ein måtte forhalde seg til både refusjons- og kompensasjonsordninga. Dette må gåast nærare gjennom i samband med planlegginga av gjennomføring. For Aasenbygget vil ein truleg måtte gå via avtale om justeringsrett for meirverdiavgift som inneber refusjon med 1/10-del over 10 år. Kor vidt ein får att heile momsen på investeringa i bygget er avhengig av kva aktivitet som vert i bygget. Dette er pr tidspunkt uavklart, og det må derfor takast eit atterhald om dette i samband med mva-kompensasjon i finansieringa.

Kurs og opplæring som del av avtalen

Dersom kommunestyret vedtek gjennomføring av EPC fase 2 og 3, der sistnemnte er garantiperioden på 5 år så skal NEE jamføre kontrakt årleg gjennomføre kursing av personell og brukarar av bygga. Kommunen har ein opsjon på å forlenge 5-års kontrakta inntil innteningstid på investeringspakka (dvs 14,9 år) Dette gjeld også kurs og samlingar i skule og barnehage. Dette er fine kurs for opplæring av borna, som lett kan knytast opp mot skulefaglege emne. Dermed blir dette viktig kunnskapsheving for alle.

OPPSUMMERING OG KONKLUSJON

EPC gjer det mogeleg for kommunen å realisere sparetiltak som elles ikkje ville blitt gjennomført på ein svært rasjonell måte. Ein ekstern aktør/energientrepnør (NEE) står for planlegging og gjennomføring av avtalte energitiltak. Reduksjon i energikostnader dekkjer normalt nedbetaling av investeringa. Kontraktslengde blir dimensjonert slik at summen av kapitalkostnader, energikostnader og drift av tiltak etter gjennomføring av tiltak ikkje blir høgare enn dagens energikostnad. Garanti for reduksjon for tiltakspakka blir kontraktfesta. Redusert arbeid og risiko med gjennomføring av tiltaka er resultatet for byggeigar.

Ved å stille eigenkapital til rådvelde blir totalkostnaden lågare enn ved entreprenør finansiering.

Kommunen har ein einsidig opsjon på å gå vidare frå analysefase til gjennomføringsfase. Rådmannen har gjennomgått NEE sine tilrådingar og analyser og vil etter ei samla vurdering tilrå kommunestyret om at EPC- fase 2 vert gjennomført med omfang som vist under.

I vedlegg A er det vist samla investeringskostnad eks. mva. eks. støtte ENOVA, redusert antal kwh og straumkostnad årleg. I tillegg er reduserte kW vist for dei bygga som har effekttariff.

Tiltaka krev ei samla investering på:

Kr 56.000.000 eks mva i tillegg kjem internkostnad for administrasjon og oppfølging av tiltaka i heile byggjeperioden. Ut frå erfaringar frå EPC-prosjekt i andre kommunar vert det tilrådd å setje ei total investeringsramme på prosjektet på kr 58.000.000 eks mva. Dette fordi interne kostnader i prosjektet med for eksempel løn må belastast prosjektet i gjennomføringsperioden. Prosjektleiar må følgje prosjektet opp med overtaking og kontroll av gjennomførte tiltak, samt administrering saman med kontraktspart. Dette er grunnpakka for det samla programmet i anbodet med NEE. I tillegg er det skissert eit alternativ med ei 3. etasje for Aasenbygget. Dersom ein utvidar EPC-pakka med denne etasjen vil samla EPC-pakke utgjere kr 65 mill eks mva.

Kor stor del av EPC-prosjektet som blir gjennomført av NEE og kor mykje som blir gjort i eigenregi i kommunen er avhengig av kva kommunestyret vedtek og sluttforhandlingane med NEE.

Det er også planlagt mindre EPC-tiltak innanfor ei kostnadsramme på kr 7,5 mill eks mva som kommunen gjennomfører som eigne anbod. Det er vurdert som meir tenleg å gjennomføre desse utanfor den samla pakken. Finansieringa vert foreslått ved ubrukte lånemidlar, ev ved tiltakspakkemidlar dersom staten kjem med det i samband med revidert nasjonalbudsjett inneverande år og/eller statsbudsjettet for 2017.

Med energiprisar pr mars 2016, reelle teknisk/økonomiske levetider pr tiltak og 3 % kalkulasjonsrente så gir investeringspakka på 207 tiltak til ein kostnad på 56 mill kr ei inntjeningstid på 14,9 år. Internkostnad i prosjektet med administrasjon og oppfølging kjem i tillegg.

Ein del av tiltaka over er isolert sett ulønsame, dvs redusert energibruk vil ikkje betale ned investerings. Det er likevel teke med fleire av desse tiltaka fordi:

- Dette er tiltak som likevel må gjennomførast som del av bygningsdrift framover, det gjeld td. ventilasjonsoppgradering og bygningsmessig oppgradering
- Desse tiltaka blir no med på ein søknad om støtte frå Enova og utløyse økonomisk støtte. All støtte frå Enova skal i prinsippet vere utløysande, difor er denne typen tiltak prioritert. Søknader med færre tiltak blir ofte for små til å oppnå støtte. Enova-tilskot er teke med i finansieringsplanen, men ein gjer merksam på at ein ikkje i forkant kan forskottere kva ein kan få i tilskot.

- Investeringspakka inneheldt også oppbygging av eit sentralt driftskontrollanlegg for bygga. Dette gjer det mogeleg for driftspersonellet å ha god oversikt over tekniske anlegg og kunne drive bygg og anlegg optimalt.

Rådmannen legg fram to alternative forslag til vedtak. Ut frå kommunen kommunen si økonomiske stilling med høg lånegjeld og pressa drift, så meiner rådmannen at kommunestyret ut frå behovet for forutsigbarheit bør velje alternativ A. Samtidig meiner rådmannen det er viktig å synleggjere potensialet for å kunne skaffe eit rimeleg lokale, og peike på moglegheitene dette kan gi for utviklinga i kommunen i eit sentralt geografisk område tett opp mot framtidig E 39-traseen.

Rune Sjurgard
Rådmann

Kjell-Magne Rindal
eigedomssjef

Utskrift av endeleg vedtak:

Oversikt over økonomi for valgte tiltak

Fliknr	Prosjektnr	Bygg		Besparelse				Investering	Lønnsomhet				Forbruk grunndataskjema	
			Analyse-ansvarlig	Energi	Effekt	Arbeid/annet	Kroner	Enøk	Nåverdi	Inntjeningstid		Antall tiltak	Forbruk før enøk	% besparelse
				KWh/år	KW/år	kr/år	kr./år samlet	kr	kr	år				
1	780100	Paviljong B	HNS	4 261	-	-	2 778	75 920	-38 340	58,0		3	33 386	13 %
2	780200	Volda Rådhus	TH	63 850	10	7 100	44 898	418 200	64 996	11,1		4	581 251	11 %
3	780300	Mork gamle skule (felles med den nye skule)	MPV	71 957	86	7 100	49 061	1 539 493	-886 058	96,0		10	203 104	35 %
4	780400	Legesenteret	BS	114 510	-	7 100	81 761	387 400	457 165	5,2		6	447 136	26 %
5	780500	Dalsfjord skule	MPV	56 097	70	7 100	58 673	601 940	191 111	12,4		6	227 300	25 %
6	780600	Lettbygg	BS	23 363	-	7 100	20 047	598 992	-362 949	76,7		4	100 316	23 %
8	780800	Bratteberg skule	IB	178 507	128	7 100	142 726	2 178 500	-228 549	20,7		8	340 801	52 %
10	781000	Vikebygda skule A nye	RT	37 439	-	7 100	31 511	1 081 516	-679 910	-		8	72 966	51 %
11	781100	Vikebygda skule B gamle	BES	36 924	-	7 100	31 175	1 278 184	-851 684	-		12	80 577	46 %
12	781200	Ivar Aasen bygget	HSK	271 319	65	1 421 300	1 588 680	15 227 070	15 061 799	11,5		13	447 108	61 %
13	781300	Folkestad skule	IB	84 403	33	7 100	62 277	2 616 900	-1 815 481	-		13	304 820	28 %
14	781400	Volda ungdomsskule	BS	275 269	40	31 010	210 732	4 257 602	-1 674 583	31,5		12	595 232	46 %
15	781500	Omsorgsenteret-Inkl forbruk for Barstaden	DR	1 281 615	212	21 300	783 688	5 462 790	5 788 616	7,9		7	2 419 158	53 %
17	781700	Austefjord skule bygg A	IB	61 716	9	7 100	43 435	977 400	-511 484	38,0		7	327 437	19 %
18	781800	Lauvstad barnehage	MPV	13 684	-	-	8 922	507 829	-388 018	-		5	45 848	30 %
19	781900	Engeset barnehage	TH	38 045	-	7 100	31 907	365 030	-13 145	14,2		9	110 111	35 %
20	782000	Mork barnehage	HNS	16 151	-	7 100	17 631	213 950	-28 928	15,3		6	89 854	18 %
21	782100	Folkestad omsorgsenter	VS	40 266	-	-	26 655	226 400	91 806	10,0		4	220 011	18 %
22	782200	Oppigarden Barnehage	BS	13 858	-	7 100	16 136	198 100	-36 440	15,5		7	96 741	14 %
23	782300	Sollia Barnehage	HNS	11 540	-	7 100	14 624	205 570	-57 659	18,5		5	111 042	10 %
25	782500	Smiebakken 4	ATL	7 946	-	500	5 681	26 673	54 964	5,1		3	49 352	16 %
31	783100	Nilletun	BS	130 090	-	1 210	72 111	4 378 196	-3 249 325	-		12	340 057	38 %
33	783300	Fjordsyn (rehab 2006. har væske vann Vann)	IB	43 486	-	-	23 700	183 100	69 142	8,9		6	286 549	15 %
34	783400	Voldahallen	TH	63 000	68	400 000	454 735	2 646 870	5 984 439	6,5		7	196 521	32 %
35	783500	Samfunnshuset	IB	187 300	85	1 775	129 354	8 613 900	-6 849 404	-		20	316 264	59 %
36	783600	Prestegata 33 FDV/Brannstasjon	BS	142 277	15	7 600	89 641	1 114 044	-50 722	15,8		10	305 948	47 %
37	783700	Nytt toppsystem	EWJ	-	-	17 750	-	303 480	-152 069	-				
38	783800	Infoskjermer	DR	-	-	-	-	225 000	-749 607	-				
		Sum		3 268 873	821	2 001 845	4 042 539	55 910 049	9 139 685	18,1		207	8 348 890	39 %

OVERSIKT TILTAK I EPC PROSJEKTET

Paviljong B – Høgskulen i Volda

- Isolering loft
- EOS
- Senke temperatur og nattsenke alle soner

Volda rådhus

- Energioppfølgingssystem (EOS)
- Varmepumpe luft/luft
- Styling av sirkulasjonspumpe for vvc
- Tilkobling til nytt toppsystem

Mork skule

- EOS
- Involvering av elever og ansatte
- Optimalisering og sonestyring av 360.01
- Optimalisering av 360.02
- Innsetting av luft/luft- varmpumper
- Oppkobling til nytt toppsystem og endring av tariff
- Utskifting av nødutgangsdør i gymsalen + vindu i gymsalen
- Utskifting av vinduer i Mork gamle skule
- Oppgradering til nytt 360.01
- Oppgradere til nytt 360.02

Legesenteret

- Reduksjon av luftmengder vent. aggregat 36.02 for 2 rom i 4 etg. ved kaldere en +5 grader
- Energioppfølging
- Nattsinking av innetemperatur i legekontorer
- Nye direkterevne aksiradialvifter vent. aggregat 36.01 for 1 og 2 etg. inkl. reduksjon av luftmengder ved kaldere en +5 grader
- Bytte tetningslist på hovedinngangsdør til kirkekontorer
- SD-anlegg - lokal andel

Dalsfjord skule

- Involvering av barn og ansatte
- EOS

- Installere vannbårent varmebatteri til bassengoppvarming
- Optimalisere ventilasjonssystemene
- Optimalisere oppvarming
- Oppkobling til nytt toppsystem

Lettbygg – Høgskulen i Volda

- Energioppfølging
- Nye varmeovner inkl. nye termostater og installering av Orion 700
- Nytt ventilasjonsaggregat på 3 500 m³/h
- SD-anlegg - lokal andel

Bratteberg skule

- EOS
- Involving av elever og ansatte
- 2 stk. luft til luft varmepumper i vestibyle
- Luft til luft varmepumpe i gymsal
- Nytt vent.aggregat 36.03, for admin del, 2.etg og 3.etg
- Nytt vent.aggregat 36.01, for klasserom mm
- Nytt vent.aggregat 36.02, for gymsal, garderober mm
- Tilkobling til nytt toppsystem

Vikebygda skule bygg A (nye)

- Styring av varme
- Styring av varmeskap
- Innvolving av barn og ansatte
- EOS
- Bytte sikringstavle
- Oppkobling til nytt toppsystem
- Nytt ventilasjonsanlegg
- Nye vinduer

Vikebygda skule bygg B (gamle)

- Senking av temperatur utenfor driftstid.
- Energioppfølgingssystem (EOS)
- Styring av varmeskap
- Isolering loft
- Involving barn og ansatte
- Styring av varme og bytte av panelovner
- Tilkobling til nytt toppsystem
- Utskifting av ytterdører
- Installasjon av nytt vent.anlegg med varmegjenvinner
- Utskifting av vinduer
- Bytte av belysning
- Installasjon av tilstedeværelsesdetektorer

Ivar Aasen bygget

- Opplæring ansatte skole
- EOS
- Optimalisere driftstider 360.02
- Ur på varmtvannssirkulasjon
- Optimalisere oppvarmingssystemet
- Isolering av rør og ventiler
- Oppkobling til nytt toppsystem
- Bytte gamle armaturer til LED
- Takteking, etterisolere loft, 8 overlysvinduer
- Oppgradering med glassfasade
- Nytt vent.anlegg og himlinger med LED
- Nytt inngangsparti av brukte vindusglass

Folkestad skule

- Energioppfølgingssystem (EOS)
- Involvering av elever og ansatte
- Isolering av rør og ventiler
- Urstyring på vvc
- Installere luft/luft vp i gymsalen
- Installere luft/luft vp i u.etg
- Optimalisere maksimalvokter
- Lysstyring gymsal
- Tilkobling til nytt toppsystem
- Nytt avfuktingsanlegg til basseng
- Skifte gamle vinduer og dører
- Nye innvendige branndører
- Bytte ut dør til gymsal

Volda ungdomsskule

- Energioppfølgingssystem (EOS)
- Involvering av elever og ansatte
- Montere korttidsur på AV1 for skytebane
- Luft/luft varmepumper
- Utbedring av bypass-spjeld vent. aggregat 360.03 skolekjøkken
- Montering av takvifter i Aula
- Nytt ventilasjonsaggregat 360.05 på 12 000 m³/h i sidebygg
- Utskifting av 2 stk. dører i sidebygg
- Nye aksiradialvifter vent. aggregat. 360.06 og CO₂ regulering
- Nye aksiradialvifter vent. aggregat. 360.07 og CO₂ regulering
- Tilkobling til nytt toppsystem
- Utskifting av vinduer
- Utskifting av T8 armaturer til LED armaturer
- Utskifting av utvendig belysning til LED

Omsorgsenteret

- EOS
- 360.01 Ny varmegjenvinner og justering av drift
- 360.04 Ny varmegjenvinner og justering av drift
- 360.05 Ny varmegjenvinner og justering av drift
- Ombygging varmepumpeanlegg
- Bytte til LED
- Tilkobling til nytt toppsystem

Austefjord skule bygg A og B

- Energioppfølgingssystem (EOS)
- Utstyring på vvc og senking av temperatur i vvb (bygg A)
- Justere driftstider, luftmengder og temperaturer på ventilasjonsanlegg 360.01-02-03
- Involvering av elever, ansatte og barn
- Installere luft/luft vp i bygg B fellesarealer
- Installere luft/luft vp i gymsalen bygg B
- Tilkobling til nytt toppsystem

Lauvstad barnehage

- EOS
- Involvering av barn og ansatte
- Optimalisere oppvarmingssystemet
- Tilkobling til nytt toppsystem
- Bytte til lavenergibelysning
- Ny ventilasjon som dekker hele arealet, inkl. nye kanaler til personalrom

Engeset barnehage

- Involvering av barn og ansatte
- Energioppfølging (EOS)
- Oppgardering av varmeanlegg, nattsinking
- Varmepumpe luft/luft
- Styring av varmeskap
- Montere tetningslister på ytterdør
- Tilkobling til nytt toppsystem
- Utskifting av vindu
- Innsetting av ny balkongdør

Mork barnehage

- Involvering barn og ansatte
- EOS
- Styring varmeskap
- Varmepumpe luft/luft
- SD-anlegg
- Nye klemfrie dører med dørpumpe

Folkestadtun

- Energioppfølgingssystem (EOS)
- Optimalisere oppvarming/ventilasjon i barnehagen
- Optimalisere oppvarming i fellesområder (omsorgssenter)
- Involvering av barn og ansatte i barnehagen

Oppigarden barnehage

- Involvering av barn og ansatte
- Energioppfølging
- Tetting av luftlekkasjer fra lufteluker på lager i kjøkken og på HC WC
- Styring av 8 stk. tørreskap
- Reduksjon av luftmengder opp mot utetemperatur på aggregat 36.01 og 36.02
- Utskifting av 1 stk. bimetallstermostat til Nobø termostat i vognbod
- SD-anlegg - lokal andel

Sollia barnehage

- Involvering barn og ansatte
- EOS
- Styring varmeskap
- Utskifting av 2 dører
- SD-anlegg

Smiebakken 4

- Skifte dusjhode
- Isolering rør og ventiler
- EOS – Energioppfølging

Nilletun

- Energioppfølging
- Fjerne avtrekksvifte i skyllerom
- Montering av vannbesparende dusjhoder
- Styring av varmekabel i rullestolrampe
- Ny avtrekksvifte kjøkken
- Optimalisere ventilasjon i 14 leiligheter
- Utskifting av varmeovner og termostater
- Omlegging av yttertak inkl. etterisolering
- Utskifting av utebelysning til LED armaturer
- Utskifting av belysningsarmaturer til LED armaturer
- Utskifting av dører inkl. ny kledning og asbestsanering
- Utskifting av beredersystem

Fjordsyn

- Ventilasjon -reduert viftehastighet om natten
- EOS
- Urstyring på vvc

- Utskiftning av defekt styringsautomatikk utvendige varmekabler
- Utekompensering/shunting av radiatorer
- Vannbehandling

Voldahallen

- Isolering av rør rundt VVB
- Energioppfølging (EOS)
- Installasjon av nye el. Ovner
- Luft-vann varmepumpe
- Tilkobling til nytt toppsystem
- Komplette oppgradering av varme-/ventilasjonsanlegg

Samfunnshuset

- EOS
- Styre varmekabler på rampen til kinosal
- Isolering av varmeledninger/ventiler
- Innsetting av luft/vann- varmepumpe, høytemp
- Installere nytt ventilasjonsanlegg 360.02 til kinosalen
- Etterisolering av veggfelt over rømningsvei i kjeller.
- Tilkobling til nytt toppsystem
- Solskjerming kinosal
- Etterisolere loft
- Ny varmeautomatikk
- Installere nytt ventilasjonsanlegg 360.01 til kommunestyresalen
- Skifte ut gamle dører
- Bytte ut belysning i Kinosalen til LED
- Oppgradering av varmeanlegget
- Utskifting av tak
- Installasjon av romaggregat (360.03) til kunstskenen
- Installasjon av romaggregat (360.04) til "klubben"
- Ny rømningsvei kinosal
- Oppussing kommunestyresal
- Ny kjøkkeninnredning

Prestegata 33 (FDV bygg/brannstasjon)

- Senke innetemperatur i haller
- Isolering av rør og ventiler i fyrrom
- Energioppfølgingssystem
- Justering av driftstider ventilasjonsaggregat 360.02, inkl. korttidsur
- Justering av driftstider ventilasjonsaggregat 360.03, inkl. korttidsur
- Montering av vannbesparende dusjhoder
- Nytt ventilasjonsaggregat på 3000 m³/h i kontordel 360.01
- Erstatte skyvedør med 2-fløyet ståldør inkl. oppbygging av ny vegg
- Utskifting av vinduer i haller
- Tilkobling til nytt toppsystem

Nytt toppsystem

SD-anlegg står for **Sentral Driftskontroll** og er i hovedsak et system for styring, regulering og overvåking av tekniske anlegg i bygg. Data fra tekniske anlegg i bygg presenteres grafisk og gir brukeren en god oversikt over systemene som er tilkoblet SD-anlegget. Brukeren vil ha mulighet til å foreta justeringer fra sin kontor-PC, slik at brukeren ikke nødvendigvis må dra ut til det aktuelle systemet eller bygget for å gjøre endringer i driften. Slike justeringer kan være alt fra endring i driftstid på et ventilasjonsaggregat, til å justere setpunkt for temperaturen i et rom. Kombinerer man den gode oversikten med justeringsmulighetene, så har man et kraftig verktøy for å kunne drifte systemene på en optimal og energieffektive måte. Ikke minst er SD-anlegget et viktig verktøy for feilsøking og analyse, med muligheter til å hente opp historisk data og oversikt over alle aktive alarmer.

Eksempler på systemer som tilkobles et SD-anlegg er ventilasjonsanlegg, varmesentraler, varmeovner, lysstyringer og lignende. På side 10-12 finnes en oversikt over aktuelle systemer og komponenter som kan tilkobles SD-anlegg.

Et toppsystem eller et overordnet SD-anlegg, er et felles begrep for et overordnet system som dekker flere bygg og systemer. Tanken bak systemet er å kunne samle alle underliggende systemer og leverandører på en felles plattform, slik at brukeren har et system og forholde seg til. For å kunne gjennomføre dette, er det viktig med klare tekniske spesifikasjoner for alt som skal tilkobles toppsystemet, slik at integrasjon av nye systemer i toppsystemet kan gjennomføres på en god og tilfredsstillende måte. Et resultat av en dårlig integrasjon kan for eksempel være at tidstyringen til et ventilasjonsaggregat ikke er tilgjengelig på toppsystemet. Dermed må driftspersonell dra ut til ventilasjonsaggregatet for å justere driftstidene.

Toppsystemet er et kraftig verktøy som bør benyttes daglig for oppfølging, analyse, planlegging, effektivisering og kvalitetssikre driften av tekniske anlegg. Tekniske anlegg som integreres i systemet visualiseres med skjermbilder som gjengir anleggets oppbygging, og sorteres i forskjellige menyer, slik at brukeren enkelt kan finne frem til det aktuelle systemet. Dagens toppsystem er gjerne «WEB-basert». Kort sagt, vil det si at systemet er tilgjengelig (gjern via internett) ved å benytte en nettleser på en helt vanlig bærbar-/kontor-PC. Ofte er også SD-anlegg kompatibelt med andre plattformer som mobiltelefon og nettbrett. Driftspersonell vil dermed kunne fjernbetjene tekniske anlegg.

Justeringsmuligheter og hva som er tilgjengelig for fjernbetjening i toppsystemet, vil kunne variere i forhold til hvordan et system er integrert. I stor grad vil man kunne si at brukeren har følgende muligheter på tilkoblede systemer:

- Avlese driftstatus for diverse komponenter og systemer
- Endre setpunkter, grenseverdier og andre driftsparametre
- Behandle tidsstyring, kalenderfunksjoner og manuelt overstyre med start/stopp
- Tilgang til historisk data og logging/trending av diverse verdier
- Alarmhåndtering

Som nevnt, er det viktig at tekniske krav og spesifikasjoner gis og følges opp, slik at punktene over er tilgjengelig for brukeren. 4

Infoskjermer

Ein del av prosjektet er opplæring inn mot skuleverket med 2 dagar i året der NEE står for faglig innhald. For å auke fokuset på energisparing vil vi legge opp til 8 skjermer på sentrale bygg i kommunen der ein vil få informasjon om forbruk og korleis vi klarar å spare energi. Kommunen kan også nytte systemet til annen informasjon. Dette har tidligare vist seg å vore stimulerande for foruset til enøk hjå elevar, tilsete og besøkande.

OVERSIKT TILTAK I EIGENREGI

Folkestadtun

- Installere boligventilasjonsanlegg i leilighetene
- Skifte ut boddørene til gangarealene
- Skifte ut dørerne (ikke til gangareal 1. etg)
- Skifte gamle vinduer i leiligheter/fellesareal/barnehage
- Skifte gamle terrassedører i leiligheter/fellesareal

Nilletun

- Utskifting av vinduer inkl. ny kledning og asbestsanering

Voldahallen

- Utskifting av lysarmatur i kjeller
- Etterisolering loft over garderobedel
- Utskifting av ytterdør
- Bytte av belysning i idrettshall
- Utskifting av ytterdører i idrettshall (røningsdører)
- Utskifting av vinduer i korridor ved garderober

Samfunnshuset

- Skifte ut gamle vinduer

Rådhuset

- Utskifting av vinduer

ENØKANALYSE

FOR

VOLDA KOMMUNE

MORK SKULE

Byggherre	Volda Kommune	Utarbeidet av	Marte Paus Vadem
Prosjekt	780 900 Mork gamle og nye skule	Kontrollert	Erik W. Johannesen David Raudberget
Dato	1.10.2015	Versjon	1
Dato revidering	10.12.2015 / 4.2.2016	Versjon	2/3

INNHOLDSFORTEGNELSE

1	SAMMENDRAG	3
2	PROSJEKTDATA OG FORUTSETNINGER	4
2.1	PROSJEKTORGANISASJON	4
2.2	ØKONOMISKE FORUTSETNINGER FOR ANALYSEN	4
2.3	ENERGIFORUTSETNINGER	4
3	BYGGET	5
3.1	FORELIGGENDE ANALYSER OG RAPPORTER OM BYGGET	5
3.2	GENERELT OM BYGGET	5
3.3	BYGNINGSMESSIGE FORHOLD	5
3.4	ENERGIFORSYNING OG VARME	5
3.5	VENTILASJON/VVS	5
3.6	BELYSNING	6
3.7	DIVERSE	7
3.8	INNEKLIMA	7
4	ENERGI- OG EFFEKTBEHOV	8
4.1	ENERGI- OG EFFEKTBEHOV FØR ENØK	8
4.2	ENERGIBUDSJETT FØR OG ETTER GJENNOMFØRING AV LØNNSOMME TILTAK	8
4.3	ENERGIBUDSJETT FØR OG ETTER GJENNOMFØRING AV ALLE TILTAK	9
5	TILTAKSSAMMENSTILLING OG ØKONOMI	10
5.1	SAMMENSTILLING AV ALLE BEREGNEDE TILTAK	10
6	TILTAKSOVERSIKT	11
1	ENERGIOPPFØLGINGSYSTEM (EOS)	11
2	INVOLVERING AV ELEVER OG ANSATTE	12
3	OPTIMALISERING OG SONESTYRING AV 360.01	13
4	OPPKOBLING TIL NYTT TOPPSYSTEM OG ENDRING AV TARIFF	15
5	OPTIMALISERING AV VARMEANLEGGET	16
6	BYTTE UT TAPPEVANNSBEREDER	17
7	SETTE OPP VEGG FOR Å HINDRE VARMELEKKASJE MELLOM 2. OG 3. ETASJE	18
8	UTSKIFTING AV NØDUTGANGSDØR + VINDU I GYMSALEN	19
9	UTSKIFTING AV VINDUER I MORK GAMLE SKULE	20
10	OPPGRADERING TIL NYTT 360.01	21
11	BYTTE TIL LED	23
12	OPTIMALISERING AV 360.02	24
13	INNSETTING AV LUFT/LUFT-VARMEPUMPE I GYMSAL	25
14	OPPGRADERE TIL NYTT 360.02	26

1 SAMMENDRAG

Mork skule består av 2 bygg: Mork gamle skule er fra ca. 1955 og Mork nye skule er fra 1994. Skolen fungerer som én skole, og har 74 elever fra 1. – 7. klasse.

Skolen er på til sammen ca. 1 435 m² og gymsalen fungerer som både grendesal og gymsal. Den gamle skolen er på ca. 384 m² oppvarmet areal (3.etasje er innredet men ikke oppvarmet i dag, og er derfor ikke regnet med). Den nye skolen er på 1051 m².

Temperaturkorrigert energiforbruk før tiltak er 203 104 kWh og maks effektbehov er 86 kW. Energiforbruk før enøk er 142 kWh/m².

Ved gjennomføring av de lønnsomme tiltak er det beregnet:

- en besparelse på 53 732 kWh/år
- ca 26 % energireduksjon
- energiforbruk etter gjennomførte tiltak er 149 372 kWh eller 104 kWh/m²

2 PROSJEKTDATA OG FORUTSETNINGER

2.1 Prosjektorganisasjon

Byggherre	Volda Kommune,
Kontaktperson	Tor Vegard Søvik, Tlf 95 91 76, tor.sovik@volda.kommune.no
Prosjekt	Mork nye og gamle skule, Morkavegen 66
Kontaktperson på bygget	Ole Ragnar Riise, Tlf 454 58 019, ole.ragnar.riise@volda.kommune.no
Energientreprenør	Norsk Enøk og Energi AS, Øvre Eikervei 14, 3048 Drammen
Postadresse	Postboks 4101, Gulsbogen, 3005 Drammen
Telefon/web	48 30 16 00 / www.nee.no
Prosjektdeltagere	Norsk Enøk og Energi AS
Prosjektleder	David Raudberget, , dr@nee.no
Kontaktperson denne analyse	Marte Paus Vadem, 99 32 17 01, mpv@nee.no
Analyse kontrollert av	Erik W. Johansen, 452 40 108 ewj@nee.no

2.2 Økonomiske forutsetninger for analysen

Forutsetninger		
Energipriser:		
Elektrisitet	54,5	øre/kWh
Effektpris	300	kr/kW pr. år
Kalkulasjonsrente	3,0	%
Avskrivningstid for tiltak i beregninger: 2-Bygning	30	år
Avskrivningstid for tiltak i beregninger: 3-VVS	20	år
Avskrivningstid for tiltak i beregninger: 4-Elkraft	15	år
Avskrivningstid for tiltak i beregninger: 2-Tele og automatisering	10	år
Alle priser er eksklusive avgifter		
Alle beregninger er gjort uten investeringsstøtte fra Enova		

2.3 Energiforutsetninger

Forutsetningene er hentet ut fra grunnlagsdata	
Byggeår	1994
Oppvarmet areal	1 435 m ²
Temperaturavhengig andel	60 %
Graddagstall (1981-2010) for Volda	3744
Grunnlagsdata gjennomsnittlige årsforbruk 2010-2012, temp.korr	203 104 kWh
Grunnlagsdata spesifikt årsforbruk	142 kWh/m ²
Maks effektbehov	86 kW
Romtemperatur	21 °C
Byggets brukstid (timer/uke)	48
Lørd-sønd samt helligdager	Stengt
Ferier	Stengt i skoleferier
Spesielle forhold	Gymsal brukes på kvelder

3 BYGGET

3.1 Foreliggende analyser og rapporter om bygget

Det er ikke kjent at det foreligger noen tidligere enøkrapporter for bygget. Tegningsunderlaget og FDV-dokumentasjonen er veldig mangelfullt.

3.2 Generelt om bygget

Mork skule består av 2 bygg, Gamle Mork skule fra 1954 og nye Mork skule fra 1994. Det er i dag 74 elever fra 1. – 7. klasse.

Mork gamle skule: Bygget er i 3 etasjer i tillegg til loft. Loft og 3.etasje er ikke med i grunnlagsdata, i og med at det ikke er oppvarmet areal. Bygget har klasserom og personalrom.

Mork nye skule: Bygget har en hovedetasje og en kjeller med teknisk rom, som går under deler av bygget. Hovedetasjen består av klasserom, skolekjøkken og gymsal/grendesal. Gymsalen benyttes noen kvelder i uka til trening, og det arrangeres også selskaper der.

3.3 Bygningsmessige forhold

Mork gamle skule: Bygget er fra 1954 og er i dårlig stand, med gamle vinduer og dårlig isolerte vegger og loft. Det er kaldt på vinteren og varmt på sommeren. Vinduene i klasserommene er koblete vinduer fra byggeår og noen av dem kun med ett glass.

Mork nye skule: Bygget er fra 1997 og er i god bygningsmessig stand, bortsett fra 2 slitte nødutgangsdører i gymsalen.

3.4 Energiforsyning og varme

Byggene er elektrisk oppvarmet med gulvvarme og panelovner. I gymsalen er det varmestrips i taket. I Mork gamle skule er det satt inn en luft/luft-varmepumpe i garderobeområdet i underetasjen.

I Mork gamle skule er det nattsinking av gulvvarmen fra kl 13.00-06.00, og i den nye skolen fra 13.00-06.30. Det er installert gulvfølere.

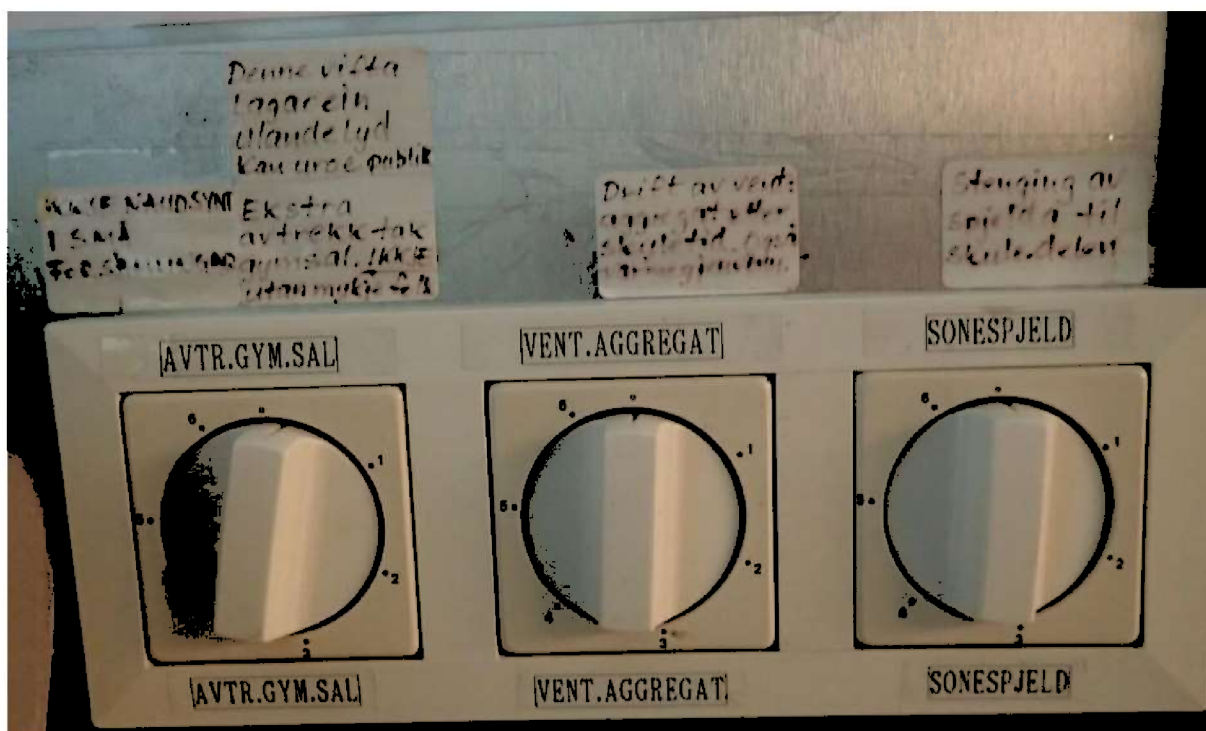
I Mork gamle skule er det sentral nattsinking på panelovnene fra kl 16.00-06.00, og i nye skolen er nattsinking fra 13.00-06.00.

3.5 Ventilasjon/VVS

Ventilasjon Mork nye skule

360.01: Aggregat plassert i underetasjen i Mork nye skule. Fra 1993 er oppgitt å være på 9 400 m³/h, men på grunn av størrelsen på motorviftene kan ikke luftmengden ligge på mer enn 7 500 m³/h. Aggregatet har roterende varmegjenvinner og remdrevne vifter. Aggregatet dekker hele den nye skolen. Ved utetemperatur på 5°C reduseres viftehastigheten til det halve. Driftstiden er fra 8-16 mandag til fredag. Virkningsgraden på varmegjenvinner er antatt å ligge på 70 %.

Det er installert spjeld på kanalstrekket som dekker de to klasserommene lengst unna gymsalen. Dette er for å oppnå mest mulig luft i gymsal ved arrangementer med mye folk. Det er i tillegg installert en avtrekksvifte til gymsal på taket. Denne benyttes lite, i følge vaktmester.

På skolekjøkkenet er det i tillegg til grunnventilasjon også avtrekksvifte som styres manuelt fra kjøkkenet. Denne benyttes ved matlaging.

Avtrekksviften i tilfluktsrommet er ikke i bruk.

Ventilasjon Mork gamle skule

360.02: Aggregat plassert i 1. etasje i Mork gamle skule. Aggregatet er fra 1993, og haren oppgitt luftmengde på 4 100 m³/h, roterende varmegjenvinner og remdrevne vifter. Aggregatet dekker 1. og 2. etasjen på den gamle skolen. Ved utetemperatur på 5°C reduseres viftehastigheten til det halve. Driftstiden er fra 8-16 mandag til fredag. Virkningsgraden på varmegjenvinner er antatt å ligge på 70 %.

Det er ingen service-avtale for ventilasjonsaggregatene, og på befaring sto varmegjenvinneren på 360.02.

Tappevann

Mork gamle skule: 300 liters varmtvannsbereder er gammel og defekt og bør skiftes ut.

Mork nye skule: 2 stk 380 liters varmtvannsberedere i god stand.

Kjøling

Det er ikke kjøling i byggene.

3.6 Belysning

Belysning inne

Gymsalen har T5-armaturer, ellers er det mest T8. Det er også en del kompaktlysrør i vestibyle og inngangspartier.

Belysning ute

Fasadebelysningen på Mork nye skule styres med LUX-styring. Utenfor den gamle skolen er det lys med tidsstyring.

3.7 Diverse

Gymsalen/grendesalen benyttes på ettermiddager og kvelder.

3.8 Inneklima

Det er klage på for lite luft i klasserom i ny del. I gammel del er det for kaldt på morgenen, og det den varme lufta forsvinner opp i 3.etasje. I nye skolen er luftmengden på ca. $7 \text{ m}^3/\text{h}/\text{m}^2$, noe som er for lite ihht dagens standard. I gammel skole er luftmengden på ca. $11 \text{ m}^3/\text{h}/\text{m}^2$. Dette er bra i hht dagens krav.

4 ENERGI- OG EFFEKTBEHOV

4.1 Energi- og effektbehov før enøk

KONTRAKTFESTET ENERGIBEHOV FØR ENØK		
Energibehov	203 104 kWh	142 kWh/m ² år
Effektbehov	86 kW	60 W/m ² år

4.2 Energibudsjett før og etter gjennomføring av lønnsomme tiltak

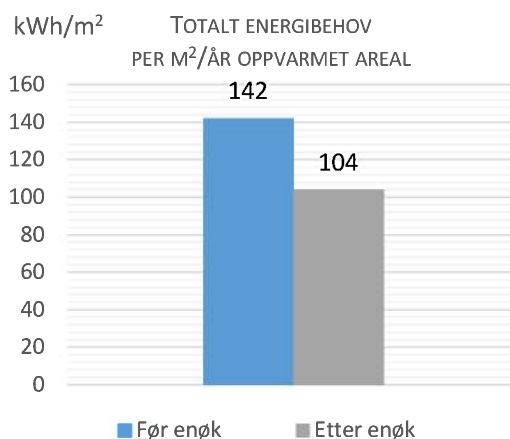
Nedenfor er vist temperaturkorrigert energibehov før og etter gjennomføring av de lønnsomme tiltakene. I oppsettet nedenfor fremgår forbruk på budsjettposter i henhold til NS 3031.

ENERGIBUDSJETT FØR OG ETTER LØNNSOMME TILTAK				
	Før Enøk		Etter Enøk	
	kWh/år	kWh/m ² /år	kWh/år	kWh/m ² /år
Oppvarming	98 348	69	77 382	54
Ventilasjon	16 662	12	5 259	4
Varmtvann	18 655	13	16 624	12
Vifter/pumper	22 611	16	7 341	5
Belysning	40 180	28	38 149	27
Diverse	6 647	5	4 616	3
Kjøling	0	0	0	0
SUM	203 104	142	149 372	104

Ved gjennomføring av de lønnsomme tiltak er det beregnet:

- en besparelse på 53 732 kWh/år
- energiforbruk etter gjennomførte tiltak er 149 372 kWh.

Temperaturavhengig andel etter gjennomføring av tiltak blir 55 %.

4.3 Energibudsjett før og etter gjennomføring av alle tiltak

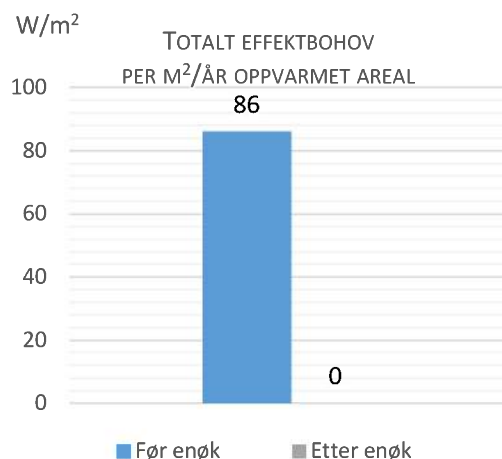
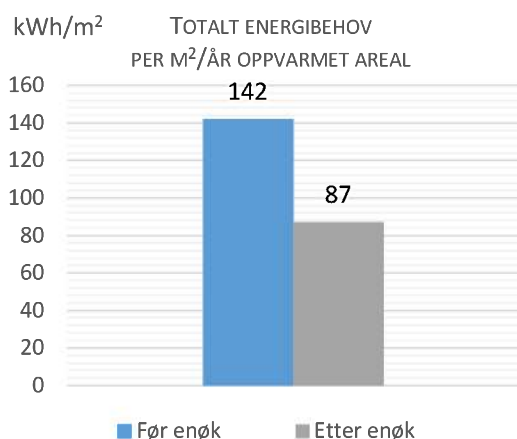
Nedenfor er vist temperaturkorrigert energibehov før og etter gjennomføring av alle tiltakene. I oppsettet nedenfor fremgår forbruk på budsjettposter i henhold til NS 3031.

ENERGIBUDSJETT FØR OG ETTER ALLE TILTAK				
	Før Enøk		Etter Enøk	
	kWh/år	kWh/m ² /år	kWh/år	kWh/m ² /år
Oppvarming	98 348	69	66 487	46
Ventilasjon	16 662	12	1 192	1
Varmtvann	18 655	13	15 256	11
Vifter/pumper	22 611	16	6 038	4
Belysning	40 180	28	31 705	22
Diverse	6 647	5	3 515	2
Kjøling	0	0	0	0
SUM	203 104	142	124 193	87

Ved gjennomføring av alle tiltak er det beregnet:

- en besparelse på 78 911 kWh/år
- ca 39 % energireduksjon
- energiforbruk etter gjennomførte tiltak er 124 193 kWh.
- effektbesparelse 87 kW

Temperaturavhengig andel etter gjennomføring av tiltak blir 54 %.

5 TILTAKSSAMMENSTILLING OG ØKONOMI

5.1 Sammenstilling av alle beregnede tiltak

VURDERTE TILTAK								
Tiltaks nr	Mork skule	Besparelse			Investering	Levetid	Nåverdi	Inntjenings-tid
		[kWh/år]	[kW/år]	[kr/år]	[kr]	[år]	[kr]	[år]
1	EOS	8 124	-	4 428	9 570	15	43 287	2
2	Involvering av elever og ansatte	4 062	-	2 214	9 000	15	17 429	4
3	Oppgradering og sonestyring av 360.01	18 788	-	10 239	134 326	20	18 009	17
5	Optimalisering av varmeanlegget	7 868	-	4 288	41 712	15	9 477	12
12	Optimalisering av 360.02	3 823	-	2 084	21 014	20	9 984	12
13	Innsetting av luft/luft- varmepumper	11 067	-	6 032	71 959	15	45	15
	Sum lønnsomme tiltak	53 732	-	29 284	287 581		98 230	12
4	Oppkobling til nytt toppsystem og endring av tariff	10 155	86	12 567	230 487	15	-80 463	20
6	Bytte ut tappevannsbereder	267	-	146	25 251	20	-23 086	-
7	Sette opp vegg for å hindre varmelekkasje mellom 2. og 3. etasje	1 344	-	732	43 523	30	-29 166	
8	Utskifting av nødutgangsdør i gymsalen + vindu i gymsalen	849	-	463	84 000	30	-74 931	-
9	Utskifting av vinduer i Mork gamle skule	6 375	-	3 474	288 828	30	-220 729	-
10	Oppgradering til nytt 360.01	-3 823	-	-2 084	383 771	20	-414 769	-
11	Bytte til LED	5 342	-	2 911	342 329	15	-307 573	-
14	Oppgradere til nytt 360.02	4 669	-	2 545	306 538	20	-268 681	-
	Sum alle tiltak	78 911	86	53 173	1 992 308		-1 321 164	

6 TILTAKSOVERSIKT

1 Energioppfølgingsystem (EOS)

Energioppfølgingsystem (EOS)							
Bakgrunn for tiltaket: Energioppfølging er et regnskapssystem for energiforbruk, supplert med rutiner for oppfølging ved avvik fra det planlagte energibudsjett. For å få innvilget investeringsstøtte fra Enova, til gjennomføring av de aktuelle oppgraderingstiltakene i dette bygget, er EOS et obligatorisk tiltak.							
Beskrivelse av tiltaket: Hensikten med EOS er å sikre brukeren oversikt og kontroll over sitt energiforbruk, og hvordan dette utvikler seg over tid. Gjennom dette vil han sikre at energien som kjøpes, brukes mest mulig effektivt. Dette betyr at EOS skal avdekke feil i drift av anlegg, være grunnlag for ENØK - investeringer, dokumentere ENØK- gevinsten, og sikre denne over lang tid.							
Tilleggsutbytte: Bedre oversikt over energibruk og energikostnader.							
Arbeidsomfang: Etablering av et energioppfølgingsystem for bygget, inkl.: - Automatisk innhenting av målerdata fra el-måler - Automatisk innhenting av klimadata - Softwarekjøp - Automatisk rapportgenerering med evt. varsel - Etablering av ET-kurve, arbeidsmappe for driftsansvarlig - Opplæring av driftspersonalet, igangsetting av energioppfølging							
Besparelse: Ca. 4 % av brutto energiforbruk før ENØK Energiforbruk før enøk 203 104 kWh/år x 0,04 = 9 124 kWh/år.							
Investering: Arbeid 3 828 kr Materiell 5 742 kr Investering totalt 9 570 kr							
TILTAKETS NØKKELTALL							
Besparelse			Areal	Investering	Levetid	Nåverdi	Inntjenings- tid
[kWh/år]	[kW/år]	[kr/år]	[m ²]	[kr]	[år]	[kr]	[år]
8 124	-	4 428	1 435	9 570	15	43 286	2

2 Involvering av elever og ansatte

Involvering av elever og ansatte							
Bakgrunn for tiltaket: Det å involvere og motivere brukerne på byggene er viktig for å få til et vellykket energispareprosjekt. Informasjon og opplæring vil bidra til at brukerne selv har fokus på energisparing.							
Beskrivelse av tiltaket: Når det gjelder motivering og opplæring av ansatte og elever, så går dette på enkle, konkrete brukertiltak i hverdagen. Det er tenkt at NEE har en undervisningsøkt med fokus på energibruk i bygg tilpasset elevenes alderstrinn. Informasjonen fokuserer på betydningen/påvirkningen den enkelte ansatte og elevene har på byggets inneklima og energiforbruk. Grunnleggende opplæring i byggets energisystemer og hvordan innjusteringer, driftstider osv kan innjusteres for optimal drift og godt inneklima. Også tips i forhold til redusert energibruk og motivering for å følge opp dette. NEE er åpne for å gjøre tilpasninger dersom kommunen har egne ønsker eller innspill.							
Tilleggsutbytte: Motiverte ansatte og elever							
Arbeidsomfang: - Opplegg og undervisning iht. NEE sine beskrivelser							
Besparelse: 2 % av brutto energiforbruk før ENØK Brutto energiforbruk før enøk, 203 104 kWh/år x 0,02 = 4 062 kWh/år							
Investering: Arbeid 6 000 kr Materiell 3 000 kr Investering totalt 9 000 kr							
TILTAKETS NØKKELTALL							
Besparelse			Areal	Investering	Levetid	Nåverdi	Inntjenings-tid
[kWh/år]	[kW/år]	[kr/år]	[m ²]	[kr]	[år]	[kr]	[år]
4 062	0	2 214	1435	9 000	15	17 428	4

3 Oppgradering og sonestyring av 360.01

Optimalisering og sonestyring av 360.01

Bakgrunn for tiltaket:

Aggregat 360.01 har to hastigheter: full og halv luftmengde. Ved temperaturer kaldere enn 5 °C går aggregatet med redusert fart. Det er tatt utgangspunkt i at aggregatet går for full drift i sommermånedene og redusert drift resten av året. Gymsalen og garderobene har i dag en innblåst luftmengde tilsvarende ca. 50 % av total luftmengde. Oppgitt luftmengde er 9 400 m³/h, men viftenes størrelse tilsier at luftmengden maksimalt kan være 7 500 m³/h.

Beskrivelse av tiltaket:

Tiltaket går ut på å sette inn spjeld på tilluft og avtrekkskanalene til gymsalen og garderobene, på kanalen i aggregatrommet. Det skal settes inn en CO₂/temperatur-giver i gymsalen og fuktfølere i begge garderobene, og disse gjør at spjeldene åpnes og lukkes etter behov. Når det ikke er behov, og spjeldene er lukket vil aggregatet regulere ned til halv luftmengde. Er det behov for luft i gymsalen utenom driftstid, lukkes spjeldene til klasseromsonen og spjeldene på kanalene til gymsalen og garderobene åpnes.

I tiltaket inngår også utskifting av de remdrevne viftene til direktdrevne kammervifter, og tilhørende frekvensomformere. Disse viftene vil ha samme kapasitet som de som er installert i dag.

Levetiden på tiltaket er satt til 20 år, men dette gjelder de nye komponentene. Eksisterende aggregat er over 20 år i dag, og har derfor kortere tid igjen. For å få aggregatet opp på et toppsystem, kreves ny automatikk, og denne kostnaden ligger i tiltak 4 Tilkobling til nytt toppsystem.

Arbeidsomfang:

- Ventilasjonsarbeider
- Utarbeidelse av el-skjemaer, idriftsettelse og funksjonstest
- Opplæring av driftspersonell
- Automasjonstekniskearbeider
- Elektrikerarbeider
- Konsulentarbeider

Besparelse:

Grunnlag for beregning av besparelse:

Luftmengde: ca. 7 500 m³/h.

Årsvirkningsgrad varmeveksler: 70 %.

Tilluftsvifte: 11 ampere - 3 phase (målt verdi).

Avtrekksvifte: 10 ampere - 3 phase (målt verdi).

Tilluftsvifte etter enøk: 1,2 kW

Driftstid før enøk: 08:00 – 16:00 mandag – fredag, 242 dager per år

Driftstid etter enøk: 08:00 – 16:00 mandag – fredag, 192 dager/år

Brutto energibehov				Brutto energibehov			
	Energiforbruk kwh	Energi vifter kwh	Sum pr.mnd kwh		Energiforbruk kwh	Energi vifter kwh	Sum pr.mnd kwh
JAN	1 639	748	2 387	JAN	967	307	1 274
FEB	1 482	650	2 133	FEB	757	230	988
MARS	1 494	748	2 241	MARS	1 003	353	1 356
APRIL	1 162	1 479	2 642	APRIL	426	230	657
MAI	621	1 412	2 033	MAI	242	384	626
JUNI	287	1 479	1 767	JUNI	36	384	420
JULI	0	0	0	JULI	0	0	0
AUG	117	1 547	1 664	AUG	0	384	384
SEPT	489	1 479	1 969	SEPT	177	338	514
OKT	1 332	1 412	2 744	OKT	532	230	763
NOV	1 272	715	1 987	NOV	701	380	1 081
DES	1 536	748	2 284	DES	562	259	821
Sum år	11 432	12 417	23 850	Sum år	5 404	3 481	8 885

Investering:

Arbeid 53 730 kr

Materiell 80 595 kr

Investering totalt 134 326 kr

Eksisterende kanalnett er av eldre årgang og er ikke blitt renset siden installasjon. Ved inspeksjon er det konstatert at kanalnettet er grodd. For å bedre byggets innemiljø anbefales rensing av kanalnettet. Rensing av avtrekkskanal vil ikke ha en miljøgevinst, men vil ha en effektbetjening på anlegget. Kanalnettet måles med støvtape og benyttes som dokumentasjon på eksisterende forurensing. Etter kanalrensing foretas ny måling for dokumentasjon på at oppnådd renhet er ivarettatt. Etter rens skal anlegget ha over 90% støvrenhet. Vi kan utføre rensing av kanalnett for kr 18,-/m³h, for dette anlegget utgjør dette 171.000 kr.

TILTAKETS NØKKELTALL

Besparelse			Areal	Investering	Levetid	Nåverdi	Inntjeningsstid
[kWh/år]	[kW/år]	[kr./år]	[m ²]	[kr.]	[år]	[kr.]	[år]
18 788	-	10 239	1051	134 326	20	18 011	17

4 Oppkobling til nytt toppsystem og endring av tariff

Tilkobling til nytt toppsystem og endring av tariff							
Beskrivelse av tiltaket: Tilkobling til et sentralt driftskontrollanlegg/toppsystem gir byggherre god kontroll over de tekniske installasjonene i bygningen. Fjernkontroll og overvåkning av de tekniske anleggene, i bygningen, kan foretas fra et sentralt sted, eller lokalt, av vaktmester/driftsansvarlig. Systemet betjenes via web- server og Internet Explorer med "vanlige" PC'er. Nye PC'er er ikke medtatt i dette tiltaket da eksisterende kontor- PC'er kan benyttes for lokal betjening av systemet I dette tiltaket er det medtatt integrasjon av følgende systemer: - 360.01 Ventilasjonsaggregat – Nye skolen - 360.02 Ventilasjonsaggregat – Gamle skolen - 450 El-varme (Systemer berørt av tiltaket: «Optimalisering av varmeanlegget») System 360.01 og 360.02 har eldre automatikk som ikke er kompatibel med det nye toppsystemet. Ny automatikk integreres via BACnet/IP. Ny automatikk har flere justeringsmuligheter og gir større informasjonsmengde enn eksisterende automatikk. System 450 Elvarme tilkobles SD-anlegg og gir brukere mulighet til å styre og overvåke kalenderfunksjoner og tidsstyringer for elvarmen i tiltak «Optimalisering av varmeanlegget». Tilkobling til nytt toppsystem gir bedre kontroll og optimaliseringsmuligheter for de tilkoblede systemene. Dette gir en besparelse i energi- og effektforbruket til bygget. Bygget har i dag effekttariff og med maks effekt forbruk på 86kW. I dette tiltaket er det medtatt ombygging av inntakssikringer i hovedtavlen fra 400A (159,3kW) til 200A (79,7kW).							
Forutsetninger: - Tiltaket forutsetter at tiltaket for grunnpakken til toppsystemet blir valgt og gjennomført. - Tiltaket forutsetter at tiltak 5 «Optimalisering av varmeanlegget»)blir valgt og gjennomført - Hvis kommunene velger å skifte ut ventilasjonsaggregat 360.01, faller kostnaden med ny automatikk ut							
Arbeidsomfang: - Leveranse og montasje av nye digital undersentraler - Leveranse og montasje av 4 stk. romtemperaturgivere - Ombygging av 2 stk. apparatskap inkl. leveranse og montasje av 8 stk. temperaturgivere for kanalmontasje - Ombygging av inntakssikringer - Lisenskostnader for å dekke integrasjon av de aktuelle systemene - Idriftsettelse av funksjoner på ny SD-server - Nødvendig konfigurering/programmering samt utarbeidelse av skjermbilder - Utarbeidelse av el-skjemaer, idriftsettelse og funksjonstest - Opplæring av driftspersonell - Automasjonstekniskearbeider - Elektrikerarbeider - Konsulentarbeider							
Besparelse: Ca. 5 % av energiforbruket til de berørte systemene før enøk, 203 104 kWh + effektbesparelse på 86 kW.							
Energiforbruk etter enøk		179 227	kWh				
Besparelse effekt		86	kW				
Besparelse kr effektbesparelse (300 kr/kW)		25 800	kr				
Besparelse energi		10 155	kWh				
Besparelse kr energi (0,545 kr/kWh)		5 585	kr				
Økning kWh-pris på energiforbruk etter enøk (0,65-0,545) kr/kWh x energiforbruk etter enøk)		18 819	kr				
Besparelse bytte tariff		12 567	kr				
Ved bytte fra tariff av energitariff fra vil prisen per kWh øke fra 54,5 øre til 65 øre, men kommunen behøver ikke å betale for effektbruken. På grunn av dette vil ikke de resterende tiltakene få godtgjort effektbesparelse. Besparelsen i kroner er korrigert med en økning på 0,105 kr/kWh på energiforbruket etter lønnsomme tiltak, i og med at prisen på energi blir høyere ved endring av tariff.							
Investering:							
Arbeid		172 865 kr					
Materiell		57 622 kr					
Investering totalt		230 487 kr					
TILTAKETS NØKKELTALL							
Besparelse			Areal	Investering	Levetid	Nåverdi	Inntjeningstid
[kWh/år]	[kW/år]	[kr./år]	[m ²]	[kr.]	[år]	[kr.]	[år]
10 155	86	12 567	1 435	230 487	15	-80 463	20

5 Optimalisering av varmeanlegget

Optimalisering av varmeanlegget							
Bakgrunn for tiltaket: Optimalisere styringen av panelovner og gulvvarme. Det er i dag nattsinking på både panelovner og gulvvarmen i begge bygg. Det er klage på at det er kaldt om morgenen i gammel skole, noe som skyldes at panelovnene ikke settes på før klokka 6.00. Gulvvarmen har gulvfølere, og står på mellom 22 og 25 °C.							
Beskrivelse av tiltaket: Tiltaket går ut på å bytte ut de 3 urene med styringssystemer med kalenderfunksjonen. Temperaturene stilles inn slik at oppvarmingssystemet fungerer mer energiøkonomisk. Det byttes ut 5 defekte gulvfølere.							
Arbeidsomfang: - Levering av styringssystemer - Kontroll og igangkjøring - Elektrikerarbeider - Konsulentarbeid							
Besparelse: Energiforbruk oppvarming 98 348 kWh Besparelse 8 % Besparelse kWh 7 868 kWh Besparelse kW 0 kW							
Investering: Arbeid 16 685 kr Materiell 25 027 kr Investering totalt 41 712 kr							
TILTAKETS NØKKELTALL							
Besparelse			Areal	Investering	Levetid	Nåverdi	Inntjenings-tid
[kWh/år]	[kW/år]	[kr./år]	[m ²]	[kr.]	[år]	[kr.]	[år]
7 868	-	4 288	1 435	41 712	15	9 479	12

6 Bytte ut tappevannsbereder

Bytte ut tappevannsbereder													
Bakgrunn for tiltaket: VVB som står i Mork gamle skule er gammel og ødelagt. Eksisterende bereder er på 300 liter og 3 kW, noe som er for mye i forhold til dagens bruk.													
Beskrivelse av tiltaket: Tiltaket går ut på å erstattes denne med en ny, som er mindre har bedre isoleringsevne. Det er kun behov for tappevann til håndvask i bygget, og den nye berederen trenger derfor å være på 200 liter og 2 kW.													
Arbeidsomfang: – Levering/montering/demontering varmtvannsbereder – Rørleggerarbeider – Elektrikerarbeider – Konsulentarbeider													
Besparelse: <table><tr><td>Tap med gammel bereder (0,1kW*8760 timer)</td><td>438 kWh</td></tr><tr><td>Tap med ny bereder per år (0,02 kW*8760)</td><td>171 kWh</td></tr><tr><td>Besparelse</td><td>267 kWh</td></tr></table>								Tap med gammel bereder (0,1kW*8760 timer)	438 kWh	Tap med ny bereder per år (0,02 kW*8760)	171 kWh	Besparelse	267 kWh
Tap med gammel bereder (0,1kW*8760 timer)	438 kWh												
Tap med ny bereder per år (0,02 kW*8760)	171 kWh												
Besparelse	267 kWh												
Investering: <table><tr><td>Arbeid</td><td>10 100 kr</td></tr><tr><td>Materiell</td><td>15 151 kr</td></tr><tr><td>Investering totalt</td><td>25 251 kr</td></tr></table>								Arbeid	10 100 kr	Materiell	15 151 kr	Investering totalt	25 251 kr
Arbeid	10 100 kr												
Materiell	15 151 kr												
Investering totalt	25 251 kr												
TILTAKETS NØKKELTALL													
Besparelse			Areal	Investering	Levetid	Nåverdi	Inntjenings- tid						
[kWh/år]	[kW/år]	[kr./år]	[m²]	[kr.]	[år]	[kr.]	[år]						
267	-	146	384	25 251	20	-23 086	-						

9 Utskifting av vinduer i Mork gamle skule

Utskifting av vinduer i Mork gamle skule

Bakgrunn for tiltaket:

Mork gamle skule har vinduer fra 1954 på den ene fasaden i 2. etasje. Disse har en dårlig u-verdi og gjør at det er kaldt i klasserommene på vinteren og varmt på sommeren. Noen av vinduene er koblede og noen er kun med ett lag glass.

Beskrivelse av tiltaket:

Tiltaket går ut på å erstatte de eldste vinduene med nye energieffektive vinduer med en U-verdi på 0,8. Dette vil gi et lavere energiforbruk men også et bedre inneklima. Det vil bli satt inn ett åpningsbart vindu i hvert av vindusfeltene, til sammen 5. De resterende vinduene blir fastkarm.

Tilleggsutbytte:

Forbedring av inneklima ved at kaldstråling og kaldras fra vinduet blir redusert.

Arbeidsomfang:

- 5 nye vindusfelter
- Bygningsmessige arbeider
- Konsulentarbeider

Besparelse:

Vindusareal:	32	m ²
U-verdi før ENØK:	3,0	W/m ² K
U-verdi etter ENØK:	0,8	W/m ² K
Graddagstall:	3 744	

Areal x U-verdiendring	Besparelse
32 m ² x 2,2 W/m ² K x 24 x 3,744 =	6 375 kWh/år

Investering:

Arbeid	115 531 kr
Materiell	173 297 kr
Investering totalt	288 828 kr

TILTAKETS NØKKELTALL

Besparelse			Areal	Investering	Levetid	Nåverdi	Inntjenings-tid
[kWh/år]	[kW/år]	[kr/år]	[m ²]	[kr]	[år]	[kr]	[år]
6 375	0	3 475	32	288 828	30	-220 729	

10 Oppgradering til nytt 360.01

Oppgradering til nytt 360.01
Bakgrunn for tiltaket: 360.01 er fra 1993 og har remdrevne vifter uten frekvensstyring og gammel automatikk. 360.01 har i dag roterende varmegjenvinner, og gjenvinningsgraden antas å ligge på ca. 70 %. Tiltaket krever en tilleggsinvestering og gir en tilleggsbesparelse til tiltak 3 «Optimalisering og sonestyring av 360.01».
Beskrivelse av tiltaket: Tiltaket består av å bytte ut 360.01 til et nytt aggregat med en luftmengde på 9400 m³/h. Aggregatet har integrert automatikk, og vil ha en temperaturvirkningsgrad på over 80 % ved dimensjonerende utetemperatur. Det nye ventilasjonsaggregatet har kammervifter og effektiv, roterende varmegjenvinner. Det vil installeres VAV-spjeld på gymsal/garderobe-kanalene, som reguleres gradvis ut fra friskluftsbehovet i rommene. Eksisterende kanalnett beholdes som det er.
Tilleggsutbytte: - I og med at aggregatet utstyres med integrert automatikk kan det kobles opp mot et eventuelt SD-anlegg. - Det nye aggregatet vil ha en tilhørende serviceavtale, noe som vil gi sikrere drift av aggregatet.
Arbeidsomfang: - Levering av nytt komplett aggregat med integrert automatikk. - Ventilasjonsarbeider - Bygningsmessige arbeider - Kanalarbeider - Elektriker arbeider - Konsulentarbeider
Besparelse: Grunnlag for beregning av besparelse: Luftmengde før enøk: ca. 7 500 m³/h. Årsvirkningsgrad varmeveksler: 70 %. Tilluftsvifte før enøk: 11 ampere - 3 phase (målt verdi). Avtrekksvifte før enøk: 10 ampere - 3 phase (målt verdi). Luftmengde etter enøk: 9 400 m³/h Tilluftsvifte etter enøk: 2,5 kW Avtrekksvifte etter enøk: 2,5 kW Driftstid før enøk: 08:00 – 16:00 mandag – fredag, 242 dager per år Driftstid etter enøk: 08:00 – 16:00 mandag – fredag, 192 dager/år

Brutto energibehov				Brutto energibehov			
	Energiforbruk kwh	Energi vifter kwh	Sum pr.mnd kwh		Energiforbruk kwh	Energi vifter kwh	Sum pr.mnd kwh
JAN	660	469	1 130	JAN	574	408	982
FEB	561	408	969	FEB	421	306	727
MARS	1 129	806	1 935	MARS	564	469	1 033
APRIL	658	771	1 429	APRIL	336	416	752
MAI	290	736	1 027	MAI	181	471	652
JUNI	98	771	869	JUNI	59	471	529
JULI	0	0	0	JULI	0	0	0
AUG	10	806	817	AUG	7	586	593
SEPT	253	771	1 024	SEPT	221	691	912
OKT	424	736	1 160	OKT	265	471	736
NOV	521	449	970	NOV	521	449	970
DES	626	469	1 095	DES	408	306	714
Sum år	5 230	7 194	12 424	Sum år	3 558	5 042	8 601

Eksisterende kanalnett er av eldre årgang og er ikke blitt renset siden installasjon. Ved inspeksjon er det konstatert at kanalnettet er grodd. For å bedre byggets innemiljø anbefales rensing av kanalnettet. Rensing av avtrekkskanal vil ikke ha en miljøgevinst, men vil ha en effektbeparelse på anlegget. Kanalnettet måles med støvtape og benyttes som dokumentasjon på eksisterende forurensing. Etter kanalrensing foretas ny måling for dokumentasjon på at oppnådd renhet er ivarettatt. Etter rens skal anlegget ha over 90% støvrenhet. Vi kan utføre rensing av kanalnett for kr 18,-/m³h, for dette anlegget utgjør dette 171.000 kr.

Tilleggsinvestering:

Arbeid 153 508 kr
 Materiell 230 262 kr
Tilleggsinvestering totalt 383 771 kr

TILTAKETS NØKKELTALL

Besparelse			Areal	Investering	Levetid	Nåverdi	Inntjenings- tid
[kWh/år]	[kW/år]	[kr./år]	[m ²]	[kr.]	[år]	[kr.]	[år]
-3 823	-	-2 084	1051	383 771	20	-414 769	-

11 Bytte til LED

Bytte til LED

Bakgrunn for tiltaket:
Det er T8 lysstoffrør i store deler av både den gamle og den nye skolen.

T8-armaturer	Antall (stk)
2x36 W	81
1x36 W	13
3x18 W	7
Totalt	101

Beskrivelse av tiltaket:
Tiltaket går ut på å skifte ut 101 stk T8 lysstoffrør med LED-belysning med samme lysutbytte.

Tilleggsutbytte:
LED-belysning har lengre levetid og krever mindre vedlikehold enn tradisjonelle T8-armaturer.

Arbeidsomfang:

- Elektrikerarbeid
- Konsulentarbeid

Besparelse:
Det er tatt utgangspunkt i at lysene er på 192 dager per år, og at halvparten av energien går til oppvarming.

Installert effekt før Enøk	9,1	kW
Installert effekt etter Enøk	3,5	kW
Driftstid	10	t/dag
Energiforbruk før enøk	17 472	kWh
Energiforbruk etter enøk	6 787	kWh
Besparelse kWh (50 %)	5 342	kWh

Investering:
Arbeid 206 527 kr
Materiell 309 791 kr
Investering totalt 516 318 kr

TILTAKETS NØKKELTALL							
Besparelse			Areal	Investering	Levetid	Nåverdi	Inntjenings-tid
[kWh/år]	[kW/år]	[kr./år]	[m²]	[kr.]	[år]	[kr.]	[år]
5 342	0	2 912	1 435	342 329	15	-307 573	

12 Optimalisering av 360.02

Optimalisering av 360.02							
Bakgrunn for tiltaket: Aggregat 360.02 har to hastigheter: full og halv. Ved temperaturer kaldere enn + 5 gr C går aggregatet med redusert fart. Det er tatt utgangspunkt i at aggregatet går for full drift i sommermånedene og redusert drift resten av året. Eksisterende aggregat er over 20 år i dag.							
Beskrivelse av tiltaket: Tiltaket innebærer en optimalisering av kalenderfunksjonene på aggregat 360.02, som står i Mork gamle skule. I tillegg inngår innregulering av luftmengder i bygget.							
Arbeidsomfang: - Ventilasjonsarbeider - Konsulentarbeider							
Besparelse: Grunnlag for beregning av besparelse: Luftmengde: ca. 4 400 m ³ /h. Årsvirkningsgrad varmeveksler: 70 %. Tilluftsvifte: 5,5 ampere - 3 phase (målt verdi). Avtrekksvifte: 3,2 ampere - 3 phase (målt verdi). Driftstid før enøk: 08:00 – 16:00 mandag – fredag, 242 dager per år Driftstid etter enøk: 08:00 – 16:00 mandag – fredag, 192 dager/år							
Brutto energibehov				Brutto energibehov			
	Energiforbruk kwh	Energi vifter kwh	Sum pr.mnd kwh		Energiforbruk kwh	Energi vifter kwh	Sum pr.mnd kwh
JAN	660	469	1 130	JAN	574	408	982
FEB	561	408	969	FEB	421	306	727
MARS	1 129	806	1 935	MARS	564	469	1 033
APRIL	658	771	1 429	APRIL	336	416	752
MAI	290	736	1 027	MAI	181	471	652
JUNI	98	771	869	JUNI	59	471	529
JULI	0	0	0	JULI	0	0	0
AUG	10	806	817	AUG	7	586	593
SEPT	253	771	1 024	SEPT	221	691	912
OKT	424	736	1 160	OKT	265	471	736
NOV	521	449	970	NOV	521	449	970
DES	626	469	1 095	DES	408	306	714
Sum år	5 230	7 194	12 424	Sum år	3 558	5 042	8 601
Investering: Arbeid 21 014 kr Investering totalt 21 014 kr							
TILTAKETS NØKKELTALL							
Besparelse			Areal	Investering	Levetid	Nåverdi	Inntjeningsstid
[kWh/år]	[kW/år]	[kr./år]	[m ²]	[kr.]	[år]	[kr.]	[år]
3 823	0	2 084	384	21 014	20	9 984	12

13 Innsetting av luft/luft-varmepumpe i gymsal

Innsetting av luft/luft-varmepumpe i gymsal																			
Bakgrunn for tiltaket: Gymsal er oppvarmet elektrisk med strålevarme.																			
Beskrivelse av tiltaket: Det installeres en varmepumpe i gymsalen med en avgitt varmeeffekt på ca. 11 kW. COP ved -7 °C er 2,4. Det er beregnet to innedeler og en utedel.																			
Arbeidsomfang: – Levering/montering av ny varmepumpe med 2 innedeler – Bygningsmessige arbeider, kjerneboring – Elektrikerarbeider – Konsulentarbeider																			
Besparelse: <table><tr><td>Areal gymsal:</td><td>250</td><td>m²</td></tr><tr><td>Oppvarmingsbehov:</td><td>20 000</td><td>kWh/år</td></tr><tr><td>Dekningsgrad varmepumpe</td><td>83</td><td>%</td></tr><tr><td>Årsvirkningsgrad varmepumpe</td><td>3</td><td></td></tr></table> Beregning vp: (20 000 kWh x 83 %) - (20 000 kWh * 83 %/3) = 11 067 kWh/år								Areal gymsal:	250	m ²	Oppvarmingsbehov:	20 000	kWh/år	Dekningsgrad varmepumpe	83	%	Årsvirkningsgrad varmepumpe	3	
Areal gymsal:	250	m ²																	
Oppvarmingsbehov:	20 000	kWh/år																	
Dekningsgrad varmepumpe	83	%																	
Årsvirkningsgrad varmepumpe	3																		
Investering: <table><tr><td>Arbeid</td><td>28 784</td><td>kr</td></tr><tr><td>Materiell</td><td>43 176</td><td>Kr</td></tr><tr><td>Investering totalt</td><td>71 959</td><td>kr</td></tr></table>								Arbeid	28 784	kr	Materiell	43 176	Kr	Investering totalt	71 959	kr			
Arbeid	28 784	kr																	
Materiell	43 176	Kr																	
Investering totalt	71 959	kr																	
TILTAKETS NØKKELTALL																			
Besparelse			Areal	Investering	Levetid	Nåverdi	Inntjenings-tid												
[kWh/år]	[kW/år]	[kr/år]	[m ²]	[kr]	[år]	[kr]	[år]												
11 067	0	6 032	210	71 959	15	45	15												

14 Oppgradere til nytt 360.02

Oppgradere til nytt 360.02
Bakgrunn for tiltaket: 360.02 er fra 1993 og har remdrevne vifter uten frekvensstyring og gammel automatikk. Tiltaket krever en tilleggsinvestering og gir en tilleggsbesparelse til tiltak 12.
Beskrivelse av tiltaket: Tiltaket går ut på å erstatte 360.02 med et nytt aggregat, med roterende varmegjenvinner, direktdrevne vifter og integrert automatikk som enkelt kan kobles opp til et toppsystem. Eksisterende kanalnett beholdes som det er.
Tilleggsutbytte: - I og med at aggregatet utstyres med integrert automatikk kan det kobles opp mot et eventuelt SD-anlegg. - Det nye aggregatet vil ha en tilhørende serviceavtale, noe som vil gi sikrere drift av aggregatet.
Arbeidsomfang: - Levering av nytt komplett aggregat med integrert automatikk. - Ventilasjonsarbeider - Bygningsmessige arbeider - Kanalarbeider - Elektriker arbeider - Konsulentarbeider

Tilleggsbesparelse:

Grunnlag for beregning av besparelse:

Luftmengde før enøk: ca. 4 100m³/h.

Årsvirkningsgrad eksisterende varmeveksler: 70 %.

Tilluftsvifte før enøk: 5,5 ampere - 3 phase (målt verdi).

Avtrekksvifte før enøk: 3,2 ampere - 3 phase (målt verdi).

Luftmengde etter enøk: ca. 4 100 m³/h

Årsvirkningsgrad ny varmeveksler: 83 %.

Tilluftsvifte etter enøk: 1,15 kW

Avtrekksvifte etter enøk: 1,15 kW

Driftstid før enøk og etter enøk: 08:00 – 16:00 mandag – fredag, 192 dager per år

Brutto energibehov				Brutto energibehov			
	Energiforbruk kwh	Energi vifter kwh	Sum pr.mnd kwh		Energiforbruk kwh	Energi vifter kwh	Sum pr.mnd kwh
JAN	574	408	982	JAN	295	221	516
FEB	421	306	727	FEB	214	166	379
MARS	564	469	1 033	MARS	267	254	521
APRIL	336	416	752	APRIL	21	221	242
MAI	181	471	652	MAI	0	248	248
JUNI	59	471	529	JUNI	0	248	248
JULI	0	0	0	JULI	0	0	0
AUG	7	586	593	AUG	0	311	311
SEPT	221	691	912	SEPT	0	364	364
OKT	265	471	736	OKT	0	248	248
NOV	521	449	970	NOV	241	243	484
DES	408	306	714	DES	204	166	370
Sum år	3 558	5 042	8 601	Sum år	1 242	2 690	3 932

Tilleggsinvestering:

Arbeid 122 615 kr

Materiell 183 923 kr

Tilleggsinvestering totalt 306 538 kr

Eksisterende kanalnett er av eldre årgang og er ikke blitt renset siden installasjon. Ved inspeksjon er det konstatert at kanalnettet er grodd. For å bedre byggets innemiljø anbefales rensing av kanalnettet. Rensing av avtrekkskanal vil ikke ha en miljøgevinst, men vil ha en effektbetegnelse på anlegget. Kanalnettet måles med støvtape og benyttes som dokumentasjon på eksisterende forurensing. Etter kanalrensing foretas ny måling for dokumentasjon på at oppnådd renhet er ivarettatt. Etter rens skal anlegget ha over 90% støvrenhet. Vi kan utføre rensing av kanalnett for kr 18,-/m³h, for dette anlegget utgjør dette 73 800 kr.

TILTAKETS NØKKELTALL							
Tilleggsbesparelse			Areal	Tilleggs-investering	Levetid	Nåverdi	Inntjenings-tid
[kWh/år]	[kW/år]	[kr./år]	[m ²]	[kr.]	[år]	[kr.]	[år]
4 669	-	2 545	384	306 538	20	-268 681	-

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Vibeke Berge

Arkivsak nr.: 2016/662

Arkivkode: 040

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
80/16	Formannskapet	03.05.2016
59/16	Kommunestyret	26.05.2016

ORDNING FOR Å IVARETA BARN OG UNGE SINE INTERESSER I PLANSAKER

Handsaming:

Røysting:

Tilrådinga frå administrasjonen vart samrøystes vedteken.

Tilråding i formannskapet - 03.05.2016 til kommunestyret:

Endra lokale retningsliner i høve plan- og bygningslova § 3-3, tredje ledd, slik dei går fram av vedlegg 2 i saka, vert godkjent.

Administrasjonen si tilråding:

Endra lokale retningsliner i høve plan- og bygningslova § 3-3, tredje ledd, slik dei går fram av vedlegg 2 i saka, vert godkjent.

Vedleggsliste:

1. Gjeldande lokale retningsliner for barnerepresentanten i Volda kommune
2. Forslag til lokale retningsliner for koordinator for ivaretakinga av barn og unge sine interesser i plansaker

Samandrag av saka/saksopplysningar:

Volda kommune sine lokale retningslinjer for barnerepresentanten er ikkje reviderte sidan 2007. Ny plan- og bygningslov kom i 2008.

Etter § 3-3, tredje ledd i plan- og bygningslova skal kommunestyret «sørge for å etablere en særskilt ordning for å ivareta barn og unges interesser i planlegginga.»

Miljøverndepartementet kom i 2012 med temarettleiaren Barn og unge og planlegging etter plan- og bygningsloven
<https://www.regjeringen.no/contentassets/bccd028e3b494d2fa8c6840851f2f2/t-1513.pdf>
der kapittel 5 utdjupar kva ein meiner med denne «særskilte ordninga». Rettleiaren seier blant anna følgjande:

«Det er opp til kommunestyret hvordan den særskilte ordningen skal organisereas, men kommunen må dokumentere at den har en slik ordning og hvordan den er organisert.»

Rettleiaren skisserer fire mulige modellar, men legg vekt på at det er kommunen sjølv som vel organisering og at ingen av dei skisserte løysingane treng veljast. Vidare seier rettleiaren at uansett kva ordning kommunen vel, må den som vert utpeika til eit ansvar for å ivareta barn og unge sine interesser i plansaker ha møte- og talerett i dei fora som utarbeider og behandlar forslag til planar, jf. § 23 punkt 3 i kommunelova.

Tidlegare har Volda kommune hatt ei ordning med ein barnerepresentant i 15-20% stilling. Rådmannen har no flytta ansvaret for å ivareta barn og unge sine interesser i plansaker til sektor for opplæring og oppvekst.

Forslaget til nye lokale retningslinjer i høve å ivareta barn og unge sine interesser i plansaker tek høgde for både dei organisatoriske endringane som er administrativt gjort, og endringane i den nye plan- og bygningslova.

Vurdering og konklusjon:

Det er rådmannen si vurdering at retningslinjene stettar krava i plan- og bygningslova § 3-3, tredje ledd, og rår til at kommunestyret vedtek dei reviderte retningslinjene for koordinator for å ivareta barn og unge sine interesser i plansaker.

Helse og miljøkonsekvensar:

Ingen endringar.

Økonomiske konsekvensar:

Ingen vesentlege endringar. Ressurs knytt til tidlegare funksjon som barnerepresentant vert overført til sektor opplæring og oppvekst.

Beredskapsmessige konsekvensar:

Ingen endringar.

Naturmangfaldlova:

Ikkje relevant.

VOLDA KOMMUNE

Rune Sjurgard
Rådmann

Per Ivar Kongsvik
oppvekstsjef

Utskrift av endeleg vedtak:

LOKALE RETNINGSLINER FOR KOORDINATOR FOR IVARETAKING AV BARN OG UNGE SINE INTERESSER I PLANSAKER, JFR PNL § 3-3-, 3. LEDD.

Vedteke av Volda kommunestyre i møte 18.12.97, sak 176/97, ajourført i samsvar med vedtak i møte i Volda kommunestyre 18.10.07, sak 107/07.

1. HEIMEL

I samsvar med § 3-3, 3. ledd i plan- og bygningslova skal kommunestyret sørge for å etablere ei særskilt ordning for å ivareta barn og unge sine interesser i planlegginga.

2. FØREMÅL

Koordinator for å ivareta barn og unge sine interesser i plansaker skal synleggjere og styrke barn og unge sine interesser i all planlegging og byggesakshandsaming etter plan- og bygningslova. Koordinator skal som følgje av det ha høve til å setje seg inn i og rett til å uttale seg i dei delane av denne planlegginga og sakshandsaminga som er lagt til det faste planutvalet. Føremålet er å få omsynet til barn og unge tidleg inn i planlegginga.

3. MÅLSETJING

Av overordna mål i kommuneplanen går det fram at ein i kommunen skal arbeide for å betre oppvekstvilkåra for barn og unge ved å leggje til rette gode og trygge oppvekstmiljø, som gjev barn og ungdom høve til sjølvutvikling og utvikling av samkjensle og identitet til heimstaden.

Koordinator for å ivareta barn og unge sine interesser i plansaker skal derfor vere med å sjå til at følgjande vert følgd:

- Sikre gode og trygge oppvekstmiljø gjennom tverrfagleg samarbeid og i samarbeid med lokalbefolkning, frivillege lag og organisasjonar.
- Verne om ytre natur- og miljøkvalitetar, kulturminne og leikemiljøet der born bur.
- Stimulere til at barn og ungdom kan delta i planlegging som vedkjem oppvekstmiljøet, t.d. ungdomsråd, ungdomen sitt kommunestyre e.l.

4. OPPNEMNING AV KOORDINATOR

Administrasjonen har ansvar for at kommunen har ei ordning som stettar krava i plan- og bygningslova § 3-3, 3. ledd og nemner opp koordinator for å ivareta barn og unge sine interesser i planlegginga.

Fylkesmannen og fylkeskommunen skal til ei kvar tid ha oversikt over kven i Volda kommune som koordinerer ivaretakinga av barn og unge sine interesser i planlegginga.

5. PLIKTAR/RETTAR

Koordinator har:

- møterett, talerett og rett til å kome med forslag i det faste planutvalet. Planutvalet står fritt til å avgjere om eventuelle forslag frå koordinatoren skal realitetshandsamast.

- rett til å få protokolltilførsler innført i protokollen.
- som kommunalt oppnemnt, ikkje høve til å klage på vedtak.

Rådmannen har ikkje instruksjonsmynde overfor koordinator når vedkomande utfører denne funksjonen.

6. TID TIL FUNKSJONEN

Arbeidsoppgåva som koordinator for å ivareta barn og unge sine interesser i plansaker er lagt inn i stillingsomtalen til koordinator.

7. ARBEIDSOPPGÅVER

- Koordinator kan delta på møta i det faste planutvalet/formannskapet
- Koordinator skal ha tilsendt sakene til møta i driftsstyret og forvaltningsstyret og har høve til å møte i bygningssaker som avvik frå stadfesta plan - dispensasjonssaker, der dette vil ha innverknad på barn og unge sine interesser.
- Koordinator skal følge sjekklista i høve barn og unge utarbeidd av sektor for utvikling til bruk i saksførebuinga i desse sakene i det faste planutval, forvaltningsstyret og driftsstyret.
- Koordinator kan delta i det administrative “planmøtet”, dvs. skal kome inn i planprosessen på eit tidleg tidspunkt.

LOKALE RETNINGSLINER FOR BARNEREPRESENTANTEN I VOLDA KOMMUNE

Vedteke av Volda kommunestyre i møte 18.12.97, sak 176/97, ajourført i samsvar med vedtak i møte i Volda kommunestyre 18.10.07, sak 107/07.

1. HEIMEL

I samsvar med § 9-1 i plan- og bygningslova skal det vere ein representant med særleg ansvar for å ivareta barn og unge sine interesser når det faste planutvalet utarbeider og handsamar forslag til planar.

2. FØREMÅL

Barnerepresentanten skal synleggjere og styrke barn og unge sine interesser i all planlegging og byggesakshandsaming etter plan- og bygningslova. Barnerepresentanten skal som følgje av det ha høve til å setje seg inn i og rett til å uttale seg i dei delane av denne planlegginga og sakshandsaminga som er lagt til det faste planutvalet. Føremålet er å få omsynet til barn og unge tidleg inn i planlegginga.

3. MÅLSETJING

Av overordna mål i kommuneplanen går det fram at ein i kommunen skal arbeide for å betre oppvekstvilkåra for barn og unge ved å leggje til rette gode og trygge oppvekstmiljø, som gjev barn og ungdom høve til sjølvutvikling og utvikling av samkjensle og identitet til heimstaden.

I samsvar med dette kan ein setje opp slike retningslinjer for barnerepresentanten:

- sikre gode og trygge oppvekstmiljø gjennom tverrfagleg samarbeid og i samarbeid med lokalbefolkning, frivillege lag og organisasjonar.
- verne om ytre natur- og miljøkvalitetar, kulturminne og leikemiljøet der born bur.
- stimulere til at barn og ungdom kan delta i planlegging som vedkjem oppvekstmiljøet, t.d. ungdomsråd, ungdomen sitt kommunestyre e.l.

4. KVEN BØR UTPEIKAST TIL BARNEREPRESENTANT

Den som blir utpeika bør ha/skal vere:

- barnefagleg kompetanse
- eit supplement og ei fagleg styrking av planutvalet for å sikre at barn og unge sine interesser blir synleggjort betre
- ein tenestemann som er engasjert i arbeid med barne- og ungdomsplanlegging,
- nærmiljøplanlegging eller anna tverrsektorielt arbeid med tilrettelegging av barn og unge
- sitt fysiske miljø

Følgjande bør ikkje utpeikast:

- Personar som har andre oppgåver i planutvalet, t.d. kommuneplanleggar.
- Representanten skal ikkje vere politisk medlem i det faste planutvalet.

5. VAL/OPPNEMNING

Barnerepresentant med vara skal utpeikast av kommunestyret for 4 år.

I starten av kvar valperiode skal sak om val handsamast, slik at kommunestyret har høve til å stadfeste eller endre valet sjølv om representanten skal vere frå administrasjonen.

Fylkesmannen og fylkeskommunen skal ha melding om valet.

6. PLIKTAR/RETTAR

Barnerepresentanten har:

- møteplikt, talerett og rett til å kome med forslag i det faste planutvalet.
- Planutvalet står fritt til å avgjere om forslaget skal realitetshandsamast.
- rett til å få protokolltilførsler innført i protokollen.
- som kommunalt oppnemnt, ikkje høve til å klage på vedtak.

I følge rundskriv 38/96 frå Kommunenes Sentralforbund har administrasjonssjefen ikkje instruksjonsmyde overfor barnerepresentanten når vedkomande utfører denne funksjonen.

7. TID TIL FUNKSJONEN

For å utføre arbeidet som ligg til funksjonen som barnerepresentant vert vedkomande frikjøpt inntil 15-20 % av ordinær stilling.

8. ARBEIDSOPPGÅVER

Barnerepresentanten skal delta på møta i Det faste planutvalet, jfr. § 9-1 i plan- og bygningslova og reglementet for utvalet.

Barnerepresentanten skal ha tilsendt sakene til møta i Driftsstyret og Forvaltningsstyret og har høve til å møte i bygningssaker som avvik frå stadfesta plan - dispensasjonssaker, der dette vil ha innverknad på barn og unge sine interesser.

Det skal utarbeidast ei sjekklister i høve barn og unge til bruk i saksførebuinga i desse sakene i Det faste planutval, Forvaltningsstyret og Driftsstyret.

Barnerepresentanten er med i det administrative "planmøtet", dvs. skal kome inn i planprosessen på eit tidleg tidspunkt.

Barnerepresentanten skal delta på synfaringar og vere med på utgreiingsarbeid der barn og unge sine interesser er sentrale.

Barnerepresentanten har høve til å opprette ei arbeidsgruppe/eit forum, der målgruppa kan kome fram med synspunkt i aktuelle saker.

9. ÅRSMELDING

Det skal kvart år leggjast fram rapport for kommunestyret om arbeidet til barnerepresentanten.

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar:	Regine Solberg Aklestad	Arkivsak nr.:	2015/1678
		Arkivkode:	122

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
86/16	Formannskapet	10.05.2016
60/16	Kommunestyret	26.05.2016

DELTAKING I PROSJEKT "NÆRMILJØ OG LOKALSAMFUNN SOM FREMJAR FOLKEHELSE"

Handsaming:

Planleggar Regine Solberg Aklestad orienterte om saka.

Barn og unge sin representant i plansaker, Nina Hovden Eidheim, var til stades under handsaminga av saka.

Røysting:

Tilrådinga frå administrasjonen vart samrøystes vedteken.

Vedtak i formannskapet - 10.05.2016:

- 1) *Formannskapet har vurdert søknaden om deltaking i prosjekt "Nærmiljø og lokalsamfunn som fremjar folkehelse" og vurderer det positivt at kommunen deltek i arbeid som kan medverke til ny kunnskap om folkehelse og utvikling av nye metodar for medverknad i planprosessar.*
- 2) *Formannskapet ber rådmannen å nytte eigne tilsette til deltaking og gjennomføring av lokale prosjektet, og at aktuelle einingar og friviljuge organisasjonar i kommunen aktivt vert dregne med der dette er mogleg.*
- 3) *Formannskapet føreset at det vert søkt om tilskot til prosjektet i samsvar søknaden slik Helsedirektoratet gir opning for.*
- 4) *Formannskapet ber rådmannen vurdere å nytte ny kunnskap frå prosjektet, i anna plan- og utviklingsarbeid som rettar seg mot tettstadsutvikling eller nærmiljøtiltak i kommunen.*

Administrasjonen si tilråding:

- 5) Formannskapet har vurdert søknaden om deltaking i prosjekt "Nærmiljø og lokalsamfunn som fremjar folkehelse" og vurderer det positivt at kommunen deltek i arbeid som kan medverke til ny kunnskap om folkehelse og utvikling av nye metodar for medverknad i planprosessar.
- 6) Formannskapet ber rådmannen å nytte eigne tilsette til deltaking og gjennomføring av lokale prosjektet, og at aktuelle einingar og friviljuge organisasjonar i kommunen aktivt vert dregne med der dette er mogleg.
- 7) Formannskapet føreset at det vert søkt om tilskot til prosjektet i samsvar søknaden slik Helsedirektoratet gir opning for.
- 8) Formannskapet ber rådmannen vurdere å nytte ny kunnskap frå prosjektet, i anna plan- og utviklingsarbeid som rettar seg mot tettstadsutvikling eller nærmiljøtiltak i kommunen.

Vedleggsliste:

- Vedlegg 1: Invitasjon til kommunene i Møre og Romsdal om å delta i utviklingsarbeid om nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse.
- Vedlegg 2: Søknad om deltaking i Kartlegging og utviklingsarbeid "Nærmiljø og lokalsamfunn som fremje folkehelse"
- Vedlegg 3: Tilskot til Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse.

Uprenta saksvedlegg:**Samandrag av saka:**

Volda kommune har samarbeidd med Ørsta kommune om søknad for å vere deltakarar i prosjektet "Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmar folkehelse". Prosjektet er i regi av Helsedirektoratet, men med Møre og Romsdal fylkeskommune som prosjekteigar. Søknaden frå Volda og Ørsta vart tildelt støtte, men dersom deltakinga skal ha verdi for kommunane er det likevel naudsynt at prosjektet er forankra i kommuneleiing og politiske organ.

Prosjektet sitt hovudmål er "Gode nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse".

Kommunen ynskjer å knytte utviklingsarbeidet til andre prosjekt som allereie er i gang, eller som likevel skal gjennomførast i prosjektperioden. Deltaking i prosjektet føreset samarbeid med Møre og Romsdal fylkeskommune, Ørsta kommune, studentar og tilsette ved Høgskulen i Volda og innbyggjarar i kommunane.

Saksopplysningar:

Helsedirektoratet inviterte sommaren 2015 fylkeskommunane til å delta i kartleggings og utviklingsarbeid om ”nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse”. Tiltaket er del av implementeringa av den nye folkehelselova ved at fylkeskommunar ved deltaking knyt til seg eit utval av kommunar i sitt fylke. Utviklingsarbeidet skal legge til rette for medverknad frå innbyggjarane ved kartlegging og identifisering av kvalitetar i nærmiljø og lokalsamfunn som kan fremje helse og trivsel.

Kommunane har ansvar for å gjennomføre eit systematisk folkehelsearbeid, jmf folkehelselova §§ 4-7.

Kommunal deltaking vil vere viktig i høve kommunen sitt ansvar og vil kunne gje nyttig lærdom i korleis ein i større grad kan sikre medverknad i kommunen sitt planarbeid. Kommunen ynskjer å knytte utviklingsarbeidet til andre prosjekt som allereie er i gang, eller som likevel skal gjennomførast i prosjektperioden (det kan t.d. vere i tilknytting til sentrumsprosjektet Mellom bygningane i Volda, utvikling av området kring skateparken/Mørehallen eller utvikling av leike- og aktivitetsområda i kommunen).

Deltaking i prosjektet føreset samarbeid med Møre og Romsdal fylkeskommune, Ørsta kommune, studentar og tilsette ved Høgskulen i Volda og innbyggjarar i kommunane.

PROSJEKTMÅL:

Hovudmål: Gode nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse

Delmål 1: Betre kvalitative utfordringsoversikter på folkehelseområdet som kunnskapsgrunnlag for kommunale plan- og avgjerdsprosessar.

Delmål 2: Betre kunnskap om kva som bidreg til livskvalitet og trivsel, og om korleis folk har det i lokalsamfunna.

Delmål 3: Utvikling av eigna metodar i medverknadsarbeidet.

Delmål 4: Legge grunnlag for konkrete tiltak i samsvar med lokale folkehelseutfordringar.

Delmål 5: Tilrettelegging for kompetansebygging med regionale utdanningsinstitusjonar om nærmiljø og lokalsamfunnskvalitetar si betyding for folkehelse.

Volda kommune har samarbeidd med Ørsta kommune om søknad for å vere deltakarar i prosjektsatsinga. Søknaden vart tildelt støtte. Dersom deltakinga skal ha verdi for kommunane er det likevel nausdynt at prosjektet er forankra i kommuneleiing og politiske organ.

Det vert ikkje føresett tilsetting av prosjektkoordinator, men at aktuelle tilsette deltek ved at prosjektarbeidet går inn som del av anna planarbeid som aktuelle medarbeidarar har.

Sjølv om helsedirektoratet medverkar med økonomiske midlar, vil deltakinga også ha ein lokal kostnad gjennom frikjøp av tid for dei som skal delta i prosjektet.

Rådmannen har tru på at deltaking kan gje positive signal og femne vidt, også til grupper som vanlegvis er utfordrande å få med i kommunane sitt planarbeid. Medarbeidarane i prosjektet i Ørsta og Volda har valt å fokusere på barn og ungdom sine nærmiljøbehov. Dette vonar ein kan gje lokalsamfunn med ein tydeleg helse- og miljøprofil.

Vurdering og konklusjon:

Rådmannen har tru på at deltaking kan gje positive signal og femne vidt, også til grupper som vanlegvis er utfordrande å få med i kommunane sitt planarbeid. Medarbeidarane i prosjektet i Ørsta og Volda har valt å fokusere på barn og ungdom sine nærmiljøbehov. Dette vonar ein kan gje lokalsamfunn som har ein tydeleg helse- og miljøprofil.

Rådmannen rår til at Ørsta kommune deltek i folkehelseprosjektet og legg til rette for at medarbeidarar som arbeider med folkehelse- og planarbeid, vert trekt med i arbeidet. Rådmannen føreset at kommunen får årlege tilskotsmidlar slik det er førespegla og at deltakinga kan organiserast gjennom frikjøp av tilsette innanfor ramma som prosjektet legg til grunn.

Helse og miljøkonsekvensar:

Prosjektets hovudmål er: Gode nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse.

Økonomiske konsekvensar:

Prosjektet er planlagt skal gå over 3 år. Volda og Ørsta kommunar søkte om tilskot på 400 000 kr kvar (sjå budsjettforslag i vedlagt søknad). Volda kommune har fått innvilga søknad og kan motta tilskot på 258 500 kr (tilsvarande for Ørsta). Revidert budsjettforslag er vist under. Det er førespegla frå fylkeskommunen at den økonomiske støtta kan tildelast som årlege løyvingar kvart år i prosjektperioda.

Budsjettforslag slik det vart sett opp i søknad frå Volda og Ørsta:

	Volda	Ørsta
Lønnsutgifter med sosiale utgifter, prosjektleiar i 15% stilling	320 000,-	320 000,-
Reiseutgifter, arrangement, møter og konferanser	55 000,-	55 000,-
Konsulenttjenester (utvikling av verktøy til medverknad – studentar ved Høgskulen i Volda eller profesjonelle)	100 000,-	100 000,-
Trykking, publikasjoner, kunngjøringer, utsending og distribusjonskostnader	15 000,-	15 000,-
Driftsutgifter, forbruksmateriell og kontortjenester inkludert lokaler og energi	22 000,-	22 000,-
Andre utgifter	5 000,-	5 000,-
SUM	517 000,-	517 000,-
Egenfinansiering – forpliktende (50 %)	258 500,-	258 500,-
Tilskot	258 500,-	258 500,-

Beredskapsmessige konsekvensar:

Ingen kjente konsekvensar.

Naturmangfaldlova:

Ingen kjente konsekvensar

Rune Sjurgard
Rådmann

Regine Aklestad
planleggar

Utskrift av endeleg vedtak:

Klageinstans:

Invitasjon til kommunene i Møre og Romsdal om å delta i utviklingsarbeid om nærmiljø og lokalsamfunnsutvikling som fremmer folkehelse.

Vedlagt er informasjon om å delta i et 3 årig utviklingsarbeid for kommunene i regi av Helsedirektoratet.

Kommuner som blir tatt inn i prosjektet, vil kunne få tilskudd på inntil kr. 400 000,-
Dersom kommuner i vårt fylke viser interesse og søker, vil Møre og Romsdal fylkeskommune søke Helsedirektoratet om at vårt fylke kan delta.

Søknad fra kommunene må sendes fylkeskommunen, som vil stå som søker og prosjekteier overfor Helsedirektoratet.

For detaljer om ordningen, se vedlagte informasjonsskriv fra Helsedirektoratet.

Kommuner i vårt fylke sender søknad elektronisk innen 7 august til:

Møre og Romsdal fylkeskommune

v. Svein Neerland, epost: svein.neerland@mrfylke.no

Kopi sendes Sigri Spjelkavik, epost: sigri.spjelkavik@mrfylke.no

For spørsmål om søknaden kan henvendelse rettes til Sigri Spjelkavik, tlf: 95338348, fram til 10. juli.

Etter 20. juli er Svein Neerland, tlf 90099507 tilbake etter ferie og kan motta spørsmål.

Vi er klar over at dette er kort frist og at det er ferietid for mange, men søknadsfristen for Fylkeskommunen til Helsedirektoratet er 15. august.

Representanter fra Kulturavdelinga vil vurdere inkomne søknader i samarbeid med representanter fra Plan- og analyseavdelinga, Regional- og Næringsavdelinga og Samferdselsavdelinga.

I utviklingsarbeidet er det viktig å få til et godt samarbeid mellom sektorene.

På så kort varsel forventer vi ikke omfangsrike søknader, men at de som ønsker å delta sier noe om:

- Hva de ønsker å arbeide med i prosjektet ut i fra kommunen sitt behov.
- Grad av egeninnsats økonomisk og personellmessig.
- Budsjett

mh

Svein Neerland

Seksjonsleder folkehelse og fysisk aktivitet

Møre og Romsdal fylkeskommune

Adr: Fylkeshuset 6404 Molde

Tlf: 71258832 / 90099507

Fra: Dokpost

Sendt: 19. mai 2015 13:14

Til: Svein Neerland; Ann Helene Skare; Petter Jenset

Emne: VS: Invitasjon til deltakelse i kartlegging og utviklingsarbeid om nærmiljø og lokalsamfunnsutvikling som fremmer folkehelse - tilskudd kap 719.60

Med vennleg helsing
Dokumentsenteret v/
Tlf 71 24 50 00

Fra: Asle Moltumyr [mailto:Asle.Moltumyr@helsedir.no]

Sendt: 19. mai 2015 12:39

Kopi: fmospostmottak@fylkesmannen.no; fmoapostmottak@fylkesmannen.no; fmoppst@fylkesmannen.no; fmhepost@fylkesmannen.no; fmvepost@fylkesmannen.no; fmbupost@fylkesmannen.no; fmtepost@fylkesmannen.no; fmaapost@fylkesmannen.no; fmvapostmottak@fylkesmannen.no; fmropost@fylkesmannen.no; fmhopostmottak@fylkesmannen.no; fmsfpost@fylkesmannen.no; fmstpostmottak@fylkesmannen.no; fmntpost@fylkesmannen.no; fmnopost@fylkesmannen.no; fmtrpostmottak@fylkesmannen.no; fmfiipostmottak@fylkesmannen.no; Rønning Vigdis (Vigdis.Ronning@hod.dep.no); Jakob Linhave; Heidi Fadum; Rolf Hansen

Emne: Invitasjon til deltakelse i kartlegging og utviklingsarbeid om nærmiljø og lokalsamfunnsutvikling som fremmer folkehelse - tilskudd kap 719.60

Invitasjon til deltakelse i kartlegging og utviklingsarbeid om «NÆRMILJØ OG LOKALSAMFUNN SOM FREMMER FOLKEHELSE» - Tilskudd Kap. 719.60

Helsedirektoratet inviterer fylkeskommunene til å søke om deltakelse i utviklingsarbeid om nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse.

Utviklingsarbeidet er ledd i implementering av folkehelseloven. Arbeidet skal inkludere et utvalg kommuner i flere fylker, der det skal ligges til rette for medvirkning fra befolkningen i kartlegging og identifisering om nærmiljø- og lokalsamfunnskvaliteter som fremmer helse og trivsel.

Folkehelsemeldingen, Meld. St. 34 (2012-13), kapittel 3.3.1, løfter fram helsefremmende steds-, nærmiljø- og lokalsamfunnsutvikling som et forsterket innsatsområde i folkehelsepolitikken. Det vises for øvrig også til Meld. St. 19 (2014-2015) Folkehelsemeldingen, Mestring og muligheter, kapittel 6.1-6.2 der satsingen omtales.

Søknadsfristen er 15. august 2015.

Det søkes via Altinn: <https://helsedirektoratet.no/Sider/Kartlegging-og-utviklingsarbeid-om-n%C3%A6rmilj%C3%B8-og-lokalsamfunn-som-fremmer-folkehelse.aspx>

3 VEDLEGG

Med vennlig hilsen

Asle Moltumyr,
aem@helsedir.no
24 16 31 69/91548791

Rolf Hansen,
rha@helsedir.no

24 16 33 51

Heidi Fadum,
hum@helsedir.no
24 16 34 74

Møre og Romsdal fylkeskommune
Fylkeshuset

6404 MOLDE

Arkivsak nr.	Løpenr.	Arkivkode	Avd/Sakshandsamar	Dato
2015/1678	7703/2015	122	ADM/ BKO	10.07.2015

Søknad om deltaking i Kartlegging og utviklingsarbeid "Nærmiljø og lokalsamfunn som fremje folkehelse"

Viser til e-post av 18.06.2015 frå seksjonsleiar Svein Neerland og telefonsamtalar med rådgjevar Sigri Spjelkavik, og fremjar følgjande søknad om deltaking.

KORT SKILDRING

Felles søknad for kommunane Volda og Ørsta for å kartlegge og identifisere nærmiljøkvalitetar gjennom medverknad frå lokalbefolkninga.

Volda og Ørsta kommunar vil styrke fokus på barn og unge sin medverknad i høve oppvekstmiljø i kommunane, jf. FN sin barnekonvensjon og Fylkesmannen si satsing på Betre oppvekst med visjonen: *Betre oppvekst for alle barn og unge i Møre og Romsdal*.

Volda og Ørsta kommunar har utarbeida folkehelseoversikt etter lik mal. Kartlegginga som ligg til grunn for oversikta er i hovudsak regional og lokal statistikk (harde fakta), men også resultat frå dialogmøte med fleire seksjonar i kommuneorganisasjonen for å kome "bak tala". I folkehelseoversiktene ser vi potensial for å kome lengre opp i medverknadstrappa, og vi søker difor om tilskot med hovudmål om å:

- utvikle og/eller teste ut metodar for medverknad blant born og unge, med overføringsverdi til andre kommunar/planmiljø.
- ved hjelp av metodane vil vi kartlegge nærmiljø og lokalsamfunn som fremjar folkehelse ut i frå eit barn/unge-perspektiv.

PROSJEKTSKILDRING

Bakgrunn

Volda og Ørsta kommunar har sidan august 2011 hatt eit nært samarbeid om folkehelse. Etter innføring av ny folkehelselov og pålegg om kartlegging av helseutfordringar i kommunane, har Volda og Ørsta nytta same arbeidsmåte for innhenting av informasjon og mal for rapportering av helsekartlegginga. Kommunane har også kommuneoverlege fordelt på 50-50% stilling som har kvalitetssikra kartleggingsarbeidet i begge kommunane.

Kunnskapsgrunnlaget om helseutfordringar og påverknadsfaktorar i Volda og Ørsta har vore basert på tal frå nasjonale og regionale statistikkbankar, i tillegg til innhenting av erfaringar frå sektorane, t.d. barnehage, skule, barnevern, helse, tannhelse, legetenesta osv., jf. § 5a og b i folkehelselova. Det har i liten grad vore aktiv medverknad frå innbyggjarane i form av befolkningsundersøkingar, intervju el.l. Sjå [Statusrapport: Oversikt over helsetilstand og påverknadsfaktorar i Volda 2014](#) og [Statusrapport: Oversikt over helsetilstand og påverknadsfaktorar i Ørsta 2015](#).

Både Volda og Ørsta har konkludert med at tidleg innsats er svært viktig med tanke på god helse i kommunane, og ser difor på deltaking i kartleggings- og utviklingsarbeidet *Nærmiljø og lokalsamfunn som fremje folkehelse* som eit steg vidare i høve å utvikle nye og innovative metodar for aktiv medverknad frå innbyggjarane, jf. § 5c i folkehelselova, og med særleg vekt på barn og unge.

Gjennom ungdomsundersøkinga [UNGdata](#), og påfølgjande rapportar [Ung på Sunnmøre 2013](#) og [Ung i Volda Ørsta 2003-2013](#) har begge kommunane mykje datamateriale frå og om ungdom, men det er ikkje gjennomført direkte kommunikative prosessar med barn i barnehage og skule. Kommunane har heller ikkje hatt aktiv medverknad frå t.d. einslege mindreårige flyktningar, bebuarar i Volda statlege flyktningmottak, funksjonshemma eller barn frå heimar med t.d. sjuke pårørande. Barn og unge har såleis ikkje vore aktivt inkludert slik at deira tankar om helse og livskvalitet har vorte kommunisert.

Volda leverte hausten 2012 på oppdrag frå Helsedirektoratet [innspel til Vegleiar om oversikt etter folkehelselova § 5 b og c](#). Innspelet viser ein arbeidsmåte for innhenting av erfaringsbasert kunnskap frå sektorane, og resultatet av datamaterialet danna grunnlaget for Statusrapporten for Volda. Same arbeidsmåte vart seinare nytta i Ørsta og andre kommunar. No ynskje begge kommunane å gå vidare opp i medverknadstrappa og prøve ut nye metodar for medverknad direkte frå innbyggjarane og med barn og unge som viktigaste målgruppe.

I samband med rullering av kommuneplanen har Volda kommune starta opp arbeidet med ein rettleiar for leike- og aktivitetsområde. Som eit grunnlagsdokument både til kommuneplanen og til rettleiaren, ynskjer kommunen ein betre oversikt over dagens situasjon. Målet er å lage ein samla oversikt over alle leikeplassar og aktivitetsområde i kommunen, inkludert plassering, standard og framlegg til tiltak. Takka vere LUK-midlar frå fylkeskommunen er Volda i gang med kartlegging av offentlege leikeplassar i bustadfelt, barnehagar og skular, i nært samarbeid med tilsette og studentar frå institutt for planlegging, administrasjon og samfunnsfag ved Høgskulen i Volda. Også i denne prosessen er det dei vaksne sitt perspektiv som er gjeldande. Difor vil det vere avgjerande viktig at vi no utviklar metodar for barn og unge sin medverknad, slik at dei vert reelle aktørar i utviklinga av nærmiljø og lokalsamfunn. Ungdomsrådet i Volda skal hausten 2015 medverke aktivt i høve kommuneplanarbeidet i Volda, men dei yngste barna har framleis ingen arena for direkte medverknad.

- Var med i prosjektet Helse i plan, Møre og Romsdal 2006-2010
- StudiebygdA er eit partnarskap mellom offentleg, privat og frivillig sektor, som arbeidar for å stimulere studentar til å bli buande og ta arbeid i regionen etter fullført studietid. I campusutviklingsprosjektet til Høgskulen i Volda er auka samarbeid med Volda kommune og høgskulen si rolle som samfunnsaktør peika på som viktige moment. Heilt konkret vil dette prosjektet bidra til eit auka samarbeid mellom høgskulen og kommunen. Dette utviklingsprosjektet kan også bidra til rekruttering og auka samarbeid mellom høgskulen og kommunane i framtida.

- Sentrumsprosjektet Mellom bygningane i Volda med ”Her og no”-prosjekt og
 - Utviklingsplan Volda sentrum
- Kommunen er i gang med revidering av kommuneplanen sin samfunnsdel og arealdel

Ørsta har nyleg vedteke Kommunedelplan for Ørsta sentrum og Hovdebygda. Ørsta er også ein av fem norske kommunar som deltek i den internasjonale arkitektkonkurransen European 13. Ørsta deltek med prosjekt i Ørsta sentrum. Resultat av konkurransen vert eit viktig underlag for ny sentrumsplan saman med Kommunedelplanen. Arbeidet med denne planen tek til i 2016. Parallelt med arkitektkonkurransen har Tettstadprosjektet fokus på mellombelse og kortsiktige tiltak. Utover dette har dugnadsånda fått vind i segla og gjer Ørsta sentrum både ryddigare og meir triveleg ved hjelp av både privatpersonar og næringslivet.

Ørsta kommune har ein kommunedelplan for bumiljø frå 1999, og har starta arbeidet med ein eigen kommunedelplan for fysisk utforming. Denne planen vil m.a. ta føre seg krav/retningslinjer i høve born og unge (spesielt leikeplassar/uteopphaldsareal), og universell utforming vil vere eit gjennomgåande tema. Ei av dei viktigaste utfordringane det er peika på er å sikre opparbeiding av leikeplassar. Kommunen har som ein lekk i dette arbeidet gjennomført ei enkel kartlegging av regulerte leikeplassar, parkar og friområde i Ørsta sentrum og Hovdebygda.

Felles prosjekt for Volda og Ørsta retta mot nærmiljø og lokalsamfunn:

- [Kommunane fekk LUK-midlar til utvikling av området Furene – Hovdebygda](#) som regionalt knutepunkt for næringsutvikling
- Hovudnett for sykkel i Ørsta og Volda ([Rapport, 2010](#))
- [Oversikt over helsetilstand og påverknadsfaktorar i Ørsta \(2015\)](#)
- Oversikt over helsetilstand og påverknadsfaktorar i Volda (2015)
- [Byregionen Volda-Ørsta, utfordringar og moglegheiter for regional utvikling og attraktivitet \(Rapport, 2015\)](#). Rapporten drøftar vesentlege sider ved dei to kommunane med særleg vekt på samfunnsutvikling, og peikar m.a. på at Ørsta og Volda utfyller kvarandre på fleire område og at utvikling av samarbeidsprosjekt gir gevinst samla sett.

- **Kommunereform**

Når det gjeld kommunereformgruppa, har begge kommunestyra i samband med statusrapport 1. halvår gjort m.a slikt vedtak:

Kommunestyret ser det som nødvendig å gjere førebuingar for å gjennomføre ei rådgjevande folkerøysting våren 2016, der ein felles intensjonsplan er eit vesentleg grunnlag for å gjere reelt val av spørsmålet om samanslåing. Med atterhald om dette vil Volda kommunestyre invitere til eit samarbeid med Ørsta kommune for å utarbeide intensjonsplan for samanslåing. Det kan i drøftingane med Ørsta kommune om felles intensjonsplan, verte aktuelt at også andre kommunar tek del i desse samtalene. Ørsta har gjort tilsvarende vedtak.

I høve kommunereformarbeidet har begge kommunar oppretta arbeidsgrupper med representantar frå politisk nivå, administrasjonen og fagforeiningane. Det er desse arbeidsgruppene som framover (etter ferien) vil ta tak i oppdraget frå kommunestyra om å utarbeide intensjonsplan. Kommunestyra skal gjere endeleg vedtak i juni 2016. Det er nyleg presentert innbyggjarundersøking, der 88 % av dei spurde i Volda meiner at ein bør slå oss saman med Ørsta. Tilsvarende i Ørsta er 87 % for samanslåing med Volda.

Men som ordførarane seier: - *Det er ikkje gjort vedtak om samanslåing no, men folket si meining er rimeleg klar.*

Difor meiner vi at ulike tiltak for kommunikasjon og medverknad om nærmiljø og lokalsamfunn som fremje folkehelse vil vere positivt for begge kommunane, uavhengig av om vi vert ein felles eller to kommunar i framtida.

PROSJEKTSKISSE

Prosjektet har 3 fasar.

Vi ser at ein fornuftig framgangsmåte for auka medverknad hos barn og unge vil vere å ha eit forprosjekt der målsettinga er å konkretisere det ein skal jobbe med og/eller skissere muligheiter som kan utforskast i fase 1. Til å utarbeide forprosjektet kan det vere aktuelt å engasjere studentar ved Høgskulen i Volda eller tilsvarande.

I fase 1 av prosjektet ser vi verdien av å spørje barn og unge om korleis dei vil medverke, altså undersøke korleis dei ulike gruppen/alderstrinna sjølv ønske å verte involvert. Dette vil verte rapportert på.

I fase 2 startar arbeidet med utforming av kartleggingsverktøy og gjennomføring.

I fase 3 vil alt materiale bli analysert og nytta som kunnskapsgrunnlag for helsekartlegging, kommuneplanen sin samfunnsdel og arealdel og økonomiplanen.

PROSJEKTMÅL

Hovudmål: Gode nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse

Delmål:

1. Betre kvalitative utfordringsoversikter på folkehelseområdet som kunnskapsgrunnlag for kommunale plan- og avgjerdssprossar
 - utvikle gode/eigna metodar og prosessar for involvering og medverknad frå barn og unge som vert synlege/tekne aktivt i bruk i plan- og avgjerdssprossar
2. Betre kunnskap om kva som bidreg til livskvalitet og trivsel, og om korleis folk har det i lokalsamfunna
 - utvikle gode metodar for målretta spørsmål og innhenting av kunnskap frå barn og unge for å få svar på det vi faktisk spør om, og ved å møte barn og unge der dei er/på deira arena
3. Utvikling av eigna metodar i medverknadsarbeidet
 - utvikle gode metodar for å få fram målgruppa sine ynskje og behov i samarbeid med barn, unge og særskild utvalde grupper.
 - samarbeide aktivt med ulike fagretningar ved Høgskulen i Volda. Det kan vere praksisstudentar eller studentar som tek bachelor eller masteroppgåver knytt til barnehage, lærarutdanning, barnevern, planlegging og administrasjon, m.m. Relevante problemstillingar med tilgang til ”nybrottsarbeid” i kommunane kan bidra til “eigen utvikling” gjennom deltaking i nærmiljøet (investering i eigen kvardag).
4. Legge grunnlag for konkrete tiltak i samsvar med lokale folkehelseutfordringar.
 - innhenta kunnskap frå barn, unge og særskild utvalde grupper skal verte synlege i økonomiplanarbeidet og vonleg føre til konkrete tiltak i nærmiljøet.

5. Tilrettelegging for kompetansebygging med regionale utdanningsinstitusjonar om nærmiljø og lokalsamfunnskvalitetar si betydning for folkehelse.

- Vidareutvikling av etablerte samarbeidsfora mellom Volda kommune og Høgskulen i Volda med tanke på felles utvikling og forståing for lokalsamfunnsutvikling.
- Samarbeid mellom utdanningsinstitusjonar og kommunane kan verte ein vinn-vinn-situasjon for begge partar.

Både kommunane og Høgskulen meiner at dette prosjektet kan styrke samarbeidet mellom partane. Kartleggings- og utviklingsarbeid om nærmiljø og lokalsamfunn som fremje folkehelse, kan by på mange praktiske og teoretiske utfordringar for studentane. Medverknad og kartlegging kan gi tilbod om praktiske øvingar og tema om folkehelse og kommunalt planarbeid for bachelor og masteroppgåver til studentar frå mange ulike studiar (barnehage, skule, idrett/friluftsliv, institutt for planlegging, administrasjon og samfunnsfag m.m.) kan få høve til eit djupare innblikk i kommunalt planarbeid i praksis.

Gjennom praktiske døme får studentane innblikk i korleis ein som planleggjar kan vere med på å legge til rette for helsefremjande oppvekst og helsevenleg stadsutvikling. Kommunane kan rekruttere studentar til å gjennomføre feltarbeid, registrering og høve til å tilpasse eit opplegg der barn og unge får medverke i ulike fasar. Ved å gi studentar høve til å praktisere kommunalt arbeid og sette dette inn i ein større samanheng, kan dette truleg bidra til å auke deira kompetanse både om planlegging og folkehelse, og kanskje også deira engasjement for lokalmiljøet. Eit tettare samarbeid mellom kommunane og høgskulen kan også vere eit viktig steg for å rekruttere nye medarbeidarar, og det kan gi alle partar nyttige erfaringar med tanke på kompetanseutvikling.

Helsevenleg stadsutvikling er eit av fleire tema som [Sunne kommuner](#) skal arbeide med i tida som kjem. Volda kommune har vore medlem i Sunne kommuner sidan etableringa i 1994. Møre og Romsdal fylkeskommune vart medlem frå januar 2015. Begge er representert i temagruppa Helsevenleg stadsutvikling, ved Marit Krogsæter (politikar) og Svein Neerland (seksjonsleiar folkehelse og fysisk aktivitet) frå fylkeskommunen og Arne Gotteberg (kommuneoverlege i Volda og Ørsta) og Berit Koen (folkehelsekoordinator i Volda). Her vil sikkert også vere rom for at Ørsta kommune kan ha med ein representant i denne gruppa. Dette vil vere ei styrke både i nettverksbygginga og i høve erfaringsutveksling i eit evt. kartleggings- og utviklingsarbeid.

Forankring

Prosjektet skal vere administrativt og politisk forankra i begge kommunane.

Prosjektet skal fungere som eit viktig grunnlagsdokument for rullering av kommuneplanen med handlingsdel og økonomiplan i Volda kommune. Arbeidet med rulleringa har starta opp, og planprogrammet for kommuneplanen skal leggest ut på høyring i mai 2015.

Ørsta kommune vedtok revidert kommuneplan i 2012.

PROSJEKTORGANISERING

- Regionalt prosjektleiaransvar: Møre og Romsdal fylkeskommune
- Lokal interkommunal prosjektleiar: 30% stilling
- Interkommunal prosjektgruppe: tverrfagleg samansetting
- Lokale arbeidsgruppe vert etablert og tilpassa dei ulike målgruppene undervegs i

prosjektperioden (t.d. med ulike sektorar, barnehagar, skular, ungdomsråd, frivillige lag og organisasjonar m.fl.)

Samarbeidspartnarar:

- Møre og Romsdal fylkeskommune
- Volda og Ørsta kommunar, tverrfaglege arbeidsgrupper
- Barn, unge og særskilt utvalde grupper på ulike arenaer
- Høgskulen i Volda, Institutt for planlegging, administrasjon og samfunnsfag

Målgrupper

I prosjektperioden:

- Barn, unge og særskilt utvalde grupper i Volda og Ørsta kommune
- Tilsette i Volda og Ørsta kommune
- Studentar ved Høgskulen i Volda
- Tilsette ved Høgskulen i Volda

Resultat

- utvikla metodikk der barn og unge har reell medvirkning i høve kartlegging av nærmiljø og lokalsamfunn som kan inngå som kunnskapsunderlag ved revisjon av folkehelsekartlegging.
- Barn, unge og særskilt utvalde grupper sine produkt og rapportar
- bacheloroppgåver, masteroppgåver
- anna synleg dokumentasjon

Tidsplan**2015:**

Etablere prosjektgruppe og arbeidsgrupper i begge kommunane og planlegge Tenketank for prosjektet (aktørar frå kommunane, høgskulen og fylkeskommunen). Kva vil vi utforske? Få fram gode idear. Tilsette prosjektleiar.

2016:

Sette i gang forprosjektet: Sette i verk arbeidet med Tenketank for prosjektet (aktørar frå kommunane, høgskulen og fylkeskommunen). Kva vil vi utforske? Få fram gode idear til kva og korleis gå vidare med fase 1: innhenting av kunnskap om korleis barn og unge ynskjer å medverke. Ulike aldersgruppe og målgruppe med ulik tilnærming krev ulike arbeidsmåtar. I denne fasen vil barn, unge og særskild utvalde grupper verte involvert.

2017:

Sette i verk fase 2: Gjennomføring av ulike medverknadsprosessar, analyse av innhenta materiale, rapportering og overføring i planar. Det kan verte flytande overgangar frå før-prosjekt til dei ulike fasane, avhengig av kva tid kartlegginga kan gjennomførast i høve barnehage, skule, frivillige lag og organisasjonar m.m.

Budsjett:

Søknadsbeløp: kr. 800 000.- (kr. 400 000.- pr.kommune)

Eigenfinansiering Volda og Ørsta (inkl.samarbeid med Høgskulen i Volda) i form av deltaking, bruk av eigne timeressursar, drift, forbruksmateriell og kontorteneste, inkl. lokale og energi: kr. 400 000.-

Utgifter (samla for 3 prosjektår begge kommunane):

Lønsutgifter med sosial utgifter prosjektleiar:	600 000.-
Kommunale ressursar, timebasert ink. møteverksemd:	200 000.-
Høgskulen i Volda, timebasert:	50 000.-
Timeressurs brukt i barnehage, skule, andre arenaer for barn og unge:	50 000.-
Reiseutgifter, arrangement, møte og konferansar	100 000.-
Trykking, publikasjonar, kunngjeringar, utsendingar og distribusjon	100 000.-
Driftsutgifter, forbruksmateriell, kontorteneste inkl. lokale og energi	100 000.-

Total søknadssum pr. kommune: kr. 400 000.-, dvs. totalt søknadsbeløp, kr. 800 000.-

Det vil sjølvsagt verte naudsynt å etablere gode tverrfaglege arbeidsgrupper i begge kommunane, og med kommunekontaktar som skal syte for jamleg kontakt og støtte i gjennomføring av medverknadsprosessar.

Både Volda og Ørsta ser på felles erfaringar som eit stort potensiale for vidare utvikling og samarbeid, og både Høgskulen og kommunane ser føre seg enda betre utnytting av kompetanse og ressursbruk ved eit evt. vidare samarbeid om Nærmiljø og lokalsamfunn som fremje folkehelse. Høgskulen kan bidra både med kompetanse, i gjennomføring av medverknadsprosessar i lag med kommunane og i samband med praksisarbeid.

Vi vonar på positiv tilbakemelding på felles søknad om samarbeid og utvikling, og at vi samstundes vert sett på som to sjølvstendige kommunar med høve til tilskot pålydande inntil kr. 400 000.- kvar.

Begge kommunane tek atterhald om deltaking i prosjektet til lokalpolitisk godkjenning ligg føre.

På vegne av Volda og Ørsta kommunar

Med helsing

Berit Koen
folkehelsekoordinator

Kopi til:

Ørsta kommune Dalevegen 6 6153 ØRSTA
Jørgen Vestgarden
Regine Solberg Aklestad

Møre og Romsdal
fylkeskommune

Volda kommune
Stormyra 2
6100 Volda

Deres ref:	Deres dato:	Vår ref:	Vår saksbehandler:	Vår dato:
	17.02.2016	12344/2016/ F03	Sigri Spjelkavik, 71 25 89 10	25.02.2016

Tilskot til Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse

Møre og Romsdal fylkeskommune har i 2015 mottatt kr 2.200 000, fra Statsbudsjettet kap. 719, post 60, som skal gå til *Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse i Møre og Romsdal*.

Vi har gleda av å melde at søknaden Dykkar er tildelt støtte med inntil kr 258 500 for deltaking i kartlegging og utviklingsarbeidet.

Informasjon om vilkår for tilskotet, rapportering, regnskapsrapportering og utbetaling står på **side 2 i tilsegnsbrevet**. Vi ber tilskotsmottakar lese dette nøye.

Dersom vilkår og rapportering ikkje blir følgd opp, kan tilskotet blir kravd betalt tilbake. Manglande rapportering vil føre til at det ikkje blir tildelt ytterlegare tilskot.

Vi ber om tilbakemelding innan 1. april 2016 om at søkjaren vil bruke midlane med dei vilkår som er gitt. Tilbakemeldinga kan sendast på e-post til: post@mrfylke.no

Med hilsen

Heidi-Iren Wedlog Olsen
fylkeskultursjef

Sigri Spjelkavik
rådgivar

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever derfor ikke signatur

Gjenpart: Driftsseksjonen for utbetaling av kr 258 500. Beløpet skal rekneskapsførast på budsjettpost 14501.50000.57.4603.1428 og overførast bankkonto..... org.nr.

Vilkår for utbetaling av tilskotet:

Midlane skal nyttast i samsvar med budsjett og tiltak som er omtalt i søknaden og regelverket for ordninga. Tilskotet skal dekke utgifter til aktivitet som rettar seg mot måla. Tilskotet skal ikkje dekke utgifter til innkjøp av utstyr eller investeringar.

Tilskotet kan ikkje omdisponerast til andre formål utan skriftleg godkjenning frå Møre og Romsdal fylkeskommune.

Ved informasjon om prosjektet til media, samarbeidspartnarar eller andre skal det gå tydeleg fram at prosjektet har motteke tilskot frå Møre og Romsdal fylkeskommune. Ved trykt presentasjon av prosjektet (brosjyrar, nettsider, skilt, infotavler mv.) skal logoen til Møre og Romsdal fylkeskommune vere med. Logo for Møre og Romsdal fylkeskommune finn ein på www.mrfylke.no

Rapportering

Frist for rapportering til fylkeskommunen er 1. oktober 2016.

Fylkeskommunen skal rapportere til Helsedirektoratet i elektronisk skjema i Altinn innan 1. november 2016. Malen for dette skjemaet vert sendt til kommunane i forkant av rapporteringa, og skal nyttast. Skjema skal sendast Møre og Romsdal fylkeskommune v/Kulturavdelinga.

Rapporteringa skal beskrive korleis og i kva grad måla for tilskotet er oppnådd.

Rapporteringa skal også innehalde oppgåver og framdriftsplan for det vidare arbeidet.

Regnskapsrapportering

Det skal førast rekneskap for tilskotet og eigenfinansieringa. Regnskapet skal bare vise kva for utgifter som er dekt av tilskotet og eigenfinansieringa. Regnskapet skal kunne samanliknast med budsjettet i søknaden.

Kontroll

For prosjekt med støtte over kr 100 000, skal reknskapet vere godkjent av autorisert revisor.

Fylkeskulturavdelinga eller fylkesrevisjonen skal ha høve til å iverksetje kontroll med at midlane er/blir brukt etter vilkåra.

Rapporteringsmalen inneheld ferdig definerte utgiftskategoriar som rekneskapstalla skal førast inn i. I tillegg skal det leggjast ved rekneskapsutskrift direkte frå økonomisystemet som viser kva for artskonti utgiftene er fordelt på. Utskrifta kan vise utgifter aggregert per art og treng ikkje å vise dei dei einskilte bilaga.

Utgifter til reise-, kost- og nattillegg må ikkje overstige satsane i Statens reiseregulativ, jf. Statens personalhandbok. Lønsmidlar skal ikkje overstige kva som er rimeleg i forhold til statlege lønningar. Sjå meir informasjon om krav til reknskapet i standardvilkåra. (Vedlagt: Standardvilkår for tilskudd fra Helsedirektoratet).

Utbetaling

Tilsegnsbeløpet vert utbetalt når førespurnad om utbetaling er motteke per e-post til post@mrfylke.no. E-posten må innehalde bankkontonummer og organisasjonsnummer.

Klageadgang

Det er ikkje klagerett på avgjerda. Dette følgjer av forvaltningsloven § 28.

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Sonja Håvik

Arkivsak nr.: 2014/737

Arkivkode: 033

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
8/16	Eldrerådet	25.04.2016
61/16	Kommunestyret	26.05.2016

Handsaming:

Roger Nedreklepp orienterte om saka.

Røysting:

Tilrådinga frå administrasjonen vart samrøystes vedteken.

Tilråding i eldrerådet - 25.04.2016

Årsmelding for Volda eldreråd vert teken til vitende.

ÅRSMELDING ELDRERÅDET 2015

Administrasjonen si tilråding:

Årsmelding for Volda eldreråd vert teken til vitende.

Samansetjing av eldrerådet 2015:

Eldrerådet har 5 medlemmer, med varamedlemer, som er valde av kommunestyret.

Eldrerådet perioden 2011-2015:

Leiar:	Roger Nedreklepp
Nestleiar:	Kirsten Lillenes
Medlemer:	Olaug Almelid
	Lars Lothe
	Karl Flote

Vara: Mildrid Åslid
Jostein Fet
Inger Johanne Halkjelsvik
Judit Koppen
Emil Olsen

Eldrerådet perioden 2015-2019:

Leiar: Roger Nedreklepp
Nestleiar: Ingunn Rusten Øye
Medlem: Einar Børtveit
Jorunn Øvstebø
Inger Johanne Halkjelsvik

Vara: Deogratias Mucocori
Reidun Eide
Inge Kløvning
Kirsten Homberset
Hilda Fløtre

Arbeidsområde:

Eldrerådet er rådgevande organ for kommunen i alle saker som vedkjem eldre.

Aktivitet:

Eldrerådet hadde tre møter i 2015 og handsama fem politiske saker og åtte orienteringssaker.

Møte 23.02.2015

- Ordførar, Arild Iversen, orienterte elderådet om kommunereforma
- Leiar ved frivilligsentralen Astrid Gjersdal og sektorsjef Inger-Johanne Johnsen orienterte om frivilligsentralen og deira arbeidsområde
- Forvarsling - reguleringsplan – reguleringsendring – detaljplan – Kiropraktorsenteret
- Årsmelding for eldrerådet 2014

Møte 18.05.2016 vart avlyst grunna manglande saker.

Møte 29.09.2015

- Planleggar Regine Solberg Aklestad orienterte om kommuneplanen sin samfunnsdel. Eldrerådet kom med innspel til kommuneplanen
- Fylkeseldrekonferansen. Kirsten Lillenes møtte frå Volda eldreråd
- Gjennomgang av saker eldrerådet har handsama i perioden 2011-2015
- Planid 2015001 Kiropraktorsenteret i Volda – reguleringsendring – detaljplan. Oppstartsvarel

Møte 09.12.2015

- Konstituering av nytt eldreråd for perioden 2015-2019
- Årsbudsjett 2016 og økonomiplan 2016-2019. Assisterande helse og omsorgssjef Svein Berg Rusten orienterte om årsbudsjett og økonomiplan for helse og omsorgssektoren
- Reglement for eldrerådet

- Møteprotokoll fylkeseldrerådet 11.11.2015
- Tannhelseteneste for eldre

Rune Sjurgard
Rådmann

Inger-Johanne Johnsen
sektorsjef kultur og service

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Astrid Gjersdal

Arkivsak nr.: 2014/404

Arkivkode: 004

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
25/16	Driftsstyret	11.05.2016
62/16	Kommunestyret	26.05.2016

ÅRSMØTE FRIVILLIGSENTRALEN 2016

Handsaming:

Driftsstyret oppmodar om at leiaren av Frivilligsentralen er tilstades på kommunestyremøtet og får legge fram årsmeldinga.

Røysting:

Samrøystes vedtak i Driftsstyret - 11.05.2016

Styret i Frivilligsentralen (Driftsstyret) rår årsmøtet (Kommunestyret) til å gjere følgjande vedtak:

- 1. Årsmøtet godkjenner årsmelding og rekneskap 2015 slik det ligg føre.*
- 2. Årsmøtet godkjenner framlagt arbeidsplan for 2016/2017.*

Administrasjonen si tilråding:

Styret i Frivilligsentralen (Driftsstyret) rår årsmøtet (Kommunestyret) til å gjere følgjande vedtak:

- 1. Årsmøtet godkjenner årsmelding og rekneskap 2015 slik det ligg føre.*
- 2. Årsmøtet godkjenner framlagt arbeidsplan for 2016/2017.*

Vedleggsliste:

Uprenta saksvedlegg:

Samandrag av saka:

Saksopplysningar:

I vilkåra for å motta statstilskot til drift av frivilligsentralar ligg mellom anna kravet om at sentralen skal ha eit styre, og det skal gjennomførast årsmøte. Dette kravet har si årsak i at frivilligsentralane i landet har ulike eigarformer. Då Volda kommune overtok drifta av frivilligsentralen i Volda i 2012, samstundes med at den tidlegare stiftinga vart oppheva, vedtok kommunestyret å la sentralen inngå i den øvrige kommunale organisasjonen. I 2014 vart frivilligsentralen ein del av sektor kultur og service. Driftsstyret er sentralen sitt formelle styre, og kommunestyret årsmøte.

Det vert her lagt fram arbeidsplan for 2016 og 2017. På denne måten vil ein ha politisk godkjenning av den arbeidsplanen det vert søkt driftstilskot til i år. Fristen for å søke statleg driftstilskot for 2017 og sende rapport for 2015 sett til 31. juni.

ÅRSMELDING, STIFTINGA FRIVILLIGSENTRALEN I VOLDA 2015

Frivilligsentralane er aktive støttespelarar for å skape gode levande lokalmiljø og koordinere lokalt engasjement, nærmiljøutvikling og kulturelt mangfald.

Frivilligsentralen i Volda er ein av dei 383 statleg støtta frivilligsentralane i landet, som skal medverke til å samordne den frivillige innsatsen som privatpersonar og frivillige organisasjonar i kommunen utfører, og dermed styrke og fremje det frivillige arbeidet.

Årsmøtet 2015

Driftsstyret har vore styre for frivilligsentralen, og kommunestyret årsmøte. Årsmøte for sentralen var 4. mai, der kommunestyret tok årsmeldinga til vitende og vedtok arbeidsplanen for 2015/16. Årsaka til at det vart gjort slik, er at ein i inneverande år rapporterer for året som har gått og søker statsmidlar for året etter.

Rekneskap og budsjett følgjer kommunen elles. Astrid Gjersdal har i meldingsåret hatt 100% stilling som dagleg leiar.

I eit arbeidsfelt som kviler på frivillig innsats vil ein arbeidsplan vanskeleg vere anna enn ein intensjonsplan, då ein ikkje kan stille krav eller setje sanksjonar overfor frivillige, slik ein gjer til tilsette. Eit anna karaktertrekk med det frivillige feltet er at det stadig er i endring, det vert dermed ofte ikkje slik som ein trur på førehand. Nye menneske og konstellasjonar gir nye problemstillingar, og ein må følgeleg skifte fokus. Arbeidsplanen frå 2015 hadde dermed nokre punkt som ikkje vart gjennomførte, årsmeldinga omtalar sameleis tiltak som ikkje sto i arbeidsplanen.

Frivilligsentralane har som ei av sine primære oppgåver å bidra til **møteplassar**. Kort oppsummert i eigen regi:

- Månadlege mat og prat-arrangement frå januar til mai på samfunnshuset, annankvar veke frå august til jul. Tiltaka har vore i samarbeid med Re:act.
- Frå september har vi i samarbeid med Volda folkebibliotek hatt tiltaket ”Lån ein Volding”. Kvar laurdag har voldingar lånt seg ut til samtalar og norsktrening for innvandrarakar.
- Julefesten 1. juledag, som dette året var tilbake til kafeen på Volda Omsorgssenter. Om lag 60 gjestar deltok, og 10 frivillige. Som tidlegare vart festen støtta av næringslivet i Volda.

Frivilligsentralane skal, i samsvar med dei gjeldande retningslinene ha ein **koordinering-og samordningsfunksjon**. I 2015 i følgjande tiltak:

- Den årlege tv-aksjonen, dette året til Regnskogfondet. Naturvernforbundet var samarbeidspartnar her lokalt.
- Den kulturelle spasèstokken. Frivilligsentralen har, i lag med ein komité på 3 personar hatt ansvar for å søke og rapportere, og å organisere tilbodet ut til eldre-og omsorgsinstitusjonane. Ca 25 ulike program vart tilbode dette året, for eit tilskot på kr 107 116.
- Frivilligsentralen har fått sekretærfunksjonen for det nye styret for dei kommunale idrettslokala, som fordeler treningstider.
- Eit anna nytt felt som er tillagt frivilligsentralen er oppfølging av 17-mainemnda i sentrum.
- Kulturminnedagane. Biblioteket og frivilligsentralen tok initiativ til å markere kulturminnedagane i september, som hadde temaet ”nabolaget”. Temaet vart markert med eit arrangement på Volda Omsorgssenter, der vi sette i fokus nabolaget før og no, og på tvers av kulturar. Utstilling av gamle Voldabilete sto heile veka.
- Dagleg leiar er kontaktperson for Idrettsrådet, og møter på styremøta
- Fleire lag har fått hjelp til å registrere laget i frivilligregistrert/Brønnøysund
- Dagleg leiar har vore sekretær for frivilligprisenemnda, prisen gikk dette første året til Øystein Bakke
- Frivillige medverka i lag med bebruarane til rydding og plenslått kring dei kommunale bustadane i sommar
- Frivilligsentralen tok utfordringa frå X2-festivalen om å lage ei multisportløype. Mange, både lag og einskildpersonar samarbeidde om dette, som er eit heilt nytt konsept i Volda..

- Det har vorte formidla tenester som plenklipping og og snømoking. Det er asylsøkarar og flyktningar som tek slike oppdrag, og den som tek imot hjelpa vert oppmoda om å by på kaffi og ein prat til gjengjeld. Alle forerespørslar om hjelpetenester som har kome inn, har vorte imøtekomne.

Mangfald og inkludering, er eit felt frivilligsentralane særskilt skal rapportere på. Vi meiner at dette står som ein paraply over det meste av det vi engasjerer oss i, men trekkjer her fram i 2015:

- Vi var medarrangør av informasjonsmøte på Samfunnshuset i september i høve mottak av flyktningar. Møtet, som samla over 300, var eit samarbeid mellom mottaket og fleire aktørar i Volda kommune og ga mange positive etterspel når det gjeld engasjement for flyktningar og asylantar.
- 10 nye flyktningguidekoplingar har vorte gjennomført i 2015. Dette er rekord på eit år.
- Frivilligsentralen inviterte også dette året innvandrarar til å delta i festivallivet, hovudsakleg i Nynorske festpela og i multisportkonkurransen i X2.
- Sommarprogrammet var nytt av året, og ideen kom frå Team five. Målet for programmet var å skape ein kjekkare sommar for barnefamiliar som ikkje reiser bort frå Volda. Målgrupper var generelt barnefamiliar, og vart mest nytta av innvandrarfamiliar. Vi marknadsførte det hovudsakleg gjennom barnevernet, helsestasjonen, læringssenteret og asylmottaket. I samarbeid med 14 ulike aktørar vart det gjennomført i alt 16 aktivitetsdagar for i alt ca. 400 deltakarar.
- Det har også dette året vore etterspørsel frå innvandarar om hjelp til øvingskøyring, og det har kome til to nye frivillige øvingssjåførar.

Innovasjonsskulen

- Frå hausten av har Astrid Gjersdal, som ein av tre studentar frå Volda kommune delteke i innovasjonsstudiet i regi av Høgskulen i Lillehammer. Studiet er knytt til nasjonal satsing på innovasjon i kommunane. Volda har valt "Entreprenørskap som integreringsverktøy" som tema for innovasjonsaset, og spissa det til "Korleis skal busette flyktningar kunne skape eigne arbeidsplassar?" Målet med studiet er, gjennom å tilrettelegge ein innovasjonsprosess på eit felt med behov for ny handling, å lære eit verktøy, og å dele det med resten av organisasjonen. Studiet vert avslutta i mai 2016.

Dagleg leiar har elles delteke i:

- 4 nettverkssamlingar
- Stiftingsmøte for landsforeninga for frivilligsentralar, juni
- Regionmøte TV-aksjonen, september
- KS-samling i Oslo, desember
- 2 samlinga i Søre Sunnmøre kulturleiarforum

Faste samarbeidsforum:

- Styringsgruppa for StudiebygdA
- Søre Sunnmøre Kulturleiarforum
- Nettverk søre Sunnmøre

Arbeidsplan 2016-17

Som ein del av sektor kultur og service er det eit mål for frivilligsentralen å medverke positivt til at kompetanse, ressursar og nettverk kan sameinast for å få best mogeleg utteljing for publikum.

Frivilligsentralen i Volda disponerer ikkje eigne lokale. Det er dermed ein føresetnad for å byggje møteplassar at vi får disponere eit mangfald av kommunale lokale med minst mogelege restriksjonar/hindringar.

Tiltak for å skape møteplassar og tiltak for inkludering og mangfald er langt på veg samanfallande, dermed vert dei her slått saman:

- Ta initiativ til og støtte opp om aktuelle kurs-og opplæringstiltak for frivillig sektor, samt servicetiltak som hjelp til registrering og å søke tilskot
- Som del av partnerskapen til StudiebygdA medverke til å styrke samhandling mellom studentar og fastbuande. Konkrete planar er:
 - Medverke til samfunnsdagar
 - Julefesten 1. juledag
- Marknadsføre og følgje opp samarbeidstiltaka Flyktningguiden, Lån ein volding, Mat og prat og det fleirkulturelle ”Stemne”
- Arrangere sommaraktivitetar for barnefamiliar i samarbeid med aktuelle aktørar
- Medverke til utviklinga av Kimen sosial entreprenør
- Vere praktisk bidragsytar til arrangement og festivalar i kommunen der dette vert etterspurt
- Formidle praktisk hjelp til einskildpersonar der dette vert etterspurt og der hjelparar kan skaffast

Koordinerande og administrative funksjonar:

- Koordinere TV-aksjonen
- Koordinere den kulturelle spasèrstokken
- Ha sekretærfunksjon for hallstyret og frivilligprisnemnda
- Initiere samarbeid om markering av kulturminnedagane
- Markere frivilligdagen i samarbeid med nettverket av frivilligsentralar
- Ta initiativ overfor FAU om natteravnar i aktuelle periodar

Grunnlag:

- Halde ei open dør for publikum og vere tilgjengeleg for lag og einskildpersonar
- Skape arena for å utvikle nye tiltak der kommunen og frivillige samhandlar

Ufordringar framover

I tilsagnsbrevet for 2016 står følgjande:

Overføring av ansvar til kommunene

I Meld.St.14 (2014-2015) "Kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner", ble det lagt frem et forslag for Stortingets kommunal- og forvaltningskomite i juni 2015 om å overføre ansvar for tilskudd til frivilligsentralene til kommunene. Komiteen viser i sin innstilling (Innst. 333 S – 2014-2015) til "at ordningen med tilskudd til frivilligsentraler har bidratt til å skape sosiale møteplasser og lagt til rette for frivillig virksomhet over hele landet". Komiteen "mener at tilskuddet til frivilligsentralene bør overføres til kommunene", at "midlene bør øremerkes og økes i en opptrappingsperiode for å styrke frivilligsentralene" og at "dette gir forutsigbarhet og mulighet til å styrke en sektor vi har et felles engasjement for."

Saken vil bli nærmere omtalt i kommuneproposisjonen for 2017, som legges frem for Stortinget våren 2016. Kulturdepartementet vil legge ut nærmere informasjon på hjemmesidene (regjeringen.no/kud) om krav til rapportering m.m. for tilskudd mottatt i 2016.

Denne omlegginga av tilskotet til frivilligsentralane har uroa både tilsette og styre i frivilligsentralane kring i landet. Uroa knyter seg til kva som vil skje om øremerkinga av tilskotet fell bort og det går inn i den kommunale ramma. Etter som frivilligsentralane ikkje er eit lovpålagt tiltak vil det i så fall kvile på administrasjon og politikarar kor tungt verdien av arbeidet som vert utført gjennom sentralane vil vege i prioriteringa framover. Omleggjinga vert tilrådd gjort gjeldande frå 2017.

Vurdering og konklusjon:

Helse og miljøkonsekvensar:

[Sjå sjekkliste, slett denne linken etter bruk.](#)

Økonomiske konsekvensar:

Beredskapsmessige konsekvensar:

Naturmangfaldlova:

{Alle tiltak som kan få følger for naturen skal verte vurdert etter krava i [naturmangfaldlova](#)}

Utskrift av endeleg vedtak:

Klageinstans:

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: May-Lisbet Lande

Arkivsak nr.: 2012/59

Arkivkode: 033

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
10/16	Ungdomsrådet	16.03.2016
63/16	Kommunestyret	26.05.2016

ÅRSMELDING FOR VOLDA UNGDOMSRÅD 2015

Handsaming:

Etter diskusjon kom ein fram til fyljande:

Utfordringar i 2016 og saker ein vil arbeide for:

- Informasjon om kommunereform retta mot ungdom
- Nye lokale til ungdomsklubben.

Det vart foreslått nokre små endringar i utforming og ordlys på årsmeldinga.

Elles vart Årsmelding for ungdomsrådet i Volda 2015 samrøystes godkjend som framlagt.

Røysting:

Samrøystes vedteke

Vedtak i Ungdomsrådet - 16.03.2016

ÅRSMELDINGAR FOR UNGDOMSRÅDET I VOLDA 2015

Saksopplysningar:

Ungdomsrådet skal kvart år utarbeide ei årsmelding som skal gå inn som ein del av dei andre kommunale årsmeldingane (vedtekter for ungdomsrådet §5).

Arbeidsområde og målsetjing:

§ 1.1 Ungdomsrådet skal vere eit:

- Talerøyr for ungdommen i Volda kommune.
- Organ med avgjerdsrett i utvalde saker.
- Høyringsorgan i kommunale saker som vedkjem ungdom.

§1.2 Ungdomsrådet skal freiste å fremje:

- Best mogleg levекår for ungdom

- Større påverknad i saker som vedkjem ungdom
- Auka engasjement i ungdomsgruppa

§1.3 Ungdomsrådet skal ha lagt føre seg alle saker som gjeld ungdom sine oppvekstvilkår og andre saker med interesse for ungdom.

§1.4 Ungdomsrådet kan på eige initiativ ta opp saker som vedkjem ungdom.

§1.5 Ungdomsrådet skal ha eige budsjett, der midlar skal gå til eigne prosjekt eller som tilskot til andre ungdomsstyrte prosjekt.

Medlemar:

Ungdomsrådet har 11 medlemar og 5 felles vara.

Medlemane skal veljast mellom ungdomar i alder 13 til 20 år, busett i Volda kommune. Val skal skje i september årleg.

Vedtektene seier at rådet skal konstituere seg sjølv og velje leiar og nestleiar.

Leiar for våren 2015 var Peter Hasfjord Bjørneset og Jonas Otnheim Myklebust som nestleiar.

Politisk fadder er Åshild Vik .

Frå hausten 2015 er Eirik Sjøhelle Eiksund leiar, nestleiar er Maiken Gjøsdaal

Politisk fadder er Åshild Vik med vara Mathilde Sjøhelle Eiksund

Økonomi:

Vedtektene til ungdomsrådet §1.5 seier at rådet skal ha eige budsjett, midlar skal gå til eigne prosjekt eller som tilskot til andre ungdomsstyrte prosjekt. Ungdomsrådet disponerte i 2015 kr. 50.000,-. I budsjettsak PS 11/15 var desse fordelt slik:

Kr. 25.000,- til kurs og konferansar

Kr. 2.000,- til supplering av genser m logo for nye medlemar

Kr. 23.000,- vart lyst ut til Ungdomsmidlar.

Ungdomsmidlane var lyst ut i april og vart fordelt slik: Team Five og frivilligsentralen, fekk tildelt kr. 6.000,- til sommaraktivet for born, ungdom og familiar. Badeplassen Munken fekk tildelt

kr. 17.000,- til innkjøp av grillutstyr.

Oppsummering:

Ungdomsrådet i Volda skal i utgangspunktet halde møte ein gong pr. mnd. med unntak av i skuleferien.

Hausten 2015 vart eit møterikt halvår då ein i samarbeid med planleggar Regine S. Aklestad og Barnerepresentanten Berit Koen arbeid med ein eigen uttale frå dei unge i høve kommuneplanen.

Det vart satt opp to ekstra møter, eit i oktober og eit i november for å arbeide med prosjektet Kommuneplan for Volda kommune. Dokumentet "Melding frå dei unge" vart framlagt for kommunestyret 28. januar 2016.

Pga. dette prosjektet vart det halde 13 møter i ungdomsrådet i 2015.

I tillegg til saksarbeid har ungdomsrådet hatt fyljande tema og aktivitetar på møta sine.

- Januar: Orientering om kommunereforma v. ordførar Arild Iversen
*Deltok som frivillig på UKM Ørsta/Volda
- Februar: Nettvett, "Ungdomsrådet på facebook" tema v: Dirdrik Morits Hallstrøm frå reklame- og designbyrået, Kib&Morits
*Leiar deltok på ope møte ang. Kommunereforma-tenketank, 19. februar
- Mars: Møte med elevråda på ungdomsskulane i Volda
- April: Deltok som hjelparar under X2 festivalen, Multisport. I samarbeid med Frivilligsentralen
*Kommuneplan, planlprosess v. Regine Solberg Aklestad
*Motaksjon mot Pegida i Ålesund, nesteleiar deltok

- *Mai: Delteke på Strandryddedag*
*17. mai, Leiar, krans på bauta ved Volda kyrkje
*Fylkesmann kommunebesøk, leiar deltok
- *Juni: Nestleiar deltok på fellessamling for ungdomsråda på Søre, i regi av fylkesmannen og Søre Sunnmøre regionråd. Tema: Kommunereform*
- *Oktober: Fellessaming for ungdomsråda på Søre Sunnmøre i Herøy*
- *November: 2.til 3. november. Barne- og likestillings konferanse i Bergen. 2 medlemar frå ungdomsrådet deltok i tillegg til koordinator*
*2 utsendingar til ungdomens fylkesting
*Orientering om stoda på ungdomsklubben v/Tone R. Aarhus
- *Desember: Detok i fakkeltog med støtte til Volda sjukehus*

Andre utval ungdomsrådet har delteke i:

- *1. repr i arbeidsgruppa for Mellom bygningane i Volda*

Saker som ungdomsrådet har hatt spesiell merksemd på:

- *Lokale til ungdomsklubben*
- *Kommuneplan "Melding frå dei unge"*
- *Kommunereform*
- *Marknadsføring av ungdomsrådet*

Utfordringar i 2016 og saker ein vil arbeide for:

- *Kommunereform retta mot ungdom*
- *Nye lokale til ungdomsklubben*

Administrasjonen si tilråding:

Saka vert lagt fram utan tilråding.

Vedleggsliste:

Forslag til årsmelding for Volda ungdomsråd 2015.

Saksopplysningar:

Årleg skal ungdomsrådet utarbeide ei årsmelding som skal leggst fram for Volda kommunestyre. Ungdomsrådet skal også sette opp ei prioritert liste over saker dei vil arbeide ekstra med i 2016.

May-Lisbet Lande

koordinator

Utskrift av endeleg vedtak:
Administrasjonen

ÅRSMELDINGAR FOR UNGDOMSRÅDET I VOLDA 2015

Saksopplysningar:

Ungdomsrådet skal kvart år utarbeide ei årsmelding som skal gå inn som ein del av dei andre kommunale årsmeldingane (vedtekter for ungdomsrådet §5).

Arbeidsområde og målsetjing:

§ 1.1 Ungdomsrådet skal vere eit:

- Talerøyr for ungdommen i Volda kommune.
- Organ med avgjerdsrett i utvalde saker.
- Høyringsorgan i kommunale saker som vedkjem ungdom.

§1.2 Ungdomsrådet skal freiste å fremje:

- Best mogleg levkår for ungdom
- Større påverknad i saker som vedkjem ungdom
- Auka engasjement i ungdomsgruppa

§1.3 Ungdomsrådet skal ha lagt føre seg alle saker som gjeld ungdom sine oppvekstvilkår og andre saker med interesse for ungdom.

§1.4 Ungdomsrådet kan på eige initiativ ta opp saker som vedkjem ungdom.

§1.5 Ungdomsrådet skal ha eige budsjett, der midlar skal gå til eigne prosjekt eller som tilskot til andre ungdomsstyrte prosjekt.

Medlemar:

Ungdomsrådet har 11 medlemar og 5 felles vara.

Medlemane skal veljast mellom ungdomar i alder 13 til 20 år, busett i Volda kommune. Val skal skje i september årleg.

Vedtektene seier at rådet skal konstituere seg sjølv og velje leiar og nestleiar.

Leiar for våren 2015 var Peter Hasfjord Bjørneset og Jonas Otnheim Myklebust som nestleiar. Politisk fadder er Åshild Vik .

Frå hausten 2015 er Eirik Sjøhelle Eiksund leiar, nestleiar er Maiken Gjøsdaal. Politisk fadder er Åshild Vik med vara Mathilde Sjøhelle Eiksund

Økonomi:

Vedtektene til ungdomsrådet §1.5 seier at rådet skal ha eige budsjett, midlar skal gå til eigne prosjekt eller som tilskot til andre ungdomsstyrte prosjekt.

Ungdomsrådet disponerte i 2015 kr. 50.000,-. I budsjettsak PS 11/15 var desse fordelt slik:

Kr. 25.000,- til kurs og konferansar

Kr. 2.000,- til supplering av genser m logo for nye medlemar

Kr. 23.000,- vart lyst ut til Ungdomsmidlar.

Ungdomsmidlane var lyst ut i april og vart fordelt slik: Team Five og frivilligsentralen, fekk tildelt kr. 6.000,- til sommaraktivet for born, ungdom og familiar. Badeplassen Munken fekk tildelt kr. 17.000,- til innkjøp av grillutstyr.

Oppsummering:

Ungdomsrådet i Volda skal ha møte ein gong pr. mnd. med unntak av i skuleferien.

Hausten vart eit møterikt halvår då ein i samanbeid med planleggar Regine S. Aklestad og Barnerepresentant Berit Koen arbeide med ein eigen uttale frå dei unge i høve

kommuneplanen. Det vart satt opp to ekstra møter, eit i oktober og eit i november for å arbeide med prosjektet Kommuneplan for Volda kommune. Dokumentet vert lagt fram for kommunestyret i 28. januar 2016. Rådet hadde 13 møter i 2015.

I tillegg til saksarbeid har ungdomsrådet hatt fyljande tema og aktivitetar på møta sine.

- Januar: Orientering om kommunereforma v. ordførar Arild Iversen
Deltok som frivilleg på UKM Ørsta/Volda
- Februar: Nettvett, "Ungdomsrådet på facebook" tema v: Dirdrik Morits Hallstrøm frå reklame- og designbyrået, Kib&Morits
Leiar deltok på ope møte ang. Kommunereforma-tenketank, 19. februar
- Mars: Møte med elevråda på ungdomsskulane i Volda
- April: Deltok som hjelparar under X2 festivalen, Multisport. I samarbeid med Frivillegsentralen
*Kommuneplan, planprosess v. Regine Solberg Aklestad
* Motaksjon mot Pegida i Ålesund, nesteleiar deltok
- Mai: Delteke på Strandryddedag
17. mai, Leiar, krans på bauta ved Volda kyrkje
Fylkesmann kommunebesøk, leiar deltok
- Juni: Nesteleiar deltok på fellessamling for ungdomsråda på Søre, i regi av fylkesmannen og Søre Sunnmøre regionråd. Tema: Kommunereform
- Oktober: Fellessamling for ungdomsråda på Søre Sunnmøre i Herøy
- November: 2.til 3. november. Barne- og likestillings konferanse i Bergen.
2 medlemar frå ungdomsrådet deltok i tillegg til koordinator
2 utsendingar til ungdomens fylkesting
Orientering om stoda på ungdomsklubben v/Tone R. Aarhus
- Desember: Detok i fakkeltog med støtte til Volda sjukehus

Andre utval ungdomsrådet har delteke i:

- 1. repr i arbeidsgruppa for StudiebygdA

Saker som ungdomsrådet har hatt spesiell merksemd på:

- Lokale til ungdomsklubben
- Kommuneplan "Melding frå dei unge"
- Kommunereform
- Marknadsføring av ungdomsrådet

Utfordringar i 2016 og saker ein vil arbeide for:

?

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Inger-Johanne Johnsen

Arkivsak nr.: 2012/3

Arkivkode: 033

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
5/16	Valnemnda	19.05.2016
64/16	Kommunestyret	26.05.2016

FRITAK FRÅ VERV SOM MEDDOMARAR I SØRE SUNNMØRE TINGRETT

Handsaming:

Åshild Vik kom med slikt framlegg til pkt. 3: Ingrid Torvik

Anders Egil Straume kom med slikt framlegg til pkt. 3: Johan Sande Ytrehorn

Røysting:

Tilrådinga frå administrasjonen, med framlegg frå Åshild Vik og Anders Egil Straume, vart samrøystes vedteken.

Tilråding i valnemnda - 19.05.2016 til kommunestyret:

1. *Thor Olsvold-Hansen får varig fritak som meddomar i Søre Sunnmøre Tingrett.*
2. *Kathrine Sæten Eliassen får varig fritak som meddomar i Søre Sunnmøre Tingrett.*
3. *Som nye meddomarar i Søre Sunnmøre Tingrett vert Ingrid Torvik og Johan Sande Ytrehorn vald.*

Administrasjonen si tilråding:

1. *Thor Olsvold-Hansen får varig fritak som meddomar i Søre Sunnmøre Tingrett.*
2. *Kathrine Sæten Eliassen får varig fritak som meddomar i Søre Sunnmøre Tingrett.*
3. *Som nye meddomarar i Søre Sunnmøre Tingrett vert og vald.*

Administrasjonen si tilråding:

Vedleggsliste:

Oversikt over valde meddommarar i Søre Sunnmøre Tingerett

Uprenta saksvedlegg:

Søknad om fritak frå Thor Olsvold-Hansen

Søknad om fritak frå Kathrine Sæten Eliassen

Saksopplysningar:

Både Thor Olsvold-Hansen og Kathrine Sæten Eliassen søker om varig fritak frå verv som meddommar i Tingretten på grunn av at dei har flytta frå kommunen.

I Domstollova §76 står det om fritaksgrunnar:

”§76. Når et utvalgsmedlem dør eller flytter fra kommunen, skal kommunens administrasjonssjef slette vedkomande fra utvalget.”

Thor Olsvold Hansen og Kathrine Sæten Eliassen blei valt som meddommarar i tingretten for perioden frå 1. januar 2013 – 31. desember 2016.

Krav til den som skal veljast som meddommar er nedfelt i domsstollova §§ 70-72. Mellom anna må ein ha tilstrekkeleg norskkunnskap, vere personleg eigna for oppgåva og ha plettfri vandel. Nedre aldersgrense for å kunne veljast er 21 år og øvre er 70 år ved periodestart, og ein må ha stått i folkeregisteret i minst 3 år. Det skal veljast ei kvinne og ein mann i staden for Kathrine Sæten Eliassen og Thor Olsvold-Hansen.

Vurdering og konklusjon:

Kathrine Sæten Eliassen og Thor Olsvold-Hansen får fritak jf domstolloven § 76, og det blir vald ein ny meddommar i hans stad.

Rune Sjurgard
Rådmann

Inger-Johanne Johnsen
sektorsjef kultur og service

Utskrift av endeleg vedtak:

Søre Sunnmøre Tingrett, Pb. 85, 6101 Volda

Thor Olsvold-Hansen, Ravnkollbakken 5, 0971 Oslo

Kathrine Sæten Eliassen, Dalsbergstien 6d, 0170 Oslo

Dei som blir valde som ny meddommarar i tingretten

Volda kommune
Stormyra 2
6100 Volda

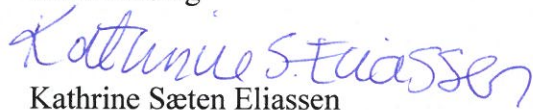
3.12.2015

Kathrine Sæten Eliassen
Dalsbergstien 6d
0170 Oslo

Søknad om fritak som meddommar i Søre Sunnmøre tingrett

Eg søker herved fritak i vervet som meddommar i Søre Sunnmøre tingrett. Grunnen er at eg har busett meg i Oslo.

Beste helsing

Kathrine Sæten Eliassen

Volda Kommune ved kommuneadministrasjon.

Thor Olsvold-Hansen

Ravnkollbakken 5

0971 Oslo

VOLDA KOMMUNE	
Saksnr. 2015/2353	Avd. SVK
Løpnr.	Shs. ingkh
12 APR 2016	
Arkivdel:	Emne 2
Klassering P:	033
Klassering S:	

09.04.16

Viser til tidligere henvendelse datert 09.02.16 som dere har unnlatt og svare på.

Jeg søker med dette fritak fra mitt meddommerverv i Volda kommune

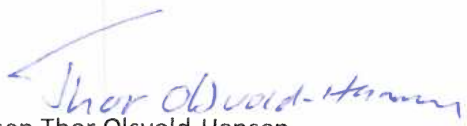
Grunn til at jeg søker fritak er at jeg har flyttet fra Volda kommune 27.09.15 og er nå bosatt i Oslo .

Det blir lang og kronglete reisevei, og viser til Domstoloven: § 76. Når et utvalgsmedlem dør eller flytter fra kommunen, skal kommunens administrasjonssjef slette vedkommende fra utvalget.

Ber om at dere sender melding om dette til tingretten og svarer meg på søknaden.

Som dokumentasjon sender jeg med utskrift av flyttemelding.

Med Hilsen:

Med Hilsen Thor Olsvold-Hansen

Søre Sunnmøre Tingrett - val av fleire meddommarar handsama i Volda kommunestyre den 18.12.2014, sak PS 166/14

Kvinner - namn	Adresse	Tlf.nr.	Yrke
Jenny Venås	Vollen 80, 6120 Folkestad	971 68 634	Student
Hildegunn Nautvik	Dalsfjordv. 677, 6133 Lauvstad	901 00 794	Bedriftsøkonom/ økonomiarbeidar
Kathrine Eliassen	Engesetv. 2, 6102 Volda	902 60 194	
Lin Storm Traagstad	Kusymrev. 7A, 6102 Volda	480 27 887	Lærar
Anne Lise Gridseth	Røyslidv. 15, 6103 Volda	993 38 471	Lærar
Reidun Heimen Heltne	Lisjenakkv. 6, 6103 Volda	907 97 832	Pensjonert lærar
Toril Rødven Eide	Storgt. 32, 6102 Volda	700 79 909	Rekneskapsførar
Aud Osdal	Bakkev. 6, 6103 Volda	913 38 785	Pensjonert kantinearbeidar
Bodil Flem	Martav. 4A, 6102 Volda	415 09 363	Pensjonert sjukepleiar
Unni Margaret Skare	Plassev. 11, 6104 Volda	915 97 225	Sjukepleiar
Lena Sætre	Granheim 4, 6100 Volda	480 05 044	Sjukepleiar
Inger Lid	Lidavegen 42, 6105 Volda	416 96 746	Førskulelærar
Iris Håskjold	Hjellegjerdet 3, 6105 Volda	404 78 015	Miljøterapeut
Menn - namn			
Frank Vatne	Lisjenakkv. 5, 6103 Volda	913 35 702	Energirådgjevar
Audun Kristian Høidal	Lindevegen 17, 6103 Volda	410 67 802	Opplæring, coaching
Rune Aasen	Lønnevegen 4, 6102 Volda	906 37 227	Ass.dir. Studentsamskipnaden
Asbjørn Tore Humberset	Hamnegt. 37, 6100 Volda	908 17 509	Bilmekanikar
Espen Stray Helle	Porsemylv. 5, 6102 Volda	936 75 479	Lærar
Odd Stenvåg	Porsemylv. 20, 6103 Volda		Pensjonert rektor
Egil Høydal	Lønnev. 12B, 6102 Volda	990 18 119	Kontrollør Rolls-Roice
Thor Olsvold-Hansen	Liaskarv. 20, 6105 Volda	450 65 510	Leiar, sjukepleiar
Ivar Arne Lid	Berkvik, 6105 Volda		Kundemottakar
Svein Bjerkvik	Berknesv. 788, 6105 Volda	907 23 578	Ingeniør
Dag Ragnar Sætre	Gamlev. 12, 6102 Volda	905 85 749	Sjukepleiar
Lars Arne Muren	Vidjev. 4, 6104 Volda	994 52 116	Lærar
Atle Svellingen	Nylenda 1, 6104 Volda	916 15 867	Lærar

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar:	Inger-Johanne Johnsen	Arkivsak nr.:	2015/1850
		Arkivkode:	033

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
6/16	Valnemnda	19.05.2016
65/16	Kommunestyret	26.05.2016

KOMMUNALT RÅD FOR FUNKSJONSHEMMA - VAL

Handsaming:

Fride Sortehaug møtte under handsaminga av saka, kl. 13:15.

Hild Våge kom med slikt fellesframlegg:

Representantar frå brukarorganisasjonane:

Faste medlemer:

1. Kari Gamlem (Volda/Ørsta revmatikerforening)
2. Solfrid Nautvik (Ørsta/Volda Handikaplag)
3. Stein Conradsen (ADHD Volda)

Varamedlemer:

1. Jeanette Mikalsen (NFU Volda/Ørsta)
2. Sveinung Dale (Volda/Ørsta HLF)
3. Asbjørn Vollset (Astma og allergi Volda/Ørsta)

Representantar frå kommunestyret:

Faste medlemer:

1. Sølvi Dimmen (SP)
2. Reidar Haug (A)

Vara medlemer:

1. Anne Grete Eiken (A)
2. Ester Kessebom Lien (KRF)
3. Arne Oddmund Torvik (FRP)

Hild Våge reiste spørsmål om Sølvi Dimmen var ugild, jf. fvl. § 6, 1.ledd, a. Sølvi Dimmen tok ikkje del i handsaminga og røystinga over spørsmålet om gildskap.

Røysting gildskap:
Sølvi Dimmen vart samrøystes kjend ugild.

Leiar – Sølvi Dimmen
Nestleiar – Kari Gamlem

Røysting:

Fellesframlegget vart samrøystes vedteke.

Tilråding i valnemnda - 19.05.2016 til kommunestyret:

Kommunestyret vel følgjande representantar og vararepresentantar til råd for funksjonshemma for perioden 2016-2019

Representantar:

<i>Frå kommunestyret:</i>	<i>1 Sølvi Dimmen (SP)</i> <i>2 Reidar Haug (A)</i>
<i>Frå brukarorganisasjonane:</i>	<i>1 Kari Gamlem (Volda/Ørsta revmatikerforening)</i> <i>2 Solfrid Nautvik (Ørsta/Volda Handikaplag)</i> <i>3 Stein Conradsen (ADHD Volda)</i>

Vararepresentantar

<i>Frå kommunestyret:</i>	<i>1 Anne Grete Eiken (A)</i> <i>2 Ester Kessebom Lien (KRF)</i> <i>3 Arne O. Torvik (FRP)</i>
<i>Frå brukarorganisasjonane:</i>	<i>1 Jeanette Mikalsen (NFU Volda/Ørsta)</i> <i>2 Sveinung Dale (Volda/Ørsta HLF)</i> <i>3 Reidun Åslid Bjørlykke (LPP Volda/Ørsta)</i> <i>4 Asbjørn Vollset (Astma og Allergi Volda/Ørsta)</i>

Som leiar for råd for funksjonshemma for perioden 2015-2019 vert Sølvi Dimmen valt
Som nestleiar for råd for funksjonshemma for perioden 2015-2019 vert Kari Gamlem valt

Sølvi Dimmen tok sete.

Administrasjonen si tilråding:

Kommunestyret vel følgjande representantar og vararepresentantar til råd for funksjonshemma for perioden 2016-2019

Representantar:

<i>Frå kommunestyret:</i>	<i>1</i> <i>2.....</i>
<i>Frå brukarorganisasjonane:</i>	<i>1.....</i> <i>2.....</i> <i>3.....</i>

Vararepresentantar

<i>Frå kommunestyret:</i>	<i>1.....</i> <i>2.....</i> <i>3.....</i>
---------------------------	---

Utskrift av endeleg vedtak:
Dei som blir valde

Volda kommune, Volda kommunestyre, politisk sekretariat
Ordfører og rådmann
postmottak@volda.kommune.no

Oppnemning av råd for likestilling av funksjonshemma i Volda kommune

Brukarorganisasjonane for funksjonshemma i Volda/Ørsta har hatt møte 07.04.16, og har vald forslag til medlemmer i råd for likestilling av funksjonshemma i Volda

	Namn	adresse	epost	telefon	organisasjon
1	Kari A Gamlem	Berknesvegen 784 6105 Volda	kagamlem@gmail.com	70079281 91353645	Volda/Ørsta Revmatikerforening
2	Solfrid L. Nautvik	Dalfjordvegen 3618, 6120 Folkestad		90560854	Ørsta/Volda Handikaplag
3	Janette Mikalsen	Brenslene 18, 6103 Volda		91325588	NFU V4olda/Ørsta
*4	Reidun Åslid Bjørlykke		jakobbjorlykke@gmail.com	90694795	LPP Volda/Ørsta Landsforeninga for pårørende innan psykisk helse
	Varamedlemmer				
1	Stein Conradsen	Storhagen 22, 6104 Volda	steinconradsen@yahoo.no	93244128	ADHD Volda Norge
2	Asbjørn Vollset	Fyrdshaugen 26, 6110 Austefjord	asbjrnvoll@yahoo.no	41311458	Astma og allergi Volda/Ørsta
3	Sveinung Dale			90753219	Volda/Ørsta HLF
4	Norleif Vik	Bakkevegen 1, 6103 Volda	vik.norleif@gmail.com	97192496	Volda/Ørsta lag av LHL

*Ev 1. varamedlem

Vi håper at det lovpålagde rådet i Volda blir oppnemnt snarast råd og innkalla til møte.

Ørsta, 07.04.16
For brukarorganisasjonane
Toril Langlo
-skrivar i møtet-

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar:	Sonja Håvik	Arkivsak nr.:	2015/2353
		Arkivkode:	033

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
7/16	Valnemnda	19.05.2016
66/16	Kommunestyret	26.05.2016

VAL AV FORLIKSRÅD FOR PERIODEN 1. JANUAR 2017 TIL 31. DESEMBER 2020

Handsaming:

Hild Våge kom med slikt framlegg:

Faste medlemer:

1. Magnar Sunde og som formann
2. Torill Rødven Eide

Sølvi Dimmen kom med slikt framlegg:

3. Håvard Strand

Hild Våge reiste spørsmål om Magnar Sunde var ugild, jf. fvl. § 6, 1.ledd, a. Magnar Sunde tok ikkje del i handsaminga og røystinga over spørsmålet om gildskap.

Røysting gildskap:

Magnar Sunde vart samrøystes kjend ugild.

Åshild Vik fekk permisjon, kl 13:45.

Valnemnda drøfta saka og kom med slikt framlegg til varamedlemer:

1. Petter Espe
2. Gudrun Solstad Tokle
3. Rebecca Riise Bjerknes

Røysting:

Administrasjonen si tilråding, med framlegga frå valnemnda, vart samrøystes vedteken.

Tilråding i valnemnda - 19.05.2016 til kommunestyret:

Følgjande vert valt som medlem/varamedlem i forliksrådet for perioden 01.01.17-31.12.2020.

1. Medlem:

- 1. Magnar Sunde***
- 2. Torill Rødven Eide***
- 3. Håvard Strand***

Varamedlem:

- 1. Petter Espe***
- 2. Gudrun Solstad Tokle***
- 3. Rebecca Riise Bjerknes***

2. Magnar Sunde vert valt til formann.

Magnar Sunde tok sete.

Administrasjonen si tilråding:

Følgjande vert valt som medlem/varamedlem i forliksrådet for perioden 01.01.17-31.12.2020.

1. Medlem:

- 1.***
- 2.***
- 3.***

Varamedlem:

- 1.***
- 2.***
- 3.***

2. vert valt til formann.

Vedleggsliste:

Justis- og beredskapsdepartementet: *Val av forliksrådsmedlemmer og skjønnsmedlemmer 2017*, datert 21.12.2015.

Samandrag av saka:

Etter domstollova § 27 skal det vere eit forliksråd i kvar kommune. Forliksrådet skal ha tre medlemmer og like mange varamedlemmer. Det skal veljast både kvinner og menn både som medlemmer og varamedlemmer. Varamedlemmene skal innkallast i den rekkefølgja oppnemninga viser. Kommunestyret vel eitt av medlemmene til formann.

Forliksrådsmedlemene må vere norske statsborgarar som er vederheftige og ikkje er frådømde røysterett.

§ 56 i domstollova stiller følgjande vilkår til den som kan veljast:

- Norsk statsborgar som ikkje er frådømt røysteretten
- Vedkomande må ha fylt 25 år.
- Vedkomande må vere under 70 år ved valperioden sin start
- Det skal veljast personar som er særskilt egna til oppgåva, og som beherskar norsk skriftleg og munnleg godt.
- Den som ikkje bur i kommunen kan nekte å ta i mot val.

Utelukka frå val på grunn av stilling er:

- Stortinget sine representantar og vararepresentantar
- statsrådet sine medlemar, statssekretærar, statsråden sine personlege politiske rådgjevarar og tilsette ved Statsministeren sitt kontor
- fylkesmenn og assisterande fylkesmenn
- utnemnde og konstituerte dommarar og tilsette ved domstolane,
- tilsett ved påtalemynde, i politiet og kriminalomsorga og personar som er tildelt avgrensa politimynde
- tilsett i Justisdepartementet, Politidirektoratet og Domstoladministrasjonen og den sitt styre,
- tilsett og studentar ved Politihøgskolen og Fengselsskolen,
- praktiserande advokatar og advokatfullmektigar,
- kommunen sin administrasjonssjef (medlemene av kommunerådet i kommunar med et parlamentarisk styringssystem) og andre kommunale tenestemenn som tek direkte del i førebuing eller gjennomføring av valet.

Utelukka frå val på grunn av vandel er:

- den som er idømt ubetinga fengselsstraff i meir enn eitt år,
- den som er idømt forvaring eller særreaksjonar etter straffeloven § 40 eller §§ 62 til 65,
- den som er idømt ubetinga fengselsstraff i eitt år eller mindre, og det ved valperioden sin start er mindre enn 15 år sida dommen var rettskraftig,
- den som er idømt betinga fengselsstraff, og det ved valperioden sin start er mindre enn 10 år sida dommen var rettskraftig,
- den som er idømt eller har vedteke bøtestraff for eit forhold som etter loven kan medføre fengsel i meir enn eitt år, og det ved valperioden sin start er mindre enn 10 år sida dommen var rettskraftig eller vedteken,
- den som har fått betinga påtaleunnlating eller domsutsetting for eit forhold som etter loven kan medføre fengsel i meir enn eitt år, og det ved valperioden sin start er mindre enn 10 år sida avgjersla var rettskraftig.
- Dom på samfunnsstraff medfører utelukking etter første ledd nr. 1 eller 3, avhengig av lengda av den subsidiære fengselsstraffa. Ved delvis betinga fengselsstraff vert kvar del vurdert for seg etter fyrste ledd.

Etter § 74 kan ein person krevje seg fritatt frå val dersom helsetilstand eller andre særlege grunnar tilseier det, eller vedkomande har vore medlem av forliksrådet i to periodar tidlegare. Departementet understrekar bl.a. at ein ved valet tek omsyn til personlege føresetnader og eigenskapar hjå dei som blir valde. Vidare er det viktig å bevare kontinuiteten i forliksrådet, og at kommunestyret bør vere tilbakehalden må å skifte ut heile rådet på ein gong.

Val av forliksrådsmedlemer må gjerast av kommunestyret, og funksjonstida er fire år gjeldande frå 1. januar 2017.

Valet må skje som avtaleval. Når kommunestyret har valt forliksrådet, skal det sendast melding om dette til fylkesmannen. Dersom han finn valet lovleg, utstedar han oppnemning for dei valde etter den rekkefølgja som er fastsett i valet. Dersom valet ikkje vert godkjent, må valet gjerast om.

Forliksrådet har i inneverande periode slik samansetning. (Vedkomande som er markert med uheva skrift har sagt ja til å halde fram i forliksrådet):

Medlem: Oddbjørn Røys (leiar), Elin Vatne Høydal og Petter Espe.

Varamedlem: **Torill Rødven Eide**, Knut K. Krumsvik og Svein Arnesen.

Helse og miljøkonsekvensar:

Ingen

Økonomiske konsekvensar:

Ingen

Beredskapsmessige konsekvensar:

Ingen

Naturmangfaldlova:

Ingen

Rune Sjurgard
Rådmann

Inger-Johanne Johnsen
sektorsjef kultur og service

Utskrift av endeleg vedtak:

Servicekontoret for vidare arbeid

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT**

Kommunene, fylkeskommunene, fylkesmennene

Deres ref.

Vår ref.
15/8031 - TEI

Dato
21.12.2015

Valg av forliksrådsmedlemmer og skjønnsmedlemmer 2017

Etter høstens kommunevalg skal det avholdes valg av lagrettemedlemmer, meddommere, skjønnsmedlemmer og jordskiftemeddommere. Valget skal foregå innen 15. oktober året etter hvert kommunestyrevalg, og gjelder fra 1. januar det påfølgende året.

Domstoladministrasjonen forestår utsendelse av informasjon om valg av lagrettemedlemmer, lekdommere og jordskiftemedlemmer.

Vedlagt følger en redegjørelse for reglene om valg av forliksrådsmedlemmer og skjønnsmedlemmer, og nærmere om oppgavene til kommunene, fylkeskommunene og fylkesmennene i den forbindelse.

En oversikt over domstolenes ønsker med hensyn til antall skjønnsmedlemmer for kommende periode er innhentet av Domstoladministrasjonen (DA), og departementet har på bakgrunn av innspill fastsatt antall skjønnsmedlemmer, se vedlagt oversikt.

Vi gjør oppmerksom på at flere domstoler overfor DA har uttrykt at de i liten grad har bruk for skjønnsmedlemmer med alminnelig kompetanse. De samme domstolene gir uttrykk for at det er viktigere med skjønnsmedlemmer med kompetanse knyttet til ulike sider av bruk og drift av fast eiendom. Et annet felt som er spilt inn, og som anses som viktig, er kompetanse innenfor regnskap.

Ved oversendelse bes angitt hvilket fag det enkelte skjønnsmedlemmet er kyndig i.

Med vennlig hilsen

Jostein Haug Solberg
avdelingsdirektør

Trude Sørby Einersen
seniorrådgiver

Kopi:

Forliksrådene, Politidirektoratet, Samarbeidsutvalget for forliksråd og namsmenn,
Domstoladministrasjonen, Kommunal- og moderniseringsdepartementet

INNHALDSFORTEGNELSE

1. VALG AV FORLIKSRAÐSMEDLEMMER	3
1.1 Forliksrådets sammensetning mm	3
1.2 Vilkår for å kunne velges til forliksrådsmedlem	3
1.3 Fremgangsmåten ved valget	6
1.3.1 Om valg av forliksrådsmedlemmer og varamedlemmer etter kommunestyrevalget i 2011.	6
1.3.2 Valg av formann – rekkefølgen for de valgte medlemmer	7
1.4 Fylkesmannens oppnevning av de valgte forliksrådsmedlemmer og varamedlemmer	8
1.5 Suppleringsvalg av forliksrådsmedlemmer og midlertidig oppnevning	9
2. VALG AV SKJØNNSMEDLEMMER.....	10
2.1 Oppnevning til skjønnsmedlemsutvalgene	10
2.1.1 Innledning – skjønnsprosessloven § 14	10
2.1.2 Vilkår for å kunne velges	10
2.1.3 Innledende behandling – domstolenes og kommunenes oppgaver	11
2.1.4 Fylkestingets oppnevning av utvalgene	11
2.2 Ajourføring og sletting i valgperioden – ny oppnevning	12
2.3 Vandelskontroll	12

1. VALG AV FORLIKSRÅDSMEDLEMMER

1.1 Forliksrådets sammensetning mm

Om sammensetningen av forliksrådene bestemmer domstoloven § 27 første til syvende ledd:

"I hver kommune skal det være et forliksråd.

Forliksrådet skal ha tre medlemmer og like mange varamedlemmer. Blant medlemmene og blant varamedlemmene skal det være både kvinner og menn. Varamedlemmene tilkalles i den rekkefølge oppnevnelsen viser.

Kommunestyret velger et av medlemmene til formann. Har denne forfall, trer den av de andre som er nevnt først i oppnevnelsen og som kan gjøre tjeneste, i dennes sted.

Med samtykke fra departementet kan kommunestyret fastsette at forliksrådet skal ha to eller flere avdelinger. Hver avdeling velges etter annet og tredje ledd. Den ene formannen velges som leder for domstolen. Den andre formannen, eller de andre formennene i den rekkefølge kommunen har fastsatt, er lederens stedfortreder som leder for domstolen.

Arbeids-, skyss- og kostgodtgjørelse til medlemmene og varamedlemmene fastsettes i samsvar med forskrift gitt av Kongen. For bestemte kommuner kan departementet fastsette at formannen og i tilfelle også de øvrige medlemmene skal ha et midlertidig tilsettingsforhold etter tjenestemannsloven.

I lensmannsdistrikter er lensmannen sekretariat for forliksrådet. I namsfogddistrikter er namsfogden sekretariat. I politistasjonsdistrikter med sivile rettspleieoppgaver er politistasjonen sekretariat. Kongen kan ved forskrift gi regler om forholdet mellom forliksrådet og sekretariatet.

Kommuner som har samme sekretariat for forliksrådet og dessuten ligger i samme domssogn, kan med tilslutning av minst 2/3 av hver av kommunestyrenes medlemmer beslutte å ha felles forliksråd dersom kommunene samtidig er enige om hvor mange medlemmer og varamedlemmer hver kommune skal velge, og om hvordan det skal sikres at det blant både medlemmene og varamedlemmene er både kvinner og menn. Felles forliksråd kan opprettes uavhengig av funksjonsperioden etter § 57."

1.2 Vilkår for å kunne velges til forliksrådsmedlem

Forliksrådsmedlemmer er dommere, og domstoloven § 53 gjelder derfor også for dem: forliksrådsmedlemmer må være norske statsborgere – menn eller kvinner – som er vederheftige og som ikke er fradømt stemmerett i offentlige anliggender.

I tillegg oppstiller domstoloven § 56 visse vilkår for å kunne velges til forliksrådsmedlem:

- Vedkommende må ha fylt 25 år
- Vedkommende må være under 70 år ved valgperiodens start, jf. § 70 nr. 1
- Som forliksrådsmedlemmer skal bare velges personer som anses særskilt egnet til oppgaven, og som behersker norsk skriftlig og muntlig godt

Den som ikke bor i kommunen kan nekte å ta i mot valg.

Etter domstoloven § 56 første ledd annet punktum gjelder domstoloven § 71 til § 74 tilsvarende for forliksrådsmedlemmer. Dette innebærer at de som er utelukket til valg som lekdommere, heller ikke kan velges som medlemmer av forliksrådet.

Domstoloven § 71 lyder:

”Utelukket på grunn av stilling er:

- 1. Stortingets representanter og vararepresentanter*
- 2. statsrådets medlemmer, statssekretærer, statsrådenes personlige politiske rådgivere og ansatte ved Statsministerens kontor*
- 3. fylkesmenn og assisterende fylkesmenn*
- 4. utnevnte og konstituerte dommere og ansatte ved domstolene*
- 5. ansatte ved påtalemyndigheten, i politiet, kriminalomsorgen og personer som er tildelt begrenset politimyndighet*
- 6. ansatte i Justisdepartementet, Politidirektoratet og Domstoladministrasjonen og dens styre*
- 7. ansatte og studenter ved Politihøgskolen og Fengselsskolen*
- 8. praktiserende advokater og advokatfullmektiger*
- 9. kommunens administrasjonssjef (medlemmene av kommunerådet i kommuner med et parlamentarisk styringssystem) og andre kommunale tjenestemenn som tar direkte del i forberedelsen eller gjennomføringen av valget.”*

Merknad:

§ 71 nr. 9 utelukker fra valg i den kommunen vedkommende er ansatt i, ikke fra tilsvarende valg i andre kommuner. Uttrykket "tar direkte del i" gjelder alle typer arbeid, også utførelse av teknisk pregede oppgaver.

Regler for hvem som er utelukket på grunn av vandel, går frem av domstolloven § 72:

"Utelukket fra valg på grunn av vandel er:

- 1. den som er idømt ubetinget fengselsstraff i mer enn ett år*
- 2. den som er idømt forvaring eller særreaksjoner etter straffeloven §§ 39 - 39c*
- 3. den som er idømt ubetinget fengselsstraff i ett år eller mindre, og det ved valgperiodens start er mindre enn 15 år siden dommen var rettskraftig*
- 4. den som er idømt betinget fengselsstraff, og det ved valgperiodens start er mindre enn 10 år siden dommen var rettskraftig*
- 5. den som er idømt eller har vedtatt bøtestraff for et forhold som etter loven kan medføre fengsel i mer enn ett år, og det ved valgperiodens start er mindre enn 10 år siden dommen var rettskraftig eller vedtakelsen*
- 6. den som har fått betinget påtaleunndlatelse eller domsutsettelse for et forhold som etter loven kan medføre fengsel i mer enn ett år, og det ved valgperiodens start er mindre enn 10 år siden avgjørelsen var rettskraftig*

Dom på samfunnsstraff medfører utelukkelse etter første ledd nr. 1 eller 3, avhengig av lengden av den subsidiaire fengselsstraffen. Ved delvis betinget fengselsstraff vurderes hver del for seg etter første ledd."

Merknad:

Bestemmelsen innebærer at ikke bare straffens art, men også straffens lengde er av betydning for hvor lenge en person er utelukket fra valg som forliksrådsmedlem.

Etter domstolloven § 73 er det kommunen som skal kontrollere at ingen velges i strid med § 71 og § 72. I praksis vil den nødvendige informasjonen måtte innhentes dels gjennom kontakt med den enkelte kandidat og dels ved forespørsel til strafferegisteret eller politiet. Ved henvendelser om vandel bør kommunene legge vekt på at det ikke skal innhentes mer informasjon enn det som er nødvendig for å avklare om personen er valgbar etter § 72.

Etter § 74 kan en person kreve seg fritatt fra valg dersom helsetilstand eller andre særlige grunner tilsier det, eller vedkommende har vært medlem av forliksrådet i to perioder tidligere.

For øvrig er det ingen formelle begrensninger for hvem som kan velges som forliksrådsmedlem. Det er således adgang til å velge jurister utover de begrensningene som følger av § 71. Ansatte ved kommuneadministrasjonen som ikke tar direkte del i forberedelsen eller gjennomføringen av valget kan også velges.

Departementet vil fremheve at forliksrådene i vår rettergangsordning har en viktig og krevende oppgave. For at de skal kunne løse oppgaven, er det derfor nødvendig at det som forliksrådsmedlemmer bare velges personer som i ethvert henseende er skikket for vervet. Kommunen bør oppfordre de valgte til å delta på kurs som arrangeres for forliksrådsmedlemmer. Dette vil gjøre dem bedre i stand til å ivareta forliksrådets oppgaver på en god måte. Slike kurs arrangeres årlig av Samarbeidsutvalget for forliksråd og namsmenn.

Departementet understreker at valg av forliksråd ikke er et valg av politisk råd eller utvalg, og at en ved valget tar hensyn til personlige forutsetninger og egenskaper hos dem som blir valgt. Videre er det viktig å bevare kontinuiteten i forliksrådet. Kommunestyret bør være tilbakeholden med å skifte ut hele forliksrådet på en gang.

1.3 Fremgangsmåten ved valget

1.3.1 Om valg av forliksrådsmedlemmer og varamedlemmer etter kommunestyrevalget i 2011

Etter domstolloven § 57 første ledd skal valget av forliksrådsmedlemmer foregå innen 15. oktober året etter hvert kommunestyrevalg, og gjelde fra 1. januar det påfølgende år. Paragraf 57 lyder:

"Forliksrådsmedlemmer med varamedlemmer velges av kommunestyret selv. Valget foregår innen 15. oktober året etter hvert kommunestyrevalg og gjelder for fire år fra 1. januar det påfølgende år.

For valget gjelder bestemmelsene i kommuneloven kapittel 6 med de avvik som følger av paragrafen her og av § 27.

Ved flertallsvalg skal rekkefølgen både for medlemmene og for varamedlemmene bestemmes etter deres stemmetall, eller ved loddtrekning når stemmetallet står likt, med mindre kommunestyret enstemmig fastsetter rekkefølgen.

Dersom det ved forholdsvalg er nødvendig for å oppfylle kravet i § 27 om at det blant medlemmene skal være både kvinner og menn, og opprykk etter kommuneloven § 37 nr. 3 innen den enkelte liste er utelukket, skal kandidater fra det underrepresenterte kjønn rykke opp på den listen som har fått færrest stemmer. Det samme gjelder dersom det er nødvendig for å oppfylle kravet om at det også blant varamedlemmene skal være både

kvinner og menn. Dersom det har vært opprykk etter første punktum på den listen som har fått færrest stemmer, skjer opprykket for varamedlemmene på den listen som har fått nest færrest stemmer. Ved stemmelikhet avgjøres det ved loddtrekning på hvilken liste opprykk skal skje.”

Etter kommuneloven kapittel 6 er det fastsatt generelle bestemmelser for valg til kommunale nemnder mv. Disse reglene gjelder også for valg av forliksråd, med de avvik som følger av domstollosen §§ 27 og 57. Valget skal således holdes som forholdsvalg når minst ett medlem krever det, og ellers som avtalevalg. Bestemmelsen i kommuneloven § 37 nr. 4 om antall varamedlemmer kommer imidlertid ikke til anvendelse, fordi domstollosen § 27 uttrykkelig bestemmer at det skal være tre varamedlemmer.

Særregelen i domstollosen § 57 tredje ledd om at kommunestyret enstemmig kan fastsette rekkefølgen for forliksrådsmedlemmer, har bakgrunn i at forliksrådet til tider gjenvelges uten at en ønsker å endre rekkefølgen. Rekkefølgen har betydning ved forfall til forliksrådets møter.

Ved avtalevalg gir kommuneloven § 38 nr. 3 tilfredsstillende svar på hvordan en valgteknisk skal oppfylle kravet i domstollosen § 27 om at det både blant medlemmene og blant varamedlemmene skal være både kvinner og menn. Ved forholdsvalg gir imidlertid kommuneloven ingen valgteknisk løsning på hvordan kravet om kjønnsfordeling skal oppfylles dersom tre grupperinger i kommunestyret velger hvert sitt medlem og disse er av samme kjønn. Særregler om dette er derfor inntatt i domstollosen § 57.

1.3.2 Valg av formann – rekkefølgen for de valgte medlemmer

Om valg av formann i forliksrådet bestemmer domstollosen § 27 at kommunestyret velger én av forliksrådsmedlemmene til formann. Denne bestemmelsen er slik å forstå at kommunestyret først velger tre forliksrådsmedlemmer med varamedlemmer, uten at det avgjøres hvem som skal være formann. Deretter foretas særskilt valg av formann blant de tre forliksrådsmedlemmer som er valgt. Ved valget må en gå frem etter de alminnelige regler i kommuneloven kapittel 6.

Valget av forliksrådsmedlemmer avgjør den innbyrdes rekkefølgen av de valgte medlemmer og varamedlemmer. Rekkefølgen har betydning for hvem som skal fungere ved formannens eller andre medlemmers fravær, jf. domstollosen § 27 tredje ledd. Den vil bestemmes noe forskjellig etter som de er valgt ved forholdstallsvalg eller ved avtalevalg.

Er valget holdt som forholdstallsvalg bestemmes rekkefølgen i henhold til kommuneloven § 37.

Avtalevalg følger reglene i kommuneloven § 38 a.

1.4 Fylkesmannens oppnevning av de valgte forliksrådsmedlemmer og varamedlemmer

Når valget på forliksrådsmedlemmer med varamedlemmer er holdt og den innbyrdes rekkefølgen fastslått, sendes innberetning om valget til fylkesmannen.

Om fylkesmannens oppnevning av forliksrådet og tilsyn med dette, er det bestemt i domstoloven § 58:

"Valget innberettes til fylkesmannen. Finner han valget lovlig, utferdiger han oppnevning for de valgte etter den rekkefølge som er fastsatt ved valget. Ellers påbyr han at det i fornøden utstrekning skal holdes nytt valg.

Fylkesmannen fører tilsyn med forliksrådets virksomhet."

Merknad:

Finner fylkesmannen at valget er foretatt korrekt etter reglene i domstoloven og kommuneloven, utferdiger han oppnevning for de som er valgt, etter den rekkefølge som ble bestemt ved valget.

1.5 Suppleringsvalg av forliksrådsmedlemmer og midlertidig oppnevning

I visse tilfelle er det adgang til å foreta suppleringsvalg av forliksrådsmedlemmer. Reglene om dette er fastsatt i domstoloven § 59:

"Når et forliksrådsmedlem eller varamedlem dør eller flytter fra kommunen, eller når det opplyses at vedkommende mangler noen av de betingelser som er nevnt i §§ 53 eller 56 første ledd, eller vedkommende ellers blir varig forhindret fra å gjøre tjeneste, foretar kommunestyret nytt valg av medlem eller varamedlem for den tid som er igjen. Valget foretas som flertallsvalg.

Kommunestyret kan tillate et medlem eller varamedlem å fratre sin stilling før tiden og foretar i så fall nytt valg etter reglene i første ledd.

Har noen forfall så forliksrådet ikke kan holde beslutningsdyktig møte, kan fylkesmannen oppnevne stedfortredere for den enkelte sak eller for inntil tre måneder. Er det ikke tid til å innhente fylkesmannens bestemmelse, kan to forrettende forliksrådsmedlemmer midlertidig tilkalle en stedfortreder når partene samtykker.

Den som oppnevnes som medlem eller varamedlem etter denne paragraf, kommer i rekkefølge etter dem som er oppnevnt tidligere. Dersom det holdes valg på nytt medlem fordi formannen har fratrådt e.l., kan kommunestyret velge ny formann uavhengig av første punktum."

Merknad:

Det er ikke gitt nærmere bestemmelser om hvordan stedfortredere skal velges. Behovet for stedfortredere oppstår ofte i hastesituasjoner, og da kan det være lite hensiktsmessig at kommunestyret foretar valget. I slike situasjoner vil fylkesmannen kunne oppnevne stedfortredere etter forslag fra de gjenværende medlemmer i forliksrådet. I praksis kan det gjerne skje ved en telefonhenvendelse til fylkesmannen. Forutsetningen er at den eller de stedfortredere som oppnevnes er valgbare, dvs. at de oppfyller vilkårene i domstollosen §§ 53 og 56.

Begrunnelsen for § 59 fjerde ledd er at flere fylkesmenn og kommuner har påpekt at det ved suppleringsvalg bør være anledning til å velge formann uavhengig av den rekkefølge som medlemmene er oppnevnt i. Domstollosen § 27 forstås slik at kommunestyret ved det ordinære valg av forliksråd skal velge formann uten hensyn til den rekkefølge som ellers ville gjelde, jf. foran under pkt. 1.3.2. Det samme bør også gjelde ved suppleringsvalg, slik at en lettere finner løsninger som både forliksrådet og det enkelte medlem er tjent med. Formannen har ofte en større arbeidsbyrde og et større ansvar enn de øvrige medlemmer, og formannens evne til å lede forliks- og domsforhandlinger er dessuten av stor betydning. Kommunestyret bør innhente forliksrådets syn før forslag fremsettes.

2. VALG AV SKJØNNSMEDLEMMER

2.1 Oppnevning til skjønnsmedlemsutvalgene

2.1.1 Innledning – skjønnsprosessloven § 14

Om oppnevning av skjønnsmedlemmer (tidligere kalt skjønnsmenn) er det gitt bestemmelser i lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker (skjønnsprosessloven) § 14, som lyder:

"I hvert fylke skal det være et utvalg av skjønnsmedlemmer som oppnevnes av fylkestinget etter forslag fra tingrettene og fra kommunestyrene. Oppnevningen foretas innen 15. oktober året etter hvert kommunestyrevalg, og gjelder for fire år fra 1. januar det påfølgende år. Utvalget skal ha så mange medlemmer fra hvert domssogn som departementet fastsetter. Ved fastsettingen av antallet tas hensyn til hvor mange skjønnsaker det vanligvis er i domssognet.

Ved oppnevningen skal det tas sikte på at utvalget får en allsidig sammensetning, og at de som oppnevnes har kyndighet på et eller flere områder som vanligvis berøres ved skjønn. Reglene i domstolsloven § 70, unntatt annet ledd nr. 1 om øvre aldersgrense, og §§ 71-74 gjelder tilsvarende. Det samme gjelder retten til fritak på grunn av utført tjeneste etter domstolloven § 90 første ledd annet punktum.

Fylkesrådmannen skal innen 1. november året etter hvert kommunestyrevalg sende oppgave over alle skjønnsmedlemmer i det fylkesvise utvalg til tingrettene og jordskifterettene i fylket og til vedkommende lagmannsrett. Oppgaven skal inneholde fullt navn, adresse, fødselsnummer, eventuell telefon til arbeidssted og privat, stilling og yrke, samt angivelse av hva vedkommende er særlig kyndig i."

Merknad:

Det er fortsatt fylkestinget som skal velge skjønnsmedlemmer. Fylkestingets kompetanse til å oppnevne skjønnsmedlemmer etter skjønnsprosessloven § 14 kan delegeres til fylkesutvalget. Kompetansen kan imidlertid ikke delegeres til kommunene. Fortegnelsen fylkesrådmannen skal sende tingrettene, skal inneholde de samme opplysninger om de valgte medlemmene som en har bedt om i forbindelse med forslagene. Kravet om angivelse av hva vedkommende er særlig kyndig i, peker for det første på en mer generell inndeling innen utvalgene, dernest på vedkommendes særskilte kvalifikasjoner dersom dette ikke fremgår tilstrekkelig av yrkesbetegnelsen. For eksempel kan opplysning om spesiell fagutdanning være nyttig.

2.1.2 Vilkår for å kunne velges

Henvisningene i skjønnsprosessloven § 14 annet ledd innebærer at det, i tillegg til de krav til faglige kvalifikasjoner som følger av skjønnsprosessloven, i hovedsak skal gjelde de samme krav til personlige forutsetninger og formelle forhold for skjønnsmedlemmer som for lagrettemedlemmer og meddommere. Den øvre aldersgrensen etter domstolloven § 70 annet ledd nr. 1 skal imidlertid ikke gjelde for skjønnsmedlemmer. Siden det er fylkeskommunene som oppnevner de fylkesvise utvalgene av skjønnsmedlemmer, skal henvisninger til "kommunen", "kommunestyret og liknende forstås som henvisninger til de tilsvarende instanser i fylkeskommunen.

Det understrekes at det skal tas sikte på en allsidig sammensetning av utvalget. Det må særlig påses at det i utvalget kommer med et tilstrekkelig antall personer med innsikt i bygningsvesen og i jord- og skogbruk. Domstolene er i sin virksomhet avhengig av erfarne og velkvalifiserte skjønnsmedlemmer, og dette hensyn bør tillegges betydelig vekt ved valget.

2.1.3 Innledende behandling – domstolenes og kommunenes oppgaver

Oppgave over antall skjønnsmedlemmer i de forskjellige fylker og domssogn følger vedlagt.

Tingrettene må i god tid sende sitt forslag til fylkeskommunen, med gjenpart til kommunene i domssognet. Fordelingen av antall skjønnsmedlemmer på den enkelte kommune i domssognet bestemmes etter folketallet i kommunene. Det har vært noe usikkerhet om domstolen selv skal utarbeide denne fordelingen. Departementet mener det mest praktiske er at fylkeskommunen, som i siste omgang er ansvarlig for valget, på forhånd fastsetter denne, og gir domstolene og kommunene meddelelse. (Som legges til grunn i den grad det ikke, etter forslag fra enkelte domstoler, har vært aktuelt med justeringer av antallet fra departementets side).

Kommunestyret bør avgi forslag om kandidater i god tid, slik at det igjen kan behandles av fylkestinget i henhold til de frister som gjelder, jf. pkt. 2.1.4.

Det samlede forslag bør inneholde ca 20 % flere navn enn det antall som skal velges. Om ønskelig kan forslagene begrunnes. Det gjelder ellers ingen særskilte regler for uttakingen av kommunestyrene (det er intet til hinder for at dette skjer ved forholdsvalg dersom det kreves).

Fortegnelsene over skjønnsmedlemmer skal inneholde opplysninger om de foreslåtte navn, adresse, fødselsnummer, yrke og stilling, eventuelt telefonnummer til arbeidsted og privat, samt angivelse av hva vedkommende er særlig kyndig i, i den grad dette ikke dekkes av yrkesbetegnelsen, jf. pkt. 2.1.1.

2.1.4 Fylkestingets oppnevning av utvalgene

Det mest hensiktsmessige vil være at valget foretas samtidig med valg av lagrettemedlemmer, meddommere og forliksrådsmedlemmer. Valget vil i så fall foretas av det nye fylkestinget. Fylkesrådmannen bør sette frist overfor domstolene og kommunene for innberetning av forslagene.

Ved oppnevningen i fylkestinget henvises til de alminnelige saksbehandlings- og avstemmingsregler som gjelder for fylkestinget forøvrig.

Ellers bør det som er sagt i brevet her gjelde så langt det passer.

2.2 Ajourføring og sletting i valgperioden – ny oppnevning

Dette er omhandlet i skjønnsprosessloven § 15, som lyder:

"Sletting av skjønnsmedlemmer fra utvalget, jf. § 14, foretas av fylkesrådmannen når et skjønnsmedlem flytter fra fylket eller for øvrig vilkårene for sletting foreligger etter reglene i domstolsloven § 81. Før avgjørelse treffes, skal vedkommende skjønnsmedlem så vidt mulig få høve til å uttale seg, og han skal om mulig gis meddelelse om resultatet. Reglene i domstolsloven § 82 om klage over urettelig føring mm i fortegnelsen gjelder tilsvarende. Klagen går til lagmannsretten. Istedenfor et skjønnsmedlem som er slettet, oppnevner fylkesrådmannen en annen.

Beslutning om endringer i skjønnsmedlemsutvalget meddeles tingrettene og jordskifterettene i fylket og vedkommende lagmannsrett."

Merknad:

Av hensyn til at medlemmene av skjønnsmedlemsutvalget ofte kan være aktuelle for oppnevning ved flere domstoler, bør melding om adresseendringer og slettelssgrunner fra vedkommende (eller fra pårørende) som regel gis direkte til fylkesrådmannen. Dersom vedkommende domstol har mottatt opplysning om flytting eller slettelssgrunner, bør det straks videreformidles til fylkesrådmannen.

Fylkesrådmannen skal informere de som velges om at de skal gi melding om alle endringer av betydning.

2.3 Vandelskontroll

Om vandelskontroll for valg av skjønnsmedlemmer gjelder de samme lovregler som for valg av meddommere og forliksrådsmedlemmer. Vi viser derfor til pkt. 1.2 ovenfor.

Det vil da være fylkeskommunen som bør foreta undersøkelse av foreslåtte kandidater eller valgte medlemmer av utvalget mot strafferegisteret.

Fylke	Domstol	Antall medl nå	Ønsket ant medl	Antall fastsatt
Østfold	Fredrikstad tingrett	72	72	72
Østfold	Halden tingrett	22		22
Østfold	Heggen og Frøland tingrett	43		43
Østfold	Moss tingrett	58		58
Østfold	Sarpsborg tingrett	64	64	64
Akershus	Asker og Bærum tingrett	58		58
Akershus	Follo tingrett	60	60	60
Akershus	Nedre Romerike tingrett	55	55	55
Akershus	Øvre Romerike tingrett	60		60
Oslo	Oslo tingrett	66		66
Hedmark	Glåmdal tingrett	59		59
Hedmark	Hedmarken tingrett	58	58	58
Hedmark	Nord-Østerdal tingrett	41	20	20
Hedmark	Sør-Østerdal tingrett	61		61
Oppland	Gjøvik tingrett	71	71	71
Oppland	Nord-Gudbrandsdal tingrett	28		28
Oppland	Sør-Gudbrandsdal tingrett	31	31	31
Oppland	Valdres tingrett	38	38	38
Buskerud	Drammen tingrett	54		54
Buskerud	Eiker, Modum og Sigdal tingrett	28		28
Buskerud	Hallingdal tingrett	69	69	69
Buskerud	Kongsberg tingrett	41		41
Buskerud	Ringerike tingrett	36	36	36
Vestfold	Larvik tingrett	22		22
Vestfold	Nordre Vestfold tingrett	33		33
Vestfold	Sandefjord tingrett	37	37	37
Vestfold	Tønsberg tingrett	32		32
Telemark	Aust-Telemark tingrett	57		57
Telemark	Nedre Telemark tingrett	90	90	90
Telemark	Vest-Telemark tingrett	33	32	32
Aust-Agder	Aust-Agder tingrett	119	60	60
Vest-Agder	Kristiansand tingrett	128	103	103
Vest-Agder	Lister tingrett	53	53	53
Rogaland	Dalane tingrett	33		33
Rogaland	Haugaland tingrett	125		125
Rogaland	Jæren tingrett	88		88
Rogaland	Stavanger tingrett	75	75	75
Hordaland	Bergen tingrett	48	48	48
Hordaland	Hardanger tingrett	44		44
Hordaland	Nordhordland tingrett	140	140	140
Hordaland	Sunnhordland tingrett	54		54
Sogn og Fjordane	Fjordane tingrett	148		148
Sogn og Fjordane	Sogn tingrett	52		52
Møre og Romsdal	Nordmøre tingrett	77	77	77
Møre og Romsdal	Romsdal tingrett	81		81
Møre og Romsdal	Sunnmøre tingrett	119		119
Møre og Romsdal	Søre Sunnmøre tingrett	70		70
Sør-Trøndelag	Fosen tingrett	43	43	43
Sør-Trøndelag	Sør-Trøndelag tingrett	150	150	150
Nord-Trøndelag	Inntrøndelag tingrett	103	50-60	60
Nord-Trøndelag	Namdalen tingrett	36		36
Nordland	Alstadsdal tingrett	41		41
Nordland	Brønnøy tingrett	21	21	21
Nordland	Lofoten tingrett	17		17
Nordland	Ofoten tingrett	56		56
Nordland	Rana tingrett	33		33
Nordland	Salten tingrett	65		65
Nordland	Vesterålen tingrett	30	30	30
Troms	Nord-Troms tingrett	44	44	44
Troms	Senja tingrett	37	37	37
Troms	Trondenes tingrett	42	42	42
Finnmark	Alta tingrett	27		27
Finnmark	Hammerfest tingrett	19		19
Finnmark	Indre Finnmark tingrett	23		23
Finnmark	Øst-Finnmark tingrett	38	38	38
		3756		3607

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Sonja Håvik

Arkivsak nr.: 2015/2353

Arkivkode: 033

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
8/16	Valnemnda	19.05.2016
67/16	Kommunestyret	26.05.2016

VAL AV SKJØNNMEDLEMER FOR PERIODEN 01.01.17-31.12.20

Handsaming:

Hild Våge kom med slikt framlegg:

- Askjell Våge, entreprenør
- Kåre Heggen, professor
- Oddny Vatnehol, personalkonsulent
- Atle Svellingen, snekkar og lærar
- Harald Søvik, snekkar
- Astrid Gjersdal, leiar frivilligsentralen
- Svein Bjerkvik, ingeniør
- Helga Synnevåg Løvoll, stipendiat (Hivolda)
- Ottar Arve Bjørkedal, lærar
- Magnar Erlend Helset, bonde

Erlend Krumsvik kom med slikt framlegg: Reidulf Langvatn, bonde og ingeniør

Sølvi Dimmen kom med slikt framlegg: Oddbjørn Røys, lærar

Hild Våge kom med slikt framlegg: Anne Grete Eiken, styrar barnehage

Anders Egil Straume kom med slikt framlegg: Ann Britt Våge Fannemel, rekneskap

Erlend Krumsvik kom med slikt framlegg: Geir A. Vatne, revisor

Sølvi Dimmen kom med slikt framlegg: Bjørnar Osnes, rekneskap

Sølvi Dimmen kom med slikt framlegg: Gunnhild Øksne, landbruk

Sindre Kvangarsnes kom med slikt framlegg: Ola Steinsvik, bonde og rekneskap

Hild Våge kom med slikt framlegg: Ragnhild Aarflot Kalland, einingsleiar omsorg

Øyvind Festø kom med slikt framlegg: Ragnhild Folkestad, rekneskap

Fride Sortehaug kom med slikt framlegg: Bjørn-Kristian Risøy, drift eigedom og rekneskap

Sølvi Dimmen kom med slikt framlegg: Mona Skålerud, bonde

Røysting:

Tilrådinga frå administrasjonen, med framlegga frå valnemnda, vart samrøystes vedteken.

Tilråding i valnemnda - 19.05.2016 til kommunestyret:

Volda kommunestyre godkjenner følgjande framlegg på val av skjønnsmedlemmer frå Volda kommune for perioden 01.01.17-31.12.20.

1. Askjell Våge, entreprenør
2. Kåre Heggen, professor
3. Oddny Vatnehol, personalkonsulent
4. Atle Svellingen, snekkar og lærar
5. Harald Søvik, snekkar
6. Astrid Gjersdal, leiar frivilligsentralen
7. Svein Bjerkvik, ingeniør
8. Helga Synnevåg Løvoll, Stipendiat (Hivolda)
9. Ottar Arve Bjørkedal, lærar
10. Magnar Erlend Helset, bonde
11. Anne Grete Eiken, styrar barnehage
12. Ann Britt Våge Fannemel, rekneskap
13. Ragnhild Aarflot Kalland, einingsleiar omsorg
14. Ragnhild Folkestad, rekneskap
15. Mona Skålerud, bonde
16. Gunnhild Øksne, landbruk
17. Reidulf Langvatn, bonde og ingeniør
18. Oddbjørn Røys, lærar
19. Geir A. Vatne, revisor
20. Bjørnar Osnes, rekneskap
21. Ola Steinsvik, bonde og rekneskap
22. Bjørn-Kristian Risøy, drift eigedom og rekneskap

Administrasjonen si tilråding:

Volda kommunestyre godkjenner følgjande framlegg på val av skjønnsmedlemmer frå Volda kommune for perioden 01.01.17-31.12.20.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.
- 16.
- 17.
- 18.

- 19.
- 20.
- 21.
- 22.

Vedleggsliste:

1. Møre og Romsdal fylkeskommune: *Val av skjønnsmedlemer 2017*, datert 09.02.2016
2. Justis- og beredskapsdepartementet: *Val av forliksrådsmedlemmer og skjønnsmedlemmer 2017*, datert 21.12.2015

Saksopplysningar:

Etter § 14 i lov av 1. juni 1917 nr 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker (skjønnsprosesslova), skal det vere eit utval av skjønnsmedlemmar (tidl. skjønnsmenn) som skal oppnemnast av fylkestinget etter forslag frå tingrettane og kommunestyra. Utvalet skal vere allsidig samansett. Dei som blir oppnemnde må ha god kunnskap på eit eller fleire område i saker der det er behov for skjønnsmedlemmer. Det er særleg viktig at det blir teke med tilstrekkeleg mange kandidatar som er *bygningskunnige eller har innsikt i jord- og skogbruk*. Domstolane har ovanfor Domstoladministrasjonen gitt uttrykk for at dei i liten grad har bruk for skjønnsmedlemer med alminneleg kompetanse. Dei same domstolane har gitt uttrykk for at det er viktigare med skjønnsmedlemer med kompetanse knytt til ulike sider av bruk og drift av fast eigedom, og også kompetanse innanfor *rekneskap*.

Vilkår for å kunne veljast følgjer av domstollova §§ 70-74. Øvre aldersgrense (70 år) etter domstollova § 70 andre ledd nr 1 gjeld ikkje for skjønnsmedlemmer.

Noverande utval av skjønnsmedlemmer fungerer fram til 31.12.2016. Oppnemninga gjeld for perioden 1.1.2017-31.12.2020. Fristen for å kome med framlegg er sett til 1.juni 2016.

I Møre og Romsdal er det 4 domssokn. Fordelinga av talet på skjønnsmenn på domssokna er gjort av Justis- og politidepartementet. Vidare fordeling mellom kommunane er gjort ut frå folketalet pr 1.10.2015. Volda kommune skal ha 18 skjønnsmedlemmar. Framlegget bør innehalde ca 20 % fleire namn enn det tal skjønnsmedlemmar fylkestinget skal velje, dvs. til saman 22 namn.

Fylkestinget valde følgjande skjønnsmenn i inneverande periode med funksjonstid frå 1. januar 2013 til 31.desember 2016 (Dei som har sagt ja til å halde fram som skjønnsmedlemer er markert med utheva skrift):

Volda:

- 1. Entreprenør Askjell Våge, Doktorv. 17, 6100 Volda**
- 2. Professor i pedagogikk Kåre Heggen, Storgt 47, 6100 Volda**
3. Tidl. brannsjef Svein Halvard Arnesen, Høgtunv. 1, 6100 Volda
- 4. Personalkonsulent Oddny Vatnehol, Bregnev. 4, 6100 Volda**
5. Gardbrukar Jørgen Holte, Bakken 6, 6120 Folkestad
6. Rektor Odd Arve Stenvåg, Porsemyrv. 20, 6100 Volda
- 7. Snekkar, lærar Atle Svellingen, Nylenda 1, 6100 Volda**
- 8. Snekkar Harald Søvik, Kilsvegen 9, 6120 Folkestad**
- 9. Dagleg leiar, frivilligsentralen Astrid Gjersdal, Gjersdalv. 71, 6110 Austefjord**

10. Tilsett v. SFO Berit Marie Kongsvoll, Vollen 50, 6120 Folkestad
11. Arkitekt Benedikte Holmberg, Rotsetgeila 34, 6100 Volda
- 12. Ingeniør Svein Bjerkvik, Berknesv. 788, 6100 Volda**
- 13. Stipendiat (HiVolda) Helga Synnevåg Løvoll, Kleppevegen 50, 6100 Volda**
- 14. Lærer, bonde Ottar Arve Bjørkedal, Bjørkedal, 6120 Folkestad**
- 15. Bonde Magnar Erlend Helset, Bjørkedal, 6120 Folkestad**
16. Bygningsingeniør Anne-Mari Falkevik, Mosev. 22, 6100 Volda

Helse og miljøkonsekvensar:

Ingen

Økonomiske konsekvensar:

Ingen

Beredskapsmessige konsekvensar:

Ingen

Naturmangfaldlova:

Ingen

Rune Sjurgard
Rådmann

Inger-Johanne Johnsen
sektorsjef kultur og service

Utskrift av endeleg vedtak:

Servicekontoret for vidare handsaming

Møre og Romsdal
fylkeskommune

Kommunar og tingrettar i Møre og Romsdal

Dykkar ref:	Dykkar dato:	Vår ref:	Vår saksbehandlar:	Vår dato:
		8073/2016/033/&15	Gunn Elin Nygård, 71 25 88 48	09.02.2016

Val av skjønnsmedlemer 2017

Vi viser til brev frå Justis- og beredskapsdepartementet datert 21. desember 2015, vedrørende val av forliksrådsmedlemer og skjønnsmedlemer 2017. Brevet er sendt til kommunane, fylkeskommunane og fylkesmennene med kopi til mellom andre Domstoladministrasjonen.

Etter § 14 i lov 1. juni 1917 nr 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker (skjønnsprosesslova) skal det vere eit utval av skjønnsmedlemer som skal oppnemnast av fylkestinget etter forslag frå tingrettane og frå kommunestyra.

Utvalet skal vere allsidig samansett. Dei som blir oppnemnde må ha god kunnskap på eit eller fleire område i saker kor det er behov for skjønnsmedlemer.

Det er særleg viktig at det blir teke med tilstrekkeleg mange kandidatar som er bygningskunnige eller har innsikt i jord- og skogbruk. Domstolane har overfor Domstoladministrasjonen gitt uttrykk for at dei i liten grad har bruk for skjønnsmedlemer med alminneleg kompetanse. Dei same domstolane har gitt uttrykk for at det er viktigare med skjønnsmedlemer med kompetanse knytta til ulike sider av bruk og drift av fast eigedom, og også kompetanse innanfor rekneskap.

Vilkår for å kunne veljast følgjer av domstolslova §§ 70 – 74. Øvre aldersgrense etter domstolslova § 70 andre ledd nr. 1 gjeld ikkje for skjønnsmedlemer.

Noverande utval av skjønnsmedlemer fungerer fram til 31. desember 2016. Etter skjønnsprosesslova § 14 skal fylkestinget oppnemne skjønnsmedlemer innan 15. oktober 2016. Oppnemninga gjeld for perioden 1. januar 2017 til 31. desember 2020.

Fristen for å kome med framlegg blir sett til **1. juni 2016**.

I Møre og Romsdal er det 4 domssokn. Fordelinga av talet på skjønnsmedlemer på domssokna er gjort av Justis- og beredskapsdepartementet. Vidare fordeling mellom kommunane er gjort ut frå folketalet pr 1. oktober 2015.

Framlegget frå kommunane bør innehalde ca 20 prosent fleire namn enn det tal skjønnsmedlemer fylkestinget skal velje. Oppgåva skal ifølgje § 14 i skjønnsprosesslova innehalde fullt namn, adresse, fødselsnummer, eventuell telefon til arbeidsstad og privat, stilling og yrke, samt merknad om kva vedkomande er særleg kyndig i.

Vi ber om framlegg på følgjande tal skjønnsmedlemer (fordelt etter domssokn med det fastsette tal skjønnsmedlemer for domssoknet i parentes), med 20 prosent tillegg til det talet som er nemnt for kvar kommune:

Søre Sunnmøre (70): Vanylven 7, Sande 5, Herøy 18, Volda 18, Ørsta 22.

Sunnmøre (119): Ålesund 51, Sula 10, Ulstein 9, Hareid 6, Norddal 2, Stranda 5, Stordal 1, Sykkylven 8, Skodje 5, Ørskog 3, Giske 9, Haram 10.

Romsdal (81): Molde 36, Vestnes 9, Rauma 10, Nesset 4, Midsund 3, Sandøy 2, Aukra 4, Fræna 13.

Nordmøre (77): Kristiansund 31, Averøy 7, Eide 4, Tingvoll 4, Smøla 3, Gjemnes 3, Sunndal 9, Surnadal 7, Halså 2, Rindal 3, Aure 4.

Oversikt over skjønnsmedlemer for perioden 2013-2016 ligg ved.

Vi ber om at framlegga blir sett opp i samsvar med vedlagte skjema og sendt elektronisk til post@mrfylke.no innan **svarfristen 1. juni 2016**.

Dette brevet med vedlegg er berre sendt på e-post.

Med helsing

Nils Gunnar Solli
administrasjonssjef

Robert Løvik
seksjonsleiar

Vedlegg

- 1 Skjema - val av skjønnsmedlemer 2017
- 2 Oversikt over skjønnsmedlemer 2013 - 2016

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Kommunene, fylkeskommunene, fylkesmennene

Deres ref.

Vår ref.
15/8031 - TEI

Dato
21.12.2015

Valg av forliksrådsmedlemmer og skjønnsmedlemmer 2017

Etter høstens kommunevalg skal det avholdes valg av lagrettemedlemmer, meddommere, skjønnsmedlemmer og jordskiftemeddommere. Valget skal foregå innen 15. oktober året etter hvert kommunestyrevalg, og gjelder fra 1. januar det påfølgende året.

Domstoladministrasjonen forestår utsendelse av informasjon om valg av lagrettemedlemmer, lekdommere og jordskiftemedlemmer.

Vedlagt følger en redegjørelse for reglene om valg av forliksrådsmedlemmer og skjønnsmedlemmer, og nærmere om oppgavene til kommunene, fylkeskommunene og fylkesmennene i den forbindelse.

En oversikt over domstolenes ønsker med hensyn til antall skjønnsmedlemmer for kommende periode er innhentet av Domstoladministrasjonen (DA), og departementet har på bakgrunn av innspill fastsatt antall skjønnsmedlemmer, se vedlagt oversikt.

Vi gjør oppmerksom på at flere domstoler overfor DA har uttrykt at de i liten grad har bruk for skjønnsmedlemmer med alminnelig kompetanse. De samme domstolene gir uttrykk for at det er viktigere med skjønnsmedlemmer med kompetanse knyttet til ulike sider av bruk og drift av fast eiendom. Et annet felt som er spilt inn, og som anses som viktig, er kompetanse innenfor regnskap.

Ved oversendelse bes angitt hvilket fag det enkelte skjønnsmedlemmet er kyndig i.

Postadresse
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Kontoradresse
Gullhaug Torg 4a
0484 Oslo

Telefon - sentralbord 22 24 90 90
Sivilavdelingen 22 24 27 22
Telefaks
Org.nr.: 972 417 831

Saksbehandler
Trude Sørby Einersen
22 24 55 67
trude.einersen@jd.dep.no

Med vennlig hilsen

Jostein Haug Solberg
avdelingsdirektør

Trude Sørby Einersen
seniorrådgiver

Kopi:

Forliksrådene, Politidirektoratet, Samarbeidsutvalget for forliksråd og namsmenn,
Domstoladministrasjonen, Kommunal- og moderniseringsdepartementet

INNHALDSFORTEGNELSE

1. VALG AV FORLIKSRAÐSMEDLEMMER	3
1.1 Forliksrådets sammensetning mm	3
1.2 Vilkår for å kunne velges til forliksrådsmedlem	3
1.3 Fremgangsmåten ved valget	6
1.3.1 Om valg av forliksrådsmedlemmer og varamedlemmer etter kommunestyrevalget i 2011.	6
1.3.2 Valg av formann – rekkefølgen for de valgte medlemmer	7
1.4 Fylkesmannens oppnevning av de valgte forliksrådsmedlemmer og varamedlemmer	8
1.5 Suppleringsvalg av forliksrådsmedlemmer og midlertidig oppnevning	9
2. VALG AV SKJØNNSMEDLEMMER.....	10
2.1 Oppnevning til skjønnsmedlemsutvalgene	10
2.1.1 Innledning – skjønnsprosessloven § 14	10
2.1.2 Vilkår for å kunne velges	10
2.1.3 Innledende behandling – domstolenes og kommunenes oppgaver	11
2.1.4 Fylkestingets oppnevning av utvalgene	11
2.2 Ajourføring og sletting i valgperioden – ny oppnevning	12
2.3 Vandelskontroll	12

1. VALG AV FORLIKSRÅDSMEDLEMMER

1.1 Forliksrådets sammensetning mm

Om sammensetningen av forliksrådene bestemmer domstoloven § 27 første til syvende ledd:

"I hver kommune skal det være et forliksråd.

Forliksrådet skal ha tre medlemmer og like mange varamedlemmer. Blant medlemmene og blant varamedlemmene skal det være både kvinner og menn. Varamedlemmene tilkalles i den rekkefølge oppnevnelsen viser.

Kommunestyret velger et av medlemmene til formann. Har denne forfall, trer den av de andre som er nevnt først i oppnevnelsen og som kan gjøre tjeneste, i dennes sted.

Med samtykke fra departementet kan kommunestyret fastsette at forliksrådet skal ha to eller flere avdelinger. Hver avdeling velges etter annet og tredje ledd. Den ene formannen velges som leder for domstolen. Den andre formannen, eller de andre formennene i den rekkefølge kommunen har fastsatt, er lederens stedfortreder som leder for domstolen.

Arbeids-, skyss- og kostgodtgjørelse til medlemmene og varamedlemmene fastsettes i samsvar med forskrift gitt av Kongen. For bestemte kommuner kan departementet fastsette at formannen og i tilfelle også de øvrige medlemmene skal ha et midlertidig tilsettingsforhold etter tjenestemannsloven.

I lensmannsdistrikter er lensmannen sekretariat for forliksrådet. I namsfogddistrikter er namsfogden sekretariat. I politistasjonsdistrikter med sivile rettspleieoppgaver er politistasjonen sekretariat. Kongen kan ved forskrift gi regler om forholdet mellom forliksrådet og sekretariatet.

Kommuner som har samme sekretariat for forliksrådet og dessuten ligger i samme domssogn, kan med tilslutning av minst 2/3 av hver av kommunestyrenes medlemmer beslutte å ha felles forliksråd dersom kommunene samtidig er enige om hvor mange medlemmer og varamedlemmer hver kommune skal velge, og om hvordan det skal sikres at det blant både medlemmene og varamedlemmene er både kvinner og menn. Felles forliksråd kan opprettes uavhengig av funksjonsperioden etter § 57."

1.2 Vilkår for å kunne velges til forliksrådsmedlem

Forliksrådsmedlemmer er dommere, og domstoloven § 53 gjelder derfor også for dem: forliksrådsmedlemmer må være norske statsborgere – menn eller kvinner – som er vederheftige og som ikke er fradømt stemmerett i offentlige anliggender.

I tillegg oppstiller domstoloven § 56 visse vilkår for å kunne velges til forliksrådsmedlem:

- Vedkommende må ha fylt 25 år
- Vedkommende må være under 70 år ved valgperiodens start, jf. § 70 nr. 1
- Som forliksrådsmedlemmer skal bare velges personer som anses særskilt egnet til oppgaven, og som behersker norsk skriftlig og muntlig godt

Den som ikke bor i kommunen kan nekte å ta i mot valg.

Etter domstoloven § 56 første ledd annet punktum gjelder domstoloven § 71 til § 74 tilsvarende for forliksrådsmedlemmer. Dette innebærer at de som er utelukket til valg som lekdommere, heller ikke kan velges som medlemmer av forliksrådet.

Domstoloven § 71 lyder:

”Utelukket på grunn av stilling er:

- 1. Stortingets representanter og vararepresentanter*
- 2. statsrådets medlemmer, statssekretærer, statsrådenes personlige politiske rådgivere og ansatte ved Statsministerens kontor*
- 3. fylkesmenn og assisterende fylkesmenn*
- 4. utnevnte og konstituerte dommere og ansatte ved domstolene*
- 5. ansatte ved påtalemyndigheten, i politiet, kriminalomsorgen og personer som er tildelt begrenset politimyndighet*
- 6. ansatte i Justisdepartementet, Politidirektoratet og Domstoladministrasjonen og dens styre*
- 7. ansatte og studenter ved Politihøgskolen og Fengselsskolen*
- 8. praktiserende advokater og advokatfullmektiger*
- 9. kommunens administrasjonssjef (medlemmene av kommunerådet i kommuner med et parlamentarisk styringssystem) og andre kommunale tjenestemenn som tar direkte del i forberedelsen eller gjennomføringen av valget.”*

Merknad:

§ 71 nr. 9 utelukker fra valg i den kommunen vedkommende er ansatt i, ikke fra tilsvarende valg i andre kommuner. Uttrykket "tar direkte del i" gjelder alle typer arbeid, også utførelse av teknisk pregede oppgaver.

Regler for hvem som er utelukket på grunn av vandel, går frem av domstolloven § 72:

"Utelukket fra valg på grunn av vandel er:

- 1. den som er idømt ubetinget fengselsstraff i mer enn ett år*
- 2. den som er idømt forvaring eller særreaksjoner etter straffeloven §§ 39 - 39c*
- 3. den som er idømt ubetinget fengselsstraff i ett år eller mindre, og det ved valgperiodens start er mindre enn 15 år siden dommen var rettskraftig*
- 4. den som er idømt betinget fengselsstraff, og det ved valgperiodens start er mindre enn 10 år siden dommen var rettskraftig*
- 5. den som er idømt eller har vedtatt bøtestraff for et forhold som etter loven kan medføre fengsel i mer enn ett år, og det ved valgperiodens start er mindre enn 10 år siden dommen var rettskraftig eller vedtakelsen*
- 6. den som har fått betinget påtaleunndlatelse eller domsutsettelse for et forhold som etter loven kan medføre fengsel i mer enn ett år, og det ved valgperiodens start er mindre enn 10 år siden avgjørelsen var rettskraftig*

Dom på samfunnsstraff medfører utelukkelse etter første ledd nr. 1 eller 3, avhengig av lengden av den subsidiaire fengselsstraffen. Ved delvis betinget fengselsstraff vurderes hver del for seg etter første ledd."

Merknad:

Bestemmelsen innebærer at ikke bare straffens art, men også straffens lengde er av betydning for hvor lenge en person er utelukket fra valg som forliksrådsmedlem.

Etter domstolloven § 73 er det kommunen som skal kontrollere at ingen velges i strid med § 71 og § 72. I praksis vil den nødvendige informasjonen måtte innhentes dels gjennom kontakt med den enkelte kandidat og dels ved forespørsel til strafferegisteret eller politiet. Ved henvendelser om vandel bør kommunene legge vekt på at det ikke skal innhentes mer informasjon enn det som er nødvendig for å avklare om personen er valgbar etter § 72.

Etter § 74 kan en person kreve seg fritatt fra valg dersom helsetilstand eller andre særlige grunner tilsier det, eller vedkommende har vært medlem av forliksrådet i to perioder tidligere.

For øvrig er det ingen formelle begrensninger for hvem som kan velges som forliksrådsmedlem. Det er således adgang til å velge jurister utover de begrensningene som følger av § 71. Ansatte ved kommuneadministrasjonen som ikke tar direkte del i forberedelsen eller gjennomføringen av valget kan også velges.

Departementet vil fremheve at forliksrådene i vår rettergangsordning har en viktig og krevende oppgave. For at de skal kunne løse oppgaven, er det derfor nødvendig at det som forliksrådsmedlemmer bare velges personer som i ethvert henseende er skikket for vervet. Kommunen bør oppfordre de valgte til å delta på kurs som arrangeres for forliksrådsmedlemmer. Dette vil gjøre dem bedre i stand til å ivareta forliksrådets oppgaver på en god måte. Slike kurs arrangeres årlig av Samarbeidsutvalget for forliksråd og namsmenn.

Departementet understreker at valg av forliksråd ikke er et valg av politisk råd eller utvalg, og at en ved valget tar hensyn til personlige forutsetninger og egenskaper hos dem som blir valgt. Videre er det viktig å bevare kontinuiteten i forliksrådet. Kommunestyret bør være tilbakeholden med å skifte ut hele forliksrådet på en gang.

1.3 Fremgangsmåten ved valget

1.3.1 Om valg av forliksrådsmedlemmer og varamedlemmer etter kommunestyrevalget i 2011

Etter domstolloven § 57 første ledd skal valget av forliksrådsmedlemmer foregå innen 15. oktober året etter hvert kommunestyrevalg, og gjelde fra 1. januar det påfølgende år. Paragraf 57 lyder:

”Forliksrådsmedlemmer med varamedlemmer velges av kommunestyret selv. Valget foregår innen 15. oktober året etter hvert kommunestyrevalg og gjelder for fire år fra 1. januar det påfølgende år.

For valget gjelder bestemmelsene i kommuneloven kapittel 6 med de avvik som følger av paragrafen her og av § 27.

Ved flertallsvalg skal rekkefølgen både for medlemmene og for varamedlemmene bestemmes etter deres stemmetall, eller ved loddtrekning når stemmetallet står likt, med mindre kommunestyret enstemmig fastsetter rekkefølgen.

Dersom det ved forholdsvalg er nødvendig for å oppfylle kravet i § 27 om at det blant medlemmene skal være både kvinner og menn, og opprykk etter kommuneloven § 37 nr. 3 innen den enkelte liste er utelukket, skal kandidater fra det underrepresenterte kjønn rykke opp på den listen som har fått færrest stemmer. Det samme gjelder dersom det er nødvendig for å oppfylle kravet om at det også blant varamedlemmene skal være både

kvinner og menn. Dersom det har vært opprykk etter første punktum på den listen som har fått færrest stemmer, skjer opprykket for varamedlemmene på den listen som har fått nest færrest stemmer. Ved stemmelikhet avgjøres det ved loddtrekning på hvilken liste opprykk skal skje.”

Etter kommuneloven kapittel 6 er det fastsatt generelle bestemmelser for valg til kommunale nemnder mv. Disse reglene gjelder også for valg av forliksråd, med de avvik som følger av domstoloven §§ 27 og 57. Valget skal således holdes som forholdsvalg når minst ett medlem krever det, og ellers som avtalevalg. Bestemmelsen i kommuneloven § 37 nr. 4 om antall varamedlemmer kommer imidlertid ikke til anvendelse, fordi domstoloven § 27 uttrykkelig bestemmer at det skal være tre varamedlemmer.

Særregelen i domstoloven § 57 tredje ledd om at kommunestyret enstemmig kan fastsette rekkefølgen for forliksrådsmedlemmer, har bakgrunn i at forliksrådet til tider gjenvelges uten at en ønsker å endre rekkefølgen. Rekkefølgen har betydning ved forfall til forliksrådets møter.

Ved avtalevalg gir kommuneloven § 38 nr. 3 tilfredsstillende svar på hvordan en valgteknisk skal oppfylle kravet i domstoloven § 27 om at det både blant medlemmene og blant varamedlemmene skal være både kvinner og menn. Ved forholdsvalg gir imidlertid kommuneloven ingen valgteknisk løsning på hvordan kravet om kjønnsfordeling skal oppfylles dersom tre grupperinger i kommunestyret velger hvert sitt medlem og disse er av samme kjønn. Særregler om dette er derfor inntatt i domstoloven § 57.

1.3.2 Valg av formann – rekkefølgen for de valgte medlemmer

Om valg av formann i forliksrådet bestemmer domstoloven § 27 at kommunestyret velger én av forliksrådsmedlemmene til formann. Denne bestemmelsen er slik å forstå at kommunestyret først velger tre forliksrådsmedlemmer med varamedlemmer, uten at det avgjøres hvem som skal være formann. Deretter foretas særskilt valg av formann blant de tre forliksrådsmedlemmer som er valgt. Ved valget må en gå frem etter de alminnelige regler i kommuneloven kapittel 6.

Valget av forliksrådsmedlemmer avgjør den innbyrdes rekkefølgen av de valgte medlemmer og varamedlemmer. Rekkefølgen har betydning for hvem som skal fungere ved formannens eller andre medlemmers fravær, jf. domstoloven § 27 tredje ledd. Den vil bestemmes noe forskjellig etter som de er valgt ved forholdstallsvalg eller ved avtalevalg.

Er valget holdt som forholdstallsvalg bestemmes rekkefølgen i henhold til kommuneloven § 37.

Avtalevalg følger reglene i kommuneloven § 38 a.

1.4 Fylkesmannens oppnevning av de valgte forliksrådsmedlemmer og varamedlemmer

Når valget på forliksrådsmedlemmer med varamedlemmer er holdt og den innbyrdes rekkefølgen fastslått, sendes innberetning om valget til fylkesmannen.

Om fylkesmannens oppnevning av forliksrådet og tilsyn med dette, er det bestemt i domstolloven § 58:

"Valget innberettes til fylkesmannen. Finner han valget lovlig, utferdiger han oppnevning for de valgte etter den rekkefølge som er fastsatt ved valget. Ellers påbyr han at det i fornøden utstrekning skal holdes nytt valg.

Fylkesmannen fører tilsyn med forliksrådets virksomhet."

Merknad:

Finner fylkesmannen at valget er foretatt korrekt etter reglene i domstolloven og kommuneloven, utferdiger han oppnevning for de som er valgt, etter den rekkefølge som ble bestemt ved valget.

1.5 Suppleringsvalg av forliksrådsmedlemmer og midlertidig oppnevning

I visse tilfelle er det adgang til å foreta suppleringsvalg av forliksrådsmedlemmer. Reglene om dette er fastsatt i domstolloven § 59:

"Når et forliksrådsmedlem eller varamedlem dør eller flytter fra kommunen, eller når det opplyses at vedkommende mangler noen av de betingelser som er nevnt i §§ 53 eller 56 første ledd, eller vedkommende ellers blir varig forhindret fra å gjøre tjeneste, foretar kommunestyret nytt valg av medlem eller varamedlem for den tid som er igjen. Valget foretas som flertallsvalg.

Kommunestyret kan tillate et medlem eller varamedlem å fratre sin stilling før tiden og foretar i så fall nytt valg etter reglene i første ledd.

Har noen forfall så forliksrådet ikke kan holde beslutningsdyktig møte, kan fylkesmannen oppnevne stedfortredere for den enkelte sak eller for inntil tre måneder. Er det ikke tid til å innhente fylkesmannens bestemmelse, kan to forrettende forliksrådsmedlemmer midlertidig tilkalle en stedfortreder når partene samtykker.

Den som oppnevnes som medlem eller varamedlem etter denne paragraf, kommer i rekkefølge etter dem som er oppnevnt tidligere. Dersom det holdes valg på nytt medlem fordi formannen har fratrådt e.l., kan kommunestyret velge ny formann uavhengig av første punktum."

Merknad:

Det er ikke gitt nærmere bestemmelser om hvordan stedfortredere skal velges. Behovet for stedfortredere oppstår ofte i hastesituasjoner, og da kan det være lite hensiktsmessig at kommunestyret foretar valget. I slike situasjoner vil fylkesmannen kunne oppnevne stedfortredere etter forslag fra de gjenværende medlemmer i forliksrådet. I praksis kan det gjerne skje ved en telefonhenvendelse til fylkesmannen. Forutsetningen er at den eller de stedfortredere som oppnevnes er valgbare, dvs. at de oppfyller vilkårene i domstoloven §§ 53 og 56.

Begrunnelsen for § 59 fjerde ledd er at flere fylkesmenn og kommuner har påpekt at det ved suppleringsvalg bør være anledning til å velge formann uavhengig av den rekkefølge som medlemmene er oppnevnt i. Domstoloven § 27 forstås slik at kommunestyret ved det ordinære valg av forliksråd skal velge formann uten hensyn til den rekkefølge som ellers ville gjelde, jf. foran under pkt. 1.3.2. Det samme bør også gjelde ved suppleringsvalg, slik at en lettere finner løsninger som både forliksrådet og det enkelte medlem er tjent med. Formannen har ofte en større arbeidsbyrde og et større ansvar enn de øvrige medlemmer, og formannens evne til å lede forliks- og domsforhandlinger er dessuten av stor betydning. Kommunestyret bør innhente forliksrådets syn før forslag fremsettes.

2. VALG AV SKJØNNSMEDLEMMER

2.1 Oppnevning til skjønnsmedlemsutvalgene

2.1.1 Innledning – skjønnsprosessloven § 14

Om oppnevning av skjønnsmedlemmer (tidligere kalt skjønnsmenn) er det gitt bestemmelser i lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker (skjønnsprosessloven) § 14, som lyder:

"I hvert fylke skal det være et utvalg av skjønnsmedlemmer som oppnevnes av fylkestinget etter forslag fra tingrettene og fra kommunestyrene. Oppnevningen foretas innen 15. oktober året etter hvert kommunestyrevalg, og gjelder for fire år fra 1. januar det påfølgende år. Utvalget skal ha så mange medlemmer fra hvert domssogn som departementet fastsetter. Ved fastsettingen av antallet tas hensyn til hvor mange skjønnsaker det vanligvis er i domssognet.

Ved oppnevningen skal det tas sikte på at utvalget får en allsidig sammensetning, og at de som oppnevnes har kyndighet på et eller flere områder som vanligvis berøres ved skjønn. Reglene i domstolsloven § 70, unntatt annet ledd nr. 1 om øvre aldersgrense, og §§ 71-74 gjelder tilsvarende. Det samme gjelder retten til fritak på grunn av utført tjeneste etter domstolloven § 90 første ledd annet punktum.

Fylkesrådmannen skal innen 1. november året etter hvert kommunestyrevalg sende oppgave over alle skjønnsmedlemmer i det fylkesvise utvalg til tingrettene og jordskifterettene i fylket og til vedkommende lagmannsrett. Oppgaven skal inneholde fullt navn, adresse, fødselsnummer, eventuell telefon til arbeidssted og privat, stilling og yrke, samt angivelse av hva vedkommende er særlig kyndig i."

Merknad:

Det er fortsatt fylkestinget som skal velge skjønnsmedlemmer. Fylkestingets kompetanse til å oppnevne skjønnsmedlemmer etter skjønnsprosessloven § 14 kan delegeres til fylkesutvalget. Kompetansen kan imidlertid ikke delegeres til kommunene. Fortegnelsen fylkesrådmannen skal sende tingrettene, skal inneholde de samme opplysninger om de valgte medlemmene som en har bedt om i forbindelse med forslagene. Kravet om angivelse av hva vedkommende er særlig kyndig i, peker for det første på en mer generell inndeling innen utvalgene, dernest på vedkommendes særskilte kvalifikasjoner dersom dette ikke fremgår tilstrekkelig av yrkesbetegnelsen. For eksempel kan opplysning om spesiell fagutdanning være nyttig.

2.1.2 Vilkår for å kunne velges

Henvisningene i skjønnsprosessloven § 14 annet ledd innebærer at det, i tillegg til de krav til faglige kvalifikasjoner som følger av skjønnsprosessloven, i hovedsak skal gjelde de samme krav til personlige forutsetninger og formelle forhold for skjønnsmedlemmer som for lagrettemedlemmer og meddommere. Den øvre aldersgrensen etter domstolloven § 70 annet ledd nr. 1 skal imidlertid ikke gjelde for skjønnsmedlemmer. Siden det er fylkeskommunene som oppnevner de fylkesvise utvalgene av skjønnsmedlemmer, skal henvisninger til "kommunen", "kommunestyret og liknende forstås som henvisninger til de tilsvarende instanser i fylkeskommunen.

Det understrekes at det skal tas sikte på en allsidig sammensetning av utvalget. Det må særlig påses at det i utvalget kommer med et tilstrekkelig antall personer med innsikt i bygningsvesen og i jord- og skogbruk. Domstolene er i sin virksomhet avhengig av erfarne og velkvalifiserte skjønnsmedlemmer, og dette hensyn bør tillegges betydelig vekt ved valget.

2.1.3 Innledende behandling – domstolenes og kommunenes oppgaver

Oppgave over antall skjønnsmedlemmer i de forskjellige fylker og domssogn følger vedlagt.

Tingrettene må i god tid sende sitt forslag til fylkeskommunen, med gjenpart til kommunene i domssognet. Fordelingen av antall skjønnsmedlemmer på den enkelte kommune i domssognet bestemmes etter folketallet i kommunene. Det har vært noe usikkerhet om domstolen selv skal utarbeide denne fordelingen. Departementet mener det mest praktiske er at fylkeskommunen, som i siste omgang er ansvarlig for valget, på forhånd fastsetter denne, og gir domstolene og kommunene meddelelse. (Som legges til grunn i den grad det ikke, etter forslag fra enkelte domstoler, har vært aktuelt med justeringer av antallet fra departementets side).

Kommunestyret bør avgi forslag om kandidater i god tid, slik at det igjen kan behandles av fylkestinget i henhold til de frister som gjelder, jf. pkt. 2.1.4.

Det samlede forslag bør inneholde ca 20 % flere navn enn det antall som skal velges. Om ønskelig kan forslagene begrunnes. Det gjelder ellers ingen særskilte regler for uttakingen av kommunestyrene (det er intet til hinder for at dette skjer ved forholdsvalg dersom det kreves).

Fortegnelsene over skjønnsmedlemmer skal inneholde opplysninger om de foreslåtte navn, adresse, fødselsnummer, yrke og stilling, eventuelt telefonnummer til arbeidsted og privat, samt angivelse av hva vedkommende er særlig kyndig i, i den grad dette ikke dekkes av yrkesbetegnelsen, jf. pkt. 2.1.1.

2.1.4 Fylkestingets oppnevning av utvalgene

Det mest hensiktsmessige vil være at valget foretas samtidig med valg av lagrettemedlemmer, meddommere og forliksrådsmedlemmer. Valget vil i så fall foretas av det nye fylkestinget. Fylkesrådmannen bør sette frist overfor domstolene og kommunene for innberetning av forslagene.

Ved oppnevningen i fylkestinget henvises til de alminnelige saksbehandlings- og avstemmingsregler som gjelder for fylkestinget forøvrig.

Ellers bør det som er sagt i brevet her gjelde så langt det passer.

2.2 Ajourføring og sletting i valgperioden – ny oppnevning

Dette er omhandlet i skjønnssprosessloven § 15, som lyder:

"Sletting av skjønnsmedlemmer fra utvalget, jf. § 14, foretas av fylkesrådmannen når et skjønnsmedlem flytter fra fylket eller for øvrig vilkårene for sletting foreligger etter reglene i domstolsloven § 81. Før avgjørelse treffes, skal vedkommende skjønnsmedlem så vidt mulig få høve til å uttale seg, og han skal om mulig gis meddelelse om resultatet. Reglene i domstolsloven § 82 om klage over urettelig føring mm i fortegnelsen gjelder tilsvarende. Klagen går til lagmannsretten. Istedenfor et skjønnsmedlem som er slettet, oppnevner fylkesrådmannen en annen.

Beslutning om endringer i skjønnsmedlemsutvalget meddeles tingrettene og jordskifterettene i fylket og vedkommende lagmannsrett."

Merknad:

Av hensyn til at medlemmene av skjønnsmedlemsutvalget ofte kan være aktuelle for oppnevning ved flere domstoler, bør melding om adresseendringer og slettelsergrunner fra vedkommende (eller fra pårørende) som regel gis direkte til fylkesrådmannen. Dersom vedkommende domstol har mottatt opplysning om flytting eller slettelsergrunner, bør det straks videreformidles til fylkesrådmannen.

Fylkesrådmannen skal informere de som velges om at de skal gi melding om alle endringer av betydning.

2.3 Vandelskontroll

Om vandelskontroll for valg av skjønnsmedlemmer gjelder de samme lovregler som for valg av meddommere og forliksrådsmedlemmer. Vi viser derfor til pkt. 1.2 ovenfor.

Det vil da være fylkeskommunen som bør foreta undersøkelse av foreslåtte kandidater eller valgte medlemmer av utvalget mot strafferegisteret.

Fylke	Domstol	Antall medl nå	Ønsket ant medl	Antall fastsatt
Østfold	Fredrikstad tingrett	72	72	72
Østfold	Halden tingrett	22		22
Østfold	Heggen og Frøland tingrett	43		43
Østfold	Moss tingrett	58		58
Østfold	Sarpsborg tingrett	64	64	64
Akershus	Asker og Bærum tingrett	58		58
Akershus	Follo tingrett	60	60	60
Akershus	Nedre Romerike tingrett	55	55	55
Akershus	Øvre Romerike tingrett	60		60
Oslo	Oslo tingrett	66		66
Hedmark	Glåmdal tingrett	59		59
Hedmark	Hedmarken tingrett	58	58	58
Hedmark	Nord-Østerdal tingrett	41	20	20
Hedmark	Sør-Østerdal tingrett	61		61
Oppland	Gjøvik tingrett	71	71	71
Oppland	Nord-Gudbrandsdal tingrett	28		28
Oppland	Sør-Gudbrandsdal tingrett	31	31	31
Oppland	Valdres tingrett	38	38	38
Buskerud	Drammen tingrett	54		54
Buskerud	Eiker, Modum og Sigdal tingrett	28		28
Buskerud	Hallingdal tingrett	69	69	69
Buskerud	Kongsberg tingrett	41		41
Buskerud	Ringerike tingrett	36	36	36
Vestfold	Larvik tingrett	22		22
Vestfold	Nordre Vestfold tingrett	33		33
Vestfold	Sandefjord tingrett	37	37	37
Vestfold	Tønsberg tingrett	32		32
Telemark	Aust-Telemark tingrett	57		57
Telemark	Nedre Telemark tingrett	90	90	90
Telemark	Vest-Telemark tingrett	33	32	32
Aust-Agder	Aust-Agder tingrett	119	60	60
Vest-Agder	Kristiansand tingrett	128	103	103
Vest-Agder	Lister tingrett	53	53	53
Rogaland	Dalane tingrett	33		33
Rogaland	Haugaland tingrett	125		125
Rogaland	Jæren tingrett	88		88
Rogaland	Stavanger tingrett	75	75	75
Hordaland	Bergen tingrett	48	48	48
Hordaland	Hardanger tingrett	44		44
Hordaland	Nordhordland tingrett	140	140	140
Hordaland	Sunnhordland tingrett	54		54
Sogn og Fjordane	Fjordane tingrett	148		148
Sogn og Fjordane	Sogn tingrett	52		52
Møre og Romsdal	Nordmøre tingrett	77	77	77
Møre og Romsdal	Romsdal tingrett	81		81
Møre og Romsdal	Sunnmøre tingrett	119		119
Møre og Romsdal	Søre Sunnmøre tingrett	70		70
Sør-Trøndelag	Fosen tingrett	43	43	43
Sør-Trøndelag	Sør-Trøndelag tingrett	150	150	150
Nord-Trøndelag	Inntrøndelag tingrett	103	50-60	60
Nord-Trøndelag	Namdalen tingrett	36		36
Nordland	Alstadsdal tingrett	41		41
Nordland	Brønnøy tingrett	21	21	21
Nordland	Lofoten tingrett	17		17
Nordland	Ofoten tingrett	56		56
Nordland	Rana tingrett	33		33
Nordland	Salten tingrett	65		65
Nordland	Vesterålen tingrett	30	30	30
Troms	Nord-Troms tingrett	44	44	44
Troms	Senja tingrett	37	37	37
Troms	Trondenes tingrett	42	42	42
Finnmark	Alta tingrett	27		27
Finnmark	Hammerfest tingrett	19		19
Finnmark	Indre Finnmark tingrett	23		23
Finnmark	Øst-Finnmark tingrett	38	38	38
		3756		3607

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Sonja Håvik

Arkivsak nr.: 2015/2353

Arkivkode: 033

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
4/16	Valnemnda	11.04.2016
68/16	Kommunestyret	26.05.2016

VAL AV LAGRETTEMEDLEMMER OG MEDDOMMARAR I TINGRETTE OG JORDSKIFTEDOMMARAR FOR PERIODEN 1. JANUAR 2017 TIL 31. DESEMBER 2020

Handsaming:

Meddommarar - Frostating lagmannsrett - Kvinner

Hild Våge kom med fylgjande framlegg:

1. Wiwi Ann J. Koppen 1966
2. Marta Lilleås 1977
3. Tove Nilsen Løset 1966
4. Vigdis Støylen 1949
5. Maria Terese Sundal 1968
6. Magnhild Eikenes Kile 1958
7. Runa Bakke 1961

Magnar Sunde kom med fylgjande framlegg:

8. Annlaug Stokke 1962

Benedikte Holmberg kom med fylgjande framlegg:

9. Gunvor Bergem Lia 1966

Røysting:

Framlegga frå Hild Våge, Magnar Sunde og Benedikte Holmberg vart samrøystes vedtekne.

Meddommarar - Frostating lagmannsrett - Menn

Hild Våge kom med fylgjande framlegg:

1. Hjalmar Eiksund 1972
2. Jan Henning Egset 1956
3. Bjørnar Osnes 1965
4. Eiliv Halkjelsvik 1966

5.	Roger Nedreklepp	1947
6.	Malvin Kile	1954

Benedikte Holmberg kom med fylgjande framlegg:

7.	Tov Are Lia	1963

Hild Våge kom med fylgjande framlegg:

8.	Knut Petter Krumsvik	1954

Roald Espset kom med fylgjande framlegg:

9.	Egil Berg	1952

Røysting:

Framlegga frå Hild Våge, Benedikte Holmberg og Roald Espset vart samrøystes vedtekne.

Meddommarar i Søre Sunnmøre Tingrett - Kvinner

Hild Våge kom med fylgjande framlegg:

1.	Eli Øye Vassbotn	1959
2.	Randi Barstad	1954
3.	Anne Karin Espe	1956
4.	Elin Wilhelmsen	1976
5.	Oddbjørg Yksnøy Rangsæter	1954
6.	Hilde Randi Osdal	1957
7.	Anita Tilseth	1969
8.	Kari Aslaug Hasle	1972
9.	Svanhild Holsvik	1955
10.	Kathrine Kristiansen	1971
11.	Unni Dankertsen	1952
12.	Margrete Trovåg	1968
13.	Anne-Grete Eiken	1960
14.	Sonja Alisa Hovden	1963
15.	Hildegunn Nautvik	1968
16.	Lin Storm Traagstad	1971
17.	Anne Lise Gridseth	1955
18.	Torill Rødven Eide	1957
19.	Aud Osdal	1947
20.	Bodil Flem	1947
21.	Unni Margaret Skare	1970
22.	Lena Sætre	1971
23.	Iris Håskjold	1959
24.	Torhild Ørjasæter Øye	1957
25.	Reidun Mork Heltne	1948
26.	Gerd Hilde Berg-Rusten	1963

Odd Harald Sundal kom med fylgjande framlegg:

27.	Mona Skålerud	1966
28.	Anette Kjøde Egset	1968
29.	Ingrid Salt	1969

Hild Våge kom med fylgjande framlegg:

30.	Tove Aurdal Hjellnes	1960

Magnar Sunde kom med fylgjande framlegg:

31. Ingunn Elisabeth Blindheim 1967

Hild Våge kom med fylgjande framlegg:

32. Benedikte Holmberg 1964
33. Åshild Vik 1965

Røysting:

Framlegga frå Hild Våge, Odd Harald Sundal og Magnar Sunde vart samrøystes vedtekne.

Meddommarar i Søre Sunnmøre Tingrett - Menn

Hild Våge kom med fylgjande framlegg:

1. Ståle Hansen 1956
2. Ola Rangsæter 1967
3. Ola Svein Sætre 1952
4. Randulf Reite 1962
5. Rune Kiperberg 1962
6. Jon Petter Lied 1959
7. Kjell Tore Aarstad 1958
8. Per Johan Ramsli 1967
9. Eldar Høydalsvik 1949
10. Frank Vatne 1972
11. Audun Kristian Høidal 1974
12. Rune Aasen 1963
13. Asbjørn Tore Humberset 1970
14. Espen Stray Helle 1981
15. Odd Stenvåg
16. Egil Høydal 1966
17. Ivar Arne Lid 1975
18. Svein Bjerkvik 1958
19. Dag Ragnar Sætre 1957
20. Lars Arne Muren 1967
21. Atle Svellingen 1958
22. Milan Ilic 1953
23. Ulf Kristiansen 1963
24. Egil Reite 1959
25. Roar Berg 1943

Magnar Sunde kom med fylgjande framlegg:

27. Børge Berg 1976

Åshild Vik kom med fylgjande framlegg:

28. Petter Haugen 1968

Roald Espset kom med fylgjande framlegg:

29. Edvin Dale 1975

Per Svein Krøvel kom med fylgjande framlegg:

30.	Rolf Lillerovde	1958
31.	Robert Steinnes	1974

Røysting:

Framlegga frå Hild Våge, Magnar Sunde, Åshild Vik, Roald Espset og Per Svein Krøvel vart samrøystes vedtekne.

Meddommarar - Sunnmøre Jordskifterett - Kvinner

Hild Våge kom med fylgjande framlegg:

1.	Siv Heidi Osvoll	1973
2.	Gunnhild Larsgård	1958
3.	Astri Schjelderup	1951
4.	Anne Ryslett	1957
5.	Hilde Karin Berg	1957

Odd Harald Sundal kom med fylgjande framlegg:

6.	Norunn Furnes	1969

Benedikte Holmberg kom med fylgjande framlegg:

7.	Reidun Heimen Heltne	1948

Margrete Bjerkvik kom med fylgjande framlegg:

8.	Inger Johanne Lid	1958

Røysting:

Framlegga frå Hild Våge, Odd Harald Sundal, Benedikte Holmberg og Margrete Bjerkvik vart samrøystes vedtekne.

Meddommarar - Sunnmøre Jordskifterett - Menn

Hild Våge kom med fylgjande framlegg:

1.	Otto Fremmerlid	1962
2.	Fredrik Mork Håskjold	1953
3.	Hans Peter Eidseflot	1974
4.	Steinar Drabløs	1952
5.	Rolf Moen	1962
6.	Olav Magne Folkestad	1949
7.	Tore Våde	1966
8.	Børild Skåra	1961

Røysting:

Framlegget frå Hild Våge vart samrøystes vedteke.

Tilråding frå Valnemnda - 11.04.2016 til kommunestyret

Volda kommunestyre vel desse utvala for lagrettemedlemmar og meddommarar i straffesaker og tvistemål for Frostating lagmannsrett:

Meddommarar – Frostating lagmannsrett - Kvinner

1.	<i>Wiwi Ann J. Koppen</i>	<i>1966</i>
2.	<i>Marta Lilleås</i>	<i>1977</i>
3.	<i>Tove Nilsen Løset</i>	<i>1966</i>
4.	<i>Vigdis Støylen</i>	<i>1949</i>
5.	<i>Maria Terese Sundal</i>	<i>1968</i>
6.	<i>Magnhild Eikenes Kile</i>	<i>1958</i>
7.	<i>Runa Bakke</i>	<i>1961</i>
8.	<i>Annlaug Stokke</i>	<i>1962</i>
9.	<i>Gunvor Bergem Lia</i>	<i>1966</i>

Meddommarar – Frostating lagmannsrett – Menn

1.	<i>Hjalmar Eiksund</i>	<i>1972</i>
2.	<i>Jan Henning Egset</i>	<i>1956</i>
3.	<i>Bjørnar Osnes</i>	<i>1965</i>
4.	<i>Eiliv Halkjelsvik</i>	<i>1966</i>
5.	<i>Roger Nedreklepp</i>	<i>1947</i>
6.	<i>Malvin Kile</i>	<i>1954</i>
7.	<i>Tov Are Lia</i>	<i>1963</i>
8.	<i>Knut Petter Krumsvik</i>	<i>1954</i>
9.	<i>Egil Berg</i>	<i>1952</i>

Volda kommunestyre vel desse utvala av meddommarar i Søre Sunnmøre Tingrett:

Meddommarar – Tingretten – Kvinner

1.	<i>Eli Øye Vassbotn</i>	<i>1959</i>
2.	<i>Randi Barstad</i>	<i>1954</i>
3.	<i>Anne Karin Espe</i>	<i>1956</i>
4.	<i>Elin Wilhelmsen</i>	<i>1976</i>
5.	<i>Oddbjørg Yksnøy Rangsæter</i>	<i>1954</i>
6.	<i>Hilde Randi Osdal</i>	<i>1957</i>
7.	<i>Anita Tilseth</i>	<i>1969</i>
8.	<i>Kari Aslaug Hasle</i>	<i>1972</i>

9.	<i>Svanhild Holsvik</i>	1955
10.	<i>Kathrine Kristiansen</i>	1971
11.	<i>Unni Dankertsen</i>	1952
12.	<i>Margrete Trovåg</i>	1968
13.	<i>Anne-Grete Eiken</i>	1960
15.	<i>Hildegunn Nautvik</i>	1968
16.	<i>Lin Storm Traagstad</i>	1971
17.	<i>Anne Lise Gridseth</i>	1955
18.	<i>Torill Rødven Eide</i>	1957
19.	<i>Aud Osdal</i>	1947
20.	<i>Bodil Flem</i>	1947
21.	<i>Unni Margaret Skare</i>	1970
22.	<i>Lena Sætre</i>	1971
23.	<i>Iris Håskjold</i>	1959
24.	<i>Torhild Ørjasæter Øye</i>	1957
25.	<i>Reidun Mork Heltne</i>	1948
26.	<i>Gerd Hilde Berg-Rusten</i>	1963
27.	<i>Mona Skålerud</i>	1966
28.	<i>Anette Kjøde Egset</i>	1968
29.	<i>Ingrid Salt</i>	1969
30.	<i>Tove Aurdal Hjellnes</i>	1960
31.	<i>Ingunn Elisabeth Blindheim</i>	1967
32.	<i>Benedikte Holmberg</i>	1964
33.	<i>Åshild Vik</i>	1965

Meddommarar – Tingretten – Menn:

1.	<i>Ståle Hansen</i>	1956
2.	<i>Ola Rangseter</i>	1967
3.	<i>Ola Svein Sætre</i>	1952
4.	<i>Randulf Reite</i>	1962
5.	<i>Rune Kiperberg</i>	1962
6.	<i>Jon Petter Lied</i>	1959
7.	<i>Kjell Tore Aarstad</i>	1958
8.	<i>Per Johan Ramsli</i>	1967
9.	<i>Eldar Høydalsvik</i>	1949
10.	<i>Frank Vatne</i>	1972
11.	<i>Audun Kristian Høidal</i>	1974
12.	<i>Rune Aasen</i>	1963
13.	<i>Asbjørn Tore Humberst</i>	1970
14.	<i>Espen Stray Helle</i>	1981
15.	<i>Odd Stenvåg</i>	
16.	<i>Egil Høydal</i>	1966
17.	<i>Ivar Arne Lid</i>	1975
18.	<i>Svein Bjerkvik</i>	1958
19.	<i>Dag Ragnar Sætre</i>	1957
20.	<i>Lars Arne Muren</i>	1967
21.	<i>Atle Svellingen</i>	1958
22.	<i>Milan Ilic</i>	1953
23.	<i>Ulf Kristiansen</i>	1963
24.	<i>Egil Reite</i>	1959

25.	<i>Roar Berg</i>	<i>1943</i>
27.	<i>Børge Berg</i>	<i>1976</i>
28.	<i>Petter Haugen</i>	<i>1968</i>
29.	<i>Edvin Dale</i>	<i>1975</i>
30.	<i>Rolf Lillerovde</i>	<i>1958</i>
31.	<i>Robert Steinnes</i>	<i>1974</i>

***Volda kommunestyre vel dette utvalet for jordskiftesaker i Sunnmøre
Jordskifterett:***

Meddommarar – Sunnmøre Jordskifterett - kvinner:

1.	<i>Siv Heidi Osvoll</i>	<i>1973</i>
2.	<i>Gunnhild Larsgård</i>	<i>1958</i>
3.	<i>Astri Schjelderup</i>	<i>1951</i>
4.	<i>Anne Ryslett</i>	<i>1957</i>
5.	<i>Hilde Karin Berg</i>	<i>1957</i>
6.	<i>Norunn Furnes</i>	<i>1969</i>
7.	<i>Reidun Heimen Heltne</i>	<i>1948</i>
8.	<i>Inger Johanne Lid</i>	<i>1958</i>

Meddommarar – Sunnmøre Jordskifterett - menn:

1.	<i>Otto Fremmerlid</i>	<i>1962</i>
2.	<i>Fredrik Mork Håskjold</i>	<i>1953</i>
3.	<i>Hans Peter Eidseflot</i>	<i>1974</i>
4.	<i>Steinar Drabløs</i>	<i>1952</i>
5.	<i>Rolf Moen</i>	<i>1962</i>
6.	<i>Olav Magne Folkestad</i>	<i>1949</i>
7.	<i>Tore Våde</i>	<i>1966</i>
8.	<i>Børild Skåra</i>	<i>1961</i>

Administrasjonen si tilråding:

Volda kommunestyre vel desse utvala for lagrettemedlemmar og meddommarar i straffesaker og tvistemål for Frostating lagmannsrett:

Meddommarar – Frostating lagmannsrett - Kvinner

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

- 7.
- 8.
- 9.

Meddommarar – Frostating lagmannsrett – Menn

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.

Volda kommunestyre vel desse utvala av meddommarar i Søre Sunnmøre Tingrett:

Meddommarar – Tingretten – Kvinner

30 stk.

Meddommarar – Tingretten – Menn:

30 stk.

Volda kommunestyre vel dette utvalet for jordskiftesaker i Sunnmøre Jordskifterett:

Meddommarar – Sunnmøre Jordskifterett - kvinner:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.

Meddommarar – Sunnmøre Jordskifterett - menn:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.

Vedleggsliste:

1. Domstolsadministrasjonen: *Valg av lagrettemedlemmer og meddommere samt skjønnsmedlemmer for perioden 1. januar 2017 til 31. desember 2020*, datert 17.11.2015
Notat – Bestemmelser om valg av lagrettemedlemmer og meddommere
2. Frostating lagmannsrett: *Nye utvalg av lagrettemedlemmer og meddommere for saker i lagmannsretten 2017-2020*, datert 19.02.2016
3. Søre Sunnmøre tingrett: *Valg av meddommarar for perioden 1. januar 2017 til 31. desember 2020*, datert 26.01.2016.
4. Søre Sunnmøre jordskifterett: *Val av jordskiftemeddommarar for perioden 1. januar 2017 til 31. desember 2020*, datert 05.01.2016.

Uprenta saksvedlegg:

Domstolsloven: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1915-08-13-5>

Saksopplysningar:

Lagrettemedlemmar og meddommarar i lagmannsretten, tingretten og jordskifteretten vert valt for perioden 1.1.2017 til 31.12.2020. Krav til den som skal veljast er nedfelt i domsstolova §§ 70-72. Mellom anna må ein ha tilstrekkeleg norskkunnskap, vere personleg eigna for oppgåva og ha plettfri vandel. Nedre aldersgrense for å kunne veljast er 21 år og øvre er 70 år ved periodestart, dette betyr at dei som veljast må være født etter 31. desember 1946 og før 1. januar 1996. I tillegg må den som skal veljast ha stått i folkeregisteret i minst 3 år. Domstoladministrasjonen ber kommunane sørge for at meddommarane vert representert i høve til innbyggjarane i kommunen når det gjeld alder, etnisk bakgrunn og kultur.

Jordskifteretten

Alle kommunar skal ha eit særskilt utval for meddommarar til jordskifteretten, jf. jordskiftelova §2-5. Det skal vere like mange menn og kvinner i utvalet, til saman 16 medlemer. Dei som er med i utvalet skal vere kunnige i saker som jordskifteretten vanlegvis handsamar. I tillegg bør kommunen ta omsyn til at jordskiftemeddommarane som regel deltek på synfaringar i skog og mark, noko som gjer at ein må kunne ferdast i terrenget. Domstoladministrasjonen ber kommunane merke seg dette i arbeidet med nye meddommarval.

Servicekontoret har kontakta medlemmene frå sist periode, dei som har sagt seg villige til å fortsette er merka med **utheva** skrift. Dei andre har bede om fritak, eller ikkje svara på oppringing/epost frå servicekontoret.

Oversikt over valde jordskiftemeddommarar for perioden 01.01.2013-31.12.2016:

1. Otto Fremmerlid	1962
2. Fredrik Mork Håskjold	1953
3. Hans Peter Eidseflot	1974
4. Siv Heidi Osvoll	1973
5. Solfrid Nautvik	1948
6. Gunnhild Larsgård	1958
7. Björg Paulsen	1953
8. Liv Ingunn Sætre	1969
9. Astri Schjelderup	1951

<i>10. Steinar Drabløs</i>	<i>1952</i>
<i>11. Anne Ryslett</i>	<i>1957</i>
<i>12. Rolf Moen</i>	<i>1962</i>
<i>13. Hilde Karin Berg</i>	<i>1957</i>
<i>14. Olav Magne Folkestad</i>	<i>1949</i>
<i>15. Tore Våde</i>	<i>1966</i>
<i>16. Børild Skåra</i>	<i>1961</i>

Lagrettemedlemmar og meddommarar til Frostating lagmannsrett og Søre Sunnmøre tingrett

I samsvar med skriv frå Frostating lagmannsrett, skal det veljast 18 lekdommarar, som skal gjere teneste som lagrettemedlemmer/meddommarar til lagmannsretten. Det skal vere like mange kvinner som menn i utvalet. Det er mest aktuelt for lekdommarane å gjere teneste i straffesaker, men også i nokre sivile saker. Dei fleste sakene vert handsama i løpet av ein til tre dagar, nokre saker kan vare i ei eller fleire veker. Frostating lagmannsrett ber kommunane om at ein bør forsøke å unngå belastning eit val vil føre med seg, for personar som av ulike årsaker, antakeleg ofte vil finne det umulig å gjere teneste.

Søre Sunnmøre tingrett treng 60 meddommarar frå Volda kommune. Det skal soleis veljast 30 kvinner og 30 menn.

Ingen kan veljast som meddommar til både tingretten og lagmannsretten, jf. domstolova § 68, 3. ledd. Lagrettemedlemmer og andre meddommarar er ikkje fritakne for val til jordskifteutvalet.

Servicekontoret har kontakta medlemmene frå sist periode, dei som har sagt seg villige til å fortsette er merka med **utheva** skrift. Dei andre har bede om fritak, eller ikkje svara på oppringing/epost frå servicekontoret.

Oversikt over valde meddommar i lagretten og tingretten for perioden 01.01.2013-31.12.2016:

Meddommarar i Frostating lagmannsrett for perioden 2013-2016:

Meddommarar – Lagmannsretten - Kvinner

<i>1. Wiwi Ann J. Koppen</i>	<i>1966</i>
<i>2. Marta Lilleås</i>	<i>1977</i>
<i>3. Tove Nilsen Løset</i>	<i>1966</i>
<i>4. Vigdis Støylen</i>	<i>1949</i>
<i>5. Anne-Lise Fredly</i>	<i>1944</i>
<i>6. Maria Terese Sundal</i>	<i>1968</i>
<i>7. Magnhild Eikenes Kile</i>	<i>1958</i>

8. <i>Runa Bakke</i>	<i>1961</i>
9. <i>Randi Årset</i>	<i>1951</i>

Meddommarar – Lagmannsretten – Menn

1. <i>Hjalmar Trond Eiksund</i>	<i>1972</i>
2. <i>Jan Henning Egset</i>	<i>1956</i>
3. <i>Egil Straume</i>	<i>1946</i>
4. <i>Ola Einang</i>	<i>1946</i>
5. <i>Bjørnar Osnes</i>	<i>1965</i>
6. <i>Eiliv Halkjelsvik</i>	<i>1966</i>
7. <i>Svein H. Arnesen</i>	<i>1946</i>
8. <i>Stig Helland</i>	<i>1971</i>
9. <i>Roger Nedreklepp</i>	<i>1947</i>

Meddommarar i Søre Sunnmøre Tingrett for perioden 2013-2016:

Meddommarar – Tingretten – Kvinner

1. <i>Eli Øye Vassbotn</i>	<i>1959</i>
2. <i>Randi Barstad</i>	<i>1954</i>
3. <i>Henny Isane Torheim</i>	<i>1955</i>
4. <i>Marit Tjelle Drabløs</i>	<i>1953</i>
5. <i>Anne Karin Espe</i>	<i>1956</i>
6. <i>Elin Wilhelmsen</i>	<i>1976</i>
7. <i>Bodil Myhre</i>	<i>1951</i>
8. <i>Oddbjørg Y. Rangseter</i>	<i>1954</i>
9. <i>Hilde Randi Osdal</i>	<i>1957</i>
10. <i>Anita Tilseth</i>	<i>1969</i>
11. <i>Bente Søvik</i>	<i>1956</i>
12. <i>Inger Johanne Halkjelsvik</i>	<i>1944</i>
13. <i>Kari Aslaug Hasle</i>	<i>1972</i>

Meddommarar – Tingretten – Menn:

1. <i>Ståle Hansen</i>	<i>1956</i>
2. <i>Ole Peder Dalen</i>	<i>1963</i>
3. <i>Sindre Rotevatn</i>	<i>1960</i>
4. <i>Dag Mork</i>	<i>1954</i>
5. <i>Ragnar E. Høydalsvik</i>	<i>1948</i>
6. <i>Ola Rangseter</i>	<i>1967</i>
7. <i>Ola Svein Sætre</i>	<i>1952</i>
8. <i>Per Olav Myklebust</i>	<i>1967</i>
9. <i>Randulf Reite</i>	<i>1962</i>
10. <i>Rune Kiperberg</i>	<i>1962</i>
11. <i>Jon Petter Lied</i>	<i>1959</i>
12. <i>Kjell Tore Aarstad</i>	<i>1958</i>
13. <i>Per Johan Ramsli</i>	<i>1967</i>

Kandidatar som ynskjer å stille som meddommarar

Det har vore ”annonsert” etter fleire meddommarar på heimesida til Volda kommune.

<http://www.volda.kommune.no/nyhende/dommar-til-lagmannsrett-tingrett-og-jordskifterett.30824.aspx>. I tillegg til dei som er meddommar pr i dag, og som har sagt ja til å fortsette i neste periode, har servicekontoret blitt kontakta av to personar som gjerne vil stille som meddommarar i neste periode: Eldar Høydalsvik f. 1949 og Siri Dahl Masdal f. 1974 (busett i Ørsta kommune).

Framlegg frå valnemnda - høyring

Valnemnda sitt framlegg til nytt utval av lagrettemedlemmer, meddommarar i tingretten og jordskiftedommarar for perioden 1.1.2017-31.12.2020 vert lagt ut på høyring, før handsaming i kommunestyret.

Helse og miljøkonsekvensar:

Ingen

Økonomiske konsekvensar:

Ingen

Beredskapsmessige konsekvensar:

Ingen

Rune Sjurgard
Rådmann

Inger-Johanne Johnsen
sektorsjef kultur og service

Utskrift av endeleg vedtak:

Servicekontoret for vidare arbeid

Samtlige kommuner
Longyearbyen lokalstyre
Samtlige fylkeskommuner

Valg av lagrettemedlemmer og meddommere samt skjønnsmedlemmer for perioden 1. januar 2017 til 31. desember 2020

Generelt

Kommunene skal etter kommunevalget i høst velge følgende grupper av meddommere/ lagrette-
medlemmer:

- Lagrettemedlemmer/meddommere til lagmannsretten
- Meddommere til tingretten
- Jordskifteddommere til jordskifteretten

I tillegg skal kommunen fremme forslag til skjønnsmedlemmer som velges av fylkeskommunen.

Det er viktig at kommunen gjennomfører valgene og rapporterer utfallet av valgene innen de frister som er
satt opp i domstolloven for at saksavviklingen i domstolene ikke skal forsinkes eller stoppe opp.

Aktuelle frister for kommunens arbeid med valg av lagrettemedlemmer og meddommere er som følger:

- 1. mars 2016 domstolleder skal varsle kommunen om antall medlemmer i utvalget, domstolloven §§
64/65 begge andre ledd
- 1. juli 2016 kommunen skal ha gjennomført valget, domstolloven § 66 første ledd
- 15. september 2016 kommunen skal ha sendt inn listene over de som er valgt, domstolloven § 69 andre
ledd

Kommunen vil få beskjed om hvor mange medlemmer som skal velges til den enkelte utvalg av
domstolleder ved de aktuelle domstoler. Domstolleder har frist til 1. mars 2016 med å varsle kommunen
om antall personer i de ulike valgene.

Det er viktig at kommunene følger opp domstolenes melding om hvor mange de skal velge innen hver
gruppe og at de ikke velger for få personer i noen av gruppene. På samme måte skal kommunene heller
ikke velge for mange personer til noen av gruppene. Personer kan velges enten til lagmannsretten eller til
tingretten, men ikke begge steder, domstolloven § 68 siste ledd. De som velges enten til tingretten eller
lagmannsrett, kan imidlertid velges til jordskifteddommere eller foreslås som skjønnsmedlem.

Når kommunene skal velge personer til de forskjellige utvalgene, er det viktig at kommunene sørger for at utvalgene blir representative i forhold til kommunens befolkning, domstolloven § 67. Dette innebærer at man foruten å ta hensyn til alder blant annet også må ta hensyn etnisk bakgrunn og kultur.

Krav til de som velges går fram av vedlagte notat. Kravene gjelder alle grupper meddommere og skjønnsmedlemmer, med unntak av at skjønnsmedlemmer kan være over 70 år på det tidspunkt perioden starter.

Vi vil i et senere brev komme tilbake med informasjon om hvordan utfallet av valget skal rapporteres til domstolene. Dette vil skje elektronisk.

Jordskiftemeddommere – nytt denne gang

Ny jordskiftelov § 2-5 bestemmer at hver kommune skal velge et like antall menn og kvinner som jordskiftemeddommere. Jordskifteretten skal heretter fastsette antallet jordskiftemeddommere i jordskiftesognet slik at hvert medlem antall å kunne gjøre tjeneste en gang i løpet av valgperioden. Jordskifterettslederen fordeler antallet jordskiftemeddommere mellom kommunene i jordskiftesognet slik at hver kommune skal velge minst en kvinne og en mann til utvalget. Det må derfor påregnes at kommunen skal velge et annet antall jordskiftemeddommere enn ved tidligere valg.

I områder med reindrift er ønskelig at også denne kunnskapen er representert blant jordskiftemeddommerne. I tillegg bør kommunen ta hensyn til at jordskiftemeddommere som regel deltar på befaringer i skog og mark. Dette gjør at man må legge vekt på at jordskiftemeddommere kan ferdes i terrenget.

Skjønnsmedlemmer

Kommunen skal også komme ved forslag til skjønnsmedlemmer som velges av fylkeskommunen. Det er viktig at man her opplyser hvilket fag de som foreslås har kyndighet i. Selv om det ikke her er noe krav om fordeling mellom menn og kvinner, bør man etterstrebe at begge kjønn er godt representert. På samme måte som for jordskiftemeddommere er det ønskelig med skjønnsmedlemmer med kunnskap om reindrift i områder hvor det er slik virksomhet, samt at de har mulighet for å ferdes i terrenget der dette er nødvendig.

Fylkeskommunenes frist for å velge skjønnsmedlemmer er 15. oktober 2016, og utfallet av valget skal rapporteres innen 1. november 2016, skjønnsprosessloven § 14.

Med hilsen

Solveig Moen
avdelingsdirektør

Terje Karterud
seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Vedlegg: Notat om bestemmelser om valg av lagrettemedlemmer og meddommere

Kommunebrev vedlegg

NOTAT

Bestemmelser om valg av lagrettemedlemmer og meddommere.

Innledning

Det er domstolleder som bestemmer antallet medlemmer i utvalgene, og som fordeler dette antallet mellom kommunene. Utgangspunktet er at hvert utvalgsmedlem skal gjøre tjeneste i to saker per år. Siste frist for når domstolleder skal underrette kommunen om fordelingen på kommuner er 1. mars 2016. Kommunene skal ha gjennomført valget innen 1. juli 2016 og rapportere utfallet av valget innen 15. september 2016.

Personer som blir valgt, velges enten til lagmannsretten eller tingretten. Ingen kan velges både til lagmannsretten og tingretten, domstoloven § 68 siste ledd. Personer som velges til lagmannsretten eller tingretten er imidlertid valgbare som meddommere til jordskifteretten, jordskifteloven § 2-5. De kan også brukes som skjønnsmenn, skjønnsprosessloven § 14.

Krav til den som skal velges

Kravene er nedfelt i domstoloven §§ 70-72 og består av følgende elementer:

- 1) Generelle krav
- 2) Personer utelukket på grunn av stilling
- 3) Personer utelukket på grunn av vandel

Generelle krav

Norskkunnskaper

Kravet til "tilstrekkelige norskkunnskaper" i § 70 innebærer at den som velges må kunne forstå norsk tale og tekst og selv uttrykke seg på norsk.

Personlig egnethet

Med "personlig egnet til oppgaven" menes at vedkommende må kunne følge forhandlingene i retten, forstå de problemstillingene saken reiser, ta stilling til problemstillingene og gi uttrykk for sin mening. Den som velges, må også forstå betydningen av å følge opp innkallinger, og kunne innrette seg etter regler for når det kan stilles spørsmål mv.

Høyesteretts ankeutvalg har i en kjennelse 2. juni 2014 tatt stilling til spørsmålet om blinde personer kan være meddommere. På grunn av at de var avhengig av at andre tolket eller forklarte bevis som ble lagt fram for dem, kom Høyesteretts ankeutvalg til at blinde ikke kunne være meddommere.

Aldersgrenser

Domstolloven § 70 annet ledd inneholder andre alminnelige krav til den som skal kunne velges som lagrettemedlem og meddommer. Annet ledd nr. 1 innebærer at den nedre aldersgrensen for å kunne velges er 21 år, og at det er en øvre aldersgrense på 70 år. Begge grensene gjelder alder ved valgperiodens start, 1. januar 2017. Dette betyr at de som velges må være født etter 31. desember 1946 og før 1. januar 1996.

Stemmerett mv.

§ 70 annet ledd nr. 2, 4 og 5 har regler om fradømmelse av stemmerett, innføring i folkeregisteret og statsborgerskap. Vi vil her presisere kravet om at de som velges må være innført i folkeregisteret som bosatt i kommunen på valgdagen.

Økonomiske forhold

§ 70 annet ledd nr. 3 om gjeldsforhandling, konkursbehandling og konkursskarantene avløser det tidligere kravet til vederheftighet. Kravet gjelder både på valgtidspunktet og gjennom valgperioden. Gjeldsforhandlinger, konkursbehandling eller konkursskarantene som er avsluttet før valget, hindrer ikke valg.

Utelukkelse på grunn av stilling

Reglene om at innehavere av visse stillinger ikke kan velges finnes i domstolloven § 71, og omfatter flere typer stillinger. Visse politiske stillinger som omfattes er

- statsråder
- statssekretærer
- statsrådenes personlige og politiske rådgivere samt
- ansatte ved Statsministerens kontor.

Videre kan ikke fylkesmenn og assisterende fylkesmenn velges (nr. 3).

Utelukket er videre ikke bare embetsmenn i dømmende stilling, men også

- konstituerte dommere,
- utnevnte dommere og
- ansatte ved domstolene (nr. 4). Regelen omfatter alle ansatte, uavhengig av om vedkommende deltar i behandlingen av enkeltsaker.

Etter nr. 5 er alle ansatte i påtalemyndigheten, politiet og kriminalomsorgen utelukket, samt alle med begrenset politimyndighet. Personer med begrenset politimyndighet vil ofte kunne ha et annet yrke ved siden av å ha begrenset politimyndighet. Kommunene må derfor være oppmerksom på dette kravet der dette er aktuelt.

Etter nr. 6 alle ansatte i Justisdepartementet, Politidirektoratet og Domstoladministrasjonen. Det samme gjelder personer i styret for Domstoladministrasjonen. Nr. 7 utelukker ansatte og studenter ved Politihøgskolen og Fængselskolen, uavhengig av arbeidets art og om vedkommende tar del i praktisk politi- og fængselsarbeid.

Praktiserende advokater og advokatfullmektiger er utelukket (nr. 8).

Nr. 9 inneholder bestemmelser om utelukkelse av kommunens administrasjonssjef eller kommunerådets medlemmer i kommuner som er organisert i samsvar med kommuneloven kapittel 3, og kommunale tjenestemenn som tar direkte del i forberedelsen eller gjennomføringen av valget. Bestemmelsen er ikke fullt ut samsvarende med oppregningen

i valgloven § 3-3 om hvem som er utelukket til valg til fylkestinget og kommunestyret. Den utelukker fra valg i den kommunen hvor vedkommende er ansatt, eventuelt utnevnt i. Er vedkommende bosatt i en annen kommune er han/hun ikke utelukket fra valget i bostedskommunen forutsatt at vedkommende fyller valgbarhetskravene der. Uttrykket ”tar direkte del i” gjelder alle typer arbeid, også utførelse av teknisk pregede oppgaver.

Utelukkelse på grunn av vandel

Strengere krav til vandel

Det er ikke bare straffens art, men også straffens lengde som er av betydning for hvor lenge en person er utelukket. Reglene finnes i domstoloven § 72.

Ubetinget fengsel i mer enn ett år

Etter § 72 første ledd nr. 1 skal idømt fengselsstraff i mer enn ett år medføre varig utelukkelse.

Forvaring eller særreaksjon

Etter nr. 2 den som er idømt forvaring eller særreaksjon etter §§ 39-39c i straffeloven av 1902 eller § 40 eller §§ 62-65 i straffeloven av 2005 varig utelukket. En ”særreaksjon” er f eks dom på overføring til tvungen omsorg eller tvungent psykisk helsevern.

Ubetinget fengsel i inntil ett år

Den som er idømt ubetinget frihetsstraff i inntil ett år er utelukket i 15 år, regnet fra når dommen var rettskraftig (nr. 3).

Betinget fengsel

Den som er idømt betinget frihetsstraff uansett straffens lengde er utelukket i 10 år, regnet fra når dommen var rettskraftig (nr. 4).

Bøtestraff

Når det fastsettes bøtestraff, er det den generelle strafferammen for det forhold boten gjelder som er avgjørende (nr. 5). Bøtestraff for forhold med en strafferamme på mer enn ett år skal medføre utelukkelse. Det er verken botens størrelse eller den subsidiære fengselsstraffen som avgjør valgbarheten. Bøtestraff har betydning enten den er idømt i retten eller vedkommende har vedtatt et forelegg. Forenklede forelegg omfattes ikke.

Betinget påtaleunndlatelse og domsutsettelse

Også betinget påtaleunndlatelse og domsutsettelse medfører utelukkelse, dersom det straffbare forholdet har en strafferamme på mer enn ett år (nr. 6). Domsutsettelse betyr at retten har avsagt dom på straffeskyld, men har unnlatt i idømme straff.

Samfunnsstraff

Samfunnsstraff er en ubetinget reaksjon, og skal etter § 72 annet ledd medføre utelukkelse i samsvar med enten nr. 1 eller 3 i første ledd, avhengig av lengden av den subsidiære fengselsstraffen.

Siktelse

En siktelse for et straffbart forhold medfører ikke utelukkelse fra valg. En siktelse som ikke har ført til et forelegg, skal imidlertid medføre forbigåelse ved trekningen til den enkelte sak, jf. § 91 første ledd bokstav c.

Kontroll med at kandidatene tilfredsstiller kravene

Kommunen plikter å kontrollere at kandidatene til valget av lagrettemedlemmer og meddommere oppfyller vilkårene etter §§ 70-72, jf. § 73. I praksis vil den nødvendige informasjonen måtte innhentes dels gjennom kontakt med den enkelte kandidat og dels ved forespørsel til strafferegisteret eller politiet. Ved henvendelser om vandel bør kommunene legge vekt på at det ikke skal innhentes mer informasjon enn det som er nødvendig for å avklare forholdet til kravene etter § 72.

Kommunene har også ansvar for å reagere om man i valgperioden blir kjent med at det har inntrådt forhold som gjør at et utvalgsmedlem ikke lenger er valgbar, herunder kontroll med vandel. Dersom noen av utvalgsmedlemmene kommer i en situasjon som nevnt i §§ 70-72, skal kommunen slette vedkommende fra utvalget, jf. § 76 første ledd. Domstolen skal varsles om slik sletting.

Prosedyrer ved gjennomføringen av valget

Domstolloven § 67 stiller krav til sammensetningen av hvert av utvalgene av lagrettemedlemmer og meddommere til både lagmannsretten og tingretten. Bestemmelsen innebærer at kommunen må ta hensyn til blant annet alder, etnisk bakgrunn og kultur, og sørge for at sammensetningen av utvalgene så langt mulig blir i samsvar med befolkningen i kommunen. Kommunens vedtak vil som andre kommunale vedtak være gjenstand for lovlighetskontroll etter kommuneloven § 59.

Domstolloven § 67 slår fast at kommunene skal oppfordre allmennheten til å foreslå kandidater. Oppfordringen kan komme til uttrykk på forskjellige måter, eksempelvis gjennom annonser i lokalpressen, på kommunens hjemmesider på internett eller ved oppslag på steder der allmennheten ferdes.

Bortsett fra at allmennheten skal oppfordres til å foreslå kandidater er det opp til kommunene hvordan de vil finne frem til dem som skal velges. Regelen om at kommunene skal legge manntallet over dem som hadde stemmerett ved kommunevalget til grunn for valget til utvalgene, videreføres ikke, idet kommunene – innenfor reglene om valgbarhet – skal stå fritt med hensyn til hvem som velges. Siden vervet er en borgerplikt, er det i prinsippet ikke nødvendig å spørre kandidatene om de er villige til å ta valg. Men for å unngå store mengder fritakssøknader, er det i praksis behov for en viss forhåndskontakt.

Domstolloven § 68 angir ikke en eksplisitt frist for når formannskapet eller det faste utvalget skal ha forberedt valget. Indirekte ligger det en frist i at formannskapets eller utvalgets forslag til valg skal legges ut til alminnelig ettersyn i minst to uker før kommunestyrets valg.

Selve valget, som etter annet ledd skal foretas av kommunestyret selv, reguleres av kommunelovens regler om valg, som gir anledning til forholdstallsvalg. Reglene om rekkefølgen for valgene videreføres ikke, slik at det er opp til kommunestyret hvilke utvalg som velges først, men ingen kan velges til mer enn ett av utvalgene, jf. § 68. Man kan altså ikke velge samme person til å stå i utvalgene for både tingrett og lagmannsrett.

Ordningen med valg av særskilte utvalg av fagkyndige meddommere i medhold av domstolloven er opphevet. Domstolene kan oppnevne fagkyndige meddommere i den enkelte sak uavhengig av et bestemt utvalg.

Fortegnelsen over lagrettemedlemmer/meddommere

Etter domstolloven § 69 første ledd, skal listen inneholde følgende opplysninger:

Fullt navn

Adresse

Fødselsnummer

Telefonnummer

Yrke

Stilling

Frostating lagmannsrett

Kopi:

VOLDA KOMMUNE	
Saksnummer	2015/2353
Avst	Suk
Sted	Sørhaug
22 FEB 2016	
Arkiv	Emne 2
Klassering P	033
Klassering S	

Volda kommune
Rådhuset
Stormyra 2
6100 Volda

Trondheim, 19. februar 2016

Nye utvalg av lagrettemedlemmer og meddommere for saker i lagmannsretten 2017-2020

Kommunen skal innen **1. juli 2016** ha gjennomført valg av lekdommere som skal kunne trekkes ut for å gjøre tjeneste som lagrettemedlemmer/meddommere i lagmannsretten i årene 2017-2020.

Fristen for å sende inn listene over de som er valgt er **15. september 2016**.

Det skal være ett utvalg med kvinner og ett like stort utvalg med menn. En lekdommer som velges til lagmannsrettens lekdommerutvalg, kan ikke samtidig velges til tingrettens utvalg, og omvendt.

Det vises til Domstoladministrasjonens (DAs) utsendte informasjon om hvordan valg skal foretas m.m., jf. DAs brev til kommunene av 17. november 2015 med et notat som vedlegg.

Det er til slutt i notatet opplyst hvilke opplysninger fortegnelsen over lagrettemedlemmer/meddommere etter loven skal inneholde. Det bes også om at e-postadresser oppgis.

DA vil med det første komme tilbake med informasjon om hvordan utfallet av valget skal rapporteres til domstolene. Dette vil skje elektronisk.

I brevet og notatet fra DA er det gitt opplysninger om momenter kommunen må eller bør ta hensyn til ved valg av lekdommere til utvalgene. Det bør velges både yngre og eldre lekdommere, og det er grunn til å fremheve at ikke bare norske statsborgere er valgbare.

Det vil være mest aktuelt for lekdommerne å gjøre tjeneste i straffesaker, men også i noen sivile saker. De fleste sakene behandles ferdig i løpet av én til tre dager, men noen saker kan vare i én eller flere uker.

Kommunen bør forsøke å unngå belastningen et valg vil føre med seg for personer som av ulike årsaker antakelig ofte vil finne det umulig å gjøre tjeneste.

Det ønskes fra **Volda kommune** valgt **9** kvinner og **9** menn til lagmannsrettens utvalg.

Det bes tatt kontakt med arne.k.uggerud@domstol.no eller maria.sotuyo@domstol.no dersom brevet fra DA av 17. november 2015 med notatet ikke er mottatt eller dersom noe annet skulle være uklart.

Med hilsen

Arne K. Uggerud
lagmann

SØRE SUNNMØRE TINGRETT

Kopi:
Ingbj

Volda kommune
Stormyra 2
6100 Volda

VOLDA KOMMUNE	
Saksnr. 2015/2923	Avd. SVK
Løpnr.	Shs. Sthaw
28 JAN 2016 Dok 12	
Arkivnr.	Emne2
Klassering P.	033
Klassering S.	

Deres referanse

Vår referanse

Dato

16-013251ADM-SOSU

26.01.2016

VALG AV MEDDOMMARAR FOR PERIODEN 1. JANUAR 2017 TIL 31. DESEMBER 2020

Det nærmar seg val av meddommarar for perioden 1. januar 2017 til 31. desember 2020, viser til domstollova §§ 64/65 begge andre ledd.

1. juli 2016 skal kommunen ha gjennomført valet, jf domstollova § 66 fyrste ledd.

15. september 2016 skal kommunen ha sendt inn liste over dei som er valt jf domstollova § 69 andre ledd.

Tingretten har rekna ut antall meddommarar frå kvar kommune:

Retten treng 60 meddommarar, 30 kvinner og 30 menn frå dykkar kommune.

Ber om å få opplyst mobiltelefonnummer og e-post adresse til meddommarane.

Vidare minner vi om at de sjekkar vandelen.

Vedlagt fylgjer kopi av brev frå domstoladministrasjonen datert 12.01.2016.

Søre Sunnmøre tingrett

Ole Ødegård
kst sorenskrivar

Postadresse
Postboks 85, 6101 Volda

Sentralbord
70 05 44 40

Saksbehandlar
Solveig Lied Bjørkedal

Bankgiro

Organisasjonsnummer
974747529

Kontoradresse
Skjervavegen 10, Volda

Telefaks
70 05 44 41

Telefon
70 05 44 44

Ekspedisjonstid
0845-1500

Internett/E-post
www.domstol.no
sore.sunnmore.tingrett@domstol.no

SUNNMØRE
JORDSKIFTERETT

VOLDA KOMMUNE	
Saksnr. 2015/2353	Ans. SVK
Løpnr.	Sns Ingjoh
7 JAN 2016	
Arkivnr.	Emmed
Klassering P	033
Klassering S	

Kommunane på Sunnmøre

Arkivnummer
422.7

Vår referanse
5/2016-oto

Vår dato
05.01.2016

**VAL AV JORDSKIFTEMEDDOMMARAR FOR PERIODEN
1. JANUAR 2017 - 31. DESEMBER 2020.**

Kvar kommune skal ha eit særskilt utval for meddommarar til jordskifteretten, jf. jordskiftelova § 2-5. Dei som er med i utvalet, skal vere kunnige i saker som jordskifteretten vanlegvis handsamar. Lagrettemedlemer og andre meddommarar er ikkje fritekne for val til jordskifteutvalet. Det skal vere like mange kvinner og menn i utvalet.

Utval av meddommarar skal veljast innan 1. juli året etter kvart kommunestyreval, og gjeld for fire år frå 1. januar neste år, jf. domstollova § 66.

Det er fastsett at kvar kommune skal ha eit utval på 16 medlemer.

Utvalet skal ha ei allsidig samansetjing slik at det er representativt i forhold til befolkninga i kommunen. Ved valet bør kommunen ta omsyn til at jordskiftemeddommarar ofte deltek på synfaring i skog og mark, slik at dei må kunne ferdast i terrenget.

Krav til den som kan veljast går fram av domstollova §§ 70 – 72.

Liste over utvalsmedlemer skal innehalde fullt namn, adresse, fødselsnummer, telefonnummer, yrke og stilling, jf. domstollova § 69.

Kommunane skal rapportere utfallet av valet innan 15. september 2016.

Med helsing
Sunnmøre jordskifterett

Olav Torvik
jordskifterettsleiar

Kopi: Domstoladministrasjonen.

Postadresse
Postboks 102
6151 Ørsta

Besøksadresse
Strandgt. 5 A
6150 Ørsta

Telefon 70048180
Telefax 70048181
sunnmore.jordskifterett@domstol.no

Bank 7874 06 32042
Bedriftsnr. 974 745 674
www.jordskifte.no

PS 69/16 Orienteringssaker

Orienteringssaker

Orienteringssaker

Helse Midt-Norge RHF
Ved styreleiar Ola H. Strand
Postboks 464
7501 Stjørdal

13.04.2016

Fråsegn frå Sunnmøre Regionråd om Neonatal avdeling i Ålesund

Sunnmøre Regionråd IKS er regionråd for 19 kommunar på Sunnmøre og i Romsdal med nærare 150 000 innbyggjarar. Medlemskommunane er Giske, Haram, Hareid, Herøy, Norddal, Sande, Sandøy, Skodje, Stordal, Stranda, Sula, Sykkylven, Ulstein, Vanylven, Vestnes, Volda, Ørsta, Ørskog og Ålesund.

Sunnmøre Regionråd er kjent med at ei ekspertgruppe anbefalar å flytte behandlinga av ekstremt premature fødte barn frå Ålesund til Trondheim. I dag behandler både Ålesund og St. Olav nyfødde frå veke 23.

Sunnmøre Regionråd ønskjer å peike på følgjande:

1. Er i realiteten ikkje både St. Olav og Ålesund begge nærare å vere på nivå 3b i kategoriseringa av nyfødteintensivavdelingar? Dette vert hevda av fagfolk ved Ålesund sjukehus.

I ekspertrapporten er St. Olav no oppgradert til høgaste nivå 3c, på linje med Oslo universitetssjukehus HF/Rikshospitalet. Ålesund vert vurdert til nivå 3a, og til ein viss grad å oppfylle krava til nivå 3b. Men etter det Sunnmøre Regionråd erfarar om tilbodet innan barnekirurgi ved St. Olav, så manglar ein hjartekirurgi og har lavt omfang på andre funksjonar (t.d. nevrokirurgi). Samstundes registrerar Sunnmøre Regionråd at det frå fagleg hald i Ålesund vert sagt at det er faktafeil om avdelinga i Ålesund (vedkomande talet på spesialsjukpleiarar, antall legar som har hatt teneste ved større avdelingar siste 5 åra).

I nasjonal samanheng har både St. Olav og Ålesund to relativt små neonatal intensiv seksjonar, men begge ligg heilt på topp ut ifrå data i det nasjonale kvalitetsprogrammet. Neonatalavdelinga i Ålesund har i 20 år samarbeidd med og hospitert ved dei største neonatalmiljøa i Norden (Ullevaal og Lund i Sverige). Helse Midt-Norge har to gongar tidlegare vurdert kvaliteten på tilboda i Ålesund og Trondheim utan å finne forskjellar. Kvifor vil ein endre på eit tilbod i Ålesund som fungerer godt?

2. Sunnmøre Regionråd er bekymra over flyttinga av funksjonar i Neonatal avdeling frå Ålesund til St. Olav. Kva vert det neste? Dersom St. Olav vil gå enno vidare og sentralisere ikkje berre på 26 veker, men på 28 eller 30 veker, vil det ytterlegare redusere volumet som i dag opprettheld kvalitet og vaktordningar ved Ålesund sjukehus.

Det arbeider i dag 5 legar og 50 sjukepleiarar med å gje sjuke nyfødde og premature born eit godt tilbod i Ålesund. Ein kan risikere at dette fagmiljøet smuldrar bort. Kva vert konsekvensen av eit redusert tilbod i Ålesund i høve til beredskap og kompetanse overfor kritisk sjuke barn i Møre og Romsdal som er fødte til termin?

Sunnmøre Regionråd finn det uakseptabelt at deler av tilbodet innan Neonatal avdeling i Ålesund igjen er aktuelt å sentralisere til St. Olav.

3. Vi opplever at Helse Møre og Romsdal mister oppgave til St. Olav utan at det vert overført oppgåver motsett veg (t.d. innan kirurgi/intensivmedisin), noko som gjør at det omtrent ikkje finst regionale funksjonar att ved sjukehusa i fylket. Finansieringsmodellen, som gir mest omfordeling til regionsjukehuset, bidreg også til dette.

Vi er kjent med at ekspertgruppa si anbefaling skal leggjast fram for styret i styret i Helse Midt-Norge RHF i juni, og krev at fagtilbodet ved Neonatalavdelinga i Ålesund vert ivareteke.

Vennleg helsing

Sunnmøre Regionråd IKS

Anders Riise
styreleiar

Jan Kåre Aurdal
dagleg leiar

Kopi: Styret i Helse Midt-Norge HF

Deltakarkommunane i Sunnmøre Regionråd IKS

Helse- og omsorgsdepartementet ved helse- og omsorgsministaren

Til deltakarkommunane i Sunnmøre Regionråd IKS

Til orientering følgjer vedlagt fråsegn frå Sunnmøre Regionråd IKS som sendt til Helse Midt-Norge RHF i dag.

Vennleg helsing
Vegard Austnes
Rådgivar

Sunnmøre Regionråd IKS
Tlf. 70 16 23 96 Mob. 415 44 328
vegard.austnes@sunnmoreregionrad.no
www.sunnmoreregionrad.no

Fra: Vegard Austnes

Sendt: 14. april 2016 10:53

Til: Ola H. Strand (ola.h.strand@gmail.com); Helse Midt-Norge (postmottak@helse-midt.no)

Kopi: postmottak@hod.dep.no; Brit Tove Welde (btw@husbanken.no); Ivar Østrem (ivar.ostrem@helse-mr.no); Liv Stette; Paul Steinar Valle (paul.s.valle@gmail.com); Randulf Sjøberg (randulf.soberg@helse-midt.no); Tore Kristiansen (torek3@online.no); Vigdis Harsvik (vigdis.harsvik@innovasjon norge.no)

Emne: Fråsegn frå Sunnmøre Regionråd om Neonatal avdeling i Ålesund

Til Helse Midt-Norge RHF ved styreleiar Ola H. Strand

Gjer vel og sjå vedlagt fråsegn frå Sunnmøre Regionråd IKS om Neonatal avdeling i Ålesund. Kopi av fråsegna går til øvrige styremedlemmar i styret i Helse Midt-Norge RHF og til Helse- og omsorgsdepartementet ved helse- og omsorgsministeren.

Vennleg helsing
Vegard Austnes
Rådgivar

Sunnmøre Regionråd IKS
Tlf. 70 16 23 96 Mob. 415 44 328
vegard.austnes@sunnmoreregionrad.no
www.sunnmoreregionrad.no

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

13.04.16

Bekymring for manglande informasjon og samarbeid i forkant av ny samhandlingsreform - rus og psykisk helse

Sunnmøre Regionråd IKS er regionråd for 19 kommunar på Sunnmøre og i Romsdal med nærare 150 000 innbyggjarar. Medlemskommunane er Giske, Haram, Hareid, Herøy, Norddal, Sande, Sandøy, Skodje, Stordal, Stranda, Sula, Sykkylven, Ulstein, Vanylven, Vestnes, Volda, Ørsta, Ørskog og Ålesund.

Vi vil med dette melde bekymring for manglande informasjon og samarbeid i forkant av innføringa av plikt til kommunalt øyeblikkeleg hjelp dagtilbod for pasienter med lidingar knytt til psykisk helse og rus, og til innføring av betalingsplikt for utskrivingsklare pasientar innan dei same pasientgruppene.

Endringane er blitt varsla i ulike samanhengar. I St.prop 1 S (2015-2016) står det på side 122: «Kommunal øyeblikkelig hjelp døgnplikt innføres for disse fagområdene fra 2017, mens regjeringen tar sikte på å innføre betalingsplikt for utskrivingsklare pasienter i psykisk helse og rus tidligst fra 2017.» I St.meld 26 (2014-2015) står det på s.118 både om utskrivingsklare pasienter (pkt. 22.5) og om øyeblikkelig hjelp døgntilbud (pkt. 22.6). Det går fram at betalingsplikta blir innført tidlegast frå 1.januar 2017 (dersom helseføretaka har greid å samle godt nok datagrunnlag?).

Kommunalt øyeblikkeleg hjelp døgntilbod for pasientar med psykiske lidingar og/eller rustilknytta lidingar vert framstilt som ei sak om likestilling mellom pasientar og diagnoser. Siste del av pkt 22.6 s. 119 lyd slik: "For å gi kommunene tid til å etablerer nødvendige tilbud, vil regjeringen innføre plikt til øyeblikkelig hjelp døgntilbud i kommunen for mennesker med psykisk helse- og rusproblemer fra 2017. Regjeringen vil komme tilbake med de økonomiske rammene for en overføring fra spesialisthelsetjenesten til kommunene i de ordinære budsjettprosessene."

Kommunane på Sunnmøre har lært av forrige runde med innføring av nye oppgåver at det tek tid å bygge opp riktig tilbod til ulike pasientgrupper. Både som følgje av utvida betalingsplikt og som følgje av plikt til øyeblikkeleg hjelp døgntilbud for nye pasientgrupper, vil presset på dei kommunale tenestene øke. Dette er pasientgrupper som i stor grad har spesialiserte tenester, der ein må rekne med at det er faglege og ressursmessige krav til de oppgåvene som kommunane skal overta.

Grunnen til at pasientar som skal skrives ut frå spesialisert behandling innan psykisk helse og TSB ofte må vente, er at heimkommunen treng tid til å etablere eit tilbod med tilstrekkeleg fagleg kvalitet. Når presset på desse utskrivningane aukar pga. innføring av økonomiske sanksjonar, vil dette i seg sjølv bli eit stort problem for mange kommunar. Når det samtidig vert innført plikt til øyeblikkeleg hjelp døgntilbud, seier det seg sjølv at det trengs informasjon, dialog og tid til planlegging.

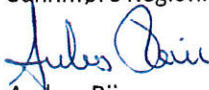
Sunnmøre Regionråd tok kontakt med Helsedirektoratet då vi vart kjende med at direktoratet har fått spesifikke oppgåver i samband med førebuing av desse reformene. Vi er kjent med at det vert arbeid med å ferdigstille ei forskrift om utskriving av pasientar og en rettleiar om kommunalt ØHD-tilbod.

Tanken vår var å få nokon frå direktoratet ut til samhandlingsgruppa vår for helse og sosialtenester for å informere og slik hjelpe oss med planlegging og førebuing for 2017. Regionrådet sin epost med Helsedirektoratet sitt svar følgjer vedlagt. Vi ønska primært å få klarheit i kva pasientar vi skal planlegge ØHD-tilbud for, og kva føresetnadar som vert lagt til grunn fra departementet/direktoratet si side om krav til helsepersonell og finansiering av oppgåveoverføringa.

For kommunane er det vanskeleg å leggje til grunn at det skal fungere å leggje disse pasientane i dei «somatiske» ØHD-sengene. Når det er snakk om øyeblikkeleg hjelp innan psykisk helse og rus, er pasienten som oftest so sjuk at ein treng spesialisert hjelp. Pasienten si tilstand må kunne beskrivast ved inklusjonskriterier som gjer det trygt å leggje dei i eit kommunalt tilbod, og alt helsepersonell må kjenne seg fortruleg med korleis pasienten er tenkt ivareteken i eit kommunalt ø- hjelp døgntilbud.

Sidan Helsedirektoratet ikkje vil besøke oss no fordi oppdraget deira førebels ikkje er ferdigstilt, vert vi bekymra. Vi vil derfor be om at departementet snarast kjem ut med informasjon til kommunane og helseføretaka om kva førebuingar som må gjerast i løpet av 2016 for at denne reforma skal vere vel budd og klar til iverksetjing i 2017. Som del av dette er det helt naudsynt å få informasjon om dei økonomiske rammene som vert stilt til rådvelde for kommunane for å finansiere reforma. Ei fremdrift som antyda i svareposten frå Helsedirektoratet er vanskeleg å akseptere. Både fagleg og ressursmessig må kommunane få betre moglegheiter til å forutsjå effektane av dei endringene som kjem. I september/oktober er dei fleste rammer for 2017 lagt, og det tek lengre tid å etablere nye tenestetilbod og å avklare samhandling mellom kommunar og helseføretak.

Vi ber HOD snarest ta stilling til dette og iverksetje tiltak som kan gjere planleggingsfasen meir forsvarleg. Vi imøteser svar.

Vennleg helsing
Sunnmøre Regionråd IKS

Anders Riise
styreleiar

Jan Kåre Aurdal
dagleg leiar

1 vedlegg

Kopi: Deltakarkommunane i Sunnmøre Regionråd

Vegard Austnes

Fra: Kaja Cecilie Sillerud <Kaja.Cecilie.Sillerud@helsedir.no>
Sendt: 22. mars 2016 10:51
Til: Vegard Austnes
Kopi: Ann Nordal
Emne: VS: Førespurnad om å halde innlegg for deltakarkommunane i Sunnmøre Regionråd om kommunane si plikt frå 2017 til ø-hjelp døgntilbod for pasientar og brukarar med psykiske lidingar og rusmiddelproblem

Hei Vegard

Det vises til e-posthenvendelse 8.3, samt til hyggelig telefonsamtale med deg angående forespørsel om å holde et innlegg om innføring av kommunens plikt til øyeblikkelig hjelp døgnoophold innen psykisk helse og rus. Som vi snakket om på telefonen så har jeg anledning til å stille i møtet den 16. september 2016, hvis dere vurderer at det fremdeles vil være aktuelt da. Direktoratet er nå i en prosess med å revidere det veiledende materialet for kommunenes plikt til øyeblikkelig hjelp døgnoophold slik at det også reflekterer de nye fagområdene psykisk helse og rus. Vi har frist for oversendelse til HOD 14. april, og planen er at publikasjonen blir gjort tilgjengelig for dere før sommeren.

Kort om status for vårt arbeid og føringer fra HOD:

Bakgrunnen for å innføreplikten fra 2017 er at brukere med psykisk helse- og rusmiddelproblemer ikke skal diskrimineres, men ha lik rett til et kommunalt tilbud om øyeblikkelig hjelp døgnoophold. Plikten innebærer, som i somatikken, etablering av døgnplass i helseinstitusjon og tilbudet skal kunne etableres med den allmennmedisinske- og øvrige kompetansen som finnes i kommunen. Føringerne fra departementet er at det innen psykisk helse og rusfeltet er svært få oppholds døgner som kan legges til grunn for en overføring fra spesialisthelsetjenesten til kommunene. Innføring avplikten kan derfor ikke forstås som en oppgaveoverføring fra RHF/HF til kommunene. Psykisk helsevern ved DPS og akuttilbudet i tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB) skal fortsatt styrkes og videreutvikles. De finansielle rammene for etablering av de nye plassene fra 2017 er ennå ikke avklart. Kommuner og HF bør vurdere å innlemme plassene i det eksisterende ø-hjelp tilbudet i somatikken, og videreutvikle tilbudet slik at det kan romme de ulike pasientgruppene. Målgruppen for kommunalt ø-hjelp døgntilbud vil nok være pasienter med lettere og moderat problematikk, slik vi ser det nå. Det veiledende materialet vil gi mer opplysninger rundt aktuell målgruppe, men det er som sagt ikke ferdigstilt ennå.

Det kan hende dere vurderer at det veiledende materialet vil være tilstrekkelig informasjon i planleggingen av de nye døgnplassene. Jeg holder av datoen inntil videre og så holder vi kontakten.

God påske! ☺

Vennlig hilsen

Kaja Cecilie Sillerud
seniorrådgiver
avdeling psykisk helse og rus, divisjon primærhelsetjenester
tlf. 810 20 050, dir. 480 63 659

Helsedirektoratet
Pb 7000 St Olavs plass, 0130 Oslo, Universitetsgata 2
www.helsedirektoratet.no

Til Helse- og omsorgsdepartementet

Vedlagt følger fråsegn frå Sunnmøre Regionråd IKS med bekymring for manglande informasjon og samarbeid i forkant av ny samhandlingsreform – rus og psykisk helse.

Vennleg helsing
Vegard Austnes
Rådgivar

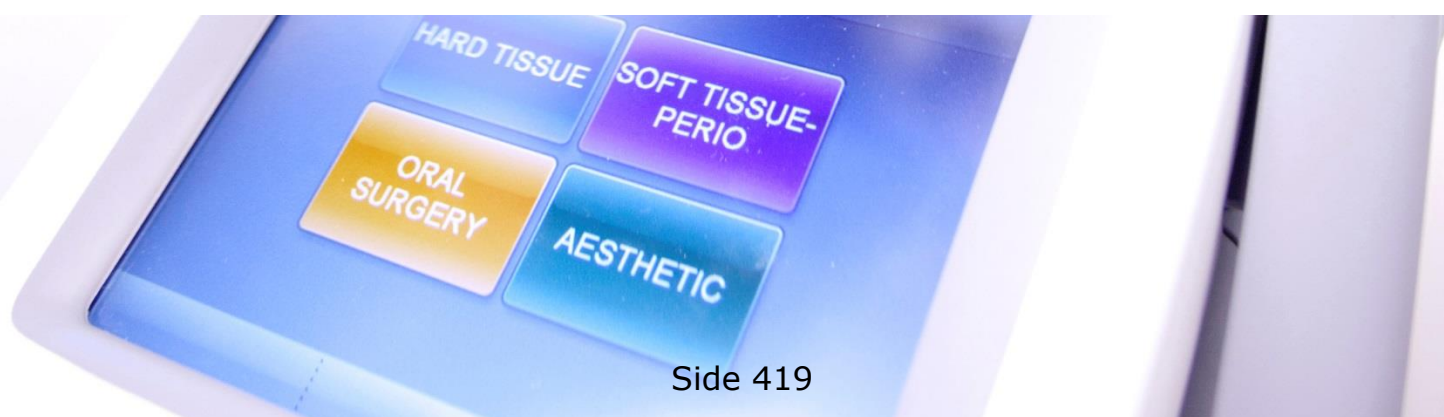
Sunnmøre Regionråd IKS
Tlf. 70 16 23 96 Mob. 415 44 328
vegard.austnes@sunnmoreregionrad.no
www.sunnmoreregionrad.no

Møre og Romsdal
fylkeskommune

Årsrapport 2015

Den offentlege tannhelsetenesta

Innhold

Forord	3
DEN OFFENTLEGE TANNHELSETENESTA I MØRE OG ROMSDAL	4
MÅL OG HOVUDUTFORDRINGAR FOR TANNHELSESTENESTA	4
TENESTETILBOD OG DEKNINGSGRAD	5
Klinikkar	5
Styringsmål på dekningsgrad – tilsyn og behandling	6
<i>Barn og unge 3-18 år (gr. A)</i>	<i>6</i>
<i>Psykisk utviklingshemma (gr. B)</i>	<i>6</i>
<i>Eldre og uføre i institusjonar og personar i heimesjukepleie (gr. C)</i>	<i>6</i>
<i>Ungdom 19-20 år (gr. D)</i>	<i>6</i>
<i>Rusmisbrukarar (gr. E)</i>	<i>7</i>
<i>Vaksne betalande pasientar (gr. F)</i>	<i>7</i>
<i>Behandla under narkose</i>	<i>7</i>
<i>Fengselstenesta</i>	<i>7</i>
TANNHELSERESULTAT	8
SiC-indeks	10
Tannhelsesdata frå Møre og Romsdal samanlikna med landsgjennomsnitt	11
FOLKEHELSEARBEID, - FØREBYGGING OG SAMHANDLING	13
KLAGESAKER TIL FYLKESTANNLEGEN OG BEKYMRRINGSMELDING TIL BARNEVERNET	14
ORGANISASJON	15
Bemanning	15
Rekrutteringssituasjonen	16
Kompetanseutvikling	16
Dynamisk stabilitet og konkurransekraft	16
Arbeidsmiljø	17
Kompass	18
Økonomisk situasjon	18

Forord

2015 har vore eit utfordrande og innhaldsrikt år for tannhelsetenesta. Samfunnsoppdraget inneber vedvarande innsats for å sikre kvalitet, kompetanse og pasientsikkerheit i ein situasjon med rekrutteringsutfordringar og endringar i befolkninga si samansetning og behandlingsbehov. Bortsett frå offentleg kommunikasjon er tannhelse den fylkeskommunale tenesta som har størst kontakt med befolkninga i fylket.

Ein grunnstein i kvalitetsarbeidet i tannhelsetenesta er kompetansesatsinga som no skjer i oppfølginga av Regional delplan tannhelse. Vi nærmar oss etablering av kompetanseklinikkar i alle dei største byane. Vi utdannar fleire tannhelsesekretærar og legg til rette for spesialisering av eigne tilsette tannlegar. Kompetansesatsinga er svært positivt for arbeidsmiljøet og omdømmet - og avgjerande for å sikre fagmiljø med rekrutterande kraft.

Alle tilsette har i 2015 vore involvert i prosessen med å definerer kva som gjer oss til gode, profesjonelle samhandlande medarbeidarar til beste for pasienten. På etatssamlinga i april lanserte vi eit sett med køyrereglar - KOMPASS - som gir retning for kvalitetsarbeidet på klinikkane.

Molde, 18. februar 2016

Anthony Normann Valen
fylkestannlege

DEN OFFENTLEGE TANNHELSETENESTA I MØRE OG ROMSDAL

Fylkeskommunen har ansvar for den offentlege tannhelsetenesta og skal organisere førebyggjande tiltak for heile befolkninga og gje eit regelmessig og oppsøkande tilbod til:

- Barn og unge frå 0-18 år
- Psykisk utviklingshemma i og utanfor institusjon
- Grupper av eldre, langtidssjuka og uføre i institusjon og heimesjukepleie
- Ungdom som fyller 19 eller 20 år i behandlingsåret. (19-20-åringar har rett til behandling med 75 % reduksjon i dei takstane som gjeld for betalande pasientar.)

Ikkje-lovpålagde grupper som har rett på gratis tannbehandling:

- Rusmisbrukarar i institusjon og personar som pga. eit rusmiddelproblem mottar tenester etter Helse og – omsorgstenestelova, og personar under legemiddelassistert rehabilitering (LAR)
- Personar med psykiske lidningar som får poliklinisk behandling i spesialisthelsetenesta over ein periode på minimum tre månader.
- Personar i pleie av pårørande finansiert med omsorgslønn. Pleiebehovet må attesterast av lege.

Fylkeskommunen skal sørge for tannmedisinsk hjelp til heile befolkninga som bur eller mellombels oppheld seg i fylkeskommunen, herunder kjem flyktningar, personar med opphald på humanitært grunnlag og asylsøkarar som oppheld seg i statlege mottak.

Ved mange klinikkar blir det også gitt tilbod til den vaksne betalande befolkninga.

MÅL OG HOVUDUTFORDRINGAR FOR TANNHELSESTENESTA

Regional delplan tannhelse, behandla av fylkestinget i 2013, gjer greie for sentrale utviklingstrekk, utfordringar og strategiske vegval for den offentlege tannhelsetenesta i fylket. Planen identifiserer strukturar og organisering som best kan sikre tannhelsetenesta eit kunnskaps- og kompetanseløft til beste for innbyggjarane. Fokuset i planarbeidet er behandlingskvalitet og pasienttryggleik. Planen definerer eit normtall på minimum 1000 pasientar i gruppene A og C under tilsyn pr. tannlege og tannpleiar.

Demografiske endringar, urbanisering og auke mobilitet i arbeidsmarknaden, teknologisk utvikling og spesialisering er utviklingskrefter som er premissgivande for den framtidige tannhelsetenesta i Møre og Romsdal. Større krav til kvalitet, kompetanse og pasientsikkerheit i en situasjon med rekrutteringsutfordringar og ustabil bemanning, er sentrale utfordringar for tannhelsetenesta fram mot 2025.

Innsatsen for dei prioriterte gruppene skal styrkast med vekt på:

- Kvalitet og pasientsikkerheit
- Robuste kompetansemiljø
- Ei berekraftig klinikkorganisering
- Folkehelsearbeid og samhandling med kommunane

TENESTETILBOD OG DEKNINGSGRAD

Klinikkar

Den offentlege tannhelsetenesta i fylkeskommunen har 37 tannklinikkar fordelt på 34 kommunar. Tannhelsetenesta er organisert i 5 tannhelsedistrikt, med ein overtannlege i kvart distrikt. Fylkestannlegen er fagleg og administrativ leiar for tannhelsetenesta.

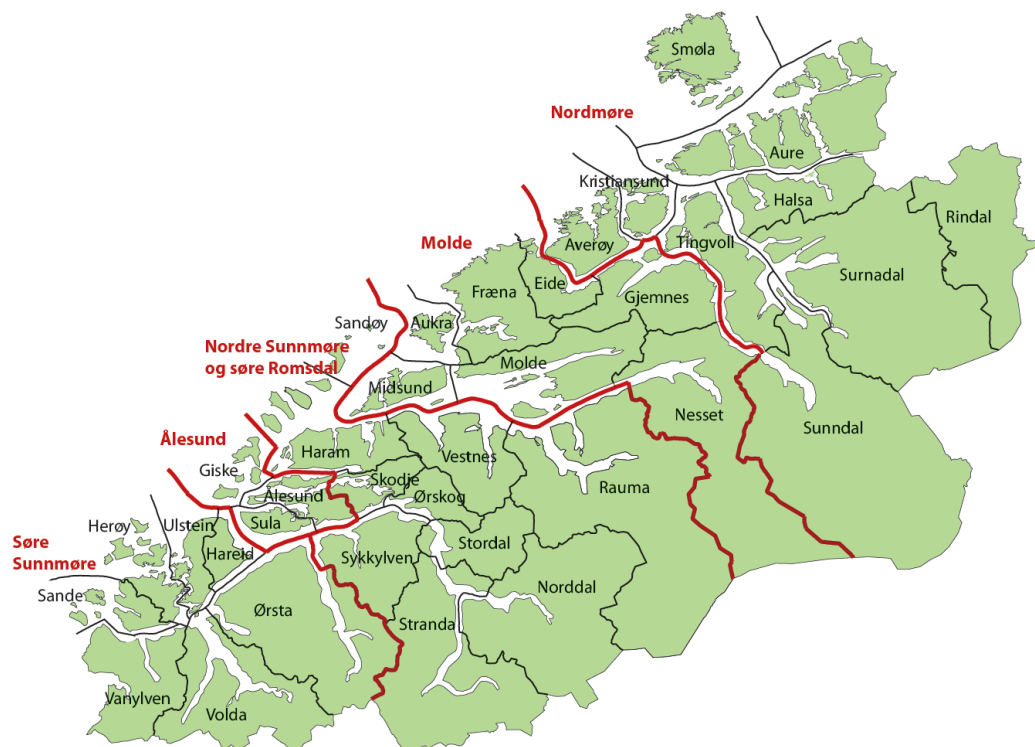
Frå 2016 blir tannhelsedistrikta omorganisert til 4 kompetanseregionar.

Fylkeskommunen har avtale med 19 kommunar og 17 private huseigarar om leige av lokale til tannklinik i 2015. Det er stor variasjon i standard på tannklinikane i fylket. Universell utforming og tilgjenge for funksjonshemma ved klinikane er teke inn som resultatmål i Regional delplan tannhelse. Dei nye klinikane som er bygd/renovert dei siste åra tilfredsstiller desse krava. Ved mange av klinikane er det lite rom for ombygging eller utvidingar innanfor noverande bygningsmasse. For nye kliniklokale blir det utarbeidd rom- og funksjonsprogram med kravspesifikasjonar som kan nyttast av utleigarane i planarbeidet.

Nye karteggingar syner at det er ein lang veg å gå for å bringe klinikane i samsvar med dagens lovkrav. Klinikane i Elnesvågen og Brattvåg har vore stengt i 2015 på grunn av alvorlege manglar. Personalet ved klinikane og pasientane er fordelt på naboklinikkar. Klinikken i Elnesvågen blir reopna februar 2016.. Opprusting av tannklinikken på Gjemnes vart starta i 2015.

Bygging- og vedlikehaldsseksjonen kartlegg no det samla oppgraderingsbehovet i samband med oppfølging av Regional delplan tannhelse. I samråd med juridisk avdeling og innkjøpsseksjonen har vi i 2015 starta arbeidet med å legge premisser for oppfølging av leigeavtalar m.a. med krav om at utleigarar av kliniklokale utarbeider vedlikehaldsplanar for kliniklokala.

Fram til 1.1.2016 er tannhelsetenesta organisert i 5 tannhelsedistrikt

Styringsmål på dekningsgrad – tilsyn og behandling

I 2015 var 74 594 personar under tilsyn av tannhelsetenesta. Dette utgjer nærare 30% av alle innbyggjarane i fylket.

Tenesta hadde i 2015 høg måloppnåing for alle dei prioriterte gruppene. Måltala for dekningsgraden er definert i Regional delplan tannhelse. Dekningsgraden er eit uttrykk for kor mange av dei som har rettar etter tannhelselova som er under tilsyn og behandling. Med pasientar som er under tilsyn og behandling, reknast undersøkte og behandla pasientar, dei som er planlagt ikkje innkalla samt etterslep, dvs. pasientar som har fått ny, men forseinka innkalling.

Tilsyn av lovpålagte grupper	Måltal 2015	Resultat 2015	Måloppnåing i % 2015 (2014)
Barn og unge frå 3-18 år (Gr. A)	97%	97%	100% (100%)
Psykisk utviklingshemma over 18 år (Gr. B)	95%	96,2%	101,2% (100%)
Eldre og uføre i institusjon (Gr.C1)	90%	87,2%	96,8% (87%)
Eldre og uføre i heimesjukepleie (GR.C2)	65%	72,1%	108% (108%)
Ungdom 19-20 år (Gr.D)	70%	74,5%	106,4 (103%)

Barn og unge 3-18 år (gr. A)

Den største gruppa (A) er barn og unge opp til 18 år med 51 356 personar. 60% i denne gruppa har ikkje behov for operativ behandling. Innkallingsintervalla er basert på eit individuelt behandlingsbehov. I snitt går det no mellom 16 og 18 månader mellom kvart besøk dei unge har på tannklinikken. Risikopasientar blir kalla inn på tannklinikken hyppigare for oppfølging.

Psykisk utviklingshemma (gr. B)

Av totalt 979 personar med utviklingshemming over 18 år, var 942 under tilsyn av tannhelsetenesta i 2015. Dette utgjer 96% av gruppa.

Eldre og uføre i institusjonar og personar i heimesjukepleie (gr. C)

Eldre, langtidssjuke og uføre i institusjon (C1) og i heimesjukepleie (C2) utgjer 5331 personar, ein auke frå 5132 året før.

Av eldre og uføre i institusjon var 87% under tilsyn i 2015, medan hos gruppa eldre, langtidssjuke og uføre i heimesjukepleia var tilsynsprosenten på 72 %. Prosenten speglar at mange framleis ønskjer å gå til sin privat tannlege eller ikkje ønskjer tilsyn med tannhelsa. Det blir kontinuerlig arbeidd for at brukarane får kunnskap om tilbodet gjennom heimesjukepleietenesta. Brosjyren «God tannhelse heile livet» blir distribuert til pleie og omsorgstenesta i kommunane, for utdeling til brukarane. Brosjyren gir informasjon om rettane til brukarane, samt råd og tips for ei god tannhelse. Den revidererte samarbeidsavtalen mellom tannhelsetenesta og pleie og omsorgstenesta inneheld også rutinar som skal og sikre at brukarane får det tilbodet dei har krav på.

Ungdom 19-20 år (gr. D)

Ungdom på 19 og 20 år har rett til tannbehandling med 75 % reduksjon i dei takstane som gjeld for betalende pasientar, og har prioritet framfor vaksne betalende pasientar. 74,5 % var under tilsyn i 2015, mot 72% i 2014. Det er nokre som takkar nei til tilbodet på grunn av studiar og arbeid utanfor tannhelsedistriktet, eller ikkje møter til timeavtalen.

Rusmisbrukarar (gr. E)

Personer med rusmiddelavhengigheit som mottar kommunale helse- og omsorgstenester eller er under LAR-behandling (legemiddelassistert rehabilitering) har hatt rett til frie tannhelsetenester sidan 2008. Gruppa veks med om lag 10 % årleg og i 2015 var det registrert 501 rusmisbrukarar med rett på gratis tilsyn, mot 243 året før. Behandlinga er ressurskrevjande og det har vore naudsynt med ei økonomisk opptrapping for å halde tritt med behandlingsbehovet. Brukarforventningane til behandlingsomfang er ofte mykje større enn det ressursrammene opnar for.

Vaksne betalande pasientar (gr. F)

11 490 vaksne, betalande pasientar (gruppe F) nyttar også den offentlege tannhelsetenesta. Desse pasientane genererte ei honorarinntekt på ca. 27 mill. kroner i 2015 mot ca 28 mill kroner i 2014. Utsifting av tannlegar og høgt sjukefråvær kan være av betydning i denne samanhengen.

Behandla under narkose

I 2015 vart det utført totalt 223 tannbehandlingar under narkose, mot 247 i 2014. For 99 behandlingar var ventetida under 3 månader, medan dei resterande 124 behandlingane hadde ventetida over 3 månader.

Fengselstenesta

Møre og Romsdal fylkeskommune og staten har ei avtale om tannhelsetilbod for innsette i fengselet på Hustad og i Ålesund. Dette er eit statleg finansiert tilbod, som tannhelsetenesta er ansvarleg for gjennomføringa av. Fylkeskommunen kjøper tenester frå privatpraktiserande tannlegar, og totalt 88 innsette har fått tannbehandling.

TANNHELSERESULTAT

Tannhelsa til barn og unge i Møre og Romsdal blir gradvis betre. Vår fleirårige tannhelsestatistikk viser ei betring i tannhelsa for indikatorkulla, jf. tabellen under. 95,1% av 3-åringane, 84% av 5-åringane, 56,9% av 12-åringane og 18% av 18-åringane er utan ny karieserfaring i 2015. Utviklinga er spesielt positiv blant 18-åringane med ei betring på 2% i forhold til året før. Vi meiner at auka satsing på førebygging og utoverretta arbeid, mellom anna gjennom kantinesatsinga i vidaregåande skole, har medverka til den betringa vi ser hos 18-åringane.

Årskull % av undersøkte	3-åringar utan karies. 91% av heile kullet er undersøkt	5-åringar utan karies. 98% av heile kullet er undersøkt	12-åringar utan karies. 98% av heile kullet er undersøkt	18-åringar utan karies. 95% av heile kullet er undersøkt
Ingen karies	95,1%	84%	56,9%	18%
1-4 kariesangrep	3,7%	11,6%	39,6%	41,6%
10 kariesangrep eller mer	0,2%	1,0%	0,2%	13,3%

I løpet av den siste ti-årsperioden har delen personar utan karieserfaring auka frå 68% til 84% for fem-åringane og frå 39% til 57% for 12-åringane. I same tidsrom har delen utan karieserfaring for 18-åringane auka frå 14% til 18%.

Sjølv om utviklinga i tannhelsestatus gradvis blir betre, viser landsgjennomsnittet ei noko betre tannhelse både hos 12 og 18-åringane enn Møre og Romsdal, medan 5-åringane i Møre og Romsdal ligg betre i snitt (jf. diagramma på s. 11 og 12).

Tannhelsesdata på kommunenivå (sjå tabellen neste side) synleggjer tannhelsetilstanden i kvar enkelt kommune m.a. til bruk for den enkelte kommune i folkehelsearbeidet. Ei oversikt på prosentdel personar utan karieserfaring i dei nemnde årsgruppene viser forskjell mellom kommunane. For kommunar med små årskull vil tala variere noko, medan dei same årsgruppene sett heile fylket samla vil vise mindre avvik.

Studiar viser at tannhelsa er noko dårlegare hos barn av innvandrarar med ikkje-vestleg bakgrunn enn barn elles. Det er meir karies og alvorlegare lesjonar, spesielt i primære tenner. Dette fenomenet er synleg i tannhelsetenesta i Møre og Romsdal, som har ei relativt stor arbeidsinnvandring. Både språkbarriere og forståing av helserelatert åtferd kan gi utfordringar i det helsefremmande og førebyggjande arbeidet.

Prosentdel personar utan karieserfaring i enkelte årskull i 2015 – kommune, tannhelsedistrikt (THD), fylket og landet

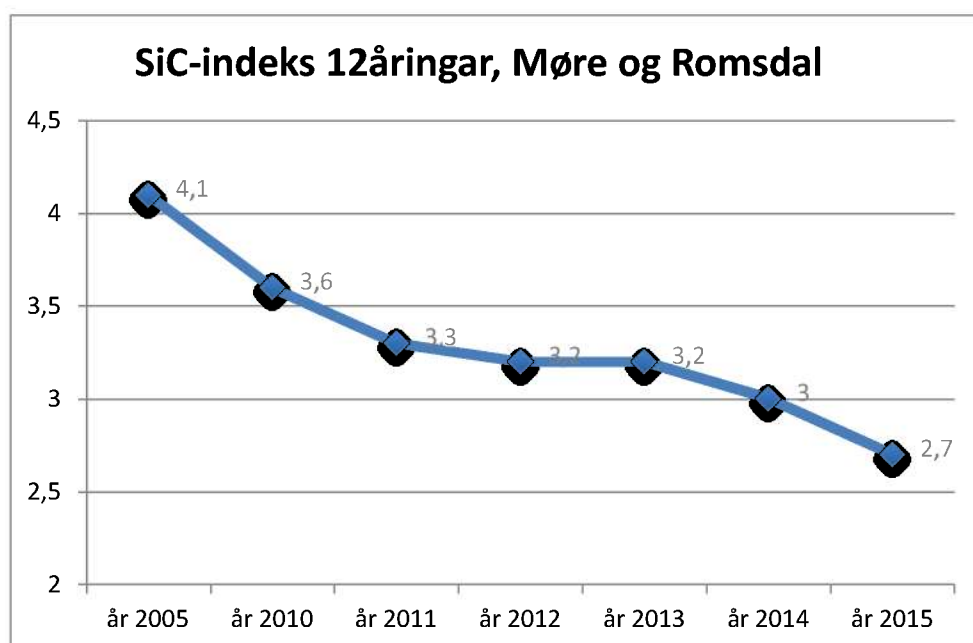
Årskull	3-åringar	5-åringar	12-åringar	18-åringar
Vanylven	86%	70%	41%	25%
Sande	92%	92%	57%	9%
Herøy	96%	83%	45%	17%
Ulstein	93%	85%	54%	16%
Hareid	96%	82%	51%	20%
Volda	94%	86%	64%	21%
Ørsta	97%	83%	69%	18%
Søre Sunnmøre THD	95%	84%	56%	18%
Ålesund/Spjelkavik	96%	87%	60%	23%
Ålesund/Björgvin	71%	79%	56%	16%
Sula	97%	82%	48%	18%
Giske	98%	86%	57%	24%
Ålesund THD	91%	84%	55%	20%
Skodje	96%	92%	58%	21%
Ørskog	89%	85%	64%	14%
Norddal	90%	92%	62%	16%
Stordal	87%	67%	50%	0%
Stranda	97%	79%	72%	21%
Sykkylven	94%	81%	43%	17%
Sandøy	100%	67%	54%	25%
Vestnes	93%	85%	59%	19%
Rauma	95%	91%	47%	9%
Haram	92%	78%	64%	12%
NSSR* THD	94%	84%	56%	16%
Misund	96%	100%	58%	39%
Aukra	100%	81%	69%	19%
Fræna	94%	77%	54%	11%
Eide	100%	91%	43%	14%
Molde	96%	89%	59%	18%
Gjemnes	94%	96%	71%	21%
Neset	93%	92%	79%	14%
Molde THD	96%	87%	60%	18%
Averøy	91%	83%	62%	11%
Tingvoll	90%	73%	80%	8%
Sunndal	100%	85%	52%	19%
Surnadal	100%	88%	55%	27%
Rindal	100%	89%	64%	30%
Halsa	100%	93%	50%	18%
Smøla	96%	91%	56%	5%
Aure	94%	100%	68%	21%
Kristiansund	95%	77%	55%	15%
Nordmøre THD	96%	87%	60%	17%
Heile fylket	95%	84%	57%	18%
Heile landet	95%	82%	59%	21%

SiC-indeks

SiC (signifikant kariesindeks) blir brukt for å sette søkelys på dei som har mest karies, og blir årleg registrert på 12-åringane. SiC-indeksen viser gjennomsnittleg tal tenner med hol på den tredjedel av gruppa med mest karies, og skal brukast som eit styringsverktøy for planlegging av det førebyggjande arbeidet. Gjennomsnitt DMFT* hos 12-åringane viser at dei fleste har friske tenner, sjølv om det fortsatt er nokre med høge verdiar. WHO sitt mål for SiC-indeks er på 3 eller mindre for 2015.

Gjennomsnitt DMFT på den tredjedel av gruppa med mest karies	2011	2012	2013	2014	2015
SiC- indeks for 12-åringar i Møre og Romsdal	3,3	3,2	3,2	3,0	2,7
SiC- indeks for 12-åringar landsgjennomsnitt	3,0	2,9	2,9	2,7	2,6

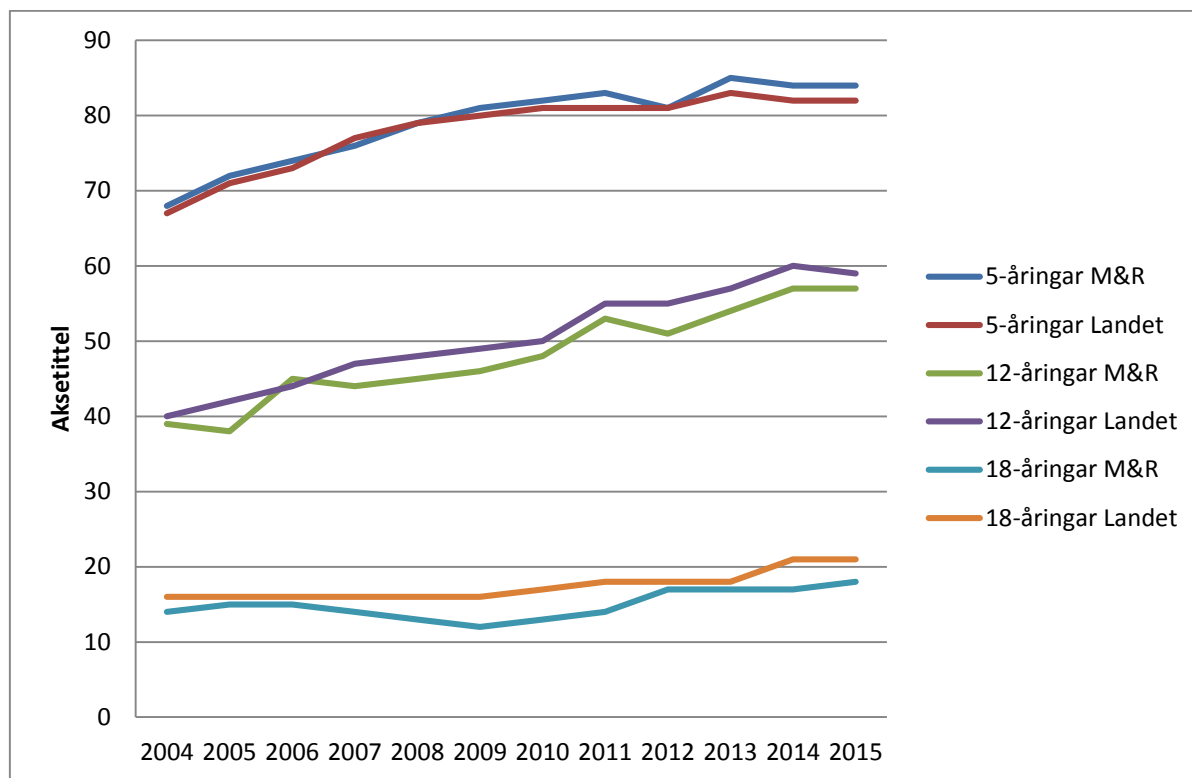
*DMFT-tala gir ein verdi på kor mykje karies (tannråte) pasienten har (Decayed), kor mange tenner som er tapt (Missing) og, kor mange tenner som er fylt (Filled).

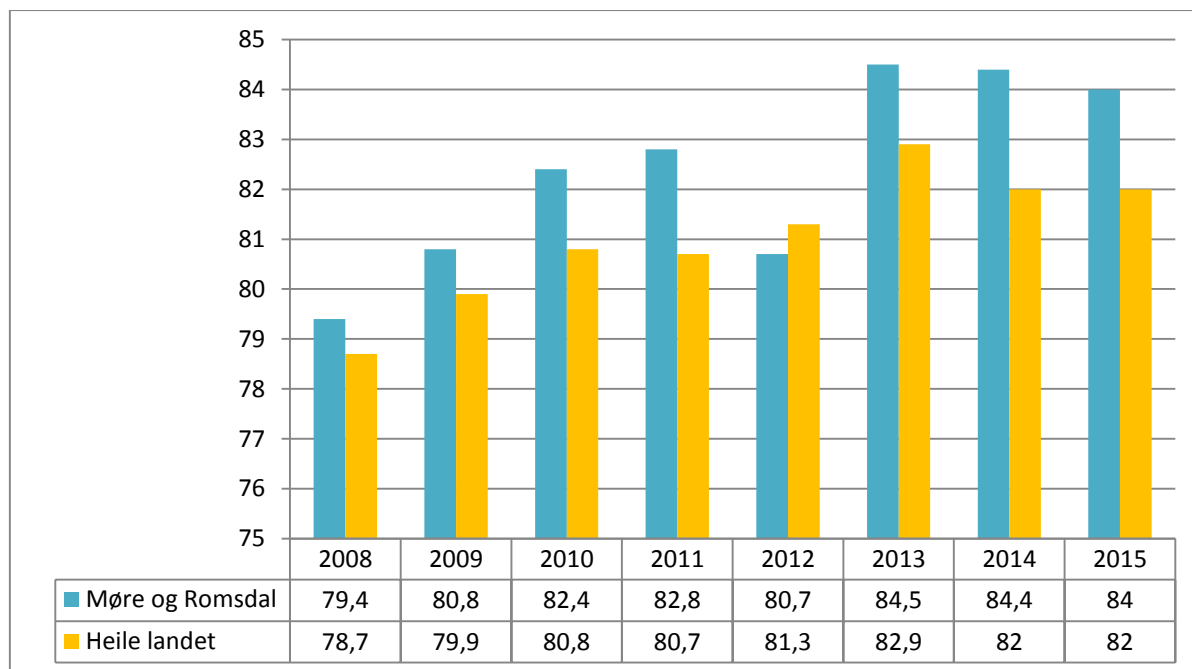
Ein sterkare innsats mot barn og ungdom med mange hol (risikopasientar), er nødvendig for å redusere gapet mellom personar med god tannhelse og personar med dårleg tannhelse. Barn og ungdom med mange hol og fyllingar blir kalla inn til tannklinikken hyppigare enn andre. Det er og viktig at tannhelse-tenesta dokumenterer dette for andre samarbeidspartnarar, slik at tiltak for å utjamne ulikskap i helse kan settast inn på fleire arenaer.

Tannhelsesdata frå Møre og Romsdal samanlikna med landsgjennomsnitt

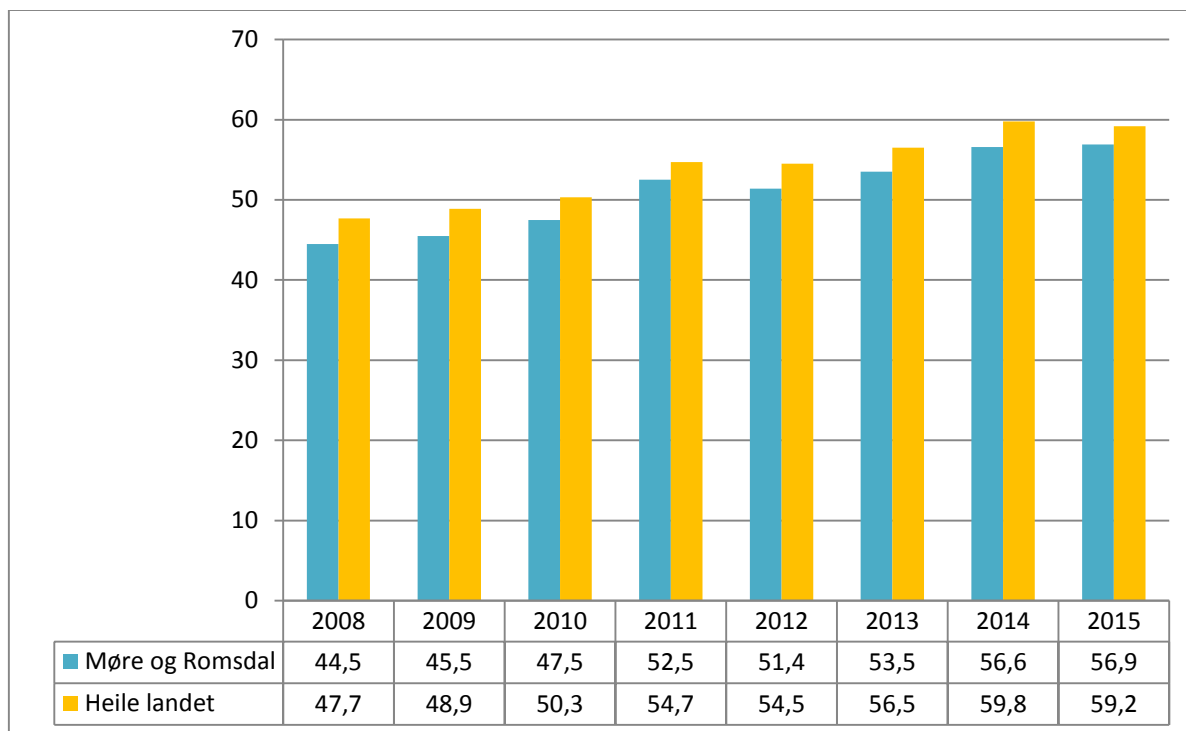
Prosentdel 5-, 12- og 18-åringar utan karieserfaring 2004-2015, Møre og Romsdal og landet

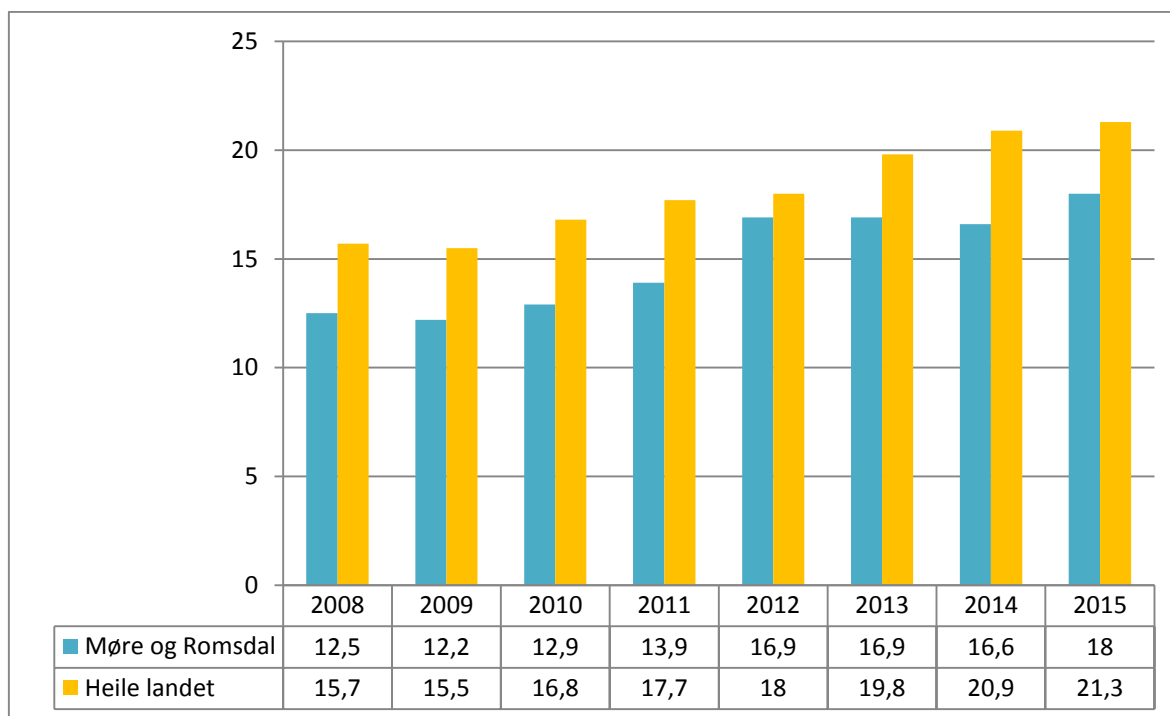
Prosentdel 5-åringar utan karieserfaring

Prosentdel 12-åringar utan karieserfaring

Prosentdel 18-åringar utan karieserfaring

FOLKEHELSEARBEID, - FØREBYGGING OG SAMHANDLING.

Tannhelsetenesta har over fleire år jobba målretta med å etablere og utvikle samarbeidsrutinar og avklare ansvarsforholda mellom tannhelsetenesta og kommunenivået. Det førebyggjande tannhelsearbeidet er viktig, og i løpet av 2015 har vi fått på plass nye samarbeidsrutinar og prosedyrar for samarbeidet mellom tannhelsetenesta og kommunane. Nettsidene er oppdatert og nye informasjonsspermar til kommunane er distribuert.

På tannklinikane blir det kontinuerlig drive individretta tiltak med informasjon og rettleiing om kosthald, munnstell og fluorbehandling. Risikopasientar blir identifisert for individuell rettleiing og oppfølging.

Andre tiltak i det førebyggjande og helsefremjande arbeidet gjennom samarbeid med andre tenesteområder:

- Årlege samarbeidsmøte med helsestasjonstenesta. Helsesøster deler ut gratis babytannbørste frå tannhelsetenesta på 6-månaderskontrollen der tannhelse er tema. Tannhelse blir også følgt opp ved 2-årskontroller på helsestasjonen, for å gi tilbakemelding til tannhelsetenesta om behov for tilsyn av tannhelsepersonell før 3-årsalder.
- I mange kommunar har tannhelsetenesta samarbeid med barnehageleiinga. Etter førespurnad deltar tannpleiarar på foreldremøte med fokus på tannhelse og kosthaldsvaner. Fleire barnehagar enn tidlegare gjennomfører tannpuss etter frukost.
- Nye samarbeidsrutinar mellom pleie og omsorgstenesta og tannhelsetenesta for å gi ei auka satsing på tannhelse til eldre i heimesjukepleia og i institusjonane.
- Samarbeidsrutinar mellom kommunalt tenesteområde med ansvar for personar med utviklingshemming og tannhelsetenesta er formalisert. Det er utarbeidd prosedyrar og rutinar for samarbeidet.
- Utdeling av mapper med tannhelseartiklar til asylsøkarborn/ungdom ved første besøk på tannklinikken. Informasjonsmøter/undervisning til innvandrarak/asylsøkarar i enkelte kommunar.
- Folkehelsearbeid i ungdomskulesteget. "Kjekt å vite" om tenner og korleis ta vare på dei. Eit pilotprosjekt i Søre Sunnmøre tannhelsestrikt der 8.-klassinger er målgruppa, med overføringsverdi til andre kompetanseregioner der kretsar/bydelar med dårleg tannhelsestatistikk blir prioritert. Arbeidet blir koordinert av folkehelsekontakt.
- Tannhelseundervisning i alle vidaregåande skuler i utdanningssystemet i Helse- og oppvekstfag (Vg1), helsefagarbeider, helseservisefag, barne og ungdomsarbeiderfag (Vg2). Nettet kommune v/folkehelsekoordinator samarbeider med tannhelsetenesta om eit vassprosjekt til 8- klassingane.
- Undervisning i tannhelsefag for sjukepleiarutdanninga ved Høgskulen i Molde
- Gjennom eit samarbeidsprosjekt mellom utdanningsavdelinga, kulturavdelinga/folkehelse og fylkestannlegen om «Kantinesatsing for vidaregåande skuler» har fylkeskommunen utarbeidd ei kantinehandbok for kantinetilsette ved vidaregåande skuler.

Tannhelsetenesta har lagt ned 1369,4 timer i det førebyggjande arbeidet utanfor klinikane i 2015 mot 1288 timar i 2014.

KLAGESAKER TIL FYLKESTANNLEGEN OG BEKYMRINGSMELDING TIL BARNEVERNEN

I 2015 var det ingen klagesaker til fylkestannlegen som gjekk vidare til Helsetilsynet.

Tannhelsetenesta har gode rutinar på påminningsbrev for gjentekne gonger ikkje møtt og bekymringsmeldingar til barnevernet.

Tal påminningbrev om gjentekne gonger ikkje møtt, bekymringsmelding blir sendt barnevern dersom pas. ikkje møter (jf.pasientrettighetslova § 3-4 og § 3-2)		Tal bekymringsmeldinger sendt barnevernet.(jf.helsepersonelloven §33)
2011	56	22
2012	18	6
2013	53	7
2014	38	16
2015	41	13

ORGANISASJON

Bemanning

Ved utgangen av 2015 hadde tannhelsetenesta 205 tilsette i til saman 177,2 årsverk, der 4,6 årsverk er knytt til administrative funksjonar ved fylkestannlegen sitt kontor. Diagrammet til høgre viser alders- / kjønnsamansetning og nyrekruttering i 2015. Tilsette i tannhelsetenesta har ei fordeling på 187 kvinner og 20 menn (kvinneandel på 90,3%).

Gjennomsnittsalderen er 46,7 år (48,3 i heile fylkeskommunen)

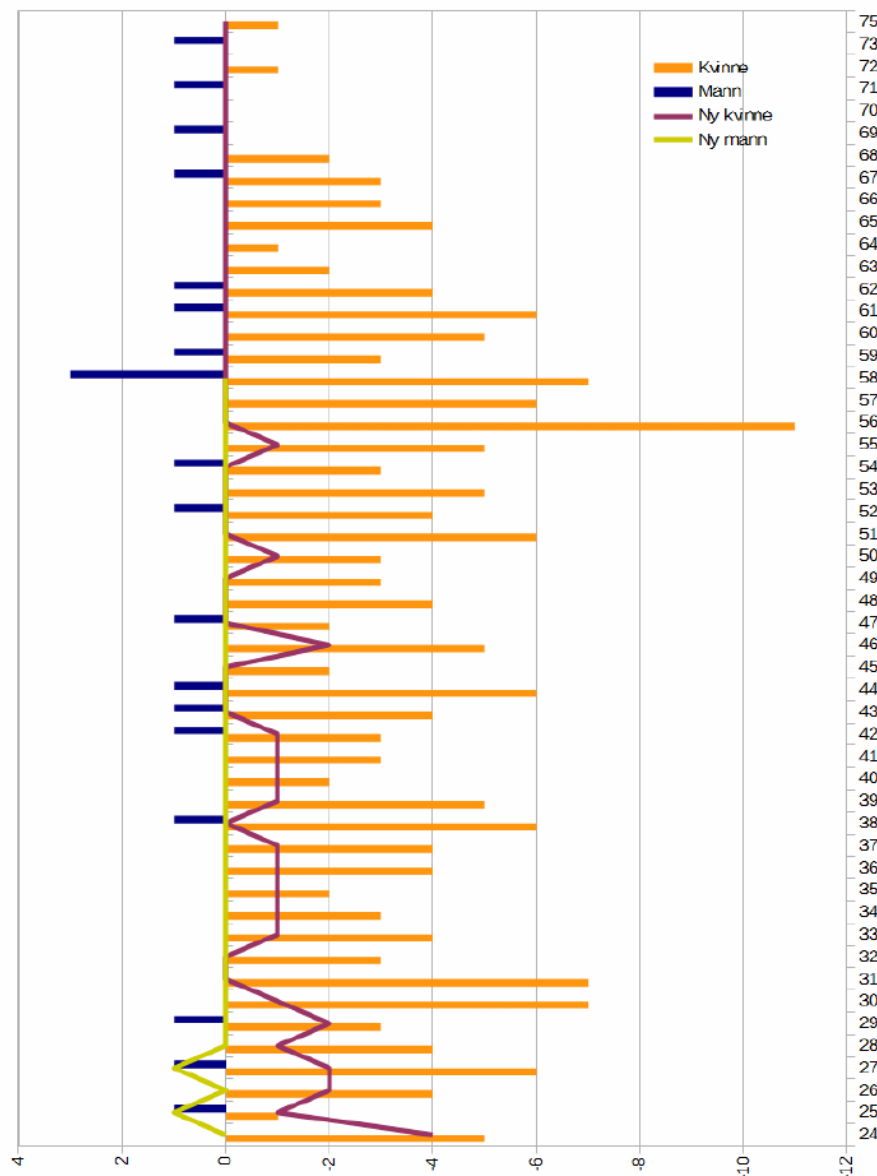
Tannhelsetenesta har med noverande desentraliserte struktur behov for 182 heile stillingar. Rammene som er skissert i økonomiplan 2016 – 2019 gjer det nødvendig å halde omlag 13 behandlarårsverk vakante. Kva stillingar som må haldast ledige blir vurdert i forhold til kor ajour klinikkane er med det prioriterte klientellet og kva

kandidatar som er tilgjengelege i arbeidsmarknaden. Vakanseperiodar har ei positiv innverknad på lønnsbudsjettet, men negative konsekvensar for behandlingstilbodet.

I 2015 hadde vi 7 tannlegar som gikk svangerskapspermisjon, og den same tendensen kan vi forvente i åra framover. Ei ekstra utfordring i samband med tannlegar i fødselspermisjon er at denne yrkesgruppa har ei avlønning høgare enn refusjonsgrunnlaget, som tilsvarar 6 G. Det inneber at fylkeskommunen må dekke mellomlegget, som utgjer mellom 1 og 1,5 mill. kroner på årsbasis. I praksis har vi då eit tilsvarende beløp mindre til å dekke vikarlønn.

Fylkestannlegen har våren 2015 utarbeidd eit **introduksjonsprogram for nye medarbeidarar** som vil bli eit viktig bidrag til trivsel, trygghet, produktivitet og høg behandlingsskvalitet i tannhelsetenesta. God kvalitet i introduksjonsfasen er viktig for å få rask fagleg og sosial integrering av nye tilsette.

Alder, kjønn og rekruttering pr. november 2015 - Tannhelsetenesta
Nytilsette er tilsett mellom januar 2014 og november 2015

Rekrutteringssituasjonen

Det er framleis relativt stor turnover og mobilitet i tannlegestillingar. Halvparten av dei om lag 80 tannlegane som jobba i 2010 har slutta i den etterfølgjande 5-årsperioden. Vi tilset no nesten berre unge kvinner, og fleire fødselspermisjonar gir fleire vakansar. I 2015 er det gjennomført om lag 40 tilsettingsaker, noko som gir stort press på dei administrative ressursane i tannhelsetenesta.

Færre stillingar enn før står no vakant, men vi har framleis ikkje den stabiliteten vi kunne ønske. Tannhelsetenesta er attraktiv for utanlandske arbeidstakarar. I 2014 er 8 nasjonalitetar representert i arbeidsstokken.

Det er utfordrande å finne dei rette kandidatane, spesielt til ett-teamssklinkkar. Sjølv om søkartala er gode, manglar nær halvparten av søkerane norsk autorisasjon. Den desentrale klinikstrukturen i fylket, med mange små klinikkeiningar sett ekstra krav til våre tilsette med omsyn til kommunikasjonsevne og gode samarbeidsegenskaper. Økonomiske nedgangstider, spesielt i aust-Europa, fører arbeidsledige tannlegar til Norge.

Vi opplever no rekrutteringsutfordringar også knytt til eit generasjonsskifte blant tannhelsesekretærene. Fylkestannlegen har i eit samarbeidsprosjekt med utdanningsavdelinga igangsett tannhelsesekretæruddanning for elevar med vaksenrett. Våren 2015 er i overkant av 20 nye tannhelsesekretærar uteksamnert. Også tannpleiarar synest etterkvart også vanskeleg å rekruttere.

Kompetanseutvikling

Kompetanseutvikling, fagleg innovasjon og ny teknologi er våre beste kort i kampen om å rekruttere og stabilisere dyktige medarbeidarar. Tannhelsetenesta sin strategiske kompetanseplan og distrikta sine lokale kompetanseplanar er revidert i 2015..

Å sørge for nødvendig dekning av tannlegespesialistar i fylket er ei oppgåve som ligg til fylkestannlegen. Vi har etablert stipendordningar og deltidsstillingar for tannlegar under spesialistutdanning. For å sikre tannlegespesialistar i alle delar av fylket har to tannleger i 2015 starta på vidareutdanning i kjeve-ortopedi og ansikts- og kjeveradiologi. Vi har også lyst ut stipendordning for vidareutdanning i pedodonti (barnetannpleie) med oppstart i 2016.

Alle våre tannlegar har i løpet av 2015 gjennomført kompetanseheving på endodonti/rotfyllingsterapi. Prosjektet som har blitt realisert i tett samarbeid med Universitetet i Oslo, og satsinga er støtta av Helse- og sosialdepartementet med 0,8 mill. kr.

Dynamisk stabilitet og konkurransekraft

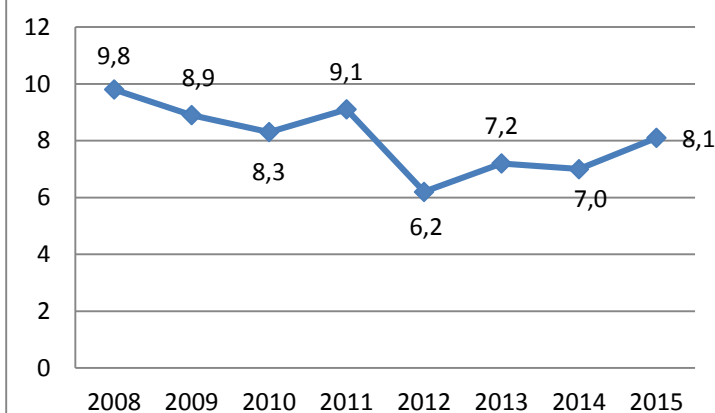
Rett bemanning, kompetanseutvikling og samhandling er avgjerande innsatsfaktorar for å nå tannhelse-tenestens overordna mål om kvalitet og pasientsikkerheit. I rekrutteringsarbeidet ser vi at nye medarbeidarar vil jobbe på klinikkar som kan tilby eit breiare fagleg og sosialt fellesskap. Dette signalet vi må ta på alvor.

Den krevjande rekrutteringssituasjonen vil vere premissgivande for organisatoriske og strukturelle tiltak i tråd med målsettingane i regional delplan. Den føreståande organiseringa i større kompetanseregionar har som mål å utnytte personalressursane meir fleksibelt.

Den tannmedisinske og teknologiske utviklinga bidrar til stadig fleire og betre behandlingsmetodar. Dette er bra for pasientane, men betyr samtidig aukande spesialisering og auka krav til å ta i bruk moderne utstyr og teknologi. Enkelte typar diagnostisk- eller behandlingssmessig utstyr vil krevje store investeringar. Teknologi og utstyr av denne typen, til dømes laserteknologi og digitalisert kronebehandling, vil derfor berre kunne lokaliserast til større kompetanseiningar, i eller nær dei største byane. Her vil det også jobbe tannlegespesialistar som skal verke i samhandling med tannhelsepersonell i faglege nettverk.

Ein viktig grunnstein i kvalitetsarbeidet blir følgjeleg etablering av kompetanseklinikkar i Kristiansund, Ålesund, Molde og på Søre Sunnmøre. Regional delplan tannhelse legg opp til etablering av bynære, kompetansetunge sentralklinikkar som kan sikre regionane stabilitet og akuttberedskap også i periodar med vakansar på dei mindre klinikkane. Hausten 2013 opna nye klinikklokale for oralkirurg og kjeveortoped ved kompetanseklinikken St. Carolus i Molde og fylkestinget godkjente hausten 2014 byggjeprogram for ny kompetanseklinikk i Ålesund. Kontakt er etablert med Kristiansund kommune om lokalisering. Kompetanseklinikkane skal tilby spisskompetanse og moderne behandlingsteknologi for å handtere kompliserte og samansette behandlingar. Å styrke den generelle og spesielle kompetansen er svært positivt for arbeidsmiljøet og omdømmet vårt. Vi trur dette er vegen å gå for å sikre fagmiljø med rekutterande kraft.

Sjukefråversutvikling tannhelstenesta 2008-2015

Arbeidsmiljø

Sjukefråveret er på veg oppover, og er i 2015 8,1%, mot 7% året før.

IA-samarbeidsavtalen frå 2014 for tannhelsetenesta er i 2015 følgt opp med eigen handlingsplan. IA-måla og handlingsplanen speglar tannhelsesektoren sine utfordringar identifisert m.a. gjennom arbeidsmiljøkartleggingar gjennomført dei siste åra.

I tiltaka er det gjennomgåande lagt vekt på medveten leiing med fokus på livsfasetilpassa tiltak (individuell arbeidstilpassing). Dette inneber auka merksemd på at leiar og medarbeidar

i dialog (medarbeidar-/utviklingssamtalen) kan ta opp utfordringar i ei konkret avveging mellom arbeidsgivar og arbeidstakar sine behov. Føremålet er å fremje arbeidsevne og utvikling hos den enkelte, samt inspirere den enkelte til å stå lenger i arbeid. Sentralt står også at leiar må ha gode rutinar for årleg arbeidsmiljøkartlegging/vernerunde. Fokus på risikovurderingar rundt ergonomiske tilhøve står også sentralt.

Det er gjennomført ei medarbeidartilfredsheitundersøking (MTM) i 2015 som viser at dei tilsette i tannhelsetenesta trivest på jobb, har høg arbeidsglede og viser få tegn på negativt stress og utmatting.

Samarbeids- og arbeidsmiljøutvalet (SAMU-T) dekkjer funksjonsområdet for arbeidsmiljøutval etter arbeidsmiljølova og ordningar for medråderett etter hovudavtalen. Utvalet har i 2015 hatt 4 møte og behandla 29 saker.

Kompass

Alle tilsette har i 2015 vore involvert i prosessen med å definerer kva som gjer oss til gode, profesjonelle samhandlande medarbeidarar til beste for pasienten. På etatssamlinga i april lanserte vi eit sett med køyrereglar - KOMPASS - som gir retning for kvalitetsarbeidet på klinikkane.

Økonomisk situasjon

Tannhelse har eit meirforbruk på 4,949 mill. kroner for 2015. Meirforbruket skuldast i all hovudsak auka lønsutgifter. Det har vore behov for å tilsette i fleire stillinga enn føresett i budsjettet. Det er og mange tannleger som er ute i svangerskapspermisjon, men berre løn inntil 6G blir kompensert frå NAV. I tillegg er honorarinntektene om lag 1 mill. kroner lågare enn budsjettert. Lågare honorarinntekter kan relaterast til ein auke i sjukefråvær samt fleire nyutdanna behandlarar og difor lågare produksjon.

Hei.

Eg ber om at årsrapporten blir distribuert til rådmann og folkehelsekoordinator i kommunen.

Årsrapport 2015 for tannhelsetenesta i Møre og Romsdal fylkeskommune ligg som vedlegg.

Den set fokus på på tenestetilbod, dekningsgrad, tannhelseresultat, folkehelsearbeid og organisasjonsmessige tilhøve. Det er laga ei oversikt over tannhelsetilstanden for enkelte årskull

(3, 5, 12, og 18-åringar) **kommunevis**, fylkesvis og for heile landet.

Mvh

Inger Holmeset

Folkehelsekoordinator/tannpleiar

Fylkestannlegen i Møre og Romsdal

Fylkeshuset

6404 Molde

Tlf: 71 25 86 92

Mob: 922 94 900

Kommunestyret
Formannskapet
Driftsstyret

Arkivsak nr.	Løpenr.	Arkivkode	Avd/Sakshandsamar	Dato
2016/752	5331/2016	231	OPP/ PERKON	02.05.2016

INNTEKTSAVHENGIG FORELDREBETALING I SKULEFRITIDSORDNING OG KULTURSKULEN

I samband med handsaminga av årsbudsjettet for 2016, gjorde kommunestyret mellom anna følgjande vedtak:

- *Administrasjonen skal utgreie konsekvensane av innføring av inntektsavhengig betaling i Kulturskulen, etter mønster av foreldrebetaling i barnehagane.*
- *Administrasjonen skal utgreie konsekvensane av innføring av inntektsavhengig betaling i skulefritidsordninga, etter mønster av foreldrebetalinga i barnehagane.*

Endring i forskrift om foreldrebetaling i barnehage

I 2015 vart det gjort endring i forskrift om foreldrebetaling i barnehage. Ordninga vart gjort gjeldande frå 1.mai 2015. Målet med endringa er å innføre ein betre sosial profil på foreldrebetalinga i barnehage.

Ordninga går ut på at eit hushald ikkje skal betale meir enn 6 % av inntekta si for ein barnehageplass. I 2015 gjeld det for hushald som har samla inntekt som er mindre enn kr. 473 500. Foreldrebetalinga skal reknast ut i frå hushaldet si samla skattepliktige kapital- og personinntekt. Som eit hushald vert ektefelle, sambuar og registrert partner rekna. Det vil seie at grunnlaget er frå føresett som søkjar og ev. ektefelle/sambuar/registrert partner, sjølv om denne ikkje er føresett til barnet.

Dersom eit barn har delt bustad, skal foreldrebetalinga reknast ut i frå inntekta i hushaldet der barnet er folkeregistrert.

Det er kommunen som barnehagemyndede som har ansvar for å oppfylle foreldra sin rett til reduksjon, og endringane i forskrifta omfattar både kommunale og ikkje-kommunale barnehagar.

Vedtak om redusert foreldrebetaling gjeld som hovudregel for eit barnehageår. Føresette må sende inn søknad kvart barnehageår, med ny dokumentasjon av inntekt. Kostpengar vert halde utanfor utrekning av reduksjon, og kjem i tillegg.

Dokumentasjonskrav for inntektsberekning er sjølvmelding for det siste året. Dersom søkar

har skattepliktig kapital eller personinntekt som ikkje står på den førehandsutfylte sjølvmeldinga, pliktar søkar å opplyse om desse, slik at inntektsgrunnlaget speglar den faktiske skattepliktige person- og kapitalinntekta. Skattepliktige kapitalinntekter er mellom anna renteinntekter, aksjeutbyte, gevinst ved sal av eigedom og lausøyre, leigeinntekter, bruksrettar i kapital og vederlagsfri bruk av andre sine egedelar.

Etter innføringa av inntektsavhengig foreldrebetaling i barnehage, har Volda kommune motteke 55 søknader om redusert foreldrebetaling. Det er i dag 475 som har plass i barnehage i Volda kommune. Det vil seie at om lag 11,5 % av dei som har plass i barnehage får redusert foreldrebetaling.

Det er ulikt kor stor reduksjon den enkelte familie har krav på, men erfaringane i Volda kommune så langt tilseier at dei som har rett på reduksjon i snitt får redusert foreldrebetalinga med kr 1778 pr måned. For Volda kommune tyder det eit årleg inntektstap på kr 1 075 690. Den statlege ordninga føreset at kommunane får kompensert inntektstapet gjennom rammeoverføringane frå staten.

I tillegg til dette medfører ordninga auka administrativt arbeid. Det vil seie tid til rettleiing, innhenting av dokumentasjon, registrering og scanning av søknader med vedlegg og svar på søknad. I tillegg kan det skje endringar i løpet av året ved at nye opplysningar kjem til, noko som krev endringar av vedtak eller at nye søknader kjem. Reduksjonen skal også meldast til økonomiavdelinga som fakturerer foreldrebetalinga.

Volda kommune har ikkje registrert nye søknader om barnehageplass som kan setjast i samanheng med innføring av ordninga med inntektsavhengig foreldrebetaling.

Skulefritidsordninga (SFO)

I vedtektene for dei kommunale skulefritidsorningane i Volda kommune står det i § 8 om foreldrebetaling:

Foreldra betalar for 11 månader i skulefritidsordningane i sentrum. Dersom foreldra tingar skulefritidsordning heile dagar i skuleferiane, må dei betale ekstra for det.

I dei skulefritidsordningane som følgjer skuleåret, betalar foreldra for 10 månader. Matpengar kjem i tillegg til den faste betalinga.

Det vert gitt same syskenrabatt som i barnehagane, som pr 01.08.2014 er 30 % for barn nr 2 og 50 % for barn nr 3. Det vert ikkje gitt syskenrabatt mellom SFO og barnehage.

Kommunestyret fastset foreldrebetalinga kvart år. I 2016 er betalingssatsane for skulefritidsordningane slik:

1. Skulefritidsordningane

Betalingssatsar for skulefritidsordningane frå 01.08.2016:

<i>Sentrum: pr måned i 11 månader</i>	<i>: 1-3 dagar pr. veke : kr 1 516,-</i>
	<i>: 4 dagar pr. veke : kr 1 977,-</i>
	<i>: 5 dagar pr. veke : kr 2 442,-</i>

Dei andre krinsane: pr måned i 10 månader : 16 timar pr veke : kr 1 810,-

Ein familie med full plass i SFO i ei av sentrumsordningane betalar kr 26 862,- for plassen. Viss ein legg til grunn at familiar ikkje skal betale meir enn 6 % av hushaldet si inntekt, etter mønster av foreldrebetaling i barnehage, vil det i SFO gjelde for hushald med årsløn mindre enn kr 447 700,-

Det er vanskeleg å berekne kostnaden med å innføre inntektsavhengig foreldrebetaling i SFO, men ved å legge til grunn erfaringane etter innføring av slik ordning i barnehagane, kan det gje ein peikepinn.

Skuleåret 2015/2016 er det 276 barn som er påmeldt SFO. 150 av desse har 100 % plass.

Viss 17 av 150 kjem inn under ordninga, og erfaring frå barnehage tilseier ein reduksjon i foreldrebetalinga på kr. 1778,- pr barn pr månad, vil den samla årlege kostnaden for Volda kommune verte kr 332 486,-

Kulturskulen

Kommunestyret som fastset foreldrebetalinga kvar år. Frå 01.08.2016 er betalingssatsane for Kulturskulen slik:

<i>Pr semester for undervisning individuelt og i smågrupper</i>	<i>: kr 1700,-</i>
<i>Pr semester for instrumentleige</i>	<i>: kr 250,-</i>
<i>Pr semester for materiell i kunstskenen</i>	<i>: kr 250,-</i>

Det vert gitt 25 % søskenmoderasjon for elev nr. 2 og fleire.

Med verknad frå 01.08.2016 vert det innført 25 % moderasjon for instrument nr 2 og fleire for elevar som er påmeldt fleire instrument/disiplinar.

Skuleåret 2015/2016 har kulturskulen 288 elevar, men 14 av desse har to instrument. Det vil seie reelt sett 274 barn.

Kostnaden for ein plass i Kulturskulen er på årsbasis kr. 3 400, medan kostnaden for heil plass i barnehage og SFO høvesvis er kr. 29 205 og kr. 26 862.

Det er vanskeleg direkte å overføre ordninga om inntektsavhengig betaling i Kulturskulen etter mønster av foreldrebetaling i barnehage, når kostnaden per år har slik differanse. Det vil være svært få om nokon som kan kome i kategorien der kostnaden for tilbodet ved Kulturskulen vil utgjere meir enn 6 % enn hushaldet si samla inntekt.

Alternativet er å finne kva prosentsats som tilsvarar årleg inntekt på kr 473 500,- og legge det til grunn i foreldrebetalinga. Kr 3400,- er lik 0,7 % av kr 473 500,-. Skal ein sidestille dette med ordninga som gjeld barnehage, skal familiar maksimalt betale 0,7 % av hushaldet si årlege inntekt. Dei med lågare inntekt skal etter denne tanken få reduksjon i foreldrebetalinga.

Dei siste åra er det gjort grep for å hindre at foreldrebetalinga ekskluderer barn frå Kulturskulen:

- ✓ betalingssatsen er uendra sidan 2014.

- ✓ frå 01.08.2015 vart det innført 25 % søskenmoderasjon for elev nr. 2 og fleire.
- ✓ frå 01.08.2016 vert det innført 25 % moderasjon for instrument nr. 2 og fleire, for elevar som er påmeldt fleire instrument/disiplinar.

I tillegg til dette ynskjer rektor for Kulturskulen å legge til rette for fleire gruppeaktivitetar som Volda kommune då vil kunne tilby til ein lågare pris. Slike tilbod vil kunne senke terskeleg og gjere inngangsbilletten til eit tilbod i regi av Kulturskulen billigare.

Syskenmoderasjon mellom barnehage og skulefritidsordning

Forskrift om foreldrebetaling i barnehage pålegg Volda kommune å tilby minimum 30 % syskenmoderasjon i foreldrebetalinga for barn nr to, og minimum 50 % for barn nr tre og fleire. Føresetnaden er at borna bur fast saman.

Familiar med fleire born i skulefritidsordning får syskenmoderasjon på same måte som i barnehage, men i Volda kommune er det i dag ikkje syskenmoderasjon mellom barnehage og skulefritidsordning. Det vil seie at ein familie med to barn i barnehage eine året får 30 % moderasjon for barn nr to, men dei må betale fullt i barnehage og skulefritidsordning året etter når det eldste barnet har byrja i skulen. Det er vanskeleg å motseie dei som ikkje finn dette logisk, så lenge det er kommunen som finansirer begge tilboda.

Mange familiar i etableringsfasen får ein brå auke i utgiftene til barnehage og skulefritidsordning når det eldste barnet byrjar i skulen/SFO. For familiar med låg inntekt er det grunn til å tru at dette kan vere ein krevjande overgang, og for alle familiar ein overgang som fører til auka kostnader.

Innføring av syskenmoderasjon mellom barnehage og skulefritidsordning vil lette foreldrebetalinga for mange familiar med barn i barnehage og skulefritidsordning, og det vil innføre kontinuitet i syskenmoderasjonen i overgangen mellom barnehage og skule/SFO.

Administrasjonen har rekna på dei økonomiske konsekvensane ved å innføre 25 % syskenmoderasjon for barn i SFO som har sysken i barnehage. Det vil variere kor mange i SFO som har sysken i barnehage, så alle utrekningar vil bli eit estimat.

Administrasjonen har sett på følgjande forslag:

1. Noverande ordning med syskenmoderasjon i SFO går ut.
2. Ny ordning vert innført, der ein får 25 % moderasjon i SFO viss ein har sysken i barnehage eller SFO.

Syskenmoderasjon i barnehage held fram som før.

Viss ein legg til grunn at 50 % av alle barn i SFO med heil plass har sysken i barnehage/SFO, vil om lag 110 barn i SFO få 25 % syskenmoderasjon. Vidare vert det lagt til grunn at moderasjonen vert rekna av den lågaste månadsbetalinga.

Administrasjonen estimerer at ei slik ordning for Volda kommune vil få ein årleg kostnad på kr 412 500.

Oppsummering

Det er fullt mogeleg å innføre inntektsavhengig foreldrebetaling i skulefritidsordningane og Kulturskulen. Administrasjonen har ikkje grunnlag til å meine noko om behovet for slik inntektsavhengig foreldrebetaling, og om det vil vere eit eigna verkemiddel til å få fleire born til å delta i skulefritidsordning og/eller Kulturskulen. Etter innføring av inntektsavhengig foreldrebetaling i barnehage har det ikkje kome fleire søknader om barnehageplass. Dette kan indikere at behovet for ordninga med inntektsavhengig foreldrebetaling ikkje er særleg tilstades for barnehageborn i Volda kommune.

Innføringa av inntektsavhengig foreldrebetaling i barnehage krev byråkrati, og har påført administrasjonen ekstra arbeid. Innføring av liknande ordning i foreldrebetalinga i skulefritidsordningane og Kulturskulen vil krevje auka administrativ kapasitet.

I Kulturskulen er det fleire år på rad gjort medvitne tiltak for å hindre at foreldrebetalinga skal vere til hinder for at barn skal få nytte tilbodet. Foreldrebetalinga har vore uendra dei to siste åra, og i august 2015 vart det innført 25 % syskenmoderasjon. Vidare ynskjer rektor å setje i gong gruppeaktivitetar som kan gje fleire born musikk- og kulturtilbod til ein lågare pris.

At det er syskenmoderasjon i barnehage og skulefritidsordning, men ikkje mellom dei same tilboda kan verke ulogisk for mange. Mange familiar opplever ein merkbar auke i utgiftene når det eldste barnet tek til i skulen, og syskenmoderasjon fell vekk. For å ha kontinuitet i ordninga med syskenmoderasjon i overgangen mellom barnehage og skule, rår administrasjonen til at kommunestyret vurderer å innføre syskenmoderasjon mellom barnehage og skulefritidsordning.

Alle ordningane det er gjort greie for i notatet vil påføre kommunen eit inntektstap. Det er vanskeleg å berekne kor stort dette inntektstapet vil verte med dei ulike ordningane, men det er gjort nokre berekningar administrasjonen meiner gir eit realistisk bilete.

Sidan alle ordningane får større økonomiske konsekvensar, rår administrasjonen til at kommunestyret vurderer inntektsavhengig foreldrebetaling i skulefritidsordning og Kulturskulen og/eller innføring av syskenmoderasjon mellom barnehage og skulefritidsordning i samband med årsbudsjettet for 2017.

Rune Sjurgard
rådmann

Per Ivar Kongsvik
oppvekstsjef

MØTEPROTOKOLL

Utval: Kontrollutvalet
Møtestad: Møterom 137, Volda rådhus
Dato: 04.05.2016
Tid: 09.00 – 11.25

Faste medlemer som møtte:

Namn	Funksjon	Representerer
Ronald Hagen	Leiar	Ikkje i sakene i 9, 10, 11,12
Solfrid Førde	Nestleiar	
Ragnhild Folkestad	Medlem	
Bjørn Ytrestøyl	Medlem	
Torill Rødven Eide	Medlem	

Faste medlemer som ikkje møtte:

Namn	Funksjon
Jørgen Holte	
Inge Alexander Bruheim	

Vara som møtte:

Namn

Frå Vest Kontroll møte:

Namn	Stilling
Jostein Støylen	Dagleg leiar

Frå Søre Sunnmøre kommunerevisjon møte:

Namn	Stilling
Halldis Moltu	Oppdragsansvarleg revisor

Frå kommuneadministrasjonen og politisk hald møte:

Namn	Stilling	
Rune Sjurgard	Rådmann	I sak 15

SAKLISTE

- SAK 09/16 GODKJENNING AV INNKALLING AV SAKLISTE.
MØTEPROTOKOLLEN
- SAK 10/16 GODKJENNING AV MØTEPROTOKOLLEN FRÅ SISTE MØTE
- SAK 11/16 GJENNOMGANG AV MØTEPROTOKOLLAR 2016
- SAK 12/16 MELDINGAR
- SAK 13/16 REVISJONEN SITT ARBEID MED FINANSIELL REVISJON 2015
- SAK 14/16 KOMMUNEREKNESKAPEN MED ÅRSMELDING 2015
- SAK 15/16 ORIENTERING AV RÅDMANNEN – OPPRUSTING AV
PARKERINGSPLASSEN TIL VOLDA SKISENTER AS
- SAK 16/16 PROSJEKTPLAN FORVALTNINGSREVISJON BARNEVERN

SAK 09/16 GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKLISTE. MØTEPROTOKOLL

Det viser seg at dei som har meldt avbod har gjort det til feil e-postadresse. Dette er årsaka til at vara ikkje vart innkalla.

Samrøystes vedtak

1. Innkalling og sakliste vart godkjent. Ekstrasaka «Prosjektplan forvaltningsrevisjon barnevern» (SAK 16/16) vert å ta opp.
2. Til å skrive under møteprotokollen saman med leiaren vart vald Torill Rødven Eide.

SAK 10/16 GODKJENNING AV MØTEPROTOKOLLEN FRÅ SISTE MØTE

Vedlegg

Møteprotokollen frå møtet den 09.03.2016.

Samrøystes vedtak

Møteprotokollen frå møtet den 09.03.2016 vart godkjent.

SAK 11/16 GJENNOMGANG AV MØTEPROTOKOLLAR 2016

Møteprotokollar som var til gjennomgang:

Kommunestyret	25.01, 31.03
Formannskapet	01.03, 15.03, 05.04
Driftsstyret	10.02, 09.03
Eldrerådet	15.02
Forvaltningsstyret	16.02, 08.03
Ungdomsrådet	10.02, 16.03
Valnemnda	25.02, 11.04
Valstyret	09.02, 05.04
VØR styret	26.01, 29.03

Samrøystes vedtak

Kontrollutvalet har, på noverande tidspunkt, ingen merknad til gjennomgådde møtebøker.

SAK 12/16 MELDINGAR

Vedlegg

1. Kommunerevisoren, 2 – 2016: «Bevilgingskontroll og budsjettavvik»
2. Sunnmørsposten, 19. mars 2016: «Utbedring av parkeringsplassen til Volda Skisenter AS»
3. VOLDA KOMMUNE Servicekontoret, kommunestyrevedtak PS 35/16: «Årsmelding for kontrollutvalet for 2015»

Samrøystes vedtak

Meldingane vart tekne til orientering.

SAK 13/16 REVISJONEN SITT ARBEID MED FINANSIELL REVISJON 2015

Det var semje om at revisor skal gå igjennom B-dokumentet.

Det var difor nødvendig å stenge møtet. Det vart stemt over dette og møtet vart samrøystes lukka i medhald Kommuneloven § 31 nr. 5.

Vedlegg:

Rapport frå revisjonen. B- dokument (**Unnateke off. innsyn, jf. Offl. § 24, 1 lekk**) .

Saksopplysningar

Denne saka er todelt. Det eine er ein del av kontrollutvalet sitt tilsyn med revisjonen og arbeidet som er gjort. Det andre er at ein ved gjennomgang av arbeidet til revisjonen vert gjort merksam på ein del tilhøve som det kan vere noko mangel på og/eller kan gjerast betre.

I Kommunelova § 77 nr 4 står det: «Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte.»

Kontrollutvalet si oppgåve er utdjupa i kontrollutvalsforskrifta § 6:

«Kontrollutvalet skal påse at kommunens eller fylkeskommunens årsregnskap blir revidert på en betryggende måte, herunder holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at dette foregår i samsvar med de bestemmelser som følger av lov og forskrift, god kommunal revisjonsskikk og kontrollutvalgets instruks, eller avtaler med revisor.»

Norges Kommunerevisorforbund (NKRF) sin rettleiar for kontrollutvalet sitt på sjå-ansvar overfor rekneskapsrevisor vert lagt til grunn for kontrollutvalet sitt arbeid med å sjå til at rekneskapet vert revidert på ein trygg nok måte.

I tillegg kjem revisor si orientering/gjennomgang av revisjonsarbeidet for året.

Eg legg då inn kva som er/vil bli gjort i høve til anbefalingane i vegleiaren:

(RF = Forskrift om revisjon og KF = Forskrift om kontrollutval)

1. Krav til utdanning og praksis for oppdragsansvarleg revisor, jf. RF § 11.
Krava her er følgt opp.
2. Krav til vandel for oppdragsansvarleg, jf. RF § 12.
Revisor har ikkje meldt noko uregelmessig.
3. Dokumentasjon av revisors uavhengigheit, jf. RF § 15.
Revisor har gitt skriftleg eigenvurdering for året.
4. Generelt om revisors uavhengigheit og objektivitet, jf. RF § 13 og § 14.
*Så langt vi har kjennskap til revisor er ho uavhengig.
Det er ikkje grunn til å tru anna enn at revisor vurderer sin uavhengigheit fortløpande.*
5. Kunnskap om revisjonen sitt innhald
*Kontrollutvalet sin kunnskap elles om kva revisjonsarbeidet omfattar, er gjennom kontroll på revisjonseininga frå Norges kommunerevisorforbund.
I tillegg ligg det føre, jf. vedlegg til denne saka, dokumentasjon over revisor sitt arbeid. Dette dokumentet er eit omfattande og godt dokument.*

*Dokumentet gir kontrollutvalet ei grei oversikt og innsikt i arbeidet revisjonen har gjort. Dokumentet sitt detaljnivå gjer at det er **unnateke offentleg innsyn** og vil berre vere tilgjengeleg for kontrollutvalet i samband med deira på-sjå ansvar overfor revisjonen.*

6. Avtale mellom revisor og kontrollutvalet
*Gjeldande lov og forskrifter har vorte lagt til grunn.
Kontrollutvalet har inngått samarbeidsavtale med revisjonen.*
7. Revisjonsstrategi
Revisor har utarbeida revisjonsstrategi for året. Denne har vore til behandling/orientering i kontrollutvalet.
8. Nummerert brev, RF § 4.
Kontrollutvalet har ikkje motteke nummerert brev i/for året.
9. Mislegheiter, jf. RF § 3, RF § 4 og KF § 8.
Kontrollutvalet har ikkje fått melding frå revisor om mislegheiter i/for året.
10. Revisjonsmeldinga, jf. RF § 5.
Revisjonsmelding ligg føre, den er datert 16.04.2015
11. Revisor sin møteplikt og møterett, jf. RF § 19 og KF § 19.
Revisor har følgd sin møteplikt i kommunestyret i samsvar med lov/forskrift.
12. Revisor sin opplysningsplikt, jf. RF § 20.
Eg har ikkje grunn å tru at revisor har halde tilbake opplysningar som kommunestyret og kontrollutvalet burde hatt.

Samrøystes vedtak:

Ut frå dei opplysningane som ligg føre har kontrollutvalet ingen merknader til revisjonen sitt arbeid med finansiell revisjon for revisjonsåret 2015.

SAK 14/15 KOMMUNEREKNESKAPEN M/ÅRSMELDING 2015

Vedlegg:

- Revisjonsmelding 2015(datert 21.04.2016).
- Rekneskap 2015 (utsendt frå kommuneadministrasjonen).
- Årsmelding 2015 (utsendt frå kommuneadministrasjonen).

Saksopplysning/saksutgreiing

Det vert vist til dei vedlagde dokumenta: Revisjonsmelding, rekneskap og årsmelding for 2015.

Driftsrekneskapen viser kr 459.039.076 til fordeling drift.

Det kjem fram at rekneskapen er avslutta med eit rekneskapsmessig mindreforbruk på kr 25.397.311.

Revisjonsmeldinga

Revisjonsmeldinga er det viktigaste dokument kontrollutvalet har som grunnlag for å uttale seg om rekneskapen. Følgjande viktige opplysningar kjem fram:

Rådmannen sitt ansvar

- Å utarbeide rekneskap i samsvar med lov, forskrift og god kommunal rekneskapsskikk
- Intern kontroll som gjer det mogleg å utarbeide eit årsrekneskap som ikkje inneheld vesentleg feilinformasjon korkje av misleghald eller annan feil.

Revisor si eiga rolle og plikter

- Skal uttale seg om årsrekneskapen på grunnlag av den revisjonen som er gjennomført.

- Rekneskapen er revidert i samsvar med god kommunal revisjonsskikk i Noreg, International Standards on Auditing, som blant anna krev at han lever opp til etiske krav samt planlegg og gjennomfører revisjonen for å sikre seg at den ikkje inneheld vesentleg feilinformasjon.
- For meir informasjon viser eg til punktet *Revisors oppgåver og plikter* i revisjonsmeldinga.

Konklusjon

- Rekneskapen er gitt i samsvar med lov og forskrift, og gir ei dekkande framstilling av den finansielle stillinga til kommunen pr. 31.12.15.
- Unntaket (jf. presisering i revisjonsmeldinga) er pensjonskostnader som viser eit premieavvik. Dette er ei teknisk sak som har vore presisert i ei årrekke.

Revisor sin uttale om andre tilhøve

- Regulert budsjett i rekneskapen er i samsvar med budsjettvedtak, og beløpa i årsrekneskapen er rimeleg i samsvar med regulert budsjett.
- Opplysningane i årsmeldinga om årsrekneskapen er konsistente med årsrekneskapen og dei er i samsvar med lov og forskrift.
- Leiinga har oppfylt si plikt til å sørgje for ordentleg og oversiktleg registrering, og dokumentasjon av kommunen sine rekneskapsopplysningar i samsvar med lov og god kommunal bokføringsskikk i Noreg.

Økonomi og annan informasjon

Det vert vist til årsmelding og årsrekneskap.

Årsmeldinga:

Det vert vist til side 3 og 4 der rådmannen sine kommentarar går fram.

Volda kommune har ca. 53,7% høgare lånegjeld enn samanliknbare kommunar.

Vurdering av Volda kommune sin økonomiske situasjon (side 4 – 31):

- 2.1 Resultat 2015 – side 5
- 2.2 Frie inntekter – side 6
- 2.3 Eigedomsskatt – side 8
- 2.4 Generelle statstilskot – side 8
- 2.5 Finansområdet – side 9
- 2.6 Investeringar – side 16
- 2.7 Diverse nøkkeltal – side 18
- 2.8 Fondsmidlar – side 21
- 2.9 KOSTRA – side 22

Personalpolitikk - side 27

Sektorane - side 30

For meir informasjon og forklaringar må ein sjå i årsmeldinga.

Rekneskapen:

Rekneskapen inneheld obligatoriske skjema og samanlikningar med tidlegare år sine budsjett og rekneskap.

Notane til rekneskapen fylgjer frå side 25. Å sjå på notane gir godt informasjon. Særleg bør ein merke seg note 28 Samandrag av rekneskapen, frå side 46, der bl.a. lånegjeld og akkumulert premieavvik er omtala.

Note 18 omhandlar langsiktig gjeld.

Avsluttande kommentar

Årsmeldinga og rekneskapen er oversiktlege og informative.

Samrøystes uttale:

1. Kontrollutvalet viser til revisjonsmelding for 2015, datert 21.04.2016.
2. Kontrollutvalet meiner at årsrekneskapen for Volda kommune for rekneskapsåret 2015, som består av balanse pr. 31.12.2015, driftsrekneskap som viser kr 459.039.076 til fordeling drift og eit rekneskapsmessig mindreforbruk på kr 25.397.311, investeringsrekneskap og økonomiske oversikter for rekneskapsåret avslutta pr. 31.12.2015, og ei beskriving av vesentlege nytta rekneskapsprinsipp og andre noteopplysningar, **kan godkjennast.**

SAK 15/16 ORIENTERING AV RÅDMANNEN – OPPRUSTING AV PARKERINGSPLASSEN TIL VOLDA SKISENTER AS

Rådmann Rune Sjurgard møtte.

Saksopplysningar

Rådmannen var innkalla for å orientere om opprusting av parkeringsplassen til Volda Skisenter AS.

Viser til at det har vore ein del avisskriving vedkomande saka i Næravisa og Sunnmørsposten. Kontrollutvalet må, etter orienteringa, avgjere om dette er ei sak utvalet meiner det er grunnlag for å gå vidare i.

Rådmannen orienterte i saka.

Samrøystes vedtak:

Kontrollutvalet tek rådmannen si orientering til vitande.

SAK 16/16 PROSJEKTPLAN FORVALTNINGSREVISJON BARNEVERN

Vedlegg

Prosjektplan – barnevern dat. 02.05.2016

Saksopplysningar

Viser til prosjektplanen for prosjektet som er utarbeida av Søre Sunnmøre kommunerevisjon IKS.

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet vedtek prosjektplan for forvaltningsprosjektet barnevern, dat. 02.05.2016.

Møtet slutt.

Ronald Hagen

Toril Rødven Eide

Møteprotokollen går til:

**Kommunestyret som melding
Kontrollutvalet for godkjenning i neste møte**

PS 70/16 Delegerte saker frå avdelingane

Delegasjonssaker frå avdelingane

DS 74/16 Ferdigattest, tomannsbustad Gbr 11/99

DS 75/16 Mellombels bruksløyve Gbr 30/194

DS 76/16 Ferdigattest, tilbygg Gbr 146/28

DS 77/16 Løyve til tiltak, tilbygg Gbr 54/1

DS 78/16 Ferdigattest, tiltak i Volda Kyrkje

DS 79/16 Ferdigattest, heis Gbr 10/23

DS 80/16 Løyve til endring Gbr 11/100

DS 81/16 Mellombels bruksløyve Gbr 17/231

DS 82/16 Løyve til tiltak, endre skilting på fasade Gbr 30/231

DS 83/16 Ferdigattest, fritidsbustad Gbr 89/69

DS 84/16 Mellombels bruksløyve, bustad Gbr 36/20

DS 85/16 Rammeløyve, rekkebustad Gbr 19/24

DS 86/16 Løyve til tiltak, garasje Gbr 30/337

DS 87/16 Løyve til tiltak Gbr 27/81

DS 88/16 Igangsettingsløyve, stålkonstruksjonar mm. Gbr 19/877

DS 89/16 Ferdigattest, Heltnevollen Gbr 20/598

DS 90/16 Løyve til tiltak, vor og flytebrygge Gbr 2/79

DS 91/16 Løyve til tiltak, skilt/reklame innretning Gbr 13/111

DS 92/16 Løyve til endring Gbr 11/101

DS 93/16 Ramme -og igangsettingsløyve, bustad Gbr 18/8

DS 94/16 Mellombels bruksløyve, bustad Gbr 21/159

DS 95/16 Løyve til tiltak, hagestove Gbr 19/20

DS 96/16 Mellombels bruksløyve Gbr 17/216/0/21